

18.3.2015. godine

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Idemo na drugu šednicu prvog redovnog, prolječnog zasijedanja.

Koleginica Kovačević je već podnijela ostavku na mjesto poslanika, konstatujemo njenu ostavku i želimo joj ponovo svi zajedno sreće, zdravlja i uspjeha u radu, trebaće joj sve to.

Imamo zapisnike sa prvog, drugog i trećeg vanrednog zasijedanja u 2015.godini, već smo tri skupili. Da li je bilo primjedbi? Nije, hvala vam.

Konstatujem da smo te zapisnike usvojili.

Sad da vidimo predlog dnevnog reda. Dodali smo nekoliko predloga akata u dnevni red, dogovorom: Predlog zakona o izmjeni Zakona o izboru odbornika i poslanika, Predlog zakona o izmjenama zakona o biračkom spisku, Predlog zakona o registraciji prebivališta i boravišta, Predlog zakona o dopuni Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti. To je opozicioni predlog. Predlog zakona o izmjeni Zakona o upravnom postupku i realizacija zaključaka Skupštine Crne Gore od 30. aprila 2013.godine koji se odnose na Kombinat aluminijuma Podgorica. To su opozicioni predlozi koji su ušli u dnevni red. To je prvi dio.

Bila je inicijativa kolega Abazovića i Gojkovića o Zakonu o morskome dobru, ali dogovorom na Kolegijumu povukli smo taj zakon iz dnevnog reda. Ima amandmane u Vladi još, tako da se trebaju završiti postupci u Vladi pa ćemo kada bude spreman, kada ga dobijemo od Vlade sa tim novim stvarima koje pokušavaju da ugrade staviti na dnevni red. Naravno, potrebno ga je dobro pročitati. Očigledno je da je interesovanje javnosti bilo veliko i da je taj zakon kao sistemski zakon mnogo čemu gazdovanja jednim nedodirljivim dobrom na primorju potrebno dobro razmotriti.

Sad imamo predlog za dopunu dnevnog reda kolege Damjanovića, Predlog zakona o zaštiti ćirilčnog pisma. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče Krivokapiću.

Kolege Gošović, Asanović, Stanić i ja smo podnijeli Predlog zakona o zaštiti ćirilčnog pisma. Kolega Bojanić je takođe dao podršku. Toga dana nije ga bilo da potpiše predlog, ali računam da mogu to da kažem javno u plenumu. Molba da se uvrsti u ovo zasijedanje ovaj predlog zakona koji negdje na bazi zaštite ravnopravnosti i ustavnog principa ravnopravnih pisama ćirilice i latinice, jednostavno predlaže niz mjera koje ne koštaju Crnu Goru, kako bi imali ćirilčno pismo ravnopravno sa latiničnim pismom. Ne moram ovdje da potenciram koliko je ćirilica kao dio crnogorske tradicije i dio crnogorske istorije zanemarena i u javnom pravnom saobraćaju i u svim onim natpisima i naravno na javnom servisu.

Da iskoristim priliku i da kažem da je ministar kulture koji je izabran ovdje prije nekoliko minuta dobitnik nagrade Miroslavljevo jevanđelje, je li tako? To mu je što se tiče mene dobra referenca, nagrada koja nosi ime jednog dokumenta koji jeste temelj i crnogorske državnosti i ne samo crnogorske već i srpske i bošnjačke i svih onih građana koji jednostavno traže ravnopravnu upotrebu ova dva pisma.

Kolege poslanici, jedna Bugarska je kao članica Evropske unije izdejstvovala da Evropska centralna banka mora da izda nove banknote evra i ćirilčni logo prvi put je bio na tim banknotama i ta država je pokazala na svom primjeru kako se štiti nešto što je autentična tradicija te države i toga naroda. Smatram da Crna Gora približno može da uradi nešto slično ovim predlogom. Molba da pokušamo da obavimo raspravu o ovom predlogu zakona, ako to ne uradimo sada svakako će ići kao opozicioni predlog za naredno zasijedanje. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam. Čuli smo.

Stavljam na glasanje Predlog zakona kolege Damjanovića. Izvolite. Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam. Glasalo je 50 poslanika, 16 za, 32 protiv i dva uzdržana. Konstatujem da predlog nije prihvaćen.

Kolega Bojaniću, imate Predlog o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima. Da čujemo.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Radi se o zakonu koji je potpisao 31 poslanik. Ja sam samo predlagač, a radi se o jednoj kratkoj izmjeni Zakona o obligacionim odnosima. Bio je ranije na Odboru za ekonomiju i bio je konsenzus tamo, da kažem sa svih strana. Povod je bio ovo što se dešava sa kreditima indeksiranim u švajcarskim francima. Taj problem je donio veliki rizik i velike kursne razlike koje na kraju krajeva klijenti plaćaju. Nažalost, ovaj zakon neće njih doticati. Ne može se rektroaktivno primjenjivati, ali kao neku normu predlažemo da se izmijeni da se ovo ne bi dešavalo u budućnosti da ljudi nesvjesni rizika u koji se upuštaju uzimaju kredite indeksirane u drugoj nekoj valuti. Ja ću pročitati zakon. Jako je kratak, samo se mijenja dio rečenice Član 404: "Ako novčana obaveza glasi na plaćanje u nekoj stranoj valuti ili zlatu, njeno ispunjenje se može zahtijevati u domaćem novcu prema kursu", sada je važeća norma: "koji važi u trenutku ispunjenja obaveze", a mi predlažemo da bude: "po kursu koji je važio u trenutku nastanka obaveze". Suštinski se ukida valutna klauzula i dodatno, s obzirom da Crna Gora ima valutu, mislimo da nema ni potrebe više da bilo kakav ugovor ide indeksiran u bilo kojoj stranoj valuti, jer očigledno da nijesmo dovoljno svjesni koji to nosi rizik. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Znači, imali smo tu dosta ... da vidimo da li ćemo ga uzeti u razmatranje u plenumu.

Izvolite. Stavljam na glasanje predlog kolege Bojanića, koji je imao konsenzus na radnim tijelima, koliko sam shvatio. Da ga razmotrimo. Nije bio konsenzus. U redu, izvinjavam se, ali svakako glasajte po uvjerenju.

Hvala vam. Glasao je 51 poslanik, 50 za, nije bilo protiv i jedan uzdržan. Konstatujem da smo ga uvrstili u dnevni red i ovo je dodatna tačka u dnevnom redu.

Imamo jednu stvar koju smo dogovarali u dobroj želji da neke pravno-proceduralne greške ispravimo. Našle su se neke greške u našim procedurama, ali je procedura predlagača. Radi se o Inicijativi za parlamentarnu istragu. Podnijelo je 33 poslanika, kredibilna većina iznad ustavne, ali je podnijela na način koji ne ide u skladu sa suštinom parlamentarne istrage, da se jedna parlamentarna istraga vodi o dva subjekta, o Duvanskom kombinatu i o Aluminijskom kombinatu Podgorica. O stečajnim postupcima koji su negdje najmanji zajednički sadržalac, ali su dva subjekta i činjenica je da su ta dva subjekta poslovna subjekta koji nemaju nikakve tehnološke, tehničke i druge veze, ne može biti smisao parlamentarne istrage. Da vas podsjetim, smisao parlamentarne istrage je da... Kolega Stanišiću, ne čujemo se, ja vas slušam pažljivo po četiri-pet sati. Ovo je želja da zajedno riješimo, jer je nova situacija, da je zajedno riješimo.

Predlog je Kolegijuma da se procedura ponovi, da se razdvoje ta dva zahtjeva za parlamentarnu istragu, jer smo mi u obavezi prema drugim subjektima. Ovaj parlament se obraćao Vladi povodom tog slučaja i obraćao se u formi koja nije trebala da prođe kroz našu proceduru, a to je da za dva subjekta tražimo jednu parlamentarnu istragu. Mi sada moramo da se ponovo obratimo, jer se moglo desiti da se kaže da ima sudski postupak za jedno, a nema za drugo, pa kako će ići parlamentarna istraga, između ostalog.

Kolega, daću vam riječ. Kolega Medojeviću, daću vam riječ.

Znači suština obraćanja u toj proceduri je i sudskoj vlasti preko ministra pravde da se izjasni da li se vodi sudski postupak. Realno, sudski postupak se mogao voditi oko Duvanskog, a nije morao oko KAP-a, tako da je tu djelimično odgovoran, što je mnogo važnije. Dajte da sačuvamo jedan ustavni institut parlamentarne istrage u čistoj formi koja neće biti sporna, jer je sam po sebi politički osjetljiv. Ulazimo u domene drugih vlasti i koje nam je Ustav dao. Radi se o dvadesetak dana razlike, što bi rekli nije cukar toliko u vodu ni za Duvanski, ni za KAP i dajte da ovo sada ne bude u dnevnom redu, da predlagači obnove inicijativu, da odemo, što bi rekli, s anđelima obraćanje Ministarstvu pravde ako treba za obje parlamentarne istrage ili za jednu za koju se odlučite i onda već u toku aprila možemo to imati ponovo po automatizmu u dnevni red, kao i sada. Mislim da je to zaštita naše ustavne pozicije i odnos prema drugima. Ništa to ne znači dvadesetak dana.

Izvolite, kolega.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Ulazak formalnog predlagača koji je ovlašćen za ovu tačku dnevnog reda, ja sam napravio konsultacije sa mojim kolegama. Nije sporno da umjesto jedne dobijemo dvije parlamentarne istrage. Vi ste počeli, ali evo da to zaokružimo da budemo negdje između suštine i forme, poštujući, naravno, strogo formu, jedan sam od tih koji poštuje. Ovdje jesu i subjekti dva privredna društva Kombinata aluminijuma u stečaju i Duvanskog kombinata u stečaju. Međutim, intencija je svakako da se kroz parlamentarnu istragu preispita uopšte stečajni postupak u Crnoj Gori, odnosno sve ono što mi nažalost dobijamo kroz takozvane „privatizacije kroz stečaj“ i da se otvori jedna mnogo šira priča. Koncept je pogođen kao jedinstven. Jesu li dva subjekta formalno u tom konceptu - jesu. Je li možda to razlog da se evo to razdvoji - jeste. Ja sam u dogovoru sa vama pripremio bio amandman da to amandmanski razdvojimo. Vi ste

sugerisali da to uradimo ipak na način da imamo dva predloga. Jeste to malo procedure uzeti potpise ali nije to sporno. Mi ćemo to završiti kako treba, već na narednoj sjednici ćemo, nadam se, koja će biti zakazana po automatizmu imati ovaj predlog i eto možda prilike da se Vlada po oba predloga odredi u smislu mišljenja kako je taj stečajni postupak sproveden i šta smo dobili kao posljedicu. Evo toliko.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam, kolega. Mnogi ... pravnog sistema funkcionišu upravo po subjektu, a nastaje zakon. Negdje je parlamentarna istraga tu i nestala. Ti prezedenti koji se stvaraju u anglosaksonskom pravnom sistemu upravo tako nastaju i jeste možda problem stečaja kao postupka, ali se veže za nekog subjekta i slučajno je negdje slično bio stvaran, ali da ne širimo priču. Hvala na razumijevaju tako da sad možemo da se izjasniti o cjelini dnevnog reda na način kako sam predložio. Dobićete ga odmah u prečišćenoj formi, sa dodatkom, naravno, Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima.

Izvolite. Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam. Glasalo je 57 poslanika. Ipak, je glasalo samo 56 poslanika, 54 za, jedan protiv, jedan uzdržan. Konstatujem da smo usvojili predloženi dnevni red.

Izvolite, kolegice Kalezić.

JELISAVA KALEZIĆ:

Hvala vam, gospodine predsjedniče. Ovo je proceduralno. To je ono što sam rekla da bih željela proceduralno, tada je vjerovatno bilo na mjestu gdje ne treba, ali

sada treba. Konstatujem, a i svi ostali, da u decembru nijesmo imali poslanička pitanja. Time nijesmo ispunili onaj minimum poslovnčki za svoje obaveze i zato molim da uzmete u obzir da u aprilu, jer za mart je već predviđeno, za 26. mart, tako da nema onaj potreban razmak, da se april predvidi da ima dva dana poslaničkih pitanja da bismo svoje obaveze ispunili onako kako valja. To je moja sugestija i u tom smislu je proceduralno ne samo vama nego svima nama je potrebno da to uradimo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala na preciznosti koja je vama svojstvena. Mi smo na Kolegijumu odlučili da ne idemo 30. decembra na poslanička pitanja, jer očigledno nije bilo interesovanja javnosti i tako dalje. Radili smo naporno zbog budžeta. Na kraju ćemo se dogovoriti oko toga i mislim da neće biti problema da to odradimo kako ste vi predložili.

Sada da obavijestim da ćemo nastaviti rad u utorak. Šutra imamo ovdje konvent sa slovačkom vladom. Plenarna sala će biti zauzeta. U utorak nastavljamo, u srijedu je Premijerski sat i poslanička pitanja. Nastavljamo po dnevnom redu koji ste dobili. Hvala vam.

24.03.2015. godine

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Uvažene kolegice i kolege, predlažem da počnemo sa današnjim radom. Imamo jedan ambiciozan dnevni red i plan da danas završimo četiri tačke dnevnoga reda.

Dozvolite mi, prije nego što počnemo rad po dnevnom redu, da sve nas zajedno podsjetim da je Državna izborna komisija podnijela Izvještaj o popuni upražnjenog poslaničkog mjesta sa izborne liste Koalicija Evropska Crna Gora - Milo Đukanović, pa saglasno Poslovniku Skupštine, konstatujem da je podnošenjem Izvještaja Državne izborne komisije započeo poslanički mandat Maidi Bešlić, izabranoj sa izborne liste Koalicija Evropska Crna Gora - Milo Đukanović.

Dozvolite mi da u ime svih vas čestitam našoj novoj kolegini sa željom da kvalitetno i uspješno obavi svoj novi poslanički mandat, uostalom kako je to radila i u 24. sazivu ovoga parlamenta.

Koleginice Bešlić, čestitam Vam na novom mandatu.

Koleginice i kolege, dozvolite mi da sad pređemo na dnevni red.

Procedura, izvolite, kolega Radunoviću.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Hvala Vam, predsjedavajući.

Drage kolegice i kolege, građani Crne Gore,

Svi znate da je na današnji dan prije 16 godina otpočela NATO agresija na Crnu Goru, koja je, izmeđuostalog, prouzrokovala, pored ogromnih materijalnih šteta, nažalost gubitak hiljada života nevinih žrtava i smatram da je minimim što ova Skupština treba da radi danas, s obzirom da zasijedamo na taj dan i na godišnjicu, da odamo poštu nevino stradalim žrtvama minutom ćutanja.

Pozivam vas, gospodine predsjedniče, da pozovete Skupštinu na minut ćutanja. Znači, moja molba u ime Kluba Demokratskog fronta. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Uvažavam molbu i očekivanje Kluba poslanika Demokratskog fronta s napomenom da iskazivanje pijeteta prema svim nastradalima u svim mogućim situacijama, mislim da ovaj parlament i svi poslanici iskazivali odnos poštovanja i priliku da iskažemo pijetet prema nastradalima u tim akcijama.

Pozivam vas da minutom ćutanja odamo počast preminulim.

Neka im je slava i hvala.

Dakle, prelazimo na dnevni red.

Prva tačka je **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju.**

Ovlašćeni predstavnik Vlade je Zoran Pažin, ministar pravde. Pozdravljam ministra i njegove saradnike.

Sjednici prisustvuju Nataša Radonjić i Ibrahim Smailović iz Direktorara za pravosuđe koje takođe pozdravljam.

Napominjem da su izvjestioci Odbora Radovan Obradović Zakonodavnog odbora i Marta Šćepanović Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres. Pitam ministra da li želi dati dopunsko obrazloženje?

Izvolite, ministre.

ZORAN PAŽIN:

Poštovani predsjedavajući, poštovane dame i gospodo poslanici,

Zadovoljstvo mi je što sam danas po prvi put u prilici da vodim sa vama javni dijalog o pitanjima od javnog značaja za Crnu Goru, a iz nadležnosti Skupštine. Vrata moga kabineta biće širom otvorena kako za ovaj dom, tako i za svakog od vas

poslanika pojedinačno za sve ono što budete cijenili da je od interesa za progres crnogorskog društva i za prosperitet crnogorskih građana, a u domenu je nadležnosti i odgovornosti Ministarstva pravde.

Danas na dnevnom redu zasijedanja Skupštine tri zakona iz oblasti pravosuđa. Sticajem okolnosti, prije svega vremenskih, nijesam bio u prilici da detaljno radim na tekstovima ovih zakona, ali sam se uvjerio da se radi o veoma kvalitetnim zakonima koji svaki pojedinačno imaju određenost, specifičnu težinu za unapređenje stanja u oblasti pravosuđa i ja ih ovom prilikom toplo preporučujem na usvajanje.

Kada je u pitanju Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći i Zakon o izmjenama i dopunama ovoga zakona radi se o izrazu potrebe da se iziđe u susret evaulaciji postojećih normativno-tehničkih rješenja, da se uočeni nedostaci i dileme u primjeni ovoga zakona prije svega od strane sudova i javnih izvršitelja uklone i samim time unaprijedi.

Kada je u pitanju postupak izmjene i dopune Zakona o izvršenju i obezbjeđenju vašoj pažnji bih preporučio samo nekoliko aspekata.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju mijenja funkcionalnu nadležnost za odlučivanje o odlukama javnih izvršitelja u dijelu koji se odnosi na izvršenje po osnovu izvršne isprave, dok nadležnost ostaje ista kada je u pitanju izvršenje po osnovu vjerodostojne isprave.

Logika ovoga rješenja polazi od činjenice da je u postupku izvršenja po osnovu izvršne isprave već prethodno razmatran i činjenično i pravno korpus pitanja zbog čega je sa aspekta racionalizacije pravosudne mreže cjelishodno da o prigovoru odlučuje sudija pojedinac, dok kada je riječ o izvršenju na osnovu vjerodostojnih isprava to ostaje u nadležnosti vijeća od trojice sudija.

Takođe, veoma važno rješenje polazi od potrebe da javnim izvršiteljima u postupku izvršenja budu dostupni računi na kojima se sprovodi izvršenje i Centralna banka je u obavezi da javnim izvršiteljima te račune i dostavlja. Korak dalje u realizaciji ovog rješenja jeste redosljed naplate potraživanja pri čemu se javno izvršiteljska služba

prvenstveno fokusira na račun na kojem postoji najveći iznos sredstava. Ukoliko taj iznos sredstava nije dovoljan za izvršenje onda se prelazi na sljedeći račun i tako redom.

Takođe, predlogom se ograničava donja granica prodajne cijene pokretnih stvari kao i nepokretnosti. Pri čemu, ukoliko se ne uspije prinudna prodaja u prvom pokušaju može prodati stvar u narednom pokušaju prodaje i po cijeni koja je ispod 50% utvrđene vrijednosti, ali ne i ispod potraživanja izvršnog povjerioca. To je veoma važno, jer se na taj način štite interesi i izvršnog povjerioca i izvršnog dužnika.

Kao veoma bitan aspekt izmjena i dopuna Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, ukazao bin na potrebu da se striktno odvoji predmet izvršenja koje se odnose na plate, odnosno zarade, naknade zarada i penzije, jer je već samim slovom zakona limitira na mogućnost izvršenja na ovim sredstvima, a u praksi se do sada događalo da se blokadom računa i isplatom sa ovog računa obuhvate i ova sredstva. Dakle, Predlogom zakona o izmjenama i dopunama, rješava se ovo pitanje. Na taj način se štiti socijalni status ovih lica koja mogu biti u statusu izvršnih dužnika.

Pored ovih rješenja postoji jedan broj manjih izmjena i dopuna koji su pretežno tehničkog karaktera i otklanjaju pojedine dileme u primjeni. Ja se ne bih s njima posebno sada bavio, ali naravno ostajem otvoren za dijalog sa vama ukoliko nađete to za potrebno. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem gospodinu ministru. Razumio sam da ste praktično kroz uvodno izlaganje dali objedinjeno uvodno izlaganje za sva tri zakona, pominjali ste u početku, tako da vam zahvaljujem na tom racionalnom pristupu.

Pitam izvjestioce odbora da li žele riječ? Ne. Hvala.

Prelazimo na pretres i otvaram prvi krug diskusija.

Prvi diskutant u ime Kluba Demokratske partije socijalista je kolegunica Maja Ćatović. Izvolite, kolegнице Ćatović.

MARIJA ĆATOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Poštovani predsjedavajući, poštovane kolege, poštovani ministre sa saradnicima, uvaženi građani,

Pred nama je izmjena i dopuna Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, kome se pristupilo iz više razloga. Analiza koja je urađena za potrebe racionalizacije pravne mreže i analiza organa za prekršaje iz 2013.godine pokazala je da treba izvršiti normativne izmjene Zakona o izvršenju i obezbjeđenju donijetog 2011.godine. Posebno se pristupilo izmjenama u pogledu funkcionalne nadležnosti za odlučivanje po pravnim sredstvima, to jest prigovoru na odluke javnog izvršetelja. U tom pravcu predloženo je da odlučuje sudija pojedinaca ne vijeća troje sudija, što je predviđeno i pranom racionalizacije pravosudne mreže 2013 - 2015.godina, kao i programom rada Vlade Crne Gore za 2014.godinu.

Imajući u vidu značaj Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, kao i početak rada i javnih izvršitelja u aprilu 2014.godine, ocijenjeno je takođe neophodnim da se kroz izmjene zakona otklone nedostaci i dileme, koji su se pojavili u dosadašnjoj primjeni, uzimajući u obzir sugestije svih sudova na postojeći zakon.

Predlogom zakona će se poboljšati postojeća rješenja na način što se predlaže izmjena u pogledu funkcionalne nadležnosti za odlučivanje po prigovoru na odluke javnog izvršitelja. Daje ovlašćenje sudiji ili pojedincu da odlučuje po prigovoru na odluke javnog izvršitelja donijete na osnovu izvršne isprave, imajući u vidu da se radi o manje kompleksnim predmetima u kojima su dokazi sprovedeni i činjenice uvrštene u postupcima iz kojih spotiču izvršne isprave.

Takođe, ovim predlogom ugrađuju se i nova rješenja na koja je ukazala sudska praksa čime će i sam postupak izvršenja biti brži, kvalitetniji i efikasniji. Kroz dopunu člana 5. postojećeg zakona, daje se nadležnost i sudiji i pojedincu da odlučuje u drugom stepenu po prigovoru na rješenja javnog izvršitelja, čime se obezbjeđuje funkcionalna nadležnost u izvršnom postupku. Predlogom se dopunjava član 12. na način, što se kao uslov propisuje da se strana izvršna isprava može izvršiti samo, ako je prethodno priznata od nadležnog suda. Naime, Zakonom o međunarodnom privatnom pravu "Službeni list Crne Gore broj" 1/14 i 14/14, propisano je priznanje izvršenje stranih sudskih odluka tako što je za priznanje nadležan isključivo sud, što znači da se ista može izvršiti od strane suda, odnosno javnog izvršitelja, tek nakon njenog priznanja. Izmjenom člana 25. stv 2. tačka 1. prevazilazi se dilema u odnosu na mjenicu i ček, s obziromda se važeća odredba koja glasi:"Mjenica i ček sa protestom mogla različito tumačiti da li se protest odnosi i na mjenicu, imajući u vidu da se Zakon o mjenici, "Službeni list Republike Crne Gore" broj 45/05 poznaje mjenicu i sa i bez protesta, to je na predloženi način ova dilema otklonjena.

Izmjena u članu 34 nastala iz razloga što izvršni povjerilac iz objektivnih razloga nije uvijek u mogućnosti da plati troškove postupka izvršenja u roku od osam dana, tako

je i taj rok bilo potrebno izmijeniti i ostaviti sudu, odnosno javnom izvršitelju da isti odredi rješenjem.

Dopuna člana 37. potrebna iz razloga, što je postojećim zakonom u članu 38. propisano da se uz predlog za izvršenje podnosi izvršna isprava u izvorniku ili ovjerenom prepisu, dok je za izvršenje na osnovu vjedostojne isprave takva obaveza bila izostala, pa je opravdano izvršiti dopunu na predloženi način. Izmjenom člana 136. uvodi se obaveza organizaciji za prinudnu naplatu da na zahtjev javnog izvršitelja dostave brojeve računa fizičkih lica, kao izvršnog dužnika. Takođe je prezicirano da se sprovođenje izvršenja u skladu sa ovim članom, ne odnosi na zarade, nakande umjesto zarade i penzije, kao predmet izvršenja na novčanim sredstvima izvršnih dužnika na računima, kod poslovnih banaka, jer se radi o dva posebna predmeta izvršenja u odnosu na koje je propisano različito postupanje i to član 103 do 131. Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, izvršenje na zaradi, naknadi zarade ili penziji, a član 136. izvršenja na sredstvima, na računu dužnika.

Naime, ova izmjena predloženih zakona, što se fizičkim licima u Crnoj Gori preko računa isplaćuju zarade, naknade i zarade i penzije, a nakon donošenja rješenja u izvršenju na računu, pored blokade novčanih sredstava koja se na tim računima nalaze po drugim osnovama, budu blokirana u cjelini i ona sredstva koja se nalaze po osnovu zarade ili penzije, a koja shodno članu 103. Zakona o izvršenju i obezbjeđenju ne mogu biti blokirana, odnosno na njima sprovedeno izvršenje preko polovine iznosa. Necjelishodnost takvog izvršenja je što poslovne banke nemaju tehničku mogućnost, blokiranja sredstava samo do polovine primanja i kada bi takva mogućnost postojala, banke ne mogu imati podatke o eventualnim ranijim opterećenjima izvršnog dužnika, te

da li uplaćeni iznos na računima po tom osnovu, upravo predstavljaju ukupnu neto zaradu izvršnih dužnika, ili se radi o sredstvima koje su ranije, na osnovu drugih zaduženja već umanjena od strane poslodavca.

U odredbi člana 173. stav 4. predlogom se ograničava donja granica prodajne cijene nepokretnosti na način, da, ako se nepokretnost nije mogla prodati na drugom javnom nadmetanju, javni izvršitelj će zakazati novo javno nadmetanje, na kojem će nepokretnost moći prodati ispod 50% utvrđene vrijednosti, ali ne ispod visine potraživanja izvršnog povjerioca. Ova izmjena je izvršena u cilju poštovanja načela zaštite interesa izvršnog dužnika, koje je takođe afirmisano kroz izvršni postupak, a kroz važeću odluku ili je na izvjestan način degradirano, jer se izvršni dužnik dovodi u situaciju da se njegova nepokretnost proda, te da i nakon toga ostane dužan izvršnom povjeriocu za nenamireni iznos potraživanja. To bi uslovljavalo nove postupke izvršenja i sprevođenja na drugu imovinu izvršnog dužnika, čime se u pitanje dovodi ekonomska nestabilnost izvršnog dužnika. Ovakvom izmjenom se omogućava izvršnom povjeriocu da namiri svoje potraživanje u cjelini kroz izvršni postupak te da se postupak izvršenja u potpunosti okonča.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Izvinjavam se kolegini Šćepanović, jer evidencija baš nije bila tako precizna. Vi ste bili prijavljeni kao prvi diskutant, ali biće prilike u sljedećem krugu.

Izvinjavam se još jednom.

Sljedeći diskutant je kolegunica Draginja Vuksanović. Izvolite, kolegнице Vuksanović.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi predsjedavajući.

Uvaženi predstavnici Vlade, kolege poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Pred nama se nalaze izmjene zakona, to je Zakon o dopunama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju. Ono što ja želim kao kratak uvod, a radi građana da objasnim jeste da se pitanje izvršenja obezbjeđenja uvijek ostavlja u onom momentu kada dug dužnika dospije na namirenje, a kada znači dužnik nije u mogućnosti da namiri potraživanje povjeriocu u tačno određenom roku, tada će povjerovati i postaviti pitanje namirenja svog potraživanja.

Ono što je posebno značajno jeste da ovo pitanje izvršenja i obezbjeđenja naročito dolazi do izražaja kod prirodne prodaje nepokretnosti. Upravo, zato što su nepokretnosti zaista velike vrijednosti.

Mi smo, znači, najnovijim izmjenama i dopunama Zakona, to je bilo čak i 2004.godine u Zakonu o hipoteci, predviđene mogućnosti vansudskog namirenja hipotekarnog potraživanja, kasnije su odredbe tog zakona implementirane u okviru Zakona o svojinsko-pravnim odnosima da bismo konačno radi efikasnijeg i ažurnijeg postupka namirenja potraživanja povjerioca, konačno ovo izdvojili u norme Zakona o izvršenju i obezbjeđenju i regulisali posebnim propisima. Ono što je vrlo značajno jeste da postupak vansudske prodaje je ažurnije od postupka same sudske prodaje pogotovo u onom dijelu gdje i sami izvršitelji izvršavaju na ažuran način da realizuju potraživanje povjerioca. Zašto ove postupke vansudske prodaje ažurnije. Upravo zato što zaobilazi ono što je uvaženi ministar rekao u početku svoga izlaganja, a to su ti privilegovani povjerioci tj. povjerioci koji po samom postupku izvršenja pred sudovima, imaju prvenstvo namirenja.

Mi znamo kada uzmemo Zakon o izvršenju i obezbjeđenju, da se tačno vidi redosljed tih potraživanja, koja su to potraživanja od države za namirenja poreza i doprinosa, preko troškova postupka, preko drugih kategorija povjerilaca i tu se mora poštovati taj redosljed. Mi znamo da ona potraživanja koja imaju prioritet da je ono privilegovano u odnosu na drugo. Pa se često dolazi u situaciju da naprimjer hipotekarni povjerilac, a to je banka dođe u situaciju da, kada se svi povjerioci prije hipotekarnog povjerioca namjere da za banku ostane neki iznos sredstava ili čak da se banka uopšte ne namiri. Da za banku ostane neki iznos sredstava ili čak da se banka uopšte ne namiri. I zato ja razumijem intenciju zakonodavstva, što je uveo ove novine, a to je izvršenje i obezbjeđenje na samom računu povjerioca na način kako je ovo predviđeno zakonom.

Ono što ja želim da skrenem pažnju jeste da moramo voditi računa o interesima dužnika, ja znam da dužnik često dolazi u situaciju kada mi pristaje na uslove koje mu banka nudi, vi znate da se to ugovori, možemo slobodno reći ako posmatramo zakon u

obligacionim odnosima po pravnoj prirodi ugovor po pristupu uzmi ili ostavi. I često i stanje nužde dužnik pristaje naprosto da uzme kredit po nekim velikim kamatnim stopama, a onda dođe ili da se promijeni politika banke, da se oteže sama finansijska moć dužnika, da dužnik zapadne u neku docnju, a da ne govorimo o tome, da potpuno ostane bez sredstava i da se onda prodaje njegova neporektnost. Mislim, da je dobro ovom zakonu što su određene te donje granice jer je to dala bio problem jer je stvarao prostor za velike zloupotrebe.

Međutim, opet kažem ono što je rekla uvažena kolegunica Čatović. Ja znam da nužda koja mijenja neka pravila, a to je da se možda u nekom budućem vremenu koliko god da vodimo računa o bankama, prvenstveno mislim na banke, jer znamo da je tu problem kod namirenja Hipotekarno potraživanje, najčešće više nego kod namirenja iz neto vrijednosti pokretne stvari. Ipak treba voditi računa koliko o tom ekonomskom aspektu i procesu kreditiranja koji je značajan za ekonomski proces i samo društvo. Toliko sa druge strane mislim da treba voditi računa o interesu dužnika i postupati sa njegovom nepokretnošću, na način što mi pravnici kažemo "Bona Fides", kao dobar domaćin sa dužnom pažnjom. Jer, ako imate recimo nepokretnost dužnika koja vrijedi 50 hiljada eura, ona se može prodati 25 hiljada eura, onda je to stvarno neki vid davanja u bezcijenje. Tako da se tu ne vodi računa baš o interesima dužnika, ali razumijem i ovaj drugi aspekt da se mora stati na namirenje i to realizovati u Zakonu propisanom roku. Ono što je značajno jeste da se postupkom van sudske prodaje taj postupak zaista skraćuje, ovdje kod izvršenja obezbjeđenja gdje se uključuju izvršitelji, on malo duže traje upravo zbog onog redosljeda namirenja. Ali, sve sa ciljem da se povjerilac namjeri u situaciji, kada dužnik nije u mogućnosti da izmiri svoj dug u roku dospelosti. I samo ću još jednu rečenicu reći.

Dobro je što ste prihvatili izmjene da se u poglavlju 12 mijenja naslov izvršenja na novčanom potraživanju izvršnog dužnika, jer se ovako pravno stvara utisak da potraživanje pripada izvršnom dužniku, a ne povjeriocu, jedino možda treba razmisliti pravna teorija zauzela je stav, da se ovdje kaže izvršenja radi ne naplate na štednom ulogu računa, nego namirenja. Znači, suština je namirenja, potraživanja povjerioca, a ono se naravno daljim tekstom može proizaći da se ostvaruje putem naplate na novčanim sredstvima samoga dužnika. E sad da li je to tehnički moguće, jer je to dosta otežano, da bi trebalo kroz čitave norme koristiti izraz naplate, sad treba razmisliti o tome ali u pravnoj teoriji zauzeti stav u civilisti, da se koristi termin namirenja, koje može biti na različite načine, a u ovom slučaju se govori o naplati.

Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegnici Vuksanović.

Sljedeći diskutant je kolega Damjanović, neka se pripremi kolegistica Azra Jasavić.

Izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Simoviću.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, ministre Pažin sa svojim saradnicima,

Dakle, uz izvinjenje ako malo prekoračim, ali biće i vama interesantno da čujete, par informacija i par podataka, vezanih za ovaj zakon i odmah da iskoristim priliku da vam prebacim loptu za ovaj poziv da je vaša kancelarija vazda otvorena. Znači, i poziv vama da oko svih problema koji se nalaze u sprovođenju zakona iz vašeg resora konsultujete Parlament i poslanike i da čujete pažljivo ovo što ćemo vam sad ovdje i ne samo sada iznijeti.

Tri ipo godine, od donošenja Zakona o izvršenju i obezbjeđenju. Prva stvar, pokušaj rješavanja konfliktna situacije u jednoj dužničkoj državi kao što je Crna Gora, gdje svi duguju i firmi i pojedincu i po svim osnovama od ovih kako se to kaže, vjerodostojnih isprava, računa itd., pa jedni drugima. Pokušaj da se nađe negdje balans, između zaštite ustavnog prava na imovinu i jamčenje imovine i efikasnosti jeli takva procedura. Konflikt između efikasnosti procedura i realne cijene koštanja tih procedura i naravno sve to neko plaća. Pomalo izvršitelji, a pomalo više građani Crne Gore. Kako plaćaju, možemo i o tome.

Dakle, nakon tri ipo godine i jedne izmjene koju smo imali o kojoj ću posebno nešto da kažem, dobili smo predlog izmjena i dopuna u oktobru mjesecu i nakon punih pet mjeseci, što je neopravdano dugo ne ulazim kolega Simoviću, zašto je to tako već smo o tome raspravljali. Ovaj predlog je na dnevnom redu. Imamo mišljenje Odbora, član 5 odmah da ga napadnem ovako što se kaže, čemu originali gospođo Radonjić, ovo je trošak za procenitelje nepotreban. Vi znate, sami da prigovor zaustavlja sve ove procedure i ne vidim potrebe člana 5 ovdje nikakve potrebe uvođenja člana 5, vi znate o čemu se radi, da ne opterećujem sada i naše građane i da se zaustavim, jer će pretpostavljam i kolega Gošović koji je u tom dijelu i pisao gospodinu Markoviću, bivšem ministru pravde više o onom dijelu koji se tiče članova 103, 102 u vezi sa članom 126, a koji se tiče blokada penzija, plata socijalnih davanja nesprovođenja zakona, kontradiktornosti u samom zakonu, a u smislu šteta koja se čini građanima Crne Gore, posebno najugroženijim kategorijama, penzinerima i korisnicima socijalnih primanja.

No, da se vratim na dvije veoma interesantne stvari biće svima interesantno ovdje u Parlamentu. Jedna stvar se tiče nečega što smo donijeli prije nekih godinu dana. To je izmjena i uvođenja člana 218a, direktne prezentacije mjenice. Ne ulazim zašto i tri ipo godine nakon ovog zakona i mi i dalje imamo Centralnu banku, a nemamo

organizaciju za prinudnu naplatu itd. itd. Da se posvetite i tome da dobijemo mi tu organizaciju, da vidimo da rasteretimo malo i Centralnu banku, ali da se pozabavimo sa mjenicom i šta to sve znači u našem sistemu.

Uveli smo, voljom vladajuće većine, ovdje u parlamentu, i molba da vladajuća većina pažljivo ovo sasluša i Vlada, jer ćemo dati amandman da brišemo član 218a iz sistema, a ako to ne uspije ovdje u parlamentu svakako ćemo predložiti Ustavnom sudu da ispita zakonitost toga člana, gdje se mjenica jedina od svih instrumenata direktno podnosi na naplatu gdje to podnošenje ne odlaže izvršenje, gdje su rokovi potpuno drugačiji u odnosu na sve ostale instrumente. Šta se desilo? Tražio sam od Centralne banke da mi daju podatke kako sprovodimo ovu odredbu gdje smo dozvolili da mjenica bukvalno ima poseban status u odnosu na sve ostale vjerodostojne isprave, čime se direktnim podnošenjem mjenice, a bez žalbenog postupka direktno krše imovinska prava. Centralna banka odgovara, gle čuda šta. Ukupno je do 13. marta dostavljeno Centralnoj banci po osnovu ovog instituta nekih 1090 zahtjeva na nivou od 61 milion evra. Od toga je već završeno, odnosno zaokruženo 21 milion evra. Od toga je naplaćen iznos po svim zahtjevima 4,4 miliona evra.

Znate li ko je najviše naplatio, gospodine Pažin, i ko je iskoristio ovu, po meni i po Klubu poslanika, neustavnu odredbu? Pa, poslovne banke. Neko je ovdje donio rešenje kojim je omogućio bankama da se direktno naplaćuju zaobilazeći sve one sudske procedure i rešenja. Vi to znate, gospođo Radonjić, o čemu pričam. Poslovne banke koje su od 4,4 miliona naplatile 3,6 miliona. Druga pravna lica 700.000 i, gle čuda, jedno jedino rešenje Uprave carina od svega 10.000. Toliko o tome ko vuče benefite jedne norme koja ima problem sa ustavnošću. S druge strane, ovdje tako idemo na štetu izvršiteljima i institutu koji treba da zaživi, ljudima koji rade jedan težak i odgovoran posao ni malo ugodan u ovoj Crnoj Gori i rešavaju ovaj konflikt između efikasnosti, je li tako, i cijene koštanja.

E, sada, pošto smo malo njih štetili sa ovom normom od koje banke imaju koristi, s onom normom gdje će morati da kopiraju dokumentaciju, sada malo da štetimo građane. Kako štetimo građane? Gospođo Radonjić, vi ovo, pretpostavljam, veoma dobro znate, pa će gospodin Pažin vas konsultovati. Ovo je zakon o javnim izvršiteljima koji ima veze sa ovim ovdje zakonom, je li tako. U njemu postoji jedna fina norma, u

članu 44, gdje se kaže da Vlada donosi tarife o nagradama za rad i naknadama troškova. Vlada Crne Gore je donijela uredbu o tarifi javnih izvršitelja iz juna 2013. i marta 2014. godine i o toj tarifi svašta nešto. U toj tarifi nekih 14 nagrada, odnosno naknada na bazi kojih se ove isprave vade, odnosno što plaćaju građani. Onda pod br. 2, gospođo Radonjić, neka naknada koja se zove donošenje zaključka u postupku sprovođenja izvršenja. Ovo je veoma osjetljivo pitanje za građane Crne Gore, 15 evra. Pod rednim brojem 9 dostavljanje pismena koje proizilazi iz okvira rada javnog izvršitelja pet evra po pošiljci putem pošte, što je realno manje od jedan evro. Naravno, kada se sve ovo dovede do kraja i kada se pošalju sva ova pismena dužnicima, povjeriocima, bankama itd. umjesto uobičajene naknade koja mora da bude 20-25 evra, zahvaljujući uvođenju nekih novih naknada jer, da ponovim, banke ne rešavaju po zaključku o sprovođenju izvršenja, banke rešavaju po rešenju, građani ne plaćaju 25 evra, ovo je suština priče, nego plaćaju po 50 evra, odnosno 20-25 evra više nego što bi trebalo da ovaj ovdje tarifnik nije skandalozno donesen, sa stavkama za koje nema potrebe da budu u sistemu. Zna li koliko su građani platili za vrijeme sprovođenja ovog zakona i ovog tarifnika? Više nego što su trebali, pola miliona evra, gospodine Pažin. Za to neko treba da odgovara ko je donio ovakav tarifnik i ko treba da objasni čemu donošenje zaključka u postupku sprovođenja izvršenja i ovo dostavljanje pismena putem pošte koje košta pet evra. Na mali i sitan način, malim podzakonskim aktom koje ovaj parlament teško može da prati. Jačanje kontrolne funkcije parlamenta jeste da pratimo sprovođenje zakona i ovih sitnih dokumenata zvanih uredbu, podzakonska akta. Pola miliona ode u nečiji džep od strane građana Crne Gore. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Damjanoviću.

Sljedeći diskutant je, kako sam najavio, kolegistica Jasavić, a neka se pripremi kolega Gošović. Najavio sam već bio, uvaženi kolega Bojaniću, tako da vjerujem da neće biti ništa sporno. Izvolite, kolegistica Jasavić.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani predsjedavajući, poštovane kolegice, poštovane kolege, poštovani gospodine ministre sa saradnicima, poštovani građani,

Želim da iskoristim ovu priliku da poželim dobrodošlicu kolegici Maida Bešlić, da joj poželim uspješan rad. Da kažem da je Radna grupa na izgradnji povjerenja u izborni proces imala vrlo dobre rezultate sa stanovišta Zakona o izboru odbornika i poslanika, prvenstveno zahvaljujući Pozitivnoj Crnoj Gori, da, i ostalim opozicionim partijama koje su zapravo forsirale pitanje ženskih kvota na kvalitetan način, SNP-u takođe, i tom da danas u crnogorskom Parlamentu, kada žena izađe iz parlamenta, opet u crnogorski parlament uđe žena sa izborne liste. To je veliki domet ove radne grupe, ali to nije ono što smo tražili, tražili smo više. Obećavam vam, građanke i građani, da ćemo dobiti više samo treba istrajati. Jer, iz dosadašnje diskusije se moglo zaključiti koliko jeste kvalitetno da u crnogorskom Parlamentu imamo žene koje odgovorno, profesionalno obavljaju svoje poslove i daju pečat crnogorskoj politici i samom parlamentarizmu upravo iz današnje rasprave.

Sada bih malo o zakonu vezano za temu. To je tema oko izvršenja i obezbjeđenja. To je vrlo komplikovan i složen postupak i postupak gdje mi pokazujemo nedostatak u efikasnosti u crnogorskom pravosuđu. To je prepoznato i u unutrašnjoj stručnoj javnosti. To je prepoznato i od strane onih koji nas posmatraju, a koji jesu naši prijatelji na putu evropskih integracija. Iz tog razloga i u posljednjem Izvještaju o napretku se pominje da u oblasti izvršenja imamo visok broj slučajeva koji se povećavaju i da je negdje zaposleno dovoljno javnih izvršilaca, ali ne onoliko koliko je planirano. U tom pravcu bih željela samo da mi odgovorite, gospodine Pažin sa saradnicima, koliko jeste od planiranih 32 izvršitelja angažovano i kakvi su njihovi efekti rada. Vidimo po ovim izmjenama Zakona da su oni imali probleme u radu, ti su problemi bili očekivani i jeste kolega Damjanović u pravu da je skup ovaj izvršni postupak. Ali, znate, ako je nešto efikasno i ako se nešto isplati i ako imamo dobre rezultate, onda i cijenu koju platite negdje prežalite. Bitno je kakva jeste efikasnost i šta oni postižu.

Pozitivna Crna Gora će podržati ovaj zakon jer je ovaj zakon rezultat analize neefikasnosti i neuspješnosti rada javnih izvršitelja u ove tri i po godine. Jasno je da je bilo potrebno da se negdje pitanje nadležnosti u postupanjima po vjerodostojnim

ispravama odvoje od postupanja po izvršnim ispravama. Ovo praktično zbog građana, da ne govorim o ovim suvoparnim jezikom pravnika. Znači da sudija pojedinac sada odlučuje po prigovoru kada je izvršena isprava, a kada je vjerodostojna, takođe odlučuje Vijeće sudija, tako da je pravna sigurnost tu obezbijeđena.

Ono što je dobro u ovom zakonu jeste da je sada Centralna banka dužna da da javnim izvršiteljima brojeve žiroračuna dužnika. To je dobro zato što smo ranije u praksi nailazili na velike probleme prilikom dobavljanja tih žiroračuna, to je bio veliki problem za advokate i srećom da javni izvršitelji neće imati takve probleme jer je Centralna banka sada dužna da dostavi ove žiroračune. Još nešto je Centralna banka dužna i to je dobro, da kada se ide na prinudno izvršenje, da se ide na onaj žiroračun na kome je najviše novca. Takođe, ono što je važno da građani znaju, a to je da je ovaj zakon obezbijedio njihove plate, penzije i ostala primanja jer će se čak ići ne samo na žiroračune koje građani, izvršni dužnici imaju u zemlji nego i na devizne, ići će se i na devizne.

To niste pomenuli, ali ne možete sve stići zato smo i mi tu da građanima objasnimo koje su prednosti, koje su mane nekih zakona. Vezano za ovu donju granicu podajne cijene pokretnih i nepokretnih stvari, ovdje se zaist išlo na to da se zaštiti sa dobrom voljom izvršni dužnik i njegov interes i išlo se na to da se na drugoj prodaji ne može prodati vrijednost bilo nepokretnosti ili pokretna stvar ispod 50% utvrđene vrijednosti, ali da se svakako može prodati u ovom drugom navratu samo za onaj iznos u koliko će se namiriti potraživanje samo koje ima povjerilac prema dužniku, jer na taj način štite izvršnog dužnika s tim što imate imaju odredbu koju nijeste pomenuli. To je da se to može i uraditi i za nižu cijenu u koliko postoji prethodna saglasnost izvršnog i založnog povjerioca. To je jedna novina. Izvinjavam se i zahvaljujem na tome što ste mi dozvolili da zloupotrijebim govornicu. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kao i uvijek tolerantno.

Sljedeći diskutant je kolega Neven Gošović. Izvolite, kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažena Skupštino, gospodine pravde, gospodine Pažin sa saradnicom Radonjić, poštovani građani,

Prenošenje nadležnosti za postupanje u izvršenjima na javne izvršitelje najznačajnija je novina u Zakonu o izvršenju i obezbjeđenju kojeg je ova Skupština donijela u julu 2011.godine. U nadležnosti suda ostala su samo pojedina izvršenja kao što su: predaja i oduzimanje djeteta, vraćanje zaposlenog na rad i neke posebne specifične činidbe. Donošenje Zakona o javnim izvršiteljima u decembru 2011.godine zaokružen je normativni okvir za sprovođenje reformi u ovoj oblasti. Područja svih sudova sada su pokrivena radom izvršitelja ali je postupak njihovog imenovanja iz razumljivih razloga, zbog težine posla gdje je trebalo obezbijediti odgovarajući kadar, tekao veoma dugo.

Cilji koji se želio postići jeste brzo i efikasno sprovođenje izvršnog postupka uz poštovanje i zaštitu prava stranaka. Početkom 2015.godine gospodin Duško Marković, u svojstvu tadašnjeg ministra pravde, javno je iskazao svoje zadovoljstvo radom javnih izvršitelja zbog smanjenja broja neizvršenih pravosnažnih presuda, kao i kada je u pitanju njihovo postupanje po vjerodostojnim ispravama. Što svakako treba pozdraviti, jer značaj rada javnih izvršitelja niko ne dovodi u pitanje, jer pravosnažne presude kao i vjerodostojne isprave mogu biti djelotvorne samo ako su izvršne. Međutim, naplata novčanih potraživanja na zaradi, penziji socijalnim davanjima po osnovu vjerodostojnih isprava morala se vršiti u skladu sa zakonom uz poštovanje i zaštitu prava stranaka, što u Crnoj Gori nije bio slučaj. Naime, saglasno članu 102 Zakona o izvršenju i obezbjeđenju od izvršenja na novčanim potraživanjima izuzeta su od te mogućnosti izvršenja primanja po osnovu zakonskog izdržavanja, naknada štete nastala usled oštećenja zdravlja i umanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti, primanja po osnovu naknade zbog tjelesnog oštećenja, primanja po osnovu socijalne pomoći, po osnovu privremene nezaposlenosti, po osnovu dodatka na djecu, primanja po osnovu

stipendije i pomoći učenicima i studentima, naknada za rad tom suđenom licu i tako dalje.

Dakle, naplata potraživanja po osnovu vjerodostojne isprave nije mogla biti izvršena ni u kom vidu. Takođe, saglasno članu 103 istog zakona izvršenje na zarade i penzije, kao i naknada umjesto zarade može biti određeno i sprovedeno samo do iznosa 1/2 tih primanja, dok se na minimalnoj zaradi koju prima izvršni dužnik izvršenje može sprovesti do iznosa od 1/3 te zarade. Međutim, u primjeni zakona već mjesecima građanima kojima se preko računa isplaćuju socijalna i dječija davanja, zarade, naknade zarada i penzije, nakon donošenja Rješenja o izvršenju blokiraju se sredstva u cjelini na njihovim računima u poslovnim bankama i sprovodi naplata i ako se radi o sredstvima koja shodno citiranim zakonskim odredbama nijesu mogla biti blokirana, niti nad njima može biti sprovedeno izvršenje, kada su u pitanju socijalna davanja, odnosno na njima nije mogla biti sprovedena zabrana izvršenja preko 1/2 kada su u pitanju zarade i penzije, odnosno nisu mogle biti sprovedene zabrana izvršenja preko 1/3 kada je u pitanju minimalna zarada. U tom čitavom prethodnom periodu građani nisu bili zaštićeni od ovakvog načina primjene zakona od strane javnih izvršitelja i poslovnih banaka. Naravno, niko nije ni snosio odgovornost za ovakvo kršenje zakona na štetu građana i njihovo maltretiranje od javnih izvršitelja do poslovnih banaka i sudova.

Takvo postupanje pravdano je da poslovnim bankama nije poznato po kom osnovu su uplaćena sredstva koja se nalaze na računu izvršnog dužnika pa dolazi do blokade sredstava koja po zakonu nisu mogla biti blokirana, da poslovne banke nemaju tehničku mogućnost blokiranja sredstava do 1/2, ali i da je takva mogućnost postojala banke ne mogu imati podatke o eventualnim ranijim opterećenjima izvršnog dužnika i tako dalje. Svakako da ono što se potroši mora da se plati, ali niko u ovoj državi nije imao pravo da se na ovakav način odnosi prema zakonom utvrđenim pravima građana.

Pedlogom zakona kojeg danas razmatramo treba da bude riješen ovaj problem. To je, mislim, najvažnija poruka građanima Crne Gora koja se odnosi na izmjene i dopune ovog zakona. Naime, mijenja se član 136 zakona kojim je uređeno pitanje izvršenja nad sredstvima na računu izvršnog dužnika i propisuje, da se sprovođenje rješenja u skladu sa tim članom neće odnositi na novčana sredstva koja se na računu

izvršnog dužnika nalaze po osnovu zarade, naknade umjesto zarade i penzije, u odnosu na koje se primjenjuju odredbe člana 103 i 126 zakona. Ovakvo definisana norma ima za posledicu da će nakon stupanja na snagu ovog zakona izvršenje na zarade, penzije, naknade zarade i drugim novčanim primanjima izvršnog dužnika isključivo se sprovoditi izvršenjem rješenja kojim se nalaže državnom organu, pravnom licu ili drugom poslodavcu koji izvršnom dužniku isplaćuje tu zaradu ili penziju, da novčani iznos za koji je određeno izvršenje isplati izvršnom povjeriocu. Dakle, neće postojati više mogućnost blokade njihovih računa kod poslovnih banaka već isključivo ovakav način naplate tih potraživanja gdje će se u cjelosti onda ispoštovati zakonom propisana ograničenja kada je u pitanju naplata na penzije i zarade i naknade umjesto zarade ili minimalnoj zaradi.

Svakako da će ovakvo rješenje na neki način imati uticaja na efikasnost naplate onih vjerodostojnih isprava koje se tiču komunalnih i drugih usluga, ali je mnogo značajnije da se štiti socijalni status građana i svakako da se poštuje zakon, a konačno rješenje ćemo imati onda kada kao društvo obezbijedimo takav standard građanima da nakon što plate te komunalne usluge mogu da žive kao sava normalan svijet. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Gošoviću.

Sa ovim smo završili prvi krug diskusija. Pitam ministra ako cijeni za potrebnim može da da određene komentare, računajući da će dobiti i komentare na vaše odgovore.

Izvolite, ako želite.

ZORAN PAŽIN:

Hvala, poštovani predsjedavajući.

Slažem se s poslanicom Vuksanović koja smatra da bi termin "namirenje" bio primjereniji ali on suštinski ne mijenja stvar, tako da mislim da se ne ulazi u suštinsku problematiku zakona ako i ostane postojeći termin.

Takođe, slažem se da je potrebno praviti ravnotežu između prava povjerilaca i prava izvršnih dužnika. Podsjetiću vas da je ekonomska kriza dobrim dijelom prouzrokovana upravo ovim dizbalansom. Mi nijesmo u prilici da sve probleme riješimo izmjenama i dopunama ovog zakona, ali smo se trudili da upravo pogodimo taj balans o kome je govorio i poslanik Damjanović. Sa jedne strane da imamo efikasnost pravnog poretka, a sa druge strane da imamo zaštićena prava kako izvršnih povjerilaca, tako i izvršnih dužnika.

U odnosu na primjedbu koja se odnosi na vjerodostojnost isprava, odnosno potrebu da i u slučaju izvršenja na osnovu vjerodostojne isprave ona bude ovjerena, a u koliko se radi o fotokopiji da bude i na određeni način, ako je fotokopija onda mora biti ovjerena, a u koliko je u ovjerenom prepisu onda je stvar drugačija. Dakle, samo ovo želim da vam kažem, ovjera se odnosi na organ koji je izdao vjerodostojnu ispravu. Dakle, ne tražimo od građana da idu kod notara da bi formalno ovjeravali, ovjera je dakle od strane organa koji donosi taj akt. Dok, kada je riječ o fotokopiji onda je potpuno primjereno da ona bude ovjerena na drugačiji način, jer je to zapravo jedan opšti pravni princip na koji način se tretiraju isprve u platnom i pravnom prometu.

Predmet ovoga zakona nijesu tarife, takođe u pogledu izvršenja na osnovu mjenica, želim da vas podsjetim da je Skupština inicirala rješenja koje vi sada kritikujete i Ministarstvo pravde nije inicijator tih rješenja, tako da ja sada ovim prilikom ne bih ulazio dublje u problematiku.

Što se tiče izvršitelja i efikasnosti njihovog rada, ja poslanici Jasaviš, želim samo da napomenem da su od strane Komore izvršitelja dužni da do kraja marta dostave izvještaj, tada ćemo imati kompletnije podatke. U ovom trenutku krajnje okvirno, želim da vam kažem da je 62.917 predmeta ustupljeno izvršiteljima i da je do sada riješeno

21.125 predmeta, što je nekih 33%, šira analiza bi zahtijevala da se vidi u kojem periodu je to bilo u kojem periodu je odlučivano, ja te podatke u ovom trenutku nemam, al ih očekujem kada Komora dostavi podatke u Ministarstvu pravde.

Što se tiče odgovornosti za postupanja koje nije u skladu sa zakonom, glavni poredak uvijek ima na tom odgovor. Ministarstvo pravde će vršiti nadzor i nad radom javnih izvršitelja, inspekcijske službe Ministarstva pravde će fokusirano da provjerava i na koji način se postupalo, posebno kada je u pitanju naplata koja se odnosi na zarade, naknade zarade i penzije koja posebno socijalno pogađaju kategorije stanovništva o čemu je govorio poslanik Gošović. Potpuno se slažem da je to jeste bio problem u dosadašnjoj praksi i upravo je to jedan od razloga zašto smo pristupili postojećim izmjenama koje se, nadam da će dati kvalitetan pravni odgovor na problem na koji ste ukazali.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se ministru, ohrabrujući komentari i visoki stepen slaganja sa diskusijama poslanika, no, ipak, razumio sam da se za komentar javio kolega Damjanović i koleginica Jasavić. Izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Za razliku od ostalih kolega, mislim da smo ja i kolega Gošović, a ja mnogo više imao malo kritičniji odnos prema ovom predlogu i prema uopštem sprovođenju zakona da malo pravimo razliku potpredsjedniče, ali razumijemo se potpuno.

Gospodine Pažin ...14.oktobar, ovlašćena lica za odbranu ovog predloga zakona, Duško Marković nije više na toj funkciji, gospođa Branka Lakočević je sada je predsjednica Upravnog suda, vi nijeste sada u tom kontinuitetu, kolegunica Radonjić do vas svakako jeste, ja to znam i zato sam se obraćao, jer sam očekivao da ćemo imati malo više informacija, odnosno vi, na ono što sam ja ovdje izložio dvije-tri stvari.

Malo od izvršitelja, malo više od građana. Šta je do sada smetalo u sprovođenju člana 37. važećeg Zakona, da se uvodi potreba da se stotine i stotine stranica ovjeravaju, ovjeravaju takozvanih kopija, usporava se procedura i nameću se troškovi izvršitelja. To je prva stvar. Jeste u pravu ste gospodine Pažih ovdje na predlog, mislim da je kolega Šehović bio Parlament većinski glasao o izmjenama ovog zakona, gdje je mjenicu definisao kao jedini instrument koji ide direktno na naplatu i to ne kod ove organizacije koju uopšteno čekamo kao Godoa, već od Centralne banke. I šta se desilo? Ko su beneficiari? Ja uvijek negdje kad ne znam suštinu ideje, gledam ko su beneficiari, ko su korisnici, ko ima koristi od norme koja je po meni neustavna, jer se krši svojinsko pravo iz Ustava i Ministarstvo pravde možda je to znali, ali dajte onda pokažite stepen saglasnosti,kako ste reki na početku, pa i vi kao ministarstvo se založite, kako već umijete da predlažete predloge za ocjenu ustavnosti akata koje donose poslanici, odnosno predlažu poslanici i vi predložite možda Ustavnom sudu zajedno sa nama, a mi ćemo to uraditi, ako amandmanski imate sad šansu da prihvatite amandman SNP-a i da se ova norma izbriše iz sistema. Ako to ne uradimo ovdje na glasanju. 80% svih zahtjeva shodno odgovoru Centralne banke koji su na 4,4 miliona su od strane poslovnih banaka. Ko su korisnici ove neustavne norme jasno je kao dan i ono što ste rekli na kraju, uz izvinjenje potpredsjedniku uz zahvalnost što mi je ostavio

prostora da po sve tri oblasti, da kažem mogu da diskutujem, kažete da ovo nije predmet Zakona o javnim izvršiteljima. Naravno ova dva zakona su apsolutno povezana i postoje jedan zbog drugoga i ja sad govorim oštećenim građanima. Dakle, Vlada Crne Gore je donijela, ponavljam Uredbu o tarifi javnih izvršitelja. Volio bih imenom i prezimenom da vidim službenika, činovnika Vlade koji je ovo predložio, odnosno Vlada, gdje je uvela nekih 14 tarifa od kojih tarifa 2 donošenje zaključka o postupku sprovođenja izvršenja nepoznat i nepotreban, namjerni balasti i tarifa 9. dostavljene na pismeni način, kako se to definiše i umjesto da ovo košta 20,25 evra popredmetu košta 50 evra, odnosno 25 evra više u prosjeku na broj predmeta koji ste vi ovdje iznijeli koji je riješen, to je pola miliona evra od građana, gospodine Pažin. Zahvaljujući nekome koji je slučajno ili namjerno ovo predložio, pa Vlada onako usvojila, a Parlament nije imao prilike se upoznati. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Koleginica Jasavić dva minuta za vaš komentar. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Hvala.

Poštovani gospodine Pažin, Vi ste ovdje pomenuli da je 33% završenih predmeta od strane izvršitelja, da je 62.000 predato izvršiteljima i da imamo ovaj procenat kao završen. Očekujete u martu izvještaj, na početku ste svog mandata, kao što su negdje na početku pravni izvršitelji. Gledano to tri i po godine, nije to sad nekakav period i ti

početni koraci su uvijek teški i negdje treba imati razumijevanja za građane, ali upravo tim građanima treba da pomognu javni izvršitelji i sam sistem koji se uspostavlja. Ja bih samo da negdje u buduće najavim pitanje koje će tretirati ovaj Parlament, a to je efikasnost rada javnih izvršitelja i mene zanima u vrednosnom smislu šta znači ovih 33%, da li su ovo oni manje značajno finansijski predmeti u odnosu na one koji su mnogo teži finansijski i kako se to odvijalo. Ko su bili ti koji su plaćali, da su to opet oni najsiromašniji preko čijih se plata, penzija nešto ostvarivalo ili su u pitanju neke druge stvari i da li su mogući oni koji su mnogo dužni ostali zaštićeno i da li javni izvršitelji štite, odnosno nijesu sposobni da krenu na one koji su najviše dužni. To je pitanje na koje ću da se fokusiram i završavam sa tim, gospodine Pažin. Najavljujem veoma intenzivno interesovanje Pozitivne Crne Gore za rad javnih izvršitelja i za rad vašeg ministarstva sa stanovišta prećenje, kako vi to po zakonu imate obavezu da pratite, sa stanovišta zakonitosti, šta se tamo radi, a sve u interesu zaštite građana, jer smo i jedni i drugi u njihovu službu i trebali bi bar da mislimo o njima i hoću da vas zamolim da se posebno fokusirate na izvršenje alimentacija. Ovo iz razloga što je u Crnoj Gori jako poznato, vi ste iz suda, kao što sam ja iz advokature i znate da je izvršenje sa alimentacijama veliki problem za crnogorske majke i očeve koji su preuzeli obavezu da brinu o djeci i ovom prilikom najavljujem vašem ministarstvu da će Pozitivna Crna Gora tražiti izmjene Krivičnog zakonika vezano za krivično djelo nedavanje izdržavanja i za društveno koristan rad, odnosno za rad u javnom interesu, tu ćemo tražiti promjene kao i u Zakonu o socijalnoj i dječijoj zaštiti, gdje ćemo tražiti da oni koji formiraju porodicu, koji preuzmu odgovornost da stvore jedan novi život, kasnije ne zaborave na taj život, nego da iz država natjera da misle, ako već nijesu lično odgovorni da budu društvo

odgovorni pod državnim patronatom, da se brinu i doprinose ovom društvu, a da bi to društvo koje svi mi predstavljalo brinule o njihovoj djeci. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Prelazimo na drugi krug diskusija. Prvi diskutant je koleginja Marta Šćepanović. Izvolite, kolegice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani potpredsjedniče, uvaženi ministre sa saradnicima, kolege poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Izvršni postupak je nastavak parničnog i drugih građanskih postupaka i u praksi se često zaboravlja da pravosnažnošću presude ne dolazimo do izvršenja obaveze koja je naložena tom presudom, već se nakon toga pokreće izvršni postupak i stranka tek, sprovođenjem izvršnog postupka, ostvaruje neko svoje pravo. Iz tog razloga izuzetno je značajno da taj postupak bude brz i efikasan i značajan je za djelatnost cijelog pravosudnog sistema, a posebno ako imamo u vidu da je izvršenje sudskih odluka predstavlja osnovno ljudsko pravo na suđenje u razumnom roku koje je garantovano Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Najvažniji razlog za donošenje ovog predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju jeste otklanjanje nedostataka koji su se pojavili u praksi u njegovoj primjeni, a posebno imajući u vidu da su javni izvršitelji započeli sa svojim radom u aprilu 2014. godine. Osim primjedbi koje su oni dostavili, takođe su uvaženi od strane Ministarstva pravde, i primjedbe sudova u odnosu na važeći zakon.

Cilj ovih izmjena je da se poboljšaju postojeća rješenja kako bi se cjelokupni izvršni postupak učinio efikasnijim, kvalitetnijim i bržim.

U tom smislu i mijenjana je odredba koja se odnosi na član 5 važećeg Zakona u pogledu funkcionalne nadležnosti. Tu se predviđa da odluke po prigovoru na odluke javnog izvršitelja donosi sudija pojedinac, odnosno sudiji pojedincu se daje ovlašćenje da odlučuje po prigovoru na odluke javnog izvršitelja donijete na osnovu izvršne isprave, imajući u vidu da se radi o postupcima u kojima su dokazi sprovedeni, kojima su činjenice već utvrđene u odredjenim postupcima iz kojih pristipu upravo te izvršne isprave.

Ovim predlogom propisan je veći broj izmjena koje, osim onih tehničkih, zahtijevaju ovdje jedno detaljno obrazloženje, a upravo zbog vremena ću se ograničiti samo za neke koje smatram da je izuzetno važno da čuju građani Crne Gore. Konkretno ću da pomenem izmjenju člana 136 kojom se uvodi obaveza organizacije za prinudnu naplatu, da na zahtjev javnog izvršitelja dostavi brojeve računa fizičkog lica, kao izvršnog dužnika. Naime, ovdje je precizirano da se sprovođenje izvršenja u skladu sa ovim članom ne odnosi na zarade, za naknade zarada, na penzije, kao predmetnom izvršenju na novčanim sredstvima izvršnih dužnika na računima kod poslovnih banka iz razloga jer se radi od dva posebna predmeta izvršenja u odnosu na koje se postupa različito, odnosno na dva postupka. Jedno koje je predviđeno čl. od 103 do 131 ovog izvršenja, a drugo koje se odnosi na član 136 izvršenje nad sredstvima na računu izvršnih dužnika. Ovo posebno napominjem iz razloga što je u praksi bio veliki problem jer se fizičkim licima isplaćuju zarade, naknade zarada i penzije na žiro računima i nakon donošenja rješenja o izvršenju na računu, pored blokada novačnih sredstava koja se na tim računima nalaze po drugim osnovama, ne samo po ovim, ta sredstva izvršnih dužnika onda budu u cjelini blokirana, a koja, po članu 103, ne mogu biti u cjelini blokirana jer su u pitanju zarade, naknade zarada i penzije, odnosno dešavalo se u praksi da bude sprovedeno rješenje na tim sredstvima preko 1/2. Dakle, banke da blokiraju do 1/2 zarade, takođe banke da imaju tu mogućnost jedino poslodavac je taj koji zna da li je u pitanju polovina neto zarade koja je uplaćena na žiro računu ili cijela neto zarada. Iz tog razloga se nadam da će ovom izmjenom da se riješi jedan veliki problem

koji je postojao u praksi kod građana i takođe vjerujem da će se ovom izmjenom smanjiti broj sudskih postupaka koji su, zbog ovog problema, pokretani.

Takođe bih voljela da pomenem da se Predlogom predviđa ograničavanje donje granice prodajne cijene nepokretnosti, da nepokretnost koja nije mogla da se proda na drugom nametanju može se prodati ispod 50% utvrđene vrijednosti, ali ne ispod visine potraživanja izvršnog povjerioca jer se ovom izmjenom štiti interes izvršnog dužnika na način da se dolazilo u situaciju da nepokretnost bude prodana a da je za dužnika još uvijek nije završen postupak izvršenja, jer nije u cjelini namireno novčano potraživanje, tako da se opet pokreće novi postupak i izvršenje na nekoj drugoj imovini dužnika i kroz ovo će se i zaštititi interes dužnika. Ukoliko je procijenjena vrijednost nepokretnosti manja od visine potraživanja a prodaja na drugom nadmetanju nije uspjela onda će za prodaju ispod procijenjene vrijednosti uvedeno je da se sada mora dati saglasnost izvršnog i založnog povjerioca. Zbog vremena, neću pominjati još neke novine, ali samo da istaknem da će poslanici Demokratske partije socijalista podržati ovaj zakon. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegini Šćepanović.

Da vas upoznam da smo potrošili sat vremena po ovoj tački dnevnog reda. Ostalo nam je još pola sata i imamo šest prijavljenih diskusija. Molio bih da poštujemo vrijeme i označavam da je sa ovim završeno prijavljivanje novih diskutanata.

Sljedeći diskutant je kolegunica Danijela Marković, a neka se pripremi kolega Radovan Obradović.

Izvolite, kolegнице Marković.

DANIJELA MARKOVIĆ:

Hvala.

Poštovani poptredsjedniče, poštovani poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Izmjene i dopune ovog zakona najviše se odnose na razgraničenje nadležnosti suda i javnih izvršitelja. Po Predlogu zakona strana izvršna isprava mora biti prvo priznata od nadležnog suda da bi po njoj bilo sprovedeno izvršenje, što je i ispravno. Takođe se u članu 48 stav 2 promjena odnosi da o prigovoru na rješenju o izvršenju, rješenje o odbacivanju, odnosno odbijanju koje je donio javni izvršitelj dodaje se na osnovu izvršne isprave da bi se znalo na šta se odnosi, da u drugom stepenu ne odlučuje vijeće već sudija pojedinac.

Tako u stavu 3 istog člana o prigovoru na rješenje o izvršenju ,odbacivanju ili odbijanju predloga koji je donio javni izvršitelj na osnovu vjerodostojne isprave u drugom stepenu odlučuje vijeće suda za čije je područje javni izvršitelj imenovan. Zatim, smanjen je rok za odlučivanje po prigovoru o kojem odluku donosi sudija pojedinac na osam dana, a rok za odluku po prigovoru vijeće od 15 dana. Ono što je bilo sporno u važećem zakonu jeste ko je dužan da dostavi prigovor izvršnog dužnika izvršnom povjeriocu? Ta dilema je riješena članom 53, koji se mijenja i njime se određuje - da je javni izvršitelj dužan da dostavi prigovor izvršnom povjeriocu ako je on donio rješenje, odnosno sud ako je donosilac rješenja. Dostavljanje prigovora izvršnog dužnika izvršnom povjeriocu na rješenje o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave koju je donio javni izvršitelj obaveze javnog izvršitelja na osnovu novog člana 59a "Izvršni povjerilac može u roku od tri dana od dana dostavljanja rješenja, da podnese prigovor na rješenje".

Ono što bih najviše obratila posebnu pažnju, a što je i koelga Damjanović danas istakao, ostao je raniji stav 6 a sada je stav 5 člana 60 koji glasi: "Prigovor odlaže izvršenje rješenja, osim kada je rješenje donijeto na osnovu mjenice". Znači u svim ostalim slučajevima prigovor odlaže izvršenje rješenja, a na osnovu mjenice ne.

Postavila bih pitanje zašto ste izdvojili mjenicu da nema odlaganja izvršenja po prigovoru protiv rješenja o rješenju nastalom mjenicom? Najviše mjenica upravo je prisutna na izvršenje i podnosi se Centralnoj banci i bankama , gdje su građani najviše nezadovoljni. Ova odredba je suprotna članu 61 st. 1 i 2 koji glasi: "Izvršenje je određeno na osnovu vjerodostojne isprave, ne može se sprovesti prije pravosnažnosti rješenja o izvršenju".

Meni se u odnosu na ostale vjerodostojne isprave dobila poseban status, znači nema izmjena u članu 218a -Izvršenje na osnovu mjenice tako da i dalje se sprovodi samo postupak, znači sprovodi se postupak, ali nema postupka donošenja rješenja, tako da izvršni dužnik ne zna za izvršenje. Dostavljanje zahtjeva izvršnog povjerioca bolje reći lice gdje izvršni dužnik nije imao nikakav kontakt sa tim licima niti ugovorni odnos. Znači, mjenica kruži, tako da izvršni dužnik ne zna kome može da duguje od svih tih lica, vrlo opasno, jer mogu u prenosu mjenice da bude više lica i ta lica se naplaćuju, mogu i ujedno da krenu sa naplatom puštanjem mjenice. Indosament ne mora označavati korisnika, a može se sastojati iz samog potpisa indosamenta, blankoment koja je najpoznatija i najviše zloupotrijebljena. Kada je indosament neispunjen blanko imalac mjenice može ispuniti blanko indusament svojim imenom ili imenom drugog lica, dalje indusirati blanko mjenicu na ime drugog lica, predati mjenicu trećem licu upravo je ta opasnost, kad ne zna kome duguje neispunjavajući blanko indosament niti sastavljajući novi indosament, poslovna nesigurnost na strani dužnika, primjenom odredbe znači, člana 218 i člana 60 gdje je ostalo da nema pravo prigovora i da se mjenica direktno predaje bankama.

Izmene su izvršene i u članu 95 stav 4 koji se odnosi na prodajnu cijenu pokretnih stvari. One se sada ne mogu prodavati ispod prodajne cijene vrijednosti bez ograničenja što je malo povoljnije u odnosu na prošlo rješenje, već ispod visine potraživanja izvršnog povjerioca.

Znači, postoji kod javnog nadmetanja, poslije drugog javnog nadmetanja može se prodavati i ispod vrednosti potraživanja bez ograničenja, ali uz saglasnost poverioca i dužnika.

Što se tiče nepokretnosti i tu su slični kod pokretnih stvari, da se posle drugog kruga mogu, posle druge prodaje mogu prodavati ispod vrednosti od 50% ali ne ispod visine potraživanja poverioca na drugom nadmetanju.

Opet sve zavisi od procenitelja koji često mogu biti i pocenitelji da daju vrlo malu procjenu ili precjenitelji što se u paksi vrlo često dešava tako da se ta nepokretnost ne može ni prodat. Znači, sve se radi da se ne dođe do prodaje nepokretnosti, pa sudbina dužnika zavisi od njih, pa se dešava da nekad dužnik ostane i bez kuće, a nije vratio dug. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vama.

Sljedeći diskutant je Obradović, a neka se pripremi kolega Kaluđerović. Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Simoviću.

Uvaženi gospodine Pažin sa saradnicima, poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani Crne Gore,

Gotovo da nema građanina Crne Gore koga ne dotiču ove izmjene Predloga zakona o izvršenju i obezbjeđenju, obzirom da su mnogi u dužničko-povrjerilačkom odnosu, odnosno neki duguju nekome nešto, a neki potražuju od drugih.

Ovaj zakon upravo donesen, odnosno pripremljen da se donese u duhu da se suzbije izbjegavanje dužničkog odnosa, odnosno u smislu da se izbjegava ona obaveza koju dužnik ima prema povjeriocu. Iz tog razloga prvo bih napomenuo da postoji više vrsta izvršenja zavisno o tome da li su u pitanju pokretne ili nepokretne stvari, odnosno novčana ili nenovčana potraživanja, pa imamo administrativno, imamo sudsko izvršenje, imamo na pokretnim stvarima na nepokretnim stvarima itd, itd.

Veoma je važno reći, da bi jedan akt bio izvršen on prije svega mora da bude izvršen i tu treba praviti razliku između izvršenosti, konačnosti i pravosnažnosti određenog akta. Konačan je kada ne može redovnim pravnim sredstvom više da se pobija, odnosno žalbom, može tužbom na Upravni sud. Izvršen je onaj koji može da bude prvostepeni akt ako žalba ne odlaže izvršenje, odnosno uglavnom izvršen je kad je konačan i pravosnažan kada se može isključivo samo vanrednim pravnim sredstvom. U svakom slučaju kad je izvršen određeni pravni akt stavlja se klauzula izvršenosti i dostavlja se nadležnom organu na izvršenje. U ovom slučaju imali smo primjera da se izvršenja mogu izvršavati u zavisnosti od toga je li u pitanju plata, je li u pitanju penzija, ili je u pitanju nešto drugo, odnosno određene lična invalidnina, tako da su plate i penzije mogle biti opterećivane do polovine njihovog iznosa, a lične invalidnine do 1/3 iznosa.

Takođe, postoji razlika u tome da li su u pitanju određene i stipendije i prava vezano za dodatke na djecu itd, itd, sve u zavisnosti od toga je bilo opterećivano i naplaćivano potraživanje od strane i povjerilaca.

Naravno, onaj ko donosi izvršnu ispravu, bio to upravni akt, izvršni zaključak koji i obično jeste, treba da vodi računa o svemu tome, a kada se da na naplatu obično je to bankarskim institucijama, bankarima ili drugim pravnim licima. Njih ne zanimaju ove zakonske obaveze već da naplate dug u onom iznosu koji je ovdje naznačen.

Inače, navedeno je da javni izvršitelj ukoliko on donese odluku o prvom stepenu ima se pravo prigovora od strane izvršnog povjerioca, odnosno dužnika i to u zavisnosti od same isprave je li ona izvršna, je li vjerodostojna. Ukoliko je izvršna u tom slučaju sudija pojedinac donosi odluku, ukoliko je vjerodostojna Sudsko vijeće. Isti je slučaj ukoliko sudija pojedinac donosi odluku drugostepeni organ je Sudsko vijeće.

Dakle, ima se na ovo izvršenje izvršnog zaključka, odnosno izvršne isprave zaključka i pravo odrgovarajućeg prigovora u određenom roku i istačeno je ko odlučuje po istome.

Naravno, u slučaju kad imamo primjera izvršenja na pokretnim i nepokretnim stvarima onda ovim zakonom tačno je i precizirano na koji način se mora, odnosno može ono obavljati i u prvom slučaju javnog nadmetanja, odnosno licitacije na koju mogu svi da se prijave. Ta visina iznosa ne smije da bude manja od same vrijednosti, može dakle, do same vrijednosti nepokretnosti, ne smije ispod vrijednosti nepokretnosti procijenjene, odnosno pokretne procijenjene stvari, a ipak u slučaju drugog nadmetanja koje može da bude organizovano u periodu od 15 do 30 dana može se ići i ispod te procijenjene vrijednosti nepokretnosti, ali ne može se ići ispod same vrijednosti potraživanja, odnosno duga.

U svakom slučaju i izvršni povjerioc, izvršni dužnik u tom slučaju, odnosno povjerilac ukoliko se on ilipovjerioc usaglase, može se ići dakle, ispod vrijednosti te pokretne, odnosno nepokretne stvari, ali ne do iznosa manjem od same vrijednosti iznosa potraživanja. U svakom slučaju u onim slučajevima gdje se povjerilac, takav je odnos između povjerioca i dužnika da se mora izvršiti naplata sa računa sa bankovnih računa ukoliko on ima određena primanja prvo se ide sa računa naravno u domaćih žiro računa u zemlji, a onda sa platnog prometa u inostranstvu. Ukoliko ima račun i ukoliko

ima više računa i više sredstava sa onih računa na kojima ima novčanih sredstava, pa prema manjim sve do izmirenja duga. U svakom slučaju jedan dobar Predlog zakona i mi ćemo iz Demokratske partije socijalista isti podržati. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Obradoviću.

Sljedeći diskutant je kolega Kaluđerović, a neka se pripremi kolega Milić.

Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče Skupštine.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine ministre Pažin sa saradnicima.

Ovo je Vaša prva radna posjeta, da kažem, i gostovanje u ovom donu u svojstvu ministra i ja želim da izrazim očekivanje da ćete ovu veoma značajnu funkciju i resor Ministarstva pravde voditi u skladu sa zakletvom koju ste prije neki dan dali iz ove skupštinske govornice. Veoma je interesantno upravo to što ste Vi koji ste do prije koji dan bili zastupnik Crne Gore pred Međunarodnim sudom pravde u Strazburu, upravo resorni ministar koji brani ovaj zakonski projekat, jer ja ću ga povezati i u jednom dijelu, u drugom dijelu moje rasprave sa problematikom koja je veoma, upravo iz istih razloga, posebno bliska.

Dakle, da izrazim nezadovoljstvo što Vlada nije mnogo ranije izašla sa Predlogom izmjene i dopune ovog zakona i što nije tražila njegovo donošenje po skraćenom, odnosno hitnom postupku. Razlozi su sadržani, ono što je kolega Gošović već rekao, što se već više godina golim bezakonjem od dužnika naših građana naplaćuje cjelokupan iznos zarade, naknade zarade. Uzimaju se sredstva sa računa koja su, primanja po osnovu raznih socijalnih davanja koja su zakonom zaštićena da ne mogu biti predmet prinudnog izvršenja itd. I ne samo što nije Vlada tražila da se ovo donese po hitnom postupku, već nažalost činjenica da je rukovotstvo Skupštine, ja ne znam detalje zbog čega je to tako, ali i ja ću zapaziti da je Vlada ipak dala predlog ovog zakona u skupštinsku proceduru, a mi već gotovo pola godine nakon toga smo u prilici da o njemu raspravljamo. Dakle, o izmjeni člana 136 sadržanom u članu 15 Predloga

izmjena i dopuna već je govorio kolega Gošović i ja neću detaljnije o tome. Želim samo da od vas gospodine ministre Pažin čujem. Da li će ovaj zadnji stav iz člana 15 kojim se mijenja član 136 mijenja i dopunjuje koji upućuje da će se izvršenje na zaradama penzijama itd. obavljati u skladu sa članom 103 i 126, predstavljaju i dovoljnu zaštitu i garanciju da se neće ponoviti bezakonje kako je bilo do sada. I sada prelazim na član 16 kojim se mijenja i dopunjuje član 173, a on je posvećen pitanju prodaje nepokretnosti radi namirenja izvršnih povjerilaca.

I sada, gospodine Pažin, da kažem, Vi znate da je porodica pokojnog inženjera inovatora, konstruktora u velikom "Dakiću", sjajna porodica Mijanović bila prinuđena da ide i da pred međunarodnim sudom pravde u Strazburu ostvari svoje pravo, da se izvrši sudska pravosnažna izvršna sudska presuda za namirenje potraživanja od "Radoja Dakića".

Čini li vam se da je i potraživanje više od hiljadu radnika i porodica bivših radnika "Radoja Dakića" iste ili slične pravne situacije i sadržine i ne čini li vam se da je nužno da država učini mnogo više nego što je do sada učinila da se njihova potraživanja po osnovu pravosnažne i izvršne sudske presude koja je stara ako se ne varam sedam, osam godina već namiri. Juče je bilo po ne znam koji put javno nadmetanje i u jednom dijelu se u tome uspjelo vidim, javnost obavijestila da su predstavnici bivših zaposlenih koji su koliko ja znam ubjedljivo najveći ovjerioci nezadovoljni kako su se te stvari odvijale. Ne znam, da li su nezadovoljni kako su ih prezentovali njihove zahtjeve, njihovi punomoćnici pred sudom, ali otom potom. Ali očekujem upravo zbog činjenice što znam i što po prirodi stvari vam je poznato kao višegodišnjem predstavniku Crne Gore zastupniku Crne Gore, pred sudom u Strazburu da u ovom dijelu na poseban, mnogo više senzibiliteta nego do sada se obrati pažnja države i da se obezbijedi da pravosnažne, izvršne i sudske odluke u konkretnom slučaju čiji su korisnici više od hiljadu bivših zaposlenih u "Radoju Dakiću", ne budu da kažem boli papir koji ne vrijedi u Crnoj Gori već da se mora tražiti pravda u Strazburu.

I na kraju gospodine potpredsjedniče dozvolite da apelujem na posloводства preduzeća javnih preduzeća, odnosno sada dioničarskih društava čiji je osnivač glavni grad Podgorica, da imaju mnogo više senzibiliteta prema dugovima, dugovanjima porodica iz Podgorice i da ne dovode porodice u situaciju da zbog duga od 15 evra moraju da plate troškove od pride 110 evra. Bio sam u prilici, vjerujte mi da pogledam konkretni primjer gdje se dug po osnovu održavanja groblja koji je na nivou 15 evra, tom dugu da bi se prinudno naplatilo dodaje trošak advokatske usluge od 75 evra, trošak javnog izvršitelja od 35 evra. Dakle, sedam puta više troškovi i javnog izvršitelja i advokata od glavnog duga zaista mislim da je to jako nekorektno.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, kolega Kaluđeroviću.

Sljedeći diskutant je kolega Milić. Izvolite, kolega Miliću, kasnite sa pripremama.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Hvala gospodinu Periću, zato što mi je ustupio i meni kad je trebalo imam obavezu jedan sat i zbog toga sam to tražio.

Gospodine Pažin, sa moje strane isto čestitke na izboru za ministra pravde i želja da bez obzira što nasljeđujete predlaganje određenih zakonskih propisa dobro pogledate to što predlažete. Zbog toga što, moramo poći od onoga da je u prvom članu Ustava država socijalne pravde, a u članu 58 Ustava, gospodine Pažin, kaže se da se jemči pravo svojine, niko ne može biti lišen ili ograničen prava svojine, osim kada to zahtijeva javni interes uz pravičnu naknadu.

Dobro znate da u susjednoj Hrvatskoj predsjednica države je pokrenula kod istog primjera, postupak ocjene ustavnosti. Da li se može stan koji je jedino nekretnina, a vlasništvo te porodice biti predmetom kod njih se to kaže ovrhe, kod nas izvršenje. Mislim da u tom dijelu očekujem personalno od vas mnogo više senzibiliteta, da bi se moglo obezbijediti zaštita interesa upravo onih koji imaju ili nemaju. A vi znate dobro, da je i zapad pun velikog broja beskućnika oni zapravo nemaju te države u svom Ustavu u prvom su članu socijalne pravde, a mi imamo obavezu više.

Ono što zaista evo i želim da iskoristim priliku da se stručnom saradniku i savjetniku iz Kluba poslanika magistri Babović, zahvalim za pripremu vezano za ovu tačku. Mi moramo da konstatujemo da je ova izmjena nastala kao faktička, pravna i faktička posljedica primjene zakona od decembra mjeseca 2011.godine. Vi ste ovdje izašli sa podacima i očekujem da će te upoznati Klub poslanika SNP-a interesuje. Tako da vas pozivam da nam dostavite kad dobijete od komore tačne podatke vezano za sve ovo o čemu smo govorili oko ovih 60 hiljada slučajeva, 21 hiljadu riješenih, ukupna vrijednost riješenih, ukupna vrijednost neriješenih po gradovima, po načinu, regionalnom, teritorijalnom i svemu onome što nas čeka. Ali mislim da ovdje postoji jedan značajan broj problema, koji bismo trebali da definišemo. Konstatovali smo da je kroz član 136 rješava se ovaj problem na način da neće više lica o stanju socijalne potrebe biti na ovakav način diskriminisana. Ali, se postavlja pitanje, ko će ih nadoknaditi. Širinu tumačenja prethodnog predloga zakona. Da li će biti država ta koja će na nekakav način ući u odbranu njihovih prava. Jer ovdje se postavlja pitanje, da li mi u stvari vršimo diskriminaciju. Ja znam da ne možemo da vraćamo nešto što je bilo prije definisano na način kako je bilo definisano od vašeg Ministarstva. Ali, moramo da nađemo način, kako ćemo te ljude obešteti. Ali, ću vam reći jedan primjer iz prakse. Vrlo je diskutabilno na koji način se tumači vredostojna isprava. Vi znate da je potpuno isključeno iz ove procedure ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji, kao neki temelj između dva prava lica koji se definiše saradnja u dužem vremenskom periodu i onda

imate fakturu kao vjerodostojnu ispravu jeli tako. Račun imate kao vjerodostojnu ispravu. Ko tumači javni tužitelj tumači, da li je lice koje je primilo fakturu, lice koje je odgovorno u toj firmi, da prima fakturu. Da li to lice koje vodi računovodstvo te firme. Koliko imamo slučajeva da je to došlo na naplatu automatski čim je potpisao neko da se nije vršila provjera da li je to lice nadležno za primanje te fakture i vi imate situaciju, da su lica i da lica nijesu ni bila obaviještena, da nije izvršena blokada računa, a da ne govorimo o ovom dijelu gdje bih ja zaista volio da posmatram onaj predloga zakona koji je usvojen u decembru mjesecu 2011.godine, možda će to biti malo teško da se čuje kao zaštita interesa bankarskog lobija, a taj bankarski lobi postoji u Skupštini Crne Gore, zelenaški lobi. A diskriminacija dužnika, jer mi se sad u određenom smislu pokušavamo baviti zaštitom prava i izvršnoga dužnika u ovom čitavom procesu. Zato bih vas zaista pozvao, da kroz ovaj amandman koji će biti predložen sa naše strane, nađemo prostora da obezbijedimo zaštitu interesa i dužnika, a da ne budu oni u stvari oni koji će biti glavna žrtva čitavog ovog procesa. Ovo je cilj je bio da se ubrzaju procedura, a ne da se o dužnika pošto, poto naplate sva sredstva.

Hvala vam velika.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam na poštovanju vremena.

Sljedeći diskutant je kolega Husnija Šabović i posljednji diskutant po ovoj tački dnevnog reda je kolega Srđan Perić, nakon kolege Husnije Šabović.

Izvolite kolega Šaboviću.

HUSNIJA ŠABOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Kolege poslanici, poštovani ministre i ja se iskreno pridružujem čestitkama za izbor na ovu odgovornu funkciju. Sa uvjerenjem da će te dati doprinos u jačanju pravosudnog sistema Crne Gore. Ljudska prava je upravo taj aspekt pravičnosti kroz razuman rok suđenja, a poseban atribut, poseban segment te cjeline su upravo izvršenja sudskih odluka. To važi i za Crnu Goru. Dakle, ovo je na neki način i jedan iskorak u pravcu preveniranja budućih postupaka pred Evropskim sudom za ljudska prava.

Uvjeren sam da su rješenja kvalitetna, da mogu da izdrže test vremena, mislim da je u integracionom procesu Crne Gore ka Evropskoj Uniji koliko je važno da se usvajaju novi zakoni toliko je važno da s vremenom radimo evaluaciju onoga što smo

radili u prethodnom periodu kako bi pravni poredak funkcionisao kao i jedna funkcionalna cjelina, jer s druge strane ako imate koliziju domaćih propisa a jednim dijelom ovaj zakon rješava tu koliziju, onda automatski imate probleme i sa međunarodnim pravnim standardima. Dakle, ovo je pokušaj u zoni mogućeg da se što više problema riješi ovim zakonom i ja sam uvjeren da će on biti dobar oslonac pravni za rješavanje ovih pitanja, a Ministarstvo pravde će svakako kao nadležno ministarstvo da veoma intenzivno vrši nadzor, ne samo nad kvantitetom rada javne izvršiteljske službe, nego i na kvalitetu postupanja o čemu su uvaženi poslanici imali priliku da ukažu što doživljavaju kao problematično, a ja, rekao sam, u velikoj mjeri dijelim njihovo mišljenje. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se ministru.

Sa ovim smo završili prvu tačku dnevnog reda i da podijelim s vama zadovoljstvo što smo do kraja ispoštovali planirano vrijeme i nadam se da ćemo tako raditi do kraja današnjeg radnog dana.

Predlažem da pređemo na drugu tačku dnevnog reda to je Predlog zakona o izmjanama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku.

Pitam ministra da li ima potrebe da da dodatno uvodno izlaganje, imajući u vidu da se prilikom prvog javljanja osvrnuo dijelom i na ovaj zakon, ali ako cijeni može. Izvolite.

ZORAN PAŽIN:

Poštovane dame i gospodo poslanici,

Zakona o vanparničnom postupku je uz Zakon o parničnom postupku srž građanskog procesnog prava u Crnoj Gori. Za razliku od parničnog postupka koji rješava sporove, a sporovi su neslaganja o subjektivnim pravima koji jedan pravni subjekat isstiče prema drugom pravnom subjektu, u vanparničnom postupku ne radi se o sprovima nego se radi o potrebi da se određena građanska stanja, određena statusna pitanja ili neke porodično pravne odnose ili imovinske odnose na neki način uredi uz autoritet sudske odluke kao potvrde pravnoga poretka.

Što se tiče izmjena i dopuna, najvažnije su sljedeće: Predlogom zakona predlaže se izmjena u dijelu koji se odnosi na uzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti, pri čemu se vodilo računa da ovaj postupak bude efikasan jer je takva priroda odnosa kojim se uređuju ovim vanparničnim postupkom i ide se za tim da u situaciji kada je štetno za zdravlje ili nije moguće saslušati lice prema kome se vodi postupak da je odluku moguće donijeti i bez toga, odnosno bez te procesne radnje.

Drugi važan aspekt je pitanje postupka prisilnog smještaja u psihijatrijsku ustanovu, što je od kapitalnog značaja za član 5 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda koja uređuje pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Naime, kada je do sada bila riječ o smještaju lica sa mentalnim problemima, odlučivao je konzilijum ljekara, a nije bila obezbijeđena procesna mogućnost da i ovo lice iznese svoj stav i svoje viđenje pred nadležni organ, prije svega pred sud. Ovim zakonom to se pravo omogućava i omogućava se pravo da se uživa i pravna pomoć, odnosno da u situaciju ukoliko su ispunjeni uslovi za besplatnu pravnu pomoć da se ta pravna pomoć dobije u skladu sa ovim zakonom. Ukoliko to nije slučaj onda se dosuđuje, odnosno određuje se advokat po službenoj dužnosti.

Kada je u pitanju oduzimanje roditeljskog prava kao jedan takođe poseban vanparnični postupak, onda treba reći da se pošlo od najboljeg interesa djeteta, što je jedan pravni standard koji je zagaranтован i Konvencijom o pravima djeteta, pri čemu je u situaciji kada eventualno jedan od roditelja zloupotrebljava procesna ovlašćenja i izbjegava i odugovlači vođenje vanparničnog postupka da je moguće donijeti odluku o lišenju roditeljskog prava i bez saslušanja jednog od roditelja. Da se razumijemo, dakle sud je u obavezi da uvijek kada je u prilici da sasluša roditelja kome se oduzima roditeljsko pravo, ali u izuzetnim okolnostima treba dati pretežnu, odnosno treba se posebno prikloniti pravu djeteta ako se radi o situaciji kada se roditeljsko pravo zloupotrebljava. Dakle, najbolji interes djeteta je na prvom mjestu.

Takođe, intencija zakona jeste da se iz suda izmijeste ostavinski postupci kad god je to moguće i da se povjere notarima koji, takođe, funkciju obavljaju u javnom interesu sa određenim javnim ovlašćenjima. Dosadašnja praksa je pokazala da sudovi iz određenih razloga nerado ustupaju ove posutpke notarima. Vidjećemo što je za to bio razlog. U svakom slučaju Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona

vanparničnom postupku to se mijenja jer svi ostavinski postupci, po pravilu, se ustupaju notarima, osim u situaciji kada se otvaraju pitanja potrebe da se angažuju privremeni staralaca zaostavštine, u situaciji kada su potrebne mjere obezbjeđenja zaostavštine ili ukoliko se otvara pitanje koje već vodi ka građansko pravnom sporu, a to je potraživanja nekog trećeg lica na imovinu, u kom slučaju dolazi do, kako to pravnici kažu, izlučnih i razlučnih tužbi.

Takođe, Predlogom zakona je predloženo da se na rješenje notara može izjaviti prigovor sudu, to je u skladu sa potrebom da se obezbijedi djelotvorno pravno sredstvo u smislu člana 13 Evropske konvencije. Sud može rješenje potvrditi ili preinačiti u kom slučaju postoji mogućnost drugostepenog postupka, a u situaciji ukoliko se odluka ukida, onda za tim naravno nema potrebe.

I samo još da kažem, da je predviđen rok raspravljan zaostavštine notara u roku od 60 dana, čime se želi postići ekspeditivnost postupanja, kada je u pitanju ovaj važan segment građansko pravnog života. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se ministru na uvodnom izlaganju.

Počinjemo sa prvim krugom diskusija. Prva diskusija od kolege Vuletića.

Izvolite, kolega Vuletiću.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi ministre sa saradnicima,

Evo, imali smo prilike u uvodnom obrazloženju predlagača materijala gospodina ministra, da čujemo ono što je najbitnije vezano za izmjene i dopune Zakona o vanparničnom postupku. Naravno da je ovo vrlo interesantna tema i radi se o jednom izuzetno značajnom propisu koji bi možda trebalo razgovarati mnogo duže nego što se vrijeme koje je opredijeljeno za raspravu to i omogućava. Za to sam ja nešto pribilježio i nadam se da ću se fokusirati na ono što je najbitnije u dijelu onoga što ovaj zakon reguliše.

Zakonom o vanparničnom postupku uređuju se prava po kojima redovni sudovi postupaju i odlučuju i to: o ličnim, porodičnim, imovinskim i drugim pravima i pravnim einteresima koji se rješavaju u vanparničnom postupku po predlozima koja mogu pokrenuti fizička ili pravna lica kao i organi zakonom ovlašćeni da to mogu raditi. Za razliku od parničnog postupka u vanparničnom postupku se ne pojavljuju suprotstavljeni interesi. Broj vanparničnih postupaka je zakonom ograničen iz razloga koje smo čuli u uvodnom obrazloženju.

Jedan od bitnih razloga zbog kojih se predlažu izmjene i dopune ovog zakona je potreba da se odredbe ovog zakona usaglase sa pojedinim rješenjem iz važećih zakona, kao što su Zakon o notarima, Zakon o matičnim registrima, Zakon o zaštiti ostvarivanja prava mentalno oboljelih lica, porodični zakon i drugi.

Izmjene i dopune zakona su izvršene u dijelu zakona kojima se reguliše postupak oduzimanja i vraćanja poslovne sposobnosti, postupak za oduzimanje roditeljskog prava, postupak prisilnog smještaja mentalno oboljelih lica, postupak utvrđivanja vrermena i mjesta rođenja lica koja nijesu upisana u matičnu knjigu rođenih djece koja su rođena van zdravstvene ustanove, čije vrijeme i mjesto svog rođenja ne mogu da dokažu na način predviđen propisima kojima se uređuje vođenje matičnih knjiga i postupak vođenja ostavinske rasprave pred notarima.

Komentarisati, kao što rekoh sve predložene izmjene i dopune zahtijevalo bi mnogo više vremena nego što je predviđeno za trajanje diskusije. Stoga ću iskomentarisati samo neke odredbe iz Predloga zakona koje po meni čine bitan napredak u odnosu na stvaranje uslova za efikasnije, racionalnije i ekonomičnije postupanje sudova u predmetima u vanparničnom postupku. Na primjer, izmjena člana 78 stav 2 odnosi se na to da sud može, a nije obavezan, da sasluša roditelje u postupku oduzimanja roditeljskog prava, kada su za to stečeni zakonski uslovi. Do sada važećom odredbom bila je propisana obaveza suda da u postupku mora saslušati roditelje, zbog čega je često dolazilo do opstrukcija od strane jednog ili oba roditelja, zbog čega sud nije mogao blagovremeno donijeti odluku koja bi bila u interesu djeteta.

Takođe, posebno interesantna je glava III Zakona, a koja sadrži devet novih članova kojima se reguliše postupak utvrđivanja vremena i mjesta rođenja u cilju regulisanja statusa lica koja nijesu upisana u matični registar i lica ođenih van

zdravstvenih ustanova. Po ovim odredbama ustanovljen je postupak utvrđivanja vremena i mjesta rođenja tih lica i propisana su pravila za sprovođenje tog postupka.

Ono što je značajno napomenuti takođe da Predlogom ovog zakona uređena je i obavezna nadležnost notara kao povjerenika suda u postupcima raspravljanja s tim što bi se u slučaju pojavljivanja spora u odnosu na pravo ili u odnosu na činjenice, a u skladu sa odredbama zakona, predmet vraćao na nadležnost suda.

Sve u svemu mišljenja sam da predložene izmjene i dopune ovog zakona daju više mogućnosti sudovima da efikasnije, ekonomičnije, racionalnije vode vanparnične postupke, te da budu rasterećeni dijela postupaka koji se odnose na raspravljanje zaostavštine, a koje će ubuduće voditi notari zbog čega predloženi zakon poslanici Demokratske partije socijalista će podržati, predlažem Skupštini da ga usvoji. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Vuletiću.

Koleginica Vuksanović, sljedeći diskutant, neka se pripremi koleginica Jonica. Izvolite, koleginice.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Hvala, uvaženi predsjedavajući.

Uvaženi ministre Pažin, ostali predstavnici Vlade, kolege poslanici i poštovani građani Crne Gore,

Pred nama je zaista još jedan važan zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku.

Subjekti prava su fizička i pravna lica. Mi ćemo se ovdje danas zadržati na statute fizičkih lica. Šta je to što određuje status fizičkih lica? To su pravne, poslovne i deliktne sposobnosti. Jako je važno razgraničiti pitanje pravne od pitanja poslovne sposobnosti, upravo zbog ovog postupka koji se tiče oduzimanja i lišenja poslovne sposobnosti kod fizičkih lica.

Biti pravno sposoban znači biti nosilac prava i obaveze. Pravne sposobnosti fizičko lice stiče rođenjem, a pravna sposobnost gasi se smrću. U odnosu na sticanje

pravne sposobnosti rođenjem, postoji izuzetak kada se uzima u obzir, kao značajna pretpostavka začetka, koja se primjenjuju kod pitanja naslednog prava začetog a nerođenog djeteta i koja glasi da začeto nerođeno dijete ima ista prava kao i tek rođeno dijete. I pitanja pravne sposobnosti apsolutno nije sporno za svako dijete koje je rođeno živo, naravno zdravo, koje je sposobno da obavlja svoja prava i obaveze.

Ono što je značajno jeste pitanje poslovne sposobnosti. Biti poslovno sposoban znači izjavama svoje volje uticati na nastanak, prestanak i promjenu pravnih odnosa i situacija ili što bi građanima možda jasnije bilo zaključenje, prekid i nastanak novih pravnih poslova.

Posebna sposobnost stiče se sa punoljetstvom, tj. sa 18 godina, lica do 14 godina su potpuno poslovno nesposobna, lica od 14 do 18 djelimično poslovno sposobna. Postoji izuzetak kada se poslovna sposobnost može steći i prije 18 godina, a to je sa 16 godina u postupku prijevremenog zaključenja braka, a po odobrenju nadležnog suda i taj postupak naziva se - postupak emancipacije.

Ono što je interesantno i što je predloženo najnovijim izmjenama i dopunama ovog zakona jeste ograničenja, odnosno u onom dijelu oduzimanje jednako termin izjednačen lucidni intervali, lišenja posebne sposobnosti. I ono što je posebno zaintrigirano, što je meni ostavilo dosta prostora, jeste norma koja se odnosi na član 6, kaže se citiram: "Sud neće saslušati lica prema kome se postupak vodi ako bi to moglo da bude štetno po njegovo zdravlje ili ako saslušanje uošte nije moguće, s obzirom na duševno ili fizičko stanje tog lica".

Nas zanima, zašto se odustalo od postojećeg rješenja u članu 35 u kome stoji, stav 2, da sud može odustati od saslušanja, znači može i ne mora. Mislim da je ova norma bila fleksibilnija i da je više u interesu ljudskih prava i sloboda onog lica čije se ovdje, kod posebne sposobnosti, to lice lišava, tj. potpuno mu se oduzimaju prava. Mi ne smijemo zaboraviti činjenicu da i ta lica koja su lišena, tj. kojima je oduzeta posebna sposobnost u trenucima, a koje mi u pravu zovemo lucidni intervali ili ishitreni trenutci, možda nekad i mogu da upravljaju svojim postupcima. Znači zašto je zakonodavac odustao od postojećeg zakonskog rješenja kada već govorimo o potpunom rješenju, tj. oduzimanju poslovne sposobnosti tom licu od 18 godina pa nadalje, ako ste imali jednu fleksibilnu normu gdje je sud mogao, a ne mora, znači da pristupi saslušanju tog lica.

Ja bih željela ukazati na činjenicu da je recimo ovakva izmjena zakona prihvaćena u Zakonu Republike Srbije. I što se desilo kroz analiziranje pravnih posljedica ovakve norme jedne NVO inicijative za prava osoba sa mentalnim invaliditetom, oni su svojim istraživanjima došli do zaključka da, kada je ovakva norma koju ste vi sada predložili, ušla u zakon Srbije, da sud u 77,3% slučajeva i postupaka nije saslušao lice kome se oduzima i lišava posebne sposobnosti. A mi ne smijemo zaboraviti kada su pogotovo u pitanju nasledna prava da ovdje može doći do brojnih zloupotrebe naročito od članova porodice i mislim da ćemo, mi ćemo ovdje djelovati amandmanski, mislim da treba da vi koji predlažete zakon samo malo razmislite o tome da li ipak možda bolje zadržati postojeću normu zakona, s obzirom na činjenicu ovi rezultati nisu dali dobru stvar u Republici Srbiji, a znamo da mogu da postoje brojni problemi pogotovo u pitanju kada je ostavinski postupak.

I sada ću se nadovezati na ovo novo rješenje. Zsigurno je dobro rješenje da se pred notarima vodi postupak raspravljanja zaostavštine. Takođe, veoma je bitno šta je postupak raspravljanja zaostavštine. Mi treba da to podijelimo u dvije faze, faza od trenutka smrti ostavioca do donošenja ostavinskog rješenja, kada budući naslednici bilo da su oni zakonski, testamentalni ili nužni naslednici, imaju režim zajedničke svojine i od trenutka donošenja ostavinskog rješenja do sticanja samog naslednog prava i pravo svojine na naslijeđenim dobrima, što je režim susvojina. Veoma je bitno da se taj postupak raspravlja na zaostavštinu na kome se utvrđuje ko su naslednici, po kom osnovu nasljeđuju i koliki je njihov nasledni udio u samoj toj zaostavštini, vodi na način propisan zakonima i naravno da se daje mogućnost tim licima da istaknu prigovor na to rješenje koje bi donio notar u ostavinskom postupku.

Samo da vidim da li sam imala još nešto. I još samo jednu sugestiju, molim vas ako mogu. Zahvaljujem.

A to je član koji se tiče postupka vremena i mjesta rođenja lica. Vi ste rekli u stavu 2 član 70b da sud mora da sasluša najmanje dva punoljetna svjedoka čiji identitet utvrđuje uvidom u javnu ispravu sa fotografije. Ako je, na primjer, porođaju, što je posebno karakteristično u zabačenim mjestima, prisustvovala jedna punoljetna osoba, zašto ne bismo djelovali ovdje, zašto bi moralo ovdje da budu dva punoljetna svjedoka kada može jedan punoljetni svjedok da bude. Bolje je da bude jedan punoljetni svjedok nego da pišemo nekome da je rođen 1. januara te godine. Jer, apsolutno ovdje ne može nikakvih pravnih posledica biti i bilo kakvih zloupotreba, možemo samo da dođemo do tačnijeg datuma vremena rođenja. S obzirom da postoji ona pretpostavka začetka, nigdje se ne ulazi ni u čija nasledna prava, tako da mislim da ćemo mi ovdje predložiti amandman gdje bi moglo da se sasluša najmanje jedno lice, jer apsolutno mislimo da

ne postoji mogućnost bilo kakvih zloupotreba, a da je bolje da imamo tačan datum i vrijeme rođenja nego da stavimo nekome 1. januar. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegici Vuksanović.

Sljedeći diskutant je kolegica Snežana Jonica, a neka se pripremi kolegica Jasavić. Izvolite, kolegice Jonica.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, poštovani građani, gospodine Pažin, predstavnici Ministarstva pravde,

Moram da kažem da se izmjene Zakona o vanparničnom postupku dotiču nekih oblasti u kojima je, iako je proklamovani cilj pojačanje ili povećanje efikasnosti sudova, izmještanja određenih postupaka iz sudova, realizuju na način koji ne prepoznajem da će se ta efikasnost u punom kapacitetu ostvariti, odnosno taj proklamovani cilj, ali s druge strane da će se otvoriti vjerovatno veliki rizici, a da se u taj posao ušlo, a da se prethodno nijesu uradile odgovarajuće analize. Pričam prevashodno o rješenju kojim se ostavinski postupak daje prosleđuje kod notara i daje se notarima da odlučuju o tome.

Pitam da li smo od vremena kada smo zakonom uveli instituciju notara, radili ozbiljne analize o tome na koji način funkcioniše ta služba, da li imamo ikakvih podataka o tome kada je i na koji način i da li je vršen nadzor nad zakonitošću obavljanja poslova notara od strane Ministarstva koje je bilo dužno da to radi. Da li je to što je do sada bio efekat rada notara, ali i možda negativni efekti rada notara trebalo da bude prva priča kojom je trebalo da se pozabavi Ministarstvo prije nego što i novu nadležnost da notarima. Sigurna sam da, počevši u ovom dijelu ne manje bitno, ali počevši od onih notarskih tarifa oko kojih do kraja nikad nijesmo izveli priču osim činjenice da je

uvođenje notara u tom smislu proizvelo štetu po građane zbog visine cijene koju su morali plaćati za notarsku uslugu, a da do sada nijesmo uspjeli da izvedemo analitiku da li su s druge strane dobili ono što jeste pravna sigurnost koja je trebalo načinom obavljanja tog posla od strane notara da se obezbijedi.

Vi ste u uvodnom rekli i još jedan detalj. Nekako su nerado sudovi to prepuštali notarima, vidjećemo zašto. Zar niste, i sada imam problem da to kažem ministru koji je tek prije par dana postao ministar, ali razumjećete me, uostalom obraćam se vašim kolegama koji su danas ovdje, da mnogo više nego vi branite ovaj zakon, uz očekivanje da ćete vi dobro pazite ono što ćete danas čuti od nas i negdje obratiti pažnju na one primjedbe koje smatramo jako bitnim u ovoj oblasti. Zar nije trebalo prvo vidjeti zašto su to nerado sudovi radili, pa na osnovu te analize odlučivati da li je ovo dobro rješenje. Zašto ne mislim da će se doprinijeti efikasnosti u ovim postupcima? Prvo, ostavinski postupci su izuzetno osjetljiva pitanja, vi to znate i u ovoj Crnoj Gori oni postaju sve više postupci iz kojih se pokreću neki drugi postupci mnogo više nego u nekim prethodnim periodima kada se to mnogo kraće i brže odlučivalo.

Vi ste kroz niz sledećih normi nakon norme kojima se taj postupak dao notarima propisali u kojim sve okolnostima će notari vratiti ili sud neće dati notaru da vodi taj postupak. Sada se postavlja pitanje ako će sud u raznim okolnostima biti u poziciji da odlučuje da li to ide kod notara ili kod sudije, da li će sve to vrijeme koje izgubi u svom tom odlučivanju doprinijeti efikasnosti ili će opet angažovati sudije, pa ih je mogao angažovati i u dijelu da do kraja vode ostavinski postupak, da ne vodimo ovu priču na relaciji sudovi i notari, da ne ulazimo u rizik da vrlo osjetljivu oblast odlučivanja damo notarima, a da ne znamo kako će to funkcionisati i da do kraja nemamo jasno definisano na koji način će se i taj nadzor od strane predsjednika sudova raditi. Kada vidimo u kojim sve okolnostima će se vršiti prepiska na relaciji notari i sud, kada vidimo u kojim okolnostima sud treba da odluči šta treba ili ne da uradi notar, postavlja se pitanje ako se svodi na to da notarima dajemo najprostrije ostavinske postupke, pa to je najlakši dio posla koji su sudije u ostavinskom postupku radile. U suštini, mislim da na efikasnosti nijesmo radili ništa, a čini mi se da ćemo rizike povećati i da ćemo proizvesti neke druge posledice. Osim toga, postoje primjedbe u oblastima koje je, takođe,

obuhvatio ovaj predlog zakona i od banalne primjedbe koja se tiče utvrđenja vremena i mjesta rođenja gdje piše da će sud provjeriti da je lice upisano u matični registar rođenih pribavljanjem izvoda od nadležnih organa do toga da ako sudu taj nadležni organ ne dostavi taj podatak, smatra se da lice nije upisano u matični registar, pa posle toga imamo, ako se utvrdi da je ipak bilo upisano, odnosno da taj organ nije ažurno odgovorio sudu što, nažalost, ne treba da bude odgovornost ili posledica po lice o kojem se radi, onda će sud ponovo voditi postupak. Jesmo li tu ažurnost i efikasnost regulisali ili je trebalo razmisliti kojim to propisom ćemo propisati odgovornost državnih organa koji na kvalitetan i pravovremen način odgovore na ovakva pitanja i dovedu u poziciju sud da ponovo odlučuje o nečemu ili da utvrđuje nešto što nije relevantna činjenica samo zbog toga što nije dobio odgovor.

I do kraja priče, pokušavam da ovu izuzetno važnu materiju svedem na par ključnih primjedbi. Priča o oduzimanju i vraćanju poslovne sposobnosti i o smještaju u psihijatrijske ustanove, primjedba koju neću dalje elaborirati, već je govorila koleginica Vuksanović. Sud neće saslušati lice prema kojem se postupak vodi ako bi to moglo da bude štetno po njegovo zdravlje ili ako saslušanje uopšte nije moguće s obzirom na duševno ili fizičko stanje. Slična norma i u dijelu kod smještanja u psihijatrijsku ustanovu. Imamo dva ugla priče. S jedne strane da, zaista je realno omogućeno da ta okolnost treba da bude uvažena. S druge strane, rizik u društvu podložnom korupciji da u određenim okolnostima, a znamo da oduzimanje poslovne sposobnosti može da bude interes određenih članova porodice zbog raspolaganja nepokretnostima i svim ostalim što može da proizvede, dovedemo u poziciju da sud i ne bude u poziciji da vidi lice u odnosu na koje će da donosi odluku, da vještak napiše, svjestan činjenice da sudija neće uopšte biti u poziciji da sretne to lice jer su norme nekako svaka sledeća jedna suprotna drugoj, pa u jednoj se piše po ocjeni suda, u drugoj se piše izuzev ako se to dešava u psihijatrijskoj ustanovi, znači u tom slučaju ne mora sud da bude prisutan, do kraja mi nije jasno hoće li sud biti ili neće biti prisutan, norme su potpuno suprotstavljene jedna drugoj.

Treće, da samo provjerimo da li smo tačno povukli liniju koja jeste tanka između prava pacijenata i prava lica koja mogu biti ugrožena ako oni pacijenti koji treba da budu

smješteni u psihijatrijskoj da za to ne budu smješteni. Posljednja rečenica. Imali smo iskustva i rizike da neko bude smješten u psihijatrijskim ustanovama, a da ne postoje razlozi za to. Imali smo i situaciju da se iz psihijatrijskih ustanova otpuštalo ili da se u psihijatrijske ustanove nije primalo baš po nekim nalazima neko lice koje je nakon toga izvršilo teško krivično djelo, a vrlo često teško krivično djelo ubistvo. Samo je to pitanje da li ćemo s ovim postići da se riješe svi ovi rizici ili ćemo povećati broj rizika i od korupcije i od teških posledica ako se kvalitetno ne donesu odluke i ako ne postoji dovoljan broj mehanizama da se provjeri kvalitet i pravednost donijetih odluka. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Koleginica Jasavić će završiti prvi krug diskusija. Izvolite, koleginice Jasavić.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče.

Poštovane koleginice, poštovane kolege, poštovani gospodine Pažin sa saradnicima, poštovani građani.

Gospodine Pažin, kada ste stupali na funkciju, ovdje se moglo čuti u parlamentu da je veliki dio posla završen u Ministarstvu pravde, da vi dolazite nakon tog završenog posla koji jeste u dobroj mjeri, kada je u pitanju zakonodavstvo, završen, ali vas tek sada čeka posao. Iz ovih diskusija danas se vidi kakav vas posao čeka. Vas kao ministra pravde i resorno ministarstvo očekuju velike obaveze sa stanovišta kontrole zakonitosti rada svih ovih ljudi koje mi ovdje pominjemo, i javnih izvršitelja, i notara, i vi ste taj sa vašim timom koji će morati da kontroliše kako se ta javna ovlašćenja sprovode od strane onih kojima smo povjerali te poslove. To je vrlo delikatan i složen zadatak. Vi ulazite u jednu vrlo nezahvalnu poziciju. Jer, stanovišta sam da se na profesionalizaciji naših kadrova nije puno radilo i da nas je toliko zapljusnula da se pitanje etičke i profesionalne vertikale dovodilo potpuno u neki drugi plan u odnosu na partijsku pripadnost. Vi ćete se sresti sa tim problemima ali na vama je da tom izazovu na kvalitetan način odgovorite. Ovo zbog tog što će notari preuzeti vrlo važan posao koji su

do sada vršili sudovi, oko ostavinskih postupaka. Ovdje je vrlo jasno postavljeno i dobro je što se zakon u vanparičnom postupku mijenja i usklađuje sa Zakonom o matičnim registrima, sa Zakonom o notarima, sa Zakonom o zaštiti o ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica i sa porodičnim zakonom. To je bilo neophodno. Bilo je neophodno i da razmišljamo kako da rasteretimo sudove, ali je bilo neophodno blagovremeno razmišljati o tome kako, razmišljalo se ali ne u dovoljnoj mjeri po meni, kako zapošljavati i koga primati za notare. Vi znate kakva su ovlašćenja njima povjerena. Bitno je da oni dobiju ovu funkciju da vrše pravo da se bave ostavinskim postupkom, ali je još bitnije da vi kontrolišete kako će se to raditi.

Potpuno sam saglasna sa kolegicom Vuksanović, vezano za oduzimanje poslovne ili vraćanje poslovne sposobnosti. Ovo iz razloga što procenat koji je pročitala vezuje se za istraživanje kako je to u Srbiji odrađeno, sudovi će ići sa onom liniom da se obično ta lica ne saslušavaju, a vi dobro znate kao profesionalac kao i ja, da sudija, da advokat, da oni ljudi koji su u postupku, veoma dobro mogu na osnovu neposrednog razgovora i kontakta sa strankama doći do činjenica koje ukazuju neke druge okolnosti. Posao vaš nekadašnji i moj nekadašnji bio je da se utvrdi pravda. Ne može se do pravde doći u koliko nemamo neposredan kontakt sa strankama, kao što se ne može voditi neposredna politika u koliko se udaljimo od građana. To vas ne zanima jer znam da niste politični.

Zanima me ovaj dio oko ovih odredaba oko zakona vezano za postupak oduzimanja roditeljskog prava. Vidim ovdje da se svela mogućnost da se ovdje može oduzeti roditeljsko pravo roditelju u koliko se on ne odaziva na rasprave i vrši zloupotrebu samih procesnih ovlašćenja. Znači, sudovi mogu, i tu ste negdje napravili dobar korak u odnosu na ovo oko odizimanja poslovne sposobnosti. O tome treba razmisliti možda da se uvaži, ja ću glasti amandman kolegice iz SDP-a jer ga smatram logičnim i potpuno utemeljenim.

Što se tiče odredaba zakona oko ustanovljavanja za postupak utvrđivanja vremena i mjesta rođenja i pravila koja su predviđena za to, podržavamo ovo rješenje, zato što se prijavljuje veliki problem sa nekim našim građanima koji su marginalni u ovom društvu. Govorim, prije svega, na pripadnike romske nacionalnosti i stvorio se

problem sa njihovom dokumentacijom i negdje UNHCR je prepoznao taj problem, našao je način kako da se to riješi i ova rješenja jesu solidna i u tom pravcu ih podržavam. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegini Jasavić.

Sa ovim smo završili prvi krug diskusija. Pitam ministra da li želi komentare i odgovore na postavljena pitanja.

Izvolite, ministre.

ZORAN PAŽIN:

Hvala Vam.

Samo želim da kažem da je apsolutno imam senzibiliteta za ono što sam imao prilike čuti od poslanice Vuksanović, Jasavić i Jonica. Dakle, predlagač će razmotriti, posebno ukoliko imate namjeru amandmanski da djelujete, ovaj dio koji se tiče lišavanja poslovne sposobnosti. Intencija predlagača jeste bila da je to izuzetak koji treba veoma restriktivno tumačiti i da će sud uvijek saslušati kada je u prilici. Restrikcija bi trebala da ide u korist lica koje se lišava slobode, u situaciji kada je tu u njegovom interesu. Međutim, slažem se posebno zahvaljujem na statističkim podacima na koje je ukazala poslanica Vuksanović, ako se to pokazalo kao loše rješenje u državi sa kojom dijelimo zajedničko i kulturno i pravno istorisko nasleđe. Dakle, predlagač ima senzibiliteta za ovo što ste rekli. Očekujem vaše amandmane.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem ministru.

Sa ovim smo završili prvi krug diskusija i odgovore uvaženog ministra.

Prelazimo u drugi krug. Prvi diskutant u drugom krugu je kolega Obradović.

Izvolite, kolega Obradoviću, neka se pripremi kolegistica Marković.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Uvaženi gospodine Simoviću, poštovani gospodine ministre Pažin sa saradnicima, kolegistica i kolege, uvažni građani Crne Gore,

Kao što je predlagač zakona sam istakao imamo Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vanparičnom postupku kome nemamo parnicu, u kome nemamo dvije suprostavljene strane, već imamo određene odnose koje treba riješiti na pravi način putem zakona i putem izmjena i dopuna ovog zakona. Ja ovaj zakon vidim da se on usmjerio u tri oblasti, prije svega, na one duševne osobe koje imaju određenih zdravstvenih problema, zatim na utvrđivanje dana, mjeseca i godine rođenja određenih osoba i njihov status i sama ostavina je raspravljane zaostavštine kao jedno treće poglavlje ovih zakona.

Kada je u pitanju pvo samo poglavlje koje se tiče onih osoba za koje se utvrdi da su duševno bolesne, a to može utvrditi shodno ovom zakonu isključivo vještak, neuropsihijatar koga angažuje sud, ističem da prema tim osobama sud mora postupati sa posebnom pažnjom, sa posebnom osjetljivošću i on čak i ne smije saslušati takvu osobu, u koliko smatra da bi njegovo saslušanje dovelo do narušavanja njegovog zdravlja, odnosno do pogoršanja bolesti. U svakom slučaju i takve osobe moraju imati svog zakonskog zastupnika, odnosno punomoćnika, tj. advokata, u slučaju da te osobe nemaju advokata onda će im se omogućiti institut besplatne pravne pomoći. Ukoliko ipak takve osobe su imućne i nije neophodno dati besplatnu pravnu pomoć, a ne žele da je koriste, ne žele da imaju advokata, advokat će im se dati po službenoj dužnosti prema evidenciji kojoj vodi samo sudstvo.

Kada je u pitanju institut, odnosno poglavlje koje uređuje ovaj zakona odnosi se na ona lica za koja nije bilo utvrđeno vrijeme rođenja. Dakle, sam dan, mjesec i godina rođenja i u tom slučaju neophodno je da se izvedu svi dokazi kako bi se utvrdilo isto. Neophodno je najmanje bar dva svjedoka imati, a naravno može se utvrđivati i putem određenih ljekara koji mogu utvrditi da datum začeca, odnosno samim tim i rođenja određene osobe. U svakom slučaju u koliko to nije moguće precizno utvrditi tad se

utvrđuje kao mjesto rođenja, mjesto po posljednjem prebivalištu, odnosno boravištu te osobe, odnosno ako je bila u inostranstvu to može da bude u inostranstvo, odnosno zatražiti podatke od organa iz inostranstva. Ipak, ukoliko nije moguće tačno odrediti datum rođenja utvrđuje da je osoba rođena u godini određenoj i to tačno u 00 časova i 01 minut. Dakle, u jedan minut po ponoći ili jedan minut izjutra se uzima kao datum rođenja određene osobe i to se upisuje u matične knjige rođenih. Dakle, datum, mjesec, vrijeme rođenja, ako se znaju roditelji i isto i to i naravno matični broj. Znamo sada da matične knjige rođenih i matične knjige umrlih vode iz Ministarstva unutrašnjih poslova i Javne uprave, dok matične knjige vjenčanih su ostale da vode organi lokalne uprave.

Kada se tiče samog trećeg poglavlja koje rješava, uređuje ovaj zakon o dopunama Zakona o vanparičnom postupku odnosi se na samo raspravljanje zaostavštine. Znamo da se nasleđuje ona osoba koja je umrla, odnosno osoba koja je ostavilac i zaostavština se raspravlja po službenoj dužnosti dostavljanjem umrlice nadležnom organu, odnosno nadležnom sudu koji poziva sve zainteresovane naslednike. Imamo i nužne dijelove, takođe kako da niko ne može ostati bez svog dijela shodno zakonu, ali neophodno je uzeti evidenciju od svih onih koji imaju podatke vezano za samu zaostavštinu bila ona pokretna ili nepokretna u smislu podataka evidencije da li postoje određeni pisani akt, odnosno testament. U tom slučaju neophodno je otvoriti testament i uzeti podatke iz istog, da bi se ispoštovala poslednja volja ostavioca. Zakon ovdje omogućava da se prenese pravo na raspravljanje zaostavštine i notarima kao javnoj instituciji, kako bi se i oni uključili, s tim što i norati moraju da rade veoma zakonito, odgovorno, profesionalno efikasno i ekonomično. U slučaju da notari ne rade svoj posao kako treba vezano za, ako su oboljeli, ako ne rade shodno zakonu, ako su promijenili prebivalište i tako dalje isti će se izeti isto kao i u slučaju kao u građanskom pravu, vezano za izuzete sudije. U svakom slučaju su kvalitetne izmjene i dopune zakona koje ćemo podržati. Zahvaljujem za pažnji.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Obradoviću. Sljedeći diskustan je kolegunica je Marković, a neka se pripremi Marta Šćepanović. Izvolite.

DANIJELA MARKOVIĆ:

Kolege, kolegice i gosti,

Ove predloge izmjene i dopune Zakona o vanparničkom postupku donosi i dobre i nejasna rješenja. Ali novine u odnosu na postojeći, odnose se na član 46. na obavezu psihijatrijske ustanove, koja na rješenje mentalno oboljelo lice bez njegove saglasnosti da mora u roku od 48 sati da prijavi sudu na čijem području se ta ustanova nalazi. Prijava treba da sadrži odluku psihijatra o prisilnom zadržavanju sa svom potrebnom dokumentacijom. Ova prijava se neće podnositi shodno članu 47. ako je mentalno oboljelo lice zadržano u psihijatrijsku ustanovu, na osnovu Odluke donijete u postupku oduzimanja poslovne sposobnosti u krivičnom ili prekršajnom postupku na čijeotklonjene u kojim slučajevima prijava da treba da bude i kako se podnosi.

Prema članu 48. postupak se vodi i po službenoj dužnosti. Čim sud primi prijavu ili ako sazna, znači data je mogućnost saznanja, jer vrlo često prijava izostaje, recimo od rodbine, prijatelja, rođaka sazna na drugi način da je lice prisilno zadržano u psihijatrijskoj ustanovi bez svoje saglasnosti.

Novina je da u postupku prisilnog smještaja lice koje se smešta mora imati advokata. Ako lice nema materijalne mogućnosti onda može da koristi pravo besplatne pravne pomoći, a ako lice ne angažuje advokata ili ne ispunjava uslove za bespravnu pravnu pomoć, onda će sud po službenoj dužnosti odrediti advokata po redosledu sa spiska advokatske komore. Smatram da je bilo bespotrebno usložnjavati postupak i da stav 2. koji se odnosi na besplatnu pravnu pomoć, treba brisati, a ako je efikasnije i jednostavnije postaviti advokata po službenoj dužnosti, jer i onako tog advokata plaća

država Crna Gora. Znači sve je isto. Da li kroz besplatnu pravnu pomoć ili postavljanjem po službenoj dužnosti sredstva idu iz budžeta.

S obzirom na vrstu potupka i hitnost postupanja u članu 48a, sud je dužan da u roku od tri dana od dana prijema prijave ili saznanja da je lice prisilno smješteno u psihijatrijskoj ustanovi održi ročište, znači novina je u psihijatrijskoj ustanovi u kojoj je prisilno zadržano mentalno oboljenje lice. Znači, ne izlaže to lice zavođenju nego radi u psihijatrijskoj ustanovi. Sud će ukoliko to nije štetno po njegovo zdravlje ili ukoliko to lice može da shvati značaj i pravne posledice učešće u postupku saslušaće lice. Znači, ne postoji obaveznost saslušavanja lica. Obaveze služe za cjelishodno novom članu 48b da ispita sve okolnosti za donošenje odluke o prisilnom smještaju mentalno oboljelog lica, mora da pribavi nalaz i mišljenje veštaka, psihijatra, koji nije zaposlen u psihijatrijskoj ustanovi u kojoj je lice prisilno zadržano. Obaveza je veštaka, psphijatra da nalaz i mišljenje uradi u roku od tri dana i da isti dostavi sudu. To je dobro rješenje, s obzirom da se radi o mentalnom oboljelim licima. Hitnost u postupanju.

Za razliku od ranijeg člana 50 po kojem lice koje je prinudno smješteno u psihijatrijsku ustanovu bilo dužno da se podvrgne posebnim merama lečenja, sada se postavlja termin može se podvrgnuti. Znači samo kada se ocijeni da se mora to lice podvrgnuti kada postoji potreba, jer ranije je mnogo loše postupano prema licima mentarlno oboljelim u podvrgavanju raznim metodama lečenja. Ako se po Zakonu o vođenju matičnih knjiga ne može ustanoviti vrijeme i mjesto rođenja lica koje nije upisano u matični registar rođenih, kao i djeteta koje je rođeno van zdravstvene ustanove, po novom članu 70a, sud će voditi postupak, a postupak može pokrenuti i lice koje za to ima neposredan pravni interes. Znači, data je mogućnost da lice koje ima

neposredan pravni interes da može da vodi postupak. A organ starateljstva, a za dijete rođeno van zdravstvene ustanove i druga lica koja privređuju rođenje u skladu sa zakonom kojima se uređuju matične knjige. U roku od 30 dana sud mora da odluči o predlogu, sud saslušava dva punoletna svedoka, amože i tražiti nalaz i mišljenje doktora odgovarajuće specijalnosti radi pregleda lica čije se vrijeme, mesto rođenja utvrđuju. Ako sud na osnovu podataka ne može da utvrdi vrijeme rođenja onda se utvrdi po rješenju vrijeme rođenja 1.januar godina za koju se na osnovu dokaza može utvrditi da je ono rođeno. To se odnosi i na grad, opštinu, ako nema podataka ili dokaza, onda se uzima da je lice rođeno u mjestu gdje je nađeno, odnosno gdje se nalazilo boravišno vrijeme podnošenje predloga. Ako se ispostavi da je lice koje je već upisano po rješenju suda, upisano bilo u matični registar rođenih, sud koji je donio rješenje o upisu će po službenoj dužnosti staviti rješenje van snage, da ne bi dolazilo do duplih upisa. Izmjene iz člana 72. i dijete dobija pravo da može pokrenuti predlogom postupak za prestanak produženja roditeljskog prava. Do sada tu mogućnost dijete nije imalo.

Najznačajnija novina ovog predloga izmjene i dopune zakona odnosi se na postupak raspravljanja zaostavštine članom 94. koji se mijenja, postupak raspravljanja zaostavštine sprovodi sud i notar, kao povjerenik suda, jer i članom 119a. postupak raspravljanja zaostavštine prelazi na notara, tako da notar dobija ovlašćenje da može uzimati u postupku raspravljanje zaostavštine sve izjave i predloge učesnika, osim izjave o izricanju od nasleđa, kao i postavljanje zaostavštine ili kada se određuje mjera obezbjeđenja zaostavštine.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Prekoračili ste, ja bih vas zamolio da privodite kraju. Izvolite. Završite.

Hvala vam na razumijevanju. Uz jednu malu napomenu imamo još dva diskutanta i dozvolite da predložim da vrijeme za amandmane po zakonima koje ćemo danas raspravljati je sutra do podne, ako se slažete sa tim predlogom. Hvala vam. Ja vidim da postoji dobra energije i razumijevanje na relaciji ministra i poslanika. Vjerujem da će to vrijeme omogućiti da se predlože kvalitetniji amandmani.

Zamolio bih koleginicu Šćepanović da uzme riječ, a neka se pripremi posljednji diskutant gospodin Tuponja. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovani potpredsjedniče, poslanici, predlagači, uvaženi građani Crne Gore,

Što se tiče Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku, razlog za donošenje ovog predloga zakona jeste, prije svega usaglašavanje sa rješenjima iz drugih važećih zakona koje se upravo dotiču vanparničnog postupka. Takođe, u praksi su se pojavile pojedine nejasnoće i nedoumice u primjeni, upravo su ovo razlozi i zbog kojeg je Ministarstvo pravde i pristupilo izmjenama ovog zakona.

Novine koje su predložene ovim izmjenama, odnose se na više oblasti u ovom zakonu. Ja ću se zbog vremena skoncentrisati na dvije. Dakle na dio koji se tiče postupka oduzimanja roditeljskog prava u skladu sa odredbama Parničnog zakona, sud lišava roditeljskog prava roditelja koji je napustio dijete i time grubo zanemario vršenje roditeljske dužnosti. Međutim, u praksi se često dešavalo da sud ne može da donese odluku o oduzimanja roditeljskog prava, roditelju čije se prisustvo na ročište ne može obezbijediti, obzirom na odredbu koja je postojala u ovom važećem zakonu, da na obavezu, da se roditelji u ovom postupku obavezno saslušavaju. Dakle, i pored

činjenice da je u praksi postojala grubo zanemarivanje roditeljskih dužnosti prema Porodičnom zakonu, prema kojem bi postojao razlog za oduzimanje roditeljskog prava, obaveza saslušavanja roditelja u ovom postupku, predviđena ovim oredbama vanparničkog postupka je sprečavalo u praksi sud da donese rješenje koje je u stvari bilo u interesu djeteta i upravo iz ovog procesnog razloga predložena je izmjene ove odredbe u smislu da je sada predviđeno da sud fakutativno može, ali i ne mora da sasluša roditelja u postupku oduzimanja roditeljskog prava.

Imajući u vidu da jedan od vodećih ciljeva reforme pravosuđa u Crnoj Gori je rasterećenje sudova. Predlogom ovoga zakona uvedena je obavezna nadležnost notara kao povjernika suda raspravljanja zaostavštine, s tim što bi se u slučaju pojavljivanja spora u odnosu na pravo ili u odnosu na činjenice, a u skladu sa odredbama ovog zakona, predmet vraćao na nadležnost suda. Dakle, sve postupke raspravljanja zaostavštine sud povjerava notaru sa sjedištem kancelarije na području tog suda u skladu sa ovim zakonom.

Što se tiče postupka raspravljanja zaostavštine kod notara, ovim zakonom je, a što je i bilo neophodno, postupak detaljno razrađen, te je takođe propisana mogućnost izjave prigovora protiv rješenja notara koje je donijeto u postupku raspravljanja zaostavštine, način dostavljanja tog prigovora i postupak odlučivanja po prigovorima. O ovom prigovoru odlučuje sud, koji može u cjelosti ili djelimično da rješenje potvrdi, preinači ili ukine. Naglašavam da u slučaju kada ukinu u cjelosti ili djelimično rješenje koje je donio notar u postupku raspravljanja zaostavštine, sud odlučuje o ukinutom dijelu rješenja, nakon što provede potrebne radnje.

Predlogom je takođe izmijenjen rok za sprovođenje postupka raspravljanja zaostavštine kod notara na način što je ovaj propisani rok od 30 dana produžen na 60 dana od dana prijema predmeta. I ono što se meni postavlja kao pitanje za predlagača

je zašto je ovaj rok produžen za još mjesec dana, zanima me zbog efikasnosti postupka koji su bili razlozi da se predlagač odluči na produženje ovog roka.

Takože, moram da istaknem da je predviđeno da nadzor nad radom notara kao sudskog povjerenika obavlja predsjednik suda koji mu je povjerio sprovođenje postupka zaostavštine i to je predviđeno članom 155, a ono što mi se postavlja kao pitanje, obzirom da je u pitanju nadzor, a da za vršenje svakog nadzora mora biti predviđen postupak nadozra i da se taj nadzor mora sprovoditi po određenom postupku, nijesam siguran da li je član 155a ovaj postupak nadzora razrađen detaljno da notar podnosi izvještaje, predsjednik suda ima pravo da mu oduzme predmet u određenim slučajevima, ali smatram da je postupak nadzora, da je trebalo detaljno razraditi ovom normom.

Eto to su pitanja za predlagača. Da ne bih oduzimala vrijeme ovo što sam imala još da kažem neću reći. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Dakle, posjednji diskutant je kolega Tuponja. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvaženi ministre, kolege i kolegice, poštovani građani Crne Gore,

Gospodine Pažin, najprije vama i vašim saradnicima želim puno uspjeha na odgovornoj funkciji koju ste preuzeli i želim da vladavina prava u Crnoj Gori sa vama na čelu Ministarstva pravde, učini značajan iskorak.

Svaki zakon koji dolazi ovdje je u osnovi zakon koji ima namjeru da unaprijedi postojeće zakonodavstvo, koji želi da efikasnost sudstva podigne na jedan veći nivo i da se upodobi sa nekim drugim zakonima koji se bave istom tematikom, pa tako je slučaj i sa ovim zakonom.

Ja bih se koncentrisao na jedan dio koji mi je možda malo zaparao oči, pa bih vas molio da vi, možda u vašoj završnoj riječi, date komentar, pojašnjenje na to o čemu ću govoriti.

Vi ste ovdje ovim predlogom zakona o vanparničnom postupku, dijelom kojim se reguliše postupak za oduzimanje, vraćanje poslovne sposobnosti, kojim je predviđeno da sud može odustati od saslušanja lica prema kojima se postupak vodi samo ako bi to moglo da bude štetno po njegovo zdravlje ili ako saslušanje uopšte nije moguće. I onda ste rekli da je praksa pokazala da to nije dobro rješenje i da sud ima praksu da sasluša lica za koja se iz ljekarskih nalaza može zaključiti da nije u stanju da shvati značaj postupka, čime se predlagač, osim troškovima za vještačenje, izlaže i troškovima za izlazak suda na lice mjesta. Ovo je pomalo zastrašujuća praksa ali bolje je priznati nego nastaviti sa njom i gurati pod tepih.

Iz tih razloga predložili ste ovim izmjenama da se propiše mogućnost suda da ne sasluša ta lica što će doprinijeti efikasnijem okončanju postupka. Potpuno podržavam tu mogućnost jer ova praksa koju ste naveli u vašem obrazloženju je stvarno zastrašujuća.

Zatim, kažete da ste u dijelu zakona kojim se reguliše postupak oduzimanja roditeljskog prava, a u skladu sa odredbama Porodičnog zakona, sud rješava roditeljskog prava roditelja koji je napustio dijete i time grubo zanemario vršenja roditeljske dužnosti. Međutim, opet u praksi se dešava da sud ne može donijeti odluku o oduzimanju roditeljskog prava roditelju čije prisustvo na ročište se ne može obezbijediti, pozivajući se na odredbu Zakona o vanparničnom postupku, koji utvrđuje roditelju da se u tom postupku obavezno saslušavaju.

Dakle, vi ovdje opet izmjenom ove uredbe dovodite, omogućavate da sud može, a nije obavezan da sasluša roditelja u postupku oduzimanja roditeljskog prava i mislim da je i to dobar korak i mislim da je to u smislu efikasnosti okončanja postupka dobro. E sad dolazi nešto što je kontradiktorno za ova prethodna dva primjera, jer vi kažete da u cilju poboljšanja zaštite mentalno oboljelog lica pristupilo se izmjenama i dopunama onih odredbi koje utvrđuju postupak prisilnog smještaja i ostvarivanja prava tih lica smještenih u psihijatrijsku ustanovu. Jer, po dosadašnjim rješenjima sud je donosio odluku na osnovu konzilijuma, a da pri tom nije imao neposredan uvid u stanje pacijenta o čijoj se hospitalizaciji odlučivalo. To je bilo znači do sad. E sad, predviđate da je obaveza suda da održi ročište u psihijatrijskog ustanovi u kojoj je to lice zadržano, da ga sasluša ukoliko je ono u mogućnosti da shvati značaj i pravne posljedice učešća u

postupku. Ovaj dio je po meni jako sporan. Ukoliko je ono u mogućnosti da shvati značaj i pravne posljedice učešća u postupku, a posebno da pribavi nalaz i mišljenje vještaka psihijatra koji nije zaposlen u toj psihijatrijskoj ustanovi u kojoj je lice zadržano u cilju objektivnosti nalaza i zaštite tog lica. Posebno je predviđeno da se troškovi vještačenja isplaćuju iz sredstava suda.

Dakle, ko procjenjuje da li je ovo lice u mogućnosti da shvati značaj i pravne posljedice učešća u postupku, da li je to sudija na licu mjesta. Vi ste imali u prethodnom rješenju da se sud određuje prema nalazu konzilijuma ljekara. Sad uvodite da se održava ročište u psihijatrijskoj klinici i da to lice bude saslušano ukoliko je ono u mogućnosti da shvati značaj i pravne posljedice učešća u postupku, ali nigdje nijeste objasnili na koji način to treba da bude utvrđeno.

Molio bih vas da mi date pojašnjenje po ovoj, što se tiče ovog člana zakona pa bi se onda na osnovu tog vašeg pojašnjenja odredili, eventualno, prem amandmanu. Hvala vam lijepo i izvinite na prekoračenju.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolegi Tuponji.

Ministre, vaša završna riječ u trajanju od pet minuta. Izvolite.

ZORAN PAŽIN:

Sa velikom sam pažnjom saslušao i ono što je viđenje i što su primjedbe uvaženih poslanika kada je u pitanju Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku. Razumijem da su posebni vanparnični postupci, kao što je lišenje poslovne sposobnosti, lišenje roditeljskog prava i prisilni smještaj u psihijatrijsku ustanovu, posebno zaokupili vašu pažnju, sa punim pravom, sa punim pravom jer se radi o veoma osjetljivoj materiji koja duboko zadire u intimu pravnih subjekata na koji se odnosi. Ne samo njih nego i njihovih porodica i društva, zbog čega je potrebno zaista imati poseban senzibilitet kad se rješavaju ova pitanja.

Kada je u pitanju ova zadnja prisila smještaja u psihijatrijsku ustanovu, treba reći da je posebna intencija zakonodavca, odnosno predlagača zakona bila da se omogući pravo na pristup sudu ovim licima, koje ranije nije bilo prisutno. Pravo na pristup sudu

od aspekata pravičnosti suđenja jedan od atributa pravičnosti u smislu člana 6 Evropske konvencije. Dakle, ovim rješenjem se postiže da građanin o čijm se pravima odlučuje ima pravo prisustva na sudu, jer će sud održati ročište, kao što ste rekli, u samoj ustanovi.

Na vaš pitanje ko treba da odluči da li je on u prilici da shvati značaj i prirodu onoga o čemu se odlučuje, reći ću vam da uz sudiju u koje će se neposredno uvjeriti u stanje pacijenta, će biti i vještak koji nije zaposlen u psihijatrijskoj ustanovi u kojoj se vrši, na licu mjesta, ročište. Na taj način i stručna pomoć vještaka koji raspolaže znanjem kojim sudija, po prirodi stvari ne raspolaže, je u prilici da sa sudijom na licu mjesta se uvjeri u kakvom je stanju pacijent i da li je u prilici da shvati značaj svoga djela.

Uvijek kad se radi o ovako delikatnim situacijama, zapravo najdelikatnija je primjena prava kada ste u prilici da rješavate koliziju između dvije kategorije prava. Onda gledate što je od primarnog interesa. Ovdje je od primarnog interesa da pacijent ipak ima pravo na pristup sudu. Ako ima pravo na pristup sudu, onda ima pravo i na djelotvorno pravna sredstva koja proizilaze iz sudskog postupka, i na taj način su procesne garancije u svakom slučaju uvećane u odnosu na lica o čijim se pravima odlučuje, nego ako se to samo prepusti isključivo k Konzilijumu ljekara, kao što je to bilo u prethodnom slučaju. Dakle, ovdje se zapravo radi o obavezi Crne Gore da poštuje standarde člana 6 Evropske konvencije u vezi člana 5 koji se odnosi na prava lica lišenih slobode. To je dakle bio dominantni razlog zašto se išlo ka ovim rješenjima. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, ministre.

Ovim smo završili raspravu o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku.

Ovim konstatujem da je pretres završen, da ćemo se o ovoj tački izjasniti naknadno i naravno, ponavljam ono što je kolega Simović rekao, da je rok za dostavljanje amandmana sutra do 12 časova.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda, to je ***Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći.***

Ovlašćeni predstavnik Vlade Zoran Pažin, ministar pravde.

Sjednici prisustvuju Nataša Ojdanić i Ibrahim Smailović iz Direktorata za pravosuđe.

Izjestioci odbora su Željko Aprcović Zakonodavnog odbora i Azra Jasavić Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres i pitam predstavnika Vlade ministra, želite li dopunsko obrazloženje. Izvolite.

Koleginica Drobnjak, izvolite.

NADA DROBNJAK:

Želim da obavijestim plenum i da bi ušlo u zapisnik da je Odbor za rodnu ravnopravnost kao zainteresovani Odbor razmatrao Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći i dao mišljenje matičnom odboru Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu Skupštine Crne Gore da predloži Skupštini da usvoji ovaj zakon, ali javljam se proceduralno zbog toga što u izvještaju matičnog odbora toga nema jer je taj odbor održan prije zainteresovanog odbora, bila je neka u rasporedu održavanja nelogičnost i zbog toga sam se javila. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, koleginice Dronjak.

Izvolite.

ZORAN PAŽIN:

Hvala, predsjedavajući.

Uvaženi poslanici nastavljamo u istom duhu.

Dakle, ovo je jedan korpus zakona koji su vrlo komplementarni i zapravo vode unapređenju pravnog sistema u Crnoj Gori kao jedna cjelina.

Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći, odnosno Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći teži se takođe da se iziđe u susret obavezama koje

postoje u odnosu na poštovanje Evropske konvencije u dijelu člana 6, jer je besplatna pravna pomoć zapravo takođe jedan od aspekata pravičnosti, pravo na pristup sudu. Postoji veoma brojna praksa Evropskog suda za ljudska prava u tom pravcu.

Ono što svakako raduje jeste činjenica da su sondaže koje je radilo Ministarstvo pravde ukazalo da se u velikom broju slučajeva u jednom izrazito visokom procentu usvajaju zahtjevi za besplatnu pravnu pomoć koje podnose beneficirani ovoga zakona.

Takođe treba reći da je ipak dosadašnja praksa od strane sudova pokazala određene nedostatke nedoumice koje je potrebno riješiti ovim izmjenama i dopunama. Prije svega govorili smo o javnoj izvršiteljskoj službi, to je takođe jedan postupak u kojem javni izvršitelj primjenjuje javna ovlašćenja i nameće se potreba da se i ovaj postupak otvori za mogućnost besplatne pravne pomoći, u tom dijelu dakle ovim zakonom se predviđa i ta mogućnost. Takođe, u svim postupcima do sada je postojala mogućnost da se stranka uputi na pravo na besplatnu pravnu pomoć. Međutim, Ministarstvo je cijeno da to nije dovoljno i da će na adekvatni način zaštićena prava pravnih subjekata, ukoliko to bude obaveza svih organa koji vode postupak, dakle, obavezna da upute stranku na njeno pravo na besplatnu pravnu pomoć.

Takođe, žrtve nasilja u porodici iz Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i porodičnoj zajednici, prepoznaju se ovim izmjenama i dopunama kao privilegovani korisnici ovoga prava i na taj način se zapravo ova dva propisa i usaglašavaju, odnosno čine komplementarnim. Takođe, to važi i za Zakon o dječjoj i socijalnoj zaštiti. Predlogom zakona se imovinski kriteriji, kao osnov za ostvarivanje prava za besplatnu pravnu pomoć koriguju, odnosno usklađuju se sa Zakonom o dječjoj i socijalnoj zaštiti koji je usvojen u junu 2013. godine, dakle, nakon što je donešen Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći.

Imajući u vidu sve izložene izmjene i dopune Zakona računam da će ovo veoma važno pravo za ukupan efekat pravičnosti suđenja doprinijeti upravo tome, doprinijeti pravičnosti suđenja, ja predlažem da se ove izmjene i dopune zakona usvoje. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, ministre.

Prelazimo na uvodne riječi u ime poslaničkih klubova.

Dajem riječ kolegini Tanasijević u ime Kluba Demokratske partije socijalista, a neka se pripremi kolegini Đurašković. Izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Hvala potpredsjedniče, poštovani ministre sa saradnicima, kolegince i kolege poslanici, poštovani građani,

Ratifikovanjem Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, Crna Gora se opredijelila za princip vladavine prava i jednake šanse zaštite za sve, kojim se, između ostalog, obezbjeđuje besplatna pravna pomoć za najugroženije grupe u društvu.

Usvajanjem Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći prethodnio je rad na realizaciji programa Ujedinjenih nacija za razvoj u Crnoj Gori kroz dvogodišnji projekat - Reforma sistema pravne pomoći u Crnoj Gori, stvaranje efektivnog i održivog sistema za pružanje besplatne pravne pomoći. Projekat je podržan od strane Vlade Holandije, Vlade Norveške, kao i brojnih partnera koji su učestvovali u njegovoj realizaciji, kao što su: Ministarstvo pravde Crne Gore, Vrhovni sud, Advokatska komora, OEBS, Savjet Evrope, opštine, nevladine organizacije itd.

Nakon detaljnih analiza i procjena sveobuhvatnog procesa izrade, uključujući sve relevantne domaće i međunarodne stručnjake i šire javne rasprave, Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći usvojen je u Skupštini Crne Gore 5. aprila 2011. godine, a počeo se primjenjivati 1. januara 2012. godine. Besplatna pravna pomoć je definisana kao potpuno ili djelimično pokrivanje troškova za pravno savjetovanje, zastupanje u postupcima pred sudom, Državnim tužilaštvom, Ustavnim sudom, kao i postupcima za vansudsko rješavanje sporova.

Korisnici besplatne pravne pomoći se po pravilu identifikuju u skladu sa finansijskim statusom podnosioca zahtjeva koji se određuje na osnovu prihoda i imovine podnosioca, kao i prihoda i imovine članova njihovih porodica. Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći obuhvaćene su najugroženije društvene grupe za koje nije potrebna prethodna procjena imovinskog stanja, a to su: korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice ili nekog drugog prava iz socijalne zaštite, u skladu sa zakonom kojim se uređuje socijalna i dječja zaštita, djeca bez roditeljskog staranja, lica sa

posebnim potrebama, žrtve krivičnog djela nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici trgovine ljudima. O uslovi za korišćenje pravne pomoći zainteresovana lica se mogu detaljnije raspitati u kancelarijama za besplatnu pravnu pomoć, čije se prostorije nalaze u nadležnim osnovim sudovima.

Pored nadležnih institucija, usluge besplatne pravne pomoći pružaju i brojne nevladine organizacije u Crnoj Gori koje se bave zaštitom najugroženijih grupa i njihovih prava, kao prioriternih korisnika besplatne pravne pomoći. Ali bez obzira na kvalitetne normativne uspostavljene standarde, dosadašnja primjena Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, ukazala je na postojanje određenih nedostataka koje je neophodno otkloniti o čemu je govorio i ministar, kako bi se osigurao efikasan i djelotvoran pristup pravima.

U tom cilju programom Vlade za 2014.godinu, predviđena je obaveza izrade Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, da bi se zakon unaprijedio i izmijenio prvenstveno u dijelu imovinskih kriterijuma koji su propisani kao osnov za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć i proširio krug lica koja to pravo mogu ostvariti. Pored ostalog, jedna od novina koja je predviđena Predlogom zakona članom 5, odnosi se na žrtve nasilja u porodici koje su prepoznate kao privilegovani korisnici prava na besplatnu pravnu pomoć, kao i žrtve krivičnog djela nasilje u porodici ili porodičnoj zajednici i trgovine ljudima.

Predlogom zakona o besplatnoj pravnoj pomoći i predlogom izmjena i dopuna ovog Zakona, država je pokazala senzibilitet za ovaj pravni institut. Međutim, on od strane građana još uvijek nije dovoljno iskorišćen.

U cilju promolisanja ovih rješenja koja su izuzetno važna za građane lošeg materijalnog statusa, vrlo je bitno iskoristiti sve mehanizme, da bi informacije o besplatnoj pravnoj pomoći došlo do mogućih korisnika. U tom smislu, neophodno je istaći ulogu medija i njihov značaj u obavještavanju javnosti o pitanjima koja se odnose na ovu oblast. Jer, je normativno uspostavljanje jednakih prava samo preduslov, a primjena tih prava u praksi obaveza koja zahtijeva dodatno angažovanje.

Predlogom zakona, o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, unapređuje se kao oblast ljudskih prava, što je jedan od osnovnih razloga za podršku ovom zakonskom rješenju.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolegice Tanasijević.

U ime Kluba Demokratskog fronta će govoriti kolegica Đurašković, neka se pripremi poslanik Bralić.

Izvolite, kolegkinice Đurašković.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi gospodine ministre, želim vam sretan rad i uspješnu karijeru kao ministru.

Poštovani građani, Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći donešen iz 2011.godine, a kao što smo čuli njegova primjena je počela 1.januara 2012.godine.

Gospodine ministre, imam pitanje. Da li imate informaciju, koliko je građana do sada iskoristilo ovu instituciju zato što se stiče utisak da u javnosti nije dovoljno promolisan ovaj Institut i da građani nijesu prepoznali značaj i mogućnosti koje mogu da izkoriste. Zakonom se uređuje obezbjeđivanje besplatne pravne pomoći i fizičkim licima, koja prema svom imovnom stanju nijesu mogućnosti da ostvare pravo na sudsku zaštitu bez štete po nužno izdržavanje sebe i svoje porodice, a u cilju ostvarivanja prava na pravično suđenje.

Pod besplatnoj pravnoj pomoći podrazumijeva se obezbjeđivanje potrebnih sredstava za potpuno ili djelimično pokrivanje troškova pravnog savjetovanja, sastavljanja, pismena zastupanja u postupku pred sudom, državnim tužilaštvom i Ustavnim sudom Crne Gore. I u postupku za van sudsko rješavanje sporova kao i oslobađanje od plaćanja troškova sudskog postupka. Izmjenom člana 2 zakona biće omogućeno ostvarivanje besplatne pravne pomoći i u postupku pred javnim izvršiteljem. Pravo na besplatnu pravnu pomoć, može ostvariti crnogorski državljanin, lice bez državljanstva, koje zakonito boravi u Crnoj Gori i lice koje traži azil u Crnoj Gori. Stranac sa stalnim nastanjenjem ili odobrenim privremenim boravkom i drugo lice koje zakonito boravi u Crnoj Gori. Pomenuta lica imaju pravo na besplatnu pravnu pomoć, ako su korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice ili nekog drugog prava i socijalne zaštite. Dijete bez roditeljskog staranja, lice sa posebnim potrebama, žrtva krivičnog djela, nasilja u porodici ili u porodičnoj zajednici i trgovina ljudima ili lica slabog imunog stanja.

Želim da pohvalim, da izmjena koja je izvršena u dijelu da se žrtvama nasilja u porodici Zakon o zaštiti od nasilja u porodici, sad omogućava da budu prepoznati kao privilegovani korisnici, prava na besplatnu pravnu pomoć, na isti način kao i žrtvama krivičnog djela nasilje u porodici ili porodičnoj zajednici i trgovini ljudima. Zakon je definisao termin lice slabog imovnog stanja, to je lice koje nema imovinu, a njegov mjesečni prihod i ukupan mjesečni prihod članova porodice ne prelazi 30% prosječne zarade u Crnoj Gori za jednog člana i po 15% prosječne zarade za svakog narednog člana.

Takođe, precizno je određeno šta se sve smatra imovinom u smislu ovog zakona. Ja imam neka pitanja i dileme za osobe koje žele po prvi put da ovo ostvare.

Da li svu papirologiju tu je sigurno velika papirologija, mora sam građanin da pribavi, jer znamo, da sistem socijalnih kartona još nije do kraja realizovan u svim opštinama. Takođe, da li postoji mogućnost umreženosti podataka sa socijalnim službama, sa službom poreskom i Upravom za katastar.

I treće pitanje. Da li ovo stvara mogućnost da dođe do zloupotrebe primjene ovog Instituta?

Besplatna pravna pomoć ne može se odobriti za pokrivanje troškova protivne stranke. Organ nadležan za odobravanje besplatne pravne pomoći je osnovni sud, tj. predsjednik suda ili sudija koga on ovlasti na čijem području podnosilac zahtjeva ima prebivalište ili boravište.

Besplatnu pravnu pomoć pružaju advokati po redosljedu sa spiska advokatske komore. Advokat može odbiti pružanje besplatne pravne pomoći u slučajevima propisanim Zakonom o advokaturi, statutom advokatske komore i kodeksom profesionalne etike advokata.

U Predlogu zakona piše da Predlog zakona ne predviđa obezbjeđivanje dodatnih sredstava u budžetu. Imam pitanje ko će plaćati rad advokata, koji će pružati besplatnu pravnu pomoć.

I još nešto želim da kažem, da Predlog zakona ide u korist zaštite žena, jer su žene u Crnoj Gori rijetko vlasnici imovine. Poznato je da su žene u Crnoj Gori samo 4% vlasnice kuća i stanova. Samo 8% vlasnice zemljišta i samo 17% automobila. Tako da na ovaj način i ako su konkretno pomenute u samom Predlogu zakona, ovaj zakon ide u njihovu korist.

Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, gospođo Đurašković.

Kolega Izet Bralić, u ime Kluba Socijaldemokratske partije ima riječ, a neka se pripremi poslanica Snežana Jonica.

Izvolite.

IZET BRALIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Skupštine.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani građani, uvaženi ministre gospodine Pažin,

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, je na dnevnom redu i ja ću u ime Socijaldemokratske partije dati svoj sud i mišljenje o predloženom zakonu.

Besplatna pravna pomoć je i uvedena sa ciljem da se licima koja prema svom imovnom stanju nijesu u mogućnosti da ostvare pravo na sudsku zaštitu na uštrb nužnog održavanja sebe i svoje porodice. U takvim uslovima država im usvajanjem ovog zakona omogućava pravično suđenje i jednak pristup suda. S obzirom na činjenicu početka rada javnih izvršitelja pozitivno rješenje ovog zakona je omogućavanje besplatne pravne pomoći u postupku pred javnim izvršiteljem.

Takođe pozitivna izmjena je, izvršena i u dijelu da se žrtvama nasilja u porodici i Zakona o zaštiti od nasilja u porodici omogućiti da budu korisnici prava na besplatnu pravnu pomoć. Preciziranje imovinskih kriterijuma kao osnova za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć, takođe je bila neophodnost i potreba, što je i učinjeno predloženim izmjenama i dopunama Zakona. Pozitivno rješenje iz predloženih izmjena i dopuna je i obaveza organa pred kojima se vodi postupak da svakog učesnika u postupku pouči o pravu na besplatnu pravnu pomoć.

Prilikom rasprave, unutar partije o predloženim izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći član 14 prijedloga izaziva dilemu i moguće je da će od strane Socijaldemokratske partije biti amandmanskog djelovanja na ovaj član.

Naime, predloženim izmjenama važećeg člana 34 Zakona sužava se mogućnost traženja besplatne pravne pomoći, sa svih korisnika prava na materijalno obezbjeđenje porodici i prava iz socijalne zaštite na lica koja su samo korisnici prava na materijalno obezbjeđenje porodice. Prava iz socijalne zaštite ne podrazumijevaju samo pravo na materijalno obezbjeđenje porodice već i pravo na tuđu njegu, pomoć i dječiji dodatak i, takođe, ličnu invalidninu treba da obuhvati.

Socijaldemokratska partija je mišljenja da pravo na besplatnu pravnu pomoć treba omogućiti svim licima koja su korisnici osnovnih materijalnih davanja i u socijalnoj zaštiti s obzirom da su u stanju potrebe dodatne socijalne zaštite koja se utvrđuje po jasnim kriterijumima iz Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti. Kao zaključak, preporučujem Poslaničkom klubu Socijaldemokratske partije da Prijedlog zakona podrži uz amandmansko djelovanje koje će se odnositi na član 14 predloženog zakona. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, poslaniče Braliću.

Koleginica Jonica u ime Kluba Socijalističke narodne partije, a neka se pripremi poslanik Gošović. Izvolite, koleginice.

SNEŽANA JONICA:

Gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, poštovani građani, gospodine Pažin, predstavnice Ministarstva,

Ovaj zakon stupio je na snagu i počeo da se primjenjuje 1. januara 2012. godine. Ono što ne mogu a da ne naglasim, posle samo godinu dana od primjene zakona Socijalistička narodna partija Crne Gore je analizirajući efekte ostvarivanja ciljeva proklamovanih ovim zakonom definisala da postoje oblasti u kojima treba unaprijediti način ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć. Predložili smo Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći 11. februara 2013. godine i dobili negativno mišljenje Vlade koje je taksativno obrazloženo, stavka po stavka, zašto ne može to, zašto ne može to. Danas neke od tih normi za koje tada Vlada Crne Gore objašnjavala zašto to nikako ne može, predlažu se kao rešenje kojim treba poboljšati uslove za ostvarivanje besplatne pravne pomoći. To je tema o kojoj ću kasnije malo više.

Da ne bismo ponavljali greške i da ne bi nespremnost ili možda sujetu pojedinih predstavnika Vlade koji su bili tu prije vas plaćali vi u ovoj raspravi, trudiću se da ukažem na elemente na koje, takođe, treba obratiti pažnju u ovom predlogu zakona i Klub poslanika SNP-a će podnijeti određene amandmane. Kako se ne bi desilo onako kako se jeste desilo, da dvije godine koliko je trebalo Vladi da shvati da je predlog koji je SNP dao prije dvije godine o širenju imovinskih kriterijuma kada se ostvaruje pravo na besplatnu pravnu pomoć, prihvati posle dvije godine, za dvije godine veliki broj ljudi ne iskoristi to pravo jer je nekome trebalo dvije godine da prizna da nije bio u pravu, ali dobro.

Ono što je bitno, rekli ste u svom uvodnom izlaganju da je dobar efekat zakona, što sudovi u značajnom procentu usvajaju zahtjeve. Ono što je za mene mnogo bitnije koliko je tih zahtjeva. Da li svi oni koji po prirodi stvari ili zbog kojih smo pisali ovaj zakon, koji po svom imovinskom stanju i potrebama koje treba da obezbijede u tom

postupku, zaista se i obraćaju za besplatnu pravnu pomoć. Koliko je država uradila na tome da upozna sve one građane, naročito one kategorije građana koji mogu ostvariti pravo na besplatnu pravnu pomoć na način ostvarivanja tog prava. Koliko je afirmisan taj postupak, koliko je praćena njegova primjena, koliko su sudovi dobili posebnih sredstava u svom budžetu kako bi kvalitetnije obezbijedili sprovođenje prava na besplatnu pravnu pomoć. Možda bi, a ja očekujem da su vam vaši saradnici pripremili taj podatak, bilo korisno da baš na taj dio ukažete mnogo više nego na ovaj prethodni, da su sudovi prihvatili zahtjeve, te koliko je to i po kojim kategorijama podnijeto zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć u 2012., 2013. i 2014 godini. Da vidimo da li je to ono što smo željeli, očekivali ili htjeli da pružimo našim građanima ili je to samo nešto što jeste pokušaj da najbolje informisane kategorije građana obezbijede pravo, a da one široke strukture koje su možda još ranjivije od onih koje su dobro informisane na kraju ne ostvare pravo jer do kraja nijesu imali informaciju ili uslove da to pravo ostvare.

Ono što je meni jako bitno je da naglasim da postoji neki elementi koje je SNP potencirao u tom svom Predlogu zakona koji ni danas nisu obuhvaćeni. Naši amandmani na Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći će se ticati i toga da se pravo na besplatnu pravnu pomoć treba omogućiti u postupku ostvarivanja prava pred državnim organima, organima lokalne uprave i drugim pravnim licima sa javnim ovlašćenjima, iz razloga što najveći broj svojih prava građani ostvaruju upravo pred ovim organima. Znam da je svojevremeno odgovor bio da se besplatna pravna pomoć i po međunarodnim standardima odnosi samo na sudsku zaštitu. Ali, ako pričamo o cilju, a to je da pravo na pristup pravdi obezbijedimo onima kojima imovno stanje ne obezbjeđuje da to pravo ostvare, onda da budemo korektni pa da shvatimo da im u najčešćem broju slučajeva i najširoj strukturi ljudi upravo u ovim okolnostima treba to pravo na pristup pravdi i da značajna, čak imovinska prava ne ostvare baš zbog toga što nijesu imali besplatnu pravnu pomoć ili mogućnost da se u tom smislu posavjetuju. Takođe, tražićemo da osim lica koja su navedena u Predlogu zakona, i tu uvažavam činjenicu da ste obuhvatili i žrtve nasilja i lica sa invaliditetom, što je, takođe, bila jedna od naših inicijativa, mi ćemo predložiti da se to odnosi i na samohrane roditelje, ali i da se u toj normi ostavi jedna norma koja definiše da se to može odnositi na druga lica kako nalažu interesi pravičnosti kako bismo obezbijedili da se u određenim okolnostima,

iako postoje neki element koji to ne omogućava po interesima pravičnosti obezbijedi onome kome treba besplatna pravna pomoć.

Takođe, i privodim kraju, potpredsjedniče, tražićemo da se članom 16 precizira šta se ne smatra prihodima kroz jasno nabrojanje svega onoga što je definisano Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti. Mislim, prije svega, na materijalno obezbjeđenje porodice, ličnu invalidninu, dodatak za njegu, pomoć i druga materijalna davanja o socijalnoj zaštiti, ali i naknadu za lice sa invaliditetom koje je na evidenciji Zavoda za zapošljavanje, novčanu naknadu lica koje je na evidenciji Zavoda, roditelj lica koje ostvari pravo na ličnu invalidninu. Jer, time smatramo da ćemo obuhvatiti ono što jeste kategorija lica kojima to treba omogućiti. Takođe, ukazaću na onaj dio koji usporava ili onemogućava da svi ostvare to pravo, a to je podnošenje zahtjeva i opet traženja dokaza da je korisnik prava na socijalnu zaštitu da bi ostvario to pravo. Ako smo uveli socijalni karton, ako postoji nešto konačno u informacionom sistemu, hajde da uvežemo da državni organi konačno rade svoj posao i da razmjenom međusobnih informacija liše građanina dostavljanja informacija koje nijesu potrebne.

I samo, ministru će biti dovoljno, tražićemo brisanje i člana 19 i člana 38, pri čemu ću morati pročitati član 38 važećeg zakona, a to je da prilikom odlučivanja o zahtjevu, nadležni organ cijeni sve okolnosti i činjenice o predmetu zahtjeva, a posebno da li je predmet zahtjeva očigledno neosnovan ili postoje vjerovatni izgledi za uspjeh po zahtjevu. To je prejudiciranje ishoda. Vi me odlično razumijete. Ova se norma iz Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći mora brisati. To što neki prije vas nijesu to razumjeli, meni je drago što smo konačno u prilici i vjerujem da ćete vi ovaj amandman prihvatiti svakako. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, koleginice.

Kolega Neven Gošović, u ime Kluba samostalnih poslanika, a neka se pripremi poslanica Jasavić. Izvolite, kolega.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Koleginice i kolege, gospodine ministre Pažin sa saradnikom, poštovani građani,

Jedan od bitnih aspekata prava na pravično suđenje je da imovinsko stanje nekog pojedinca ne ograničava u ostvarivanju i zaštiti njegovih prava. Usvajanjem Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći koji je, kao što je već rečeno, počeo da se primjenjuje od 1. januara 2012. godine, stvoreni su ti određeni uslovi da loše imovinsko stanje stranku ne može ograničiti u zaštiti i ostvarivanju nekog od svojih prava.

Dosadašnja primjena Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći pokazala je postojanje određenih nedostataka koje je neophodno otkloniti kako bi se obezbijedio efikasan i djelotvoran pristup pravdi. Ovo je ocjena sadržana u vladinoj strategiji i reforme pravosuđa za period 2014. do 2018. godine. U toj strategiji kao ti najznačajniji nedostaci ukazuje se na sljedeće. Prvo, prekoračenje zakonsko roka za postupanje po zahtjevima za pružanje besplatne pravne pomoći. Zatim, informisanost opšte javnosti o institutu besplatne pravne pomoći i mogućnostima koje obezbjeđuje Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći nije na zadovoljavajućem nivou. Žrtve, mučenja, torture i diskriminacije nijesu prepoznati kao privilegovani korisnici prava na besplatnu pravnu pomoć. Nijesu razvijeni adekvatni mehanizmi i indikatori za praćenje kvaliteta pružanja pravne pomoći. Saradnja između službe pravne pomoći pri osnovnim sudovima i nevladinim organizacijama koje se bave zaštitom ugroženih socijalnih kategorija nije na zadovoljavajućem nivou. Postojanje potrebe unapređenja imovinskih kriterijuma za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć u pogledu imovinskog cenzusa zakonom, u cilju usaglašavanja sa promjenama Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti i stanjem na tržištu hartija od vrijednosti. Zakon ne sadrži jasno određene kriterijume po kojima advokat može uskratiti pravnu pomoć već se sistem u tom smislu oslanja na interne procedure Advokatske komore. Početak rada javnih izvršitelja ukazuje na potrebu da se besplatna pravna pomoć obezbijedi u postupku izvršenja na osnovu izvršne isprave koju sprovodi javni izvršitelj. Veoma ozbiljne sugestije, odnosno evidentiranja nedostataka u pružanju besplatne pravne pomoći.

U tom cilju eliminisanja tih nedostataka, takođe strategijom, ukazuje se na sledeće smjernice. Obezbijediti veći stepen informisanosti opšte javnosti o sistemu besplatne pravne pomoći. Unaprijediti pravni okvir kroz izmjene i dopune Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, u pogledu imovinskog cenzusa određenih zakonom, u cilju usaglašavanja sa promjenama Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti i stanju na tržištu hartija od vrijednosti. Zatim, tražiti mehanizme i indikatore za praćenje kvaliteta pružanja pravne pomoći. Unaprijediti saradnju između službe besplatne pravne pomoći pri osnovnim sudovima i nevladinim organizacijama koje se bave zaštitom ugroženih socijalnih kategorija. Afirmisati sistem besplatne pravne pomoći među studentima pravnih nauka kroz realizaciju nastavnih programa kliničnog pravničkog obrazovanja na pravnim fakultetima Univerziteta u Crnoj Gori i vršiti kontinuiranu analizu sistema besplatne pravne pomoći u smislu broja korisnika besplatne pravne pomoći i finansijskih sredstava isplaćenih po osnovu besplatne pravne pomoći.

Sada, u Predlogu zakona kojeg danas razmatramo, i to da kažem da se najznačajnije novine upravo i odnose u najvećem dijelu na realizaciju ovih smjernica, odnosno pokušaj uklanjanja tih nedostataka. Vrijeme mi ne dozvoljava da ih u cjelosti citiram, ali su one kao takve već naznačene od strane i ministra i učesnika u dosadašnjoj raspravi. Svakako, to je razlog zbog kojeg treba podržati Predlog ovog zakona sa svim onim amandmanima za koje se očekuje da se dođe što je moguće kvalitetnijih rešenja.

Ono o čemu želim da govorim veoma kratko jeste što kada razmatramo predlog ovih zakona mi nemamo analizu dosadašnje primjene tih zakona. Pokušao sam da te podatke ostvarim zahtjevom po članu 50 prema Ministarstvu pravde, obraćajući se tim zahtjevom da mi se dostave ukupni podaci o do sada podnošenom broju zahtjeva građana za ostvarivanje besplatne pravne pomoći, broju prihvaćenih tih zahtjeva, u kolikom broju su do sada donesene pravosnažne odluke, koliki je iznos sredstava opredijeljen za te namjene. Dobio sam odgovor, odnosno analizu tih podataka, ali samo za period devet mjeseci 2014. godine. Ta analiza u osnovi pokazuje sljedeće, da je u toku tih devet mjeseci 2014. godine kod svih sudova u Crnoj Gori službi za pružanje besplatne pravne pomoći ukupno podneseno 478 zahtjeva, da je usvojeno 415,

odbijeno 37, u toku je bila rasprava, odnosno odlučivanje po 20 zahtjeva. Dakle, da je taj procenat prihvaćenih zahtjeva prilično visok, odnosno kreće se u procentu od 86%, ali da je taj broj podnesenih zahtjeva mali. Kada se to pogleda po opštinama, vidi se koliko je to mali broj tih zahtjeva. Svakako je najviše u Podgorici 161 kao glavnom gradu, ali u većim gradovima, u Nikšiću svega 14, Bijelom Polju 26, Rožaje, recimo, 65, drugi grad po broju podnesenih zahtjeva. Sve to govori da je neophodna edukacija građana, odnosno upoznavanje sa ovim pravima kao bitan uslov za ostvarivanje besplatne pravne pomoći.

Gospodine ministre, o ovome je već bilo riječi. Nema djelotvornog pružanja besplatne pravne pomoći ako se ne obezbijedi u onim sferama života koje su od posebnog interesa za građane, a to je upravni postupak i kod lokalne samouprave i kod državnih organa uprave. Odgovor vašeg prethodnika, ministra Markovića bio je da u skladu sa postojećim sistemom lokalna samouprava je dužna da obezbijedi tu besplatnu pravnu pomoć u okviru organa, odnosno njenih nadležnosti koje pruža i da su svi državni organi dužni da pružaju besplatnu pravnu pomoć građanima kada je u pitanju ostvarivanje njihovih prava kod državnih organa. Niko nema analizu da li se to vrši, kakvo je to stanje pružanja besplatne pravne pomoći u službama, opštinama i kod državnih organa uprave. Jednostavno, to je sigurno ogroman broj te potrebe tih lica za ostvarivanje besplatne pravne pomoći i jednostavno ako se ne obuhvati i taj element i taj sistem, ne možemo govoriti da smo uradili neki iskorak koji je toliko neophodan kada je u pitanju stvaranje uslova za besplatnu pravnu pomoć u Crnoj Gori. Zahvaljujem, potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Gošoviću.

Koleginica Jasavić, u ime Kluba Pozitivne Crne Gore, završavamo krug uvodnih izlaganja. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Poštovane kolegice, poštovane kolege, poštovani gospodine Pažin sa saradnikom, poštovani građani,

Moram reći, bez lažne skromnosti, da sam ja pionir u ovoj oblasti, da sam ja kao advokat upravo postavljala temelje kroz praksu besplatne pravne pomoći i da sam kao advokat radila zajedno sa vama, gospodine Pažin, na donošenju Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći i znam da razumijete ovu materiju. Sve što kažem imam razloge zašto to govorim. Vrlo sam ponosna na činjenicu da je u mojoj kancelariji dolazilo jako puno ljudi koji su upravo imali besplatnu pravnu pomoć, puno sam toga naplatila, ali to sam uradila za druge. Ono što sam radila besplatno, to sam jedino radila za sebe. To je jedino zadovoljstvo koje čovjek može da ima u advokaturi. U centru mog interesovanja uvijek je bio čovjek i njegove potrebe. Valjda je to bio razlog što sam došla u poziciju da iz advokature pređem u politiku. Mada mi se ponekad čini da sam konkretnije pomagala u advokaturi nego sada, ali ovo je teži posao i negdje se rezultati mogu možda kasnije očekivati.

U svakom slučaju, želim da kažem da je te potrebe donošenja Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći prepoznala i Evropska komisija. Negdje smo se vi i ja zajedno sretali sa evropskim standardima kroz pregovaračko poglavlje i kroz potrebu ove države da pod pritiskom se bori za ono za šta smo se vi i ja zalagali bez pritiska. U tome se razlikujemo od ove vlasti. Ali, dobro. Vi ste sada ministar pravde i dio ste vlasti i to je vaša odluka, vidjećemo kako ćete raditi i kako ćemo vi i ja sarađivati ubuduće.

Što se tiče pristupa pravdi iz Izvještaja o napretku je ustanovljeno da je u 2013. registrovano 564 zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć, u 2012. 428, gdje je odobreno 304 u 2012., a u 2013. godini je odobreno 464 zahtjeva. Korišćenje ovog mehanizma treba da se dalje unaprijedi u svim sudovima, to je mišljenje Evropske komisije i da se dovoljno finansijskih sredstava učini dostupnim. Usluge besplatne pravne pomoći nijesu dostupne nekim etničkim grupama, naročito tražiocima azila, zbog jezičkih barijera. Treba da se ulože naponi za obezbjeđenje pristupa besplatnoj pravnoj pomoći za

marginalizovane grupe i žrtve porodičnog nasilja. Vidimo da ste tragom ovih uputa i preporuka poslušali ono što je bio zahjev ranije nevladinog sektora i kolega koje su ranije bile u opoziciji, a to je da se prepozna potreba da se žrtve nasilja obuhvate na kvalitetan način ovim zakonom. Ovaj zakon nudi dobra rješenja, ali ima stvari o kojima svakako možemo amandmanski razgovarati, pregovarati i dogovarati. Dobro je što je domen javnih izvršitelja i ovog izvršnog postupka obuhvaćen. Za mene je jako dobro što je sada obaveza organa pred kojim se vodi postupak da svakog učesnika u postupku pouči o pravu na besplatnu pravnu pomoć. To su bili moji česti komentari i primjedbe na koje sam ukazivala kada je primjenjivan ovaj zakon da to nije kvalitetno urađeno. Vidimo te pomake i dobro je što ih vidimo.

Takođe, ono što jeste dobro što se negdje nalazi jedan korektivni faktor u ovom zakonu. Vi ste ovaj zakon uskladili sa Zakonom o dječijoj i socijalnoj zaštiti u članu 15, ali ste napravili korektivni faktor, to valja građani da znaju i rekli da se čak može dati besplatna pravna pomoć i licima čija imovina ne prelazi dvostruko vrijednost imovine iz člana 15 ovog zakona. To građani treba da znaju, to govorim zbog njih. Vi ste dali mogućnost da veći krug lica bude obuhvaćen sa besplatnom pravnom pomoći u odnosu na Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti. Meni taj zakon nije prihvatljiv. Zbog kojih imovinskih kriterijuma i o tome valja razgovarati, kako poboljšati prvo ekonomski status zemlje, a onda stvoriti bolje ekonomske pretpostavke za bolju platežnu moć stanovništva i za mogućnost da brže finansiraju one koji su najugroženiji kada je pristup pravdi u pitanju. Sad bih se samo na kraju osvrnula ako dozvolite kratko na advokate i na njihovu potrebu da odbijaju ili neodbijaju besplatnu pravnu pomoć. U principu uvijek polazim od svog dvorišta kada kritikujem, moje dvorište jeste dvorište advokatske struke i negdje želim da pozovem kolege da tu imaju više empatije. Ja znam da je ta tarifa mnogo niža ali nije zaista sve u novcu, najvrednije stvari se ne mogu novcem kupiti i dobro je što ste u članu 13 predvidjeli da se to odbijanje vezuje za Zakono o advokaturi za statut i kodeks profesionalne etike advokata. Sa tog stanovišta želim samo da ukažem kolegama advokatima da su dužni pročitati ono što oni dobro znaju , a to je član 12 Zakona o advokaturi koji propisuje kad se jedino može odbiti pružanje pravne pomoći. Neću ovdje nabrajati, takođe, nek pročitaju statut kao i kodeks advokatske etike, jer se tačno predviđa kad se može odbiti davanje pravne pomoći, a time i

besplatne pravne pomoći i stog stanovišta pozivam da se zaista posvete ovom poslu. Ono što me malo zabrinjava jeste kod procjene finansijskih sredstava za sprovođenje zakona. Vi ste ovdje rekli da predlogom zakona se ne predviđa obezbjeđivanje dodatnih sredstava u budžetu, pitanje je za Vašeg predhodnika. Voljela bih da znam šta ovo znači, jer ipak ako negdje više podignemo svijest o besplatnoj pravnoj pomoći će morati malo više i da košta, a to znači da je ovaj dio oko procjene finansijskih sredstava morao biti bolje obrađen. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, koleginice Jasavić.

Ovim smo završili uvodna izlaganja u ime poslaničkih klubova. Pitam ministra da li želi da komentariše?

Izvolite, da odgovorite na neka pitanja koja su postavljena.

ZORAN PAŽIN:

Hvala svima na vrlo zanimljivoj raspravi.

Sa zadovoljstvom konstatujem da su poslanici veoma bili fokusirani na ono što su suštinska pitanja ovoga zakona.

Poslanica Đurašković je postavila pitanje, takođe i koleginica Jonica o statistici do sada postignutim rezultatima posebno o broju građana koji uopšte traži pravnu pomoć. Ja ovdje imam podatke sa perioda od 01.01. do 31.12.2014. godine i iz njih proizilazi da je ukupno 700 zahtjeva bilo za besplatnu pravnu pomoć, od kojeg broja je 570 riješeno u korist stranke koja traži pravnu pomoć, besplatnu pravnu pomoć i to je jedan dosta dobar, usuđujem se reći, podatak.

Međutim, slažem se sa stanovištem da bi trebalo dodatno raditi na jačanju transparentnosti i svijesti potencijalnih korisnika ovoga prava o njihovom pravu. S druge strane radi analitičnosti i doslednosti moram reći da je Ministarstvo pravde zaista u predhodnom periodu uložilo jedan veliki trud upravo u jačanju svijesti kada je u pitanju primjena ovoga instituta i to kako u centralnom dijelu Crne Gore, tako geografski i na jugu i na sjeveru.

Ono što ukazuje da postoje određeni pomaci u tome pravcu jeste da broj zahtjeva ipak raste iz godine u godinu. Posebno je važno da one ranjive grupe o kojima

ste govorili su efikasno ostvarivali ovo pravo. Tako primjera radi, kada je riječ o ranjivoj grupi korisnicima prava socijalne zaštite ukupno je 174 zahtjeva bilo u 2012. godini od čega je usvojeno 165 zahtjeva. U 2013. godini je 260 zahtjeva bilo od strane ove kategorije građana, a usvojeno 257 zahtjeva. U 2014. godini, ali samo do oktobra mjeseca, mislim 2014. godine su statistički podaci, ukupno je podnijeto 237 zahtjeva a čak je 226 zahtjeva usvojeno. Dakle, to su neki statistički podaci koji su u tom dijelu ohrabrujući.

Kada su u pitanju ranjiva lica sa invaliditetom, imamo takođe statistiku za 2012. godinu, ukupno četiri zahtjeva usvojeno, četiri zahtjeva. U 2013. godini ukupno podnešeno 14 zahtjeva, usvojeno 13 zahtjeva. U 2014. godini do oktobra mjeseca 16 zahtjeva podnešeno, a 16 zahtjeva usvojeno.

Kad su u pitanju ranjive grupe žrtve krivičnog djela trgovine ljudima i nasilje u porodici i u porodičnoj zajednici, u 2012. godini je bio jedan zahtjev koji je usvojen. U 2013. godini 17 zahtjeva, svih 17 zahtjeva je usvojeno. U 2014. godini do oktobra mjeseca bilo je osam zahtjeva i svih osam je usvojeno.

Takođe, kada su u pitanju djeca bez roditeljskog staranja kao takođe osjetljiva i ranjiva grupa 2012. i 2013. godne nije bilo zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć, dok je 2014. do oktobra mjeseca bio jedan zahtjev koji je usvojen.

Na pitanje poslanice Đurašković, ko je dužan da prikuplja relevantne podatke za odlučivanje o ovom pravu? Reći ću da su to državni organi, odnosno sudovi koji su dužni da prikupe sve podatke koji postoju javni registri. Na taj način građani nijesu u prilici da idu od šaltera do šaltera i olakšava im se zapravo pristup ovome pravu. To imate u članu 35, čini mi se.

Što se tiče sredstava. Sredstva su predviđena budžetom i ona se efikasno koriste. Ukoliko bude rastao broj zahtjeva to će biti budžetski planirano za narednu godinu i predviđeno.

Poslanik Bralić je ukazao na potrebu da se proširi krug korisnika ovoga prava. Imajući u vidu odredbe, međutim, kao što je poslanica Jasavić ukazala, ovim zakonom se ide i šire nego što su to odredbe Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti i ja u ovom trenutku ne vidim u kom pravcu bi moglo biti dalje proširenje na koje ukazuje poslanik

Bralić. Takođe, treba reći da su sama lica sa invaliditetom prepoznata i kao korisnici ovoga prava u samom zakonu.

Poslanik Gošović je govorio o potrebi da se ovo pravo proširi i na krug korisnika u Upravnom postupku. To je zaista jedno zanimljivo pitanje, međutim, moramo biti svjesni realnosti. Nijedna država koja je išla ka usvajanju standarda koji se tiču besplatne pravne pomoći nije odjedanput mogla da zahvati sav krug potencijalnih korisnika toga prava, jer to implicira i neka budžetska i finansijska pitanja, a mislim da je najgore rješenje kada deklarativno konstatujete postojanje nekoga prava koje nijeste u praksi u stanju da primijenite. Meni lično kao ministru pravde veoma je zanimljivo pitanje eventualnog nekog budućeg de lege ferenda rješenja koje bi obuhvatilo za početak neke kategorije koje se tiču socijalne zaštite i nekih kategorija koji se tiču zdravstvene zaštite kao prvi aspekt eventualnih upravnih postupaka na koje bi se mogla u nekoj budućnosti računati da budu obuhvaćeni pravo na besplatnu pravnu pomoć. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, ministre Pažin.

Imamo nekoliko odgovora na Vaš komentar.

Koleginica Đurašković. Izvolite.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Gospodine ministre, zahvaljujem se na iscrpnom odgovoru.

Rekli ste da u 2014. godini bilo je 700 zahtjeva i 570 rješenja. Svaka čast za ova rješenja, ali moram da konstatujem jednu stvar. U Crnoj Gori živi oko 70 hiljada građana ispod nivoa siromaštva, ispod granice siromaštva. Ovih 700 zahtjeva predstavljaju 1% u odnosu na broj siromašnih, tako da je to zaista mala cifra niska, i zaista bi trebalo poraditi na medijskoj kampanji i promociji besplatne pravne zaštite. Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Da li se još neko javlja za komentar?

Idemo dalje, dakle prelazimo na raspravu.

Kolega Željiko Aprcović je prvi prijavljeni diskutant, a neka se pripremi poslanik Perić. Izvolite, kolega.

ŽELJKO APRCOVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi ministre Pažin sa svojim saradnikom, želim vam puno uspjeha u radu na obavljanju izuzetno važne funkcije ministra pravde. Nadam se da ćete taj posao obaviti kao što ste sve poslove u svojoj profesionalnoj karijeri do sada obavljali.

Uvažene kolegkinice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Prilikom usvajanja osnovnog zakona o besplatnoj pravnoj pomoći negdje duboko u sebi sam bio izuzetno srećan sa diskusijama kolega iz opozicije i nas iz pozicije, jer smo svi shvatili jednu potrebu za donošenje jednog ovakvog zakonskog rješenja kojim bi se svim građanima Crne Gore koji su u stanju socijalne potrebe omogućilo pravično suđenje i jednak pristup pred svim nadležnim sudovima u Crnoj Gori. Današnje diskusije su pokazale da nema velike razlike u razmišljanjima uglovima gledanja i opservaciji zakonskih rješenja koja su ponuđena izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći.

Ono sa čime se slažem u potpunosti sa kolegkinicama i kolegama poslanicima iz opozicije jeste da je period od tri godine pune implementacije zakonskih rješenja Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći jedan dovoljno dug period koji nam je pokazao da naši građani koji imaju potrebu za pomoć države u ostvarenju svojih prava pred nadležnim sudovima to pravo svoje ne koriste na dovoljno dobar način. Zašto to kažem? Imali smo odgovore ministra koji je izvukao uporedne pokazatelje iz 2014.godine koji su takvi kakvi jesu, gdje smo imali od prilike 700 zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć, gdje je preko 80% zahtjeva pozitivno riješeno. U prethodnoj godini, tj. 2013. imali smo 500 zahtjeva, a u prvoj godini implementacije zakonskih rješenja 2012.-toj imali smo ukupno 427 zahtjeva.

Kada vidim 2012.godinu prvu godinu pune primjene zakonskih rješenja onda ne mogu da se otmem utisku da sjever Crne Gore je manje koristio ovaj institut u odnosu na srednju regiju, odnosno Podgoricu kao najveći grad, odnosno južnu regiju. Imamo podatke da u Kolašinu, na Žabljaku ni jedan građanin tih opština nije se obratio nadležnoj službi radi ostvarenja prava na besplatnu pravnu pomoć. To me dovodi do razmišljanja da vjerovatno nismo svi kao društvo uspjeli da približimo pozitivnost predloženih zakonskih rješenja onim krajnjim korisnicima koji imaju potrebu za jednom stručnom pomoći kroz Institut besplatne pravne pomoći dođu do ostvarenja svojeg prava. Međutim, ono što se pokazalo prilikom praktične primjene zakonskih rješenja predložene izmjene i dopune Zakona o besplatnoj pomoći smatram da na jedan puno bolji, adekvatniji način odgovaraju na anomalije koje su se pokazale u trogodišnjoj primjeni zakona i da ćemo imati priliku da u narednom periodu uz podršku Ministarstva pravde, uz edukaciju svih službenika koji rade u kancelarijama, odnosno službama besplatne pravne pomoći u osnovnim sudovima dođemo do činjenice, odnosno da građanima približimo sami Institut kako bi oni svoja prava ostvarivali u skladu sa zakonom.

Meni je izuzetno drago da smo proširili imovinski cenzus i na građane koji u odnosu na ono što je propisano osnovnim zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći da u određenim slučajevima taj imovinski cenzus, novčana primanja idu duplo u odnosu na ono što je normirano u članu 14 Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći. Tu su izuzetni slučajevi, precizno navedeni, taksativno navedeni i time će se omogućiti veći opseg dobijanja prava od najugroženijih slojeva stanovništva. Ono o čemu bih mogao da pričam jeste što je uvažena koleginica Jasavić lijepo indetifikovala kao problem u dijelu koji se odnosi kako i koji su razlozi da advokati odbiju pružanje besplatne pravne pomoći. Tu je predlagač indetifikovao kao zakonski okvir Zakon o advokaturi, Kodeks advokata i Statut Advokatske komore. Međutim, smatram da je kroz tu normu trebao puno preciznije da definiše iz prostog razloga što je širok opseg razloga zbog kojih advokat može i da odbije tu besplatu pravnu pomoć. Smatram da će kolege advokati u potpunosti prihvatiti želju i intenciju nas kao poslanika da će približiti i prihvatati obavezu da zastupaju i one najugroženije slojeve građana Crne Gore u postupcima pred sudovima.

Ono što bih istakao na kraju svog izlaganja, izvinjavam se zbog prekoračenja vremena, jeste i moje razmišljanje, ali prihvatajući i obrazloženje ministra pravde, da moramo voditi računa u narednom periodu kako i na koji način da pružimo besplatnu pravnu pomoć građanima u upravnim postupcima. Ovo je jedna prelazna stepenica, nadam se da će u najskorije vrijeme i takve izmjene i dopune Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći naći se u skupštinskoj proceduri. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Aprcović.

Poslanik Perić ima riječ, a neka se pripremi poslanica Drobnyak.

Komentar, kolega Gošović, izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Imao bih veoma kratak komentar na izlaganje kolege Aprcovića iz prostog razloga što se kada izlažemo ove podatke o prihvaćenim zahtjevima za pružanje besplatne pravne pomoći u javnosti može steći utisak da su ti zahtjevi u svojoj konačnosti pozitivno riješeni kod nadležnih organa. Međutim, mi nemamo te podatke, mi nemamo podatke koliko je od tih zahtjeva koji su recimo 2012., 2013. godine prihvaćeni od nadležnih sudova da budu predmet besplatne pravne pomoći, recimo u zastupanju tih stranaka pred sudovima. Koliko je od tih zahtjeva pravosnažno riješeno? Da li imate, gospodine ministre, podatak da je barem jedan od tih zahtjeva pozitivno i jednu odluku da je donesena pravosnažna odluka? Na koji način je zaštićena, da tako kažem, ti interesi tih građana koji su se obratili zahtjevom za pružanje besplatne pravne pomoći?

Hoću da kažem da taj Institut pružanja besplatne pravne pomoći moramo sagledati u cjelosti i sa onim krajnjim rješenjem koja je efikasnost, koliko su trajali ti postupci pred sudovima i koji je krajnji rezultat pružanja besplatne pravne pomoći. To onda u svojoj konačnosti pruža onu potpunu sliku na koji su način šticićena i zaštićena

prava tih lica, tih građana koji su se obratili zahtjevom za pružanje besplatne pravne pomoći. To je ono što nam nedostaje. Neću da govorim o podacima koji su meni dostavljeni, a tražio sam ih detaljno zahtjevom od strane Ministarstva pravde, oni su veoma površni i odnose se samo za 9 mjeseci 2014.godine, a to je nešto, ministre, što se ne odnosi na Vas, nego na prethodnike Vaše koji su mi ipak kada sam tražio te podatke trebali dostaviti u cjelosti, a sada iz Vašeg izlaganja vidim da su ih ipak posjedovali kao takve. Toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Želite li odgovor na komentar?

Izvolite, kolega Aprcoviću.

ŽELJKO APRCOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Gošoviću, slažem se sa Vama da je to jedna interesantna priča, bazična priča u dijelu koji se odnosi na punu primjenu Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći. Međutim, i Vi i ja se moramo složiti u jednome, kompleksnost sudskih postupaka, različitost sudskih postupaka može da stvori jednu potpuno pogrešnu sliku. Možda kroz te pokazatelje koje se tražili možda bi drugačiju sliku u odnosu na ono što je realno dobili. Kompleksnost sudskog postupka bilo kojeg, parničnog, zavisi od niza procesnih radnji koje se trebaju u određenom postupku sprovesti da bi smo došli do pravosnažne odluke. Smatram da bilo koji korisnik po riješenju o dodjeli besplatne pravne pomoći ima taj modalitet da kroz obraćanje službi se, da kažemo, požali na nivo te besplatne pravne pomoći koji ostvaruje pred određenim nadležnim sudom. Da bi kroz takav jedan modalitet došli do ovih podataka o kojim Vi pričate. Ne možemo, ja mislim, a mislim da ćete se i Vi složiti sa tim, da ne možemo svaki pojedinačni slučaj da cijenimo na način da vidimo koliko je od ovih građana Crne Gore koji su dobili besplatnu pravnu pomoć u

2012. kojim je došlo do pravosnažne sudske odluke. Različiti su postupci pred sudovima što se tiče krivično pravnih stvari, što se tiče građansko pravnih stvari, što se tiče vanparničkih, što se tiče izvršenja, što se tiče postupaka pred naležnim državnim tužilaštvom.

Smatram da će u jednoj analizi primjene zakona ministarstvo dostaviti informaciju našem parlamentu u dijelu koji se odnosi na primjenu Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Sljedeći diskutant, doktor Perić. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Uvaženi ministre,

Ako Vlada bude nastavila sa ovakvom politikom u više resora, kako je to popularno da se kaže u međuresornoj politici, mi možemo očekivati da će cijela Crna Gora postati jedna velika kancelarija za pravnu pomoć. Sve će biti više onih koji spadaju u kategoriju upravo ovih korisnika materijalnog obezbjeđenja ljudi koji loše žive, a sa druge strane se donose zakoni koji će, siguran sam, inicirati ogroman broj sudskih zahtjeva. Prije svega, govorim o Zakonu o eksproprijaciji i moja topla preporuka Vama kao ministru pravde da proste i te zakone koji dolaze, te vrste, ka skupštini prosto negdje i sa te strane sagledavate.

Ono što ovdje imamo kao jednu konkretnu situaciju, građani jesu željni pravde, a nje nikad manje. Mi možemo očekivati poplavu i bujicu zahtjeva građana za besplatnom pravnom pomoću, a čini mi se da mi gradimo jedan mali propusni kanal koji će više

služiti kao jedan fin bilbord za Vladu kako eto ona vodi računa i o onim koji imaju najmanje, nego nekom efikasnom sredstvu. S tim u vezi, zaista ću se nasloniti na diskusiju kolege Gošovića koji je govorio o broju ljudi koji su se obratili za pravnu pomoć, znači u jednom Kotoru, Ulcinju, Nikšiću, jedan do dva slučaja mjesečno imamo i na kraju uopšte ne znamo da li imamo i jedan jedini slučaj koji je riješen pravosnažno po ovom pravnom institutu. Moram reći da evo koliko već postoji ovo zakonsko rješenje da su mnogo više učinile NVO organizacije nego sve institucije sistema. Negdje se čini i dalje da njihova uloga nije prepoznata u tom dijelu.

Takođe, tačno je da ste vi digli malo ljestvicu da je ona podignuta u vezi sa korisnicima, ali ona i dalje nije u dovoljnom zahvatu, tim prije, jer građani Crne Gore zaista žive sve lošije. Radi javnosti, radi se dominantno o ljudima koji mogu biti korisnici besplatne pravne pomoći, radi se o korisnicima materijalnog obezbjeđenja porodice, o djetetu bez roditeljskog staranja, o licu sa posebnim potrebama, odnosno licu sa invaliditetom, kako ste sada tražili u izmjenama, krivičnog djela nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici, lice slabog imovnog stanja. Pod ovom petom tačkom - lica slabog imovnog stanja - sve će se više građana moći prepoznavati, a sa druge strane vi nećete imati negdje mehanizam kako da to odredite i tumačite ovu stavku.

Takođe, čini nam se da se moglo naći u ovim odredbama i lica za pravnu pomoć kojima se garantuje iz Haške Konvencije o građansko pravnim aspektima međunarodne otmice djece, Konvencija o ostvarivanju alimentacionih prava u inostranstvu, žrtve mučenja, toruture i žrtve diskriminacije bi trebale da budu negdje isto takođe prepoznate kao prioritetni korisnici u ovom dijelu i tu djelovaćemo, svakako, amandmanski. Nadamo se da kucamo na otvorena vrata u tom dijelu.

Ponovo se vraćam na statistiku koja je vrlo poražavajuća. Da li iko kontroliše kvalitet toga što rade ti advokati? Da li iko kontroliše način na koji su tretirani ljudi koji se obraćaju za besplatnu pravnu pomoć? Na kraju, da li iko kontroliše negdje ukupan uspjeh tog procesa ili samo imamo jednu lijepu ideju koja je ostala na ravni ideje. Koliko vidim u ovom trenutku ona je ništa dalje od toga.

Takođe, znam da Vi ne možete djelovati u tom smislu, ali moramo imati u vidu da za crnogorski standard su tarife akvokata na nepristojno visokom nivou, zaista na nepristojno visokom nivou i nerijetko od suda ljudi zaziru upravo zbog tih sudskih troškova, a možda realno imaju tu mogućnost. Sa ljestvicom koja je na ovom nivou, koja nije još uvijek malo podignuta tu nećemo imati veći stepen povjerenja u institucije sistema, tim prije, jer ovo jeste mehanizam, besplatna pravna pomoć jeste jedan suštinski mehanizam integracije u društveni sistem, ako hoćete ukupan sistem. Čini nam se da to nije iskorišćeno, biće tu Vaša velika odgovornost da pokažete da ove brojke budu bolje u narednoj godini. Ne vjerujem da će Vlada u ovom sazivu dalje od toga uspjeti da funkcioniše, ali kažem u koliko ne budemo imali, prije svega, informisanost koju vi zaista pospješujete članom 2 Predlogom zakona i povjerenja tapkaćemo u mjestu. Znači, ako imamo jedan slučaj na mjesečnom nivou u prosjeku jedan do dva u recimo Kotoru, Ulcinj, Nikšić, pominjali smo te gradove, to znači ili da ljudi nisu informisani ili da nemaju povjerenje u kvalitet te usluge. Ako to ne promijenimo čini mi se da ćemo doći na ono, kada je riječ o besplatnoj pravnoj pomoći, "evo ti ga robe - neću ti ga Bože". Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolegi Periću.

Koleginica Drobniak ima riječ, neka se pripremi koleginica Filipović.

NADA DROBNJAK:

Hvala, potpredsjedniče.

Uvažni ministre sa saradnikom, poštovane kolege i koleginice,

Jedan od ključnih postulata vladavine prava je pristup pravdi pod jednakim uslovima i bez diskriminacije. Ustav Crne Gore garantuje članom 21 pravo na pravnu pomoć svakom licu, pa i pravo na besplatnu pravnu pomoć u skladu sa zakonom. Međunarodnim, građanskim i političkim pravima propisuje članom 14 besplatnu pravnu pomoć uz odrednicu da lice koje pruža besplatnu pravnu pomoć mora imati iskustvo koje je srazmjerno prirodi bića predmetnog krivičnog djela. Institucije Evropske unije su

takođe u cilju jačanja sistema pravne pomoći donijele niz dokumenata. Pravo na pravičan postupak predstavlja jedan od najvažnijih grancija Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i sloboda, Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći koji je usvojen u aprilu 2011.godine koncipiran je prema opšte prihvaćenom stavu zasnovanom na nivou prakse Evropskog suda za ljudska prava kroz takozvanekriterijume, odnosno da se pristup pravdi i realizacija prava na besplatnu pravnu pomoć beziraju na značaju nekog problema za pojedinca, a ne na kategoriji pravnog problema.

Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći je počeo da se primjenjuje 01.januara 2012.godine. Pravni okvir za pružanje besplatne pravne pomoći je upotpunjen i brojnim podzakonskim aktima, a stvoreni su i institucionalni uslovi, tako što u svim osnovnim sudovima osnovane službe besplatne pravne pomoći. Prema podacima nevladine organizacije Centar za monitoring i istraživanje u toku prve dvije godine primjene zakona podneseno je 992 zahtjeva za pružanje besplatne pravne pomoći od kojih je usvojeno 768, a čuli smo od ministra da je tokom 2014., do oktobra 2014.godine, podnešeno negdje oko 700 zahtjeva.Tendencija rasta broja usvojenih zahtjeva u relativnom smislu ukazuje na samo na kvalitet rada kancelarija već i veći stepen informisanosti građana, u suštini, prava na besplatnu pravnu pomoć i uslova za uživanje istog.

Kada je rije o troškovima koji su isplaćeni advokatima prema podacima nevladine organizacije CEMI za dvije godine primjene ovog Instituta, a oni su podatke dobili od sudskog Savjeta, ukupno je uplaćeno 30 638,82 eura. Pored nesumnjivo pozitivnih učinaka, primjena zakona je pokazala da je neophodno unaprijediti zakonodavni okvir. Prije svega, pokazalo se neophodnim obezbijediti besplatnu pravnu pomoć i u postupku koji sprovodi javni izvršitelj, kao i da u pojedinim slučajevima, uslovno rečeno, ne vrijedna imovina predstavlja prepreku, te da treba imovinski cenzus uskladiti sa promjenama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, a Predlogom ovih izmjena i dopuna se ide i šire od Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći posmatrano sa aspekta primjene i ako se njime ne pominju direktno žene je svakako u korist zaštite žena i pomoć onim ženama

koje nemaju ličnu imovinu, nijesu zaposlene, te tako ne mogu da priušte adekvatnu zaštitu na zastupanje u pristupu pravde.

Značajni broj sprovedenih istraživanja pokazao je da su žene u Crnoj Gori u lošijem ekonomskom položaju od muškaraca i da često nijesu u mogućnosti da ostvare pravo na sudsku zaštitu u situacijama kada dođe do povrede njihovih prava. Usvajanjem izmjena i dopuna zakona o besplatnoj pravnoj pomoći žrtvama nasilja u porodici Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, omogućava se da budu prepoznate kao privilegovani korisnici prava na besplatnu pravnu pomoć na isti način kao i žrtve krivičnog djela nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici.

Jasno je da su žene u najvećem broju žrtve porodičnog nasilja i da do sada nijesu imale pravo na besplatnu pravnu pomoć, jer se u većini slučajeva nasilje u porodici tretira kao prekršaj a ne kao krivično djelo. Čuli smo od ministra da je u toku 2012.godine bio jedan zahtjev, 2013. /17/ do oktobra 2014. osam zahtjeva, za besplatnu pravnu pomoć po osnovu krivičnog djela nasilja u porodici trgovine ljudima i ja očekujem da će nakon ovog usvajanja sve one žene koje jesu žrtve porodičnog nasilja dobiti besplatnu pravnu pomoć.

Važne odredbe ovog zakona je da se uvodi obaveza organa pred kojim se vodi postupak za svakog učesnika u postupku pouči o pravu na besplatnu pravnu pomoć i vjerujem da će ministarstvo nastaviti da prati primjenu zakona i pošto je pitanje promovisanja instituta besplatne pravne pomoći važno uložiti dodatne napore, kako bi se približio građanima i građankama. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama, kolegkinice Drobnjak. Zahvaljujemo kolegkinici Filipović, koja je odustala od diskusije, dala doprinos racionalizaciji same rasprave i dajem riječ ministru da da' završnu riječ. Izvolite, ministre.

ZORAN PAŽIN:

Hvala vam, predsjedavajući.

Uvaženi poslanici,

Nakon kvalitetne rasprave koje smo imali, ja bi rekao da ponuđena normativna rješenja prdstavlja svakako korak naprijed, predstavljaju progres u rješavanju problema na koje se odnosi zakon, a to je besplatna pravna pomoć kao jedan od aspekata prava na pristup sudu,odnosno prava na pravično suđenje.

Slažem je da je potrebno raditi na daljem unapređenju o rješavanju ovoga pitanja u smislu upoznavanja građana sa njihovim pravima dosta je urađeno, to se vidi donekle iz ove statistike, ali ja iz sudske prakse znam da su u svimsudovima u Crnoj Gori postavljeni na informativnim pultevima flaeri o ostvarenju ovoga prava tako ko svako uđe u sud na lucu mjesta mu je dostupna informacija o ovom pravu, dodatna edukacija nikada nije višak na tome će se definitivno raditi. Neki su poslanici postavili pitanja koliko je predmeta riješeno nakon dobijanja besplatne pravne pomoći. To je pitanje koje nije neposredno vezano za ovaj zakon, jer se ostvarenje besplatne pravne pomoći građani dovode u jednak pravni položaj, kao oni koji već vode sudski postupak. To je, dakle pitanje efikasnosti sudskog postupka kao takvoga i suviše je široko pitanje da bi sada ušao ja u elaboraciju ovoga pitanja.

Mislim da normativno pravna rješenja su u svemu usaglašena sa međunarodnim pravnim standardima u ovoj oblasti, što je veoma važno i posebno ističem sa praksom Evropskog suda za ljudska prava u pogledu člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, ministre. Ovim smo završili raspravu o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći i naravno zaokružili ovaj set zakona koji se tiču Ministarstva pravde, koji smo danas raspravljali. Zahvaljujemo se ministru i njegovim saradnicima za učešće u današnjoj raspravi o ovoj rački, naravno izjasnićemo se naknadno. Rok za podnošenje eventualnih amandmana je sutra do 12 časova. Mi prelazimo na sledeću tačku dnevnog reda. To je ***Predlog zakona o sporazumnom finansijskom restrukturiranju dugova prema finansijskim institucijama.***

Ovlašćeni predstavnik Vlade doktor Radoje Žugić, ministar finansija, a Vlada je preporučila Skupštini da prilikom razmatranja predloga zakona pozove i doktora Nikolu Fabrisa. Imamo obavještenje zvanično iz ministarstva da će Ana Vlahović, savjetnik vice guvernera Centralne banke učestvovati u raspravi.

Izvjestioci odbora su: Radovan Obradović, Zakonodavnog odbora i Veljko Zarubica, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Koleginica Jonica se javila procecuralo. Izvolite koleginice, gdje smo pogriješili.

SNEŽANA JONICA:

Nijeste pogriješili u ovom konkretnom poslu, ali ja sam od šefa Kluba poslanika SNP obaviještena, kada sam mu rekla da će ovo biti sljedeća tačka da je na kolegijumu na kojem je krajem prethodne nedelje jasno definisan redosled obaveza tokom ove nedelje, rečeno da ova tačka danas neće biti na dnevnom redu i da su u skladu sa tim i gospodin Damjanović i gospodin Milić koji su članovi resornog odbora koji prate ovaj zakon preuzeli neke druge obaveze, te da je posljedica promjene dogovora na kolegijumu proizvela činjenicu da ni u ovom trenutku nijesu tu, da učestvuju u raspravi koja je jako značajna i za Klub poslanika SNP-a i za sve nas. Iz tih razloga dilema, u međuvremenu sam u komunikaciji sa vama razumljela da li, pošto već prošlo tri sata, činjenica je da je tri sata planirana rasprava po ovom zakonu da li to znači da će biti produžen rad do šest i da li se time obezbjeđuje pun kapacitet. Možete uostalom da uvažite zahtjev Kluba poslanika SNP, imajući u vidu da je on baziran na prethodnom dogovoru na kolegijumu koji je nakon toga mijenjan, a na osnovu njega napravljene obveze da se ipak o ovome ne radi danas, uz izvinjenje, naravno i ministru i predstavnicima ministarstva kojima vjerovatno isplanirane obaveze na ovakav način remetimo. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Mi smo naravno imali komunikaciju u vezi sa ovim i provjeravali smo kod članova kolegijuma da je dogovor sa kolegijuma drugačiji, odnosno da nije ničim ograničio, limitirao današnju raspravu. Jutros smo se dogovorili na kolegijumu tri potpredsjednika doduše da rasprava danas ide ovim tokom, znači da razmotrimo ove četiri tačke, uključujući i ovu tačku, a što se tiče limita vremenskoga, dakle u potpunosti imam

obavještenje iz televizije da prenos može trajati i poslije 18 sati, ako bude potrebno, ali do 18 sati u svakom slučaju. Tako da bih ja predložio, da ipak nastavimo po dnevnom redu, naravno uz izvinjenje za možda neki nesporazum ili neko možda drugačije interpretiranje dogovora.

Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Znajući nivo preciznosti kolega Damjanovića, sigurna sam da nije na pamet definisao da ovo nije danas planirano, to je prva stvar. Druga stvar, radi se o čovjeku koji je predsjednik odbora, koji je Matični odbor za ovaj zakon. Radi se o kolegi koji je takođe član odbora koji je razmatrao taj zakon i zaista na osnovu informacija. Dakle, kolega Damjanović je na klubu poslanika, nakon što je na tom kolegijumu to definisano, ja sam rekao posebno nama, do sada se nije nikada desilo da neprecizno prenesem informaciju sa kolegijuma, tako da tvrdim da je sigurno na prethodnom kolegijumu to tako bilo definisano i na neki način limitirate ne samo Klub poslanika SNP. Ja ću pokušati da vidim da li neko od njih može da nađe načina da učestvuje i prisustvuje, ali mislim da je kvalitet njihovog učešća i u raspravi važno za predsjednika odbora i člana odbora, učestvuje u raspravi na ovu temu od bitnog značaja i za kvalitet rada u Parlamentu, a ne samo za kvalitet rada u Klubu poslanika SNP-a.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Ja zahvaljujem prvo za vaše razumijevanje. Drugo, znam zaista je kolega Damjanović vrlo precizan, jedan od vjerovatno najproduktivnijih poslanika u ovom

Parlamentu, makar kada su ove teme u pitanju, ali dozvolićete, ipak da možda nekad neki nesporazum može da bude razlog pogrešne interpretacije nekog dogovora, ali u svakom slučaju ja vjerujem da ćemo naći načina da svi učestvujemo u današnjoj raspravi, makar zbog toga što vremenski neograničavamo. Ja vam se još jednom zahvaljujem, ako sam stekao utisak da možemo nastaviti sa raspravom, odnosno započeti raspravu. Možemo jel' tako. Hvala vam.

Uvodnu riječ ima ministar Radoje Žugić. Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem gospodine Mustafiću, poštovane dame i gospodo, uvaženi građani,

Danas je u ovom visokom domu Zakon o dobrovoljnom finansijskom restrukturiranju loših kreditase pripremao otprilike ne kraće od dvije godine, što je, nadam se proizvelo i kvalitetan zakon, a time i njegovu implementaciju, nadamo se i dobar doprinos u liječenju ranjivosti monetarnog sektora. Našom ekonomskom politikom prepoznali smo određene rizike u pojedinim sektorima ekonomije fiskalnom, monetarnom realnom sektoru i sve te ranjivosti nesporno su uzročno posljedično povezani. Ovdje je riječ o monetarnoj sferi i napomenuo bih da prema našim procjenama tri su ključne ranjivosti bankarskog sektora.

Prvo je i najvažnije visok nivo MPL-a, odnosno kredita koji se neuredno servisiraju. Danas je taj procenat 16,35, a nedavno smo bili rekorderi u regionu.

Druga ranjivost ili rizik bankarskog sektora jeste nivo aktivnosti komercijalnih banaka.

Treće, rekao bih visok nivo kamatnih stopa. Sve su povezane međusobom ovi elementi MPL koji je relativno visok zahtijeva i visoka izdvajanja za rezervacije. Time se sužava nivo kvalitete aktive za kreditnu aktivnost normalno time se i podiže nivo kamatnih stopa. Uticaj ranjivosti u monetarnom sektoru se odražava na realnu ekonomiju, na preduzetništvo, na podsticaje, na sami razvoj, na likvidnost realne ekonomije, sve to uzrokuje i nivo naplate javnih prihoda i tu je taj osnovni element uzročno posledičnih veza svih rizika, svih ekonomskih sektora, rekao bih.

Nivo kredita koji se neuredno servisiraju dovodi indirektno preko smanjivanja kreditne aktivnosti banaka i do usporavanja samog ekonomskog rasta. Zato je i posvećenost ovom problemu zaista neophodna, zato smo i Centralna banka i Vlada radili aktivno na ovom pitanju i nadam se da ćemo usvajanjem ovog zakona napraviti kvalitetan iskorak naprijed. O čemu se tu zapravo radi?

Ukoliko uvaženi poslanici izglasate ovaj zakon, mislim da podstičemo motiv za komercijalne banke sa jedne strane, a sa druge strane definitivno ćemo iz ruku banaka izbiti argument njihove neaktivnosti i pored ostalog zbog ovog osnova. Zbog visokog nivoa kredita koji se neuredno servisiraju, zbog suženog prostora za zdraviji dio aktive i zbog svega toga niži stepen aktivnosti. Ovo je mjera, riječ je o dobrovoljnom zakonu, ovo je način da banke podstaknemo da riješe sve svoje probleme, a time i da daju svoj doprinos ne samo ozravljenju monetarne ekonomije već ukupnih ekonomskih aktivnosti.

Banke su i u ranijem periodu rješavale ovaj problem i u sadašnjem, mada mislim nedovoljno. Imamo iskustva kod drugih država od londoskoga prouča, do pristupa u Istanbulu na kraju i podgorički modeli je proizvod sinergije ne samo domaćih eksperata već i podrške Svjetske banke i međunarodnih finansijskih institucija.

U prethodnom periodu banke su rješavale visok nivo NPL-a preko svojih kompanija, isijecanjem ili izmještanjem ovog dijela aktive prema matičnim bankama, ali i prodajom prema investitorima, tako da smo kao rekorderi u ovom dijelu, sa čini mi se MPL-om preko 23% sveli taj nivo kredita na niži nivo, ali ni to nije dovoljno. Smatramo da je to previsok nivo koji i dalje ublažava monetarnu ali i ukupnu ekonomiju.

Mislimo da bi ovo rješavanje oslobodilo potencijale rasta i razvoja da bi zarobljene resurse po nekoliko osnova. Prvi osnov je to što ne možemo adekvatno valorizovati ogromne resurse koje imamo u Crnoj Gori, a drugi što takvi krediti vezuju za sebe i kolaterale, kojima su garantovani, pa tako po dva osnova gubimo mogućnosti za efikasniji i za rast u kraćem periodu ili u bržem roku.

Oporavak bankarskog sektora svakako će uticati i na oporavak ukupne ekonomije. Znači, ukoliko dođe do aktivnosti ili proaktivne uloge banaka, ukoliko se podsticaji implementiraju, a u samom zakonu ostaje podsticaj od strane države Centralne banke, ali bi trebali biti od strane samih banaka. Država u sumarnom izrazu nije gubitnik u ovom osnovu. Možemo izgubiti u određenom segmentu određeni dio PDV-a, koji se kreće od 17.000 do maksimalno 34.000 eura, ali mnogo više dobiti kroz oporavak i revitalizaciju pojedinih ekonomskih subjekata. Mnogo više dobiti kroz sve aspekte, pa čak i kroz stopu rasta GDP-a. Centralna banka svoje podsticaje temelji na modelu kojim će dozvoliti da se ovi krediti tretiraju kao novi krediti, restrukturiranjem će to biti krediti kao novoodobreni, a odnosiće se samo na kompanije sa potencijalima za oporavak. Samo na kompanije koji imaju insolventnost, koji imaju imovinu, a nemaju likvidnost. U tom slučaju puna argumentacija za jedan ovakav zakon, jer ćemo dozvoliti kompanijama da svoju insolventnost sprovedu u preciznost i time damo svoj doprinos

mikroaspektu oporavka, ali i makroaspektu uticaja tog oporavka na ukupnu ekonomiju. Ja mislim da je ovaj zakon, zakon koji je par ekselans stručni zakon. Bilo bi jako dobro kada bi jedinstveno poslali poruku svim bankama da ne budemo pasivni u dijelju restrukturiranja kredita u dijelju onoga što znači ozravljenje i monetarne sfere sa snažnim uticajem na realnu ekonomiju, ali i na stepen naplate javnih prihoda. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, ministre.

Želim vam svako zdravlje, a da vas pitam nešto. Da li ste vi pročitali moj izvještaj sa puta iz Portugalije? Ministre, ja krajnje ozbiljno to kažem, zato što postoje dvije itencije u vezi restrukturiranja dugog odnosa prema finansijskim institucijama, nemojte obraćati pažnju neko što se smije. Pročitajte dobro to. Taj grčki senario s jedne strane, njemački s druge strane, nalaženje nekog trećeg Portugalci su u cenat sve živo vratili i rejting njihov sada je na državne kamate ispod 2%. Ministre, ja sam samo vas upozorio. Mi ih nećemo ni dobiti, ministre, ali neću da ulazim u tu polemiku. Izvinite kolega Jeliću, što sam oduzeo vrijeme i koncentraciju vas iz odbora za budžet i ostale rabote. Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, poštovani gospodine gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi minitre Žugiću sa saradnicama,

Porijeklo krize u finansijskom sektoru potiče iz perioda kreditne ekspanzije, to jest iz perioda kreditnog buma u Crnoj Gori. Naime, tokom perioda kreditne ekspanzije nije se dovoljno pažnje pridavalo, rizičnosti kredita i kao posledicu imamo značajan rast

ukupnih nenaplaćenih kredita, takozvanih NPL kredita. Postoje neriješeni problemi praćeni nenaplativim potraživanjima, neizvješnošću na globalno-finansijskim tržištima i visokom izloženošću operativnom riziku u bankarskom sektoru Crne Gore.

Preduzimanjem mjera za rješavanje NPL kredita i na taj način čišćenje bilansa stanja banaka od dodatnog tereta, koje banke imaju u smislu vrlo značajnih učešća NPL kredita ostaju najveći izazov. Sa druge strane kategorija nenaplativih kredita na najbolji način ukazuje na povezanost između realnog i finansijskog sektora u Crnoj Gori. Efektivno i efikasno funkcionisanje bankarskog sistema predpostavlja identifikaciju i razrješavanje pitanja nenaplativih kredita na način koji će obezbijediti i održati stabilnost privrede u cjelini, što je i osnovni cilj ovog zakona o kojem danas raspravljamo.

Pitanja vezana za NPL kredite i njihovo rješavanje su od esencijalnog značaja za perspektivu budućeg razvoja bankarskog sektora u Crnoj Gori. Potrebe potraživanja se mogu definisati na različite načine, uži pojam naplativih potraživanja, tj. problematičnih kredita se odnosi na one kredite koji ne donose prihod i kod kojih je nemoguće očekivati punu otplatu glavnice i kamate u budućnosti, kao i na kredite kod kojih je otplata glavnice ili kamate u kašnjenju više od 90 dana i kredite kod kojih je datum dospjeća protekao a naplata nije izvršena u potpunosti.

U vrijeme krize, u septembru 2008. godine, nekvalitetni krediti u bankarskom sektoru u Crnoj Gori su činili svega 4,4% ukupnih kredita, dok su svoju maksimalnu vrijednost od 23,5% dostigli u drugom kvartalu 2011. godine. U 2011. godini, kroz izmještanje dijela kreditnog portfolija na "majke" banke ili faktori kompanije, učešće nekvalitetnih kredita u ukupnom je smanjeno za 15,5% o čemu je i ministar govorio.

Dakle, u prošloj godini smo imali ukupno 449 miliona ili 18,38% u ukupnim kreditima, a u teoriji se smatra da je stopa preko 18% loših kredita smatra se vrlo visokom iz razloga što banke, posljednjih godina, rigoroznije daju kredite što opet otvara

nove probleme u privredi i onemogućavaju njen rast, a sve imajući u vidu i visoke kamatne stope koje su takođe nestimulativne za preduzetnike i samo stanovništvo. Čuli smo, od uvaženog gospodina ministra, da je sada trenutno učešće ovih nekvalitetnih kredita oko 16,35% što svakako predstavlja dobar signal za rješavanje ovih nekvalitetnih kredita.

Donošenjem Zakona o sporazumnom finansijskom restrukturiranju ima za cilj da se stvori stimulativan okvir koji podržava realno restrukturiranje u vansudskom postupku, ekonomsko održivih privrednih subjekata čime se eliminišu razlozi za stečaj ovih privrednih subjekata koji po pravilu dovodi u težu poziciju kako povjerioce, tako i same dužnike.

Predloženi zakon se zasniva na konceptu dobrovoljnosti učesnika u restrukturiranju. Dužnici i njihovi povjerioci dobrovoljno učestvuju u pregovaranju o dugu sa ciljem postizanja rješenja na obostrano zadovoljstvo. Iz perspektive dužnika u donosu na posljedice koje bi nastale pokretanjem postupka stečaja ublažava se negativna percepcija javnosti o njegovoj finansijskoj poziciji i zadržava se kontrola nad rukovođenjem privrednim subjektom. Jer, ako otvorite stečaj u nekom preduzeću automatski nadležnost nad imovinom ima stečajni sudija i stečajni sud. Iz perspektive povjerioca time se može postići bolji povraćaj datih sredstava putem zajedničkih napora da se podrži spasavanje dužnika koji je u problemima i značajno se smanjuju troškovi i rokovi koji se vezuju za redovne sudske postupke u slučaju pokretanja stečajnog postupka, jer sami smo svjedoci da stečajni postupci u Crnoj Gori, zaista dugo traju.

Ovim zakonom, u cilju posticanja efikasnosti i efektivnosti finansijskog restrukturiranja, utvrđuju se određeni podsticaji za povjerioce i dužnike a odnose se, prije svega, na oslobađanje plaćanja poreza na dodatu vrijednost, zatim kod utvrđivanja oporezive dobiti, iznos umanjenja duga dužnika priznaje se kao rashod, i mogućnost plaćanja dospjelog duga u ratama i to u šest ili 12 mjesečnih rata, zavisno od visine poreskog duga, što je takođe dobar signal i za povjerioce i za dužnike.

Ono što želim da saopštim jeste da je Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, većinom glasova, predložio Skupštini da usvoji ovaj predlog zakona o sporazumnim finansijskim restrukturiranjem dugova prema finansijskim institucijama u Crnoj Gori. Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče i uštedio sam vam tri minuta.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Jeliću. Siguran sam da je kolega Medojević čitao moj izvještaj, može da me citira.

Izvolite, kolega Medojeviću. Nijeste ga pisali ali možda ste ga pročitali.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem se, gospodine potpredsjedniče.

Takođe, nijesam imao namjeru da ulazim baš u neku ofanzivnu raspravu sa ministrom, ali uvodno izlaganje uvijek povuče i određene kosenkvence.

Prije nego što pređem na zakon, prvo oko ovog smanjenja kamata prilikom ove zadnje emisije obveznica, poštovani građani, samo da znate, Vlada se zadužila 500 miliona eura sa petogodišnjim obveznicama, sa kamatom od 3,9%. Pogledajte računicu. Bivši premijer ili bivši ministar finansija 2010. zadužio se 280 miliona eura, to 280 miliona eura je došlo sada na naplatu i košta sada 400 miliona eura, ali poštovani građani mi te pare nemamo. Da bi platili 400 miliona eura mi se zadužujemo po kamati od 3,9% i to izgleda ovako: za pet godina ovih 400 milioan eura biće 466 miliona eura. Dakle, poštovani građani 280 miliona eura koje je zadužila Vlada Demokratske partije socijalista, SDP-a i Bošnjачke stranke, sada nas košta 466 miliona eura. Eto ministre, to je ta ušteda i molim vas nemojte nam praviti ovakve uštede. Zbog toga je Pokret za promjene i Demokratski vront, i tada, ukazivao - nije problem zaduživati zemlju, problem je gdje se novac troši. Ako se novac ne troši u proizvodnju, orijentisanu ka izvozu, u zaposlenost naših ljudi i u smanjenju uvoza, taj novac je bačen. Znači, mi smo milijardu eura zadužili za četiri godine i GDP je porastao 250 milioan eura. 800 miliona eura ekonomska mašina vaše vlasti je progutala. Vidimo da su neki već na računima u švajcarskim bankama, to je tek početak, vjerujte, tek će mehanizam da ide po primorju a tek će da se otkrivaju izvori gdje su nestale te pare.

Dakle, poštovani građani, ova vlada je još jednom, zapamtite, za 280 miliona eura, sada to košta 466 miliona eura. A gdje su te pare potrošene? Na povećanje broja zaposlenih, na otvaranje novih parazitskih partijskih radnih mjesta koje ste vi obećavali u kampanjama da bi ljudi glasali za vas. Takođe su vas upozoravali, to nije način,

uništavate temelje finansijskog sistema, uništavate stabilnost javnih finansija. Ne možemo svi da radimo u Vladi, u lokalnim samoupravama . Pogledajte šta se sada dešava. Sada ministarstvo mora praktično da otpiše ogromne, 200 miliona eura duga lokalnim samoupravama zato što ne mogu da plate te obaveze a plate u lokalnim samoupravama su veće nego u centralnoj vladi i po tome je Crna Gora jedini primjer u svijetu, da neko u opštini, sekretar, ima veću platu od ministra. Vi ste tako napravili ovu zemlju, vi ste napravili takav ekonomski sistem, sve trpaj na dug, sve na poreske obveznike, buduće i sadašnje, i zbog toga imamo ovakvu situaciju da se mi nalazimo pred dužničkim robstvom i da se mi nalazimo u situaciju da bruto društveni proizvod, na žalost, raste zbog povećanja poreza, povećanje naplate poreskih obaveza i zbog duga. Zamislite tu zemlju koji su to generatori razvoja. Znači, mi smo u ozbiljnim finansijskim, ekonomskim, strukturnim problemima i zato treba da što prije padnete sa vlasti i da dođe jedna stručna, kompetetna vlada, koja bi promijenila potpuno ekonomski sistem.

Ovo je pitanje nenaplativih kredita .Gospodin ministar zna, ovo je krivično-pravno pitanje, a ne finansijsko-pravno pitanje. Banke privatne, u glavnom, su 2008, u vrijeme kreditne ekspanzije, odobaravale kredite bez adekvatnih kolaterala obezbjeđenja, menadžmenti banka u saradnji sa privilegovanim dužnicima opljačkali su te banke. Milijardu eura je iznos balona nenaplativih kredita koji su zajedno pravili menadžment banka, privatnih banaka poštovani građni ovdje država nema nikakav interes, sa tajkunima koji su te pare nenamjenski koristili, iznosili van zemlje i dijelili sa menadžmentom banaka. Demokratski front, kada vrlo brzo dođe na vlast, ovo će prepustiti tužiocu, ovo je posao za državnog tužioca, jer su banke opljačkane a račun se ispostavlja poreskim obveznicima. Kada banke naprave profit i tajkuni iz ovih relacija, oni se ne obraćaju državi da podijele profit sa građanima Crne Gore,kada uđu u ovakve dubioze, kada uđu u nenamjensko korišćenje kredita u pljačku banaka, onda kažu mi ne možemo da vratimo kredite, ministar je, bio sam na analizi potencijalnih kandidata, kompanija koje imaju dubioze, vjerujte nijedan projekat kojeg sam vidio ne zaslužuje bilo kakvu raspravu kod banke, nijedan projekat ne može da obezbijedi keš flou da da poslovni plan koji će omogućiti da se krediti vrate. To su propali građevinski tajkuni koji su ulazili u sumnjive poslove, sa zemljištem koje nije pravno raščišćeno, sa međusobnim odnosima koji nisu pravno raščišćeni, sa obavezama prema državi koje su

definisane kroz korupciju. Ako ne vjerujete meni, vjerujete valjda Televiziji Crne Gore. Ovo sam ja isto pričao i prije četiri godine, ali sad kad ste pustili mehanizam, sad vjerujete vjerovatno. Evo nemojte meni da vjerujete, vjerujte uređivačkom timu Radio televizije Crne Gore, koji vjerujte nije postavio Pokret za promjene i Demokratski front. Tu su otišle te pare, gospodine ministre.

Ovdje nije problem da se pomogne kompanijama koje imaju biznis plan, koje se bave proizvodnjom, koje zapošljavaju ljude, koje proizvode našu sirovinu i koji imaju izvozna tržišta. To je podobnost, a toga nema ovdje gospodine ministre. Ovdje je partijska podobnost, ko je član Demokratske partije socijalista, ko je finansijer vaših kampanja, ko je bilzak vrhu vaše partije.

I odmah da vam kažem, banke nisu previše zainteresovane za ovaj model, jer recimo jedna Crnogorska komercijalna banka pet godina ne može da uđe u svoje vlasništvo u kompaniji Vektre. Zašto? Za to što Privredni sud pravi opstrukciju. Odlaze ročište, mijenjaju se sudije, mijenjaju se advokati, pet godina ne može da uđe u vlasništvo koje i fiducijarno i hipoteka, i kolateral, džaba. Jednostavno radi se o investitoru iza koga stoje službe državne bezbjednosti od samog osnivanja i on ne može da uđe u stečaj niti banka može da naplati svoja potraživanja. I kako onda očekujete od te banke da privuče nova sredstva iz svoje matice i da plasira u zdrave proizvode. Vjerujte da ovo govorim vrlo kompetentno, vrlo odgovorno i vrlo informisano. Nova Ljubljanska banka, takođe sa ozbiljnim dubiozama. Pogledajte dugove novog vlasnika Kombinata aluminijuma koji nema da isplati državu svoju ratu, a 35 miliona je dužan novoj ljubljanskoj banci, ali ne može da se naplati. Zašto? Nema odgovora. Neke sile moćne stoje u Crnoj Gori koje onemogućavaju banke da naplate svoje hipoteke, svoja potraživanja, svoje kredite od pojedinih dužnika.

Prema tome, gospodine ministre, ovo se na raspravama zvao Podgorički model. Ja sam i na toj raspravi kad su bili strani eksperti, rekao - mi se zalažemo za spuški model. Prije Podgorice da svrate malo u Spuž, da vidimo gdje su te, pazite mi govorimo o milijardu eura, ovdje nije milion eura, ovdje je milijardu eura. Propali građevinski tajkuni, špekulanti, i domaći i strani, koji su uzimali kredite, vidite, a nema nikakvu imovinu u Crnoj Gori, sklope neki ugovor oko neke nekretnine koji se poslije raskine a povuku kredit i donesu keš kolateral, od ko zna koga, od kog izvora, i onda povuku keš

kolateral a kredit ne plate. Pa nemojte, mogao bih ovdje satima da pričam i da držim predavanje kako su banke opljačkane, ali ne od kriminalaca spolja, nego od menadžmenta banaka koji su svi multimilioneri. A vi znate, ima i kolega iz Demokratske partije socijalista koji su u bankarskom sektoru, koji su za vas, kolege, ovdje multimilioneri, koji treba da glasate za ovakav zakon, a oni će sutra biti zaštićeni svjedoci kad vam mi dođemo na vlast i pjevaće, govoriće kome su dali kriptovane kredite, kome su dali kredite bez dokumentacije, koliko se menadžment banaka ugrađivao u te kredite, gdje je taj novac završio. I zašto bi mi sad spašavali privatne banke, evo kolege vi meni sad recite? Za to Front ima svoje rešenje, razvojnu banku. Ovi dugovi treba da idu u banku za loše kredite. Tamo nek idu nek se prave stečajevi, zašto banka da ne propadne, molim lijepo, ako je menadžment opljačkao banku zašto da ne propadne? Zašto mi da spašavamo privatnu banku od lopovluka njegovog menadžmenta? Znači, ima banka za loše kredite, tamo se rade discounti, stravični 90% se smanjuje vrijednost kredita zato što je banka dala loš kredit i nije poštovala pravila struke i nije procijenila dobro rizik.

Front se zalagao da napravimo fond, ako se sjećate, rizičnih plasmana, da država preuzme, što država ne bi uzela "Velimir Jakić", molim lijepo. Država uzme "Velimir Jakić" od nesposobnog vlasnika i banke koja, evo šest godina traju njihova prepucavanja, tamo je nešto uloženo, nije dovoljno, treba uložiti još, zašto tamo da država ne uđe u to sa jednim investicionim fondom koji bi država osnovala. Ovo je sve program, građani države Crne Gore, Demokratskog fronta, 595 mjera. I vi ste mislili da mi pišemo ove programe i ovdje pričamo onako eto iz politikantstva radi. Ozbiljno, odgovorno, državnički, kompetentno, stručno, vizionarski pričamo. Nema ekonomskog oporavka bez dobrih projekata i nemojmo da budemo inferiorni, umijemo mi da vodimo našu zemlju i našu privredu, ne trebaju nama stranci previše. Ako mi ne možemo da napravimo projekte i firme i da koristimo naše resurse neće nam, dakle, pomoći iz ne znam više ni odakle iz koje zemlje.

Bezbjednjaci razni, vilenjaci, razni čarobnjaci, koje dovodite kao investitore, oni skinu kajmak, ostave kaos u našoj zemlji i mi poslije nemamo ništa.

Izvinjavam se. Poštovani ministre, mislim da ovaj zakon je zakon koji možda ima neku dobru namjeru, ali nema mehanizme koji su realni i koji su usklađeni sa

problemom, ne dira uzroke problema. Jer, ovdje, kažem vam, uzrok organizovani kriminal u vrhu u menadžmentu banaka. Hvala. Izvinjavam se na prekoračenju.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ministre, za informaciju, Portugal sad osniva razvojnu banku, usvojili su zakon, sve za dobro Crne Gore, gospodine Medojeviću.

Druga stvar, prije tri godine, ministre slušajte ovo dobro, prije tri godine su u crveno bili Kipar, Grčka, Portugal i Irska. Irska je prva iskočila, a sad je Portugal iskočio. Prije tri godine su imali kamate na državne obveznice čak preko 10%, sad imaju ispod 2%. Ali im je i prethodni premijer u zatvoru.

Dalje ćemo mi uz kafu ministre oko tih analiza, mnogo su korisne.

Idemo dalje. Hoće li gospodin Damjanović ili Bojanić?

Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, uvaženi predstavnici Ministarstva, Centralne banke,

Dakle, negdje ću nastaviti ovo što je kolega Medojević govorio, dakle potpuno saglasan da se ovim zakonom ne tretiraju, odnosno ne razmišlja se i ne ide u pravcu sprečavanja uzroka koji su doveli do ove krize u bankarstvu, nego jednostavno se samo bavimo posljedicama. I to je još jedan u nizu zakona koji u Crnoj Gori pokušavaju da, da kažem, podvuku crtu ispod onoga što se desilo i znate, zagledamo se u svijetlu budućnost, a da zaboravimo na odgovornost onih koji su prouzrokovali ovu krizu.

U prvom redu mislim da Centralna banka nije reagovala kada je trebalo i koliko je trebalo, jer očigledno je svakom živom pa i laicima da onakva kreditna ekspanzija je neodrživa. Međutim, Centralna banka se nije mnogo poturidla da utiče da to zaustavi, doduše, tek onda kada su pojedine banke, odnosno jedna banka zapala u velike probleme, onda smo brže bolje imali zakon o sanaciji bankarskog sektora. Jasno, potpuno, da se spašava jedna banka i da ne otvaram dalje onu smijuriju koju smo imali sa onih na kraju, završetak cijelog cirkusa, onaj jedan milion koji smo 11 puta Vlada prebacivala sa računa na račun da bi eto i ta banka izašla iz krize kako je to trebalo da

bude definitivno. Rezultat toga prebacivanja i žongliranja sa tim milionom, i da eto kaže se Vlada je spasila jednu banku.

Posljedice kojima se bavimo bojim se da se neće ovim zakonom riješiti. Ovaj zakon, negdje ovako što kažu popularno doživljavam kao čaj od nane, niti ima neku korist, a niti ima neku štetu. Kad to kažem prvenstveno mislim na obim ovog zakona. Dakle, u njemu se kaže da će se odnositi na aktivu koju Centralna banka klasifikuje sa B i C. Sad meni se stvara, odnosno javlja mi se jedno logično pitanje kako sad stalno tretiramo MPL, dakle krediti koji se ne vraćaju. Da budem jednostavan one kredite koje banka ne može da vrati, neredovno se vraćaju, dakle, po klasifikaciji Centralne banke C,D i E, su lošiji krediti, ali mi uporno guramo u Zakon B i C. B po klasifikaciji Centralne banke je aktiva sa posebnom napomenom. Dakle, niko je ne klasifikuje u lošu aktivu, ali Zakonom je tretiramo u lošu. Naravno da bi ovaj zakon služio svojoj svrsi, a svrha je tvrdim ovdje Zakona da se stvori privid da se nešto radi na tom polju. Koliko je to ozbiljno rađeno, evo dvije godine od kad je ovaj zakon u pripremi, mnogo toga je već prošlo, mnogo toga je već završeno, mnogi su od ovih dužnika u međuvremenu na neki način vratili novac, neki drugi su otišli u stečaj i u likvidaciji. Bojim se da ovaj zakon više nema ništa sa njima.

Dakle, ono što je ostalo je 9%. C- loša aktiva koju tretira ovaj zakon je svega 9% po klasifikaciji Centralne banke. To znači od ukupnog je 9%, pa neka sve u svemu i 20% ovih da kažem loših kredita iz C, klasifikacije se ovim zakonom pretvori u neku da kažem bolju, to je sve u svemu ništa, neki sitan iznos koji apsolutno neće rezultirati onim ciljevima koje ste najavili, odnosno kako kaže zakon da se postiče oporavak dužnika, da se očuva finansijska stabilnost i da se omogući veći pristup novim sredstvima. Sumnjam da će se išta od toga desiti i kažem da jednostavno ovaj zakon je tu, da bi se kreirao privid kao u mnogo čemu što se u Crnoj Gori radi. Jednostavno samo da se kreira neko stanje da eto samo što nijesmo riješili probleme, prepoznali smo ali samo što ih nijesmo riješili i sad će ova vlada to novim zakonima, jer bože moj, stalno je kriva zakonska regulativa.

Evo, ja sad pitam, a šta je smetalo, koji zakon je smetao Centralnoj banci da reaguje, a naročito poslovnim bankama privatnim. Pazite, sve te banke imaju kreditne bilanse, oni su valjda određivali kome daju kredite, valjda su se oni pitali u svojim

bankama ko je taj ko može da uzme kredit i šta je garancija koju će banka da uzme da bi povratila pare. I ja ovdje ne vidim onaj osnovni problem, ja ne vidim ni jednu banku da je sad u ovom momentu ugrožena, da su deponenti ugroženi. Mogu da razumijem intervenciju države u momentu kad su ugroženi depoziti i da onda država reaguje da bi zaustavila, odnosno spriječila ne vraćanje, odnosno gubitak depozita, ali izvinite, da reagujemo i da spašavamo akcionare banke, to ni u kom slučaju ova država ne smije da se miješa.

Na kraju krajeva, imam jedno pitanje za Centralnu banku, jako mi je interesantno kako to da Centralna banka koja je svo vrijeme svog poslovanja uvijek bježala od odgovornosti, uvijek je govorila da neće da se miješa u dužničko povjerilačke odnose, a sada je inicijator zakona koji, kako kažu, hoće da redefiniše ili ponovno uredi odnose između dužnika i povjerioca. Šta se sad promijenilo, je li Centralna banka ta koja malo hoće da se bavi dužničko povjerilačkim odnosima kad joj odgovara da ovako da kažem sa nekim novim pristupom izađe, da ne kažemo prouči, evo svi smo krenuli da se koristimo stranim riječima, pa smo onda od londonskog preko istambulskog došli do podgoričkih pristupa. Dali smo i mi evo doprinos ekonomskoj teoriji, ne znam praksi koliko ćemo dati, ali da se negdje tamo upiše da je i Crna Gora kreirala podgorički pristup, a bez obzira što, apsolutno sam siguran, od ovoga nikakve koristi nema.

Ono što mi je sporno, takođe, i to ovdje niko ne pominje, odnosno Centralna banka jako bježi od te teme, a volio bih da čujem šta oni misle o najproblematičnijim kreditima koji su trenutno u Crnoj Gori. Mislim da pogađate da, mislim na kredite indeksirane u švajcarskim francima. Šta je sa tim kreditima. Tu država apsolutno, odnosno Centralna banka, kao glavni regulator državni, apsolutno neće da se uključi u rješavanje tih pitanja, a to su tvrdim, najproblematičniji krediti u Crnoj Gori. Šta je tu banka Centralna uradila, koji je nje, da kažem predlog da se to rješava, zašto već ako danas je ovaj zakon išao se dvije godine čeka, zašto nije i to negdje, bar u ovom dijelu zakona, pokušano da se ovo riješi, odnosno da se izađe u susret ljudima koji su na ovaj ili onaj način, upali u ogromne probleme.

Takođe mi je ovdje sporno u ovom zakonu - kaže da će se podobnost dužnika, jer naravno ne mogu svi da budu od tih 9% faktički koliko bi trebalo i ne znam zašto ova B klasifikacija, zašto su i oni uključeni, jer to nijesu loši krediti, zašto bi mi tek pomagali

nekome za vraćanje kredita ako njegov kredit nije klasifikovan kao loši kredit, to mi tek ostaje nejasno.

Samo na ove C ako se fokusiramo s tih 9%, ko sad treba da odlučuje da li je neko podoban da uđe u ovaj program. Opet poslovna banka, po zakonu ona ista banka koja je to jednom odlučila da je ona spremna da da kredit tome licu, pa vidi se koliko je bila spremna, sad joj treba pomoć države i Centralna banka da saglasnost. Šta će sad Centralna banka da daje saglasnost. Zašto ono što je više da ikome saglasnost, ako već nije htjela da se miješa u svoj posao, onda je ostavimo po strani. Onda jednostavno recimo da Centralna banka neće da se miješa i izbrišimo je iz ovog zakona, ostavimo to neka Ministarstvo gura kako zna i umije, ako je već ono predlagalo ovaj zakon, zašto Centralna banka koja od svega bježi ali se samo ovdje javila da da saglasnost na odnos koji bi novi da je redefinišu banka, poslovna banka i taj dužnik.

Takođe, Centar za posredovanje treba da vodi postupak. Ajte mi sad objasnite koje su to kažem stručni eksperti, odnosno ko su ti iz Centra za posredovanje koji će da vode postupak. Ja sad to malo pratim, tamo ima grašansko pravo ima jedan dio za krivične neke odgovornosti, ali ne znam ko su ti ljudi, kako ćete sad njih angažovati koji će odjednom da uđu i da vode postupak između banaka. Vrlo usko specijalizovana oblast, to bi ipak trebali da budu ljudi koji se bave time, bez obzira što tamo ima advokata i sudija ali mislim da to nije njihova ekspertiza bankarskog poslovanja. I mi sad od banke, preko centralne saglasnosti, dajemo to na vođenje nekom centru za posredovanje koji apsolutno nije osposobaljen da se time bavi, ali jeste da uzme 50%, to je definisano zakonom, da 50% imaju nadoknadu od prosječne da to vode.

Centar za posredovanje je, gle čuda, imenovala Vlada. I opet guramo sve na kraju Vladi, da Vlada na kraju preko Centra bira ko je taj ko može da bude, odnosno ko je podoban da uđe u program restrukturiranja a ko nije. Dakle, obrni okreni Vlada se voli da miješa u posao privatnih institucija kad nađe neki interes, ili kad hoće da pravi, kao što sam rekao privid.

I negdje mi je dilema da li je ovaj zakon svjesno rađen za nekoliko, nekoliko dužnika kojima će svim ovim pomoći ili iz tog drugog razloga da bi se jednostavno kreirao privid da se nešto radi i da će se nešto poboljšati i da će nešto biti bolje. Tako da ne vidim da će biti bolje od ovog zakona i mislim da je potpuno, da kažem možemo svi

biti relaksirani u ovom parlamentu, da li će ovaj zakon dobiti podršku ili neće, jer banke su apsolutno nezainteresovane za ovaj zakon. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama.

Izvolite, kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče,

Poštovani ministre sa saradnicima, kolegice i kolege, poštovani građani,

Zakon koji danas imamo pred nama o sporazumnom finansijskom restrukturiranju dugova prema finansijskim institucijama je zapravo još jedan u nizu zakona koji pokazuje da ova vlada nije sposobna da sprovede zakone koji bi održavali disciplinu i red u državi, pa je onda jedan od ovakvih zakona zapravo neka naknadna pamet, neka sanacija nastale štete, neke štete za koju ova vlada nije kriva nego su krive okolnosti, kriv je region, svjetska kriza. Ova vlada nije kriva za nastalu situaciju da se mora pisati ovaj zakon.

Na žalost, ja tako ne mislim, mislim da je upravo ova vlada dovela nas u situaciju da se pišu ovakvi zakoni gdje se trebaju spašavati na jednoj strani banke a na drugoj strani privredni subjekti. Da je ova vlada, da je ova vlast bila u stanju da konsekventno sprovodi zakon ne bi to uzelo toliko maha i ne bi bilo potrebe da se piše ovaj zakon. Isto tako, istu ili sličnu situaciju imamo u oblasti gradnje, gdje sad opet rezultatima nerada i nesposobnosti Vlade ćemo uskoro imati Zakon o legalizaciji neformalnih objekata. Legalizacija nečega što je nelegalno. Takođe imate i vi najnoviji dil sa opštinama o kojima im praktično na neodređeno odlažete njihova dugovanja, sve pod parolom spašavanja, omogućavanja, funkcionisanja, neugrožavanja fiskalnog sistema.

Na žalost, u tu priču vam građani sve manje vjeruju. Vi osim što ste nas doveli u situaciju u kojoj zapalite šumu pa nas onda pozivajte ajte sad svi da gasimo tu šumu i objašnjavate nam kako je šteta da gori tako lijepa šuma. Vi ovim zakonom kršite i neke osnovne ustavne norme koje se tiču ravnopravnosti. Princip ravnopravnosti kršite u

dijelu kada oslobađate od PDV-a, kada povjerioca oslobađate od PDV-a. Zašto? Zašto imate niz mjera kojima kažnjavate one koji su bili koji su radili ispravno i po zakonu i koji nijesu doveli sebe u situaciju, da ne mogu da vraćaju dugove, nego sad pod okriljem toga, da spašavate ekonomsku situaciju da ste humanista, altruista uvodite onima koji nijesu dobro poslovali, zahvaljujući sistemom koji je ova vlast uspostavila, vi sad još omogućavate povoljniju poziciju od onih koji su to uprkos svim teškoćama radili. I to pokušavate da sprovedete kroz zakon, koji zapravo nije ni potreban. Zakon koji na bazi dobrovoljnosti, kakav je to zakon kad je on na bazi dobrovoljnosti. Kakve su konsekvence ovaj zakon nema kaznene odredbe. Ako neko hoće da ga se pridržava, dobro jes, a ako neće nikome ništa. Takav je ovaj zakon. Upravo kao i vaša vlast i još namećete institucionalno posredovanje hoćete da osnujete neki centar za posredovanje ne znam da li u sklopu Centralne banke ili već će koji treba da bude neko ko je tu pomiritelj između povjerioca i dužnika, kao da Komercijalne banke do sad nijesu došle na ideju, da razgovaraju sa svojim klijentima, kako bi oni mogli da nađu zajednički jezik da reprogramiraju dug, da nađu neko konstruktivno rješenje koje će biti i na dobrobit banke i na dobrobit dužnika. Ne vidim neki benefit od toga, čak dobar pokazatelj besmislenosti ovog zakona je da praktično u Evropskoj uniji kao skoro i da nemate takvu praksu naveli ste Island kao primjer, ali onda ste naveli neke daleke zemlje u kojima je to primijenjeno.

Druga stvar, ono što je sporno je da vi manjinskim povjeriocima u jednom trenutku oduzimate vi manjinskim povjeriocima oduzimate pravo da pokrenu stečajni postupak, ne znam sa kojim pravom to možete da uradite. Zašto im to ograničavate, zato što nijesu pristali da budu dio te priče o tom nekom nalaženju zajedničkoga rješenja. To ne implicira direktno tu zabranu, da oni ne mogu da pokrenu stečajni postupak. Sporno je i sama podobnost dužnika. Znači, takve klasifikacije podobnost dužnika je vrlo jedna rastegljiva materija i može se tumačiti na mnogo načina, a onda bilo bi možda interesantno i znati. Mi kao država ne budemo mogli više da vraćamo kredit Kinezima, u šta srljamo. Hoće li ovaj Centar za posredovanje takođe moći da nam pomogne da nađemo načina, da prestrukturiramo taj dug prema Kinezima. Možda je to pravi način, da se taj centar za posredovanje trenira trenutno na privrednim subjektima

unutar Crne Gore, da bi se jednog dana osposobio, da restruktuirira državni dug prema vanjskim potražiocima koji nećemo moći da vraćamo.

Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Tuponja.

Riječ ima kolega Damjanović. Izvolite, kolega.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Gospodine Žugiću,

Dakle, pa evo nakon gotovo godinu dana od kada ste predložili ovaj predlog zakona, od kada je došao u skupštinsku proceduru, danas imamo prilike da raspravljamo o njemu, nakon pola godine od kada smo to na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet počeli da raspravljamo. Nakon svih onih informacija koje smo dobili u funkciji pripreme za raspravu i zahvalnost zaista u dijelu informisanja i Ministarstvu finansija i Centralnoj banci Crne Gore, na svim onim materijalima koji se tiču i specifičnih podataka koje smo tražili. Da podsjetim kada već govorimo o istorijatu ovog pokušaja da u septembru 2012.godine imamo procjenu uticaja CBCG je pomogla oko toga posla okvira procjene finansijskog restrukturiranja. Pa onda imamo jedan nacrt zakona koji je kružio i do koga sam i došao. Pa onda imamo jeli tako od Svjetske banke publikaciju za ostala dugovanja u privatnom javnom sektoru Crne Gore, veoma korisna publikacija. Ne samo zbog podataka koje nudi, već i zbog identifikacije uzroka kako i do čega i zašto je ovo danas veliki problem u Crnoj Gori. Naravno, projekat koji je rađen sa Svjetskom bankom imali smo prilike, mislim da je gospodin Medojević o tome pričao, da budemo prisutni na jednom širem seminaru odnosno konferenciji u pogledu takozvanog

„Podgoričkog modela“, organizovanog u Hotelu "Ramada", gdje smo dobili sa aspekta struke i uporedna iskustva i intencije šta pokušavamo sa ovim Predlogom zakona. Došao je kasno, to je neko od kolega govorio, nije i ne zadire u uzroke samog problema. Mi danas kada raspravljamo baratamo iz septembra prošle godine, pola godine je prošlo. Imali smo cifru od 428 miliona nekvalitetnih kredita, loših kredita, kredita koji se ne vraćaju. U pravu ste, kolega Bojaniću, a ispade evo da parafraziram da su najkvalitetniji krediti iz ovih redova koji su datiu Švajcarcima. Vidim da su oni, veoma, veoma temeljno osigurani i da banke sve čine da se oni vrate i imamo pokušaj da na bazi dobrovoljnosti uz određene podsticaje poreske pokušamo da hajde da kažem natjeramo banke i privredu na takav odnos koji će omogućiti uslovno rečeno dodatnu likvidnost i aktivnost banaka. Jer je evidentno da danas banke ne finansiraju privredu iz razloga što su opterećene, bave se naplatom zaostalih potraživanja dugova. Formirali su svoje posebne faktoring kompanije izmjestili su iz aktiva ove dugove, naplaćuju se defakto neka frizirana stanja o kojima danas pričamo. Dokaz za to je da je iznos nekvalitetnih kredita 2006.godine bio svega 24 miliona. Sveden je na 90 miliona, 2008.godine 201 milion, 2009.godine 324 miliona, 2010.godine 460 miliona evra, da bi 2011.godine ponovo pao na 300 itd. zahvaljujući ovoj gimnastici i izmještanju kredita, zahvaljujući nečemu na što na kraju krajeva banke shodno ovom zakonodavstvu koje imaju, imaju pravo. Banke smo pomagali 2008. i 2009.godine kada smo uveli Zakon o mjerama zaštite bankarskog sistema. Tada konsenzusom da bi doživjeli kolaps koji bi se napravio od ove države cirkusa. Ali, sam tada molio ministra finansija gospodina Lukšića, da zauzvrat i banke nešto rade zadržavu i za građane. Tada kao kontra mjere koje su banke trebale da preduzmu u smislu pomoći koju su dobili CKB i Prva banka najviše, da podsjetim, da otpišu jedan dio, tada 2009. godine molio sam sa ove govornice, tu sam sjedio, da otpišu tada jedan dio dugova onom dijelu privrede i onom dijelu građana za koji bi se procijenilo da su solventni i da imaju tekuće probleme i da menadžmenti u bankama ograniče svoje bonuse, ekstremno velike bonuse, snize operativne troškove kako bi ta pomoć imala smisla. Ovako smo dobili ćutanje banaka i ovo je, doduše u mnogo manjoj mjeri pokušaj da im se ponovo pomogne, ne zbog banaka i moj kolega Gojković je, sada sam o tome i razgovarao u pravu, zbog privrede i zbog pokušaja da se onaj zdravi dio privrede koji vapi za kreditima, koji ima dobre biznis

ideje, koji želi da zapošljava ljude u privatnom sektoru, a ovdje se samo zapošljavaju u javnom sektoru da opstane i da pretekne na ovakvom tržištu.

Sama rešenja u Predlogu zakona takva i takva. Dobili smo i analizu koju sam tražio, procjene uticaja poreskih podsticaja. Kada se ova analiza sagleda i u onom gorem scenariju, kada bi se ovi poreski podsticaji svi iskoristili, nijesu to velike cifre, da budemo realni, to su cifre nekoliko stotina hiljada evra, kojim bi se potencijalno riješili krediti koji će biti minorni i samo u procentima od ovih NPL. Banke su našle model kako da ovo rješavaju. Banke nekvalitetne kredite koje imaju u ovom sektoru, ako ne mogu da riješe ministre naplatom fiducija, hipoteka, pale su cijene nekretnina u Crnoj Gori, sve je to vrzino kolo, a one to rešavaju veoma visokim kamatama kojim opterećuju ostatak privrede i građana. Opet taj ostatak privrede i građana, pa i država Crna Gora, ne računajući ovo zadnje zaduženje, Bogu hvala, koje je konačno imalo neku razumnu kamatnu stopu, iako sam protiv svih zaduženja je u situaciji da trpi i takve kamate i opet jedno vrzino kolo. Protočni bojler ova država u ovom trenutku nema. O tome treba razmišljati. Sam zakon ne rešava, u pravu ste i neće riješiti ovaj problem. Biće šminkanje. Malo je država to primijenilo. Pominjali smo Island. Island je najbolje riješio problem banaka u cijeloj Evropi. On nije imao te obaveze evropskih integracija, usaglašavanja. Rekao je jednostavno nećemo da vraćamo obaveze tzv. fiktivnih i dugova i balona koje su banke, komercijalne banke, najveće svjetske banke napravile, tada engleske banke na Islandu i riješile taj problem i kao jedna ozbiljna država oduprijela se svim pritiscima, pa i političkim da popusti bankama. Da li se mi ovdje možemo oduprijeti političkim pritiscima da popuštamo bankama, kažem da nijesu veliki budžetski podsticaji definitivno, ali je poruka loša.

Imao sam prilike maloprije ovdje u parlamentu, kod rasprave o drugom predlogu zakona da ukažem šta smo napravili sa mjenicom. Jeste ušla u sistem, vidjećemo da li će održati. Vidim da postoje inicijative da se ospori kod Ustavnog suda, po meni veoma legitimne. Mjenica je do sada podnijeta u vrijednosti od četiri i po miliona evra na naplatu Centralnoj banci, banke 80%, 3,8 miliona, Uprava carina jedna jedina. I tu su oni iskoristili te neke mogućnosti, drugim riječima puno im se izlazilo u susret, pitanje je šta dobijamo, šta smo dobili i šta ćemo dobijati. Šta su ventili? Razvojna banka u nekoj

drugoj političkoj klimi, kada se na telefon ne bi dobijali krediti, kada bi imali bord te banke od ljudi sa punim integritetom koje niko ne bi smio da pozove i da ih pita za broj telefona bi imala smisla.

Poštanska štedionica, gospodine Raduloviću. Pošta koji je sistem koji opstaje i posluje u ovakvoj Crnoj Gori sa kapilarnim filijalama, ekspoziturama, u svakom kraju Crne Gore sa mogućnošću da veoma lako prije nego što se proda ili je neko već to namjerio da se pretvori u poštansku štedionicu i ona bude jedna od tih ventila, Investiciono razvojni fond malo drugačije koncipiran. Ovdje ćemo u parlamentu provjeravati redovno njegovo poslovanje, tu smo da kažemo i da vidimo ko će vući i dobre i loše strane svega onoga što uradi Fond. I, naravno, što da ne, domaće komercijalne banke koje tada kada su mogle nijesu dokapitalizovane, uzete za mali novac i osposobljene od strane države sa svim onim sankcijama koje se trpe kada se posluje loše i kada se posluje netransparentno. Strane komercijalne banke koje nisu iz zemalja Evropske unije, koje su ovdje, ovih sedam, osam monopolisale tržište, govorim o bankama iz Turske, iz Kine, iz arapskih zemalja, iz Rusije koje bi možda ušle na ovo tržište, pa bi možda kroz tu konkurenciju dovele do smanjenja kamatnih stopa i koje ne bi imale potrebu da kao ove banke koje su bile gramzive u periodu 2007-2008-2009. godina, teret loših kredita prebacuju na privredu i na građane visokih kamatnim stopama kojih ne možemo da se otresemo, pa čak ni da ih ograničimo. Jer, ovaj parlament nije pokazao političku volju, poslanici vladajuće većine, što mi je žao. Nije bilo razloga da se u julu ne usvoji taj predlog zakona, ne bi bilo gore nego što je sada, možda bi bilo bolje. Na kraju, pokušaj da ovim predlogom zakona riješimo nešto što banke rešavaju na svoj način. Pitanje je smisla, vremena, tajminga i krajnjih efekata ako ovaj zakon donesemo. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Damjanoviću.

Izvolite, ministre, iskomentarišite uvodna izlaganja.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem, gospodine Raduloviću.

Pažljivo sam slušao izlaganja gospodina Medojevića, Bojanića, Tuponje, gospodina Damjanovića. Mislim da se u jednom možemo složiti, koji su dometi ili koji su efekti ovog zakona. Da počnem redom. Nesporno je da sve banke koje su privatni kapital, kako je kazano ovdje, sada ispunjavaju propisane parametre poslovanja i stope likvidnosti, solventnosti, profitabilnosti takođe. Ali, nesporno je i to da ove banke imaju dio aktive koja je iskazana u procentima o kojima smo govorili u prethodnom segmentu, dakle visoke nivoe kredita koji se neuredno servisiraju.

Sve to ima reperkusije, zajednička je ocjena, na građane kroz nivoe kamatnih stopa na kompanije kroz isti elemenat, ali i kroz stepen aktivnosti, pa i na državu. Nesporno je i to, čini se, da se banke sporije prilagođavaju svojim kamatnim stopama onim elementima koje imamo danas u Crnoj Gori. Ne sporim da je svako zaduživanje negativna stvar osim onog koje je u funkciji razvoja. Mi smo ne jednom istakli da svaki deficit tekuće potrošnje je veliki problem za državu. Deficit koji se konstituiše kao razvojna komponenta je nešto što znači generisanje višeg nivoa GDP-a i stvaranje uslova za, rekao bih, liječenje ranjivosti i realne i monetarne i fiskalne ekonomije. Tako da se time ne smijemo hvaliti, ali moramo reći da smo značajno oborili kamatne stope, to je nesporno. Očekujemo da taj proces slijede i banke u Crnoj Gori. Ovaj zakon jeste dobrovoljan. Svi ste postavili pitanje čemu ovaj zakon. Vidim suštinsku poruku sa ovim zakonom. Ovo je poruka i motiv za banke. Možda je mali procenat, možda je to nedovoljno sa stanovišta liječenja ovih ranjivosti, ali ovim zakonom banke gube alibi za svoju neaktivnost i svoje visoke kamatne stope. Nije stepen kažnjivosti, gospodin Tuponja je pominjao, nema kažnjivosti u ovom zakonu, ali imaju neki drugi elementi. Očekujem da će ovaj zakon imati i psihološke i konkretne uticaje na monetarnu sferu, a time i na ostale segmente ekonomije. Zaista to očekujem. To što je dobrovoljan to ne umanjuje bilo čiju odgovornost u ovom sistemu.

Da li smo mogli i trebali pomagati privatnim bankama? Mislim da je mnogo manje važan stepen vlasništva, odnosno vrsta vlasništva u odnosu na sve reperkusije koje

imamo iz odnosa monetarnog sektora prema realnoj i fiskalnoj ekonomiji. Sve banke u Crnoj Gori utiču i na građane i na kompanije i na državu. To smo zaključili, čini mi se, svi mi zajedno ovdje. Da li možda favorizovati banku za razvoj? To je tema koja je stalno dežurna u ovom Parlamentu. Mislim da je funkcija Fonda za razvoj koji danas proaktivnije djeluje na našoj ekonomskoj sceni sa dobrim izvorima finansiranja i sa izuzetno niskim kamatnim stopama, sa dobrim uslovima od grejs perioda do perioda da je to dobar elemenat i da se mi tu negdje slažemo u velikoj mjeri. A zašto bi Fond za razvoj imao još depozita ako ima izvanredne izvore spolja, često ispod 1%, iako su kamatne stope danas nešto oko 3%, 3,12 . To je po meni takođe poruka bankama da treba da svoje kamatne politike prilagođavaju stvarnim potrebama i realnom stanju naše ekonomije.

Šta je uzrok visokog nivoa MPL-a je takođe komentarisano. Ne bih o nadležnostima drugih, a bih o našim nadležnostima. Znamo dobro da smo imali ekspanziju u periodu od 2006.-2009. godine i nije samo jedna banka bila u toj ekspanziji nego sve banke u Crnoj Gori. To je bila ekspanzija koja se mjerila trocifrenim stopama rasta i kada u kratkom vremenu na malom prostoru plasirate ogroman novac, ponavljam, sve banke u Crnoj Gori manje više, onda se nakon isteka grejs perioda, nakon reprograma, pa novog grejs perioda javljaju problemi u vraćanju kredita i država je dužna, makar ova javna rasprava je dovoljna poruka bankama pa i Centralnoj banci i Vladi, jer Vlada ne upravlja ovim sistemom iako snosi dio posljedica i odgovornosti već monetarna vlast. Ali, dakle, mislim da kroz ovaj zakon kako sam kazao na početku, mi šaljemo snažnu poruku bankama, da li je sa ovim zaokružen proces revitalizacije tog sektora? Nije. Imamo neka nova razmišljanja koja ćemo moguće vrlo brzo ili kod Centralne banke ili kod Parlamenta prezentovati. Možda je rješenje ako sa ovim neuspijemo, a evo ocjene su takve kakve smo čuli, da formiramo lošu banku u Crnoj Gori, pa da kroz saradnju sa Centralnom bankom i kroz regulativu po tom osnovu napravimo izmještanje loših kredita na jedno mjesto i iznađemo investitore koji bi ulagali u ono što se zove kolateral po tom osnovu i blokada ekonomske aktivnosti takođe iz tog razloga.

Dakle, ne živim u ubjeđenju da ćemo mi sa ovim zakonom napraviti neke revolucionarne preokrete, ali da ćemo dati doprinos, ja mislim da hoćemo. Na svima je

nama da uslovno kažem, ovo nije politika, ovo je nešto što treba da se odrazi na sve nas kao građane, na sve kompanije u realnoj ekonomiji, pa i na državu. Dakle, da ćemo mi kroz ovo doći do nečeg što znači kvalitetniji pristup u rješavanju nestporno uočenih ranjivosti i manjkavosti kada je u pitanju monetarni sektor. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, ministre.

Da postoji velika razlika u funkciji između Fonda i razvojne banke. Na primjer, u odnosu prema, jeste, ali ima i odnos prema likvidnosti, povećanju likvidnosti, nije samo novi proizvod.

No, da vidim šta misle uvažene kolege Bojanić, Medojević, Damjanović i Tuponja.

Izvolite, redom.

Prvo kolega Bojanić.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Dakle, doveo sam u pitanje, kao i sve kolege, efekte ovog zakona i tu sam potencirao prvo obuhvat i volju. Mislim da od toga zavisi sprovođenje svakog zakona.

Ponoviću još jednom. Obuhvat je B i C.

B - nijesu loši krediti. Šta se mi petljamo u kredite koje ni Centralna banka ne kosifikuje kao loše kredite. Loši krediti su kosifikacija C, D i E. E, D nije u ovom dijelu, C je takozvana substandardna aktiva i nje u Crnoj Gori ima po zadnjim podacima koje imamo u pregledu Centralne banke 9%, odnosno 176 miliona. Tako da se samo odnosi faktički na ovih 176 miliona.

Znamo da kažemo, od volje, pošto je dobrovoljnost u pitanju, hoće to da primijene, ja imam informaciju da banke nijesu zainteresovane uopšte mnogo da se ovim bave, tako da ne znam stvarno koji je, i dalje veliku sumnju imam koliko će biti efikasan ovaj zakon.

Vi ste govorili, ima psihološki efekat, a poznato je i u ekonomskoj teoriji, naročito u bankarstvu, kad se država javlja ili Centralna banka, da li kao kreditor poslednje instance ili neko ko će ovakvim zakonima da pomogne privatnim kompanijama, onda se javlja kontra efekat, javlja se povećanje takozvanog moralnog hazarda, odnosno ulaženje u poslove hazarderske jer uvijek stoji država na kraju da vam pegla vaše gubitke. Evo, bojim se da ovakvi zakoni kao i onaj ranije kad smo spašavali banku ustvari idu kontra, imaju kontra efekat, da se banke oslobode da daju tako riskantne kredite.

Pomenuli ste lošu banku. Možda da utičemo, pa evo, možda ne bi loše bilo, a pričaćemo o tome i na poslaničkim pitanjima da Crna Gora osnuje lošu banku, odnosno uslovno rečeno, odnosno da faktoring kompanije koja će da preuzme kolateral ali za garancije koje je Crna Gora dala, i nijesmo naplatili ništa, a platili smo stotine miliona. Evo bićete u prilici sutra, pekosjutra na pitanje poslaničko, da vidimo koji je to ukupan iznos koji smo mi dali za garancije, koliko smo platili, a šta nam je ostalo od kontra garancija, a znate vrlo vjerovatno je to ravno nuli da smo išta naplatili, a stotine smo dali, pa eto možda prilike da se tim malo pozabavimo, a ne da ulazimo i bankama kvarimo posao. Hajde da se bavimo direktno onim stvarima za koje je država direktno odgovorna i ova Vlada izdavajući garancije koje su manje-više slične ovome o čemu govorim. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Bojaniću.

Kolega Medojević, izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Gospodine ministre, Vi znate da smo imali potpuno drugi i drugačiji model od ovog neoliberalnog koji je doživio kolaps i da upravo mislim da ga svaki segment državne uprave i svaki element ekonomske politike mora imati svoje mjesto u konceptu

stvaranja novog društvenog proizvoda baziranog na proizvodnju. Što je naša ideja, da proizvedemo nešto, da prodamo i da to plasiramo van Crne Gore.

Gospodine ministre, tragedija je stopa zaposlenosti u Crnoj Gori. Kolega Jelić samom metodologijom gdje je sve makao sa Biroa za nezaposlene, pa nekako stopa nezaposlenosti izgleda pristojno, to nije više problem kao što znate u savremenim ekonomskim teorijama. Sad se govori o stopi zaposlenosti. Milijardu smo potrošili a isti broj zaposlenih. Znači, 164, 165 hiljada zaposlenih je sramno malo za Državu Crnu Goru. Mi nemamo radna mjesta. To je aktivna ekonomska politika, to je razvojna ekonomska politika koju zastupa Pokret za promjene i Demokratski front i vaša, ja sam je nazvao, ne Vaša lično, nego Vlade, bečarska, daj dok ima, jedi, pi, zaduži se, prodaj, rasprodaj, viđećemo za sutra.

Dakle, vi imate sada situaciju da u depozitima banaka ovih privatnih ima 1.300.000.000 eura novca građana Crne Gore. Zašto građani Crne Gore ne finansiraju izgradnju tri hidroelektrane? Zašto građani Crne Gore ne finansiraju izgradnju rezorta u Buljarici? Zato što nemaju povjerenja u Vladu, glasaju za DPS ali svoje pare neće da daju Vladi, nego drže u bankama pod određenim depozitom. E kad dođe nova vlast, mi ćemo građanima ponuditi projekte, biznis planove, pa jesmo li radili, profesor Radulović i Pokret za promjene je pokazivao koja je kos-benefit analiza za hidroelektrane Kruševo i Komarnica. Pa to bre, evo 1.300.000.000 imamo para u bankama, zašto građani ne finansiraju to? Zašto građani nijesu kupili Telekom, gospodine ministre?

Znači, za pet godina, za 10 godina iz Telekoma je iznešeno 400 miliona eura čistog profita, iz ove zemlje, a mi se sad zadužujemo po kamatama. Zašto smo prodavali Telekom? Za 100 miliona, a oni iznijeli 400 miliona eura iz Crne Gore. Jesam li upozoravao za ovaj kineski kredit, 164 miliona eura novih troškova zato što neko nije uračunao valutne rizike.

Građani Crne Gore moraju da znaju da ovo što mi pričamo ne pričamo zabave radi ili potrebe da se prezentiramo medijima. Ovo je život. Ovo je sudbina Crne Gore. U ovom sistemu koji vi gradite od 1998. godine po modelu profesora Vukotića i Đukanovića, nema rješenja. Deficit je neminovnost, dužničko ropstvo, pad

nezaposlenosti, socijalni bunt. Pa nijedna zemlja nije uspjela da izbjegne to. Zato mi kažemo ljudi, prelazna Vlada, nova Vlada, dajte da aktiviramo naše proizvodne razvojne kapacitete, dajte da vidimo šta sa šumama, šta sa rudama, šta sa našim vodama, šta sa našim znanjem? Vjerujte ministre, to će biti problem za nas. Najveći će nam problem biti znanje. Mi više ne znamo ništa da proizvodimo. Pa svi smo, neke kombinatorike, kombinacije, posrednici u nekretninama, neki promoteri stranih investitora sa potjernica Interpola. Ovdje više nema znanja da napravimo fabriku. Nemamo više ni majstora ni projektanata, ni profesora nažalost, niti državnih fondova, državnih banaka, pa osim u Pokretu za promjene nemamo više ni projekata gdje možemo da zaradimo nešto u voj državi. Zato, gospodine ministre, u ovom modelu nema rješenja, ovo su kozetičke promjene ali vidite kako ide, ne pomjera se. Znači, jednostavno organizam ne reaguje na vaše mjere ekonomske politike. Vrlo skroman rad društvenog proizvoda, rekao sam koji su izvori, nezaposlenost stoji, 164.000 ljudi zaposlenih od 640, znači od nekih 450.000 punoljetnih 160.000 radi. Ne računam što radi u "Voli" za 190 eura mjesečno platu.

Dakle, poštovani minisre, bez obzira na ove rođачke veze koje uvijek igraju određeni procenat u mojoj diskusiji, džaba ste krečili, mora doći nova vlast koja zna kako da promijeni sistem. U ovom sistemu rješenja nema. Možete dovesti koga god hoćete, jednostavno to je pogrešan, bolestan sistem. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Medojeviću.

Izvolite, kolega Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Veoma kratko. Nisam stekao utisak da je minsitar Žugić polemisaio i mogao da polemiše sa stavovima koje sam ovdje iznio, u odnosu na ovo što je kolega Medojević ponovo potencirao, B krediti koji kasne od 31 do 90 dana, C krediti koji kasne od 91 do 270 dana. Sada neka mi neko kaže da li u ovoj državi treba da isto tretiramo kredit koji kasni 31 dan, odnosno mjesec dana, i kredit koji kasni devet mjeseci? Šta je stvarno

suštinski klasifikacija, šta su loši krediti? Dakle, imamo problem i sa klasifikacijom i sa metodologijom Centralne banke u odnosu na ono što je intencija zakona.

Sa stanovišta privrede, biznisa, uzroka i svega ovoga, kako je došlo do svega ovoga, milion faktora. Samo da napomenem, da li ministre ovo sve ima smisla ukoliko neke druge zakona koji su omogućili netransparentno poslovanje i nemogućnost saznanja boniteta firme ne promijenimo. Šta je sa Zakonom o računovodstvu i reviziji, važećim i veoma lošim nekoliko godina? Ubio sam se moleći da se promijene neke norme. Nijesam niašo na razumijevanje ni kod bivših ministara niti kod pomoćnika i pomoćnica ministara. Gdje je zakon o računovodstvu i reviziji koji neće dozvoliti da loše firme sa veoma problematičnim stanjem u smislu transparentnosti, bilansima, friziranim bilansima, dolaze po kredit, pa malo po malo uz pomoć banke, pa dobijemo što dobijemo. Dakle, Zakon o stečaju i likvidaciji, Zakon o privrednim društvima, desetak propisa koji moraju da prate ovo ako ćemo da zadiremo u uzroke kako je došlo do ovog balona.

Još jedna stvar, s tim zaključujem, ovdje govorimo samo o tzv. nekvalitetnim kreditima koje ima domaća privreda u Crnoj Gori. Mi i dalje shodno Zakonu o kapitalnim i tekućim transakcijama u inostranstvu, predstave nemamo u ovom trenutku šta duguje privreda u Crnoj Gori stranim bankama i koliko je takvih loših kredita. Je li neko ovdje idealan, sjajan u biznisu koji radi, a tamo duguje Bog zna šta. Nemamo predstave o tome, kao što nemamo predstave o računima koji imaju pojedini građani u Crnoj Gori u stranim bankama pa kada se pojave "insajderi" iz tih banka, ukradu diskete i daju imena fizičkih i pravnih lica sa računima onda se čudimo. Naravno, intencija je, gospodine Raduloviću, vi to znate, obišli ste par država, imali ste prilike da vidite i uporednu praksu, da se u nekom veoma bliskom periodu, napravi puna transparentnost, to govore najjače države, Crna Gora će naravno zadnja uskočiti u taj voz, puna transparentnost računa u stranim bankama koje imaju nerezidenti, pa kada se ti računi otkriju pa

kada krene brže boljepovlačenje takvog novca, onda ćemo da se čudimo šta se sve ovdje desilo u Crnoj Gori. Apel, bez obzira na sudbinu ovog predloga zakona, nećemo promijeniti ni bolje ni gore, ništa od ovoga što jesu uzroci, da se sagledaju i neki drugi

zakoni i ambijent koji je doveo do uzroka i da naravno Ministarstvo finansija preuzme odgovornost i brze izmjene tih zakona. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Damjanoviću.

Izvolite, kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Uvaženi potpredsjedniče, biću kratak.

Uvaženi ministre Žugiću, iz vašeg izlaganja nijesam stekao utisak da ste i vi ubijeđeni da će ovaj zakon stvarno da zaživi, jer i vi ste čovjek koji je praktično svoj životni vijek proveo u bankarskom sektoru i znate da i komercijalna banka, apsolutno ima interes da sačuva klijente i da komercijalna banka i bez ovog zakona ide ka klijentu koji nije u stanju da ispuni svoje obaveze, da razgovara sa njim, da vidi da li može da nađe zajednički jezik i njoj nije potreban ovakav zakon. Vi govorite o psihološkom elementu zakona, vi govorite o poruci koju šaljete bankama, bankarskom sektoru. Mislím da bankama ne treba slati poruke, njima treba interes. Oni moraju naći svoj interes da postupaju na način koji ispunjava njihove poslove interese a zakon koji ne obavezuje, zakon koji je dobrovoljan, zakon bez kaznenih odredbi, pa takav zakon je i nepotreban.

Pozivam vas da sprovodite zakone koje imamo vezano za poslovanje i firmi i banaka, pa će ova situacija biti mnogo, mnogo bolja nego što jeste i nego što je produkovana u proteklih sedam - osam godina. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Tuponja.

Prelazimo na drugi krug rasprave u vezi Predloga zakona.

U ime Kluba poslanika DPS-a, kolega Čavor a zatim kolega Đukanović.

Izvolite kolega Čavor.

BRANKO ČAVOR:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege poslanici,

Generalno govoreći kada postoje sukobi između firmi, pojedinaca, pravnih lica i tome slično, uvijek treba dati šansu i pokušaj da se nešto riješi putem sporazuma. Sporazum o rješavanju pruža neku priliku da se nešto riješi i unapređenje i veća je korist u odnosu na ono što znači sudski postupak, skupi troškovi, dugotrajni postupci, a sigurno i posljedice, kao što su stečaj i neki drugi, veoma velike. Zbog toga cijenim i ovaj zakon koji je danas pred nama kao pokušaj sistemskog rješavanja ovog pitanja koji je značajan za veliki broj fizičkih i pravnih lica i ne samo njih, već je značajan sa aspekta jednog stabilnog finansijskog sistema, stabilan je i sa aspekta održavanja stabilnosti ekonomije, a naravno i ekonomskog rasta.

Tačno je i to, nemamo potrebe da danas ovaj zakon usaglašavamo sa evropskim zakonodavstvom jer ono ne postoji u ovoj oblasti, ali postoje jasne preporuke i korisne preporuke Svjetske banke, Medjunarodnog monetarnog fonda, čak i Evropske komisije u ovom pravcu da se i na ovaj način nađe pokušaj za rješavanje pitanja koja su predmet ovog današnjeg zakona. Znamo dobro da u prethodnim vremenima, nakon 2006. godine, bila je jedna velika pompa aktivnosti, zainteresovanosti pojedinaca i privrednih društava za kreditima a sigurno veoma aktivan odnos banaka u plasiranju tih kredita, koje su ubrzo pokazale nakon krize 2008. godine da su to krediti koji nemaju realno pokriće i koji su došli u nivo visoko nekvalitetnih kredita. Po nekim podacima koje sam pratio iz ove evidencije da negdje u maju 2014. godine taj procenat iznosi oko 16,5% a da je oko toga 2/3 na privredu a ostatak na fizička lica.

Do sada se nije sistemski pristupalo u rješavanju pitanja u ovoj oblasti. Jedino su prepoznate bile individualne aktivnosti banaka a bilo je pokušaja kod Centralne banke da kroz svoje odluke učini nešto što je aktivnost u pravcu smanjivanja nivoa nekvalitetnih kredita.

Dakle, cilj ovog zakona je da se ponajprije omogući ili stvore uslovi za smanjenje broja nekvalitetnih kredita, da se pokuša zaustaviti postupci upadanja u stečaj pojedinih privrednih društava i oživljavanja privrednih društava a samim tim očuvanje stabilnosti finansijskog sistema.

Već je ovdje rečeno šta je i kakva je definicija dužnika, kada je on podoban, prije svega osnovna karakteristika te podobnosti je privredna aktivnost koju obavlja da je u održivosti, znači da je u stanju održivosti. Ono što je takodje osnovna karakteristika ovog zakona je princip dobrovoljnosti. Dakle, pristanak i povjerilaca i dužnika koji obaveza, sklapanje ugovora o mirovanju obaveza i sklapanju ugovora o restrukturiranju. Naravno, i ovdje je predviđeno i ovim zakonom da se utvrđuje i plan finansijskog restrukturiranja koje donosi i dužnik. Svakako jedan od uslova koji je predviđen zakonom da jedan od povjerilaca treba da bude finansijska institucija, a suprotno tome da dužnik ne može biti finansijska institucija niti banka ni društvo za osiguranje, Investicioni fond i tome slično.

Da bi zakon neki mogao da zaživi potrebne su određene prednosti i povlastice. Računam na osnovu tih prednosti i povlastica da će biti zainteresovanih za ovaj proces sporazumnog restrukturiranja. Rečeno je već nešto o tim podsticajima o kojima ne želim posebno govoriti, a o prednostima gdje se dužnik ne uvodi u stečaj iako je ovdje bilo različitih tumačenja da li se to može zaustaviti da radnici zadržavaju posao, a što se tiče povjerilaca da smanjuju troškove i rokove za okončavanje stečajnog postupka.

Dakle, postoje i određene povlastice i prema povjeriocima, ovdje je to već rečeno, kada se tiče oslobađanja obaveza na dodatnu vrijednost u slučaju da se otkupi dužnikova potraživanja i dobija se mogućnost manjeg poreza na dobit gdje se dug može tretirati kao rashodi i tome slično. Da ne bih oduzimao puno vremena na samom kraju da kažem i ja mislim da neće ovaj zakon donijeti super promjene, ali sam siguran da trebamo dati šansu zajedno mi ovdje u Parlamentu u privrednim društvima dužnika i povjerioca da vidimo da li i na koji način ima zainteresovanih za sprovođenje restrukturiranja kroz ovaj zakon. Siguran sam i poziv i našem Ministarstvu i Centralnoj banci i našem Odboru da nakon godinu dana napravimo analizu da vidimo efekte ovoga zakona. Toliko i hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama kolega.

Riječ ima kolega Đukanović, neka se spremi kolega Adrović.

Izvolite, kolega.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine predsjedavajući, poštovani predstavnici Ministarstva finansija i Centralne banke,

Želio bih posebno da istaknem da se po koji put ponavlja jedna zaista specifična scena. Demokratska partija socijalista u principu kritikuje neke procese koji su se dešavali u prošlosti kao da ona nije vršila vlast u tom periodu i saopštavaju da to nije bilo sistemski riješen, da je to bilo loše, a ko je vršio vlast? Vi vršite vlast 25 godina, prema tome možete o tome da raspravljate na svom glavnom odboru i stranačkim organima, a ne ovdje da pravite zamjenu teza, to nije bilo u redu. Kad smo mi pričali prije pet godina da nešto nije u redu, da Vlada nema viziju, da ne može da pravi projekte kako bi se plasirali krediti i da se ostvari neka dobit od toga i da se zaposle građani, vi ste nam tada saopštavali da mi nijesmo u pravu. Poslije pet godina vi pričate danas isto ono što smo mi pričali prije pet godina.

Zaista je frapantno za Crnu Goru da iznos nekvalitetnih kredita na 31. oktobar 2013. godine iznosi oko 400 miliona evra. To je tada predstavljalo procenat od 18,85% nekvalitetnih kredita smo imali. Međutim, kad se malo to bolje analizira šta su suštinski nekvalitetni krediti i malo pratimo šta se dešavalo, 2011. smo imali 26% nekvalitetnih kredita. Po priznanju Centralne banke i Ministarstva finansija raznim administrativnim gimnastikama, taka da se izjasnim i saopštim, to je uspjelo da se spusti na 16,68%. Ali, suštinski to ništa nije promijenjeno što je nekom reprogramirano taj ne može da vraće, sad mu je reprogramirano pa to nije nekvalitetan kredit nego prelazi u drugu grupu, ali suštinski ta firma ili pravno lice, odnosno fizičko lice i dalje ne može da vraće kredit. Pa onda saopštavate da je u 2013. ponovo počeo da se povećava broj nekvalitetnih kredita i da je sa 16,68% došao na 18,85%, to jest da je povećan 3%. Ali, priznajući da ste sa 26 došli na ono 16% administrativnom gimnastikom, logičnom analizom dolazimo do

toga da su nekvalitetni krediti oko 30%, odnosno da je svaki treći kredit nekvalitetan. Pitanje Ministarstvu finansija i Centralnoj banci, kako ste dopustili da se to desi? Da li je ikad formirana neka komisija koja bi ispitala kako su te firme ili fizička lica dobijala takve kredite. Mi dobro znamo da su banke davale kredite njihovim prijateljima, odnosno ljudima koji su bliski Demokratskoj partiji socijalista tako što neku kvadraturu, neku imovinu gdje je čisti kamenjar založe za određeni kredit i dobiju kredit od milion evra, a poslije banka tu imovinu ne može da proda 100 hiljada evra.

Nas interesuje spisak fizičkih i pravnih lica, evo ne tražimo za sve, ali da tražimo za ona pravna i fizička lica koja su dobila kredite preko 50 hiljada evra. Da li je ikad izvršena analiza, da li te hipoteke odgovaraju vrijednosti koju je banka prihvatila i da li su, evo banalno, da li ste ikad uporedili završne račune na osnovu kojih su banke izdali kredite određenim pravnim licima sa završnim računima koje su predate Poreskoj upravi? Koliko je situacija u Crnoj Gori loša evo i ministar može, mislim da će potvrditi, da li igdje postoji veća razlika između kamate na depozite, odnosno štednje i kamate na kredite? Kamata po osnovu depozita i štednje iznosi od 3 do 4% a kamata po osnovu kredita iznosi od 8 do 15%. Ukoliko ministar zna da neko daje nižu kamatu bio bih veoma zahvalan. Ali, takođe što se tiče banaka moramo da vodimo još o jednoj stvari računa da platne kartice koje koristi veliki broj građana imaju kamatu gotovo kad se uračuna sve i učešće i održavanje, gotovo 2% mjesečno. Suština čitave priče je u sljedećem:

Iako postoji 1.300.000.000 evra depozita, odnosno da građanima bude jasnije, štednje kod banaka, država, odnosno Vlada nema viziju razvoja. Imamo višak zaposlenih visokoškolaca u državnoj administraciji i mjesto da se prave projekti koji će da ostvare neki profit, koji će da ostvare otvaranje novih radnih mjesta, Vladu to ne interesuje. Isto nam saopštava, tu su problemi, tu su problemi, a što postoji Vlada i Centralna banka bez da rešava te probleme. Možete li vi ovdje građanima Crne Gore da nabrojite nekoliko projekta koje je Vlada uradila gdje bi se dobili krediti koji bi iz poslovanja tog projekta mogli da se vrate. Mogao bih da pričam ovako čini mi se pola sata, ali ograničeni smo vremenski i očekujem konkretne odgovore od prestavnika Centralne banke i Ministarstva finansija. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama.

Ministre, možete i to je poželjno da odgovarate odmah, pa završna riječ da bude završna riječ.

Ne, ne, sad je bolje ministre.

Izvolite, ministre.

RADOJE ŽUGIĆ:

Iskomentarisao bih nekoliko prethodnih govornika. Saglasan sa onim da ovaj zakon nije dovoljan, da postoje potrebe donošenja i nekih drugih zakona, ali jednostavno moramo ići korak po korak, zakon po zakon, u pokušaju da osnažimo normativno regulatorni okvir i da uvedemo što više reda u sami sistem ne samo monetarni nego ukupan ekonomski.

Da li će ovaj zakon zaživjeti i da li bankama treba slati poruke već poći od onoga što je interes samih komercijalnih banaka, mislim da je javna poruka za ozbiljne subjekte na tržištu monetarnom i u zoni ekonomije veoma snažna implikacija budućih dešavanja. Javna riječ o svim kreditima, a posebno o onim koji se neuredno servisiraju, ja mislim da mora prozvesti određene posljedice.

Ne bih se složio da ne postoje pored ostalog i psihološki elementi rješavanja ovog stanja. Da li je krivo Ministarstvo finansija što je ovo dopustilo? Pa dominantno nijesmo nadležni za ovo. Ali, pokušaj da damo svoj doprinos u rješavanju nečega čija je geneza kazao sam u prethodnom obraćanju. Prije svega u neadekvatnom upravljanju kreditnim rizicima ranijeg perioda. Kada smo imali trocifrene stope rasta kredita i kada smo u kratkom roku plasirali ogroman kapital, a nakon isteka rekao sam, određenih perioda odgode plaćanja imamo ubiranje koje se zove visoki nivo MPI-a.

Slažem se, gospodine Đukanoviću, ali nijesu u pitanju kako kažete administrativne stimulacije, nego su banke, ipak treba reći pošteno prodavale dio aktive,

svojim faktori kompanijama, svojim matičnim bankama, investitorima. I tako su smanjivale i sijecanjem loše aktive i smanjivanjem udjela tog dijela koji se neuredno finansira opterećuje bankarski portfolij sa jedne strane, a s druge strane ima značajan uticaj i na građane i na ekonomiju i na državu. To sam kazao.

Dakle, tu je urađen veliki posao, nije dovoljan ovo je još jedan napor u tom pravcu. Ja želim da vjerujem da će ovaj zakon uticati na banke. Da zaista, banke naprave elemente restrukturiranja uz podsticaje u kojima smo govorili. Ali, ti plodsticaji ne znače i gubitak po meni, to ide u pravcu revitalizacije kompanija u Crnoj Gori. Pa revitalizacija po meni će takođe odbaciti brojne ekonomske benefite i kroz zapošljavanja i kroz promet ekonomski ukupan promet i doprinijeće svakako većem stepenu plaćanja javnih prihoda, većem aktimizmu u zoni realne ekonomije, pa svakako i monetarnoj sferi.

Zakon neko je rekao koji nije povezujući nepotreban, ja mislim da nije, da ovakav zakon smo imali ne samo kod nas, imamo iskustva: Londona, Istanbula i takozvanu Bečku inicijativu, koja je učestvovala u pripremi ovog zakona. I međunarodne finansijske institucije, iza kojih se ne zaklanjamo definitivno. Ali su dale svoj doprinos u pripremi ovog zakona i nema strane delegacije koja ne dolazi u Ministarstvo finansija, da se ne intersuje oko sudbine ovog zakona. Očekujući da će on ipak imati neke efekte, to i ja isto očekujem.

Oko boniteta pravnih lica smatram da se i na tom polju mora raditi proaktivnije i takođe "spread" kamatnih stopa odnosno razlika između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa u Crnoj Gori je jako, jako visoka. Ovo je jedan od elemenata koji svakako utiče na taj široki "spread" odnosno veliku razliku između pasivnih kamatnih stopa i aktivnih koje koriste i kompanije i građani u Crnoj Gori.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre.

Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Gospodin ministar Žugić je vrlo vješto pokušao da objasni ovo što sam ja saopštio da se radilo o administrativnoj gimnastici, ali ako pažljivo čitamo, saopšteno je da je dio nekvalitetnih kredita prenešen na Faktoring kompanija, a neke banke na svoje matične banke sa sjedištem u inostranstvu. Ako je to donešeno na matične banke, sa sjedištem u inostranstvu suština je, da ovaj komitent iz Crne Gore, nije to platilo, nego je to završio neko drugi. A komitent koji je vrlo blisak odgovorno tvrdim Demokratskoj partiji socijalista ostale su pare. Ja sam očekivao ipak da će mi odgovoriti predstavnici Centralne banke. Kako je moguće da Centralna banka u nekim slučajevima da saglasnost za imenovanje pojedinih predstavnika u bordu direktora, određene banke.

Pitam predstavnike Centralne banke, koje su to reference, kvalifikovale sadašnju rektorku univerziteta, da u određenom vremenskom periodu dobije saglasnost Centralne banke, da može da bude član borda direktora prve banke. Ko je su to, pa mene intersuje, ko onda ne ispunjava reference da bude član borda direktora, bilo koje

banke. I sad hoćete da mi kažete, da je Centralna banka vodila računa o referencama. Još jednom očekujemo odgovorno vrlo je važno predstavnika Centralne banke koje to reference neko treba da ispunjava, da bi bio u upravnom određenom odboru određene banke, da bi ga to kvalifikovalo, da se razumije u dokumentaciju da zna da vrši analizu završnih računa, da zna da vrši analizu imovine i ostalo. Ja sam ubijeđen da sadašnja rektorica sa tim nema blage veze. Nažalost, u Centralnoj banci su drukčije procjenjivali i nema toga, koga vi možete ubijediti da Centralna banka samo kroz taj primjer pokazuje koliko je pod kontrolom Demokratske partije socijalista.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega.

Ministar nije više guverener, pa ja sam rekao, pamtim ja toliko ministre.

Kolega Adrović, pa kolega Gojković.

Izvolite kolega Adroviću.

REŠID ADROVIĆ:

Hvala, uvaženi potpredsjedniče Skupštine Crne Gore. Uvažene poslanice i poslanici, poštovani građani, uvaženi ministre sa saradnicima,

Predlog zakona o sporazumu o finansijskom restrukturiranju dugova prema finansijskim institucijama koji je danas na dnevnom redu ove Skupštine, je po meni veoma važan dokument. Jer, po mom mišljenju bez obzira na rezerve koje su se čule kada je ovaj dokument u pitanju realizacijom odredbi ovog zakona, određenu korist će imati dužnik i povjerilac a i država. Ciljevi finansijskog restrukturiranja su oporavak dužnika, očuvanje stabilnosti, finansijskog sistema i omogućavanje pristupa u novim sredstvima finansiranja, radi stimulisanja ekonomskog oporavka i rasta.

Sporazumno restrukturiranje koje bi se vršilo u skladu sa pomenutim zakonom i pojačane aktivnosti banaka koje se odvijaju u skladu sa zahtjevima iz propisa Centralne banke, će doprinijeti smanjenju iznosa loših kredita u narednom periodu. Procenat kretanja loših kredita bazirana na projekciji banaka pokazuje da će do kraja 2016.godine, doći do zaustavljanja negativnog trenda kretanja loših kredita, do smanjenja nivoa loših kredita koji su krajem 2013.godine, iznosili 20,66%, na neki 14,75% do kraja 2016.godine. Finansijsko restrukturiranje predstavlja ponovno uređenje dužničkog povjerilačkog odnosa dužnika koji su podobni za finansijsko restrukturiranje i povjerilaca. Zakon koji se predlaže zasniva se na konceptu dobrovoljnosti učesnika u restrukturiranju. Ovim zakonom se za dvije vrste subjekata propisuju različiti postupci finansijskog restrukturiranja i njihovih dugova. Privredna društva i preduzetnici, koji su u ovom zakonu obuhvaćeni pojmom dužnici i fizička lica koja su uzela hipotekarni kredit, koji su u ovom zakonu obuhvaćeni, pojmom hipotekarnog kredita. Finansijsko restrukturiranje dužnika vrši se uz obavezno posredovanje koje se sprovodi u centru za posredovanje i ostvarivanje prava na podsticaje utvrđene ovim zakonom. Dužnik čija privredna aktivnost koju je obavljao održiva je poodoban za finansijsko restrukturiranje. Ako je povjerilac banka, finansijsko restrukturiranje može se sprovesti samo za kredite dužnika koji su u skladu sa propisima Centralne banke, na dan zaključenja sporazuma, klasifikovani u klasifikacione grupe B i C.

Ovim Zakonom detaljno je propisan tok postupka finansijskog restrukturiranja dužnika, jer su precizno definisane obaveze dužnika, centar za posredovanje, definisana je obaveza dužnika da napravi plan finansijskog restrukturiranja i rok u kojeg ga mora dostaviti povjericima, povjerioci koji odlučuju da učestvuju u finansijskom restrukturiranju, pristupimo najprije pregovaranju sa dužnikom o zaključenju ugovora o mirovanju dugova, nakon tog se nastavlja razmatranje plana finansijskog restrukturiranja i nakon izrade konačne verzije tog plana pristupaju pregovaranju o zaključenju ugovora o finansijskom restrukturiranju. Zakonom se propisuje da se ugovorom o finansijskom restrukturiranju mogu utvrditi mjere finansijskog restrukturiranja, izmjena ugovora, otplata u ratama, izmjena rokova dospelosti, promjena kamatnih stopa, umanjene glavnice, prodaja dužnikove imovine, otkup dužnikovih potraživanja, kupoprodaja duga, odricanje od prava po osnovu obezbjeđenja, davanje dodatnih sredstava obezbjeđenja, konvencija potraživanja u kapital, poravnanje, zaključenje ugovora o novom kreditu, dobijanje novih finansijskih sredstava, izdavanje hartija od vrijednosti i druge mjere. Za povjerioce koji učestvuju u restrukturiranju kojim se vrši otkup dužnikovih potraživanja ili kupovina duga koju dužnik ima prema drugim povjericima propisane su određene podsticajne mjere što mislim da je dobro. Povjerilac je oslobođen plaćanja poreza na dodatnu vrijednost. Pri utvrđivanju oporezive dobiti povjerioca koji je sa dužnikom zaključio Ugovor o finansijskom restrukturiranju iznos umanjenja duga dužnika priznaje se kao i druge pogodnosti. Dužniku su omogućuje plaćanje poreskog duga u ratama za obavezu do 100 000 u šest mjesečnih rata, a za obavezu preko 100 000 u 12 jednakih mjesečnih rata.

Restrukturiranje treba da poboljša izgled banke za povraćaj glavnice i kamate tj. zanemirenje svog potraživanja, a da istovremeno sposobnost korisnika kredita da uredno izmiri dugove bude realna i održiva. Oporavak bankarskog sektora postaknuće i oporavak ukupne ekonomije. Zbog toga glasaću za Predlog ovog zakona. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega.

Riječ ima kolega Gojković, neka se pripremi kolega Zarubica.

Izvolite, kolega Gojkoviću.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Gospodo iz ministarstva, poštovane kolege,

Na početku izlaganja složio bih se sa ministrom da će ovaj zakon imati ograničene pozitivne efekte i takođe bih se složio da će imati psihološke efektne s tim što ih ja doživljavam na potpuno drugih način. To ću obrazložiti na kraju mog izlaganja.

Svima je poznata anegdota kada su pitali jednog velikog dužnika da li ga brine taj dug. On je odgovorio ne, neka brine onaj kome dugujem. Znači, kad imamo takvu logiku onda dođemo danas u ovu situaciju da je na kraju iz odnosa banaka i dužnika glava boli državu i da svi mi ovdje mozgamo kako da izađemo iz ovog problema. Moje kolege su pričale većinom sa aspekta odnosa države i banaka, ja ću nešto više govoriti o dužnicima, jer smatram da je to bitan dio priče o uspješnosti ovog zakona.

Da bi procijenili moguće efekte, mislim da bi, prije svega, morali imati analizu strukture NPL-a nekvalitetnih kredita i da bi morali imati strukturu biznisa koji te kredite uzeo. Kada mislim na strukturu biznisa mislim, prije svega, da možemo govoriti o strukturi turizam, proizvodnja, industrija i tako dalje i to je interesantno, ali prije svega struktura vlasništva. To je odgovor na ovo pitanje. Struktura biznisa u Crnoj Gori dominantno je iz dva izvora. To je prvo, zdrav preduzetnički duh i drugo je biznis generisan iz procesa privatizacije.

Kada je ovaj zdrav preduzetnički duh u pitanju, ipak su to male kompanije koje posluju pozitivno i to su ljudi koji su sa mukom sticali svoju imovinu i nisu je zalagali tako lako, jer su je sticali. Nisu ih davali pod hipotekom, tako da oni, mislim, nemaju veliki uticaj u ovom NPL-u i nekvalitetnim kreditima. Uprkos svim tim problemima koju su imali zbog globalne krize i malog tržišta od 600 000 ljudi i stanja u pravosuđu u Crnoj Gori, zaštite imovine svih nas i tako dalje. Ipak, oni nisu problem u Crnoj Gori, ali su bili prinuđeni da uzimaju kredite u periodu globalne krize da bi zaštitili i razvijali svoje biznise i mnogi od tih zdravih preduzetnika su danas u problemu. Mislim da ovaj zakon treba podržati upravo zbog tih zdravih preduzetnika, pa koliko god da ih ima mi smo dužni da to uradimo prema njima, jer imam veliki broj svojih sugrađana koji su izgradili apartmane, male hotele i tako dalje i oni duguju novac, oni će taj novac sigurno vratiti,

jer oni žele da vrata taj novac, da izađu iz problema za razliku od ovih drugih. Zbog njih mi moramo to da radimo.

Ovi drugi koji su u procesu privatizacije urdili što su uradili, oni su problem. Oni ne žele da vrata te kredite i oni će učestvovati u ovom procesu finansijskog restrukturiranja ali će i ovaj proces i ovaj zakon iskoristiti samo da dobiju na vremenu da sakriju svoj kapital koji su pokrali u procesu privatizacije.

Zaključak svega ovoga bi bio da zakon treba podržati u ovom ograničenom obimu koji proizvodi pozitivne efekte za zdrav biznis, a ovo drugo o psihološkim efektima o kojima je govorio ministar, ti psihološki efekti on je mislio na početku na taj pozitivan zamah da se rješavaju ti problemi. Međutim, iluzija je dio psihologije. Na kraju će se sve to pretvoriti u iluziju, je ovi koji su učestvovali u procesu privatizacije oni nemaju namjeru da vraćaju kredite. Oni su uzeli kredite, izvukli su keš i samo dobijaju na vremenu da taj novac svoj prikriju.

Samo da vam dam dva primjera. Dvije privatizovane kompanije iz Herceg Novog jedna koja je privatizovala hotele svaki dan imate sudske procese i to već dinastija po novinama, da li idu u stečaj, da li vraćaju dug CKB banci ili ne vraćaju, to je više jedna komedija i jedna smijurija. Riječ je, vi znate o kojoj kompaniji hotelskoj iz Herceg Novog. Druga koja je privatizovala bolnicu, nezvanične informacije kažu da su uzeli 11 miliona kredita i da su ostavili 11 objekata pod hipoteku. Mislim da organi ove države treba da provjere te informacije i da vide kako je stanje. Mislim da te kompanije uopšte ne idu prema rješenju ovih problema već sve više srljaju i uvlače kompletnu državu. Na žalost u tome su imali saučesnika u Demokratskoj partiji socijalista cijelo vrijeme i ovo su posledice koje mi danas pokušavamo da rješavamo stvaranjem iluzije, stvaranjem jednog privida da će restrukturiranje tih finansijskih problema u ovom momentu sporazumima i tako dalje nešto riješiti. Međutim, to je samo privid, iluzija. Na kraju će svi ovi problemi u ovom privatizovanim kompanijama biti i za dvije, tri ili pet godina isti, ti privredni resursi se neće valorizovati, Crna Gora će i dalje stagnirati ako se ne preuzmu neke radikalnije mjere. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Gojkoviću.

Riječ ima kolega Zarubica, neka se pripremi kolega Perić.

VELJKO ZARUBICA:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Raduloviću.

Poštovane kolegice i poštovane kolege, poštovana predstavnice Ministarstva finansija i Centralne banke, poštovani građani,

Pad ekonomske aktivnosti u gotovo svim sektorima u Crnoj Gori kao posledica ekonomske krize najupečatljivije se oslikava kroz nivo nekvalitetnih kredita u odnosu na ukupne kredite koji se odnose kako na privredne subjekte tako i na fizička lica. Podatak da na kraju septembra 2014.godine nekvalitetni krediti iznose oko 18% ukupnih kredita i potraživanja, odnosno oko 400 miliona eura dovoljno govori u prilog prethodne konstatacije i to je osnovni razlog za donošenje jednog ovakvog zakona. On ima za cilj stvaranje stimulativnog okvira koji podržava realno restrukturiranje u vansudskom postupku ekonomski održivih privrednih subjekata kao i uvođenje novih mehanizama restrukturiranja hipotekarnih kredita građana čiji su pojedinačni iznosi najveći u okviru portfolije kredita odobrenih stanovništvu kako se navodi u obrazloženju zakona. Predloženi zakon se zasniva na konceptu dobrovoljnosti učesnika u restrukturiranju sa jedne strane dužnika, odnosno korisnika hipotekarnog kredita koji su podobni za finansijsko restrukturiranje, a sa druge strane finansijskih institucija kao i drugih povjerilaca.

Osnovni ciljevi finansijskog restrukturiranja, kako se navodi u Predlogu zakona, su podsticanje oporavka dužnika, odnosno korisnika hipotekarnog kredita koji su u finansijskim teškoćama restrukturiranjem duga. Očuvanje stabilnosti finansijskog sistema kao i omogućavanje pristupa novim sredstvima finansiranja radi stimulisanja ekonomskog oporavka i rasta. Aranžmani restrukturiranja treba da budu urađeni tako da

obezbjeđuju da banka maksimalno iskoristi raspoložive mogućnosti za namirenje svog potraživanja, a da istovremeno sposobnost korisnika kredita da uredno servisira dugove bude održiv.

Banke kao osnova analize kod razmatranja svakog pojedinačnog aranžmana za restrukturiranje treba da se posvete analizi sposobnosti korisnika kredita da nakon restrukturiranja blagovremeno vraća kredit. U skladu sa Predloženim zakonom predmet restrukturiranja mogu biti krediti koji pripadaju klasifikacionoj kategoriji B-e, kod kojih je postojanje kašnjenja u otplati preko 30 dana, a manje od 90 dana. Po propisima Centralne banke oni moraju biti predmet posebne pažnje banke, jer bi potencijalni rizik ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do kašnjenja njegove naplate u roku dužem od 90 dana. Što znači da ovaj Predlog zakona ima i preventivni karakter koji treba da obezbijedi da se i za dio kreditnog portfolija koji ne pripada kategoriji nekvalitetnih kredita kroz restrukturiranje zadrži ili poboljša njegov kreditni kvalitet. Kao što je već rečeno, ovaj zakon se zasniva na konceptu dobrovoljnosti učesnika u restrukturiranju. Takođe, ovim zakonom se predviđaju određeni podsticaji za povjerioce kao i za dužnika koji se odnosi, između ostalog, na oslobađanje plaćanja poreza na dodatnu vrijednost. Kod utvrđivanja oporezive dobiti iznos umanjenja duga dužnika priznaje se kao rashod. Pored toga, predviđa se mogućnost plaćanja dospjelog duga u ratama i to u šest ili 12 mjesečnih rata zavisno od visine poreskog duga.

Ako se nad dužnikom ostvari stečani postupak ovim zakonom se predlaže nemogućnost pobijanja dužničko povjerilačnih odnosa koji su predmet Ugovora o finansijskom restrukturiranju. Sve ove mjere predložene su sa ciljem podsticanja efikasnosti i efektivnosti finansijskog restrukturiranja. U krajnjem kako se navodi u obrazloženju regulatorni okvir za dobrovoljno restrukturiranje korišćen je i u drugim zemljama sa pozitivnim efektima. Za očekivati je da će između ostalog i primjenom ovog zakona doći do zaustavljanja negativnih trendova, kretanja nekvalitetnih kredita kao i do njihovog postepenog smanjivanja. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Zarubica.

Kao što sam rekao, riječ ima kolega Perić, a zatim kolega Gegaj i po običaju posljednji kolega Labudović.

Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvaženi ministre sa saradnicima,

Kad dobijemo jedan ovakav zakon to znači ili da smo prosto sve što se tiče oblasti ekonomije i oblasti finansija negdje posložili kako treba i bavimo se ovakvim finesama ili je ovo u stvari nešto što bi trebalo da pomogne krupnom kapitalu. Čim se čita u obrazloženju, čim neko obrazloženje počinje sintagmom globalna ekonomska kriza, znamo da je ovo drugo.

Koje su realne posledice ovog zakona govorili su ljudi koji su dugo u bankarstvu i uopšte u finansijama, niko ne može tačno da procijeni, čak ni sam ministar ne može da procijeni koliko će ovo poboljšati uopšte tržište, ali za svaki slučaj, za ne daj Bože, da se nađe bankama da se mogu pripomoći nekim dodatnim zakonskim instrumentima. Sad, sa jedne strane niko u Vladi ne pita šta je sa zelenaškim kreditima u mikro kreditnim institucijama, šta sa lažnim potpisima žiranata kod banaka, šta sa švajcerskim kreditima, šta sa visokim provizijama, šta sa visokim kreditima? Tu Vlada nešto može da traži bankama, banke to apsolutno ne zanima, saslušaju, klimnu glavom i nastave po starom, ali je Vlada tu da pomogne i da nađe svaki mogući instrument koji će sada pomoći bankama da premoste posledice njihove lakomosti. Uzrok cijelog ovog problema leži u tome što su krediti odobravani, prosto očigledno, bez nekih poštovanja pravila.. Onda imamo ministra koji kaže, citiram, zaista sam bio slobodan da zapišem tu rečenicu;

"Banke se sporije prilagođavaju svojim kamatnim stopama."

To kaže ministar, pa šta? Sad mi treba da donesmo zakon kojim ćemo ispraviti činjenicu što, citiram "banke se sporije prilagođavaju svojim kamatnim stopama". Imamo novi zakon u proceduri o ličnom bankrotu, pa nikom ništa, svakom može da propadne posao, sve može da ide naopačke, ali kod banaka, odnosno najviše kod jedne banke, poslovi ne smiju biti ugroženi.

Ono što nama jeste negdje kod cijele ove priče najbitnije jeste da strateški pristup Vlade kad je riječ o ovim finansijskim kretanjima ostaje nepromijenjen. Trenutno u Evropi jeste trend socijalno preduzetništvo i donošenje čitavog seta mjera koji treba da pospješe zapošljavanje teško zapošljivih lica. Naše Ministarstvo finansija to apsolutno ne zanima. Njih zanima, vas zanima kako da dođemo do nekog olakšavajućeg mehanizma da neki kredit koji je loše plasiran sada banka može lakše da tretira. Ne vidim šta imaju građani od toga u konačnom, ne vidim ni šta ima ministarstvo, odnosno Vlada od toga, šta će imati.

Ono što, jeste moram još jednom da se vratim na taj dio koji se odnosi na taj pristup kad je riječ o, recimo, malim privrednicima. Kada je nekome u poslu potrebno da pozajmi par hiljada eura da bi neki projekat mogao da odveze od početka do kraja, on ima problem maltene da plasira svoja sredstva sa jednog na drugi račun, a da su pri tom oba njegova. Vrlo komplikovana procedura, ali ako banka ima probleme stotine miliona eura da sad tretira nekom gimnastikom lijevo - desno tu nema apsolutno nikakvog problema. Sad još jednom, time završavam, ne mislim da ovaj zakon nešto će tu pomoći. U krajnjoj crti ono što mene ostavlja malo zbunjenim, zašto nam je trebao uopšte ovaj zakon danas u proceduri i zašto o njemu raspravljamo ako niko ne zna koje su njegove krajnje posledice, a toliko drugih stvari, prije svega, oblasti male privrede i olakšavanja malom biznisu toliko stvari čeka na red. Mi smo odlučili da trčimo za nečim što uopšte ne znamo da li će bilo šta da pomogne, čak i tim velikim igračima na finansijskom tržištu za koje se cijela ova priča priča.

Tako da još jednom apel da se strateški pristup promijeni, više radi javnosti nego radi same Vlade koja se očigledno ostati pri ovom pristupu, ali da mijenjamo, da razlabavimo malo ovaj pristup koji ide u korist samo velikima. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Periću.

Riječ ima kolega Gegaj i neka se pripremi kolega Labudović.

Izvolite, kolega Gegaj.

NIKOLA GEGAJ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovane predstavnice Ministarstva finansija i Centralne banke, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Donošenjem Zakona o sporazumnom finansijskom restrukturiranju dugova prema finansijskim institucijama, kao što je već rečeno, ima za cilj stvaranje stimulativnog okvira koji podržava realno restrukturiranje u vansudskom postupku ekonomski održivih privrednih subjekata, kao i uvođenje novih mehanizama restrukturiranja hipotekarnih kredita građana. Predloženi zakon zasniva se na konceptu dobrovoljnosti učesnika u restrukturiranju kao i na tome da se finansijsko restrukturiranje sprovodi uz obavezno institucionalno posredovanje. Ako kažemo da je zakon dobrovoljnog karaktera, to znači da dužnici, povjerioci u njega ulaze na dobrovoljnoj osnovi, dakle ako se dogovore. Ovdje niko nikoga ne može natjerati da uđe u taj proces u koliko to ne želi.

Ovaj model restrukturiranja je takav da će svi od učesnika, uključujući i banke, na početku naići na poteškoće, ali istovremeno se stvaraju pretpostavke za dugoročno održivo poslovanje tih preduzeća, što bi samim tim stvorile mogućnosti za dugoročne benefite svih učesnika u projektu počev od zaposlenih u tim preduzećima, pa od samih preduzeća, kao i banke i sama država. Prijedlogom zakona o sporazumnom finansijskom restrukturiranju dugova prema finansijskim institucijama je jasno propisano da se nepodobnim za finansijsko restrukturiranje smatraju ona preduzeća nad kojima je pokrenut stečajni postupak, a definiše se i kvalifikaciona grupa kredita dužnika za koje

se može sprovesti finansijsko restrukturiranje. S toga pretvaranje zakona u njegovu suprotnost ne može se očekivati u koliko se doslednu budu primjenjivale odredbe i kriterijumi predviđeni zakonom.

Takođe, po mom mišljenju zakon treba da doprinese ono što smo i čuli od ostalih kolega, smanjenje nekvalitetnih kredita u Crnoj Gori, jer na žalost po evidenciji, statistici Centralne banke Crne Gore u prošloj godini iznos je bilo blizu 450 miliona eura. Jedan od značajnih, ako ne i ključni benefit zakona je što izmješta pitanja dužniko povjerilačkih odnosa van suda pa je samim tim i postupak jeftiniji. To znači da dužniku koji je na primjer uzeo kredit i nije ga vratio treba da pokrene inicijativu prema svojoj banci kako bi se razmotrilo da li su obje strane zainteresovane da uđu u proces van suda. To podrazumijeva, zajedno angažuju nezavisnog eksperta koga oni procjene da im može pomoći u indentifikovanju tačnog iznosa njihovih potraživanja i da odu u Centar za posredovanje da se dogovore o tome da li će ući u dobrovoljno finansijsko restrukturiranje ili će odustati.

Takođe, ovim zakonom se u cilju podsticanja efikasnosti i efektivnosti finansijskog restrukturiranja utvrđuju određeni podsticaji za povjerioce i za dužnike, a odnose se, ono što smo takođe čuli, oslobađanja i plaćanja poreza na dodatnu vrijednost kod utvrđivanje oporezive dobiti, iznos umanjena priznaje se kao rashod, kao i mogućnost plaćanja dospjelog duga u ratama i to u šest ili 12 mjesečnih rata zavisno od visine poreskog duga. Ovaj zakon pomaže klijentima banaka, jer svaki klijent koji iz nekog razloga dođe u nemogućnosti otplate kredita može računati na to da će banka pokušati da nađe najprihvatljivije rješenje za obje strane, kako bi kredit kroz mogućnosti refinansiranja ipak bio otplaćen, a klijentu omogućeno normalno funkcionisanje i poslovanje. Povoljnost i za građane, s obzirom da je na prijedlog Svjetske banke u zakonska rješenja ušla i fizička lica, odnosno hipotekarni krediti.

I na kraju. Pošto su posljedice ekonomske krize jako naškodile ekonomiji Crne Gore, mislim da je ovaj zakon bio neophodan i veoma važan. Na samom kraju ću reći da po meni, radi se o dobrom zakonskom rješenju i da ću ga podržati. Toliko i hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala. I posljednji diskutant kolega Labudović. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Zaista nijesam imao namjeru a se uključujem u ovu raspravu, pogotovo ne da biram ovaj momenat, ali osjećam neodoljivu potrebu da gospodinu ministru saopštim da ovo nije zakon.

Gospodine ministre, položio sam tokom školovanja, i kasnije sam ponešto čitao, nekoliko ispita iz oblasti pravne nauke i naučio da je zakon nešto što je obavezujuća norma u kojoj nema principa dobrovoljnosti nego principa obaveznosti. Po zakonu se nešto smije, a nešto ne smije, ali se uvijek nešto mora i ukoliko to što se mora ne ispuni slijede sankcije. Ovo što vi danas navodno omogućavate ovim zakonom, banke i njihovi komintenti mogu nesmetano da rade kao da ovog zakona nikad bilo nije i nečega ni biti. Prema tome, ne shvatam njegovu funkciju, osim ukoliko ne računate na nešto što se u medicini zove placebo efekat, pri čemu valjda računate da u Crnoj Gori još uvijek ima naivnih koji smatraju da je u ovom sistemu odnosa i uvom privrednom sistemu još uvijek moguć legalan biznis koji odbacuje dovoljan ostatak dohotka ili profit koji omogućava opet vraćanje bilo kojeg i bilo kakvog kredita. Vi znate, gospodine ministre, kao što to znam i ja, i kao što zna Crna Gora, ko su crnogorski biznismeni, koliko su upućeni u ekonomiju, koliko znaju o biznisu, kako su krenuli od čega i sa kole ledine. Znale su to i banke, gospodine ministre. I to danas neće niko da upre prstom. Svaka

banka koja je odobrila kredit preko 100.000 evra znala da je da ponuđeni kolateral ne pokriva ni polovinu toga. Nekakve čuke po Crnoj Gori i nekakvi objekti koji su davno izgubili svako svoju funkciju i zna se ko su biznismeni i na koji način su došli do osnovnog kapitala. Kolikoje izvikanih biznismena u Crnoj Gori, gospodine Žugiću, koji su kroz stečaj i kroz privatizaciju, kroz bilo koji način došli do odeređenih privrednih subjekata i odmah ih založili za basnosnovne kredite i tu se stalo.

Ko danas zna da mi odgovori, gospodine ministre, ko je vlasnik hotela Berane, koji je tri puta iskorišćen za pokrivanje određenih kreditnih aranžmana? Da ne govorim o hotelima po Primorlju, o fabrikama kojih kojih više, čak ni fizički nema na tim ledinama i tako dalje.

Gospodine ministre, ovdje stalno ponavljate, i to je jedan od najčešćih termina u ovom zakonu, nekvalitetan kredit. Koji je to kvalitetan kredit u Crnoj Gori u ovom momentu? Kažite mi. Evo, ovog časa ću podnijeti ostavku i krenuti u biznis, samo mi recite šta to u Crnoj Gori, osim šverca droge, omogućava zaradu, da se vrati kredit po bilo kakvoj kamati. Nema toga gospodine ministre u ovom odnosu između onih koji kreiraju generalnu, magistralnu, ekonomsku politiku i onih koji u njoj pokušavaju da plivaju. Naravno, najbolje plivaju oni koji su najbliži površini, to jest koji su najbliži vrhu Demokratke partije socijalista. Oni dolje u mulju, gospodine ministre nema toga zakona koji više može pomoći. I znate što je još najčudnije. 90% te imovine koja je stečena kroz te kredite je pretvorena u ličnu imovinu i danas imate ljudi koji glad puštaju svoja preduzeća da idu u stečaj, da se gase, ali njihova imovina stoji. Da li je na računima, to je potpuno druga stvar, ali im je obezbijeđena i zagarantovana im je, gospodine ministre,

naravno dok se ne promijeni vlast, pa dok ne odu u Spuž, ali za sad nijedna banka ne može da naplati svoj kolateral, svoju štetu iz te imovine.

I na kraju, gospodine ministre, da vas obavijestim o tome da, naravno, neću glasati ovaj zakon, ali da vas nešto zamolim.

Gospodine ministre, ja vas doživljam kao izuzetno poštenog i iskrenog čovjeka. Prestanite da vas molim da dezavuišete Skupštinu Crne Gore, izjavama tipa da smo malte ne glavački donijeli Zakon o penzionisanju po posebnim uslovima i da sad ne znate gdje ćete naći ta sredstva i ne znate koliko ona iznose, a znate dobro da sam vas uoči usvajanja budžeta u ovoj Skupštini upozorio na tu činjenicu da je taj zakon u opticaju i da će biti usvojen. Nemojte da tražim stenogram. I zamolio vas tada da sjednete zajedno sa kolegama iz Odbora za budžet i finansije i da nađete način na koji će biti izvinansirani ti budući penzioneri. Nemojte da plašite postojeće penzionere budućim penzionerima, gospodine ministre. Moraćete naći pare za njih. Ova Skupština je vrlo ozbiljno i promišljeno donijela taj zakon i ima da se ispoštuje, gospodine ministre. A ako vam baš toliko nedostaje ima kod gospode Đorđine po tim računima tamo naberite nekako pa da se oni plate. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, Labudoviću. Prije nego što pređemo na završno izlaganje uvaženog ministra, pozdravljam djecu iz Osnovne škole u ime vas "Dragiše Ivanović" iz Podgorice i ovo jedan mali ljubilej, ovo je stota posjeta osnovnih škola u toku dvije i po godine, što znači da je ovaj Parlament otvoren. /Aplauz/. Da imamo galeriju, kao što nemamo galeriju i kao što se nadamo da ćemo jednog dana imati novu Skupštinu sa

galerijom, tada će na galerija biti djeca i omladina i stari ljudi koji će direktno pratiti prenos, kao što je u većini parlamenata Evrope i svijeta.

Da li ministre hoćete da odgovorite direktno na pitanja kolege Labudovića ili će te ga u zavijenoj formi u završnoj riječi?

RADOJE ŽUGIĆ:

Ja zahvaljujem svim diskutantima koji su imali svoje opservacije na predlog zakona. Zakon koji je nesporno dobrovoljan zakon i nije negativna replika gospodinu Labudovića, ne znači da princip dobrovoljnosti sprečava donošenje novog zakona. Ja mislim da je ovaj zakon jedna pozitivna i dobra poruka bankama, poruka ne samo bankama već način da se kompanije sa potencijalima za oporavak uslovno rečeno revitalizujemo i time damo svoj doprinos ukupnom ekonomskom oporavku, takvih slučajeva više ne samo usamljeni i pojedini slučajevi, da ćemo kompanije koje su solventne imaju imovinu, a nemaju likvidnost uspjeti da makar u manjem broju revitalizujemo i time, opet ponavljam damo neki svoj doprinos ukupnom ekonomskom oporavku. Zakon nesporno ne liječi uzroke, ali čini mi se da sama javna rasprava i dijalog o ovom zakonu koristi preventivnoj funkciji za buduće aktivnosti. Kazali smo da je ovo posledica, prije svega upravljanja neadekvatno kreditnim rizicima posledica visoke kreditne ekspanzije u periodu 2006-2009.godine i posledica koja se u budućem periodu, ako ništa drugo, ono zbog javnih riječi danas izgovorenih ovdje mora sprečavati i treba sprečavati. Na kraju banke su pokazale na visok stepen opreznosti kada je u pitanju njihov stepen aktivizma, tako da i taj segment vidimo kao elemenat koji nije baš dovoljan za aktivnost banaka u procesu podrške preduzetništvu i kompanijama u Crnoj Gori.

Jedan direktan odgovor za gospodina Labudovića, ima dobrih kredita u Crnoj Gori, u to sam siguran, ne samo sa destruktivnom potrošnjom koju ste pomenuli, kredita ima kao u svakoj drugoj ekonomiji, mi danas imamo ogroman broj kredita koji se uredno servisiraju od strane klijenata banaka, ali mislim da taj procenat moramo podići, moramo intenzivirati i dinamizirati taj proces i time dati svoj doprinos onome što je cilj i svrha ovoga zakona.

Ono što se potpuno slažem sa vama, gospodine Labudoviću, to je odgovornost i ličnom imovinom. Zašto ne bi neko ko osnuje, po pravilima koja su u funkciji biznisa, kompaniju da planski ne kreiramo stečaj u toj kompaniji, pa onda preko povezanih lica osnivamo drugu, a naša imovina zaštićena. Ovdje u meni imate partnera za takvu stvar i ja sam to pomenuo već na Vladi, juče na Komisiji za sivu ekonomiju i mislim da se odgovornost ličnom imovinom, kao institut, treba implementirati u nekoj fazi i to što je prije moguće.

Ovaj zakon, znači, iako nije obavezan, još jednom ću ponoviti, je gubitak alibija za komercijalne banke, da one ne mogu da urade sve, jer u samom zakonu postoje i poreski podsticaji, ne veliki potencijalni gubici, ali mnogo više pozitivnih reperkusija na sistem javnih finansija za slučaj oporavka bilo koje od kompanija koje u slučaju male i otvorene ekonomije, kakva je naša znače i snažan doprinos ukupnom ekonomskom oporavku.

Ja sa ovog mjesta poručujem da ovaj zakon nema političke dimenzije, ne vidim ih, zaista ih ne vidim, i ne želim da dezavuišem ovaj visoki dom niti poslanike.

Kada je u pitanju penzionisanje, ja samo pričam, čini mi se konzistentno istu priču. Dajte da svaka promjena zakona koja ima fiskalne implikacije, da makar to sagledate ovdje, pa neka ministar finansija bude odgovoran, nije problem, najmanji je to problem, vjerujte mi. Ali, pogledajmo sve implikacije kako donošenja budžeta da na vrijeme reagujemo i spriječimo sve ono što može da proizvede nesporazume, bilo vlasti, bilo opozicije. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre Žugiću.

Konstujem da je pretres završen.

Izjasnićemo se naknadno.

Kolege, da vas informišem, kao što dobro znate, sutra je Premijerski sat, počinje se u 12 sati, a zatim poslanička pitanja.

Prvi na redu će biti potpredsjednici Vlade, gospoda Marković i Lazović, a zatim, najvjerojatnije ministar Pažin. U četvrtak ćemo takođe nastaviti sa poslaničkim pitanjima.

Svako dobro i laka noć.

31. 03. 2015. godine

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Koleginice i kolege, nastavljamo drugu redovnu sjednicu.

Na dnevnom redu je **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom razvoju.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su dr Vladimir Kavarić, ministar ekonomije i dr Nina Vujošević, generalna direktorka Direktorata za razvoj.

Izvjestioci odbora su Željko Aprcović Zakonodavnog odbora i Almer Kalač Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres i pitam ministra Kavarića da li želi dopunsko obrazloženje.

Želi. Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovane dame i gospodo poslanici,

Zakon o regionalnom razvoju stupio je na snagu u aprilu 2011. godine. Njegova dosadašnja implementacija doprinijela je stvaranju strateško-planskog okvira regionalnog razvoja na nacionalnom i lokalnom nivou, odnosno izradi i monitoringu implementacije Strategije regionalnog razvoja, donošenju strateških planova razvoja u većini jedinica lokalne samouprave, izračunavanju njihovog stepena razvijenosti i konkurentnosti, kao i davanje podsticaja za podršku manje razvijenim jedinicama

lokalne samouprave i regiona. Dodatno, na osnovu Zakona uspostavljena je i baza o razvojnim projektima za potrebe monitoringa regionalnog razvoja.

Osnovni razlog za izmjenu i dopunu Zakona je promjena teritorijalne organizacije Crne Gore koja je nastala donošenjem zakona o izmjeni i dopuni Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, kojima su područja Petnjica i Gusinje dobila status opštine. Pored toga, dosadašnja implementacija zakona je pokazala neophodnost unapređenja pojedinih njegovih odredbi u skladu sa postojećim mjerama uvođenju politike regionalnog razvoja. U tom smislu, predlog izmjena i dopuna Zakona sadrži izmjene njegovog cilja koji se odnosi na obezbjeđivanje ravnomjernijeg rasta i razvoja svih jedinica lokalne samouprave i regiona, zasnovanog na konkurentnosti, inovativnosti i podsticanju zapošljavanja.

Izmjene i dopune zakona se odnose na neophodnost usaglašavanja značenja i sadržaja Strategije regionalnog razvoja i Regionalne razvojne strategije, s obzirom da Strategija regionalnog razvoja definiše jasan pregled opštih i specifičnih ciljeva, prioriteta i mjera po regionima.

Predlogom izmjena i dopuna se preciznije definiše neophodnost usaglašavanja podsticaja u okviru planova i programa, koje pripremaju i sprovode organi državne uprave, organizacije i privredna društva u cilju podrške ravnomjernijem regionalnom razvoju, odnosno definisanje kriterijuma i postupka za dodjelu podsticaja u skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Takođe, Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom razvoju obuhvaćena je i izmjena u smislu kvalitetnijeg i ažurnijeg unosa podataka u elektronsku bazu u razvojnim projektima, čime se obavezuju korisnici baze da najmanje tromjesečno, u slučaju aktivnog projekta u kontinuitetu evidentiraju promjene na razvojnim projektima. Takođe, izvršeno je usklađivanje kaznenih odredbi sa odredbama iz člana 15 stava 2 Zakona o prekršajima.

Pored navedenog, na sjednicama nadležnih skupštinskih odbora na Predlog izmjena i dopuna Zakona su prihvaćeni i određeni amandmani. Amandman o potrebi izjednačavanja strateškog plana razvoja sa višegodišnjim investicionim planom jedinica lokalne samouprave, amandman nadzoru nad sprovođenjem zakona za koji u

Ministarstvo ekonomije smatramo da će doprinijeti i kvalitetnijoj i efikasnijoj primjeni zakona, kao i amandmani Zakonodavnog odbora koji su postali sastavni dio predloga.

Krajem prethodne sjednice dostavljen je amandman poslanika koji se odnosi na stvaranje formalnog osnova za donošenje posebnog akta kojim se određuje model podsticanja razvoja kroz privlačenje direktnih investicija i kreiranja povoljnog okvira za privlačenje većeg broja investitora i stvaranje jasnog zakonskog okvira za definisanje razvoja biznis zona kao jednog od modela unapređenja poslovnog ambijenta i efikasnog mehanizma za privlačenje investitora i povećanje konkurentnosti. Po osnovu ovoga amandmana, Vlada odlučuje, odnosno u procesu se nalazi odlučivanja po ovom osnovu i s tog aspekta možemo da najavimo da ćemo prihvatiti i ovaj amandman jer ga smatramo korisnim. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem ministru na dopunskom obrazloženju.

Pitam izvjestioce odbora da li žele riječ. Ne. Hvala.

Poštovane kolegice i kolege, samo jedna napomena za sve nas. Dakle, po dogovoru sa kolegijuma rasprava po ovom predlogu će trajati dva sata i molba je da u narednih pola sata od ovog trenutka, dakle od početka rasprave, svi poslanički klubovi pripreme spisak zainteresovanih poslanica i poslanika za diskusije. To je dogovor sa kolegijuma da imamo tu preciznu evidenciju o prijavljenim poslanicima. Ako rasprava traje tri sata, sat vremena od početka rasprave, a ako rasprava traje manje od tri sata, u pola sata da se prijave zainteresovani poslanici. Mislim da je to korisno radi našeg zajedničkog planiranja vremena i poštovanja dogovorenog plana.

Prvi poslanik iz kluba Demokratske partije socijalista uvaženi kolega Adrović.

Izvolite, kolega Adroviću.

REŠID ADROVIĆ:

Hvala, uvaženi potpredsjedniče Skupštine Crne Gore.

Uvažene poslanice i poslanici, poštovani građani, uvaženi ministre,

Zakonom o regionalnom razvoju uređuje se način podsticaja i planiranja regionalnog razvoja Crne Gore i druga pitanja važna za regionalni razvoj. Zakon je

usvojen aprila 2011. godine. Politika regionalnog razvoja se zasniva na ciljevima kojima se obezbjeđuju uslovi za ravnomjerniji razvoj jedinica lokalne samouprave, ubrzani razvoj manje razvijenih jedinica lokalne samouprave i regiona i zaštita životne sredine. Regionalni razvoj se planira Strategijom regionalnog razvoja. Strategijom su utvrđeni ciljevi, prioriteti, mjere, aktivnosti i politika regionalnog razvoja radi smanjenja regionalnih nejednakosti. Strategiju donosi Vlada na predlog Ministarstva ekonomije. Zakonom je definisano ko učestvuje u pripremi i sprovođenju politike regionalnog razvoja.

Izmjenom Zakona o regionalnom razvoju, u članu 9, pored nabrojanih subjekata, organa i organizacija koje obavljaju poslove kojima se postiže regionalni razvoj, dodaju se privredna društva koja svojom djelatnošću mogu doprinijeti ravnomjernijem razvoju države. Predloženim izmjenama i dopunama preciznije se definiše politika regionalnog razvoja u narednom periodu, usklađuje se pomenuti zakon sa Zakonom o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, gdje se sjevernom regionu dodaju novoformirane opštine Petnjica i Gusinje, što mislim da je za ove dvije novoformirane opštine dobro jer će se Strategijom razvoja predvidjeti koji će se projekti u njima realizovati i time pomoći njihovom bržem razvoju.

Izmjenama i dopunama ovog zakona uvodi se obaveza organa, organizacija i privrednih društava da u planovima i programima koje pripremaju realizuju u cilju podsticaja regionalnog razvoja i moraju pored podsticaja jasno definisati kriterijume i postupak realizacije tih podsticaja. Novim Zakonom o regionalnom razvoju se, takođe, uvodi novi član 19a kojim se definiše na koji način se obezbjeđuju podsticaji razvoja. U tom članu se precizira da se to radi davanjem subvencija kamatne stope za zajmove, povoljnijih kredita, garancija, fiskalne olakšice i dr. Pored ovih obezbjeđuju se i druge olakšice. Podržaću ove predložene izmjene u ovom zakonu. Međutim, moram da napomenem da imam utisak da samo ovako pobrojane podsticajne mjere na najbolji način ne obavezuju organe i organizacije, kao i privredna društva da ih primjenjuju u svojim planovima. Upravo zbog toga smatram da nadležno ministarstvo koje po članu 10 ovog zakona ima obavezu da priprema strategiju i prati njeno sprovođenje, odnosno realizacija mora donijeti neke obavezujuće norme i na taj način mnogo više uraditi da bi

očekivanja građana pojedinih regiona bila zadovoljena. To se samo može ostvariti kroz jasno obezbijeđene norme i praćenje njihove dosljedne realizacije.

Da je to veoma važno, skrenuo bih za trenutak pažnju na Strategiju regionalnog razvoja za period 2010-2014. i državnu pomoć koja je realizovana u 2013. godini. U regionalni razvoj u 2013. uloženo je 3% više sredstava u odnosu na 2012. godinu, što je dobro. No, ako posmatramo ulaganje sredstava, regionalne razlike ostaju i dalje izražene. Razlog zbog čega je to tako najbolje se vidi ako posmatramo realizaciju strateškog cilja br.2 - ubrzani razvoj manje razvijenih jedinica lokalne samouprave i regiona. Za realizaciju ovog cilja uključene su aktivnosti Investiciono-razvojnog fonda, isplata sredstava u okviru Midas projekta, Egalizacioni fond, osnovnih dotacije i program državne pomoći. Ako znamo da je u 2013. godini Investiciono-razvojni fond uložio 37 miliona 806 hiljada, uslovnih dotacija je bilo 200.000, Egalizacioni fond 25.313, Midas projekat 1.243.000, a državna pomoć u 2013. godini iznosila je 100 miliona, ispada da je ukupno u ove svrhe uloženo 164.563.000 eura, što je značajno.

Međutim, kada se uzme u obzir podatak da je od 164 i po miliona u sjeverni region uloženo svega 28 miliona 846 hiljada eura, jasno se dolazi do zaključka da je to veoma malo, odnosno svega nekih 17,5% uložених sredstava. Još ilustrativnija je situacija kada je u pitanju strateški cilj 3 - zaštita životne sredine, gdje je ukupno uloženo 43 miliona 943 hiljade eura od čega u sjeverni region je uloženo svega 11% sredstava. Razumijem da je to posljedica nekih okolnosti, odnosno problema koje treba riješiti, ali se moramo složiti da na dužim stazama takvo stanje ne bi smjelo da se provlači. Međutim, vjerujem da je zapravo izvjesno da će se situacija već ove godine, kada se očekuje početak realizacije najvećeg infrastrukturnog projekta u Crnoj Gori, poboljšati u korist sjevera i to izgradnjom prve dionice auto-puta od Smokovca do Mateševa i da će se već u narednim godinama realizovati mnogo više projekata u sjevernom regionu i da će se sveukupna situacija vidno promijeniti, što su i osnovne intencije izmjene i dopune ovog zakona. U uvjerenju da će to tako biti, još jednom dajem podršku ovom zakonskom predlogu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Adroviću.

Sljedeće uvodno izlaganje ima kolega Bojović. Izvolite, kolega Bojoviću.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi građani, poštovane kolege,

Predložene izmjene Zakona o regionalnom razvoju su, po svemu sudeći, izmjene tehničkog karaktera. Međutim, to nije ključni problem. Problem je što su sve prethodne izmjene ovog zakona o regionalnom razvoju zapravo bile tehničke prirode. Jer, postavlja se pitanje zbog čega uopšte Zakon o regionalnom razvoju egzistira u pravnom sistemu Crne Gore kada on ne proizvodi nikakve konkretne posljedice niti daje konkretne efekte na poboljšanje stanja i uslova života posebno na sjeveru Crne Gore, ali i u drugim zapostavljenim krajevima Crne Gore.

Smatram da ovaj zakon egzistira u pravnom sistemu Crne Gore samo da bi se stvarao privid brige ove Vlade o sjeveru i zapostavljenim krajevima Crne Gore. Jer, da li je ovaj zakon od trenutka kada je usvojen, pa kroz izmjene koje je pretrpio, zaustavio odliv stanovništva sjevera Crne Gore i drugih zapostavljenih krajeva? Apsolutno nije. Da li se zbog ovog zakona pokrenula privreda na sjeveru i da li su se otvorila nova radna mjesta? Apsolutno nijesu. Da li su se riješili ekološki problemi? Kao što vidimo, nijesu. Ova vlast i ova Vlada sjever Crne Gore, prije svega, gleda isključivo kroz resurse koje treba uzurpirati i raubovati, ali ne i kroz ljude koji na tom prostoru žive. To je politika ove Vlade.

Kada smo već kod Strategije regionalnog razvoja, da razjasnimo jednu stvar. Ova Vlada ima dvije strategije regionalnog razvoja. Jedna strategija je zvanična Strategija regionalnog razvoja koja je objavljena u zvaničnim dokumentima i koja se ne sprovodi. Druga strategija je nezvanična strategija regionalnog razvoja ove Vlade koja

se i te kako sprovodi i koja se zapravo svodi na dvije stvari. Prva je uzurpacija i pljačka resursa od strane tajkuna i drugih kvazi biznismena spregnutih sa ovom vlašću, a drugi element te strategije je oličen u aferi "Snimak". Dakle, afera "Snimak" je osnovna strategija ove Vlade prema sjeveru Crne Gore. Potrebno je osiromašiti građane na sjeveru, učiniti ih što više ekonomski zavisnim u statusu ekonomske neizvjesnosti kako bi se lakše realizovale metode i tehnike izbornih zloupotreba koje smo imali prilike da vidimo da su objavljene u aferi "Snimak".

Kao što vidimo, danas je objavio Dnevni list "Dan" informaciju da je i SDP u prethodnom periodu koristio iste tehnike i iste metode zloupotrebe državnih resursa i da su i oni kupovali glasove, pretpostavljam većinom na sjeveru, jer su gore građani najviše osiromašeni, novcem, zapošljavanjem i raznoraznim drugim oblicima zloupotrebe državnih resursa. Umjesto da se pristupi urgentnom rješavanju prioriternih problema, najvećih problema na sjeveru Crne Gore, ovdje nam Vlada nudi izmjene zakona koje su tehničke prirode. Pretpostavljam da bi ovo trebalo da bude pokriće za nastavak simboličnih ulaganja i stvaranja privida brige države o sjeveru.

Sada pazite, ovim zakonom je predviđeno da privredni subjektiusaglašavaju svoje planove i programe sa Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore koja se ne sprovodi. Koja je svrha toga da privredni subjekti usaglašavaju svoje planove i programe rada sa strategijom, koja svakako ne može ni u jednoj trećini da bude realizovana? Bolje bi bilo da privredni subjekti na sjeveru Crne Gore počnu da poštuju zakone iz oblasti životne sredine, ili, eventualno, da Elektroprivreda Crne Gore konačno isplati Opštini Pljevlja 15 miliona evra zbog toga što je u dugom nizu godina na divlje odlagala pepeo i šljaku na deponiji Maljevac, trujući građane i izbjegavajući plaćanje naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta opštini Pljevlja. Koliko bi to značilo Opštini Pljevlja? Neuporedivo više od toga što će ona sad po ovom zakonu morati da usaglašava svoje planove i programe rada sa nekom Strategijom regionalnog razvoja koja se ne sprovodi.

Kada je u pitanju smisao usvajanja strategije i uopšte ova politika koja se sad zasniva na nekim formalnim strategijama, suštinsko pitanje kad govorimo o pokretanju

života na sjeveru Crne Gore nije – 'ajmo da napravimo ozbiljnu strategiju pa da vidimo kako se ona neće realizovati od strane ove Vlade. Ključna institucija za pokretanje života na sjeveru, za pokretanje privrede nije Vlada Crne Gore, nije, gospodine Kavariću, vaše ministarstvo, već vrhovno državno tužilaštvo. Ponavljam to po ko zna koj put. Vrhovni državni tužilac je najodgovornija institucija da obezbijedi da se privreda na sjeveru pokrene, da se oslobode zarobljeni resursi, da se raskinu kriminalni privatizacioni ugovori.

Dovoljan pokazatelj odnos ove Vlade prema sjeveru su: stanje mosta na Tari, stanje na Skijalištu "Savin kuk", stanje na pilani na Njegovuđi, situacija sa vazduhom i vodom u Pljevljima, situacija sa cementarom i drvopreradom na sjeveru. Na kraju da kažem nešto i o Nikšiću i o Nikšićanima. Kako ste uništili Nikšić i kako ga tretirate, bolje bi bilo i poštenije da ste Opštinu Nikšić u ovom zakonu svrstali u sjeverni region, nego što stvarate neku psihološku obmanu za Nikšićane, pa Nikšić stavljate u centralni region Crne Gore. Bilo bi poštenije da ga stavite u sjeverni region s obzirom na to kakvu politiku vodite i kakav odnos prema Nikšiću imate.

Nije mi jasno kakva je to politika regionalnog razvoja koju vodi potpredsjednik Vlade Crne Gore, gospodin Rafet Husović i predsjednik SDP-a. Očigledno da je podsticanje regionalnog razvoja za njih to što je po aneksu koalicionog ugovora DPS obezbijedila Bošnjačkoj stranki da dobije direktora Centra za socijalni rad u Rožajama, što će dobiti direktore u šest osnovnih i srednjih škola i pet mjesta pomoćnika direktora. To je politika regionalnog razvoja DPS, SDP-a i Bošnjačke stranke. Hvala.

PREDŠEDAVAVJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Bojoviću. Uporno reagujem ne kao Nikšićanin, neko neko ko je u ime vas ovdje zadužen da poštujemo naš Poslovnik. Prekoračili ste značajno Vaše vrijeme. Molim sve kolege da poštujemo naš zajednički Poslovnik. Predlažem da nastavimo.

Sljedeći diskutant u dijelu uvodnih izlaganja je kolega Bralić. Izvolite, kolega Braliću.

IZET BRALIĆ:

Hvala, predsjedavajući. Uvažene kolegice i kolege, uvaženi ministre Kavariću, Socijaldemokratska partija je razmotrila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom razvoju i, kako predlagač kaže, osnovni razlog za izmjene i dopune Zakona o regionalnom razvoju je promjena teritorijalne organizacije. Ja bih bio mnogo srećniji kada bi razlog za izmjene i dopune bila upravo analiza neostvarenog plana regionalnog razvoja, jer mislim da je to mnogo racionalnije.

Kratko ću se osvrnuti na član 7 predloženih izmjena i dopuna. Predlaže se dodavanje novog člana čija sadržina se odnosi na vrste podsticaja regionalnog razvoja. Mišljenja sam da predlagač nije obuhvatio moguće veoma važnu podsticajnu mjeru, koja bi mogla glasiti "oslobađanje od obaveza".

Kada se govori o regionalnom razvoju, asocijacija ide apsolutno na razvoj sjevera, što svakako ne bi trebalo da bude, ali godinama imamo planova, a još uvijek regionalni razvoj u Crnoj Gori, kada se spomene, asocira na razvoj tamo i gdje nije razvijeno, na sjever.

Značajan broj planskih dokumenata obrađuje pravce razvoja sjevera Crne Gore. Kao prvi ili prioritet razvoja zavisno od opštine na koju se odnosi prepoznat je turizam i to dominantno planinski turizam. I pored nespornih deklarativnih zalaganja i formalnog opredjeljenja, u konkretnoj realizaciji nijesu postignuti postavljeni ciljevi.

Najviše se, ako možemo tako reći, učinilo na stvaranju pretpostavki za razvoj planinskog turizma u okviru korekta Bjelasica, Komovi iako se i ovdje radi u realizaciji o brojnim odstupanjima kako predviđenih rokova, tako i investicija.

Formirana je Regionalna razvojna agencija 2009.godine. Ona je ograničena samo na ovo područje iako bi po našem mišljenju bilo racionalnije, ako već ima regionalni karakter, da obuhvati i ostala područja sjevera Crne Gore.

Kada se ima u vidu prostorni plan posebne namjene za Bjelasicu i Komove, uočava se da ovaj plan obuhvata djelove opština Podgorica, Plav, Berane, Bijelo Polje, Mojkovac i Kolašin. Još preciznije posmatrano, ovaj prostorni plan se više može okarakterisati kao kontinentalni nego kao sjeverni. Smatramo da je njegova realizacija opravdana i da u tom pravcu treba intenzivirati mjere i aktivnosti.

Kada se posmatra klasterizacija planinskog razvoja turizma, zapaža se da opštine Pljevlja i Rožaje, kao i značajan dio sjevernog dijela Opštine Bijelo Polje stoje izolovane ili bar nepovezane značajnije sa razvojem klastera turizma označeno kao klaster pet i šest. Zbog toga predlažemo da ovo područje koje je po cijeloj dužini granična i najsjevernije u Crnoj Gori, a u jedno i najsiromašnije u što kraćem roku uzmu u razmatranje i obradu po proceduri koja je uobičajena za izradu planova razvoja planinskog i u prvom redu zimskog turizma. Na ovaj način bi se stvorile formalne i

planske pretpostavke za osmišljen razvoj, organizaciju i uređenje prostora ovih opština, u skladu sa osnovnim razvojnim opredjeljenjima i na principima održivog razvoja.

Polazno opredjeljenje za obradu ovih područja radi razvoja turizma služila bi dokumenta, kao što su Prostorni plan Crne Gore do 2020.godine, Master plan razvoja turizma u sjevernom dijelu Crne Gore, Program razvoja planskog turizma u Crnoj Gori, strateški okvir održivog turizma u sjevernom i centralnoj Crnoj Gori, socio-ekonomska analiza sjevera Crne Gore.

Prema programu razvoja planinskog turizma u Crnoj Gori, koji sadrži projekciju razvoja turizma, planirane ukupne investicije do 2020.godine su do 351 milion eura. Za sada nema dostupnog podatka koliko je od tih projekcija realizovano, koliko je investirano i izvršeno investicija pojedinačno po opštinama na sjeveru Crne Gore.

Potrebno je da Vlada Crne Gore da jasno viđenje zapošljavanja na sjeveru Crne Gore i da donese akcioni plan realizacije tih aktivnosti, kako bi se iste mogle transparentno /Prekid/

Na ovaj način bi nadležni zaduženi organi dobili precizan i sa rokovima definisan plan zaduženja po čijoj realizaciji bi morali izvještavati Vladu Crne Gore i Skupštinu Crne Gore.

Ovim bi se blagovremeno uočeni nedostaci i nerealizovane obaveze uočile kako bi se moglo na vrijeme reagovati u realizaciji akcionih planova. Slobodna radna mjesta su na primorju i u Podgorici, a nezaposleni su na sjeveru, koji se uporno pokušavaju uposliti sezonski na jugu i u Plantažama, gdje će platu potrošiti na stan i hranu i vratiti se praznih džepova kod svojih porodica.

Pa i spisak govornika koji su prijavljeni na ovu temu dovoljno govori o realizovanim planovima. Vidim da su se prijavili samo poslanici sa sjevera. To dovoljno govori o tome, ali kako i u politici, tako i u životu - samo se slabi žale. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Braliću. Sljedeći diskutant je kolega Nišavić, a neka se pripremi kolega Stanić. Izvolite, kolega Nišaviću.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Poštovani poslanici, poštovani gospodine ministre,

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom razvoju u članu 4, stav 2 mijenja se i glasi - Politikom regionalnog razvoja obezbjeđuje se ravnomjerniji rast razvoja svih jedinica lokalne samouprave i regiona zasnovan na konkurentnosti, inovativnosti i podsticanju razvoja.

Dragi građani, posebno nerazvijenom sjeveru ima više problema za razvoj, jer se donošenjem izmjena ovog zakona svi problemi rješavaju i padaju u vodu sve dosadašnje strategije dugoročnog razvoja. Pojačaće se konkurentnost, inovacije će biti glavni oslonac razvoja privrede sve u svrhu podsticanja zapošljavanja, a i dosadašnje strategije razvoja u zadnje dvije decenije dale su takve rezultate da i donošenje svakog novog strateškog plana donosi sve veće propadanje sjevera i uopšte ravnomjernijeg razvoja države.

Iako se ove izmjene suštinski odnose na član 2, kojim se u članu 4 dodaju sjevernom regionu novoformirane opštine Gusinje, Petnjica, moram se osvrnuti na

period iza nas kako je dosadašnja strategija Vlade uticala na zadržavanje stanovništva na sjeveru. Sa 45% stanovništva sjevera sada je taj procenat oko 30%, središnji region sa 36% na 43% i primorski region sa 17% na 24%. Dakle, dobro vidimo kako su strategije regionalnog razvoja uticale na migraciju stanovništva sa sjevera.

Što se tiče rasta zaposlenosti, proces je išao u istom pravcu, pa je sa nekad zanemarljivom stopom nezaposlenosti danas taj procenat najveći u sjevernoj regiji i iznosi oko 30%. Recimo, Andrijevića 32,5%, Bijelo Polje 26,6%, Kolašin 26%, Mojkovac 24%. Dakle, to je proizvod strategije ravnomjernog regionalnog razvoja. Zatvaranje na hiljade radnih mjesta, a istovremeno neotvaranje novih, tako da su ljudi sa ovog regiona prinuđeni da traže bolje uslove za rad i život.

Moram pomenuti i one firme koje bi mogle da rade, a pogrešnom, odnosno namjernom politikom se zatvaraju. Takav slučaj sam postavio i u poslaničkom pitanju, slučaj bjelopoljske Fabrike za proizvodnju mineralne vode "Rada", koja svojim kapacitetima u normalnim okolnostima može da zapošljava i do 120 radnika i da izdržava toliko porodica. Ali, nečijom namjerno pogrešnom politikom ta je fabrika trenutno zatvorena i ne zna se njena dalja sudbina.

Razvoj malih i srednjih preduzeća neravnomjerno je zapostavio sjever i nema govora o ubrzanom razvoju. Shodno tome, i prihod po glavi stanovnika je najmanji u sjevernim opštinama - Andrijevića 64 eura, Berane 62 eura, Bijelo Polje 72 eura, Šavnik 57 eura po glavi stanovnika, dok je u Budvi dohodak po glavi stanovnika 1.585 eura, odnosno preko 20 puta veći. Visina zarada mnogo je niža u sjevernom regionu, tako da je recimo Bijelo Polje sa 400 eura prosječno neto zarade zadnje u Crnoj Gori.

Što se tiče donacija od strane Egalizacionog fonda, koji se uplaćuje opštinama kako bi ta sredstva bila upotrijebljena u razvojne svrhe za povećanje produktivnosti i konkurentnosti, ista se uglavnom koriste kao spas za puko preživljavanje opština i finansiranje tekućih neophodnih potreba.

Što se tiče dijeljenja državne pomoći, znamo podatak za prošlu godinu da je od ukupne državne pomoći za sjeverni region odvojeno 0,84%. Možda će to biti drugačije usvajanjem ovih izmjena, jer se, kako rekoh u uvodu, njima obezbjeđuje ravnomjerniji rast i razvoj svih jedinica lokalne samouprave. U zakonu je sve lijepo, a stvarnost mnogo drugačija. Ovih dana rađena je jedna anketa u gradovima Bijelo Polje, Berane i

Rožaje i rezultati su poražavajući. /Prekid/ građana razmišlja kako da se prehrani, 5,2% kako će naša država ući u Evropsku uniju i samo 1,3% kako će naša država ući u NATO. Ova anketa jasno govori do čega su dovele dosadašnje strategije o ubrzanom regionalnom razvoju. Uglavnom razmišljaju kako da se prehrane i mnogi od ispitanika vide izlaz u selidbi, jer je 73% njih izjavilo da su u mogućnosti da bi se rado iselili u zemlje Evropske unije.

Dakle, na jednoj strani imamo tendenciju pražnjenja sjevera pada nataliteta, a sa druge strane puko donošenje Zakona o regionalnom razvoju, ali bez rezultata da se sjever revitalizuje otvaranjem novih radnih mjesta i mogućnosti da se ljudi tamo zaposle i da tamo ostanu da žive. Hvala na prekoračenju.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Nišaviću.

Sad ćemo čuti kolegu Stanića u ime Kluba samostalnih poslanika, a neka se pripremi poslanica Jasavić.

Izvolite, kolega Staniću.

NOVICA STANIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, gospodine ministre, poniženi i obespravljani građani sjevera,

Gospodine ministre, evo navešću dva zanimljiva. Jedan je crno-humorni, a drugi je žalosni, oba o obespravljenosti sjevera. Prvo, ovaj crno-humorni, čak ni na ovoj svadbi decenije u Splendidu niko nije bio sa sjevera. Taman kad smo bili jaknuli malo u tom pravcu, đavo ponese.

Drugi podatak, žalosni. Evo mjesecima tunel Ivica, kroz koji prolazim i kad dolazim i kad se vraćam, 4 km skoro, nema jedne sijalice da gori u tunelu usred mraka. Može li nešto Crna Gora da uradi i vaša Vlada? Odakle smo krenuli? Evo vam podatka - popis, 1931. godina, Opština Pljevlja 33.196 stanovnika, Podgorica 42.904 nepunih 10 hiljada više. Grad Pljevlja 6.189, grad Podgorica 10.267, četiri hiljade više.

Idemo dalje, smrtnost odojčadi od 1934. do 1939. godine, Pljevlja-Podgorica, paralela broj živorođenih 7.199 u Pljevljima, a u Podgorici 6.257, više je u Pljevljima, u pljevaljskoj opštini. E to su bila Pljevlja. Pazite, više je umiralo u tom periodu odojčadi u Podgorici nego u Pljevljima, 761 Podgorica, 697 Pljevlja. Dakle, promili 96,8 na hiljadu u Pljevljima, a 121,6 u Podgorici. Nevjerovatno. Pa onda idemo u socijalizam, odnosno komunizam, pa 1950. godina, kretanje stanovništva, Pljevlja, seosko područje 1268; Titograd, seosko područje 1202. Više u Pljevljima. Grad Pljevlja manji nego Podgorica što je normalno, ali broj sklopljenih brakova Pljevlja - seosko područje 323, u Podgorici 370; grad Pljevlja 81, grad Titograd 174. Pa danas bi bilo nezamislivo upoređivati broj sklopljenih brakova u Pljevljima i u Podgorici.

Dokle smo stigli? Stigli smo dotle da na sjeveru koji zahvata 53% površine Crne Gore živi 28,68%, a u Podgorici 29,99% stanovnika Crne Gore. To je rezultat između ostalog i državne pomoći koja je recimo u 2013.godini izgledala ovako - primorski region 2,18%, središnji region 91,49%, sjeverni region 1,79%, podatak za Ripplija. U toj godini Šavniku je dodijeljeno 3.828 evra(Bože, zašta li ih utrošiše), Andrijevići 9.587. Pa nemojte davati ništa, bolje ništa nego se brukat. E zato u Pljevljima u kojima je 1981. godine bilo 8824 zaposlena danas ima negdje oko pet hiljada.

Šta raditi? Sve ove priče o strategijama razvoja, sve je to "trla baba lan da joj prođe dan". Ovdje moraju da se definišu politički i sistemski zadaci. Sistemski: beneficirani radni staž, tri mjeseca na godinu dana na sjeveru. Jednostavno 30% veće plate na sjeveru, 30% manja cijena struje na sjeveru, dječiji dodaci na sjeveru i vratiće se ljudi na sjever. Politički. Ima jedna stara mudrost koja kaže - tuđa ruka svraba ne češe. Ja bih to definisao danas ovako - podgorička ruka ne daje, nego uzima. Javam tvrdim, bilo koja vlast da dođe u Podgorici, i ova opoziciona danas, isto će se ponašati, jer se formira uslovni efekat, sve dok sjever ne bude zastupao Pokret za sjever. Dakle, mora se formirati politička organizacija, odnosno stranka, partija koja će zastupati sjever Crne Gore, inače nema nam spasa.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Staniću.

Koleginica Jasavić u ime Kluba Pozitivne Crne Gore, a neka se pripremi poslanik Popović. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Hvala, potredsjedniče.

Poštovane koleginice, poštovane kolege, poštovani građani, gospodine Kavariću, sa saradnicom,

Niko se ne žali na mali dio, ali se svako žali na krivi dio. Čuli smo ovdje da se žale slabi. Zašto smo slabi? To je osnovno pitanje. Zašto je sjever bogat, a građani siromašni? Prvenstveno mislim da je to zato što politički predstavnici sjevera nemaju viziju zaštite i razvoja sjevera. Nekada su političari sa sjevera radili za građane, za grad, a ne za svoje porodice i najbliže partijsko okruženje. Sticajem okolnosti dolazim iz porodice koja je indirektno ili direktno vezana za takve političare. I tada se sjever razvijao, ali te porodice nijesu imale nikakve privilegije osim elementarnu, kao i ostali. Sada imamo dekadenciju instituta liderstva. Liderstvo je u krizi u cijelom svijetu, pa i na sjeveru. I to je očigledno, zato su rezultati ovakvi poražavajući. Zašto su rezultati poražavajući? Zato što brojevi neumitno govore šta ova vlast radi. Koliko se državna pomoć na regione neravnopravno raspoređuje govore i podaci da svake godine za sjeverni region se odvaja državne pomoći u prosjeku od 1,8%. I pored toga što sjeverni region pokriva 53% područja Crne Gore jasno je da u 2013.godini sjevernom regionu je dodijeljeno 1.790.000, dok je samo u Podgorici te godine dodijeljeno skoro 89 miliona eura. Ono što je evidentno da je ukupan broj stanovnika u opštinama na sjeveru Crne Gore u 2011. godini iznosio 177 hiljada, ili 28% od ukupnog broja stanovnika, dok je taj broj u Podgorici iznosio 185 hiljada. Koliko državna pomoć utiče na razvijanje regiona ukazuju podaci o iseljavanju i naseljavanju građana iz jednog u drugi region.

Naprimjer, u Podgorici se od 2010. godine do 2014.doselilo čak 11 hiljada stanovnika. Ono što ova vlast neće da vidi ili planski radi, a drugi joj pomažu, gospodine Kavarić, Vama se obraćam, jeste da neće da evidentira koliko se ljudi sa sjevera Crne Gore iseljava. Na sjeveru Crne Gore se dešava masovno iseljavanje građana, gdje se u posljednjih dva mjeseca iselilo, prema našim podacima, dvije hiljade građana najviše prema inostranstvu. Kakav je ovo perfidni demografski inžinjerung to treba upravo da odgovorite tačno na ovom pokretu koji mora da bude pokret liga za sjever. I kada se politička moć koncentriše u ligi za sjever, onda ćemo da vidimo kakvim ćemo jezikom da razgovaramo. Nećemo da se iseljavaju stanovnici sjevera Crne Gore. Nećemo da nasijedamo na te zamke i pozivam ljude koji su u vlasti, a sa sjevera su Crne Gore, da se na ovo pitanje ozbiljno okrenu jer građani se masovno iseljavaju, a vi tu činjenicu masovno ignorišete. I mislite da ćemo na to da ćutimo? E nećemo da ćutimo nego ćemo vam odgovoriti kako umijemo i znamo. Dosta smo se iseljavali. Hoćemo da ostanemo na svoja ognjišta, a vi to ne dozvoljavate. Vi namjerno sprovodite ovakvu

politiku i to vam prolazi. Prolazi vam zato što vam može biti, a sve dok vam može biti, sve će biti manje građana na sjeveru Crne Gore i bogati sjever biće sve siromašniji.

Vi ste govorili u svom izlaganju o konkurentnosti, inovativnosti i povećanju zapošljavanja. Ja sam juče kao predstavnik Odbora za evropske integracije posjetila Opštinu Danilovgrad i Opštinu Podgorica, vezano za IPA fondove. Moram da pohvalim Opštinu Danilovgrad, koja je vrlo konkretna i kvalitetna po pitanju povlačenja sredstava iz IPA fondova. Mi kao Parlament se moramo pozabaviti pitanjem povlačenja sredstava iz IPA fondova. To su značajna sredstva koja se mogu opredijeliti za sjever. Imamo u strateškom dokumentu Evropske komisije za IPA 2 u okviru finansijske perspektive za 2012 - 2014.godinu 270 miliona odvojeno bez regionalne i teritorijalne saradnje. Ne zaboravite da prekogranična saradnja /Prekid/ sredstava iz IPA fondova da li je ova vlast spremna da se uhvati u koštac sa pitanjima povlačenja sredstava iz IPA fondova. Ne znam da li je Vlada, ali ću učiniti sve da ovaj Parlament na tome maksimalno radi.

Molim vas. Imam još minut i drugi su prekoračili i ja ću prekoračiti. Odvojeno je za reformu, za socioekonomske, regionalni razvoj IPA fondova 90 miliona, a za poljoprivredu i ruralni razvoj 52 miliona. Ono što moramo kao država da uradimo to je da moramo napraviti fondove za koofinansiranje i predfinansiranje IPA projekata, jer to su glavni problemi na koje nailaze lokalne samourpave i sasvim sigurno preko Odbora za evropske integracije ćemo ovo inicirati. Vi se na to ne obrćete, jer Vas to puno ne dodiruje. Vas i ne treba nego ministra finansija i tražićemo sastanke sa zajednicom opština Crne Gore da se ovo pitanje kvalitetno postavi. Ovo je način da dođemo do sredstava preko Evrope, jer preko vas sjever dobiti centa neće.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Poslanik Popović ima riječ u ime Kluba četiri partije a neka se pripremi poslanik Sijarić.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, uvaženi predstavnici Vlade, poštovani građani i građanke Crne Gore, crnogorske dijaspore,

Na početku da demantujem poslanika Bralića da su se prijavili samo poslanici sa sjevera. Ja sam poslanik sa juga, iz središnjeg regiona i sa sjevera. Rođeni Kotoranin sa juga, južni region, po ocu Cetinje, sa Njeguša, a po majci Vasojević iz Bara kraljskih.

Tako da sam ja ta mješavina, ali rođeni Kotoranin i živim u Kotoru. Jeste. Žena Crmničanka, prava mješavina.

Ja ću početi sa ovim veoma zabrinjavajućim podacima koji se tiču strukture stanovništva Crne Gore koja se mijenjala. Ovdje je imam i kako oživjeti sjeverni region. Dakle, 1961.godine, sjeverni region, struktura stanovništva 46,19%; 1971, nešto više od 43%; 1981.godine 39%, 1991. 37%; 2003. 33%; da bismo 2013. došli do 30%. Središnji region od 1961. sa 36%, došao je do 45%. Primorski region 1961.17,68%, preko 1981.19,81%, a sad je preko 25%.

To je ono što je veoma zabrinjavajuće, pristup problemu regionalni razvoj u cjelini, a naročito problemi razvoja seoskih područja u Crnoj Gori tokom više decenija nijesu posmatrani kao integralni dio ukupnog društveno-ekonomskog razvoja. Problematika regionalnog razvoja je marginalizovana. Analizirana je kao jedna odvojena i ne mnogo značajna dimenzija ukupnog razvoja. Zanemarivana je činjenica da razvoj ima svoje specifične prostorne dimenzije, odnosno da definisanje institucionalnih razvojnih mehanizama nije regionalno neutralno. Regionalne razlike su posmatrane uglavnom sa aspekta nivoa razvijenosti, tako da su zanemarivane njihove ekonomsko-razvojne, socijalne, društvene i posebno demografske specifičnosti. S druge strane, ruralni razvoj je tretiran ne kao problem razvoja određenih prostora, nego kao sektorsko pitanje i to uglavnom u okviru razvoja poljoprivrede. Kao posljedica granskog pristupa, a ne i regionalno-prostornog pristupa u razvojnoj politici, odvijala se stihijna deagrarizacija i depopulacija, odnosno produbljivanje regionalnih i strukturnih razvojnih problema. Strateški važni prostori ostajali su populaciono nepokriveni, a njihovi ukupni, a posebno agro-ekološki resursi neiskorišćeni.

Istovremeno u razvijenijim centrima dolazi do prekomjerne koncentracije stanovništva i privrede, što proizvodi negativne posljedice u ekonomskoj, socijalnoj, prostornoj i ekološkoj sferi. Kada se govori o regionalizaciji Crne Gore, ona se dijeli na tri velika regiona: sjeverni, središnji i južni. Od ukupno 23 opštine sjevernom regionu pripada 13 opština: Andrijevića, Berane, Bijelo Polje, Kolašin, Mojkovac, Plav, Plužine, Pljevlja, Rožaje, Šavnik, Žabljak, Petnjica i Gusinje. Središnji obuhvata četiri opštine: Cetinje, Danilovgrad, Nikšić i Podgorica, dok je u okviru južnog regiona šest opština: Bar, Budva, Herceg Novi, Kotor, Tivat i Ulcinj.

Crnu Goru karakterišu značajne regionalne razlike u stepenu razvoja, koje se, prije svega, manifestuju kroz nerazvijeni sjeverni region i razvijeniji centralni i južni

region. Pored ekonomskih nerazvijenost sjevernog regiona nosi sa sobom i ograničenje u pogledu društvenog razvoja kroz ograničen pristup institucijama i uslugama i pojačane rizike za neodrživo korišćenje prirodnih resursa, prije svega, šumskih.

Sjeverni region koji čini nešto više od polovine teritorije Crne Gore karakteriše učešće od svega 18% u BDP-u. Početkom 1990.godine to je bilo preko 25%. U ovom regionu su opštine u kojima je BDP po glavi stanovnika u 2002.godini bio ispod 500 eura. Stopa nezaposlenost je preko 30%. U južnom regionu je ispod 15%, a depopulacija broj stanovnika u periodu između popisa 1991. i 2003.godine smanjen je za 11 indeksnih poena. U sjevernom regionu živi nešto manje od 1/3 ukupnog stanovništva, a stopa siromaštva je značajno viša od prosjeka u Republici. Nerazvijenost saobraćajne i druge infrastrukture posebno u ruralim područjima.

Na drugoj strani, resursi kojima raspolaže sjeverni region su značajni, posebno kada se radi o poljoprivredi: 67% obradivih površina i 70% stopnog fonda i šumarstvu, 71% drvne mase. Sjeverni region takođe raspolaže značajnim potencijalima za razvoj različitih vidova turizma, posebno onih koji bi mogli doprinijeti upotpunjavanju turističke ponude, trenutno dominantno vezane za južni region.

Zahvaljujem na ovom prekoračenju. Apel svima, mora se oživjeti sjeverni region. Bezbroj priča vrtimo ovdje stalno istih, ali nikako da dođemo do konkretnih rezultata. Možda se treba ugledati na onaj nekadašnji zeleni plan iz bivše SFRJ. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

I posljednji krug uvodnih izlaganja. Kolega Rešad Sijarić u ime Kluba Bošnjačke stranke.

REŠAD SIJARIĆ:

Uvaženi predsjedavajući, ministre Kavariću sa saradnicom, poslanice i poslanici, poštovani građani,

Crna Gora sa površinom od 13.812 km² i 620.000 stanovnika pripada kategoriji malih evropskih zemalja. Ima značajne prirodne resurse, uglavnom smještene u sjevernom regionu. Nizak stepen razvijenosti u odnosu na Evropsku uniju, 41% od prosjeka Evropske unije, kao i drastične regionalne razlike po svim socio-ekonomskim parametrima daju pesimističku sliku ekonomskog stanja u državi. Jedan od osnovnih ključnih razloga niskog stepena privredne razvijenosti Crne Gore u odnosu na EU je, prije svega, njen neravnomjeran regionalni razvoj. Sjeverni region u kome se u najznačajnijem dijelu nalaze razvojni resursi Crne Gore, hidropotencijal 100%, šume 71%, obradivo zemljište 67%, uglj, značajni turistički potencijali, rude i druga prirodna bogatstva čine 52,8% teritorije države, a naseljava ga svega 28% stanovništva. Da je ekonomsko stanje na sjeveru u odnosu na druga dva regiona veoma teško ilustruju sljedeći parametri, odnosno ekonomski pokazatelji.

Broj stanovnika ove regije u periodu od 2003. do 2011.godine smanjio se za 13.773 stanovnika, što u procentima iznosi 7,2% stanovništva regiona. Broj nezaposlenih lica u sjevernom regionu na kraju 2013.godine iznosio je 12.810, ili 37,1% nezaposlenih u Crnoj Gori.

Stepen razvijenosti u većini jedinica lokalne samouprave u ovom regionu kreće se od 31,92 do 70,74 indeksnim poena. Indeks razvijenosti u Budvi, primjera radi, iznosi 331,73, u Tivtu 173,09, Podgorici 141,13, a u Bijelom Polju 38,06, Andrijevici 37,92,

Rožaju 39,64, Šabniku 49,40 i slično. Podaci su preuzeti od MONSTAT-a. Neki su znatno nepovoljniji.

Regionalizacija podrazumijeva raspodjelu centralizovane i unitarizovane društvene ustrojenosti između države, regiona i lokalne samouprave. Regionalizacijom građani dobijaju konstitutivni položaj. Jedan od uslova evrointegracije Crne Gore jeste decentralizacija, regionalizacija i povezivanje pograničnih regiona. Skoro u svakoj postsocijalističkoj državi postoje prosperitetni region i region koji u značajnoj mjeri zaostaju u odnosu na evropski prosjek. Evropa, unija regiona je stvarnost koju treba što prije prihvatiti kako bi se išlo ukorak sa standardima evropskog, ekonomskog razvoja.

Veliki broj postkomunističkih zemalja implementirao je evropske principe teritorijalnog organizovanja. Zemlje Istočne Evrope koje su završile proces regionalizacije i decentralizacije i na taj način u velikoj mjeri riješile probleme tranzicije kroz apsorpciju sredstava iz fondova Evropske unije.

Kao dio uslova u pogledu pristupanja EU, sve zemlje kandidati su bile dužne da pripreme svoju centralnu vlast, kao i regionalne autoritete da mogu da upravljaju i nadgledaju strukturne fondove koji predstavljaju glavni oslonac ili podršku evropskoj kohezionoj politici. Vlade moraju da budu u stanju da planiraju i implementiraju regionalne razvojne programe i da provjeravaju rezultate implementacije istih.

Države kandidati za članstvo u EU bi trebalo da definišu regione prema odgovarajućim kriterijumima klasifikacije, teritorijalne statistike koja se primjenjuje u Evropskoj uniji. Nebalansiranost regija u našoj zemlji je nešto što je ovim zakonom trebalo da se reguliše. Regionalnu strategiju donosi Vlada na prijedlog ministarstva. Centralno pitanje ovdje je - koje je to ministarstvo u čijoj bi nadležnosti ovo bilo. U

slučaju da za to i dalje bude nadležno više ministarstava, ekonomija, finansije, turizam, saobraćaj i tako dalje, mišljenja smo da to ne proizvodi dobre rezultate i da to nije dobro rješenje. Razlog tome je zašto nešto dijeliti na više ministarstava, kad bi znatno efikasnije to moglo biti obavljeno od strane jednog kompetentnog ministarstva u čijem resoru bi bile stručne službe po modelu zemalja iz okruženja.

U zemljama okruženja, koje su svoje mjesto našle u Evropskoj uniji, to ministarstvo nije novina i ono je u samom vrhu po značaju. Ono u mnogim zemljama igra ulogu nacionalnog koordinatora organa koji propisuje jedinstven okvir za upravljanje i sprovođenje pomoći odobrene od strukturnih fondova i kohezionog fonda. To ministarstvo osigurava aktivnost vezanu za kohezionu politiku Evropske unije, čiji je cilj eliminisanje razlika između nivoa razvijenosti raznih regiona, a na nivou konvergencije.../Prekid/ nivou mnogih zemalja u EU osigurava njihovo učešće u teritorijalnim agendama Evropske unije, što predstavlja strateški i akcioni okvir za prostorni razvoj Evrope.

Hrvatska je jedna od najmlađih članica Evropske unije, jasno se odlučila na ovaj korak, jer je formirala ministarstvo pod imenom Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Evropske unije. Aktivno djeluje po svim pitanjima regionalnog razvoja i tačno su takstativno nabrojane nadležnosti. Dakle, napravljen je jedan zaokružen sistem koji obavlja svoju nadležnost na način propisan i utvrđen regulativama Evropske unije. Osim Hrvatske, koja je regionom najbliža nama, za primjer se mogu uzeti Češka, Poljska, Mađarska itd. Ono što je karakteristično za sve te zemlje je njihovo nastojanje ka balansiranju regionalne razvijenosti uglavnom putem projekata podržanih iz EU, koji se ostvaruju iz pomenutih fondova. Prihodi ostvareni tim putem nijesu mali. Sam podatak

da je Poljska prihodovala u periodu 2007. do 2013. godine 68 milijardi eura je dovoljan pokazatelj o ostvarenim benefitima kroz program regionalnog razvoja.

Na samom kraju, smatram da su predložene izmjene Zakona o regionalnom razvoju kozmetičkog karaktera i da suštinski uopšte neće poboljšati zakon iz 2011. godine. Nasuprot, predloženim izmjenama ukidanjem člana 7 Zakona o regionalnom razvoju, pravi se korak unazad jer se u potpunosti eliminiše princip supsidijarnosti bez kojeg nema suštinske regionalizacije i decentralizacije. Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o regionalnom razvoju ne ostavlja prostor za ozbiljnije amandmansko djelovanje zbog čega bi ovaj predlog trebalo povući, a zbog važnosti zakona sprovesti javnu raspravu prije nego uđe u skupštinsku proceduru. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Sijariću.

Ministre, želite li da komentarišete?

Ministar Kavarić, pravo na komentar uvodnih izlaganja. Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Neko je dobro primijetio da su izmjene zakona tehničke. Jesu tehničke i navedeno je u kojem dijelu se upodobljujemo, ali tema kojom se bavi ovaj zakon je vrlo suštinska i daleko od toga da je samo i isključivo predmet ovog zakona. Rekli smo puno puta da se kroz ovaj zakon samo sistematizuju aktivnosti koje se sa aspekta regionalnog razvoja vrše u svim institucijama. Kada govorimo o državnim institucijama, svaka kroz programe onoga što je njihov kod djelatnosti ima vrlo značajno razvijenu komponentu regionalnog razvoja. Naglasio bih još da negativni trendovi u regionalnom

razvoju nijesu ništa što je specifičnost ni Crne Gore, ni ovog regiona. Jednostavno ovaj trend je prisutan globalno i protiv toga se sve vlade i države svijeta globalno bore i zato imamo i strukturne fondove u okviru Evropske unije. Zato imamo u gotovo svim evropskim zemljama ministarstvo za regionalni razvoj, a u zemljama u kojima nema ministarstva za regionalni razvoj, regionalni razvoj se nalazi u nekim drugim ministarstvima, odnosno ta funkcija u svakom slučaju postoji. Ponavljam, da bi se borili protiv onoga što su globalni trendovi, jer jednostavno depopulacija manje razvijenih regiona jeste globalni trend. Uglavnom nije bilo u dosadašnjoj raspravi mnogo detalja po pitanju Nikšića. On je jednostavno predstavljen tamo gdje mu je prostorni plan dao mjesto. Dokle taj zakon na taj način egzistira, dotle će postojati ta vrsta nomenklature. Ne vidim da je u tome suštinski problem. Suštinski problem jeste u onome kako povećati konkurentnost svake opštine i svakog regiona. Naravno, ne jedne na uštrb druge, nego jednostavno kao država moramo da idemo u pravcu poboljšanja konkurentnosti, uz smanjivanje što su razlika između sjevera i juga.

Po pitanju podsticajnih mjera koje su se odnosile na oslobađanje od obaveza, još jedanput naglašavam da ta vrsta mjera postoji. Prepoznata je u Zakonu o državnoj pomoći, njime se bavi Ministarstvo finansija. Još jednom naglašavam, sve ono što se odnosi na regionalni ... ne nalazi se u Zakonu o regionalnom razvoju. Sve opštine, Vlada, Fond za razvoj, Zavod za zapošljavanje, fondovi Evropske unije sve su to institucije koje podržavaju sa svog aspekta regionalni razvoj i imaju značajno regionalnu komponentu.

Po pitanju, da se tako izrazim, administrativnih mjera koje su predložene a odnose se uvođenje većih plata, niže struje, beneficiranog radnog staža itd, moram da podsjetim da to nije stvar koja se uvodi dekretom. Da bi došli u situaciju da plate budu veće i na sjeveru i na jugu, da se beneficirani radni staž plaća i na sjeveru i na jugu, moramo da povećamo konkurentnost. Jer, ta vrsta dekreta, iako bi se donijela na koje firme bi se ona odnosila? Opet firme koje posluju na sjeveru i koje bi došle u situaciju da zbog većih nameta bankrotiraju. Još jednom ponavljam, nije rješenje u administriranju ili u raspodjeli postojećeg, nego je rješenje u poboljšanju konkurentnosti svih regiona i ulaganju u infrastrukturu. S tog aspekta, mislim da postoji puno projekata, da ih ne

nabrajam sada, koji se odnose na razvoj osnovne infrastrukture, posebno u sjevernom region. Ne treba sada da trošimo riječi, vrlo se detaljno o tome raspravljalo o auto-putu. Vrlo često vodimo rasprave ovdje o termoelektrani kao projektu za koji i u poziciji i opoziciji prepoznamo kao projekat koji je značajan za razvoj sjevera.

Kada se usvaja izvještaj regionalnog razvoja, imamo vrlo preciznu listu projekata. Možemo i sada, ali mislim da nije vrijedno trošenja vremena jer je parlament sa time upoznat. U 2014. godini, recimo po pitanju ukupnih ulaganja od 195 miliona ulaganja 77, odnosno preko 40% se odnosilo na regionalni razvoj. Po definiciji 50% agrobudžeta uvijek ide u regionalni razvoj, ali ono što je suština jeste da moramo svi zajedno da radimo na apsorpcionoj moći kapaciteta i opštinskih i preduzetničkih na sjeveru. Vrlo često smo dolazili u situaciju da govorimo o mizernim sredstvima koje su na raspolaganju za neke politike koje sprovodi Ministarstvo ekonomije, a koje se odnose na regionalni razvoj, klastere itd, ali se vrlo često dešava da i za tako mizerna sredstva nemamo zainteresovanih. Još jednom ponavljam da je to jednostavno vrlo važan element procesa ako govorimo o IPA fondovima. U Ministarstvu finansija postoji centralna jedinica koja se bavi time i pruža podršku na nivou države. Pomažemo opštinama da izgrade kapacitete sa aspekta IPA fondova. Vrlo je značajno da ti kapaciteti budu izgrađeni, odnosno da budemo u stalnom procesu nadogradnje ovih kapaciteta jer postoje principijelno mnogo veće mogućnosti nego što su apsorpcioni kapaciteti bilo koje od zemalja, tako da sa tog aspekta ograničenja nalazimo u našem kapacitetu da definišemo projekte, a ne u onome što su dostupna sredstva.

S tog aspekta, to je najbolja moguća viza za sve one koji sa tog aspekta predlažu projekte i sa tog aspekta stojimo na raspolaganju da se rade kapaciteti zajedno i na nivou opština uz podršku iz Vlade, prije svega iz Ministarstva finansija. Postoje zemlje koje su te šanse koristile dobro. Neko je pomenuo Poljsku. Poljska je zemlja koja je prepoznata kao zemlja koja je najbolje iskoristila IPA fondove i u okviru Evropske unije postoje razlike po pitanju kako je koja zemlja iskoristila ovaj vrlo značajan potencijal. Mi sa Ministarstvom regionalnog razvoja Poljske imamo Memorandum o razumijevanju i saradnji upravo u tome o razmjeni iskustava kako da što više jačamo naše apsorpcione kapacitete da bi sada bili kapaciteti da vučemo ono što su mogućnosti IPA fondova, a

sjutra ono što su mogućnosti strukturnih fondova. Jednostavno cifre nijesu uporedive imajući u vidu razliku između nas i Poljske, a nijesu uporedive ni sa aspekta mogućnosti, jer mi kao zemlja kandidat imamo mogućnost pristupa IPA fondovima, dok oni imaju mnogo širu lepezu mogućnosti kao zemlja članica, fondovi za strukturna prilagođavanja. Ali da bismo bili spremni sjutra kada uđemo, moramo da počnemo na tome da radimo danas ili već juče. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Ovo su bili komentari uvodnih izlaganja. Sada poslanici imaju prostor za odgovor na komentar. Prvi se prijavio kolega Popović. Nakon njega kolega Bralić, pa kolega Bojović, koleginja Jasavić, kolega Sijarić i kolega Stanić.

Izvolite, kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Što se tiče dopuna Zakona o regionalnom razvoju, naš klub će ih svakako prihvatiti. Ovo su tehničke dopune. Ovaj zakon je usvojen prije četiri godine, u aprilu 2011. godine. Možda bi trebalo razmišljati i o novom predlogu zakona o regionalnom razvoju. Mnoge stvari su se u tom periodu promijenile, naročito ova depopulacija sjevernog regiona. Mora se razmišljati o njegovom oživljavanju. Poljoprivreda, turizam, uslugesu na vrhu prioriteta privrednog razvoja Crne Gore. Moraju biti i na vrhu privrednog razvoja sjevernog regiona. Ono što je bitno, naročito za sjeverni region, da poljoprivreda kod nas učestvuje sa oko 15% u ukupnom bruto-društvenom proizvodu i predstavlja osnovni ili dopunski prihod za preko 60.000 domaćinstava u Crnoj Gori. Još bih htio reći da je jedna komparativna prednost činjenica da zemljište u Crnoj Gori nije izraubovano, jer koristi se nizak nivo mineralnih đubriva. Taj nivo korišćenja mineralnih

đubriva je preko deset puta manji nego u odnosu na prosjek zemalja Evropske unije. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Izvolite. Vaših dva minuta.

IZET BRALIĆ:

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Četiri godine star zakon jednostavno doživio neuspjeh i mislim da pod hitno treba da uđemo u izmjenu kompletnog Zakona o regionalnom razvoju, jer očigledno nemamo rezultate.

Daću nekoliko konkretnih prijedloga u tom pravcu. Mislim da je imovina većine velikih preduzeća sa sjevera prešla u vlasništvo Vlade i da se tom imovinom može vraćanjem lokalnim samoupravama napraviti snažan podsticaj. Konkretno, imovina Gornjeg Ibra je 100% u vlasništvu Vlade, odnosno Ministarstva finansija od oktobra 2007. godine, a da u to preduzeće Vlada nije uložila nijedan cent. Razumijem da je teško vrijeme i da Vlada nema dovoljno novca, ali vraćanjem imovine Gornjeg Ibra lokalnoj upravi može se napraviti jedan snažan podsticaj razvoju.

Takođe, Zakon o šumama. Zakon koji je donijet ranih 90-ih godina je uništio i šume i preduzeća koja su se bavila drvoprerađom. Jednostavno, išlo se sa izmjenama i dopunama, pa danas imamo i značajan dio prihoda od koncesija koji ide lokalnim upravama. Ali, dio gdje lokalne uprave nemaju ni danas nikakvog udjela jeste uzgoj, zaštita i planska dokumentacija vezano za korišćenje šuma. U tom dijelu, takođe, treba da se uđe značajno u izmjene. Nema uspjeha bez personalne odgovornosti i resorne odgovornosti. Mislim da je nasušna potreba Vlade bila i prilikom ove rekonstrukcije i

prilikom svake naredne da se personalno odredi odgovornost i resorna odgovornost za razvoj sjevera. Imamo situaciju da se svi po malo na kašičicu bave regionalnim razvojem i da je novac rasut baš tako na kašičici institucijama. Treba formirati fond za razvoj sjevera, ministarstvo za razvoj sjevera i onda ćemo imati rezultate.

Na kraju bih samo demantovao kolegu Popovića, jer sam saznao da je pola njegovih gena sa sjevera iz Vasojevića i očigledno da su dominantno ti geni opredijelili da on danas uzme učešće po ovoj tački dnevnog reda.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Koleginica Jasavić.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Svi poslanici sa sjevera su nezadovoljni regionalnim razvojem i imali su kritički osvrt. To je jasno kao dan. Tu nije bilo nijednog koji je rekao da Vlada radi kvalitetan posao po ovom pitanju. Potpuno sam saglasna sa kolegom Bralićem da se odgovornost mora personalizovati i nije mi jasno zašto nemamo ministarstvo za regionalni razvoj ako imamo ovakve probleme u neravnomjernom regionalnom razvoju.

Govorili ste o tome kako povećati konkurentnost. To ste konstatovali kao nasušnu potrebu crnogorskog društva, pa bih da postavim pitanje Vama kako to učiniti kada imamo politizaciju koja je zahvatila svaki organ, kao i pravna lica i ako imamo monopole u svim oblastima a nemamo zdravu konkurenciju. Ako imamo otpor prema profesionalizaciji, ako imamo konstantnu diskriminaciju. Najjača diskriminacija u Crnoj Gori koja se vrši od 90-ih pa do sada je diskriminacija kvaliteta. To je ono što uspješno sprovodite. I mreža koju ste napravili je mreža mediokritetski uvezanih pojedinaca koji

vrlo dobro pod svojim staklenim zidom drže sve one koji imaju i integriteta, ličnog i profesionalnog, bilo da dolaze sa sjevera, bilo da dolaze sa juga. To vam je uspješno završena misija na korist vaše partije, a na štetu države Crne Gore. To se mora mijenjati. To će se mijenjati našim pregovorima s Evropskom unijom. Evropska unija traži konkurentnost. Vi je sada na verbalnoj ravni tražite, ali će se ona morati i suštinski desiti.

Ono što želim da kažem oko IPA fondova, Skupština Crne Gore je preko Odbora za evropske integracije pokrenula važno pitanje jačanja administrativnih kapaciteta za povlačenje sredstava iz IPA fondova. Juče smo imali ispred Odbora za evropske integracije sastanke sa predstavnicima Opštine Danilovgrad i predstavnicima Opštine Podgorica. Za vašu informaciju, da crnogorska javnost zna, opština Danilovgrad je povukla oko deset miliona sredstava, dok smo od opštine Podgorica dobili podatak da je samo 620.000 sredstava po ovom osnovu za ovu godinu povučeno. Te stvari moraju da se mijenjaju. Vlada mora dati doprinos kao što će ga dati Skupština da se naprave fondovi za prefinansiranje i kofinansiranje IPA projekata. Jer, opštine su u velikim finansijskim problemima i Vlada mora preuzeti dio odgovornosti jer su to bespovratna sredstava koja će se vratiti.

Ovo je važna tema, gospodine Mustafiću. Ne govorim zbog političkih poena, već zbog toga što ovo društvo konačno mora da shvati da pristup evropskim integracijama znači da ne možete zapošljavati svoje rođake, svoje kumove, svoje supruge, svoje prijateljice, svoje prijatelje, već najreprezentativnije i najkvalitetnije kadrove u Crnoj Gori, bez obzira iz koje partije dolaze i kako se zovu i kako se krste ili bogu klanjaju. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

O je važna tema. Zaista smatram da nema nijedne nevažne teme koja dolazi u ovaj parlament, ali imamo i vrijeme koje nas limitira koje smo dogovorili na kolegijumu, a ono je dva sata za ovu raspravu, a imamo prijavljenih 13 govornika poslije uvodnih izlaganja. Tako da će, vjerovatno, neko ostati uskraćen da govori ko se prijavio da govori.

Idemo dalje. Kolega Bojović, pravo na komentar, pa kolega Stanić i, na kraju, kolega Sijarić.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Gospodine ministre, mislim da ste me Vi dobro razumjeli oko Nikšića. Pustimo mi Prostorni plan. Kada sagledamo realnost i stanje u kojem se Nikšić nalazi, i privredno, i demografski, i ekonomski, i na svaki drugi način, rekao sam i ponavljam da bi bilo mnogo poštenije od vas da ste Nikšić svrstali u opštinu sjevernog regiona, u red opština koje su najviše zapostavljene. Samo toliko.

Kao što vidimo, i to je ključna stvar, stvari su u Crnoj Gori vrlo jednostavne, kao što kod ove Vlade, kao što kod ove vlasti nema političke volje za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, isto tako ne postoji politička volja da se učine neophodni koraci da se vrati život na sjever i da se pokrene privreda na sjeveru, da se zadrže ljudi i nastave da na sjeveru žive. Vlada već godinama, kao što vidimo, ne ulaže shodno prioritetima i na način da se na cjelovit i održiv način riješe ključni problemi na sjeveru, već se isključivo ulaže simbolično pred izbore i shodno uskim partijskim interesima. To je strategija ove Vlade. Apsolutno je dokaz ekološka situacija u Pljevljima. Zbog javnosti govorim, od novembra, decembra ništa se nije promijenilo kada je u pitanju ekološka situacija u Pljevljima. Ona je i dalje dramatično teška. Nijesmo vidjeli da su državni organi napravili makar jedan korak u pravcu rješavanja te ekološke situacije, zbog čega sam tražio kontrolno saslušanje na nadležnom odboru odmah početkom aprila i nadam se da će mi se izaći u susret.

Kada je u pitanju poljoprivreda, bez obzira što se ministar poljoprivrede hvali određenim navodnim rezultatima, strategija ove Vlade prema poljoprivrednicima i poljoprivredi na sjeveru se svodi na sljedeće. Ugušiti male poljoprivrednike, protežirati jedan mali krug kompanija i farmi koje su bliske ovoj Vladi i aktuelnim vladajućim partijama, a u isto vrijeme sva se strategija poljoprivrednog razvoja na sjeveru Crne Gore prilagođava računici uvoznčkog lobija, i to višemilionskoj računici uvoznčkog lobija.

Na kraju, poštenije bi bilo, gospodine ministre, da ste umjesto ovog predloga zakona o regionalnom razvoju predložili zakon o kolektivnom iseljavanju stanovništva sa sjevera Crne Gore, konkretno stanovništva iz opštine Pljevlja. Jer, to je zapravo vaša nezvanična strategija. Osloboditi resurse, učiniti ih potpuno nebranjenim i zadržati jedan mali broj ljudi koji bi mogao da održava prirodne resurse kao jeftina radna snaga. To je vaša strategija.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Izvolite, kolega Staniću.

NOVICA STANIĆ:

Gospodine ministre, jedan tehnički zakon, ali ovo je bila prilika da makar nešto obećate ovom nesretnom sjeveru, a Vi ništa. Evo, posljednje četiri godine u Podgoricu se doselilo 11.000 stanovnika. Šta mislite odakle? Sa sjevera. Samo u prošloj godini sa sjevera se odselilo 1060 građana, vjerovatno Podgorica, Budva. Će je ko mogao. Kako da spasite sjever? Autoput, koliko kilometara za četiri godine. Ni od kuda, nigdje. Blok dva TE u Pljevljima. Nemojte ga graditi ako nema istovremene toplifikacije. Desiće se ovo što vam kaže gospodin Bojović. Iseljavaju se Pljevlja. Neće ih biti. Svaka ozbiljna država bi drugačije radila.

Nemojte se zakleti, gospodine ministre, da za desetak godina nećete se iseljavati iz Podgorice prema sjeveru iz geopolitičkih razloga. Znae, na Balkanu nikad se ne zna šta se može desiti, a nećete imati gdje. Slažem se sa gospodinom Bralićem. Fond za razvoj sjevera, Ministarstvo za razvoj sjevera, ali sjedište na sjeveru. Podgorička ruka, ponavljam, uzima a ne daje. Da bi politička volja postojala, mora se formirati Pokret za sjever ili liga za sjever, zovite kako god hoćete. Interese sjevera moraju zastupati ljudi koji žive na sjeveru. Inače, dok se bude odlučivalo u Podgorici, biće ovako. Zato smo se

u Pljevljima vratili na 1931. godinu, otprilike broj stanovnika je isti kao što je bio 1931. godine. To nam je ta budućnost koja nam se smiješi sa ovom Vladom. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Sijarić.

REŠAD SIJARIĆ:

Gospodine ministre, kada sam govorio o nekim uporednim pokazateljima, pomenuo sam Poljsku, Češku, Slovačku oko povlačenja sredstava iz Evropske unije, odnosno pristupnih fondova. Mislim da apsorpcioni kapaciteti Crne Gore se pod hitno moraju unaprijediti i osposobiti za mnogo veće iznose. Jer, primjera radi, Srbija povuče godišnje oko 200 miliona eura iz IPA fonda. Crna Gora, prema nekim statističkim podacima koje sam našao, povuče negdje oko 35 miliona godišnje. Mađarska kompletan svoj regionalni razvoj upravo bazira na sredstvima iz EU fondova.

Zbog toga bi bilo potrebno jedno ministarstvo regionalnog razvoja i evropskih fondova, koje bi imalo izgrađene kapacitete, administrativne kapacitete, agencije regionalnog razvoja po regionima. Radi se o tri nivoa vlasti - centralna vlast na nivou države, regionalna vlast i lokalna vlast. Danas mi imamo slučaj da apliciramo za projekte preko lokalnih uprava. Tamo postoje neke kancelarije. Imam neko lično iskustvo jer sam, radeći neki posao prije ovoga, aplicirao prema IPA fondu, prekogranična saradnja i ostvario nekakav projekat. Znamo kako smo se snalazili. Nema kapaciteta koji će omogućiti da se prave dobri projekti. Tamo se grantovi dobijaju, 85% sredstava granta su velike pare, 15% kofinansiranje država treba da obezbijedi, ali i tu imamo problema sa kofinansiranjem. Zato smatram da bi jedno kompetentno ministarstvo koje bi imalo stručne službe bilo neophodno, a to je ministarstvo regionalnog razvoja i evropskih fondova. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Sijariću.

Sada idemo na diskusije. Kolega Sekulić ima riječ, a neka se pripremi poslanik Bulajić. Molim vas da se suzdržimo, prije svega, od komentara zbog racionalizacije i da vodimo računa o dužini diskusije.

Izvolite, kolega Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Gospodine ministre, uvažene kolege, veoma lako ću se složiti sa mojim kolegama koji su govorili da je ovo ipak tehnička izmjena zakona, mada bih, istini za volju, kao pravnik i toj tehničkoj izmjeni zakona, kada je u pitanju novi član 5 koji se odnosi na raniji član 9, izbjegao svo to nabranje kada se govori o državnoj upravi, organa državne uprave. Jednostavno bih rekao da su svi organi državne uprave dužni da vode računa o regionalnom razvoju.

Takođe su se složiti sa kolegama koji su govorili o tome da sjever ima brojne komparativne prednosti, a te komparativne prednosti nijesu iskorišćene, ali se neću složiti s onim da za svo zaostajanje sjevera odgovornost za to ima Demokratska partija socijalista i vlast u Crnoj Gori. Ali, krenimo redom.

Bez nekog posebnog napora lako ćemo se složiti da sjever u odnosu na centralni dio Crne Gore i u odnosu na jug, a čuli smo da u svakoj državi imamo tih regionalnih razlika, ipak ima brojne komparativne prednosti koje se ogledaju, prije svega, u energetici, drvopreradi, proizvodnji zdrave hrane, mogućnostima bavljenja kontinentalnim turizmom, planinskim turizmom itd. Kada je u pitanju energetika, najveći dio hidropotencijala danas u Crnoj Gori ipak je na sjeveru Crne Gore. Kada je u pitanju

proizvodnja uglja, takođe je to sjever Crne Gore. Ne treba biti previše pametan, dovoljno je pogledati i evropsku kartu i vidjeti da sve ono što predstavljaju Bjelasica i Komovi, što predstavlja Hajla, Durmitor ili Prokletije jesu komparativna prednost za bavljenje kontinentalnim i zimskim turizmom. Trebalo je stvoriti za to određene pretpostavke. Prije svega, mislim na plansku dokumentaciju. Bjelasica i Komovi je imaju. S druge strane, nadam se da će Durmitor dobiti svoj plan posebne namjene.

Takođe, prostorno-urbanistički planovi pojedinih opština sa sjevera daju mogućnost za dodatna ulaganja u turizam. Ne treba zaboraviti proizvodnju zdrave hrane. Taj potencijal je potpuno iskorišćen. Sada možda da povežem ovu priču sa pitanjem zašto mi danas imamo tako nerazvijeni sjever. Da li možemo da se vratimo u 50. i 60. godine prošlog vijeka kada smo imali period industrijalizacije i kada smo možda neplanski radili industrijske kombinata i tekstilne kombinata u administrativnim centrima na sjeveru. Da li je možda tu odgovor zašto smo napustili selo? Pri tom se taj odgovor ne odnosi samo na sjeverni dio Crne Gore, nego i centralni dio Crne Gore, recimo, na moju Katunsku nahiju. Da li je možda bilo profitabilnije da se tada ulagalo u poljoprivredu, da se tada ulagalo u proizvodnju zdrave hrane, a radili smo tekstilne kombinata sa jedne strane ili Kombinat aluminijuma u zetskoj ravnici itd?

Čini mi se da nekako olako izričemo otpužbe, a, vjerujte mi, da odgovor kako da riješimo jedan problem je mnogo jednostavniji nego što to možemo da elaboriramo kada je u pitanju politička rasprava. Ne treba zaboraviti ljudski potencijal. Mislim da je to posebno blago Crne Gore i da tu negdje leži odgovor na koji način gledati u perspektivi sjever Crne Gore. Znači, kada govorim o proizvodnji zdrave hrane taj potencijal je više nego vidljiv i on zaista postoji, da li kroz aranžmane, da li kroz Investicioni razvojni fond, da li neki treći način pokušati da se ono što su ... parcele objedini, da se kroz zakonske projekte koje je Ministarstvo poljoprivrede rekao bih već negdje dalo u skupštinsku proceduru, da pokušamo da napravimo veća gazdinstva koja bi se bavila proizvodnjom zdrave hrane uz povezivanje sa onim što su turistički potencijali i sjevera i juga Crne Gore, koje bi bilo dobro tržište i imalo višestruko isplativiju korist kada je u pitanju cijena te zdrave hrane. Čini mi se da tu negdje treba tražiti odgovor kako i na koji način razvijati sjever. Naravno, pri tome ne zaboraviti ono što zaista jeste potencijal

pitanje energetike. Ne samo hidropotencijal, ne samo termoelektrana, nego i drugi razvojni projekti mislim da moraju biti prioritet u nekom narednom periodu i to iz više razloga. Zato što u jednoj ekonomski slaboj državi kakva je Crna Gora koja ima problem sa ekonomskom razvijenošću i rastom bruto-društvenog proizvoda, zaista zanemariti takav potencijal koji ima sjever Crne Gore je više nego neoprostivo. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala kolegi Sekuliću.

Poslanik Bulajić ima riječ, a neka se pripremi poslanik Obradović.

Izvolite, poslaniče Bulajiću.

STRAHINJA BULAJIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Ministra nema, ne mogu ga ni pozdraviti.

Ministar je u uvodnom izlaganju govorio o obezbjeđenju ravnomjernosti razvoja regiona. Rekao bih možda o obezbjeđenju ravnomjernijeg propadanja regiona.

Strategija iz zakona, naime, nama nikad nije falilo. Fali nam kao i uvijek konkretnih projekata i pametnog i nadasve poštenog rukovođenja tim projektima. Šta su razvojni resursi, recimo, sjevera? Šumarstvo koje je u haosu i sve je u rukama jednog tajkuna koji ne zna šta će sa time. Imamo rudarsko-energetski kompleks u Pljevljima koji je doveden u izuzetno lošu situaciju i ne zna se još uvijek šta će biti sa blokom 2 Termoelektrane u Pljevljima, sa deponijom pepela i šljake, sa deponijom ... sa površinskih kopova i tako dalje.

U Beranama Rudnik uglja, nesumnjiv resurs u kakvom je stanju zahvaljujući odlukama Vlade. Celuloza, Polimka, Ciglan, turizam - sve je tamo uništeno.

Srednji region nije u ništa boljem položaju. Nikšić najkvalitetnije rezerve boksita, rekao bih, jedine rezerve boksita tog kvaliteta u Evropi. Šta je sa tim rudnicima boksita, šta se desilo? Neshvatljivo je da takav resurs čami. Željezara od sedam hiljada sada 250 zaposlenih. Mjesečna proizvodnja 2 000 tona, sada je godišnja kao nekad što je bila mjesečna. Je li to razvoj?

Kako je valorizovana turistička ponuda najveće opštine u Crnoj Gori, najveće po prostoru, koja ima nesumnjiv turistički potencijal? Nikšić bilježi pad populacije zbog takve razvojne politike. Cetinje prestoni grad, istorijsko središte, šta tu reći? Obod, Bojana, Košuta, Tara - ništa više ne postoji, pa čak ni ukrajinska fabrika čokolade.

Podgorica, glavni grad, procjenat siromašnih veći od procenta siromašnih u sjevernom regionu. Toliko o politici metropolizacije i to sve govori o ovakvoj politici razvoja. Južni region, prirodno, trebalo bi da dominira turistička djelatnost. Herceg Novi nema reprezentativnog hotela, vjerovali ili ne. U Ulcinju takođe, ista priča, nema reprezentativnog hotela. U Herceg Novom ugašeni PKB, Prvoborac, HTP Boka i tako dalje. Na redu su, rekao bih, već sumnjive privatizacije Instituta "Simo Milošević", cjelokupna imovina za 200 miliona evra. Jadransko brodogradilište sprema se za privatizaciju putem stečaja. To je firma koja nesumnjivo može da radi, ali treba je očistiti od radnika.

Kad govorimo o turizmu, tu dolazimo do strateškog problema. Veza poljoprivreda - turizam, rekao bih, veliki problem koji nikako Vlada da riješi. Bez uspješnosti te veze nema ni zdrave, ni efikasne turističke djelatnosti. Sad poljoprivreda, kao posebna tema koja zahtijeva daleko više prostora od ovih pet minuta. Uz energetiku poljoprivreda bi trebalo da bude ključna razvojna oblast Crne Gore. Uglavnom je smještena u sjevernom i središnjem dijelu Crne Gore. Kao što je to slučaj u svim normalnim zemljama da je sjever razvijeniji i da vuče cijelu zemlju, kod nas je to potpuno obrnuto.

Ovo je Crna Gora ovdje je sve obrnuto u odnosu na sve ostale zemlje i sve je ovo i suviše široka tema da bi stala u samo pet minuta priče. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Bulajiću.

Riječ ima poslanik Obradović, a neka se pripremi poslanik Šarančić. Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Hvala, uvaženi gospodine Mustafiću.

Gospođo Vujošević, poštovane poslanice i poslanici, poštovani građani i građanke Crne Gore,

Veoma važna tema - regionalni razvoj Crne Gore. Svi moramo da smo svjesni da je sjever Crne Gore u značajnom zaostatku za centralnim i južnim dijelom Crne Gore koji treba da se razvijaju još i većim tempom, ali sjever mora da se razvija znatno brže. Normativne odredbe ovog zakona idu u prilog tome i značajna su osnova za isto. Zaista ću podržati izmjene i dopune ovog Zakona o regionalnom razvoju, ali ću istaći one činjenice koje se tiču same prakse života na sjeveru u drugom dijelu svog izlaganja.

Ovaj zakon se odnosi na 13 opština sa sjevera. To su: Plav, Petnjica, Rožaje, Gusinje, Andrijevica, Berane, Bijelo Polje, Kolašin, Mojkovac, Pljevlja, Šavnik, Žabljak i Plužine. To su opštine na sjevernom dijelu Crne Gore. Više od polovine opština ukupno u Crnoj Gori i one su ovdje naglašene da sve institucije, privredna društva moraju da se usmjere u pravcu razvoja sjevera, a to su ministarstva, agencije iz oblasti društva i pravna lica iz oblasti poljoprivrede, šumarstva, energetike, turizma, pomorstva, saobraćaja, zaštite životne sredine, finansija, prosvjete, školstva, zdravstva, iz oblasti obrazovanja, iz oblasti kulture, sporta, dakle unapređenje i razvoja Investiciono-razvojnog fonda, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, lokalnih samouprava i tako dalje. To su sve organi koji treba da daju zaista napredak i zamajac razvoju sjevera. U ovom dijelu su iskazane i one kaznene odredbe koje ukazuju na to da oni koji su zaduženi za to moraju da imaju kvalitetne baze podataka i da daju odgovarajuće izvještaje

tromjesečne, odnosno godišnje i predviđene su određene sankcije za iste ukoliko to ne čine i ukoliko lokalne samouprave, odnosno predsjednik opštine ne dostavi strateški plan radi davanja saglasnosti na isti, ukoliko skupština opštine ne donese strateški plan i ukoliko se ne podnese izvještaj o razvoju istih planova i tako dalje.

Sa druge strane, veoma je značajno za razvoj sjevera da se donose, a donose se prostorni planovi, kako bi se cjelokupna teritorija Crne Gore pokrila, u ovom slučaju sjever, kako bi investitori mogli da znaju šta ih očekuje prilikom dobijanja građevinskih dozvola, kako bi mogli da investiraju, da ulažu novac, kako bi imali priliv direktnih stranih investicija za isto. Država je pomogla u vidu razvoja planinskog turizma opredjeljenjem određenih sredstava za izgradnju ski liftova, žičara i tako dalje. Značajne napretke, takođe, su davali po pitanju izgradnje seoskih vodovoda, puteva, školskih objekata i tako dalje. Neophodne su i dalje još uvijek subvencije i podsticaji po pitanju beskamatnih kredita, po pitanju kredita sa povoljnim kamatnim stopama, po pitanju određenih subvencija, po pitanju garantovanog otkupa mlijeka, mesa, mliječnih proizvoda, voća, povrća, po pitanju formiranja određenih biznis zona sa određenim olakšicama i to mora da se zaista što više unapređuje i da se i dalje tretira kako ne bismo imali pusta sela, a to i jeste tako, zapuštene livade, njive. Nemamo ljudi na selu osim staraca i starica, mladi se ne žene, odnosno ne udaju i mi tu moramo značajno da promijenimo tu politiku, da bi smanjili migracije i odlazak sa sjevera Crne Gore. Tu ima još uvijek podsticajanih mjera, među kojima bi mogle da budu određene novčane naknade za sklapanje brakova, za rođenje djeteta, besplatan prevoz za penzionere, za đake, za studente, davanje besplatnih grla stoke, određenih subvencija, davanje sadnica, besplatnih sjemena i tako dalje. Ima tu širok spektar mogućnosti za razvoj sjevera, za beneficije, za smanjenja razlike između sjevernog dijela, centralnog i južnog dijela.

Samo oni kratki primjeri iz svakodnevnog života koji ukazuju na to da možemo nešto unaprijediti, a moramo i očuvati životnu sredinu, moramo graditi kolektore, moramo graditi spalionice, odnosno deponije, ukazaću na nešto što je jednom prilikom govorio gospodin Popović. U Podbišću prolazim svaki dan magistralom, nevjerovatno je da postoji deponija na samoj obali Tare naslonjena uz magistralu. To je nedopustivo.

Takođe, gospodin Stanić je govorio o jednoj, da kažemo, sitnici za rješavanje problema u tunelima, dva tunela su nevjerovatno mračna, neosvijetljena, takođe, na magistrali pored Morače. Može da se kaže da je to turistička atrakcija, netaknuta priroda ili na kraju tunela da se stavi struja. To je toliko jednostavno, a toliko veoma važno za bezbjednost putnika. Dakle, sve to ukazuje da se mora unaprijediti određeno stanje, da je dosta rađeno i naravno sa autoputem značajno će se unaprijediti slika nabolje. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Obradoviću.

Riječ ima poslanik Šarančić, a neka se pripremi poslanik Pešić.

DANKO ŠARANČIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Parlamenta.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani građani, poštovana gospođo Vujošević, evo i ministar je stigao, poštovni gospodine ministre,

Imamo na dnevnom redu Predlog izmjena i dopuna Zakona o regionalnom razvoju. Ne velike izmjene osnovnog teksta, kao što i sam ministar priznade, uglavnom tehničke prirode, uslovljene su, kao što se u obrazloženju kaže, promjenama teritorijalne organizaciji Crne Gore, kao i potrebom da se poboljša do sada loša implementacija postojećih zakonskih rješenja i inače sve što je loše ukupno vezano za ovu problematiku regionalnog razvoja.

Smatram da bi svrha regionalnog razvoja neizostavno morala da bude ravnomjeran, relativno ujednačen i, prije svega, sa aspekta partije kojoj pripadam pravedan rast i razvoj pojedinih jedinica lokalne samouprave i regiona zasnovan na mnogo pravednijoj raspodjeli kolača kojeg imamo. U moru podjele razlika koje imamo u

Crnoj Gori posebno treba da nas sve zabrinu ogromne i apsolutno nedopustive razlike u pogledu regionalne razvijenosti, odnosno nerazvijenosti.

Imam potpuno pravo da to tvrdim, gospodine ministre, kao neko ko dolazi sa sjevera regiona koji definišete u ovom Predlogu zakona, gdje svrstavate 13 sjevernih opština koji je potpuno zapostavljen i osiromašen, potpuno nerazvijen.

Za to je direktno odgovorna Vlada Crne Gore, ova i mnoge prethodne, a nema izgleda da će u skorije vrijeme takav odnos prema sjeveru da se promijeni. Za to jednostavno ne postoji ni političke volje. Nijesu problemi zakoni ni strategije, ni ostali dokumenti. Problem je volja, želja, čvrsta riješenost da se stvari promijene, a toga nema, gospodine ministre.

Shodno obavezi Ministarstva ekonomije, koju propisuje postojeći Zakon o regionalnom razvoju član 11, stav 3, ovaj dom je negdje krajem prošle godine razmatrao Izvještaj o realizaciji Strategije regionalnog razvoja za 2013. godinu. Negdje na samom početku tog teksta konstatuje se, priznaje se, da su efekti realizacije te strategije manji od očekivanog. Onda slijede dobro poznata opravdanja koja često slušamo, da je to sve posljedica ekonomske krize, restriktivnog budžetskog okvira i tako dalje.

Konstatuje se da je spriječeno dalje produbljivanje daljih regionalnih razlika što apsolutno nije tačno, gospodine ministre. One su svakoga dana i dublje i veće. Po pravilu, isključivo na štetu sjevernog regiona. To najbolje znaju i osjećaju građani koji tamo žive i ne trebaju nikakve vaše statistike, niti dodatne analize. Te razlike su takve i tolike za nekog stranca koji prvi put boravi u Crnoj Gori, on vjerovatno stiče utisak, odnosno one odaju utisak da se radi o različitim državama sa različitim civilizacijama, na različitom stepenu društveno-ekonomskog razvoja. Ni ova strategija, kao ni desetina drugih koje su debelo koštale i državu i građane Crne Gore nije urodila plodom i nije donijela ništa novo i ništa bolje.

Imamo, recimo, podatke iz te iste strategije, odnosno Izvještaja o njenoj realizaciji da je broj preduzetnika mikro, malih i srednjih u 2013. godini porastao na sjeveru za svega 6,6%, dok je u središnjem regionu taj procenat iznosio 10%, a u primorskom čak 13,2%. Sjeverni region je imao i najniže budžetske prihode po glavi

stanovnika. Svega 214 evra u odnosu na jug koji ima više nego dvostruko - 557 evra po glavi stanovnika. Kao kruna svega i ono što treba posebno da nas sve zabrine, a naročito vas u Vladi Crne Gore, je stopa nezaposlenosti od čak 22% u sjevernom regionu. Za razliku od drugih ili prosjeka na nacionalnom nivou gdje je ona oko 15%. Jasno je da su razlike i dalje sve dublje. Jasno je da će se nastaviti demografsko pražnjenje i dalje ekonomsko propadanje sjevera, o čemu su govorile kolege, devastacija prorode i sve veće ugrožavanje životne sredine. Džabe su nam sve strategije i zakoni ako nemamo suštinsku stvar, to je politička volja, gospodine ministre, da suštinski mijenjamo odnos Vlade Crne Gore prema sjeveru koji je neopravdano zapostavljen i marginalizovan svih ovih godina. Ima nešto što čak nije potpuno loše, a dolazi od Vlade Crne Gore. To su obaveze koje se propisuju ovim članom 5, ako se one uopšte budu i poštovale, da u pripremi i sprovođenju politike regionalnog razvoja, kako se ovdje kaže, moraju učestvovati privredna društva koja svojom djelatnošću mogu značajno da doprinesu i utiču na sveukupan ravnomjerni razvoj Crne Gore i tako dalje.

Plašim se da i pored zakonske obaveze, a do sada je tako bilo, ovi krupni.../Prekid/ neće mnogo voditi računa o svemu ovome, gospodine ministre. Svi znamo kako je to bilo do sada, ponajbolje to znaju građani Pljevalja koji su eto imali tu čast da na svojoj koži osjete odgovornost i brigu velikih kompanija koje su tamo prisutne. Kojima je ipak samo interes na prvom mjestu, a razvoj lokalne sredine, ekološki i ostali problemi građana koji su nastali upravo njihovom aktivnošću treba neko drugi da rješava u ime njih. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Šarančiću.

Kolega Pešić ima riječ, a neka se pripremi poslanik Labudović.

Izvolite, kolega Pešiću.

SAŠA PEŠIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, uvažene kolegice i kolege, gospodo iz Ministarstva ekonomije,

Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o regionalnom razvoju sadrži 12 članova i nastao je, između ostalog, kao potreba usklađivanja sa Zakonom o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, jer su njegovim izmjenama 2013. i 2014. godine područja Petnjice i Gusinja dobili status opštine. Članom 4 važećeg zakona koji je donesen u prvoj polovini 2011.godine definisan je pojam region, koga čine više jedinica lokalne samouprave geografski povezanih a radi planiranja razvojnih prioriteta i sprovođenja i praćenja politike regionalnog razvoja. Kao što je poznato, regioni iz pomenutog člana zakona su primorski, središnji i sjeverni. Sjeverni region sada pored područja 11 opština čine i nove opštine Petnjica i Gusinje. Brojnost opština u regionu ne znači da će on biti razvijeniji od drugih. Ovdje efekat sinergije ne može doći do izražaja, jer su članice regiona izuzev Opštine Plužine pojedinačno same nerazvijene.

Sjeverni region daleko u razvoju zaostaje u odnosu na druga dva regiona u državi koji ukupno sadrže područje 10 opština. Nedavno smo u ovom visokom domu imali raspravu u vezi Izvještaja o realizaciji strategije regionalnog razvoja Crne Gore, 2010. do 2014. godina, u 2013. godini. Tada je iskazan stav da iznos od oko 195 miliona eura, koliko je u toj godini opredijeljeno za sprovođenje strategije, nije iznos potrošen za smanjenje regionalnih razlika, već novac koji je utrošen za aktivnosti i projekte na nivou cijele Crne Gore. Neću ništa reći novo, ali dubok je jaz koji predstavlja regionalne razlike u našoj državi. Nije dovoljno da država prilikom realizacije Strategije regionalnog razvoja u sjeverni region uloži 39% od ukupnog iznosa sredstava koliko je finansirano u 2013.godini. Taj procenat ulaganja u sjeverni region mora po mogućnosti biti daleko veći ako se želi doprinijeti jednom od ključnih razloga zbog kojih je donesena strategija, a to je smanjenje razlika u regionalnom razvoju.

Podsjetiću sve prisutne, ali i poštovane građane koji nas gledaju putem tv prijemnika, od 160 miliona eura koliko je uloženo u 2011. godini za realizaciju podsticajnih mjera i ostalih projekata, u sjeverni region je opredijeljeno nešto manje od

60 miliona, ili 37,1%. Po ovom pitanju 2012. godina je bila nešto bolja. Ukupno je izdvojeno više od 190 miliona eura, od čega je u sjeverni dio Crne Gore uloženo 40% ukupnog iznosa. Naravno, ulaganje u nerazvijeni sjeverni dio države ma koliko bilo samo po sebi nije dovoljno ukoliko kod nas koji tamo živimo, uključujući i najodgovornije pojedince i institucije ne postoji dovoljno inicijative, znanja i spremnosti za doprinos bržem razvoju. Ipak, vratiću se meritumu onoga što je danas na dnevnom redu, odnosno Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom razvoju.

Jednim od članova iz Predloga zakona mijenja se član 9, stav 1 važećeg zakona, gdje se organima i organizacijama koji obavljaju poslove, kojima se podstiče regionalni razvoj dodaju i privredna društva. Smatram da je ova novina jako bitna, jer će u pripremi i sprovođenju politike regionalnog razvoja učestvovati i privredna društva, kao što su na primjer Elektroprivreda Crne Gore, crnogorski Elektroprenosni sistem, regionalni Vodovod, aerodromi Crne Gore itd.

Siguran sam da će ova nova zakonska obaveza dodatno podstaći, recimo, Elektroprivredu Crne Gore da kao društveno odgovorna kompanija što prije realizuje investiciju izgradnje novog 35 kw dalekovoda Andrijevića-Kuti-Gusinje, čime bi opštine Plav i Gusinje dobile dvostrano napajanje ovim naponskim nivoom, što bi značilo urednije napajanje električnom energijom, ali i podsticaj za realizaciju drugih razvojnih programa koji zavise od pomenutog uslova.

Poštovani, nadam se, a te nade zasnivam na realnim očekivanjima da će se predloženim izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom razvoju unaprijediti bolje sprovođenje u prvom redu Strategije regionalnog razvoja, što će kao rezultat imati bolji standard i bolje uslove za život svih u Crnoj Gori, a prvenstveno u sjevernom regionu. Naime, i pored toga što ključni demografski i socio-ekonomski indikatori po regionima Crne Gore u izvještajima o realizaciji strategija regionalnog razvoja iz godine u godinu pokazuju izvjesne pozitivne efekte, osjećaj da narod u našem kraju živi bolje u odnosu na prethodne godine nije dominantno prisutan. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Poslanik Labudović ima riječ, a neka se pripremi poslanik Vuković.

Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, gospodine ministre, gospođu Vujošević,

Tehničke ili ne, ali i ove će izmjene doživjeti sudbinu temeljnog zakona, a to je po onoj narodnoj "džabe smo arčili divit i hartiju", jer nedostaje osnovni elemenat, a to je razvoj. A priznaćete, gospodine ministre, onoga čega nema, nemoguće je rasporediti ni regionalno, ni u okviru regije, ni pojedinačno, ni bilo kako - ni po jednom kriterijumu. Uostalom, to je koliko juče ovdje, u ovoj sali priznao i Vaš premijer rekavši da Crnoj Gori u ovom momentu najviše nedostaje proizvodnja.

Konsultovao sam Godišnji statistički izvještaj MONSTAT-a i ne bih sad ovdje da zamaram i Vas i javnost i kolege, podacima, ali ono što je zaprepašćujuće i što im je zajednička karakteristika jeste dugogodišnji sunovrat po svim mogućim i nemogućim parametrima. Čak ni MONSTAT, takav kakav je, ne uspijeva da sakrije činjenicu da u Crnoj Gori sve pada, jedino raste disproporcija između uvoza i izvoza u korist ovog prvog i raste dug. A kada je o ovom prvom riječ, Crna Gora uvozi i ono što bi, da je sreće, trebalo da izvozi - 46 miliona evra je dato za uvoz vode, a mi se hvalimo kako imamo jedan od najvećih vodnih potencijala u Evropi. A onda poslije nema para za penzije, nema para za ovo i nema para za ono. I nije problem, gospodine ministre, u tome što smo mi odavno prešli Mاستriht kada je riječ o zaduženju, nego što su svi ti dugovi, svi ti krediti otišli u potrošnju i u vjetar i što nema bukvalno nijednog kapaciteta koji bi mogao sutra da odbacuje dohodak da bi se ti krediti vraćali.

Strašno bi, mislim, bilo sada krenuti ovom metodologijom kojom su do sada išli i moje kolege i pobrojavati šta i čega sve nema i na sjeveru i u srednjem regionu, a Boga mi i na jugu.

Gospodine ministre, ono čega ima je apsolutno siromaštvo i po svim mogućim kriterijumima Crna Gora je prešla onu granicu siromaštva koja je svrstava u duboko nerazvijena područja. Možemo mi da se poređujemo s kime hoćete i možete da mašete podatkom da su prosječna plata i prosječna penzija veće nego u nekim zemljama regiona, ali ni te prosječne plate ni te prosječne penzije nema u dovoljnoj mjeri,

gospodine ministre, da pokrije sve troškove. I sve dok prosječna plata bude 1/3 prosječne potrošačke korpe, gospodine ministre, nema govora o razvoju.

Šta nam se nudi kao eventualno nekakva nada da će biti bolje? Evo, samo ću uzeti dva primjera. Mi ovih dana treba da uđemo u nešto što ste vi nazvali "projekat stoljeća", u izgradnju autoputa. Gospodine ministre, liše kamenja koga imamo dovoljno, a koga smo im dali besplatno i nešto malo dasaka za oplata, nijedna jedina stavka koja će biti ugrađena u taj autoput ne proizvodi se u Crnoj Gori. Gospodine ministre, šta ćemo mi imati od svega toga, osim naravno onog duga koji je u dolarima i koji raste iz dana u dan zahvaljujući promjeni kursa dolara?

Takođe, gospodine ministre, svi ti navodni projekti i svi ti navodni objekti u koje je ova država ulagala 182 miliona garancija, u navodne privredne subjekte koji treba da obezbijede razvoj, od KAP-a koga ste od giganta koji je vukao 60% ukupnog industrijskog razvoja Crne Gore sveli na običnu fabričicu, pa do svih onih neizgrađenih fabrika, kao one čokolade na Cetinju, pa neizgrađenih hotela, neizgrađenih sobračajnica i dalje, mi danas imamo situaciju da je car go, gospodine ministre, a da sutkači njegovog novog odijela zapravo prodavci magle.

Gospodine ministre, kad čovjek sabere i oduzme sve ove parametre, dođe mu da se oduzme i da konstatuje da je Crna Gora apsolutno i po svim parametrima sjeverno od razvoja. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Poslanik Vuković ima riječ, a neka se pripremi poslanik Bojanić.

FILIP VUKOVIĆ:

Poštovani ministre, kolegice i kolege odbornici, poslanici,

Ja ću, što nije shodno poslanicima iz ovog bloka, ovo moje izlaganje početi sam blagom kritikom autora ovih izmjena i dopuna. Moguće da nijesam vidio, ali imam utisak da su sve izmjene i dopune uglavnom zato što imamo dvije nove opštine na sjeveru Crne Gore i da bismo pomenuli te nove opštine donijeli smo ovaj zakon. Zašto ovako mislim? Član 9 mijenja se i glasi - U pripremi i sprovođenju politike regionalnog razvoja

dužni su da učestvuju organi državne uprave nadležni za poslove, pa se nabraja: finansije, uređenje prostora i zaštite životne sredine, poljoprivreda, šumarstvo – svi. Pa i ranije su ti isti bili zaduženi da se bave regionalnim razvojem. Ne vidim da postoji neki drugi razlog za ove izmjene, a moguće da će ministar u završnoj riječi saopštiti drugačije.

Znači, ova prva dekada života nezavisne Crne Gore koja se završava sljedeće godine u maju je očito pripala jugu, primorju i tržištu nekretnina, to jest građevini. Sljedeća dekada života naše države će svakako biti energetika, poljoprivreda, proizvodnja hrane i tada će naravno taj region koji sada zovemo nerazvijeni ili sjeverni postati itekako razijen. Tu neće imati mnogo uticaja ni sve ove institucije državne koje treba da prave strategije zajedno sa lokalnim upravama, pa onda da ih arhiviraju u, kako kažete, elektronskoj bazi i da se to prati uredno. Taj razvoj će izvoditi naravno investitori koji više neće investirati i više ne investiraju u djelatnosti kao što su turizam ili tržište nekretnina, gradnja, nego će investirati u ono što je potrebno i što je već odavno u većem dijelu svijeta najvažnije, a to su energija i hrana.

Ovaj srednji region će uvijek biti, i sad je, srednje razvijen ili srednje nerazvijen. I kasnije će ostati srednje razvijen i srednje nerazvijen. Ali, u narednih nekoliko dekada ovo o čemu pričamo biće sigurno praktično jedini dio Crne Gore gdje može da se napravi veliki posao od koga ima interesa cijela Crna Gora ili svi građani Crne Gore, to je region sjevera. Kad kažem sjever, mislim na Pljevlja pošto su ona jedina opština koja je čisti sjever. Znači, tih 10% je sjever, sve ovo ostalo je malo sjeverozapadno, malo sjeveroistočno.

Energija, hrana, šumarstvo, drvoprerađivačka industrija građevinskih materijala. Kolega Labudović je pomenuo u ovoj izgradnji autoputa nemamo domaće građevinske proizvode. Crna Gora ne proizvodi nijedan građevinski proizvod. Sve uvozi, betone, cement, sve što je od cementa, gvožđe pošto ova naša fabrika nije Željezara za proizvodnju betonskog gvožđa, nego za visokolegirane čelike koji se ne upotrebljavaju u građevinarstvu. Čak i ogroman broj drvnih sortimenata se uvezio iz Ukrajine, sad se vjerovatno uvozi odnekud drugo, ali vrlo malo domaćeg drveta koje se koristi u građevini. Tako da i tu imamo izuzetan potencijal u sljedećoj dekadi koja počinje srećom sljedeće godine. Izdržaćemo svu ovu našu nerazvijenost još godinu dana. Ali, to se

nikakvim zakonima ne može riješiti. Stvar je preventivno u nama i ovaj put mislim da opozicija treba da promijeni strategiju i da prestane da pljuje po svemu što je dobro.

Znači, opozicija je kao rezervni igrač na klupi. Kad tvoj tim void, ti se ne raduješ, nećeš ući nikad u igru. Kad tvoj tim gubi, siguran si da će te neko... /Prekid/ Tako nažalost i opozicija. Kad bi malo više konsenzusa našli ili zajedničkog jezika bar u onome što je životno i onome što je za narod najvažnije, a sve ono ostalo može da se kritikuje i da se priča. Ali ovdje imamo konstantnu kritiku svega što se i pokuša da radi. Ja kao neko ko nije opozicija imam pravo da kritikujem bar malo opoziciju. Lakše mi je da vas slušam, pogotovo kolegu Labudovića kojeg inače volim da slušam, kada nas kritikuje i kad upotrebljava onako u svom stilu književne izraze. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam. U tome je čar parlamenta. Da se čuje glas i vlasti i opozicije.

Poslanik Bojanić ima riječ, a neka se pripremi poslanik Vuletić.

Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Dakle, evo ja sam jedan od rijetkih poslanika koji nije iz sjevernog regiona. Imam potrebu da nešto kažem. Ja sam srednje razvijen, što kaže poslanik Vuković.

Dakle, ovako, sada nešto ozbiljnije da kažemo. Jednostavno čuli smo danas obilje podataka i svi govore u prilog tome da je potpuno na snazi već duži niz godina jedna ekonomsko i demografsko osiromašenje sjevernog regiona, ako prvenstveno mislimo da je to region koji je kažem, negdje jako slabo razvijen, mogu reći nešto manje razvijen od ostalih. Ono što, takođe, možemo da konstatujemo, to smo čuli čak iz redova poslanika vlasti, da nijesu zadovoljni regionalnim razvojem, odnosno da nijesu zadovoljni koliko se ulaže u sjeverni region. Tu se nametnula jedna čudna dilema - da li treba da imamo ministarstvo regionalnog razvoja pored potpredsjednika Vlade koji je zadužen za regionalni razvoj. Negdje smo počeli svjesno da skrećemo temu ka tome da nam opet, ne znam, smeta to nekakvo ustrojstvo Vlade, pa nemamo posebno ministarstvo koje će sutra da popravi stanje. Neće ga popraviti, nažalost, nijedno

ministarstvo, nijedna administrativna mjera, čak i ovo što je ministar govorio da se ne može administrativnim mjerama djelovati i popraviti sjever. Duboko sam ubijeđen da ova vlast je do sada podjednako loše radila za sve četiri strane i za sjever, i za jug, i za istok, i za zapad. Potpuno sam uvjeren da ovakvom ekonomskom politikom svi trpimo štetu, neko manje, nego više. I u ovoj prvoj dekadi, što kaže gospodin Vuković, najveću štetu je trpio sjever, ali nije bez štete ni središnji ni južni dio. Ne treba da pominjem podatke o nezaposlenosti i u Ulcinju i u Herceg Novom, o stanju u Nikšiću i Cetinju, to je svima dobro jasno.

Kakve su te podsticajne mjere i koliko ima efekta koje Vlada daje, pomenuću samo pitanje garancija. Prije par dana je bilo pitanje ministru finansija. 181 milion Vlada je odobrila garancija, to je direktna pomoć, državna. Od tih 181 milion sve firme koje su primile, sve kompanije, sve do jedne su otišle u stečaj i ništa nijesmo naplatili od kontragarancija. A 181 milion je kad uporedimo sa agro budžetom devet godina. Devetogodišnji agro budžet je dat za četiri godine u sedam, osam kompanija koje su propale, bankrotirale i ostali smo bez tog novca, ostali smo bez tih kompanija. Sve to kad podijelimo na regionalni razvoj, odnosno koliko je izdašna pomoć bila za sjeverni region, doći ćemo do podatka da je to 1,1%. Samo 1,1%.

Ima toga dosta, kakav god podatak da uzmemo i kažemo on će biti u korist teze da ubrzano propadamo svi, a možda najbrži na tom putu je sjeverni region. Sad ću otvoriti jednu tezu i dalje to smatram naopakom ekonomskom politikom Vlade, i dalje smatram da se besomučno ide ka tome da se razvija samo turizam i usluge i da će mala i srednja preduzeća da budu generatori razvoja Crne Gore. Ne mogu tu tezu da podržim. Više puta sam govorio da je ta teza bez smisla. Kad smo uništili srednja i velika naročito preduzeća, i da mislimo da će nam mala preduzeća sa sitnom pomoći koju dobija, pet, deset hiljada na dva-tri zaposlena, da će to da izdrži konkurenciju ne samo sada, nego sutra ako budemo ikad je li u Evropskoj uniji i da potpuno imamo otvorene granice. To je jedna teza meni potpuno naopaka i mislim da istrajavanje na tome vodi ka sve većem ekonomskom urušavanju Crne Gore. Onog momenta kad shvatimo ozbiljnost situacije, kad priznamo da smo neke greške pravili, kad priznamo da ovo ovako više ne ide, onda ćemo valjda nešto i promijeniti osim ovih kozmetičkih

promjena, raznoraznih strategija, akcionih planova, a rezultati su sve gori i gori. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Bojaniću.

Kolega Vuletić ima riječ, a neka se pripremi poslanik Knežević.

Izvolite, kolega Vuletiću.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi ministre sa saradnicom, poštovani građani,

Da se legitimišem. I ja dolazim iz središnjeg regiona, ili, kako neke kolege rekoše, iz srednje razvijenog regiona, pa će mi priča biti adekvatno tome umjerenija u odnosu na pojedine komentare koje smo imali prilike da čujemo, više ili manje osnovano.

Polazeći od činjenice da jedan od osnovnih razvojnih prioriteta Crne Gore podsticanje ravnomjernog razvoja i povećanje životnog standarda, usvajanjem ovih izmjena i dopuna Zakona o regionalnom razvoju obezbijediće se bolji osnov koordinacije u sprovođenju politike regionalnog razvoja.

Regionalni razvoj predstavlja pokretanje ekonomskih procesa i podsticanje korišćenja resursa u slabije razvijenim regionima, s ciljem postizanja ukupnog održivog razvoja pojedinog regiona, u skladu sa vrijednostima i očekivanjima preduzetništva, građana i pojedinaca.

Zbog sve većeg produbljivanja društveno-ekonomskih razlika i razvojnih mogućnosti u različitim djelovima Crne Gore, sve više je potrebno da jača svijest o ulozi regionalnog razvoja i potrebe definisanja koherentne, odnosno povezane regionalne razvojne politike, s ciljem da se doprinese, naravno, privrednom rastu i razvoju na

cjelokupnoj teritoriji Crne Gore, a u skladu sa načelima održivog razvoja stvaranjem optimalnih uslova koji će u svim djelovima zemlje omogućiti jačanje konkurentnosti i realizaciju vlastitih razvojnih potencijala kroz inovativnost i podsticanje zapošljavanja, kako je to i predloženo članom 2, stav 2 važećeg zakona.

Da se podsjetimo. Članom 4 Zakona o regionalnom razvoju iz 2011.godine, propisuje se da više jedinica lokalne samouprave geografski povezanih čine region. Kod nas su utvrđeni kao posebni regioni tri regiona, i to: primorski, središnji i sjeverni region.

Po mom mišljenju, najbitnija novina u predloženim izmjenama i dopunama zakona sadržana je u članu 9, stav 1, koji utvrđuje obavezu organa državne uprave da učestvuju u pripremi i sprovođenju politike regionalnog razvoja, kao i drugi organi, organizacije i privredna društva koja obavljaju poslove kojima se podstiče regionalni razvoj.

Vrste podsticaja definišu se novim članom 19a, kojim je propisano da se podsticanje razvoja obezbjeđuje davanjem subvencija, subvencija kamatne stope za zajmove, povoljnih kredita, garancija, fiskalnih olakšica i drugih podsticaja u skladu sa ovim zakonom.

Takođe, izmjenama zakona u članu 22 važećeg zakona, nakon promijenjenog stava 3 dodaje se novi stav koji obavezuje organe državne uprave, druge organe, organizacije i privredna društva iz člana 9, stav 1 ovog zakona da najmanje tromjesečno unose i ažuriraju podatke o razvojnim projektima koje pripremaju i sprovode.

U dijelu kaznenih odredbi utvrđene su, takođe, kazne za prekršaje pravnom i odgovornom licu u organu državne uprave ako ne dostavlja uredno godišnji izvještaj o realizaciji razvojnih projekata, ako najmanje tromjesečno ne unosi podatke o razvojnim

projektima u elektronsku bazu, ne dostavi ministarstvu strateški plan i izvještaj o njegovom sprovođenju.

Zaključujem. Zakonom se za dobro definisane projekte utvrđuju kvalitetne podsticajne mjere, isti omogućava postizanje osnovnog cilja podsticanja regionalnog razvoja, posebno u dijelu boljeg korišćenja resursa, svih grana poljoprivredne djelatnosti, šumarstva, uz uslov finalizacije proizvodnje, turizma eko i seoskog, posebno mineralnih sirovina i drugo, zbog čega će biti podržat od strane poslanika DPS-a i predlažem Skupštini da ona to učini. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem. Riječ ima poslanik Knežević, a neka se pripremi poslanik Šabović. Izvolite, kolega Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Potpredsjedniče Skupštine, uvaženi gospodine Kavariću, uvažene kolege, uvaženi građani,

S obzirom da su se poslanici u Skupštini deklarirali iz kog regiona dolaze, mada mi je ova regionalna podjela malo i komična s obzirom na teritorijalno prostranstvo Crne Gore i broj stanovnika, neupućeni bi pomislio najmanje da smo Rusija ili Kina kada govorimo o tim moćnim regionima, ja bih volio, gospodine Kavariću, da razjasnite misteriju u kom regionu pripadamo Vi i ja. Vi kao vikend Zećanin, a ja kao Zećanin koji živi tamo svakog dana. Ja mislim da je područje Zete ili gradske opštine Golubovci primjer slovenske antiteze. Niti je grad, nit je mjesna zajednica; niti je gradska opština,

niti je Zeta, nit su Golubovci. Šta je, valjda ćete mi Vi kao ministar ekonomije i vikend Zećanin odgonetnuti.

Prije nekoliko mjeseci kada se raspravljalo o Strategiji regionalnog razvoja, jedan od kolega iz redova Demokratske partije socijalista, imao sam tu čast i zadovoljstvo da ga slušam i maloprije, je saopštio da bi za Crnu Goru bilo najbolje ako bi ona mogla da se izokrene naopačke, kao onaj geografski atlas ili globus u holu UDG-a. Tako bi sjever došao na jug, jug bi se vratio na sjever i onda bi ovi koji žive na jugu malo živjeli kao ljudi sa sjevera, a oni koji su do sad živjeli na sjeveru, živjeli bi kao južnjaci i imali bi kakve-takve prihode.

Ove izmjene i dopune su najbolji dokaz, gospodine Kavariću, da postoje najmanje tri Crne Gore, a da nijedna nije funkcionalna kako bi trebalo. Pa se onda čudimo što su ljudi sa sjevera ljuti na Podgoricu, što su Podgoričani ljuti na ljude sa sjevera koji dolaze da traže minimum egzistencije u Podgorici, pa se Zećani ljute i na ljude iz Podgorice i na ljude sa sjevera, jer oni ne mogu u Podgorici ništa da realizuju, a na sve nas se zajedno ljute ljudi sa juga, jer polako čitava Crna Gora silazi ka moru i nije ni čudo da u ovakvom galimatijasu uopšte i funkcionise Strategija regionalnog razvoja.

A šta je povod? Dvije nove opštine - Petnjica i Gusinje. I kada se ovdje donosila odluka o formiranju tih dvije opština u predvečerje lokalnih izbora, mi smo upozoravali da te opštine po fiskalnoj održivosti neće biti funkcionalne i samo ćemo stvoriti još dvije siromašne opštine. A vi ste tada igrali na kartu podilaženja časnom bošnjačkom i muslimanskom narodu, misleći da ćete u tom trenutku kada im omogućite samostalne opštine završiti čitav posao što se tiče razvoja tih opština. Desilo se suprotno. I Petnjica

i Gusinje se u ovom trenutku nalaze u istoj poziciji kao sve opštine na sjeveru - u poziciji neodrživosti, gospodine Kavariću.

Najveća ulaganja na sjeveru u 2013.godini bila su 39%, u središnjem dijelu 34 i u primorskom. Znači, prioritet je bila konstrukcija puteva. Zašto rekonstrukcija puteva? Zato što se tu najbolje krade, gospodine Kavariću. Pare koje idu pod zemlju niko ne može da kontroliše i svi kažu -uložićemo u infrastrukturu ovdje, uložićemo u infrastrukturu tamo, zakrpljen onaj put tamo, zakrpljen ovaj put ovdje i onda se pokazuju nerealni podaci oko krpjenja puteva po sjeveru Crne Gore, a ja bih ga nazvao krpljenjem čitave Crne Gore. Onda imamo dio oko zaštite životne sredine. Vi ste izdvojili 71% sredstava za primorski dio, za središnji dio 18%, a za sjeverni dio 11%. U trenutku kada je u Pljevljima na djelu ekološki genocid, vi izdvajate 2013.godine 11% za sjeverni region za zaštitu životne sredine. U trenutku kada su područja Zete i Nikšića ozbiljno životno ugroženo, zbog rada KAP-a, vi, gospodine Kavariću, za taj dio izdvajate 18%. Da li ste vi otpisali građane Pljevalja, građane Zete i građane Nikšića, kao građane za koje se više uošte ne treba boriti, ili ste ih samo svrstali pod šifrom HT, a HT je hemoterapija? Napravite analizu podataka koliko je ljudi iz tih rubnih područja iz Pljevalja, Nikšića i Zete oboljelo od neizlječivih kancera i koliko je povećana smrtnost u Nikšiću, Podgorici i Zeti.

2004.godine Ekotoksikološki centar je radio analizu kvaliteta vazduha, zemlje i vode na rubnom području KAP-a, to su Botun, Srpska, Ljajkovići i Mitrovići. Znate li koji je završni pasus? Završni pasus je da život na tom području uopšte nema perspektivu. 2004. godine, a sada smo u 2015. godini. Znači, i dalje smo živi, gospodine Kavariću, ili, drugim riječima, umiremo na rate.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala. Poslanik Šabović ima riječ, a neka se pripremi doktor Perić. Nijesam registrovao prijavu ministra. Izvolite, kolega Šaboviću.

HUSNIJA ŠABOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Poslanice, poslanici, gospodine ministre sa saradnicom,

Danas je pred nama Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom razvoju. Razlog za njegovo donošenje, pored unapređenja nekih normi, jesu i teritorijalne promjene nakon donošenja Odluke o povraćaju statusa opštinama Petnjici i Gusinju.

U samom startu se ne bih složio sa dosta diskutanata koji su napravili podjelu i predložili danas da bi trebalo za razrješenje ovog globalnog problema Crne Gore formirati ligu za sjever i tako dalje. Ja sam dugo godina poslanik i nikada u ovom Parlamentu nije bilo podjele između poslanika sjevera, poslanika sa juga, ili poslanika središnjeg dijela. Naprotiv. Uvijek kada je razmatrana bilo koja tačka iz ove oblasti, svi poslanici ovog Parlamenta su bili solidarni sa nama. I mislim da ovo nije problem poslanika sjevera, ovo je zajednički problem države Crne Gore.

Ne bih želio da ponavljam priču koja rečena. Neću praviti analize uzroka koji su stotinu puta ovdje rečeni, koji su to razlozi koj su doveli do razlike u razvijenosti ova tri regiona u Crnoj Gori. Ja bih sa aspekta opštine odakle ja dolazim, a to sve isto mogu

reći za bilo koju drugu opštinu, znači sa pozicije Plava, htio da pokušam da ukažem na neke uzroke koji su razlozi nerazvijenosti, a možda do sada nijesu rečeni.

Rečeno je sigurno od dobrog broja poslanika da jedan od veoma bitnih razloga jesu neke neuspešne privatizacije. Posmatrano sa aspekta Plava, onda bih mogao slobodno reći da i u Plavu sve te privatizacije koje su završene nijesu dale očekivane rezultate. Naprotiv, svi ti privredni, proizvodni, turistički objekti nijesu u funkciji. Hoću da naglasim posebno i mislim da nije ministar Kavarić jedina osoba, jedini ministar koji može riješiti ove probleme. Ovo je problem čitave Vlade.

Znači, u Plavu je privatizovan hotel "Plavsko jezero" visoke "B" kategorije, hotel koji je bio ponos Crne Gore, ne samo po kvalitetu, nego po tome što je bio prepoznatljiv da se i danas hvalimo i ponosimo da je bio topli dom raseljenim licima iz svih krajeva nakon raspada Jugoslavije. Nakon toga je privatizovan za nekih stotinu hiljada eura. Vlasnik tog hotela uzeo je kredit kod banke dva i po miliona, stavio hipoteku na njega i on je mrtvo slovo na papiru, a mi smo Plav proglasili turističkom destinacijom i resursom koji je od razvoja.

Mislim da bi Vlada Crne Gore, nadam se da će stići ovo do njih, trebala pronaći načina zajedno sa Savjetom za privatizaciju kako bi ovaj hotel ponovo Vlada povratila povratila u svoje vlasništvo, pokrenula ga i aktivirala i nakon toga pronašla jednog kvalitetnog partnera, kao bi ovaj hotel kao temelj razvoja turizma u Plavu bio u funkciji. Još je drugih proizvodnih kapaciteta. Plan se zasniva, takođe, na drvopreradi. Privatizacija preduzeća a.d. Bor, kao jednog od značajnijih privrednih subjekata u Crnoj Gori - istu sudbinu je doživio. Da ne nabrajam druge.

Htio bih da ukažem na jedan uzrok koji niko nije pomenuo, a ja ga uvijek naglašavam. Imam dojam da reforme koje sprovodi Vlada Crne Gore, a koje kao produkt imaju racionalizacije, su nešto što strašno produbljuje nerazvijenost između sjevernih opština i malo razvijenijih središnjeg i južnog dijela Crne Gore. Kada se vratimo unazad, reforme i racionalizacije u skladu sa tim reformama koje su neminovne. Znači, te racionalizacije u svim segmentima, u svim resursima počevši od šumarstva, zdravstva, policije, poljoprivrede, sad se najavljuje i reforma i racionalizacija sudstva, da će se osnovni sudovi ugasiti u tim nerazvijenim opštinama, dovode do povećanja povećanog jaza u razvijenosti na način što se destimulišu kadrovi u smislu školovanja u ovim oblastima, pa će te male nerazvijene opštine ubrzo postati samo prostor za neke srednje stručne poljoprivredne kadrove, za razvoj stočarstva, za razvoj možda ratarstva i tako dalje. Reforme su produkt i potreba države Crne Gore u smislu harmonizacije naših standarda sa standardima Evrope, Evropskoj uniji kojoj mi težimo, međutim, uvijek naglašavam i danas ponovo naglašavam i akcentiram da se ne mogu reforme vršiti u Plavu, Andrijevići, Gusinju, Petnjici, Plužinama i Žabljaku i tako dalje na isti način, kako se to radi u Baru, Budvi i mnogorazvijenim opštinama. I tvrdim ako se nastave ovakve reforme sa racionalizacijama, sjever Crne Gore će biti samo u mogućnosti da se bavi nekom nižerazrednom poljoprivredom, ne nekom visokoproduktivnom, klasičnim stočarstvom i tako dalje. I na taj način znači destimulišu se naša djeca da završavaju fakultete kao djeca iz drugih krajeva iz razvijenijih centara. Mislim da to nije dobro i apelujem na sve i na ovaj Zakon o regionalnom razvoju, kao na ukupnu Vladu da moramo naći načina kako da sprovedemo reforme, a da one nemaju posljedice ovakve kakve danas imaju posljedice u smislu očuvanja mladosti u tim

opštinama i stimulisanju školovanja naše djece. Hvala velika i izvinjavam se na prekoračenju.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Šaboviću. Niko nepomenu, ljudi, pričali ste tri-četiri sata, izmjenu poreskog sistema. PDV da se samo naplaćuje onamo gdje se stvara, pa biste videli koliki bi bio budžet. Jedna mjera. Koncesiona prava nadoknada, druga mjera onamo gdje pare budu tamo će biti razvoja i pameti normalno. Tako da je pitanje regionalnog razvoja kranje kompleksno, ali za to treba imati snage u svakom pogledu. Ovo samo kratko zato što mi je ovo jedna od omiljenih tema.

Sada ima riječ kolega Perić, a posljednji je kolega Tuponja.

Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Gospođo Vujošević, ministre Kavariću, ako slušate ili gledate negdje izlaganje,

Ono što je osnovno pitanje Zakona za koji smo se svi saglasili da je on tehničke prirode. Ako imamo u 2013.godini, 100 miliona eura državne pomoći, odakle je 3.800 eura pošlo za Andrijevicu, 39.000 za Berane, 24.000 za Plav i 9.000 za Šavnik u odnosu na 100 miliona eura, osnovno je pitanje zašto je ovaj zakon tehničke prirode. Zašto nije suštinske prirode? To će reći da imamo problem apsolutno nekorišćenje instituta koji bi trebali da izbalansiraju regionalni razvoj u Crnoj Gori, ali se ni jedan ne koristi. Mi smo ovdje imali primjer iz godine u godinu da dolazi čovjek koji je predsjednik Komisije za praćenje kontrole u državne pomoći, koji može samo da konstatuje raspodjelu pomoći. Ne može ništa da učini. Zašto ovaj zakon u krajnjoj crti ne pokuša, ovaj ili set drugih zakona, da se normira procenat raspodjele u odnosu na regione? Zašto se, ovo što je uvaženi potpredsjednik Radulović spominjao, koncesije dodatno ne uvežu u tom dijelu da se i lokalne samouprave uključe u taj dio priče? Svi oni mehanizmi koji su postojali u tom dijelu nijesu iskorišćeni i nakon više nego poraznih stvari, poraznih rezultata, mi smo danas imali pred sobom zakon, raspravljamo o njemu, koji je tehničkog karaktera. Znači, suština će i dalje ostati identična. A osvrnuću se i na konkretna zakonska rješenja koja su takođe sporna u određenom dijelu priče. Međutim, ono što je početak i kraj svake priče jeste partijski premrežena privreda. To će reći da nijedan posao od preko 10 ili 20 hiljada eura, nažalost, u Crnoj Gori skoro pa da se ne može dobiti bez nekog posrednog partijskog amina. Nebitno je da li je to Podgorica, da

li je to sjever, da li je to Bar, da li je to jug, da li je centralni dio. Stvar je u tome da to se u malo većim sredinama nekako i može peglati. A onamo gdje je privreda slabašna, to je zaista jedna omča oko vrata za bilo kakav proces zapošljavanja.

I ono od čega Ministarstvo ekonomije konstantno bježi jete da preuzme, a samim tim i Vlada, proaktivniju ulogu na tržištu rada. Da preduzme proaktivniju ulogu kad je riječ prije svega o osnivanju državnih preduzeća. Od toga ne treba bježati. Bilo bi dobro da imamo jedan poljoprivredni kombinat koji smo više puta pominjali da postoji na sjeveru. Bilo bi dobro da imamo garantovan otkup ljekovitog bilja, organske hrane. Ništa od toga nemamo, nego iz godine u godinu donosimo zakone koji su kozmetičke prirode zapravo. Ono što bih prošao kroz konkretna zakonska rješenja koja su tehničkog karaktera, ali ni ona nijesu konzistentno jasna zašto su koncipirana na taj način.

Recimo u članu 2 uopšte nije jasno zašto Vlada briše ciljeve iz važećeg zakona bez ikakvog valjanog razloga. Građana radi, tu se radi o tome da se definiše da politika regionalnog razvoja treba da pospješi ravnomjerni razvoj, ubrzani razvoj manje razvijenih jedinica i zaštitu životne sredine. To je ovim Predlogom zakona izbrisano.

Dalje, Vlada predlaže da se regionalni razvoj planira Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore i strateškim planovima razvoja jedinica lokalne samouprave. Ali, briše sada regionalne razvojne strategije. Znači, briše se ono što se odnosi upravo na decentralizaciju ako hoćete na taj način. Onog što se odnosi na zakonski okvir.

Dalje, članom 4 Predloga zakona Vlada briše odredbe koje se odnose upravo na regionalnu razvojnu strategiju. Dodatno ono što jeste za brigu jeste da u dijelu koji se odnosi na član 19 postojećeg zakona, odnosno na član 6 zakona na koji se djeluje izmjenama i dopunama - navodi se da korisnici podsticaja mogu biti privredna društva u vlasništvu jedinica lokalne samouprave ili su u pitanju privatna privredna društva, da je sasvim svejedno. Uopšte nije svejedno, zato što ona privredna društva u kojima je vlasnik jedinica lokalne samouprave mogu da se aktivno uključe u ovaj dio priče mnogo aktivnije, ali se to ovim zakonskim rješenjem ne dešava. I kada se govori o nečemu što su ovdje garancije, fiskalne olakšice i drugi podsticaji koji postoje u zakonskim rješenjima, negdje se između redova može čitati da vi na ovaj način možete da derogirate set izbornih zakona koji se odnosi na pomoći uoči izbora. Negdje stvarate taj zakonski okvir.

Da li je bila namjera ili nije, ne možemo biti sigurni, ali ono što je ključno pitanje - zašto se Zakonom o kontroli državne pomoći ne regulišu ove stvari preciznije, koje se odnose na pitanja pomoći, garancija i sličnih stvari, generalno podsticaja, nego to sad imamo u Zakonu o regionalnom razvoju? Ako će to nešto značiti neki pozivitan podsticaj, u redu. Ali ne vidimo da će to išta značiti za konkretne privrednike, ako imamo disbalans koji sam naveo - od 100 miliona eura recimo za Berane ide 38.000 eura u 2013.godini. Jasno je da se tu radi o nekim garancijama, jasno je da se tu radi o Kombinatoru aluminijuma Podgorica, da je zbog toga taj disbalans u toj godini bio toliko velik, ali vi imate problem u raspodjeli državne pomoći i vi ne mijenjate institut koji se odnosi na kontrolu državne pomoći, već mijenjate zakon koji se odnosi na regionalni razvoj. I malo me podsjeća sve na onu situaciju kada ste branili ovdje jedan zakon u kojem se pominje sprečavanje pranja novca, kada sam vas ja i pitao imate li kakve rezultate, potpuno svjestan toga da na tom polju vi nemate ingerenciju. Ali vi dolazite da branite taj zakon. Ista je stvar sad i ovdje. Imamo tu vrstu zakonskog galimatijasa, gdje nama nije jasno zašto vi nijeste onda išli sa izmjenama Zakona o kontroli državne

pomoći, pa da na taj način pomognemo sjever, da normiramo, da recimo 30 ili 40% pomoći mora ići na sjever, nego ovako kozmetičkim izmjenama, a ni one nijesu baš najsrećnije riješene. Brišete u članu 2 da se politika regionalnog razvoja zasniva na ciljevima koji se odnose na ravnomjerni razvoj jedinica lokalne samouprave, na ubrzani razvoj manje razvijenih jedinica i na zaštitu životne sredine. Javnosti radi, vi ste ovo obrisali ovim tehničkim Predlogom zakona. Time završavam.

Bilo bi mnogo bolje da krenemo sa državnim intervencionizmom u dijelu koji se odnosi na pomaganje privrednih subjekata koji otvaraju nova radna mjesta na sjeveru. Sve ostalo je, bojim se, priča koja se opet svodi u ravan tehničkih rješenja.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Periću. Vi ste se bili spremili za deset minuta, ili se opušтите kad ja dođem. Ne znam što je. Ali, ja nijesam htio da prekidam jer smo tu neđe da danas završimo ono što smo isplanirali.

Izvolite, kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Poštovani ministre Kavariću, poštovana gospođo Vujošević, kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Kao država imamo zakona, da bismo mogli nekako da živimo od zakona, mnogo bi bolje bilo, nego taj dio donošenja zakona, donošenje izmjena i dopuna zakona mnogo nam bolje ide nego njihova realizacija. Potreba za postojanjem zakona o regionalnom razvoju govori dosta sama za sebe. Kada govorimo o regionalnom razvoju, uvijek nam je prioritet regionalni razvoj sjevera Crne Gore, gdje, nažalost, ni ovaj zakon koji je već relativno dugo na snazi nije pokazao zadovoljavajuće rezultate. Ili zakon nije dobar, ili onaj ko sprovodi zakone nije dobar. Rezultati su evidentni. Nažalost, regionalni razvoj ne može da živi na papiru. Postoji stvarnost, a stvarnost je dosta surova i sumorna što se tiče sjevera.

Na sjeveru imamo iseljavanje stanovnika koji ne napuštaju svoje domove zato što je to nečiji hir, zato što je to nekome čisto onako palo na pamet. Ljudi napuštaju svoje domove iz nužde. Zbog toga što se na sjeveru teško živi, zato što ili država nije stvorila uslove da mogu žive jednim kvalitetnim načinom.

Imam pred sobom rezultate popisa 2001. - 2011. godine, uporedne odatke od 2001. do 2011.godine, koji apsolutno jasno kada pogledate taj grafikon pokazuju da je iseljavanje na sjeveru, a da je porast stanovništva na jugu države. Pa čak nije pošteđen ni srednji region. Kada govorimo o Cetinju i o Nikšiću imamo veliko iseljavanje, napuštanje svojih domova, odlazak u sredine gdje se koliko toliko može naći posao i gdje se koliko toliko može živjeti.

Drugi uporedni podaci su još zabrinjavajući. Ono govori o starosnoj strukturi napuštanja domova ljudi sa sjevera. Kada pogledate starosnu strukturu, vidite da su mladi ljudi oni koji intenzivnije napuštaju sjever, a u dijelu od 50 godina na gore, kad već ulazimo u jednu strukturu penzionera, imamo i povratak ljudi u sjeverne opštine. A to govori zapravo da i ti ljudi koji su proveli svoj radni vijek u jednoj sredini sa penzijama koje ostvaruju ne mogu da zadovolje životni kvalitet, nego se opet vraćaju na svoje

ognjište, gdje mogu da se koliko toliko pomognu poljoprivredom kojom se dodatno bave.

U tom periodu imamo najveći pad u broju stanovnika u Šavniku. Trećina Šavnika je iseljeno. Plužine, zato imamo najveći porast naravno u Budvi. Imamo naravno porast i u Podgorici, ali to su pokazatelji vaše politike. I kažem, ovo su podaci iz 2011. godine. Prošle su četiri godine. Vjerovatno je situacija još dramatičnija. Jer, upoređujući podatke 2004. godina - 2011.godina, broj zaposlenih u opštini Rožaje je pao za 23%, u Beranama za 13%, u Andrijevici za 11%, u Plavu za 94%. Broj zaposlenih u periodu 2004-2011.godina, poražavajuće su činjenice za ovu vlast kontinuiteta koja traje 25 godina. Ne možete se više vaditi ni na onaj prethodni period, jer ni ona vlast prije vas nije trajala mnogo duže. Za 25 godina ste mogli ispraviti sve krive Drine koje su postojale. Ono što ste vi kao država dužni da omogućite je pravna sigurnost, to je poslovni ambijent. Vi morate uvezati i sjever i jug morate otkupljivati proizvode. Deset hiljada eura košta, po procjenama, radno mjesto. Ogromni dug države je stvorila ova vlast. Deset hiljada eura po radnom mjestu. Da ste uzeli kredit od 100 miliona eura i otvorili deset hiljada radnih mjesta na sjeveru, to bi bio sjajno uloženi novac. To se odnosi i na turizam i na malu privredu, na poljoprivredu. Ništa od toga uradili nijeste. Rezultati vaše vladavine su porazne.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Tuponja.

Jedno radno mjesto u privredi košta oko sedam do deset hiljada, u industriji sa niskim tehnološkim sadržajem do 20 hiljada, a onamo će se traži pamet i do 100 hiljada. Velika tehnologija. Sa ovim smo završili.

Ministre, hoćete li nešto da rečete u obliku završne riječi. Znači, nikoga da pomenete, sve da rečete. Da vidim kako umijete.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Ako možemo nešto da iskomuniciramo.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ne možete. Citirajte me, najbolje bi bilo. I primijenite to što ja pričam još bolje bi bilo.

Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

...jer, znamo dobru staru praksu da nije u redu u završnoj riječi zloupotrebljavati poziciju završnog u razgovoru. Tako da ću se truditi da teme, makar za današnju raspravu, zatvaram, a ne otvaram. Suština današnjeg zakonskog rješenja jesu tehničke izmjene, kao što smo rekli. Dakle, tehničke oko jednog vrlo važnog suštinski značajnog procesa. Proces koji nije specifičan za Crnu Goru. Proces koji je generalno globalni trend i u prethodnom dijelu sam rekao da problem regionalnog razvoja postoji u svim zemljama Evrope. Zato se on posebno tretira u izvještajima Evropske komisije, u politikama Evropske komisije i u finansiranju sa aspekta onoga što su IPA fondovi i

strukturna prilagođavanja - upravo peglanje razlika koje nastaju zbog sve većih razlika u regionalnom razvoju.

Dakle, govorimo o globalnom trendu. Sa toga aspekta možemo govoriti o uzrocima na puno različitih načina, ali ovo je otprilike suština uzroka problema. Kad govorimo o rješenjima, ona se nalaze, kao što smo već nekoliko puta rekli, i kroz izlaganja većeg broja poslanika i kroz moja izlaganja, u povećavanju konkurentnosti. Konkurentnost, znamo ono što su performanse opština, performanse lokalnih zajednica, performanse naposljetku i države za kreiranje novih radnih mjesta. Rečeno je da 10 hiljada košta otvaranje jednog radnoga mjesta. Jeste, to su procjene. Može da bude od 3, može da bude 10. Rečeno je u nekim slučajevima i preko 100 hiljada, ali tu ne funkcionije matematika da onoga momenta kada obezbijedite sredstva, imate radna mjesta. To je cijena koja se definiše kao podsticaj. To je cijena radnog mjesta, kada imate biznis ideju kad imate sve zaokruženo da taj proces funkcionije. Dakle, ja sad odgovorno tvrdim u Crnoj Gori ćemo obezbijediti onoliko sredstava koliko bude biznis ideja koje mogu to da odbace i poznato vam je da je Vlada po tom pitanju donijela adekvatna zakonska rješenja. Nijesmo zadovoljni trendovima koji postoje u ovom momentu, nijesmo zadovoljni onim što su performanse, ali postoje neki pozitivni trendovi sa aspekta zakona, odnosno sa aspekta regionalnog razvoja ne Zakona o regionalnom razvoju. Imamo u posljednjoj godini, i nadamo se da je to preokret trenda, minimalan, ali rast broja zaposlenih na sjeveru. Naglašavam, minimalan, ali nadam se da to predstavlja promjenu trenda. Imamo jako ohrabrujuće povećanje broja malih i srednjih preduzeća na sjeveru, sa 2.090 u 2013.godeini na 3.513 u 2014.godini. Slažemo se sa potrebom jačanja administrativnih kapaciteta za IPA fondove. to je nešto na čemu se radi već godinama, to je proces koji će zahtijevati jačanje administrativnih kapaciteta nad više nivoa u ovoj državi u sljedećih nekoliko godina, da bi u ovom momentu bili u mogućnosti da koristimo ono što su mogućnosti plasmana sa aspekta IPA fondova i sutra kada budemo članovi sa aspekta onoga što su strukturna prilagođavanja. Vjerujem da ćemo se složiti da osnovna ulaganja koja treba da napravi država se odnose na ulaganja u infrastrukturu. U ovoj godini predviđeno je 350 miliona eura u realizaciju projekata na sjeveru. Dominantno se to odnosi na auto-put. Međutim, imamo i projekte u oblasti saobraćaja, energetike, turističke infrastructure. Sa toga aspekta očekujemo nastavak ovoga trenda koga sam pomenuo na početku. Kad govorimo o konkurentnosti, u poreskim zakonima postoji čitav set olakšica koja se odnose za one koji su sposobni na sjeveru da zapošljavaju i da investiraju. Od oslobađanja plaćanja poreza na dobit preduzeća i dohodak fizičkih lica od osam godina, od oslobađanja poreza na lična primanja za nezaposlena lica na četiri godine. Znamo da postoje procesi, odnosno moguće formulisanje biznis zona koje već postoje već na više lokacija na sjeveru i konačno donešena je uredba koja omogućava plaćanje takozvanih keš direktan grant u gotovom novcu za one koji zaposle ljude u industriji. Keš je predviđen, odnosno ta subvencija po radnom mjestu od tri do 10 hiljada eura.

Bilo je razgovora i o ekologiji. Nije direktno branša Ministarstva ekonomije, ali mislim da možemo reći ono što je i onako bilo u Parlamentu više puta, a odnosi se na veliki kredit koji je Vlada povukla od Svjetske banke za saniranje svih crnih ekoloških tačaka u Crnoj Gori, od bazena crvenoga mulja, odlagališta u Nikšiću, do onoga što su ekološke crne tačke u Pljevljima i Brodogradilištu "Bijela".

Suština ovoga procesa jeste povećanje konkurentnosti i apsorbcionih kapaciteta svih na koje se odnosi ovi procesi. Zato nije moguće, odnosno bilo bi kontraproduktivno i bilo bi kontra onoga što su standardi Evropske unije u tom dijelu definisati administrativno koji nivo državne pomoći ide nekom region. Ne postoji državna pomoć koju možete dati onome ko je ne traži, ili onome ko se nije kvalifikovao sa aspekta projekata koji zadovoljavaju standarde za državnu pomoć. Time bih obuhvatio ono što su bile teme. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre.

Samo sa tim ni dio sanirati crnih tačaka ne možemo. Zapamtite što sam Vama rekao.

Hvala, ministre, i Vama i Vašoj saradnici na saradnji. Konstatujem da je pretres završen, a izjasnićemo se naknadno.

Uvažene kolege, prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda. To je **Predlog zakona izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti**. Ovlašćeni predstavnici Vlade su Zorica Kovačević, ministarka rada i socijalnog staranja, i magistar Arijana Nikolić-Vučinić, generalna direktorka Direktorata za tržište rada i zapošljavanja.

Pozdravljam ih. Ujedno, pošto se nijesam vidio sa kolegicom Kovačević, želim joj svako dobro i dobar rad. U datim okolnostima Vam treba i sreće. Takođe, pozdravljam našu novu kolegicu, staru koja je bila i u prethodnim sazivima, gospođu Vujošević.

Ministrice, uvedite nas u priču.

Izvolite.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Hvala, potredsjedniče, na čestitkama.

Kolege poslanici, poštovani građani,

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti sadržan je u članu 16, stav 1, tačka 5, a u vezi sa članom 62 Ustava, kojim je, pored ostalog, predviđeno da se zakonom uređuju i druga pitanja od interesa za Crnu Goru, odnosno jemči pravo

na rad, slobodan izbor zanimanja, zapošljavanja, pravične i humane uslove rada i zaštitu za vrijeme nezaposlenosti. Koji su razlozi za donošenje Zakona o izmjeni i dopunama Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti? Zakon o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti stupio je na snagu 16. jula 2010. godine. Nakon njegovog donošenja, uslijedile su izmjene i dopune, i to 2012. godine i 2013. godine.

Dosadašnja primjedba Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti, kretanja na tržištu rada, nameću potrebu daljeg inoviranja određenih zakonskih rješenja, odnosno utvrđivanje novih koja će omogućiti realizaciju mjera i aktivnosti u politici zapošljavanja, primjenu tih kriterijuma, a koja se, prije svega, odnosi na stvaranje šireg normativnog okvira za njegovu realizaciju. Pored toga, izvršene su izmjene pojedinih rješenja u zakonu koja su bila nedovoljno precizna, kao i njihova operativno-tehnička primjena. Novim predlogom proširen je obuhvat lica na koja se isti odnosi, te će u tom smislu omogućiti studentima uključivanje u mjere aktivne politike zapošljavanja. Izvršene su izmjene u nadležnostima Upravnog odbora zavoda zbog usaglašavanja sa zakonom u budžetu i takođe dodata je i nova nadležnost odlučivanja koja se odnosi na obim učešća Zavoda u realizaciji projekata vezanih za funkcionisanje i razvoj tržišta rada, kao i projekata međunarodnih organizacija i asocijacija u oblasti zapošljavanja i zaposlenosti.

U dijelu oglašavanja slobodnih radnih mjesta, poslodavcima se stavlja mogućnost izbora da prijavljeno slobodno radno mjesto javno glasi. Na ovaj način poslodavcu je omogućeno da se sam opredijeli između direktnog zapošljavanja i zapošljavanja uz posredstvo Zavoda, dok je zadržana norma da je poslodavac dužan da prijavi slobodno radno mjesto u zavodu radi vođenja evidencije. Novim predlogom je definisano da posredovanje pri zapošljavanju pomoraca na brodovima vrše zavod i agencija, na osnovu odborenja organa državne uprave nadležnog za poslove pomorstva u skladu sa zakonom o sigurnosti pomorske plovidbe. Ujedno predviđeno je da novčana naknada pripada licu sa posebnim potrebama koje je završilo obrazovanje u skladu sa Zakonom o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim potrebama. Prema ovoj izmjeni pravo na novčanu naknadu ovoj kategoriji nezaposlenih lica pripada dok čekuju na zaposlenje, odnosno do nastupanja nekog od osnova za prestanak prava na

novčanu naknadu u skladu sa zakonom. Visina novčane naknade za ova lica određuje se u visini 40% minimalne zarade utvrđene u skladu sa zakonom. Ova izmjena je izvršena na predlog organizacije lica sa invaliditetom, čime se želi poboljšati njihov položaj dok čekaju zaposlenje. Praksa je, takođe, pokazala da je neophodnost izmještanja drugostepenog postupka za ostvarivanje prava po osnovu zaposlenosti Zavoda za zapošljavanje kao institucije koja je zadužena za prvostepeni postupak na ministarstvo, što je ovim predlogom i urađeno. Preciznije je definisana obaveza Agencije za zapošljavanje u dijelu prijavljivanja promjena, kao i polugodišnjeg izvještavanja. Zapravo, praksa je pokazala da zbog nepoštovanja roka za dostavu polugodišnjih izvještaja agencije ih često i ne dostavljaju. Ovom normom će se dodatno urediti i rad Agencije za zapošljavanje. Takođe je definisana obaveza vraćaja neosnovano primjenjene novčana naknada u slučajevima kada lica koja su primala novčanu naknadu nakon dobijanja spora i isplate svih predviđenih zarada za period od kada su primali novčanu naknadu istu nijesu vraćala. Zapravo, problem se javio zbog duplih uplata Fonda PIO i nemogućnosti da Zavod povuče uplaćena sredstva. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegice.

Kolege, sad ćemo preći na prvi krug. Molim vas da budete u vremenu predviđenom da bismo mogli danas završiti jer imamo direktni prenos do 16 i 45 zbog tenisa.

Prvo kolega Jelić, pa onda kolega Vučinić.

Izvolite, kolega.

ZORAN JELIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, poštovana ministarko Kovačević, gospođo Vučinić,

Dakle, danas razmatramo Predlog zakona izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava od nezaposlenosti. Socijalni savjet, koji je učestvovao u izradi ovog zakona, ocijenio je da je ovaj zakon dobar i da nastavlja napredak u ovoj

oblasti. U izradi ovog zakona su učestvovali Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Zavod za zapošljavanje, Unija poslodavaca Crne Gore, Unija slobodnih sindikata Crne Gore, Savjet samostalnih sindikata, kao i nevladin sektor. Ono što je bitno naglasiti jeste da donošenje ovog zakona je prije svega uslovoljeno sa kretanjima na tržištu rada Crne Gore, koja nameću određene promjene. I to, prije svega, potrebu daljeg inoviranja određenih zakonskih rješenja, utvrđivanje novih koje će omogućiti realizaciju mjera i aktivnosti u politici zapošljavanja u Crnoj Gori. Ono što je novitet jeste da se po ovom zakonskom rješenju proširuje opseg lica koja mogu da koriste mjere aktivne politike zapošljavanja. Dakle, aktivne mjere politike zapošljavanja mogu koristiti i zaposlena lica koja žele promjenu zaposlenja. Tako zaposlena lica koja rade sa nepunim radnim vremenom, kao i studenti koji se mogu uključiti u mjere aktivne politike zapošljavanja, a sve u cilju smanjenja rezultata zaposlenosti u Crnoj Gori.

Takođe su date nove ingerencije i Upravnom odboru Zavoda za zapošljavanje u vezi projekata koji su vezani za funkcionisanje razvoj tržišta, kao i projekata međunarodnih organizacija i asocijacija iz oblasti zaposlenosti zapošljavanja, a sve u skladu sa direktivama Evropske unije. Takođe, ovim zakonom je predviđeno da poslove zapošljavanja mogu obavljati i agencije, a bliže uslove za rad tih agencija koja posreduju u zapošljavanju daje resorno ministarstvo. Ono što želim da naglasim jeste da u Crnoj Gori trenutno radi 12 agencija koje imaju dozvolu za rad od strane Ministarstva rada, a trenutno u tim agencijama zaposleno nešto oko 50 ljudi. Agencije su u toku prošle godine posredovale na zapošljavanju preko tri i po hiljade ljudi. Ovim zakonom je predviđeno da osnivač agencije kome je oduzeta dozvola za rad zbog obavljanja poslova zapošljavanja suprotno zakonu ne može osnovati agenciju u roku od dvije godine od dana oduzimanja dozvole. Ovdje smatram da bi možda ovo trebalo i proširiti na povezana lica, jer nam se dešava kad nekome oduzmete dozvolu za rad on opet agenciju registruje na neko povezano lice. Vidio sam da su u proceduru došli i amandmani gdje se ovaj rad zabranjuje i više od tri godine. Ovim zakonom je predviđena obaveza da agencije o svojim obavljenim poslovima u okviru zapošljavanja polugodišnje obavještavaju Zavod za zapošljavanje o aktivnostima kako bismo imali kvalitetnije analize na samom tržištu rada i na taj način imali kompletnu analizu kretanja tržišta rada u Crnoj Gori.

Takođe, što je i ministarka naglasila, ovim zakonom, to jeste članom 9 je propisano oglašavanje slobodnih radnih mjesta i informisanje učesnika o ishodu oglasa. Propisana je obaveza Zavoda da po zahtjevu poslodavca i u slučajevima kada je propisano posebnim zakonima slobodno radno mjesto oglasi na oglasnoj tabli i internet stranici Zavoda i u medijima u roku od dva dana od dana podnošenja prijave. Ostavljena je mogućnost da se prijavljeni na slobodno radno mjesto javno oglasi samo na zahtjev poslodavca, odnosno kada je to posebnim zakonom propisano. Ovdje želim da naglasim da ovo važi samo za realni sector, jer sva slobodna radna mjesta koja su u državnom sektoru spadaju pod Zakonom o zapošljavanju državnih službenika i namještenika. Na ovaj način je poslodavcu omogućeno da se sam opredijeli između direktnog zapošljavanja i zapošljavanja uz posredovanje zavoda. Ova mjera je donijeta uz visoku saglasnost i na Socijalnom savjetu, gdje je smatrano da ako se ne bi postupilo po ovome, bila bi jedna biznis barijera. Takođe, u cilju potpune informisanosti nezaposlenih lica koja su podnijela prijave objavljeni oglas poslodavac ih informiše o samom ishodu oglasa. Isto tako, poslodavac je dužan da obavještava Zavod za zapošljavanje Crne Gore o zasnivanju radnog odnosa sa nezaposlenim licima kroz takozvanu prijavu E3-2 kako bismo imali kvalitetnije evidencije. Što se tiče Demokratske partije socijalista, Demokratska partija će podržati ovaj predloženi zakonski tekst. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Jeliću.

Riječ ima kolega Vučinić, a neka se pripremi kolegistica Jonica.

Izvolite, kolega.

JANKO VUČINIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Raduloviću.

Poštovane kolegice i kolege poslanici, poštovani građani, uvažena gospođo ministarko Kovačević i uvažena gospođo Vučinić,

Izmjene zakona koje se odnose na izmjene i dopune Zakona o zapošljavanju, su više nego nedovoljne. Da bi bilo što značajnije promijenili u ovoj vrlo važnoj oblasti koja

se odnosi na regulisanje životnog pitanja, a to je radno mjesto i osiguranje od gubitka tog radnog mjesta, potrebne su mnogo dublje i korjenite reforme. U oblasti ekonomije potrebna su nova radna mjesta, a sve to treba da bude praćeno izmjenom radnog zakonodavstva ne samo ovog zakona, nego i svih drugih zakona koji prate sve ovo. Mislim da ovakve, po mom mišljenju, kozmetičke izmjene i izmjene tehničke prirode neće dovesti do kakvog boljitka, odnosno napretka za one koji traže posao. Tržište rada u Crnoj Gori nikad nije bilo nepovoljnije nego danas što se tiče onih koji traže posao, jer je ponuda mnogo veća od tražnje. Jedinu korist od tog tržišta rada mogu dobiti poslodavci koji nikad nijesu imali jeftiniju radnu snagu nego danas. Donositi akcione planove i mjere aktivnog zapošljavanja na papiru je jedna stvar. Sa druge strane, imamo potpuno nešto suprotno u praksi, što bi se reklo - teoretski mnogo dobro zvuči, malkice drukčije u praksi. Na tom tržištu, na tržištu u Crnoj Gori postoji gotovo deset hiljada nezaposlenih, mislim da ih je i više. Podaci sa Zavoda za zapošljavanje se ne slažu sa onim stvarnim brojem nezaposlenih lica i ta stopa nezaposlenosti od 15% u Crnoj Gori nije realna. Iz tog razloga što mnogi od onih koji su nezaposleni ne prijavljuju se više na Biro rada, jer su izgubili povjerenje u tu instituciju, jer od njih ne mogu dobiti pomoć za ostvarivanje radnog odnosa. Prijavljivanje na tom birou za njih je postalo i gubljenje vremena.

Takođe bih rekao nešto o osiguranju od nezaposlenosti. Mislim da ta cifra od 40% u odnosu na minimalne zarade je više nego smiješna za stvarne potrebe onih koji su bez posla i bez primanja. Za 77 eura šta se može kupiti i koliko se može preživjeti dana?

Obratio bih pažnju na agencije za zapošljavanje. Agencije za zapošljavanje u Crnoj Gori nijesu agencije koje bi trebale da imaju svoju pravu namjenu, a to je da traže posao i da omogućavaju zaposlenje onih koji se prijave. Zašto služe danas agencije za zapošljavanje u Crnoj Gori? Služe za izigravanje Zakona o radu jer svrha tih agencija je da one ugovore na određeno vrijeme koje treba transformisati u ugovore na neodređeno vrijeme da prevedu i dalje na određeno vrijeme i da beskonačno drže radnika na određeno vrijeme. To je svrha tih agencija u Crnoj Gori. Ne da traže posao, ne da zaposle radnika, nego da ga drže kao najamnika stalnog zaposlenog na određeno vrijeme. Moram da se osvrnem na ono što se dogodilo juče u Kombinat

aluminijuma - 12 otkaza je uručeno radnicima Aluminijumskoga kombinata, a među njima bila je predsjednica Sindikata Aluminijumskoga kombinata. Zbog čega je dobila otkaz? Samo zato što je insistirala da je potrebno više da ljudi koriste godišnji odmore. Od jula 2013.godine, radnici Aluminijumskog kombinata ne koriste godišnje odmore. Znači, tu se radi o klasičnom izrobljivanju radnika i oni rade u vrlo teškim i po zdravlje opasnim uslovima za život. Međutim, zbog teške ekonomske situacije oni su primorani da rade bez slobodnog dana i bez korišćenja godišnjeg odmora. Sve se to radi pred institucijama sistema. Radi se i pred Ministarstvom ekonomije, i pred Ministarstvom rada, i pred inspekcijama rada - niko se ne okreće na te radnike koji se danas izrabljuju. A od koga? Od onih koji su na nezakoniti način došli do nekada društvene imovine, imovine istih tih radnika koji danas ugrožavajući svoje zdravlje pune džepove oni koji su oteli tu imovinu.

Zbog svega ovoga što sam rekao i zbog toga što ovaj zakon je samo kozmetičke prirode i tehničke prirode, Demokratski front ga neće podržati. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Izvolite, kolegice Jonica, a neka se pripremi kolega Gošović.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, poštovani građani, gospođo Kovačević i gospođo Vučinić,

Imajući u vidu da ovaj predlog izmjena zakona brani u Skupštini ministar, moj način diskutovanja u ovoj priči će biti malo drugačiji jer mislim definitivno da predlog izmjena i dopuna zakona ne rješava skoro ništa od onoga što prepoznajemo kao probleme u ovoj oblasti. Tako da ću se malo vratiti unazad i zbog svih nas koji smo se ovim pitanjem bavili u ovoj Skupštini kada je osnovni zakon donijet, ali i zbog gospođe Kovačević koja je preuzela obavezu da u ovoj oblasti nešto uradi izborom za ministra. Vidjećemo koliko su realna očekivanja od toga.

Dakle, vratiću nas na to da smo ovaj zakon koji mijenjamo donijeli 2010.godine, i što je bio cilj zakona. I naravno da se zapitamo da li je išta od navedenog u onome što je tada

pisalo da je cilj zakona i realizovano. Podsjetiću, između ostalog, pričalo se o tome da će se unaprijediti mogućnost zapošljavanja i prilagodljivost građana potrebama tržišta rada. Takođe, tada je novim zakonom kao jedna od bitnih stvari uvedena jedna negativna mjera - promovisano skraćanje trajanje prava na novčanu naknadu uz objašnjenje da se time podstiču nezaposleni na brže traženje zaposlenja. Ja mislim i to sam i tada komentarisala da se radilo prevashodno o jako brutalnoj formulaciji, odnosno ta lica koja na taj način obezbjeđuju određeni dio svoje egzistencije kroz te naknade jer bi vjerovatno mnogo radije radili, tako da tom porukom da će oni brže tražiti zaposlenja ako ostanu prije bez ove nadoknade negdje prebacujete rep odgovonosti za problem samo za ono on nije produkovao problem koji je jasan u Crnoj Gori, a to je velika nezaposlenost. Ono što je sada pitanje je da li su ta lica koja smo tada htjeli da ih ubrzamo u traženju postupka našla zaposlenje. Kakvo je sad stanje kada su oni u pitanju, da li smo sada svjesni da je to bilo jako negativno u tom pravcu. Da li, a tada se pričalo da su određene promjene u strukturi nezaposleneg prouzrokovale da postoji veće učešće teže zapošljivih, smo spremni da se suočimo sa time šta je produkovalo te promjene u strukturi na način da sada imamo mnogo više teže zapošljivih lica? Da li smo spremni da kažemo da je loša ekonomska politika dugoročno vođena od strane ove vlasti produkovala da jedan broj lica koji se nalazi u određenim godinama pripadaju određenim kategorijama budu ustvari oni koji su nezaposlena lica, a pripadaju kategoriji težih zapošljivih lica? I naravno kada uzmemo ono što je analiza koja je rađena prilikom pripreme Nacionalne strategije i izvještaja vezanog za akcioni plan, ponavljaju se problemi koji su definisani bili i kad je donijet ovaj zakon kojim je trebalo 2010.godine da se stvore putevi za rješavanje ovih problema.

Potvrđuje se niska stopa zaposlenosti i činjenica da Crna Gora zaostaje za prosjekom Evropske unije za oko 17 procentnih poena. Potvrđuje se visoka dugoročna zaposlenost, visoko učešće mladih među nezaposlenima, potvrđuje se znatan rast broja nezaposlenih visokošlokaca, potvrđuje se izražena strukturna disproporcija između ponude i tražnje na tržištu rada. Potvrđuje se regionalna nezaposlenost, upečatljiva razlika u odnosu na različite regione u Crnoj Gori. Potvrđuje se veliki broj nezaposlenih koji se smatra teže zaposljivim. I pitam se što smo postigli zakonom 2010.godine, da li je ijedna mjera i ona priča silna, aktivna u mjerama zapošljavanja postigla i jedan od

navedenih ciljeva, ili moramo da priznamo da nemamo kvalitetna zakonska rješenja i da je ovom pravcu potrebno nešto drugo uraditi, jer svakako ne ono što je predloženo ovim izmjenama i dopunama. Naravno, skrenuću pažnju na par normi na koje ćemo djelovati amandmanski, na činjenicu da je vrijeme makar ministarstvo da se nauči terminologiji da se ne kaže lica sa posebnim potrebama, nego lica sa invaliditetom. To je nešto što se makar u domenu ovog ministarstva moralo dovesti do toga da se poznaje i da se ovakvi propusti ne dešavaju u zakonu. Ali skrenuću pažnju nešto što mi je strašno zasmatalo, a to je promjena člana 27, gdje se definiše da sada poslodavci, evo čitam iz obrazloženja, prijavljeno slobodno mjesto ne moraju uopšte javno da oglašavaju izuzev ako sami to žele, jer se želi, kaže se u obrazloženju, reći da se poslodavac sam opredijeli između direktnog zapošljavanja i zapošljavanja uz posredovanje zavoda. Dakle, oni koji su nezaposleni u velikom broju slučajeva neće imati informaciju o tome da je otvoreno određeno radno mjesto, bez obzira što će možda na bolji način ispunjavati uslove za zapošljavanje na tom radnom mjestu, nego neki sa kojima će poslodavac imati direktnu komunikaciju. Čemu ovo doprinosi? Ne doprinosi sigurno jednom pravednom načinu zapošljavanja lica koja traži zaposlenje nego doprinosi onome što je prepoznato kao problem u Crnoj Gori, a to je partijsko zapošljavanje, zapošljavanje preko veze i nečemu što ste Vi kao novi ministar rekli da ćete, između ostalog, izbjegavati odnosno pokušati da to zaustavite kao pojavu.

Evo prilika. Mi ćemo amandmanski djelovati svakako da se ova norma vrati na osnovnu formu, da se svako radno mjesto mora objaviti i prijava mora biti u opsegu da je mora znati što veći broj nezaposlenih lica, a ne da se sužava, ali biće to samo jedna od naših amandmanskih intervencija. Tvrdim da ovim što ste predložili i onim što mi amandmanima budemo uradili ne možemo popraviti sve ono što u osnovnom zakonskom rješenju nije kvalitetno riješeno i očekujemo da ćete brzo predložiti nešto mnogo konkretnije što će doprinijeti zapošljavanju. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam, kolegice, na pridržavanju vremena, što očekujem i od kolege Gošovića, a zatim će kolega Perić.

Izvolite, kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Uvažena Skupštino, ministarko Kovačević sa saradnicom, poštovani građani,

Veliki dio stanovništva u Crnoj Gori pogođen je siromaštvom. Bolje rečeno, danas je siromaštvo u Crnoj Gori do te mjere izraženo da je postalo ugentni opštedruštveni i državni problem, a najveći uzrok siromaštva i socijalne isključenosti jeste nezaposlenost iako je pravo na rad jedno od osnovnih prava svakog čovjeka. U skladu sa Zakonom o zapošljavanju, čije izmjene i dopune danas razmatramo, Vlada je donijela Nacionalnu strategiju zapošljavanja i razvoj ljudskih resursa za period 2012 - 2015. godina. Krajem prošle godine Vlada je donijela i Akcioni plan zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2015. godinu, a tokom 2015.godine pripremiće se i nova strategija zapošljavanja za period 2016 - 2020.godina. Strategija i akcionih planova očigledno neće nedostajati, ali vidljivih značajnih rezultata povećanja zaposlenosti i smanjenja stope nezaposlenosti očigledno nema. Glavni izazovi prepoznati na tržištu rada i dalje su: niska stopa zaposlenosti, visoka neaktivnost radne snage, sporiji privredni rast, smanjen potencijal otvaranja novih radnih mjesta, visoka stopa nezaposlenosti, visok stependugoročne zaposlenosti, neusklađenost ponude i tražnje potrebe tržišta rada nijesu usklađene sa sistemom obrazovanja i obuke, regionalne razlike u nezaposlenosti, visok nivo rada na crno, ubrzan rast broja mladih na evidenciji nezaposlenih, posebno mladih sa visokom školskom spremom. Evidentno je da samo dinamičan privredni rast i razvoj, otvaranje novih radnih mjesta, povećanja zarade je najbolji lijek za ove probleme, ali znakova oporavka na tom planu još uvijek nema.

Sa druge strane, mjerama pasivne politike država treba da obezbijedi socijalnu sigurnost licima kojima je prestao radni odnos a nalaze se na evidenciji Zavoda za zapošljavanje. Međutim, novčana naknada koja pripada nezaposlenom licu uslovljena je dužinom radnog staža prije prestanka radnog odnosa, tako da do ponovnog zaposlenja, odnosno nastupanja nekog od osnova za prestanak prava na novčanu naknadu po ovom zakonu imaju samo nezaposleni sa više od 35 godina staža osiguranja. Novčana naknada iznosi 40% od minimalne zarade. Saglasno Zakonu o radu, iznos minimalne

zarade na predlog Socijalnog savjeta za prethodno polugodište utvrđuje Vlada Crne Gore. Danas bi, ministarko Kovačević, bilo neophodno da građanima Crne Gore saopštimo informaciju koliko iznosi minimalna zarada u Crnoj Gori. Od odgovora na to pitanje zavisi će da li će mjesečna naknada po osnovu nezaposlenosti iznositi oko 87 eura, kako ste nedavno saopštili, ili će dalje ostati na nivou od 77,20 centi koliko sada iznosi mjesečna naknada. Na predlog zakona iznijecu i dvije konkretne primjedbe.

Članom 38 važećeg zakona utvrđene su subvencije koje poslodavac može ostvariti u slučaju zapošljavanja određenih kategorija lica. Sada se predlaže da se subvencija za zapošljavanje ne utvrđuju zakonom, već isključivo Akcionim planom i propisima Vlade. Značaj ovog pitanja nameće potrebu da subvencije za zapošljavanje nezaposlenih lica i dalje budu utvrđene zakonom, jer to je veća sigurnost i za same poslodavce, stim što bi Vlada i dalje imala mogućnost, kao što je sada rješenje u zakonu, da i u drugim slučajevima može predvidjeti subvencije za poslodavaca za zapošljavanje. Takođe, članom 23 predloga zakona predviđena je obaveza nezaposlenog lica koji je na osnovu pravosnažne sudske odluke ili odluke poslodavca vraćeno na rad i ostvarilo prava po osnovu rada, za period za koje je bilo nezaposleno da je dužno da vrati zavodu iznos isplaćene novčane naknade. Ovakvo rješenje ima svakako opravdanje. Međutim, posljednjim stavom člana 23 propisano je da u tom slučaju zavod ima pravo da od nadležnog organa za penzijsko-invalidsko osiguranje zahtijeva povraćaj novčanog iznosa uplaćenog po osnovu doprinosa. E ova odredba je sporna. Ovakvo rješenje bi bilo moguće jedino u slučaju da poslodavac uplati i doprinose za penzijsko-invalidsko osiguranje za nezaposleno lice. Ali takva obaveza nije sadržana u odlukama suda o vraćanju nezaposlenog na rad, jer su sudovi stali na stanovištu da uplata doprinosa nije pravo koje proističe iz rada i po osnovu rada, odnosno da ne može biti predmet utvrđivanja obaveze po osnovu odluke suda. Tako bi mogli doći u situaciju da se traži povraćaj uplaćenih doprinosa, a da ne zaposlenom licu ta sredstva nijesu uplaćena, odnosno da poslodavac ta sredstva u odnosu na zaradu koja nije bila isplaćena nezaposlenom licu, a poslodavac je bio dužan isplatiti, nije uplatio doprinose. Ovo će svakako zahtijevati odgovarajuću amandmansku intervenciju, jer mislim da ovakvu dilemu treba otkloniti sa aspekta mogućnosti primjene zakona.

Evo na kraju da potenciram. Mnogo je važno da danas građanima saopštimo punopravnu informaciju, tačnu informaciju da li je Vlada utvrdila iznos minimalne zarade u skladu sa zakom. Koliko iznosi zarada u Crnoj Gori i koliko po tom osnovu iznosi naknada po osnovu nezaposlenosti za lica koja se nalaze na evidenciji Zavoda za zapošljavanje. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Gošoviću.

Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Pred sobom imamo još jedan zakon gdje su problemi suštinski, a gdje su rješenja tehnička. Govorimo o Zakonu o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti. Govorimo o ambijentu u kome na kraju imamo tri različite evidencije o tome, u zavisnosti od izvora o broju zaposlenih, da li to govori MONSTAT, Zavod za zapošljavanje ili je to ukupan broj zaposlenih a ne nezaposlenih. Negdje od početka do kraja kad se okrene priča nije jasno da li mi ovdje govorimo o suštini. A suština da je najveći problem kad je riječ o zapošljavanju jeste partijska preferencija prilikom zapošljavanja.

Imali smo kampanju, koliko se sjećam, Zavoda za zapošljavanje da se posao ne čeka nego traži. Pitanje je samo gdje se traži. Govorimo danas o Zakonu za zapošljavanje, a imamo slučajeve da se u koalicionim sporazumima definišu ona mjesta za koja se raspiše konkurs. Mi ovdje danas pričamo da li je dobro što neko rješenje mora ili ne mora da se oglasi slobodno radno mjesto. Kakva je situacija danas, nema skoro pa nikakve potrebe da se oglašavaju radna mjesta. Sve to mogu da završavaju mjesni odbori DPS, kako ide zapošljavanje u prosvjeti, prije svega.

Žao mi je što ne mogu koristiti imena, jer namam dozvolu tih ljudi, da ne bih napravio problem, ljudi koji rade u crnogorskim školama, ljudi koji konkurišu za rad u crnogorskim školama, kroz šta sve prolaze. Zaista nevjerovatno kako se mi kvalitetnog kadra odričemo uz punu pretpostavku da ljudi koji se zaposle preko veze. I tamo ima vrlo kvalitetnih ljudi. Vi danas u podgoričkim školama, imam dva primjera, vrlo direktna i

vrlo konkretna, imate raspisan konkurs za profesora crnogorskog maternjeg jezika, zovite ga kako god hoćete, u dvije škole u Podgorici. Znaete li šta je bilo prvo pitanje direktora tih škola - imate li koga u DPS-u? To je stanje koje danas imate u crnogorskom prosvjetnom sistemu kada je riječ o zapošljavanju. I u tom ambijentu mi govorimo o Zakonu o zapošljavanju i tehničkim izmjenama. I moram vam reći, ljudski duh je neuništiv. Jedan od profesora, neću reći koje škole, je rekao govoreći svojim učenicima o tome da se posao ne čeka već traži, da ništa licemjernije nije čuo u Crnoj Gori u zadnje vrijeme.

Takođe, ako znamo, a znamo da jedno radno mjesto vrijedi četiri glasa, ja opet vas pitam - o čemu mi ovdje govorimo. Imajući naravno u vidu zaista i vaš personalni kapacitet koji izuzetno uvažavam i nekoliko vrlo ohrabrujućih koraka koje ste poslali javnosti u zadnjih nekoliko dana, ukoliko zaista pokažete spremnost da se uhvatite u koštac sa ovom pošasti, imaćete našu punu podršku.

Ali, ono što je druga stvar kada govorimo o zapošljavanju, što Vlada konstantno ide defanzivnom politikom. Ja vas pozivam da se podsjetimo na ono što stvarno može biti jedno dobro rješenje, a to je socijalno preduzetništvo. U 2012. godini prema podacima u koje sam imao uvid, u Evropi je radilo pet i po miliona ljudi koji su bili obuhvaćeni programom socijalnog preduzetništva. Radi se o tome da onaj preduzetnik, javnosti radi, koji zapošljava teže zapošljava lica dobija pun set mjera olakšica. Tačno je da neke od tih olakšica ima u crnogorskom sistemu, ali isto tako nije tačno da su ti ljudi promovisani kao uspješni preduzetnici u našem privrednom ambijentu.

Znači, nema nikakve dileme. U krajnjoj crti, to govorim kroz lično iskustvo, onaj ko nema partijsku preferencu, onaj ko nema partijsku poleđinu, teško može da kredit uzme od 10-20 hiljada eura, nego mora svoja lična sredstva da daje kao depozit nekom projektu. O tom ambijentu mi pričamo i žao mi je što ministar Kavarić nije tu kada je govorio o biznis idejama. Današnje banke ne daju za biznis ideje nikakva sredstva. To su priče za malu djecu u Crnoj Gori. Zaista, govoriti o tome, ne znam ko uopšte može da vjeruje u tako nešto, ali ono što je posebno bitno kod socijalnog preduzetništva koje može da bude jedno od rješenja, što ljudi koji se usposle u tom programu, mogu biti teško zapošljiva lica koja mogu čak i da rade za malu zaradu, koja su zadovoljna samo da uđu u sistem rada.

U tom smislu ohrabrujemo vas i pozivamo vas da uđete u nešto što se zove zakonsko normiranje u oblasti socijalnog preduzetništva kako bismo prepoznali one preduzetnike koji zapošljavaju teško zapošljive, kako bi država direktno njih subvencionirala. Daću vam primjer, recimo, u Letoniji imate firmu od preko pet hiljada ljudi. Letonija je jedan od lidera u Evropi na tom polju. Znači, činite sve što možete da taj segment osnažite koliko god možete.

A kada je riječ o partijskom zapošljavanju, zaista vam kažem, drobi se i lomi se crnogorska mladost šta sve treba da radi da bi došla do posla za koji se školovala. Ako učinite mali iskorak imaćete ogromno hvala. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Izvolite, kolega Kalač.

ALMER KALAČ:

Poštovani predsjedavajući, uvažena Skupštino, uvaženi građani, uvažena ministarko Kovačević, sa saradnicom,

Predložene izmjene i dopune Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti nastale su iz potrebe daljeg inoviranja određenih zakonskih rješenja. Izmjene su omogućile i preciziranje pojedinih normi u postojećem zakonu, kako ne bi bile podložne različitim tumačenjima. Ovo je jedna kompleksna oblast kod koje nije moguće nalaziti rješenja samo unutar nje same. Ministarstvo rada i socijalnog staranja mora biti u boljoj konekciji sa Ministarstvom prosvjete u cilju rješavanja problema nezaposlenosti.

Problem zapošljavanja se započinje rješavati kreiranjem upisne politike u školama i na fakultetima. Neusklađenost obrazovnih sistema sa potrebama tržišta rada dovodi do situacije da određeni broj prijavljenih potreba za zapošljavanjem ostaje nepopunjen, jer nema lica sa odgovarajućim znanjima i vještinama. Sa druge strane, postoji veliki broj lica sa zanimanjima za koja ne postoji potreba na tržištu rada.

Poseban problem je izražena nezaposlenost visokoobrazovanih mladih ljudi. Najčešće je jedino rješenje za njih da započnu ili nastave karijeru u oblastima za koje se

nijesu školovali ili pohađaju različite programe obuke za neka druga zanimanja. Problem položaja mladih na tržištu rada ne podrazumijeva samo nezaposlenost, već se odnosi i na zaposlenost, na to koliko su stečene vještine, sposobnosti i znanja korisne u dobijanju posla. Ovo naročito postaje važno usljed tehnoloških promjena i ekonomskog napretka, kada se potrebe tržišta rada konstantno mijenjaju.

U izmjenama koje poboljšavaju zakon su i izmjene u članu 2, stav 2, ali i u članovima 19 i 20, a odnose se na lica sa posebnim potrebama. Smatram da je inkluzija ove grupacije potrebna u mnogo većoj mjeri nego što je do sada slučaj.

Napori koje ulaže Zavod za zapošljavanje Crne Gore na stručnom osposobljavanju ili prekvalifikaciji za određena zanimanja su svakako za pohvalu, ali ne mogu nadomjestiti nedostatke koji nastaju u obrazovanju. Ne može se za vrijeme dvomjesečnog ili tromjesečnog kursa steći i kvalitetno znanje za neko zanimanje, za koje su prilikom redovnog školovanja potrebne tri ili četiri godine. Međutim, prilikom redovnog školovanja veliki nedostatak je praksa. Teorijsko znanje je prisutno, ali praktično koje je značajnije nije zastupljeno u dovoljnoj mjeri ili nije uopšte zastupljeno. Osposobljavanje za samostalan rad bez ovog dijela je prosto nemoguće. Upravo je uvođenje Bolonjskog modela obrazovanja imalo za cilj da studentima omogući uporedna praktična iskustva. Međutim, nameće se pitanje - zbog čega se ovaj model nekvalitetno i polovično primjenjuje u obrazovnom sistemu Crne Gore? Ipak, ovo je pitanje za resornog ministra.

Izmjene u članu 6 odnose se na oduzimanje dozvole za rad - Osnivač agencije kome je oduzeta dozvola za rad, u slučaju iz stava 1, tačka 2 ovog člana ne može ponovo osnovati agenciju u roku od dvije godine od dana oduzimanja dozvole za rad. Da li se agencija i osnivač agencije sankcionišu na bilo koji drugi način osim ovog, da ne može osnovati agenciju dvije godine? Ovakav način otvaranja i zatvaranja agencija može trajati u nedogled, bez ozbiljnijih sankcija za osnivača.

Članom 9 definisan je način oglašavanja i informisanja od strane Zavoda za zapošljavanje za slobodna radna mjesta i dati su pristojni rokovi za obavještenja. Međutim, u članu 7, stav 3 propisano je da Agencija Ministarstvu prijavljuje promjene polugodišnje, u roku od 30 dana nakon isteka svakog polugodišta. U vrijeme ovolikog

tehnološkog napretka i mogućnosti ažuriranja podataka svakodnevno, ovo je neprimjereno dug rok.

Unutar samog Ministarstva rada i socijalnog staranja, odnosno između sektora koji se odnose na rad i sektora socijalnog staranja mora postojati efikasnija razmjena informacija. Sa jedne strane imamo borbu da se smanji nezaposlenost, a sa druge podjela socijalnih davanja onima kojima ne pripada, dovodi do povećanja nezaposlenosti. Ovakav način rada je protivrječan. Problem zapošljavanja starijih, onih koji već imaju određeni broj godina radnog staža je još veći nego kod mladih. Rijetki su poslodavci koji traže radnika sa iskustvom. Oglasi za posao uglavnom počinju ovako: "Traži se osoba do 30 godina starosti za rad na tom i tom radnom mjestu". Generacije koje su radile i ostale bez posla, sa prevelikim brojem godina za ove oglase i premalim brojem godina za penziju imaju vrlo male šanse da se zaposle. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Ministarko, da li želite da iskomentarišete uvodna izlaganja? Izvolite.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Prvo želim da zahvalim svim poslanicima na diskusijama.

Jedan dio ću ja reći, a jedan dio će moja pomoćnica koja je neposredno učestvovala u izradi zakona.

Prvo, gospodine Vučiniću, vezano za probleme radnika KAP-a koji su ostali bez posla, Vi znate da oni imaju pravo da se žale inspekciji rada. Poslodavac je bio dužan da im omogući korišćenje godišnjeg odmora, ali ako se obrate meni kao ministru, nastojaću da im pomognem, da zamolim Upravu za inspeksijske poslove da što u kraćem roku izvrši kompletan nadzor i sagleda šta se to dešavalo u KAP-u. Ovog momenta ja ne znam te probleme. Ali ono što želim takođe da vam kažem jeste, ja sam to i ranije rekla, prioritet rada ovog ministarstva biće dalji nastavak reformi u radnom zakonodavstvu. U tom cilju mislim da najvažniji zadatak koji će riješiti jedan dio problema o kojem ste vi govorili jesu pripreme za donošenje novog zakona o radu. Opet ponavljam, biće prilike da o tome razgovaramo. U planu rada Vlade to nije predviđeno

ove godine, do kraja 2017, ali što se mene tiče kao resornog ministra, dozvoliću mogućnost da ta javna rasprava traje duže i da u izradi tog zakonskog teksta učestvujemo ne samo poslanici, nego i ukupna crnogorska javnost.

Vezano za zapošljavanje o čemu ste takođe govorili, u samim agencijama, jedno je Agencija za posredovanje, jedno je Agencija za zapošljavanje. Mi smo ovdje govorili o Agenciji za posredovanje i oduzimanju licence. Mi ćemo svim agencijama koje ne budu redovno izvještavale i koje budu pravile probleme u posredovanje u zapošljavanju oduzeti licencu. Čak i ovaj predlog što je gospodin Jelić govorio, s licima povezanim, takođe ćemo učiniti napor da i njih dovedemo u red da redovno obavještavaju što rade i koga zapošljavaju. Naravno, da vidimo na koji način i kako posreduju oko zapošljavanja.

Ono što želim da kažem, jeste da je stopa nezaposlenosti u 2013. godini bila 19,7, a 2014. godine, sad je 18,3, što znači da imamo veće zapošljavanje, da se na tržištu rada ipak nešto dešava i očekujemo da će tokom ove godine, kad počnu investicije auto put, investicije u turizmu, stopa nezaposlenosti biti i te kako manja.

Ono što takođe želim da kažem vezano je za komentar gospodina Perića. Mi ćemo od sutra kada stupa na snagu novi Zakon o strancima, gdje je obaveza Zavoda za zapošljavanje i Ministarstva rada vezano za potvrdu oko radnih dozvola, zauzeli smo stav, imali smo sastanak sa nadležnim ministrima, nastojati da u vremenu koje nam je dozvoljeno u roku od 30 dana da obavimo razgovor sa svim onim ljudima koji se nalaze na Zavodu za zapošljavanje, da im ponudimo radna mjesta koje traže poslodavci.

Ja vam sad ovdje obećavam da ćemo biti čvrsti u tome i da ćemo, kao odgovorno Ministarstvo i odgovorni ljudi u Zavodu za zapošljavanje, učiniti napor da dođemo do svakog lica koje je na evidenciji za zapošljavanje i da mu ponudimo radna mjesta koja poslodavac traži kod Zavoda za zapošljavanje.

Takođe smo se dogovorili sa Ministarstvom unutrašnjih poslova da nakon naše potvrde Ministarstvo izdaje radnu i boravišnu dozvolu. Imaju mogućnost da u tom dijelu maksimalno učestvuju inspekcije rada, inspektori za strance, Poreska uprava, jer smo se dogovorili da taj kompletan informacioni sistem Zavoda za zapošljavanje, Poreske uprave, MUP-a će biti sutra u kompletnom pogonu. Tako da će Poreska uprava imati svaki dan izvještaj koliko je Zavod za zapošljavanje izdao dozvola, kome poslodavcu i

da li je taj poslodavac uradio napor i prijavio ljude. Učinićemo napor da omogućimo velikom broju ljudi u Crnoj Gori da dođu do zaposlenja. Svi oni ljudi koji budu odbili posao, vodićemo računa da li ćemo ih odmah ili u roku od šest mjeseci skinuti sa Zavoda za zapošljavanje.

Znači, moj cilj i Zavoda za zapošljavanje i drugih nadležnih organa jeste da pokušamo da što većem broju građana Crne Gore koji se nalaze na Zavodu za zapošljavanje i ispunjavaju uslove kod poslodavca bude ponuđeno radno mjesto.

Znači, nećemo davati olako potvrde, nego ćemo, imamo rok od 30 dana, učinićemo, napor. Ja i ovog puta pozivam sve građane da se i te kako interesuju preko Zavoda za zapošljavanje u svim opštinama. Imaćemo prilike da ponudimo ta radna mjesta. To je jedno.

Drugo, takođe ćemo imati prilike da iskontrolišemo šta se dešava na dozvolama za strance. Vi svi dobro znate, kao i ja, koliko stranaca radi u Crnoj Gori. Jedni su legalni, drugi su nelegalni. Veliki broj je nelegalnih, to je siva ekonomija na tržištu rada, gubi budžet, ali mislim da smo juče i danas postigli dogovor četiri ministarstva i da ćemo biti čvrsti u tome. Imamo i KEP-a, imaćemo i podršku Vlade i ja vam obećavam da ćemo u tome istrajati.

Pozivam sve građane da se zainteresuju i da prihvate poziv Zavoda za zapošljavanje koje mjesto im se bude ponudilo.

Takođe ćemo ovih dana voditi intenzivnu kampanju koja su to slobodna radna mjesta kod poslodavaca, a posebno želim da kažem da ćemo voditi veliku kampanju vezano za zapošljavanje sezonskih radnika u Plantažama, negdje oko 1000 ljudi. Ja mislim da ljudi iz Crne Gore znaju da beru grožđe isto kao ljudi iz Srbije, Bosne i iz Makedonije. Veoma ozbiljno smo se dogovorili danas da vodimo veliku kampanju i da pokušamo da obezbijedimo što veći broj radne snage iz Crne Gore. Imajući u vidu da ti ljudi imaju obezbijeđen smještaj, da imaju redovnu platu, da imaju hranu i da imaju mogućnost da zarade pare radeći na vrlo, opet kažem, teškim poslovima u Plantažama. Ali ja očekujem od građana Crne Gore ukoliko stvarno su zainteresovani i kome je nužda da će se prijaviti. Nećemo dozvoliti olako potvrde tim poslodavcima, nego ćemo do onog momenta dok ne budemo svakoga pitali sa Biroa i vodili medijsku kampanju, onda ćemo im dati potvrde i nakon toga možemo slobodno da kažemo građanima -

uradili smo sve, ali naši građani koji su na birou ne žele da rade ni u Plantažama, ne žele da rade ni u turizmu, ne žele da rade ni u građevinskim firmama, ne žele da rade na auto putu. Znači biće prilike, evo početak je auto puta da omogućimo tim ljudima da dođu do zapošljenja. To je jedna stvar.

Druga stvar, što je gospodin Gošović rekao, minimalna zarada je 193 eura trenutno u Crnoj Gori. Sad sam dobila podatak. Potpuno se slažem sa Vama, gospodine Kalač, oko unutrašnje politike i stanja na tržištu rada. Ja očekujem od novog ministra da ćemo zajedno oko toga razgovarati, da ćemo mijenjati reforme koje su započete vezano za upisnu politiku, naravno i za veliki broj visokoškolaca koji se nalazi na Zavod za zapošljavanje. Bez obzira što država ulaže velike napore oko stručnog usavršavanja visokoškolaca, još uvijek nijesu stvoreni ti ekonomski uslovi da se zaposli što veći broj ljudi. Ali, investicije koje očekujemo na auto putu, investicije u turizmu, investicije koje očekujemo do kraja godine će omogućiti da jedan broj ljudi ipak nađe zaposlenje.

Ne možemo svi raditi u državnim organima. Neko mora da radi i kod poslodavaca. Nijesu svi isti uslovi kod poslodavaca i u državnim organima. Prema tome, moraćemo ispoštovati te zahtjeve kod privatnih poslodavaca. Potpuno se slažem sa Vama, Periću, da bi trebalo raditi na tim stimulativnim mjerama da bi se jedan broj ljudi zaposlio kod privatnih poslodavaca. Mi imamo sad aktivne mjere vezano za lica sa invaliditetom, koja se veoma loše koriste. Taj Fond za profesionalnu rehabilitaciju se nikako ne koristi. Znači veoma je mali broj poslodavaca koji želi da zaposli takve ljude. Čak smo i dogovorili u Zavodu za zapošljavanje da smo spremni da radimo obuku za ta lica na teret Zavoda za zapošljavanje, da bismo poslodavcu dali obučenog radnika. Ali sve je više poslodavaca koji uplaćuju sredstva u Fond, a sve manje.... 'Ajmo zajednički sa ovog mjesta da vodimo kampanju, da osmislimo kampanju da privolimo poslodavce da zaposle ljude i da iskoriste pare za trošenje ovog fonda.

Ovo rijetko ko čini. Prošle godine su ti rezultati koje ću imati prilike brzo da dobijem, koliko je bilo za prošlu godinu, koliko je sada za milion eura koji je raspodijeljen, će biti vrlo loši podaci. Znači, poslodavci neće da zapošljavaju ljude iako imaju opremu pet hiljada eura za radno mjesto i imaju 80% plate za prvu godinu. 'Ajmo

da vodimo zajedničku kampanju, da omogućimo jednom broju lica koji je spreman da radi nakon obuke u Zavodu za zapošljavanje.

I ono što posebno želim da vam kažem jeste da stanje na tržištu rada i stanje koje trenutno imamo, šta obrazovanje proizvodi takođe je potpuno... Mi nemamo kadra za pojedina radna mjesta na tržištu rada. Zato imamo veliki broj ljudi iz Bosne, Makedonije. Posebno govorimo o građevinskim firmama. Svaka građevinska firma koja dobije posao već ima svoje kooperante i već su ljudi u Crnoj Gori. Borićemo se protiv toga, imajući u vidu da omogućimo jednom broju ljudi koji je izvršio obuku preko Akademije Azmonta da nađu zaposlenje u Crnoj Gori. Nemojte očekivati da samo mi to radimo. Molim i vas, bez obzira kojim poslaničkim klubovima pripadate da nam pomognete da vodimo poštenu, zdravu kampanju i da na neki način pošaljemo poruke javnosti i nezaposlenim ljudima da počnu da prihvataju posao. Da onaj iz Bijelog Polja pođe u primorje ili u Podgoricu da se aktivira u tim građevinskim firmama. Znam da ostavljaju porodicu, ima neku poljoprivrednu proizvodnju, ali će morati daradimo da omogućimo jednom broju ljudi koji su na Zavodu za zapošljavanje da nađu svoje mjesto. Ovo je prilika da oko toga razgovaramo. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Komentar na komentar. Prvo kolega Vučinić, pa kolega Perić, pa kolegunica Jonica.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Činjenica je da smo se vratili u vrijeme brutalnog i divljeg kapitalizma negdje sa kraja 19. vijeka. Ovo što se dešava u Kombinatoru aluminijuma u potpunosti liči na to. Od juna 2013. godine radnici u Kombinatoru aluminijuma, Elektrolizi radili su bez godišnjeg odmora, bez slobodnog dana, u uslovima gdje je potrebno skraćeno radno vrijeme. Poslije godinu i po dana Sindikat, koji je progovorio da više radnici ne mogu da izdrže takve uslove rada, je dobio otkaz. Kakose mogu zaštititi radnici danas u Kombinatoru aluminijuma? Nikako. Inače, državne institucije ih ne štite, Sindikat ne može da ih štiti iz razloga što će proći ovako kako je prošao. Znači, ti radnici, zbog teške materijalne,

ekonomske situacije primorani su da trpe takve uslove rada. Mislim da to treba promijeniti i treba zaštititi radnike u Kombinat u aluminijuma. Kao prvo, treba zaštititi Sindikat i omogućiti Sindikatu da obavlja svoju osnovnu djelatnost, što je i radio i zbog toga je predsjednica Sindikata dobila otkaz. Mislim da smo se razumjeli što se tiče agencija za posredovanje.

Rekao sam da su te agencije u Crnoj Gori zloupotrijebljene, jer te agencije ne služe da bi pomogle onom zaposlenom licu da dođe do posla, nego da bi izigrali Zakon o radu. Mislim da i neka preduzeća koja imaju veliki broj radnika i koja su morali da sa njima transformišu ugovore sa određeno na neodređeno da su formirali ili osnovali agenciju i da su preko te agencije zaposlili taj broj radnika ponovo na određeno vrijeme.

Što se tiče stope nezaposlenosti, mislim da je daleko od realne. Imamo podatak od 15% iz Zavoda za zapošljavanje. Podaci iz Monstata su da ima preko 40.000 nezaposlenih i lično mislim da je taj broj i mnogo veći. Ono što je porazno jeste da je od tolikog broja nezaposlenih lica 30% sa diplomama fakulteta bez izgleda da će u skorijoj budućnosti doći do zaposlenja u okviru svoje stručne spreme. Zamislite, imamo 30% od preko 40.000 nezaposlenih lica sa fakultetima da nikako ne mogu da dođu do zaposlenja. Pitanje je zbog čega su ti mladi ljudi traćili vrijeme i zbog čega su trošili novac na školovanje a danas nemaju posao.

Minimalna zarada od 193 evra je porazna za Crnu Goru. Pokušao sam u Parlamentu da idemo sa zakonom o povećanju te minimalne zarade, ali, nažalost, nije postojala volja parlamentarne većine da o tom zakonu raspravlja. Mislim da ste i Vi bili tada, kao poslanik, glasali protiv tog zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Izvolite, poslaniče Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Zaista pozdravljam napore koje je ministarka najavila da će uraditi. Ako rezultati budu i približno onome što ste najavili, zadovoljan sam. Medjutim, ono što stvarno moram reći - ko su ti ljudi koji odbijaju posao? Živim ovdje, svakodneвно sam u

kontaktu sa građanima, ljudi traže bilo što da rade. To moram da kažem. Ne kažem da apsolutno niko nije odbio posao, ali u Crnoj Gori čini mi se da ima ljudi koji bi radili bukvalno bilo što.

Druga stvar jeste dobra kopča koja se može napraviti bar sa današnjim poslaničkim pitanjima, kada je koleginica Jasavić baš obrazlagala problematiku malih preduzeća, tradicionalnih zanata. Recimo, onaj čun koji se prodaje 450 eura na Skadarskom jezeru, državi treba da se plati 412 eura. Znači postoji čitav set mjera koje su destimulišuće za poslodavce. Kada se pitate zašto poslodavci ne iskorišćavaju sredstva za zapošljavanje teško zaposljivih lica i lica sa invaliditetom, dva su razloga. Prvi, dosta ljudi ne zna tu informaciju. To potpuno pouzdano mogu da kažem i u tom dijelu treba raditi kampanju, a drugi jer ne dobijate povratnu informaciju kvalitetnu. Znači, neko bi možda to koristio. To je prosto imput i krajnje dobronamjerne sugestije samo da ne dodjemo u onu situaciju, sjećam se zaista tog priloga, bila je emisija Zavoda za zapošljavanje kada je intervjuisan profesor ruskog jezika koji je objasnio kako je dokvalifikovan da bude kuvar i na kraju priloga, očekivao sam da će on raditi, da negdje radi, kada ga je pitala novinarka - izvinite gdje radite, pa i dalje sam na Birou. Samo da ne napravimo još jedan taj krug. Očekujemo neke konkretne rezultate. Čisto sumnjam da se mogu postići sa ovakvom partijskom sviješću jedne partije mastodonta koji pritiska kompletnu privredu. Želim svu sreću u tom pravcu. Nijeste mi odgovorili u tom dijelu ništa, ali očekujem od Vas da se borite protiv partijskog upliva u privredi kada je riječ o oblasti zapošljavanja. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Gospođo Kovačević, rekli ste ili pozvali sve klubove poslanika da zajedno vodimo kampanju da ljudi prihvate posao. Moram da Vam kažem da oni ljudi u Crnoj Gori koji se obraćaju Socijalističkoj narodnoj partiji Crne Gore i meni lično nemaju potrebe da budu dio te kampanje. Hoće da prihvate posao, ali im ne može biti. To je ključni

problem. Imate kategoriju onih koji hoće da rade ali sticajem okolnosti u državi u kojoj je prvi i osnovni kriterijum ne šta znate, nego koga znate ili kojoj partiji pripadate, vrlo često iako su mnogo stručniji i mnogo više volje i energije žele da ulože u taj rad, nemaju takvu šansu. Bila sam uprilici da čujem od jednog poslodavca koji je bio predsjednik jedne crnogorske opštine u kojoj ste vi na vlasti, kako kaže, da je imao često priliku da kod njega dolaze ljudi koji traže posao i pokušavao je da zove privatne poslodavce da im obezbijedi. Ali, oni kažu, ne, ne, mi hoćemo kod vas u opštini. On ih pita - a zašto kod nas. Pa znate kako, kažu da su kod vas velike plate, a ništa se ne radi. Zamislite do kojeg nivoa ste ovom politikom koju vodi vladajuća koalicija doveli svijest gradjanina koji ide po nekoj partijskoj liniji kod tog poslodavca ili u ovom slučaju kod predsjednika opštine, kada je on svjestan da može komotno da kaže predsjedniku opštine u kojoj traži posao da želi veliku platu a da ništa ne radi. S druge strane, zbog jednog, drugog ili petog takvog čovjeka doveden je u poziciju neko ko mnogo zna, ko želi da radi, ko želi da doprinosi, ko želi puno radno vrijeme da radi a ne da igra igrice na kompjuteru, da ne može da radi, da treba da traži posao, da treba da se prekvalifikuje, umjesto sa fakultetskom diplomom da radi nešto drugo, pa da čeka i obrće ove krugove o kojima je pričao gospodin Perić.

Samo da vam skrenem pažnju. Pazite se rigorozne politike oko zapošljavanja stranaca. Imaju dvije kategorije stranaca: stranci koji dolaze da odrade sezonske poslove, jer postoji dio ljudi koji koji kod nas to neće da rade. Isto tako, postoji i problem ili činjenica, a znate je odlučno, da smo imali rigoroznu politiku davanja državljanstva i rigoroznu politiku oko davanja statusa stranca i da su stranci u Crnoj Gori ljudi koji su cijeli život proveli u Crnoj Gori. Pazite se da oni ne potpadnu pod ove rigorozne mjere, jer osim što im nijesmo dali pravo na državljanstvo države u kojoj su rođeni njihovi roditelji, koje im pripada, sada treba da im damo rigoroznije uslove. To nije korektno. 35% je teže zapošljivih na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. Iz ovoga što smo pričali ne vidim metodologiju da se taj broj značajnije promijeni, a to su oni koji su i najviše ugroženi. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama.

Izvolite, kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem.

Gospođo Kovačević, nijesam očekivao da je u međuvremenu došlo do rasta minimalne zarade. Iz prostog razloga što prosječna zarada u prethodnom polugodištu u Crnoj Gori nije rasla, ili nije bar značajnije rasla. Ono što ne smijemo dopustiti jeste da bilo ko u Crnoj Gori, pogotovo ne u Ministarstvu rada, ima dilemu koliki je iznos minimalne zarade u Crnoj Gori. Odnosno, to je i moja molba prema Vama da preduzmete odgovarajuće mjere da se posredovanjem prema Socijalnom savjetu i prema Vladi ispoštuje Zakon o radu i donese odluka o minimalnoj zaradi u Crnoj Gori.

Podsjetiću, članom 80, stav 2 Zakona o radu stoji da minimalna zarada iz stava 1 ovog člana ne može biti niža od 30% prosječne zarade u Crnoj Gori u prethodnom polugodištu prema zvaničnom podatku koji utvrđuje organ nadležan za poslove statistike.

Drugo - da iznos minimalne zarade utvrđuje Vlada na predlog Socijalnog savjeta Crne Gore na polugodišnjem nivou. Dakle, ova zarada može biti i veća. Zakon je utvrdio najniži iznos ispod kojega ne može ići i mnogo je značajno da Socijalni savjet razmatra visinu minimalne zarade, opredijeli se prema njenom povećanju ili ne i, naravno, saopšti javnosti stavove po tom osnovu, a da Vlada donese odluku da se tačno zna, nakon isteka određenog polugodišta, da li ta minimalna zarada ostaje na većem iznosu ili dolazi do njenog povećanja. Nadamo se da nema kud niže ispod onoga što je već sada utvrđeno. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Gošoviću.

Prelazimo na drugi krug razmatranja Predloga zakona.

U ime DPS-a kolega Sutović, a neka se pripremi kolega Labudović u ime DF.
Izvolite, kolega Sutoviću.

JASMIN SUTOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvažena ministarko Kovačević, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani, Pred nama je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.

Zakon o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti stupio je na snagu 16.jula 2010. godine. Nakon njegovog donošenja nastupile su izmjene i dopune 2011. i 2013. godine. Dosadašnja primjena Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti i kretanje na tržištu rada nameće potrebu daljeg inoviranja određenih zakonskih rješenja, odnosno utvrđivanja novih koji će omogućiti realizaciju mjera i aktivnosti u politici zapošljavanja. Ovaj zakon primjenjuje se na nezaposleno lice, poslodavca i na lice koje traži zaposlenje ili uključivanje u mjere aktivnog politike zapošljavanja. To je lice od 16 do 65 godina života, koji je crnogorski državljanin, ili stranac sa ličnom radnom dozvolom.

Prema novom zakonskom rješenju lice koje traži zaposlenje ili uključivanje u mjere aktivne politike zapošljavanja je osim nezaposlenog lica i zaposleno lice koje traži promjenu zaposlenja, zaposleno lice sa nepunim radnim vremenom i student koji traži u uključivanje u mjere aktivne politike zapošljavanja, a sve u cilju smanjenja nezaposlenosti u Crnoj Gori.

Takođe, ovim zakonom prošireno je značenje izraza "poslodavac", tako da je poslodavac u smislu ovog zakona i lice koje osposobljava za rad.

Ovim zakonom je predviđeno da poslove zapošljavanja pored Zavoda, mogu obavljati i agencije, a bliže uslove za vođenje tih poslova propisuje Ministarstvo. Takodje je predviđeno da osnivač agencijekome je oduzeta dozvola za rad zbog obavljanja poslova zapošljavanja suprotno zakonu ne može osnovati agenciju u roku od dvije godine od dana oduzimanja dozvole za rad.

U Crnoj Gori ima 12 agencija za zapošljavanje. Član 31, stav 1, tačka 4 mijenja se i glasi: Osposobljavanje za samostalan rad - Predloženo je da se finansiranje zarade pripravnika definiše kao osposobljavanje za samostalan rad. Na ovaj način se pruža mogućnost nezaposlenom licu bez radnog iskustva u određenom nivou obrazovanja da u radnom okruženju stekne znanje i vještine potrebne za samostalno obavljanje poslova određenog nivoa obrazovanja. U cilju zapošljavanja i sticanja uslova za polaganje

odgovarajućeg stručnog ispita, a kao nova mjera politike zapošljavanja uvede osposobljavanje za rad poslodavca, koja otvara mogućnost nezaposlenom licu da se osposobi za obavljanje poslova radnog mjesta kod poslodavca. Ovaj program se realizuje u cilju zapošljavanja domaće radne snage, na zahtjev poslodavca koji nije u mogućnosti da obezbijedi potrebnu radnu snagu na tržištu rada.

Član 38 mijenja se. Ovim članom je predviđeno da poslodavac može ostvariti i subvencije u slučaju zapošljavanja nezaposlenih lica u skladu sa Akcionim planom koji utvrđuje Vlada na godišnjem nivou.

Predlogom izmjena i dopuna Zakona u članu 55, stav 1 poslije riječi "kategorije" dodaju se riječi "lice sa posebnim potrebama". Ovim članom predviđeno je da novčana naknada pripada licu sa posebnim potrebama koje je završilo obrazovanje u skladu sa Zakonom o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim potrebama. Pravo na novčanu naknadu ovoj kategoriji nezaposlenog lica pripada dok čekaju zaposlenje. Visina novčane naknade za ova lica određuje se u iznosu od 40% minimalne zarade utvrđene u skladu sa Zakonom.

U Crnoj Gori do kraja 2014. godine zaposleno je 179.000. Stopa nezaposlenosti u Crnoj Gori je oko 16%. Najveća stopa nezaposlenosti je na sjeveru, i to u Andrijevići 33%, a najmanja stopa nezaposlenosti je u Budvi i Plužinama 8%, iz čega se vidi velika razlika stope nezaposlenosti sjevera i juga. Stopa nezaposlenosti u okruženju iznosi: u Srbiji 21,6%, Hrvatskoj 6,8%, Makedoniji 25%, Grčkoj 25%, iz čega se vidi da je stopa nezaposlenosti u Crnoj Gori medju najnižijim od zemalja u okruženju. Smatram da će se predloženim izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti ova stopa nezaposlenosti smanjiti.

Predlažem Skupštini da prihvati ovaj predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava od nezaposlenosti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega.

Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Gospođo Kovačević, neću Vas vrijeđati izrazima ministarko, ministrice.

Poznajem Vas kao čovjeka, oprostite za ovo kao "čovjeka", računam Vas kao čovjekom, onim što bi se u Crnoj Gori reklo "žena čoek" i znam da ćete na mjestu na kojem jeste da učinite sve što je u Vašoj moći da ispunite to što ste rekli i znam da ćete da "izgorite" u tom pokušaju. Kao čovjeka mi Vas je žao. Kao ministra nije, jer ste birali, jer su Vas birali.

Ušli ste u jedan rašamon i niste toga svjesni, u kojem se ne zna ko pije ali se zna ko plaća. U rašamon gdje uslove koji su, kako reče gospodin Vučinić, na nivou industrijske revolucije u 18. vijeku u Engleskoj, diktira, 'ajde de, nije problem, Unija poslodavaca, to još i nekako i priliči, ali ih diktira i Američka privredna komora što ne priliči jednoj suverenoj državi.

Ušli ste u rašomon gdje još uvijek postoje desetine i desetine miliona neisplaćenih plata, što traje godinama, u rašomon gdje postoje desetine i desetine miliona nepozvezanog radnog staža, i desetine i desetine hiljada radno sposobnih ljudi u Crnoj Gori koji ne samo što ne rade, nego nemaju nikakve šanse da se ikad više dočepaju nekakvog posla. E, u toj situaciji nemojte da Vas čudi što ću reći da je najbolja agencija za zapošljavanje koalicija DPS - SDP. Koga oni odluče da zaposle, taj je zaposlen. Kome oni kažu - ne, ne pomažu mu ni diplome, doktorati, ništa mu na svijetu ne pomaže. Ali, nije u tome problem, gospođo Kovačević. Problem je u tome što nema radnih mjesta, a kad kažem „radnih mjesta“ mislim na ona kvalitetna, stručna radna mjesta, jer ne možemo svi da beremo grožđe i ne možemo svi da peremo tanjire i čaršafe. Mi smo došli u situaciju, gospođo Kovačević, da nam na Birou za nezaposlene ne samo stoluju visokoškoloovani kadrovi, već i kadrovi zanimanja koja nikad nijesu bila višak u Crnoj Gori. Mi tamo imamo i ljekare, imamo tamo matematičare, imamo fizičare, imamo doktore nauka. Gospođo Kovačević, u toj i takvoj situaciji pričati o politici zapošljavanja je na ivici vica. Ja Vas izuzetno poštujem i neću da pravim šalu, jer je situacija više nego ozbiljna, ali kad u ovoj državi poslodavac može da otpusti predsjednika sindikata, o kojem mi to radnom zakonodavstvu i o kojoj zaštiti radničkih prava govorimo? I o kojem unapređenju, gospođo Kovačević? Jesmo li došli u situaciju, a to nije Vaša krivica, pogotovo ne Vas personalno nego čak ni vašeg ministarstva, to je

širi društveni problem, da školujemo kadrove za AzmontAkademiju? Je li nam to cilj, hoće li to biti podloga školstva sutra u Crnoj Gori? Neće biti to katastrofa, kao štoće biti katastrofa ako se jednog dana dosjete pa poput nekih drugih „akademaca“ podnesu zahtjev da budu primljeni u crnogorsku Akademiju nauka i umjetnosti.

Gospođo Kovačević, još jednom ponavljam, vjerujem Vam kao čovjeku, a to znači da vam vjerujem i kao ministru i znam da ćete sve da uradite, ali plivate uz Nijagarine vodopade, a do sada, makar to istorija nije zabilježila, nije bilo majčinog sina ni majčine kćeri da su uspjeli da u tom pravcu isplivaju. Prema tome, ovaj zakon koji ste predložili je samo pokušaj da se našminka leš, a i kad je najljepši, mrtvac je samo mrtvac. Zbog toga ga ne možemo podržati. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem, kolega Labudoviću.

Izvolite, kolega Obradoviću, a zatim kolega Nišavić.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi gospodine Raduloviću.

Uvažena gospođo ministarko Kovačević, gospođo Vučinić, uvažene poslanice i poslanici, poštovane građanke i građani Crne Gore,

Jedno je sigurno, da gospodin premijer Milo Đukanović nije mogao naći bolje rješenje u kadrovskom smislu nego što je postavio gospođu Zoricu Kovačević za ministarku rada i socijalnog staranja. Sigurno da ovdje imamo dosta problematike, ali znajući nju, njen ambiciozan, odgovoran rad siguran sam da će ona odgovoriti tom veoma teškom poslu.

Što se tiče samog zakona, ističem da ovdje imamo mnogo nekih novih definicija kojima se regulišu pitanja vezano za ovu zakonsku problematiku, prije svega, podjelu

koja se tiče terminologije na nezaposleno lice, lice koje traži posao, poslodavca, lice sa posebnim potrebama. Poslodavac je, naravno, onaj koji traži radnu snagu. Nezaposleno lice je ono koje je na evidenciji Zavoda za zapošljavanje, a lice koje traži posao je lice koje je zaposleno traži neki drugi posao, odnosno student koji želi aktivno da traži posao i imamo lica sa posebnim potrebama. Takođe, ne bih se složio sa tim terminom. Nemaju oni posebne potrebe. To su lica sa smetnjama u razvoju, odnosno lica sa invaliditetom i prema njima treba da se odnosimo sa posebnim senzibilitetom i da im omogućimo da što prije zasnuju radni odnos. Sigurno je da mnogi poslodavci ne znaju benefite koje imaju od toga što će uposliti lica koja imaju smetnje u razvoju ili invalidna lica. Umanjeni su ili su oslobođeni od plaćanja poreza i odgovarajućih doprinosa.

Ovaj zakon reguliše i samo pitanje rada agencija. Kad je u pitanju Agencija za posredovanje, ukoliko izgubi dozvolu za rad, ne može je ponovo dobiti u roku od dvije godine od trenutka gubljenja iste. Kada je u pitanju samozapošljavanje, poslodavac je dužan da objavi upražnjeno javno mjesto preko Zavoda za zapošljavanje, koje je dužno da raspiše u javni poziv, odnosno konkurs u dnevnom listu, odnosno u javnom glasilu u roku od pet dana od dana prijema prijave za slobodno radno mjesto. Naravno, nakon toga poslodavac kada donese odgovarajuću odluku, dužan je da obavijesti i Zavod za zapošljavanje o prijemu odgovarajućeg radnika na odgovarajuće radno mjesto. Uz sve to, troškove samog objavljivanja javnog poziva, odnosno oglasa, tj. konkursa snosi Zavod za zapošljavanje Crne Gore.

Ovim zakonom predviđene su i druge odredbe. Precizirano je da u prvom stepenu uvijek odlučuje vezano za prava radnika poslodavac, odnosno direktor, a u drugom stepenu Ministarstvo rada i socijalnog staranja. Ono što bih posebno naglasio je vezano za javne radove koje zaista zakon poznaje i gdje se mnogi nezaposleni mogu uposliti tokom sezone. Ti javni radovi mogu da budu od čišćenja obala, korita rijeka, puteva, održavanja puteva, sađenja, pošumljavanja, od uređenja grada, izrada fasada, briga za stara i iznemogla lica, takozvani javni servis, geronto domaćica do uslužnog servisa opravke licima besplatno koja su u stanju socijalne potrebe domaćih kućnih aparata i tako dalje. Na taj način se upošljava veliki broj lica. Sigurno je da Ministarstvo u tom pravcu ima senzibiliteta da pomogne određenim kategorijama lica, ali je sigurno i

to da nijesu u ravnopravnom položaju lica koja su u stalnom radnom odnosu, lica koja nijesu u stalnom radnom odnosu i lica koja su državnim organima, organima lokalne upave, u odnosu na ona lica koja su zaposlena kod privatnika, kod poslodavca, preduzetnika. U ovom prvom slučaju su zaštićeni u potpunosti, a u drugom slučaju imamo dosta tih situacija kada rade oni koji su uposleni na crno, nelegalno, a nijesu im plaćeni doprinosi. Oni koji rade legalno, takođe, ne mogu da pođu na bolovanje. Ukoliko pođu na bolovanje, traže neka svoja prava. Evo vidimo slučaj KAP-a da se poslodavac odnosi na način kako se odnosi prema istima i moramo suzbiti to po svaku cijenu. Sigurno da tu treba da se usmjerimo na inspekciju rada koja treba kvalitetnije da sažme tu problematiku i da izlaskom na lice mjesta i izvršenja kontrole reguliše ovo pitanje.

U svakom slučaju, ova zakonska rješenja su veoma kvalitetna i ja ću ih sigurno podržati. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

U sekund.

Kolega Nišavić, pa kolega Tuponja.

Izvolite.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Poštovana gospođo Kovačević, poštovana Skupštino,

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti je dosta konfuzan i nejasan. Pokušaću da iskomentarišem pojedine članove koji se dopunjuju i mijenjaju.

Član 1 - ovaj zakon se primjenjuje na nezaposlena lica, poslodavce i lica koje traži zaposlenje ili uključivanje u mjere aktivne politike zapošljavanja.

Onda kažete u članu 2 - lice koje traži zaposlenje ili uključivanje u mjere aktivne politike zapošljavanja osim nezaposlenog lica je i zaposleno lice koje traži promjenu zaposlenja, zaposleno lice sa nepunim radnim vremenom i studenti koji traže uključivanje u mjere aktivne politike zapošljavanja.

Zašto samo studenti? Zašto ne i svi zainteresovani koji bi trebali da se uključe u aktivne mjere zapošljavanja?

Tačka 2 mijenja se i glasi - Lice sa posebnim potrebama, nezaposleno lice i tako dalje... Zbog čega se i dalje koristi termin "lice sa posebnim potrebama" i zbog čega se i dalje vrši diskriminacija prema ovim licima, jer oni nijesu lica koja imaju posebne potrebe, već lica sa invaliditetom?

Moja je intervencija da se termin "lice sa posebnim potrebama" briše iz ovog člana.

Član 9 - Oglašavanje i informisanje. Zavod je dužan da po zahtjevu poslodavca i u slučajevima kada je to propisano posebnim zakonom slobodno radno mjesto oglasi na oglasnoj tabli i Internet stranici Zavoda i medijima u roku od dva radna dana od dana podnošenja prijave.

Treba brisati riječi "po zahtjevu poslodavca", bez da se svako slobodno radno mjesto oglasi i da se da mogućnost svim zainteresovanim kandidatima da konkurišu, a ne da se ostavi mogućnost za manipulisanje.

Član 14 kaže, član 36 mijenja se i glasi - Osposobljavanje za samostalan rad su aktivnosti kojima se nezaposlenom licu bez radnog iskustva u određenom nivou obrazovanja pruža mogućnost da se osposobi za samostalan rad u tom nivou obrazovanja. A član 36 važećeg zakona kaže da je finansiranje zarade pripravnika finansiranje zarade nezaposlenog lica koji prvi put zasniva radni odnos u određenom stepenu školske spreme, odnosno nivoa obrazovanja i zanimanja. Da li je to u sukobu sa Zakonom o radu, jer tamo i dalje postoji institut pripravnika? I da li ovo znači da se

uklanja iz zakona pripravnički staž? Jer, znamo da pripravnici imaju drugačiji status i prema visini zarade i premasocijalnom osiguranju. Ide im radni staž, ide im i penzijski staž, imaju pravo na socijalnu zdravstvenu zaštitu i pravo na bolovanje i na godišnji odmor. Dakle, ovaj član 36 treba brisati i vratiti član 36 važećeg zakona.

Član 13, u članu 35, stav 1, poslije riječi "zaposlenim licima" stavlja se zarez i dodaju se riječi "učeniku i studentu". Pitam vas šta je sa korisnicima materijalnog obezbjeđenja porodice gdje su centri za socijalni rad po Zakonu o dječijoj i socijalnoj zaštiti dužni u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje da rade na aktivnoj politici zapošljavanja ovih lica?

Član 43a - Osposobljavanje za rad kod poslodavca su aktivnosti kojima se nezaposlenom licu pruža mogućnost sticanja novih znanja i vještina radi zapošljavanja kod tog poslodavca. Da li poslodavac u ovom slučaju ostvaruje subvencije, a zaposleno lice ima nadoknadu i ko im to obezbjeđuje? Zar se ovdje ne otvara prostor za manipulisanje i iskorištavanje radne snage?

Na kraju, Ministarstvo rada i socijalnog staranja najavljuje prinudne mjere zapošljavanja, što ste vi sada i kazali, nudeći radno mjesto kod poslodavca ne vodeći računa o stručnom profilu i nivou obrazovanja nezaposlenog lica.

Navodim primjer. Recimo, nezaposleno lice iz Bijelog Polja, ako mu ponudite radno mjesto u Herceg Novom, a visina nadoknade za taj rad je jednaka ili manja od dažbina koje će platiti za smještaj i ishranu, normalno da to lice neće prihvatiti taj posao, a vi ste u obavezi da ga skinete sa liste nezaposlenih lica.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega.

Izvolite, kolega.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvažena gospođo Kovačević, gospođo Nikolić-Vučinić,

Najprije, gospođo Kovačević, želim da Vam čestitam na izboru za ministra i da Vam poželim uspješan rad.

Posvetio bih se brojkama koje se tiču zapošljavanja i nezaposlenosti u smislu male retrospektive onoga što je ova Vlada uradila, a čiji ste Vi sastavni dio nedavno postali. Rekao bih da je u 2012. godini u prosjeku ukupan broj zaposlenih bio 166.531, a da je u februaru 2015. godine 170.486. Razlika za ove dvije i po godine iznosi nepunih četiri hiljade novih zaposlenih, tačnije 3955. Inače, podaci su iz statističkog mjesečnika Zavoda za statistiku Crne Gore. Dakle, nešto manje od četiri hiljade novih zaposlenih u ovom periodu. Ništa od onih obećanih 40 hiljada koje je DPS obećavao u kampanji za parlamentarne izbore. Zapravo da budem tačan, naknadno, nakon završetka izbora, onda ste to iz DPS-a objašnjavali na taj način da se tih 40 hiljada nije odnosilo na povećanje broja zaposlenih u ukupnom skor, nego da se to odnosi na otvaranje novih radnih mjesta. Vjerovatno ste zaboravili da napomenete da će u međuvremenu 50 hiljada ljudi ostati bez posla, a da ćete vi 40 hiljada zaposliti. Statistika je neumoljiva. Znači, četiri hiljade povećanje. Što se tiče broja nezaposlenih lica kojih smo imali u 2012. godini, 30.188, u februaru 2015. imamo 35172. Dakle, imamo skoro pet hiljada više nezaposlenih danas, nego što je to bio slučaj u 2012. godini. Četiri hiljade je povećanje zaposlenih, a pet hiljada je povećanje nezaposlenih, iako zdravstveno osiguranje i slična socijalna prava koristi preko 100 hiljada ljudi.

Što se tiče prosječne zarade u 2012. godini, prosječna zarada u Crnoj Gori, neto, je bila 487, a u februaru 2015. godine 483. Dakle, blagi pad i u toj oblasti. Ovi su podaci neumoljivi i oni vrlo slikovito održavaju rad cijele Vlade. Mi se bavimo danas nezaposlenošću, ali čini mi se da smo malo promašili temu, ili je Vlada pogrešno shvatila zadatak temu. Jer, ne treba da se bavite prioritarno time kako zbrinuti nezaposlene i kako im dati socijalnu pomoć da prežive, da krpe kraj s krajem. Njima treba zapošljavanje. Njima treba pravično zapošljavanje, nama treba društvo jednakih šansi. Nama je potrebno da građani Crne Gore mogu da žive od svog rada. Samo takav građanin može biti zadovoljan kada živi od svog rada, kad ima pravnu sigurnost, bezbjednost, kada živi u jednoj uređenoj zemlji. Vi ste to dužni kao Vlada da pružite, ali vi to nijeste u stanju da uradite. 25 godina ste na vlasti. 25 godina slušamo neke izgovore zašto nešto nije moglo da se uradi, nešto je zbog globalne krize, nešto je zbog

regiona. Onda nam objašnjavate kako smo mi bolji nego neko drugi, kao da će nama biti bolje od toga što je kod drugih gore.

Često se pozivate i na nasleđe iz Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, da je tada Crna Gora bila jako loše, da je zatečeno stanje kad ste vi preuzeli vlast bilo je jako loše, pa ste sad uradili mnogo toga da bude bolje. Nažalost, koji god period od 25 godina uzmete iz doba SFRJ, bilo da se radi od 1945. godine do 1970, ili od 1965. do 1990, ta vlast je imala daleko veće uspjehe u razvoju ove zemlje. Pozdravljam Vaše najavljene mjere i vjerujem da ćete uspjeti u jednom dijelu da ih ostvarite, ali poručujem da je najbolje rješenje za nezaposlenost zapošljavanje. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam, kolega.

Izvolite, gospođo Kovačević, imate riječ.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Na početku da kažem da ćemo se prema amandmanima koje ste najavili veoma odgovorno odnijeti. Svi oni amandmani koji budu išli u duhu poboljšanja ovog zakonskog teksta Ministarstvo rada će na odborima matičnim prihvatiti.

Drugo, što se tiče predloga Janka Vučinića i gospodina Labudovića vezano za KAP, ja vam obećavam da ću tokom sutrašnjeg dana poslati Upravi za inspekcijske poslove zahtjev da navode koje sam čula danas u Skupštini iskontrolišu. Ako budem dobila informaciju, uputiću je i Vama, gospodine Labudoviću, i Janku Vučiniću.

Gospodine Labudoviću, ovo nije moja priča, nego smo mi jutros na sjednici radnih tijela Vlade dobili punu podršku vezano za izdavanje radnih dozvola, potvrda za rad i izdavanje radnih i boravišnih dozvola. Na tom sastanku radnog tijela u Vladi bili su prisutni svi ministri a nas četiri ministra smo prije toga imali koordinaciju. Ja vam obećavam da ćemo i ministar finansija, i ministar MUP-a, i ministar prosvjete i ja uraditi sve da ovo što sam ja danas rekla ovdje ispoštujemo. To znači da ćemo ponuditi za one ljude koji imaju kvalifikaciju za ta radna mjesta koje poslodavci traže da imaju mogućnosti da se zaposle. To znači da nećemo olako davati potvrde, nego ćemo

ostaviti vrijeme da ponudimo svim ljudima u Crnoj Gori, to i javno sada obećavam, da to uradimo. Neću ja u tome „izgoreti“, jer vidim da imam podršku i ostalih ministara. Naravno, i podršku Poreske uprave. Očekujem podršku Uprave za inspekcijske poslove, koji će kasnije to da iskontrolišu, i naravno inspektora za strance.

Drugo, vezano za Agenciju za posredovanje, takođe, vam obećavam da ću dati nalog Upravi za inspekcijske poslove da iskontroliše rad tih agencija. O tome ću vas obavijestiti da li te agencije zloupotrebjavaju svoj rad i izbjegavaju li zakon vezano za posredovanje u pogledu zapošljavanja kod određenog broja poslodavaca. Moguće da je to tako, ali to je nadležnost Uprave za inspekcijske poslove.

Što se tiče agencija za zapošljavanje, to je naša nadležnost. Njih je ukupno pet i mi redovno vršimo nadzor. Ukoliko je potrebno i takvu informaciju da vam dam, nikakvog problema nema.

Što se tiče, gospodine Tuponja, zaposlenosti, samo da kažem da je za ova tri mjeseca bilo oglašeno 10.748 radnih mjesta, da su stranci dobili 7.800, a da su Crnogorci uzeli 2.150, prijavili se da se zaposle. Znači, već imamo 7.822 dozvole za strance od 1. januara. Ovo je gospođa Jonica pričala, znači nemamo neki poseban način, ali vidjeli smo da od tih 10.000, 2.150 su Crnogorci dobili mogućnost da se zaposle.

Ovo je bilo do stupanja na snagu Zakona o strancima, koji sjutra stupa na snagu i potpuno je novi način izdavanja potvrda za dozvole i radnih dozvola od strane MUP-a vezano za boravišnu i radnu dozvolu.

Ja ovdje imam podatke, gospodine Tuponja, iz 2013. i 2014. godine. U 2013. godini zaposlenih je bilo u Crnoj Gori 194.600, a 2014. godine 220.000. Ja imam podatke koji su važeći, ja mogu da Vam ih dam, da ih pogledate. To su podaci koje sam ja dobila i mogu Vam ih ostaviti. Znači, imamo 2013. četvrti kvartal i 2014. četvrti kvartal u kojima imam potpuno druge podatke. Znači, mogu da Vam ih dam kad završimo sjednicu.

I na kraju da zahvalim svim diskutantima i opet da kažem prema amandmanima koje ste najavili veoma odgovorno ćemo se odnijeti. Sve ono što je u mogućnosti da bude prihvaćeno od strane Ministarstva koje će ići na fonu da ovaj zakon bude bolje koncipiran, mi ćemo to i prihvatiti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem na učešću u ovoj raspravi i saradnji.

Konstatujem da je pretres završen, a izjasnićemo se naknadno.

Uvažene kolege, sutra nastavljamo u 11 sati sa objedinjenom raspravom o dva izborna zakona u ukupnom trajanju od tri sata, a zatim ide Predlog izmjena Zakona o dječjoj zaštiti.

Amandmane možete dostavljati sutra do 11 sati u vezi današnjih predloga zakona.

Svako dobro i do viđenja.

01.04. 2015.godine

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici, 25.saziva Skupštine Crne Gore, nastavljamo po dogovorenom dnevnom redu.

Danas je plan da prva tri zakona budu *Predlog zakona o izmjeni Zakona odbornika i poslanika, drugi Predlog zakona o biračkom spisku i treći, ako ne bude promijenjen, a mislim da će biti, Predlog zakona o registrima prebivališta i boravišta.*

Mislim da će biti povučen zakon, ali je dogovor da radimo tri sata, objedinjena rasprava za tri minus jedan i po pet minuta, tako da je to plan, da bi se stvar odradila. Danas su moja očekivanja opravdana.

Ministar unutrašnjih poslova Raško Konjević. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Predsjedniče, ne znam za očekivanja, ali znam za dogovor koji ste napravili na Kolegijumu, i vi znate smo uvijek do sada u Ministarstvu unutrašnjih poslova pokušavali da zajedno sa poslanicima dogovorimo ono što je dinamika parlamentarnog rada. Razumio sam iz razgovora na Kolegijumu uz moje još jedno izvinjenje, što ja nijesam mogao da budem, jer sam službeno bio odsutan, da poslanici žele da o Zakonu o registrima prebivališta i boravišta razgovaraju duže, imajući u vidu da raspored ne dozvoljava da to uradimo danas. Moj bi predlog bio da sada povučem taj zakon iz parlamentarne procedure sa ove sjednice, zamolio bih da ga skinete i da na narednoj sjednici u terminu kada, naravno bude zakazana i u onolikom intervalu kojem odrede poslanici razgovaramo samo na tu temu. Evo toliko.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Onda idemo da raspravljamo ova prva dva zakona, a neka ostanu Predlog zakona o registrima prebivališta i boravišta povučen iz procedure sa ove sjednice sa dnevnog reda, ne iz procedure, nego sa dnevnog reda. Da budem precizan poslovnčki do kraja. Pravo predlagača.

Idemo na ***Predlog zakona o izmjenama Zakona o izboru odbornika i poslanika i Predlog zakona o izmjenama Zakona o biračkom spisku.***

Objedinjena je rasprava, tri sata, sada je 11.35h. Izvolite.

U ime naših odbora, da li žele kolega Škrelja ili Aprcović ili koleginka Jonica, da li žele u ime odbora? Ne žele.

Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Ja sam želio u ime Kluba Demokratskog fronta, a nadam se da će se složiti i kolege, s obzirom na to koliko nam je važna rasprava na ovu temu da omogućimo po 10 minuta. Tri sata je dosta, pretpostavljam, za sve koji misle da diskutuju, da ipak omogućimo ljudima koji su izverziraniji za ovu stvar da mogu po 10 minuta da govore. Evo, ukoliko se slažu kolege, ja sa ne znam da li će da se slože, ako imamo tri sata za ovu raspravu ima prostora za tako nešto ja mislim. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Uredu, ako se slažete, a završićemo tačno u minut, ta tri sata. Onda po 10 minuta uvodna izlaganja.

Izvolite, ko želi prvi?

U ime Kluba DPS-a. Predrag Sekulić, navešću ko je prijavljen pa da vidimo jel' to tako. Kolega Sekulić, DPS, kolega Đukanović, koleginica Vuksanović u ime SDP-a, koleginica Jonica u ime SNP-a, kolega Gošović u ime Kluba samostalnih poslanika, kolega Tuponja u ime Pozitivne Crne Gore i koleginica Dragičević, u ime Kluba četiri partije. To je za sada, što je prijavljeno u ime klubova, a ministru ću dati riječ po ova dva zakona. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Ja ću napraviti jednu malu retrospektivu onoga što je Ministarstvo unutrašnjih poslova zajedno sa Parlamentom radilo u proteklih godinu dana na implementaciji dva zakonska rješenja koja je Parlament usvojio.

Kao što znate, prošle godine, negdje čini mi se u ovo vrijeme smo dvotrcinskom većinom sve u stvari, ili smo, sasvim svejedno, usvojili Zakon o izboru odbornika i poslanika i usvojili smo novi Zakon o biračkim spiskovima, čime je po prvi put zakonodavac obavezao Ministarstvo unutrašnjih poslova da ima jedan set obaveza za implementaciju tih novih zakona.

U Zakonu o biračkim spiskovima propisana je obaveza da sada birački spisak vodi Ministarstvo unutrašnjih poslova i propisana je procedura na koji način Ministarstvo unutrašnjih poslova treba da vodi taj birački spisak. Kao što znate, mi smo se sa tim principijelno složili i ukazujući na iskustva drugih država i ukazujući na činjenicu da Ministarstvo, shodno drugim zakonima, vodi po službenoj dužnosti registre iz kojih se formira birački spisak, a to je registar prebivališta, registar državljana, registar rođenih i registar umrlih.

Ministarstvo je proteklih osam ili devet mjeseci od trenutka započete implementacije i kroz različite procedure, shodno zakonu, kako su to propisali ova dva zakona i Zakon o javnim nabavkama, sprovodile odgovarajuće procedure i radilo na implementaciju ovih propisa i ono što smo već prije dvadesetak dana najavili, što ste vi negdje potkraj prošle godine, kao predstavnici poslaničkih klubova imali mogućnost da vidite u jednoj verziji koja je bila pri samome kraju, koju smo mi u februaru u javno prezentirali. Mi smo završili aplikaciju načina vođenja biračkog spiska i ispoštovali zakonske odredbe koje su definisane u Zakonu o biračkom spisku.

Na sastanku koji smo zajednički imali u decembru mjesecu tada smo sugerisali da kroz implementaciju tog zakona prepoznali smo nekoliko tehničkih stvari koje u samom zakonu treba doraditi. Tada smo ukazali na tih nekoliko rješenja, nakon tog

sastanka uputili dopisne šefovima poslaničkih grupa sa obavještenjem kako smo se dogovorili na tom sastanku, nakon toga takođe smo uputili prijedlog za izmjenu i dopunu Zakona o biračkom spisku, šefovima svih poslaničkih klubova sa molbom da tih nekoliko tehničkih detalja predlože za izmjenu. Kako nijesmo imali adekvatan odgovor u tom smislu, Ministarstvo unutrašnjih poslova se opredijelilo u sličnom tekstu koji je dostavljen vama potkraj prošle godine predloži Vladi i Vlada je utvrdila tekst izmjena i dopuna Zakona o biračkim spiskovima, koji je pred vama, koji je osam ili devet članova, tehničkih promjena, koji će omogućiti da ta aplikacija na kvalitetniji način bude rađena.

Kao što sam već rekao, mi smo taj zakon implementirali, birački spisak se vodi shodno tom zakonu, nešto što nije bila naša zakonska obaveza radi povećanja transparentnosti smo u međuvremenu uradili, a negdje sredine marta u funkciji je portal birači.me, koji omogućava svakom građaninu Crne Gore na vrlo jednostavan način da provjeri da li je u biračkom spisku i na kojem biračkom mjestu glasa.

Ove korekcije u ovom tekstu zakona za koje vjerujem da ćete zajednički usvojiti na naš prijedlog, prosto nam omogućavaju da nekoliko tehničkih detalja korigujemo, a ja ću navesti samo jedan. Taj primjer sam navodio i kada smo zajedno bili, kada smo vam predstavljali radnu verziju toga pozitivnog rješenja, a to je da shodno ovom zakonu mi smo u obavezi da registar birača vodimo po azbučnom redu, ali u našim registrima i prebivalište i državljanstava imate ljude koji su i crnogorski državljani, a recimo istovremeno po osnovu braka državljani su, recimo Savezne Republike Njemačke. Tako da mi u našoj azbuci nemamo foneme koji možemo da koristimo da bi na valjan način upisali njihovo ime i prezime i to je jedna od tehničkih korekcija, gdje smo tražili saglasnost Parlamenta na koji način da taj tehnički problem riješimo. Sve izmjene u tom

propisu su na sličnom fonu krajnje tehničke i mi smo takođe kao što znate javno obavijestili predstavnike svih parlamentarnih partija kojima zakon daje tu mogućnost da ili na elektronskom mediju ili koristeći aplikaciju koja je propisana zakonom mogu da vrše uvid u birački spisak.

Ne bih ulazio sada u uvodnom izlaganju u obješnjavanje na koji način je ta aplikacija urađena. Urađena je shodno zakonu i kao što znate pruža veliki spektar mogućnosti političkim partijama da vrše kontrolu biračkog spiska i veliki spektar mogućnosti da iskontrolišu svaku promjenu u biračkom spisku, ne kao rezultat nego kao upravni postupak koji se vodi da bi se bilo koja izmjena u bilo kom registru izvršila. Sve to stoji na raspolaganje političkim partijama na žalost, rekao bih još uvijek od tog našeg javnog obavještenja ni jedna politička partija osim Bošnjačke stranke u dijelu elektronskog medija nije zatražila pristup biračkom spisku koji se vodi sada po novom Zakonu o biračkim spiskovima.

Što se tiče biće prilike, ukoliko bude potrebe da objašnjavamo detalje u tom dijelu, kako se sam birački spisak sada vodi, ali mislim kod usvajanja tog zakona, da smo dugo pričali o tome i manje-više vama koji o tome odlučujete i nama koji smo to implementirali, stvari su dobro poznate.

Što se tiče drugog zakona, dakle Predlog zakona o izmjeni Zakona o izboru odbornika i poslanika.

Mi smo predložili, zaista vjerujem da će naša objašnjenja koje ću sada dati izaći na razumijevanje kod vas, iz razloga što postoji odredba u Zakonu o izboru odbornika i poslanika, koja obavezuje Ministarstvo unutrašnjih poslova da nakon zaključenja biračkog spiska, a to je 10 dana prije izbora, ima u obavezi da u vrlo kratkom roku

odštampa trenutno preko 520.000 obavještenja, da ih adresira, distribuira pošti i da pošta obavijesti građane samo o činjenici da se u neku nedelju održavaju izbori da oni mogu da glasaju na nekom biračkom mjestu.

Kada smo usvajali taj propis, ukazao sam na nekoliko stvari koje su po nama tada i sada bile važne.

Prvo je činjenica da i bez tog obavještenja birač može da glasa. Znači nije eliminatorni uslov da dobije obavještenje.

Druga stvar je da smo mi kroz portal birači.me kroz kampanju javnu koja se sada sprovodi upućujemo građane, odnosno birač da mogu na jedan jednostavan način da to provjere, čak da mogu u okviru istoga grada da u elektronskoj formi podnesu aplikaciju za promjenu svoje adrese, pa samim tim i biračkog mjesta na kojem glasaju.

I treća stvar za koju smo mi procijenili da je važna jeste da to dosta košta. Kao što znate u zakonu piše da bi se ovo obavještenje slalo običnom pošiljkom, što znači da ne postoji ni jedan dokaz koji pošta može da vam da, da je ta pošiljka uručena. Takođe, pošta ima svoja vandostavna područja, znači za koja sama pošta, kao kompanija ne garantuje da će biti dostavljeno obavještenje, još jedan trošak u tom dijelu koji se javlja, jeste činjenica da bi ministarstvo bilo u obavezi da kupi vrlo skupu opremu koja bi omogućila štampanje u kratkom roku preko 520.000 birača, istovremeno pakovanje, adresiranje i distribuiranje pošte. Naravno, morala bi da ima i isti takav uređaj koji bi bio u rezervi ukoliko se nešto des, jer je vremenski rok vrlo kratak.

To obavještenje mi imamo, kao što znate izbore državne i lokalne koji nijesu najčešće istovremeni, što znači da se taj trošak uvećava, jer je jednaka obaveza i za lokalne izbore i prema našim proračunima koji su na donjoj granici, to bi za državne

izbore zajedno sa opremom koju bismo trebali da kupimo, a koje Ministarstvu ne bi služilo ničemu drugom osim za izbore koje imamo svake četvrte godine ili za lokalne izbore, samo na državnom nivou bi koštalo zajedno sa opremom negdje preko pola miliona eura.

Naravno, taj trošak bi bio poseban kada govorimo o lokalnim izborima, on bio dominantan u onim gradovima gdje imamo veliki broj birača, kao što su četiri najveća grada, osim Podgorice, Nikšića, Bara i Bijelog Polja, takođe bi taj trošak bio značajan.

Naš prijedlog koji bi trebao da zamijeni, rekao bih ovaj prijedlog koji dosta košta i kojima konstatan trošak u tom smislu jeste korišćenje informacione tehnologije nešto što svi mi na ovaj ili na onaj način manje ili više uspješno koristimo, bila je pritužba eventuelno da se na taj način ne bi ugrozio neki lični podatak građanina. Ja se sada zahvaljujem poslanici Snežani Jonici, koja je uputila prije nas zahtjev da Agenciji za zaštitu podataka o ličnosti slobodnog pristupa informacijama da provjeri da li naše rješenje na bilo koji način ugrozilo neki lični podatak. Mišljenje koje je dobila uvažena poslanica Jonica, koja predpostavljam da i vi imate agencija nam je sugerisala jednu korekciju u tom članu, a što smo mi prihvatili i vjerujem da ćemo zamoliti radi lakše procedure jednog ili dva poslanika u crnogorskom Parlamentu da procesuima tu malu korekciju koja je u tom prijedlogu napravljena. Nemamo nikakvu prepreku sa aspekta propisa, sa aspekta ličnih podataka, a to bi funkcionisalo na vrlo jednostavan način.

Ministarstvo unutrašnjih poslova kada dođe vrijeme za to nakon zaključenja biračkog spiska, bi svim korisnicima mobilne telefonije, odnosno preko operatera mobilne telefonije svim njihovim korisnicima mobilne telefonije uputilo kratko SMS poruku u kojem bih obavijestilo, da mogu na određeni broj telefona, to su ovi kratki

brojevi koji obično počinju sa 14, mogu na taj broj telefona da upute poruku ukoliko žele sa svojim matičnim brojem, a da će im se vratiti poruka sa obavještenjem da li su upisani u birački spisak i na kom biračkom mjestu glasaju. Takođe u toj SMS poruci bismo ih podsjetili, sve korisnike mobilne telefonije da na još jedan način mogu to da provjere koristeći portal birači.me. Nama se čini da je ovo racionalnije, da je i efikasnije, da na takav način birači u roku kada se zaključi birački spisak do dana održavanja izbora imaju mogućnost da na ova dva tehnička načina to provjere. Naravno, uvijek im ostaje mogućnost da posjete područnu jedinicu ili filijalu, Ministarstvo unutrašnjih poslova i kod službenika ministarstva se uvjere direktno da li su u biračkom spisku ili nijesu u biračkom spisku.

Takođe, imajući u vidu tehničke mogućnosti koje stoje na raspolaganju kroz Zakon o biračkim spiskovima, političkim partijama i one kroz svoj politički aktivizam mogu te stvari da provjeravaju i da prema svojim simpatizerima i članovima djeluju u tom smislu vezano za njihovo stanje, odnosno njihov status u biračkom spisku.

Na samom kraju, zaista bih zamolio sve poslaničke klubove, posebno imajući u vidu da za Zakon o izboru odbornika i poslanika je dobra praksa u crnogorskom Parlamentu, naravno i ustavna obaveza da o tome glasamo dvotrećinskom većinom, da ove tri grupe razloga koje sam naveo uvažimo i na takav način nemamo bespotreban trošak koji sam rekao, je samo za državne izbore preko pola miliona eura i da taj novac upotrijebimo za one stvari koje su u tom segmentu značajnije. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, ministre Konjeviću. Idemo redom kako sam najavio. Kolega Sekulić. Tri sata je rasprava. Koliko znamo po Poslovniku ne postoje pitanja, provjerite. Izvolite, kolega Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala vam, gospodine predsjedniče.

Gospodine ministre sa saradnicima, uvažene kolege,

Dozvolite samo da na početku podsjetim da smo na početku ovog skupštinskog saziva osnovali zajedničku skupštinsku radnu grupu koja se bavila izbornim zakonodavstvom i da su i ove izmjene posledice rada te radne grupe. Prije nešto više od godinu dana smo usvojili izmjene Zakona o izboru odbornika i poslanika i Zakon o biračkom spisku, a sada, rekao bih to je i gospodin Konjević naglasio, dobijamo i pravno-tehnička, ekonomičnija i praktična rješenja koja će na neki način poboljšati ove zakone i cijenim da u tom dijelu nemamo nikakvo nesuglasje niti mi iz vlasti niti kolege iz opozicije. Kažem, još jedan put radi se o rješenjima koja su praktična, koja su dobra rješenja i u konačnom neće ni u kom slučaju uticati na izborni proces.

Rekao bih da je ovo prilika da se podsjetimo svih nekih ranijih izmjena izbornih zakona i zašto su se one dešavale, zašto smo tako često mijenjali izborne zakone i zašto smo stalno ugrađivali novu i novu izbornu praksu.

Prije svega, rekao bih da je to bilo zbog činjenice da su kolege za izbore trpjеле izborne poraze i čini mi se da je to bio osnovni razlog za sve promjene izbornog zakonodavstva, a rekao bih i ove posljednje. Znači, ako se malo prisjetimo unazad s obzirom da smo izborne zakone mijenjali i više puta, podsjetiću vas da smo na zahtjev

opozicije svojevremeno imali providne biračke kutije. Takođe smo nakon toga i nakon još jednog izbornog poraza opozicije imali neprovidne biračke kutije. Ta rješenja su se mijenjala od izbora do izbora, jedino se naše kolege iz opozicije nijesu mijenjale i još uvijek su prisutni opozicioni lideri koji su itada gubili izbore i koji su tada tražili novu izbornu zakonodavstvo.

U konačnom, podsjetimo se svi zajedno i zašto smo osnovali skupštinsku radnu grupu. Nakon još jednog izbornog poraza naših kolega iz opozicije, uslijedio je zahtjev da se mijenja izborna zakonodavstvo, jer su smatrali da ono što je bio izborni rezultat ne održava političku volju građana Crne Gore. Rekao bih da smo u skladu sa demokratskom praksom, još jedanput izašli našim kolegama u susret, cijeneći da ono što su njihovi predlozi može da poboljša izborni proces, a u konačnom i da vrati povjerenje u izborni proces, a rekao bih da to nepovjerenje smo imali samo od kolega iz opozicije. Naravno treba demistifikovati sve ono što je izborni proces, pitanje biračkih spiskova. Podsjetimo se, prije nego što smo zajednički došli do rješenja da biračke spiskove vodi Ministarstvo unutrašnjih poslova, ranije su to radile lokalne samouprave.

Primjedbe na to su imali takođe kolege iz opozicije i zašto to rade lokalne samouprave, jer ti birački spiskovi možda ne odražavaju ono što je realnost. Naravno, ta primjedba bi mogla da stoji ukoliko ne bismo svi zajedno znali da su naše kolege iz opozicije bile na vlasti u čak 14 opština u Crnoj Gori i to u vrijeme kada su lokalne samouprave vodile biračke spiskove. Znači, moram stalno da podsjećam zato što očito neke naše kolege iz opozicije žele da zaborave neke naše stvari ili da selektivno pamte neke stvari, posebno kada su izborni procesi u pitanju.

Podsjetimo se tako da je prvi i jedini put jednostrano mijenjan izborni zakon '96.godine, kada je to uradio zajednički DPS i podsjetimo se da, i ako je tada bilo to u skladu sa demokratskom praksom Crna Gora je izdijeljena na više biračkih jedinica, ali kažem to pripada nečemu što je istorija, ali zaista mislim da treba ponekad da se prisjetimo i te istorije i da vidimo kako je to nekada bilo. Kažem još jedan put dobro je što su napredovali u toj demokratskoj praksi, ali nije dobro kada zloupotrebljavamo naše pravo, bez obzira da li se to radi od strane vlasti ili od strane opozicije. Kažem, još jedan put, cijenim da naše kolege iz opozicije zloupotrijebile svoje pravo, svoje demokratsko pravo, ne samo demokratsko pravo na protest, nego demokratsko pravo i da stavljaju primjedbe na ono što je bio izborni proces.

Podsjetimo se svi zajedno, takođe da su naše kolege imale primjedbe i na biračke i na rad biračkih odbora u kojima su njihovi članovi koji su potpisali zajedničke zapisnike. Mislim da od toga ne treba bježati, kažem još jedan put to je nešto što će nam valjati za ubuduće, iz prostog razloga što cijenim, bez obzira što ćemo imati u narednim izborima i elektronsko očitavanje, što će imati biračke spiskove koje vodi Ministarstvo unutrašnjih poslova, što imamo saglasnost naših kolega iz opozicije, kao što smo i ranije imali na promjenu izbornih zakona, nakon još jednog izbornog poraza. Predpostavljam, da će takođe našim kolega iz opozicije biti jedini izlaz da ponovo traže promjenu izbornog zakonodavstva. Što se tiče Demokratske partije socijalista imamo dovoljno demokratske kondicije da zaista vama izađemo u susret i da prihvatimo sva ona rješenja koja mogu biti dobra ili mogu da budu u onome što znači poboljšanje izbornog procesa.

Istini za volju, moram sada da kažem jednu svoju impresiju. Mnoga rješenja koja smo ugradili zajednički za koja smo zajednički glasali koja su stigla od strane naših kolega iz opozicije, vjerujem da neće ni u kom slučaju značiti napredak u tom izbornom procesu i mogu u velikoj mjeri da doprinose zbunjivanju biračkih odbora, sa jedne strane i sa druge strane mogu zbog tehničkih problema da dovedu u pitanje samo izborni proces. Ali, kažem još jedan put nijesmo mogli da ne prihvatimo te predloge kolega iz opozicije iz prostog razloga što smatramo da smo politički dominantniji i da nemamo nikakav problem sa izbornom voljom građana, rekao bih za razliku od naših kolega. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam. Ja se sjećam da je bilo 13 opština, a ne 14 i da je opozicija držala 13 opština, da je kolega Bulatović uradio jednu stvar za poštovanje. Porušio je vlast zbog korupcije na plaži Trsteno. Tako da je to za poštovanje. Raskinuli ste vlast sa Liberalnim savezom tada zbog korupcije na plaži Trsteno, kad već zborimo oko plaža, da se podsjetimo. Pamtim i dobro, a ne samo zlo. Pamtim mi dobro. To je tada odlučila opština, a ne Vlada.

Sljedeći je po najavi kolega Đukanović. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, gospodine Konjeviću, dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Danas se pred nama nalaze dva veoma značajna zakona, Zakon o izboru odbornika i poslanika i Zakon o biračkom spisku. Nažalost, tu se ne nalazi jedan suštinski zakon, Zakon o registru prebivališta, koje je malo prije ministar povukao iz rasprave. Ova dva zakona trenutno obuhvataju neke tehničke promjene koje generalno

ne moraju da smetaju, ali i ne koriste puno. Demokratski front neće pristati da učestvuje u kozmetičkim izmjenama ovih zakona. Mi želimo da se bavimo suštinom.

U Crnoj Gori imamo problem zloupotrebe državnih resursa od strane Demokratske partije socijalista i Socijaldemokratske partije i to jednostavno mogla je samo da spriječi prelazna Vlada. Za razliku od nedemokratskih uslova, bilo je elementarno korektno da se ispune određeni tehnički uslovi da bi izbori bili regularni. A, šta su to tehnički uslovi? Kako smo ih mi u Demokratskom frontu klasifikovali?

1. Korektan birački spisak, odnosno sređena evidencija registra prebivališta građana i registra državljana.

2. Da glasaju samo oni koji su upisani u birački spisak i koji se na dan glasanja nalaze u mjestu prebivališta, šta smo mi čitavim izbornim zakonodavstvom uspjeli da riješimo.

Nijesmo samo uspjeli samo da riješimo ovo pod broj dva. Elektronska identifikacij birača će da spriječi da može jedan birač da glasa umjesto odsutnog birača, ali suštinske stvari nijesu riješene. Da bih ovu priču potvrdio iznijecu određene argumente koji su nadam se biće ubjedljivi za sve poslanike, a pogotovo za gospodina ministra. Želim da pokažem kakvo je stanje u biračkom spisku u tom suštinskom dokumentu. U Crnoj Gori je, nekome će znam biti dosadno, jer ovo ponavljam ko zna koliko puta, ali red je kad se raspravlja o ovim zakonima da sve podsjeti na određene brojeve. U Crnoj Gori je 1991.godine, živjelo 615 hiljada i 35 stanovnika, a u biračkom spisku se nalazilo 402 hiljade 905 birača, dok je 2011.godine u Crnoj Gori živjelo 620 hiljada 29 stanovnika, od čega 474 hiljade punoljetnih stanovnika je bilo, a u biračkom spisku se nalazilo 506 hiljada 212 birača, pa neko mora da odgovori, kako se to broj stanovnika može povećati

za 4994, a broj birača za 103 hiljade 307. Više je nego jasno da se u biračkom spisku nalazi ogromni broj birača koji ne žive u Crnoj Gori, i na taj način se flagratno krši član 45 Ustava Crne Gore.

Citiram: "Pravo da bira i da bude biran ima državljanin Crne Gore, koji je navršio 18 godina života i ima najmanje dvije godine prebivališta u Crnoj Gori." Očigledno da se prilikom formiranja biračkog spiska flagratno krši ova ustavna odredba. Sljedeći podaci, znači saopštavam podatke iz biračkog spiska ili iz popisa stanovništva saopštenih od strane MONSTAT-a broj upisanih birača za 31 hiljadu 557 je veći od broja popisanih punoljetnih građana. Još je važno napomenuti sljedeće: Od potpisanih punoljetnih građana 23 hiljade 919 su strani državljani, znači nemaju pravo da budu u biračkom spisku i 13 hiljada 36 lica koja su se izjasnila da nemaju crnogorsko državljanstvo. Znači, ni oni ne mogu da se nalaze u biračkom spisku, kad se sve to oduzme dolazi se do cifre da je maksimalno moglo biti 2011. godine u biračkom spisku 437 hiljada i 700 birača, razlika od 68 hiljada 512 zaista je frapantno. Važno je napomenuti, pošto često pominju da metodologija MONSTAT-a nije razlika biračkog spiska i takvo odvođenje biračkog spiska, da je MONSTAT popisao još 28 hiljada 188 punoljetnih građana, ali za koje MONSTAT konstatovao da nemaju prebivalište ili boravište u Crnoj Gori i zbog toga se nijesu našli u konačnim ciframa prilikom popisa stanovništva. Prije neki dan kad je gospodin premijer odgovarao i rekao ukoliko nađete ne 80 nego osam hiljada nepravilno upisanih birača da će i ovo priznati da su svi izbori do sada bili neregularni, a takođe se i pohvalio da su mišljenja evropskih posmatrača bila vrlo korektna i da su se odnosile na izborne procese u Crnoj Gori. Želim samo da pročitam mišljenje posmatračke misije OEBS-a odnosno od ODHR povodom izbora koji su održani 14. oktobra 2012. godine, u svom konačnom izvještaju u odnosu na izbore održane 14. oktobra 2012. godine, na drugoj stranici prvi pasus su konstatovali zbog nepostojanja odredbi za brisanje glasača koji više ne ispunjava uslov prebivališta mnogi crnogorski državljani koji već duže vrijeme žive u inostranstvu i dalje se nalaze u biračkom spisku. Toliko koliko je premijer taj dan govorio istinu.

Gospodine Konjeviću, dobro bi bilo da zajedno sa direktoricom MONSTAT-a dostavite premijeru ovaj spisak koji sigurno sad prelazi 70 hiljada birača koji se nalaze

u biračkom spisku, a nijesu upisani u skladu sa zakonom. Mi imamo jedan nevjerovatan stav Ministarstva Unutrašnjih Poslova o tome šta znači imati prebivalište 24 mjeseca. Ministarstvo kaže da je jednostavno nigdje ne postoji nijedana odredba koja definiše prebivalište od 24 mjeseca, nego se to dopušta da se na nivou dobrovoljnosti vodi ta evidencija. Šta znači nivo dobrovoljnosti? Ukoliko neko odseli u Austriju, Bosnu, Srbiju, danas i ostane tamo da živi sljedećih 20 godina, a ne odjavi se, on i dalje ostaje u biračkom spisku. To je nevjerovatno. Da li MUP vrši ikakve provjere ko su stalni stanovnici Crne Gore? Pozivam Vas još jednom vas i gospođu Radojević da premijeru dostavite ovaj spisak da konačno proglasi da su svi izbori do sada bili neregularni. I šta nama kao opoziciji ostaje, i mora da se pobunimo protiv ovoga, toliko pričamo o ovim stvarima, ali jednostavno što se tiče vlasti mi nailazimo na zid. I budite sigurni, nećemo pristajati da budemo dekor u izbornom procesu, da ne govorimo o aferama "snimak" Herceg Novi, neka je naša, ali procesuirate "snimak" DPS, "snimak" SDP mi se ničega ne plašimo, ali nećete to da procesuirate i da se konačno spriječi zloupotreba državnih organa, mi znamo svi što je bilo u Herceg Novom tu nije bilo zloupotrebe nikakve, ali vama je to alibi i priča da se nebi na suštinski način procesuirao ovaj problem koji imamo i od strane sad evo dokazano i SDP-a i DPS-a.

Ja se zahvaljujem i očekujem od ministra vrlo konkretan odgovor.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Koleginica Vuksanović.

DRAGINJA VUKASNOVIĆ:

Hvala.

Uvaženi predsjedniče, uvaženi prestavnici Ministarstva unutrašnjih poslova, kolege poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Pred nama su dva značajna zakona. Taj značaj se ogleda isušinski, iako su ove izmjene i dopune više tehničke prirode, zašto iz jednog ugla smatrano da u Socijaldemokratskoj partiji da suovo suštinski dva zakona, to su Zakoni izbora odbornika i poslanika i Zakon o biračkom spisku, upravo zbog činjenice što su oni logičan slijed onoga usvajanja Zakona o finansiranju politički subjekata izbornih kampanja, a na kojom je radila Radna grupa koju je imenovao Kolegijum predsjednika Skupštine.

Mi smo usvajanjem tog zakona doprinijeli otklanjanju svih mogućih zloupotreba u dijelu zapošljavanja kadrova u državnim organima, a sa ovim zakonima trudimo se da, kroz sam postupak uvođenja elektornske identifikacije, otklonimo sve moguće zloupotrebe u biračkim spiskovima kako bi se izbori sprovedi na zakonit i legitiman način. I zaista, sve pohvale na velikom trudu koje ulaže Ministarstvo unutrašnjih poslova jer svi građani trebaju da imaju u vidu da ovo nije ni malo lak posao. Od toga kako se vodi evidencija u samim matičnim registrima, kroz samo preslikavanje u biračke spiskove, preko kompletnog postupka uvođenje elektronske identifikacije i primjene modernih metoda i informacione tehnologije, što zaista zahtjeva velike investicije, veliko znanje, veliki trud i rad, a moramo priznati malo vremena s obzirom na to kako je teklo usvajanje svih ovih zakona u Skupštini, a naravno i izbori koji su pred nama. Ono na što želim da ukažem jeste da se potpuno slažem sa izmjenama koje su predložene u Zakon o izbora odbornika i poslanika kroz slanje SMS poruka. Na taj način, kao što je rekao uvaženi ministar u svom uvodnom izlaganju i kao što smo čuli na Odboru za politički system, pravosuđe i upravu uštedio bi se veliki novac, i to treba da znaju građani Crne Gore. To je oko pola miliona eura.

Ono što je rekla uvažena predstavnica Ministarstva na Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu za ovaj postupak slanja obavještenja putem same pošte bilo bi potrebno, zamislite, čak i tri tone papira koliko sam ja Vas razumjela juče kad smo rekli.

Ono što je značajno jeste da je vrlo korisno što je izjavio uvaženi ministar Konjević, a to je da ćemo dobiti mišljenje na sugestiju koja je dala uvažena kolegunica Jonica o tome da li su ovim postupkom zaštićeni lični podaci, da li će se u tom dijelu napraviti izvjesna korekcija, u dijelu slanja poruka mrežnim operaterima 067,069 i 068, i to će znači voditi zaštiti ličnih podataka. A sa druge strane svi građani će imati prilike

da se informišu i na samom sajtu Ministarstva unutrašnji poslova, kao i preko područnih jedinica i filijala Ministarstva unutrašnjih poslova. Tako da zaista smatram da je ovo veoma značajna izmjena zakona u dijelu same uštede sredstava a za račun Budžeta Crne Gore i interesa građana Crne Gore. Ono što je veoma značajno a vezano je za Zakon o biračkim spiskovima jeste prilagođavanje ovog zakona Zakonu o matičnim knjigama, svima je poznato da Zakon o matičnim knjigama predviđa da se matični registruju, više nijesu matične knjige, nego matični registri za umrle i rođene vode kod Ministarstva unutrašnjih poslova da se matični registri za vječane vode kod samih opština. Veoma je značajno ukazati na ovaj aspekt, iako se tiče da je to samo tehnička izmjena vrlo je značajno kako se vodi matični registri u odnosu na matične knjige, jer su to pouzdanije baze podataka. Želim ukazati da kada posmatramo status fizičkog lica vrlo je značajno naglasiti da fizičko lice ima elemente pravnog statusa, to su pitanja pravne sposobnosti koje smo komentarisali u okviru prethodne sjednice kada smo govorili o Zakonu o vanparičnom postupku to jeste o Predlogu izmjena tog zakona, a sa druge strane imamo pored elemenata pravnog statusa ono što je određuje fizičko lice kao samo subjekta prava i elemente pravnog subjektiviteta. Koji su to elementi pravnog subjektiviteta? To su ime, prebivalište ili boravište, to ćemo u nekoj narednoj proceduri kada bude na dnevnom redu Zakon o prebivalištima i boravištima, zatim pitanja državljanstva fizičkih lica i konačno ono što se odnosi na matične registre. U tom smislu smatram da je vrlo bitno uskladiti odredbe Zakona o biračkim spiskovima sa Zakonom o matičnim registrima kako bi u tom dijelu pripremili teren za ažurno i pravo istinito vođenje same elektronske identifikacije birača. U ovom smislu želim da kažem da će Socijaldemokratska partija podržati predložene izmjene zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, koleginice Vuksanović.

Na redu je koleginica Jonica.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, predsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, poštovani građani, predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova,

Prije godinu dana smo pričali o izmjeni iz seta izbornih zakona, i tada sam u ime Socijalističke narodne partije Crne Gore rekla nešto što i danas ponavljam, a to je da nema vraćanja povjerenja u izborni proces bez kvalitetnih izmjena Zakona o registru prebivališta i boravišta. Dakle, ne onoga što je dostavljeno u skupštinsku proceduru nego onoga što se tiče i pitanja koja smo otvarali prije godinu dana, o kojima smo govorili na Odboru za politički sistem pravosuđa i upravu. Nema vraćanja povjerenja u izbornim procesima bez izmjene Zakona o crnogorskom državljanstvu ali i o tome smo govorili prije par dana u raspravi vezano za poslanička pitanja. A ta promjena se odnosi na nešto što kako god Vi odgovarali na ono što ja pritam se tiče i obaveze koju ćemo morati ispuniti u skladu sa preporukama usvojenim u rezoluciji ispunjavanja obaveza Crne Gore prema Savjetu Evrope, gdje ponavljam, između ostalog, mojima amandmanima piše da postoje obaveze koje moramo obaviti u sledeće tri godine u vrijeme postmonitoring perioda kako nam se nebi vratio monitoring, i da se definiše da je za vraćanje povjerenja izborni proces potrebno implementirati Zakon o finansiranju političkih partija. Dovršiti ovu priču o elektronskoj bazi i završiti i uključivanje lokalnih političara u vraćanje povjerenja izbornih proces jer se ukazuje na niz okolnosti koje su stvorile veliko nepovjerenje izbornih procesa upravo na lokalnom nivou, a mi odlično znamo o kojim gradovima i okolnostima se radi i nama se polako te stvari razvijaju prema državnim nivou pa se plašim da će ove preporuke biti mnogo jače. Nadalje, da se usvoje takođe, i to je bio konkretno moj amandman, olakšice na Zakon o crnogorskom državljanstvu koje se tiču državljana bivših jugoslovenskih republika i takođe traži se od nas da konačno usvojimo preporuke OSCE i Venecijanske komisije koje se tiču skraćanja rezidencionog uslova, što znači gospodine predsjedniče izmjenu člana 45 Ustava Crne Gore koja nas čeka pa nas čeka, ili zbog preporuke Savjeta Evrope ili zbog činjenice da ćemo zbog ulaska u Evropsku Uniju morati definisati da na lokalnim izborima može da glasa još neko mimo onih koji su propisani članom 45. Ali isto tako nema vraćanja u izborni proces dok se u izbornom procesu ili izbornim zakonom omogućava da se glasa trouglićima, srcima, kockicama itd, jer mi odlično znamo što to znači kome to služi, i takođe odlično znamo da Socijalistička narodna

partija Crne Gore je imala amandman kada smo radili prošle godine izbornu zakonodavstvo u tom pravcu kako bise jedinstvenim pečatom vršilo glasanje onemogućilo da bilo ko glasa na drugačiji način specifičan i da se na taj način potpuno jasno utiče na tajnosti glasanja.

Takođe, nema vraćanja povjerenja u izborni proces dok se pravosnažno ne osude svi oni koji su zloupotrijebili državne resurse za partijske svrhe. A kako vidimo dan za danom je to sve upečatljivije od onoga čega smo bili svjesni, ali je bilo teško dokazati sada polako dana za danom isplivavaju razna dokumenta i razne druge stvari koje pokazuju da su se ipak državni resursi čak zloupotrebili na način čak i da se toliko oholo to radilo da su se i dokumentovale te zloupotrebe, pa će biti prilike da se i to dokaže. Nema povjerenja u izborni proces dok ne uradimo nešto suprotno onome što ste Vi predložili, a tiče se obavještavanja građana. Za razliku od Vas koji smatrate da je potrebno koristiti moderna sredstva tehnologije pa SMS poruka obavještavati građane Crne Gore, za početak suočite sa surovom realnošću postoje djelovi Crne Gore i građani Crne Gore koji nemaju leba da jedu, pa nemaju ni mobilne telefone, postoje građani Crne Gore, koji ne koriste SMS poruke i ako imaju mobilne telefone, postoje građani Crne Gore koji ne žele da MUP raspolaže njihovim brojevima telefona, i te ćemo, naravno, svi pogotovo dobro razumjeti. Ali ja smatram sa druge strane da ste Vi sa pozicije neko ko je insistirao na tome, da preuzme birački spisak da bi za njega imao i punu odgovornost morali da uzmete u obzir par stvari. Za očekivati je bilo da umjesto norme u izbornom zakonu gdje piše da se birač obavještava o mjestu i tako dalje gdje treba da glasa, da se ta norma promijeni na način da se napiše da se preporučenom pošiljkom obavještava da biste Vi kao odgovorni organ državni imali povratne informacije jesu li svi birači obaviješteni, jer da Vas podsjetim imamo mi i to da odlično znamo da su redovno obavještenja selektivno dostavljana, da nijesu u opšte dostavljani da postoji dio birača kojih nije dobio ne zbog toga što se nalaze na vandostavnim područjima pošto nego što su dosta uradili podobni ljudi koji su bili zaduženi da to obave na odgovarajući način. Ali takođe, imamo i okolnost da smo u onoj prethodnoj priči kada smo jednim prethodnim zakom tražili od MUP-a da sve one koji su u biračkom spisku za koje ne postoji podatak o državljanstvu obavijestite o tome kako bi dostavili te podatke imate ogroman broj ljudi do kojih nijeste mogli da dođete da

ih obavijestite, pa nam je to najbolje govorilo, to su bile desetine i desetine hiljada kojih nikad nije stiglo to obavještenje po podacima ili odgovorima koje ste Vi meni dostavljali. To govori o potrebi da bismo bili sigurni, koji broj građana Crne Gore obaviješten da bismo bili sigurni da su to sve postojeći ljudi u Crnoj Gori, na adresama kako je to definisano u biračkom spisku, to bi bilo potrebno i korisno, da kad se zaključi birački spisak pa preporučenom pošiljkom sa povratnom informacijom MUP obavijesti sve građane o tome da su pisani u biračkim spisak na to i to mjesto, da informaciju Crnoj Gori čitavoj koliko to ljudi nijeste uspjeli da nađete, pa da znamo i taj podatak u odnosu na ukupne brojeke u biračkom spisku. Činjenica da ovu tenzu o tome kakav smisao ima ovo obavještenje obrazlažete time da je to samo obavještenje o činjenici da su u nedelju izbori da neko treba da glasa u nekom biračkom mjestu. E pa nije to samo to, nego je to nešto što je recimo bilo upečatljivo eto na jednim izborima koji su vama bili interesatni. Na poslednjim i preposlednjim izborima u Podgorici je bilo strašno upečatljivo da su ljudi u ogromnom broju prešetani sa jednog na drugo biračko mjesto, da im se mijenjalo biračko mjesto iako oni po prirodi u stvari nijesu uradili ništa što bi bilo povod na njihovom biračko mjesto promijeni. Pa znate imate različite kategorije birača, imate one koje zovu iz DPS-a i SDP-a po zadatku pod obavezom da bi sačuvali radno mjesto da bi uradili ovo da bi im se ispunilo ovo ili ono što ste im obećali. Oni će uredno od mjesta do mjesta deće ih prebaciti aktiviste DPS-a ili SDP-a moći da glasaju. Ali postoji birači kojima je muka od života, jer žive u državi gdje nemaju osnovni uslov za život koji kad pođu na jedno biračko mjesto i tamo ne nađu sebe upisanog u birački spisak idu kući, jer im je muka od stotog puta kako i država diskreminiše. E zbog takvih birača i zbog vraćanja povjerenja u izborni proces gdje niko neće moći da zloupotrijebi tu okolnost, nego zbog toga obezbijediti da svaki čovjek u svakom trenutku zna gdje glasa i da na jednak način svi budu obaviješteni da država zna da ih obavijestila i trebalo je ići na ovo rješenje o kojem ja pričam. Priča o troškovima, oprostite ali ja prosto ne mogu da vjerujem da tek danas pričate priču o tome da Vam treba aparat za štampanje i sve ostalo. Jeste li to znali kad ste tražili birački spisak da preuzme MUP, jeste li znali da će Vas ta obaveza čekati, kako su to opštine do sada radile? Ja sam u jednoj raspravi na odboru na kraju priče rekla - a uzmite aparate iz tih opština koje su do sada dostavljala ta obavještenja pa ga odštampane. Prvo je bilo problem onaj milion

eura za aparat koji je bio definisan da bi se nov način spiska obezbijedio, sad imamo novi pola miliona eura ili podmetačinu u vidu SMS poruka i baze mobilnih telefona koji treba dati MUP-u pa će sada da ispadne. Jedna rečenica sa kojom je počela priča na odboru je bila meni upečatljiva sve da mislim sve najbolje o tom rješenju koje ste predložili kad Vam se kaže eto MUP predlaže jednu normu i uštede pola miliona, onda znam sigurno da ste tu nešto podmetnuli sad ne znam ništa od ovome, a znam previše jer suviše godina učestvujem u izbornim procesima i znam na koji način se sve zloupotrebljavalo pravo i pozicija je bilo kojeg državnog organa, ili na kraju kod građanina stvara utisak da postoji neko ko dobro zna ili utiče na procese, a sa pozicije državnih organa može da bude i neko ko na njega vrši pritisak.

Do kraja priče, da tražila sam mišljenje Agencije i dobila odgovor. I odmah da Vam kažem što god oni napisali u tom mišljenju ja i dalje imam mišljenje da se krše prava građana. Još nešto taj osmijeh koji vidim sa pozicija Vlade, moram da kažem u među vremenu se promijenio sastav u Agenciji i sastav u agenciji mnogo više odgovara vladajućoj kolaliciji, jer znate u prethodnom periodu Vi ste iz MUP-a kad se da mišljenje Agencije tražili da se preispita mišljenje koje je dato meni, jer Vam nije odgovoralo ovo nijeste preispitali ,jer se u međuvremenu vrlo partijski podobne ljude pozicionirali tamo, i uz dužno poštovanje načina koji je definisana ova priča meni ne ulijeva povjerenje, u ostalom možda nije, možda i jeste u skladu sa zakonom, zaštita podataka ali nije u skladu sa realnošću u Crnoj Gori, da se na ovaj način čovjek ne osjeća ugroženim u smislu toga da MUP raspolaže njegovim mobilnim telefonom.

Privodim kraju, predsjedniče,samo uz dvije ili tri teze.

O registru pribivališta ili boravišta ne mislim da se može samo nastaviti rasprava, jer mi smo vodili priču na Odboru i ta priča se ticala samo rješenja koji je predloženo iz Ministarstva. Ja smatram kao priča o registru prebivališta i boravišta, kao i priča o državljanstvu mora biti vođena unutar sistema koji se zove Skupština Crne Gore, uz konsenzus svih političkih partija ne na način na koji je to uradilo Ministarstvo, predlažući nešto što je ivica ili je osnova ostvarivanja biračko prava i osnova daljih prava u odnosu na koje definišemo vraćanje povjerenja u izborne proces. Što se državljanstva tiče nabrajati neću, ali postoji najmanje pet stvari kojima se na užasan način diskreminišu građani Crne Gore i do kraja priče će se to promijeniti htjeli to ili ne,

makar zbog toga što će to biti obaveza prema međunarodnim organizacijama u kojima smo mi član. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Koliko sam shvatio, da ne bismo otvarali raspravu, MUP nema brojeve telefona. MUP će dati samo obavijest da se mogu na neki broj javiti ko želi da sazna informaciju. Tako da nema broja telefona samo se šalje opšta poruka.

Sljedeći je kolega Gošović. Kolega Gošoviću, izvolite. Biće rasprave ima vremena, imamo tri sata pa ćemo čuti.

Izvolite, kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Koleginice i kolege, gospodine ministre sa saradnicom, poštovani građani,

Jedna od ključnih pretpostavki za demokratske i zakonite izbore predstavljaju tačnije ažurni birački spiskovi. Zbog toga su pitanja koja treba urediti Zakonom o biračkim spiskovima uvijek bila od suštinske važnosti za ostvarivanje biračkog prava. Izvori svih podataka na osnovu kojih se za neko lice vrši upis ili promjena u biračkom spisku, dakle registri prebivališta, državljana rođenih, umrlih, jedinstveni matični broj građana, nalazi se u službenoj dokumentaciji koju vodi Ministarstvo Unutrašnjih Poslova. To je i bio osnovni razlog koji je opredijelio prvo Radnu grupu, a potom i ovaj Parlament da vođenje biračkog spiska izuzeme iz nadležnosti organa lokalne uprave Ministarstvo za informaciono društvo i povjeri Ministarstvu Unutrašnjih Poslova. Zato je potpuno javnost u radu tog državnog organa i kontrola rada na ažuriranju podataka o biračima predstavlja bitan preduslov za sticanje povjerenja u pravilnost biračkog spiska, a time i sami tok izbora. Mehanizmi za ostvarivanje ovih principa u radu MUP-a ugrađeni su u Zakonu o biračkom spisku, pored prava koje su i do sada do donošenja ovog zakona imale parametarne prije i podnosioci potvrđenih izbornih lista sad su ta prava na dobijanje podataka o biračkom spisku i vršenja uvida u dokumentaciju na kojoj se vrše promjene u biračkom spisku, omogućiti na prije svega Državnoj izbornoj komisiji, ali nevladinim organizacijama ovlašćenim za praćenje izbornog procesa.

Takođe, i sam postupak inspeksijske kontrole koja je u mnogo čemu detaljnije obrazložen nego što je to bilo dosadašnje zakonsko rješenje. Cilj kojim se donošenje ovog zakona želio postići jeste da svaki građanin koji ispunjava Zakonom propisane uslove bude upisan u birački spisak može da ostvari biračko pravo, da to pravo naravno ne može ostvariti niti jedno lice koje ne ispunjava uslove za upis u birački spisak i da ista lica neće moći glasati više puta, naravno uz pomoć svih onih instrumenata utvrđenih Zakona o izboru odbornika i poslanika koji se odnose na elektronsku identifikaciju birača. Sa druge strane, građani moraju imati potpunu sigurnost da će na dan izbora na njihovom biračkom mjestu moći na jedan slobodan način da ostvare svoje biračko pravo. A uslov zato je da imaju obavještenje koje je njihovo biračko mjesto i da taj podatak bez njihovog saznanja niko ne može promijeniti pogotovo ne neposredno pred izbore, što se svakako dešava, pogotovo u Podgorici. Zbog istog je Zakon o izboru odbornika i poslanika sadržao odredbu u obavezi u ranijem periodu organa lokalne samouprave, a sada Ministarstvo unutrašnjih poslova da birači ima nekoliko dana prije održavanja izbora dostavi obavještenje o danu održavanja izbora, broju i adresi biračkog mjesta na kome glasa, i broju pod kojim je birač upisan u izvod iz biračkog spiska. Ta zakonska obaveza nije izvršena na adekvatan način, niti od strane organa lokalne uprave i nemalom broju birača obavještenje o glasanju nije dostavljeno. Što zbog nedostatka adresa, što iz mnogo drugih razloga, vjerovatno i namjere određenom broju birača ne dostave ta obavještenja. Naravno, sve to da tako kažem nije imalo onaj presudni uticaj na ostvarivanje biračkog prava, jer to nije uslov za ostvarivanje biračkog prava dostava tog obavještenja, ali su birači bili uskraćeni za dobijanje tog obavještenja o njihovom biračkom mjestu i njihovom broju upisa u izvodu iz biračkog spiska. Posebni materijalni troškovi nijesu bili izraženi iz prostog razloga što su to radili ili zaposleni, ili aktivisti, ili lica posebno angažovana tako da nije taj postupak pratio da tako kažem posebnim materijalni troškovi. Sada je Vlada podneseni Predlog zakona o izmjeni Zakona o izboru odbornika i poslanika predložila da su umjesto putem pošte obavještenje biračima o vremenu održavanje izbora vrši putem tekstualne poruke podsredstvom mobilne telefonije. Na koji način je to predloženo, gospodine predsjedniče?

Citiram stav 1 člana 1 predloženog zakona, izmjena zakona: "Ministarstvo nadležno za biračke spiskove dan nakon zaključenja biračkog spiska svim biračima koji su korisnici mobilne telefonije putem kratke tekstualne poruke šalje obavještenje o izborima." Dakle, svim biračima koji su korisnici mobilne telefonije da bi im poslali tu poruku moraju imati i broj njihovog mobilnog telefona. Obavještenje iz stava 1 ovog člana sadrži dan i vrijeme održavanja izbora, što je činjenice koja je poznata svakom građaninu Crne Gore, kada se održavaju izbori kojeg dana i broj telefona na koji birač može postati besplatnu SMS poruku sa svojim jedinstvenim matičnim brojem, na osnovu kojeg će dobiti podatke i broju adrese biračkog mjesta, na kojem glasa i broj pod kojim je upisan u birački spisak. I konstatacija je da obavještenje iz stava 1 ovog člana nije uslov za ostvarivanje biračkog prava. Dakle, na ovaj način, činjenica je, smanjuju se materijalni troškovi, ali se ne obezbjeđuje dostavljene obavještenja o biračkom mjestu na kojem birač glasasvim biračima iz prostog razloga što svi nijesu korisnici mobilne telefonije. Sada se stvara obaveza biraču za dostavljanje besplatnom SMS porukom i svojim jedinstvenim matičnim brojem MUP-u da bi dobio podatke o broju i adresi biračkog mjesta na kojem glasa. Ovo nije ništa novo. Ministarstvo za informaciono društvo je i do sada u postupku izrade biračkog spiska omogućavalo svim građanima pozivom na određeni broj da mogu dobiti podatke o biračkom mjestu na kojem su upisani i gdje glasaju. Ne vidim potrebu da se svim biračima mora slati poruka putem mobilne telefonije o danu i mjestu održavanja izbora, da bi se oni sada javljali na određeni broj i dobili detaljnije podatke o izvodu iz biračkog spiska i biračko mjesto na kojem su upisani. Jednostavno građani mogu biti obaviješteni na tom broju, mogu uvijek doći do te informacije i pružiti im se ti podaci koji su neophodni za održavanje samih izbora. Mislim da se na ovaj način i komplikuju stvari, a ne obezbjeđuje se ona suština da svi birači budu informisani o biračkom mjestu na kome glasaju i njihovom upisu u birački spisak.

Ono o čemu želim, takođe, da govorim jeste ova činjenica koliki je sada to broj birača kojima je formiranje biračkog spiska Ministarstvo unutrašnjih poslova promijenilo taj podatak. Dana 25. marta ove godine obratio sam se Ministarstvu unutrašnjih poslova, sa pozivom na član 50 Poslovnika Skupštine za dostavljanje tih podataka. Prvo, koliko iznosi ukupan broj birača u Crnoj Gori prema novoformiranom Biračkom

spisku Ministarstva unutrašnjih poslova. Drugo, za koliki broj birača u Crnoj Gori ukupno po jedinicama lokalne samouprave je u novoformiranom biračkom spisku u odnosu na birački spisak kojeg su vodili nadležni organi lokalne uprave i Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije, na osnovu podataka iz evidencije registara koje vodi Ministarstvo unutrašnjih poslova, izvršena promjena podataka o biračkom mjestu na kojem birač glasa. Posebno sam naglasio, imajući u vidu da se u skupštinskoj proceduri nalazi Predlog zakona o izmjenama i Zakona o biračkom spisku, da je potrebno da mi značajne podatke dostave što je moguće u kraćem roku. Međutim, traženi podaci mi nijesu dostavljeni. I pored svih aplikacija elektronske forme vođenja biračkog spiska, ministru nije bila dovoljna nedelja dana da mi dostavi ove osnovne podatke. Nije mi teško zaključiti zbog čega. Žao mi je što je ministar izašao, ali se nadam da će dati odgovor na ovo pitanje.

Pri svemu ovomu predstavnik predlagača zakona na Odboru za zakonodavstvo iznio je podatak da je za oko 60.000 birača u biračkom spisku koji je formiralo Ministarstvo unutrašnjih poslova izvršena promjena podataka o biračkom mjestu na kojem birač glasa. Podsjetiću vas da je članom 12 stav 9 Zakona o biračkom spisku propisano, citiram, o svakoj promjeni u biračkom spisku koja se odnosi na upis birača, izmjenu, dopunu ili ispravku nekog podataka o biraču ili o promjeni biračkog mjesta na kojem birač glasa, Ministarstvo je dužno dostaviti obavještenje biraču na koga se ta promjena odnosi u roku od sedam dana od dana izvršene promjene. Zakon obavezuje Ministarstvo da o svakoj promjeni biračkog mjesta na kojem birač glasa dostavi obavještenje biraču i to u roku od sedam dana od dana izvršene promjene. Vi tu obavezu zasigurno niste izvršili, ali je svakako važno da saopštite kada ćete to uraditi.

Pored naznačenog, smatramo značajnim da birački spisak sadrži sve podatke i skeniranu verziju dokumenata iz evidencije registara na osnovu kojih je formiran, tako da se za svakog birača uvidom u birački spisak može utvrditi pravni osnov u birački spisak, te da li su se i na koji način podaci koji su relevantni za birački spisak za konkretnog birača mijenjali kroz vrijeme, u kom smislu sam i podnio odgovarajući amandman.

Zakon o biračkom spisku sadrži odredbu da su samo skenirane verzije svih dokumenata na kojima su zasnovane promjene u biračkom spisku sastavni dio zbirke podataka biračkog spiska, dakle samo za birače za koje se vrše promjene u biračkom spisku, ali ne i za sve birače. Toliko.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Gošoviću.

Sljedeći prijavljeni diskutant je kolega Tuponja. Izvolite, kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, poštovani građani Crne Gore, poštovani predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova,

Načelno novo vrijeme, nove tehnologije, nove mogućnosti, informacione mogućnosti nalažu nam da ispratimo, da se prilagođavamo vremenu koje dolazi. Sama ideja obavještanja birača o izborima je dobra i ona je i potekla od koleginice Azre Jasavić. U tom smislu, nemam nekih primjedbi. Ono što je moje posmatranje ovog predloga izmjena i dopuna Zakona je da se na ovaj način u jednom dijelu gubi informacija koja je do sada postojala. Dosadašnje rješenje koje je podrazumijevalo klasičan način obavještanja birača putem pošte bilo je lično na određenu osobu i sadržalo je informacije o danu i vremenu održavanja izbora, o broju i adresi biračkog mjesta na kome se glasa i pod kojim je brojem upisan birač u izvodu iz biračkog spiska.

Ovaj vaš predlog slanja SMS poruke ne sadrži sve te informacije. Vi ćete SMS porukom obavijestiti praktično sve korisnike mobilne telefonije potpuno neselektivno i takođe ćete obuhvatiti i one ljude koji nemaju biračko pravo. Ono što sam u međuvremenu saznao u direktnoj komunikaciji sa predstavnicima Ministarstva

unutrašnjih poslova, vi nemate pregled birača koji ne koriste mobilnu telefoniju. Birači koji ne koriste mobilnu telefoniju neće primiti ovu SMS poruku. Moj amandman je bio zamišljen da preklopite zapravo ta dva spiska, spisak birača i spisak korisnika mobilne telefonije i da iz toga vidite koji birači ne koriste mobilnu telefoniju i da njih obavijestite na tradicionalan klasični način, obavještenjem putem pošte. Međutim, objašnjeno mi je da zbog zaštite ličnih podataka to u ovom trenutku nije moguće i da tu informaciju jednostavno ne posjedujete. Način da birač bude samo obaviješten o datumu i vremenu održavanja izbora, nije adekvatna zamjena za ono kako je bio obavještavan do sada. Jer, ponavljam, u dosadašnjem načinu imao je i adresi i broj biračkog mjesta na kojem glasa i pod kojim je brojem upisan u birački spisak. Tu informaciju sada više nema. Tu informaciju može da dobije besplatnom SMS porukom.

Međutim, i dalje ostaje onaj potpuno nepoznat broj birača, građana Crne Gore koji ne koriste mobilnu telefoniju. Da li je taj broj 10.000, 20.000, 50.000, na to pitanje nisam dobio odgovor, a mislim da mi ga ni vi ne možete dati. To što ćete obavještavati i one koji nemaju biračko pravo, to je jednostavno manja šteta, nije toliko važno, ali ovi birači koji nemaju nikakvu informaciju ostaju uskraćeni u odnosu na prethodno rješenje. Ono što je prostor za dodatno djelovanje jeste intenzivnija kampanja o obavještenju o izborima koja se može koristiti i putem javnog servisa ili putem štampanih ili bilo kojih drugih medija ili putem uvođenja besplatnog telefona vezano za obavještenja u vezi izbora. To bi smanjilo mogućnost da pojedini građani birači budu neobaviješteni o mjestu i vremenu održavanja izbora.

Ono što je pred vama izazov za neko buduće vrijeme jeste upravo ta mogućnost da se ne obraćate putem SMS poruke svim korisnicima mobilne telefonije u Crnoj Gori, jer ono podrazumijeva i strane državljane i ljude koji nemaju biračko pravo nego da ciljano SMS porukom obavještavate i šaljete poruku pojedincu sa istom onom sadržinom koju je imalo i dosadašnje rješenje. Da Marku Markoviću, Petru Petroviću kažete da je njegovo biračko mjesto to i to i da je on zaveden pod rednim brojem tim i tim u biračkom spisku. Kako mi je prenešeno, to u ovom trenutku što zbog zaštite ličnih podataka, što zbog nemanja ažurnih podataka od strane mobilnih operatera, jednostavno tehnički nije izvodljivo, ali ostaje izazov da se taj dio posla uradi na način

da on bude adekvatna zamjena u informativnom smislu za svakog birača da mu bude direktno prenesena informacija, ne da on mora da traži povratnu informaciju nego da vi vrlo ciljano se obraćate biračima i po imenu i prezimenu i da mu dajete punu informaciju onako kako je ona bila do sada.

U načelu jeste ideja dobra. Novo vrijeme nalaže nova rješenja, elektronska pošta, SMS, drugi načini obavještanja jesu nešto što je adekvatno vremenu u kojem živimo, pogotovu u budućem vremenu, ali ovakvo rješenje, iako načelno dobro, ima još puno prostora da bude bolje da bi bila adekvatna zamjena u informativnom smislu onoga što smo imali do sada. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Tuponji.

Zamolio bih uvaženu koleginicu Dragičević da uzme riječ. Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Uvažena Skupštino, uvažena gospođo Radojević, uvaženi gospodine ministre, uvaženi građani,

Učestovala sam od 2009. godine u svim radnim grupama što se tiče izbornog zakonodavstva, pa sam učestvovala i u ovoj posljednjoj gdje je bilo vraćanje povjerenja u izborni zakon. To sam dosta dobro apsolvirala, ali neću o tome da pričam, samo ću reći o nekim promjenama. Putujem svaki dan Budva - Podgorica. Od Budve do Podgorice imate četiri mjesta na kojima nema dometa mobilna telefonija. Mobilni operateri slabo ulažu u infrastrukturu, oni bi vjerovatno čekali da to država uloži, pa bi nas to više koštalo nego možda pismena obavještenja. Znam da smo mi u Budvi, ono što znam mogu da kažem, uvijek dobijali, nije dolazilo poštom nego je nosio dostavljač.

Piše gdje se mjesto gdje se glasa, broj i vrijeme. To je dostavljač donosio. Po tome smo išli na glasovanje. Isto tako znam da je bilo vrijeme kada smo mi kao građani išli u opštinu da pogledamo spisak, da vidimo jesmo li na mjestu, a ako nismo da odemo na to mjesto i pogledamo. Sada, u ovoj eri elektrifikacije svega i svačega, elektronizacije, mi više nemamo vremena ni jedan za drugoga, a ne da odemo do MUP-a da pogledamo taj spisak, pa da se javimo. Mi stvarno nemamo vremena, niko ni za koga.

Možda nije loše, jer sam iz ove promjene shvatila da treba da dođe građaninu SMS, a vas sam shvatila u obrazloženju da ste rekli da pozovemo kao građani određeni broj i da dobijemo onda poruku. Možda bi to bilo bolje. Ovamo se daje broj telefona, ovamo se daje matični broj. S tim nisam baš načisto, hajde broj telefona, može se uvijek zamijeniti, nije problem to sada zamijeniti, ali matični broj se baš i ne može zamijeniti. Još da vam kažem, recimo, matični broj se nekad i pogrešno unese. Kada kucate, imate ljudi koji baš i ne znaju da šalju poruke, a služe se telefonom jer mu je to jedino sredstvo da nekoga, ne daj bože, pozove ako je nešto slabo, a ne zna da piše poruku. Ne bih nikoga da vrijeđam, ali poznajem ljude koji su vrlo elokventni, vrlo su pametni, vrijedni, ali jednostavno dobiju svrab kada poruku treba da pišu. Onda ima stvarno onih koji ne znaju. Ima onih koji nemaju mogućnosti, pošto vam kažem da na četiri mjesta, dva do Cetinja i dva od Cetinja do Podgorice nema dometa. Da li je cijela Crna Gora pokrivena signalom mobilne telefonije? Isto tako, prošle godine su postavile pitanje žene iz Ostrosa na Ženskom parlamentu. Molile su potpredsjednika Vujicu Lazovića da se nešto učini da i one dobiju internet, da i one dobiju signal. Obećano je, ali one to još nijesu dobile. Da to pogledate ili preko odjeljenja MUP-a, da se pozovu ljudi, da to dostavljači, bar onome ko ne može to da dobije na elektronski način. Nemam ništa protiv da mi dođe na elektronski način, ali ima stvarno ljudi koji ne mogu. To je što se tiče Zakona o izboru odbornika i poslanika.

Zakon o biračkom spisku, ovdje sam našla u članu 12 da može da se promijeni biračko mjesto. Dala sam i amandman tim povodom na taj član. Biračko mjesto, o tome je uvažena kolegunica Jonica govorila, imate ljude koji neće da promijene biračko mjesto. Govorim u okviru jednog grada ili jedne jedinice. Neko promijeni adresu u istom gradu, ali hoće da glasa tamo gdje je. Pošto pretpostavljam da nije strašno puno tih

promjena, moj amandman je u tom smislu, da se promjene ne rade bez saznanja onog kome se mijenja mjesto glasovanja. Imamo mi u Budvi jedno selo koje ima malo žitelja. Međutim, ima biračko mjesto i svi oni žive u Budvi, a svi glasaju u svom mjestu. To bi sada značilo, adresa je, recimo, u Budvi, da se oni tako održavaju to selo, uvijek se nadaju da će se neko vratili, počeli su po malo da se vraćaju, nisu za stalno, ali da malo žive, lijepo je selo, može se koristiti i u turizmu i ovako kao banja. Od njih niko ne glasa u Budvi ni na jednom mjestu, oni svi glasaju u svom selu. Teško da bi oni to prihvatili znajući ih do sada, hvala bogu imam dosta godina, a ima još takvih ljudi dosta, koliko znam iz priče sa ostalima. Sve ove druge promjene što su tehničke prirode prihvatam. Čudno mi je malo ovo da ne možete sa opštinom da budete u kontaktu zbog vođenja matičnih knjiga vjenčanih. Može se desiti da neko ne promijeni prezime ili da neko promijeni. Nekad je bilo, pričam o nečemu što je bilo, da je onaj ko se vjenča bio dužan, ako se vjenčao negdje van mjesta gdje živi, da donese vjenčani list kod matičara i da on upiše u samoj knjizi rođenih da se vjenčao tada i tada sa tim i tim. Isto tako, kada je neko umro u toj knjizi rođenih je upisivano da je osoba umrla. Mislim da to nije baš nepotrebno da se ostvari neki kontakt sa njima ili da vam šalju mjesečno izvještaj ko je vjenčan, ne bi bilo loše. Pogotovo, sada ima puno da su dva prezimena, da ne bude kao što nam je gospođa Starovlah tumačila da je bilo sve isto, datum rođenja, roditelji isti, mjesto rođenja, a dva Sava, a to je samo zbog akcenta, ženska je Sava, a muškarac je Sava. Da ne bi tako bilo zbog prezimena, da pokušate ostvariti kontakt. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegini Dragičević.

Uvodne diskusije će završiti kolega potpredsjednik Parlamenta Mustafić. Izvolite, kolega Mustafiću.

SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, uvaženi potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani ministre Konjeviću, uvažena gospođo Čizmović, poštovani građani,

Danas raspravljamo objedinjeno o dva predloga zakona. Na početku bih se zahvalio ministru za razumijevanje i za iskazani senzibilitet time što je povukao izmjene i dopune Zakona o registrima, prebivališta i boravišta. To cijenim kao dobru saradnju Skupštine i Ministarstva, jer smo zajednički ocijenili na kolegijumu da bi rasprava o tom zakonu iziskivala dodatno vrijeme za diskusiju i mnogo veći prostor nego što ova današnja rasprava predviđa. Radi se o ozbiljnoj temi, pogotovo u onom smislu gdje vidimo prostor da neki subjekti u ovom domu, u parlamentu, traže neke izmjene koje zahtijevaju ozbiljnu priču koja nije samo za plenum nego moguće i za neku novu radnu grupu ili neko novo parlamentarno tijelo koje bi o tome raspravljalo. U svakom slučaju, ne samo u plenumu.

Kada je riječ o ovim izmjenama, mi ih podržavamo jer se radi o zakonskim rješenjima kojima se povećava transparentnost u radu i sigurno da se smanjuje mogućnost zloupotreba. Ne radi se o nekim velikim krucijalnim izmjenama. Prosto se radi o tehničkim izmjenama koje su u doba tehnološkog napretka veoma korisne. Da nema drugog razloga, sigurno bismo zbog toga podržali ove predloge. Razlozi, takođe, leže u tome što se spiskovi na ovaj način svakodnevno ažuriraju prilikom svakog pokretanja aplikacije na internetu, što više nema štampanja listića sa obavještenjima koja i onako građani nijesu dobijali ni redovno, ni svi građani. Mislim da je, ipak, obavještanje građana putem SMS poruke oko biračkog spiska i ostvarivanja biračkog prava, mnogo bolje, mnogo uputnije i da će mnogo veći broj građana biti obavješten, sigurno ne svi, ali u svakom slučaju, siguran sam, veći broj nego do sada. Siguran sam da to ne samo da smanjuje troškove nego naprotiv u drugom smislu pokazuje da pratimo nekakve trendove i tokove koji su u nekim drugim modernijim zemljama nego što je Crna Gora. Svakako i za samo okruženje, mislim da su ove izmjene zakona avangard.

Ono na šta bih posjetio jeste potreba elektronske identifikacije birača, odnosno da se radi na tome da se kroz odgovarajuću proceduru unaprijede rješenja u ovom pravcu, da je to ono oko čega smo se dogovarali na radnom tijelu koje se bavilo ovim pitanjima, odnosno Radne grupe za izgradnju povjerenja u izborni proces. Mislim da je to veoma bitno u cilju veće transparentnosti samog izbornog procesa i većeg povjerenja u izborni proces i smanjenja mogućnosti manipulacija. Mislim da su za tako nešto zainteresovani svi politički subjekti koji god učestvuju u ovom procesu i da je to u interesu građana.

Ne bih se više bavio materijom ova dva zakona. Ono što su neki govornici prije mene potencirali i o čemu su govorili jeste registar prebivališta i boravišta, odnosno izmjene i dopune Zakona koji danas nije na dnevnom redu. S obzirom na neke ocjene koje smo čuli, moram da, u ime Kluba kojeg predstavljam, kažem da je za nas čak i kao polazni osnov neprihvatljivo svaka dorada registra prebivališta i boravišta, u smislu onoga što su bili neki predlozi, a to je da se brišu naši građani koji su privremeno odsutni iz Crne Gore. Mi to nećemo dozvoliti, mi nikada nećemo prihvatiti takve izmjene. Ljudi koji ne žive u Crnoj Gori privremeno, koji su po nekoliko mjeseci, pola godine ili određeni broj mjeseci odsutni iz Crne Gore, koji rade po Zapadnoj Evropi, koji su iz egzistencijalnih razloga i nekih drugih razloga političke prirode o kojima sada ne bih govorio otišli iz Crne Gore, a koji u Crnoj Gori ostvaruju sva svoja prava, uključujući plaćanje poreza i koji donose prihod u Crnu Goru samo putem doznaka, u pitanju su stotine miliona eura, da budu na takav način diskriminirani, odnosno na takav način izopšteni iz biračkog spiska, mi to nećemo dozvoliti. Takvih predloga je bilo i u iteraciji radnog tijela koje je radilo na izgradnji povjerenja u izborni proces. Mi smo i tada to ocijenili neprihvatljivim, smatrajući da to samo produbljuje nepovjerenje u izborni proces. Jer, time se značajan broj građana koji su kroz popisnu metodologiju Monstata eliminiše iz popisne strukture jer su u tom momentu bili van Crne Gore, ali žive u Crnoj Gori i nigdje drugo ne ostvaruju biračko pravo nego u Crnoj Gori, imaju prebivalište ovdje, nemaju ga van Crne Gore, glasaju samo u Crnoj Gori, tu su u biračkom spisku, ne ostvaruju biračko pravo ni u Njemačkoj, ni u Luksemburgu, ni u Americi, ni u Francuskoj nego samo u Crnoj Gori, Sloveniji ili Hrvatskoj, to su naši građani i njihove porodice su ovdje, oni žive ovdje, oni su privremeno iz Crne Gore.

Mislim da bilo koji način i bilo koja priča o tome da te ljude brišemo iz biračkog spiska, iz registra prebivališta i boravišta je za nas prihvatljiva, oštro ćemo joj se suprotstaviti. Nikada u Bošnjačkoj stranci, a vjerujem ni u drugim manjinskim partijama nemate sagovornika za tu temu. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Mustafiću.

Ovim smo završili uvodna izlaganja, prvi krug diskusija. Pitam ministra da li želi dati određene komentare, računajući da će to izvjesno potrošiti određeni dio planiranog vremena, ali vaše je pravo da odlučite. Onda bi krenuli sa ostatom diskusija, ima značajan broj poslanika i poslanica prijavljenih. Podsjećam da imamo dogovoreno vrijeme za naš rad po ova dva zakona do 14.35 h.

Prema tome, molio bih ministra da ovo sve ima u vidu, sa željom da čujemo još određeni broj diskusija. Izvolite, ministre.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče. Samo bih zamolio ako možemo da završimo u 14:25 h, jer u 14:30 h imam preuzetu obavezu sa predstavnicima jedne međunarodne organizacije. Trudiću se, naravno, da u tom kontekstu u najkraćem odgovorim na ovo što su bili komentari.

Uvažena poslanice Dragičević, procedura ovako kako je mi predloženo je vrlo jednostavna. Ujedno odgovaram i drugim poslanicima. Ministarstvo unutrašnjih poslova neće raspolagati bilo kakvim brojevima telefona građana. Ono koristi servis koji vi svakodnevno, ono bi koristilo servis koji vi svakodnevno dobijate, dobijete neku reklamnu poruku, pa vam, recimo piše salon namještaja NAMOS, on vas o nečemu obavještava. To dobijaju svi korisnici određene mreže preko koje je ta poruka poslata ili neka druga kompanija gdje se reklama, možda Cungu.

Znači, tako da sistem tako funkcioniše. Nije tačno da Ministarstvo unutrašnjih poslova u tom kontekstu ima bazu mobilnih telefona. Ne. Znači građanin dobija poruku od svog operatera da može, ukoliko želi ili podsjeti sajt birači me, i tako provjeri ili na broj telefona koje odredi operater, pošalje sms poruku sa svojim matičnim brojem i dobije povratnu poruku sadržine kada su izbori, gdje glasa, odnosno na kojem biračkom mjestu glasa i koja je njegova adresa. Dakle to je procedura.

Oko načina promjene biračkog mjesta, ovo što ste vi navodili kao primjer, građanin će glasati tamo gdje je prijavio svoju adresu prebivališta. Prijavio je u Budvi ili u selu o kojem vi govorite, tamo će glasati. Ali na građaninu je da izabere. Mi sada imamo značajan broj, i ujedno govorim kolegi Gošoviću, vi kolega Gošoviću znate da pokušavamo da imamo u odgovoru na pitanja poslanika, po članu 50, maksimalnu ažurnost. Vi ćete dozvoliti, jutros sam potpisao taj dopis i dobićete ga tokom dana. Dakle, mislim da sedam dana je primjeren rok da biste dobili odgovor na neko postavljeno pitanje. Nema potrebe iz naše komunikacije koju imamo sada negdje ukazujete na te stvari, dobićete odgovor iz onih elektronskih evidencija koje Ministarstvo u tom dijelu ima.

Kolega Tuponja, nijesam baš najbolje shvatio, ja ću vam reći jednu stvar, ideja za ovo što smo mi danas predložili se rodila na sastanku na kojem je prisustvovala koleginica Jasavić i moram priznati da je ovo njena ideja, koju smo mi samo razradili u smislu, njena dobronamjerna ideja, koju smo razradili u s mislu same norme i dobili mišljenje Agencije za slobodan pristup informacijama, odnosno zaštitu ličnih podataka. Dakle i naravno, mi smo uvijek prihvatili stav Agencije kad nam je odgovarao i kad nam nije odgovarao. I kad nam nije odgovarao, mi smo mislili suprotno, taj stav Agencije poštovali.

Znači, koljučno pitanje ovdje koje sada može da se javi, s potenciranjem obavještenja. Ja vam sada odgovorno tvrdim da nema modela u kojem će svaki građanin Crne Gore biti obavješten. Ne postoji model, ne postoji niti je to do sad bilo tako. Da je to toliko važno u Zakonu bi pisalo da je to obavještenje uslov da ostvaruje biračko pravo. I mi zaboravljamo jednu drugu stvar, mi imamo 60 do 90 dana izborne kampanje u koju učestvuju politički predstavnici, boreći se za naklonost svakog birača u Crnoj Gori. Vjerujte mi da u tih 60 dana, na žalost, još uvijek u Crnoj Gori imamo, rekao

bih, preforsiranu izbornu kampanju koja uvijek donese neku vrstu tenzije. Siguran sam da svako onaj ko je zainteresovan da ostvari svoje biračko pravo, samo kroz tu kampanju zna kad su izbori. Nemojmo sad da ulazimo u logiku da moramo pisanim obavještenjem da obavijestimo građanina, nakon 60 dana kampanje, da građanin ne zna kad su izbori.

Onaj ko je politički aktivan u smislu interesovanja da izađe, a takvih je u Crnoj Gori u prosjeku oko 75%, je li, kad uzmete sve prosjeke ili čak malo manje, ostalih 25% građana ne želi da učestvuje u izbornoj utakmici. To je njegovo pravo da ne iskoristi svoje biračko pravo.

I podsjećam, dakle sada kada kritikujete neke odredbe Zakona o izboru odbornika i poslanika, nijesam ja glasao taj zakon i nijesam ga pisao. Nijesam ga ja glasao niti sam ga pisao, a da budem precizniji nije ga glasala ni politička partija kojoj ja pripadam. I ako ćemo sad da tjeramo mak na konac ispada da je Zakon o izboru odbornika i poslanika zakon koji je predložio MUP. Nije. Znači, ne govorim ja o 2011. ovo je 2015, ovaj zakon smo usvajali 2014. godine, tako da rasčistimo tu stvar. Ako imate primjedbu na sam tekst zakona, kao tvorci tog zakona, izvolite pravite izmjene i dopune u tom dijelu.

Već sam odgovorio da MUP ne raspolaže niti će raspolagati kroz ovaj model bilo kakvim brojevima telefona u tom kontekstu.

Što se tiče drugih zakona, znate kako, potpuno je normalno, prirodno, politički korektno da se oko koncepata nekih zakona ne slažemo i vjerovatno se nećemo složiti. Govorim o zakonima, ne znam, registra prebivališta, boravišta, državljanstvu, sutra iz domena ekonomije, sudovima, itd. Nije važno. Za to smo negdje u nekom određenom vremenskom intervalu, neko je vlast, neko opozicija. Ne možemo ubijediti jedni druge ako mislimo različito, ja mislim da je to vrlina, kad neko drugi dođe na vlast imaće pravo da koncipira zakona onako kako misli. Ono što nam je zajedničko ograničenje i što je dobro, jeste da ti zakoni moraju da budu u skladu sa međunarodnim standardima. Danas kad ste ušli u procese integracija, ne možete bezmalo ni jedan zakon Vlada da utvrdi prije nego što dobije pozitivno mišljenje Evropske komisije da je taj zakon u najvećom mogućoj mjeri usklađen sa međunarodnim standardima. Ono što nije usklađeno da se rok u kojem će biti usklađeno.

Zakon o crnogorskom državljanstvu je apsolutno u skladu sa međunarodnim standardima, dakle, apsolutno u skladu sa međunarodnim standardima.

I samo još jednu stvar prosto imam potrebu da ukažem. Razumijem da, možda je malo prejaka riječ, ali je saopštena, ne podmećemo mi ovdje nikome bilo šta. Mi ovdje predlažemo da se na jedan jednostavniji način građani obavijeste kada su izbori. Ukoliko vi kao poslanici to ne želite i ne izglasate ovaj zakon, nema nikakvih problema. Samo da znamo da građani znaju koliko nas to košta. To je vama, kolegice Jonica, kada kažete da građani nemaju leba da jedu, ali milion eura, po vašoj računici za preporučenu pošiljku bi koštalo, ne 520 hiljada nego milion eura. Jer, preporučena pošiljka je 0,7 centi po pošiljci plus svi drugi troškovi koji su tu. I još jedna stvar, samo mi nađite rok od pet dana u kojem će vam se vratiti dostava. Ako to pošaljete, evo pljevljaci će znati, ako to pošaljete nekom biraču u Bare, teško da će mu se dostaviti povratnica. Tamo je van dostavno područje. Ovo su stvari koje su, rekao bih, vrlo jednostavne ako hoćemo da budemo realni. Pošta ima zvanična vandostavna područja. Dakle i ovo će, po predlogu poslanice Jonice, da to bude preporučeno ako predloži amandman, koštati milion eura. Nema problema nikakvih, ako je to opredjeljenje mi ćemo, naravno, da kupimo opremu, da imamo rezervnu opremu i da to košta koliko košta, vi usvajate budžet, obezbijedićete nam u godini izbora milion eura samo za tu aktivnost, jedan dan državne akativnosti će koštati milion eura, nema nikakvih problema. Vi ste vlasnici mogućnosti da usvojite budžet i da usvojite zakon. Naše je da to što usvojite implementiramo.

Ja ovdje pričam samo sa aspekta racionalnosti i poredim ove stvari. Dakle i ovo o čemu mi pričamo kroz sms obavještenja, to građani svaki dan dobijaju takvu vrstu poruka, jer kompanije koriste tu vrstu mehanizma koje im operateri daju mogućnost.

Ovo kako mi predlažemo ovdje bi koštalo izbore 33 hiljade eura, a ovo što predlaže kolegica Jonica milion. Evo, to je razlika samo u tom dijelu i dozvolićete.

Evo, ako mogu još uvaženom poslaniku Đukanoviću, jer sam išao drugim redosljedom.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Đukanović se već prijavio za komentar.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Često smo imali različita mišljenja oko dvije stvari. Znači, jedno je način sprovođenja popisa, a jedno su državne evidencije. Ono što znamo vi i ja i što ovdje dosta ljudi koji se u te stvari, možda i bolje razumije od mene kad je popis u pitanju. Dakle, popis se radi po metodologiji intervjua. Popisivač koji dođe unosi podatke koje mu kaže građanin. Evidencija je nešto drugo. Mi ne možemo porediti, što bi narod rekao babe i žabe. Znači, uzmite metodologiju popisa, vi je znate, nemojte da se igramo ciframa. Znači metodologija popisa je jedno, a metodologija državnih propisa je propisana zakonima. Toliko oko popisa i načina vođenja biračkog spiska.

Još jednom podsjećam, Zakon o izboru odbornika i poslanika je usvojen u Parlamentu sa dvotrećinskom većinom, nije ga pisalo Ministarstvo unutrašnjih poslova. Zakon o biračkom spisku je takođe usvojen u ovom parlamentu, nije ga pisalo Ministarstvo unutrašnjih poslova. Nijesmo ni sada željeli da ga pišemo, kao što sam rekao, uputili smo dopis šefovima poslaničkih klubova, krajem godine, nijesmo imali odgovor. Uputili smo, nakon toga, prijedlog za izmjenu teksta, nijesmo imali odgovor. Naša je odgovornost bila tamo gdje smo primijetili da imamo potrebe za tehničkim doradama da to Vlada utvrdi i damo Parlamentu na mogućnost da to prihvati, da o tome diskutuje. I dajemo svoje argumente koji su, rekao bih, suštinski lakši za sprovedbu, efikasniji su, po mom sudu, efikasniji su sigurno i treće, neuporedivo manje košta, neuporedivo manje košta. Ali, da me ne shvatite pogrešno, ukoliko Parlament ne prihvati ove izmjene, Ministarstvo će postupati. Ali, sada da rasčistimo jednu stvar, za dostavu podataka, pisanih obavještenja, koja će koštati milion eura, ako bude preporučena, nije odgovorno Ministarstvo nego pošta, da to rasčistimo. Pošta je odgovorna a ne Ministarstvo. Ministarstvo će oštampati i pazite, sve to po zakonu trebate da uradite u roku od 10 dana. Da oštampate 520, trenutno i nešto hiljada birača, znači 525 hiljada obavještenja, oko tri tone papira. To trebate da odštampate, da koverirate i da adresirate, da dostavite, i to košta, da dostavite pošti, znači vi to ne možete uraditi ispod pet dana, nema teorijske šanse da možete toliko odštampati, teorijske šanse, postoje prosto normativi u vremenskom roku u koje se može nešto uraditi. I onda je odgovornost u pošti da u pet dana distribuira 525 hiljada obavještenja.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ministre, hvala.

Predlažem da privodimo kraju. Hvala vam na vašim detaljnim obrazloženjima, a koristim i ovu priliku da vam se lično zahvalim kao član radne grupe na prethodnu komunikaciju sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, kada ste veoma privrženo i akativno učestvovali u kreiranju rješenja koje je kasnije Parlament usvajao.

Tako, javilo se šest poslanika za komentar. Čitaću kako je elektronski identifikovano i u skladu sa tom evidencijom, kolega Đukanović se javio prvi za komentar.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine Konjeviću,

Vi ste svjesno ili nesvjesno priznali da vi ne vodite registar prebivališta. Evo zbog čega, rekli ste da popis, prilikom popisa obavlja se u suštini intervju. I to je nešto, to je mnogo jače od dobrovoljnosti, jer ovdje ne postoji odjave, samo u slučaju da se građanin sam odjavi da je odselio. Koliko je Zakon o registru prebivališta loš, samo jedan primjer. Dvije iste osobe, jedna dobije posao u Beču, druga u Beogradu, u istoj maltene kompaniji. Ovaj kad je 2000. godine otišao da radi u Beogradu, morao je da donese odjavu da se odjavio iz Crne Gore. Kad je donio odjavu iz Crne Gore, on se automatski briše iz biračkog spiska.

Ovaj koji je otišao da radi u Ausriju, on ne mora da donese odjavu, on radi još uvijek u Austriji, ali se nalazi u biračkom spisku. Je li to pravično, je li to pravda, gospodine Konjeviću? Naravno da nije. To je rezervoar za brutalnu krađu Demokratske partije socijalista i SDP-a. Samo još da se ukine taj sistem dobrovoljnosti.

Mi tražimo da se Zakon o registru prebivališta prilagodi evropskim standardima. Na radnoj grupi predlažemo da se omogući pravo glasa svim državljanima, svim državljanima. Da ispoštujem ovo što će gospodin Mustafić. Vi to nećete. Mi kažemo, da bi se priznalo nekom prebivalištu u trajanju dvije godine, dovoljno je bilo da se dokaže da je u posljednjoj godini barem jednom ušao u Crnu Goru. I to nećete. Pa šta hoćete? Vi hoćete nama prst u oko a da mirno sjedimo. Taj film gledati nećete gospodine

Konjeviću. Mi ćemo naći način da se suprostavimo toj agresiji, to ne možemo da nazovemo nikako drukčije bez državnom agresijom. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Sljedeći komentar kolegistica Dragičević. Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem.

Gospodine ministre, ovo što sam govorila ja nisam rekla ni da je zakon pisalo Ministarstvo, ni da sam protiv. Ja sam samo rekla ono što sam sada vidjela da sam pokušala da popravim. A meni je zamjereno što sam rekla elektrifikacija i elektronizacija. Elektrifikacija, tako niste vi zamjerali ali su mi kolege zamjerali, pa samo da im objasnim. Mobilni telefon ne možete napuniti na zrak, upravo to, ja ne moram sve da kažem ono do kraja, jer kad me vidite znači da sam rođena, da nisam android pa napravili me. Na to sam mislila.

Sigurni budite da ova Agencija za zaštitu podataka ima velike probleme sa matičnim brojevima i uvijek na Odboru za ljudska prava kad su kod nas, uvijek kažu - ne dajte matični broj, ne dajte matični broj. A mi sada treba da ukucamo matični broj. Ja sam na mom telefonu, da iskrena da budem i Telenor i Telekom, dala odbijanje da mi ne šalju jer samo mi šalju šta imaju da prodaju, ništa mi ne šalju da mi kažu ajd dobila si nešto, ne samo mi kažu imamo nove telefone, imamo ..

Moj telefon, na sreću nije ni od jedne ni od druge, nego sam ga kupila u radnji, znači nije kodirarn bio. Tako da iz tog razloga sam govorila o tome da oni nemaju mrežu, a treba da im dam matični broj, ne ja nego svi mi.

A kad sam ja čula, kad je počela ta priča o spiskovima biračkim i da će da vodi MUP, meni je na pamet, e tu digresiju da napravim pa da vam čestitam, novi prostor ste u Budvi dobili i meni je samo u glavi bila slika MUP-a u Budvi. Ja mislim da ste tamo vidjeli koliko je naroda, to vam je ljeto, zima i sad će da ja pođem da vidim spisak. Ne možete ući, nema šanse, jer meni nije problem da pođem i da vidim, ja sam to naučila iz

nekim drugim dana da pođem da prekontrolišem. A s ovim građanima, vjerovatno će oni pred izbore mijenjati mjesto boravka, ne znam šta će činjati, nešto će činjati.

Ja prva, recimo, neću da glasati ako ne glasam u starom gradu, ja prva pa bez obzira na sve, jednostavno je to tako. Evo da vam odmah kažem da sam ja jedna od tih koja neću glasati ako ne glasam u starom gradu. Ja sam tamo vezana, igrom slučaja sam na drugom mjestu, živim u Budvi, nije daleko, vezana sam za taj stari grad možda više kad bi se izbrojilo da sam više dana tamo, zbog toga što imam starost u kući. Ali, volim da budem, ako ja doljene glasam, pošto su ga napravili mrtvim gradombilo bi pet osoba da glasaju. E pa nekako se i mi moramo građani boriti na svoj način.

Samo toliko. Hvala.

ŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegici Dragičević.

Kolega Tuponja je sljedeći po redu prijavljenih za komentar. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Uvaženi ministre Konjeviću, vjerovatno da ste bili cijelo vrijeme u sali čuli biste da sam ja na početku svog izlaganja rekao da je kolegica Azra Jasavić inicijator ove ideje o slanju sms poruka, o obavještenju o izborima putem sms poruka i potpuno saglasan da novo vrijeme, nove tehnološke mogućnosti trebaju biti korištene i da trebaju neke do sad tradicionalne metode da budu poslone lagano u penziju.

Međutim, ono što je moja zamjerka jeste da ono nije sasvim još uvijek upotpunjeno da još postoji prostora da se ono unaprijedi, jer je birač dobije ceduljicu na kojoj mu piše gdje je njegovo biračko mjesto, kad su izbori, koji mu je redni broj na biračkom spisku, taj konfor sad donekle gubi. Jer, ima onda mogućnsot da pošalje sms pa da mu to bude vraćeno, ima sajt birači.me, da se na taj način informiše ali to je sve manje konforno od onoga kad dobije na jednoj ceduljici.

Vi ste rekli da predizborna kampanja koja je u to vrijeme jako intenzivna, zapravo i jeste obavještenje svim građanima da predstoje izbori i tom logikom kad bi išli onda ne bi trebali nikako ni na koji drugi način da obavještavamo gražane. I možda ste čak i u

pravu jer bi velika većina i znala. Ali smisao jeste da se građani direktno obavjeste od strane države i ja mislim da tu ima još uvijek dosta prostora da se i putem Javnoga servisa i putem besplatnog telefona koji može da se uvede uoči izbora i putem štampanih i drugih medija i Birači.me, dodatno građani imaju mogućnost da budu informisani o izborima. Kažem napredak tehnologije omogućava da pređemo sa toga tradicionalnog na neki savremeni način obavještanja građana, ali ne znači da je sad ovdje taj proces završen, mislim da ima još uvijek puno prostora da se taj dio unaprijedi. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi.

Kolega Gošović, izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Gospodine ministre,

Aktivno ste učestvovali i sarađivali sa radnom grupom u postupku izrade Zakona o biračkom spisku, i to ne smatram da je loše, naprotiv, zajednički smo se trudili da dođemo što je moguće do boljih rješenja.

Moje pitanje bilo je u funkciji rasprave o Predlogu ovog zakona, danas u Parlamentu. Rekli ste da ste ga pripremili, potpisali jutros, ali dobiću ga do kraja dana, vjerovatno. Mogli ste ga poslati elektronskim putem, a mogli ste danas i saopštiti te podatke.

Sušтина pitanja je bila - formirali ste birački spisak u skladu sa novim zakonom, u odnosu na birački spisak koji su vodile jedinice lokalne samouprave, za koliki broj birača je izvršena promjena biračkog mjesta na kojem glasaju? Jer, gospodine ministre, mnogo prije obavještenja uoči samih izbora, Zakon sadrži rješenja koja će obezbijediti građanima da budu potpuno informisani o promjenama u biračkom spisku. I u tom smislu, članom 12, stav 9 stoji ova obaveza za Ministarstvo unutrašnjih poslova, da o svakoj promjeni, uključujući i promjenu biračkog mjesta na kojem birač glasa, Ministarstvo je dužano dostaviti obavještenje biraču na koga se promjena odnosi, stoji rok od sedam dana, taj ste rok sigurno prekoračili, ali je bitno da birači, vidjećemo koji je

to broj, saopštíteete ga rekli ste, budu obaviješteni da je do te promjene došlo i, naravno da mogu u daljem postupku koliko to smatraju potrebnim, štítiti svoja prava.

Ukoliko žele da ostanu na toj adresi, ostaju ukoliko ne podnesu zahtjev za promjenu adrese i da se precizira onda da se ti problemi i ta pitanja rješavaju u susret izborima, jer obično nakon zaključenja biračkog spiska dan, dva, tri ili pet, prije izbora, te promjene nije moguće izvršiti. To je bila svrha i cilj pitanja koje sam vam uputio. Odgovor nisam dobio, ali evo biće prilike da čujemo te podatke. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Imamo koleginicu Jonicu za komentar i posljednji prijavljeni poslanik za komentar je kolega Sekulić. A da, izvinjavam se, kolega Mustafić i kolega Sekulić, imamo još tri komentara.

Izvolite, kolegínice Jonica.

SNEŽANA JONICA:

Ponoviću ono što sam rekla i u uvodnom izlaganju. Za Socijalističku narodnu partiju Crne Gore nema vraćanja povjerenja u izborni proces bez paketa Izborni zakon, Zakon o prebivalištu i boravištu i Zakon o crnogorskom državljanstvu, ali na pravedan način.

I slagali se mi ili ne u tome, kad je u pitanju taj koncept, prepoznali su i neki drugi da to nije posebna priča nego mora biti priča koja se vezuje da je tekst paket sa izbornim zakonom i da jeste nešto u odnosu na šta se traži mnogo veće povjerenje od uobičajene većine kojom su se ova dva prethodna zakona donosila. Ali, kad ministar kaže da nema modela da svaki birač u Crnoj Gori bude obaviješten, u toj maloj Crnoj Gori, to govori o tome koliko ministar vjeruje i u svoje ministarstvo i u snagu države. Ja kažem da ima i da mora da bude modela, ja znam da ima problema jer će to pokazati kvalitet biračkog spiska. Ako svako bude obaviješten i ako Crna Gora pokaže svoju snagu, ozbiljnost, odgovornost preko svog Ministarstva unutrašnjih poslova, osim što obavijesti svakog birača, dobije i povratnu informaciju, obavijesti javnost ukoliko tog birača nije obavijestila, da znamo đe smo.

Drugo, kad počne ministar da prebacuje odgovornost na nekoga drugog, u ovom slučaju Pošta je odgovorna a ne MUP, ja znam da sam pogodila nešto gdje se odmah pokušava prebaciti odgovornost za ono što se neće uraditi.

Treće, kad počne ministar da se gađe sa milionima, onda tek znam da sam sigurna da smo na pravom putu. Jer su prvo milioni bili problem kod elektronske identifikacije, sad će biti kod činjenice da je potrebno da obavijestimo svakog birača o tome gdje treba da glasa. Znači nije bitan toliko dan izbora, o tome će i biti obaviješteni, ali će treba da glasa, poslije hiljada i hiljada birača koji su na dan izbora došli na jedno biračko mjesto, pa saznali da su volšedno pred zaključenje biračkog spiska, prebačeni neđe drugo da bi ih šetali ili da bi oni odustali, to je posebna priča.

Ili, kad ministar potencira da ne želi svako da iskoristi svoje biračko pravo, ja potenciram svakom biraču u Crnoj Gori, privodim kraju, da treba i da može da iskoristi svoje biračko pravo. I ne rekoste do kraja kako će MUP do kraja znati ko nije obaviješten kad to MUP neće raditi, nego će se raditi preko mobilnih operatera i šta ćemo sa licima sa invaliditetom za koje je bila propisana u članu 68 kojim se mijenja, posebna obaveza da se u odgovarajućoj formi obavijeste o tome na koji način i gdje glasaju, mi sada potpuno brišemo tu normu, mi sad prebacujemo na mobilne operatere. Podsjećam na kategoriju lica sa oštećenim vidom i na način na koji će oni biti eksplicitno biti diskriminirani, da ne pričam da čitava kategorija lica sa invaliditetom u odnosu na koje smo u prošlom zakonu napravili izuzetak, izbrisana i samo se otišlo na ovu priču.

Dakle, kako ćemo odlučiti koga ćemo da diskriminiramo koga ne. Ko ima mobilni telefon sa srećom, treba da bude obaviješten, ko ne, nema veze.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegini Jonici.

Kolega Mustafić, komentar i posljednji će biti kolega Sekulić. Izvolite.

SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Pošto možda ne postoji dovoljno razumijevanja za neke stavove koje smo izrekli, mi smo potpuno otvoreni za razgovore o svim mogućim rješenjima koja se tiču unapređenja izbornog procesa. I naravno, zalažemo se samo za ono što ima utemeljenja u postojećem zakonodavstvu ili onome što je u Ustavu, ili onome što je moguće unaprijediti u zakonodavstvu, dakle da svi građani Crne Gore, koji ispunjavaju uslove da ostvaruju svoje biračko pravo, da ga mogu ostvarivati.

U Crnoj Gori sve dok se ne stvore uslovi za one koji žive van Crne Gore da glasaju u diplomatsko konzularnim predstavništvima, što smo i predlagali u radnoj grupi, ali do sada ne postoje ti uslovi.

Dakle, u potpunosti ćemo istrajati na takvim stavovima i zaista nećemo dozvoliti da nam metodologija popisa koja je potpuno drugačija od evidencije, odnosno registra prebivališta i boravišta, da nam ona utvrđuje ko ima a ko nema biračko pravo u Crnoj Gori. Ponavljam to i onim kolegama koji su se vrlo gorljivo i vrlo otvoreno zalagali za brisanje građana Crne Gore koji nijesu odjavili prebivalište ali koji trenutno ne žive u Crnoj Gori, za brisanje iz biračkog spiska. Takvih rješenja je bilo na radnoj grupi, tražena su takva rješenja i u tom smislu sagovornika među, pogotovo među manjinskim partijama, nećete imati.

A oko svih ostalih rješenja koja se tiču unapređenja izbornog procesa, u svakom slučaju. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Mustafiću.

Kolega Sekuliću, izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi gospodine ministre,

Moram da budem iskren da sam očekivao drugačiju reakciju naših kolega u Parlamentu u odnosu na vaše predloge.

Međutim, želim da vas podsjetim da, kada smo radili na radnoj grupi vezano za pitanje biračkih, vođenja i ažuriranja biračkih spiskova, mi smo prvo tražili od vas pozitivni odgovor i vi ste nama dali taj pozitivni odgovor vezano za biračke spiskove.

Naravno, što se tiče pozicije Demokratske partije socijalista ona je jasna. Mi smatramo da su birački spiskovi do sada bili uredni i ažurni u mjeri u kojoj su mnogo ažurniji od evropskih država, sa jedne strane. To nam je potvrđeno od strane svih posmatračkih misija. Ali sa druge strane smatrali smo da treba izaći u susret kolegama iz opozicije, bez obzira što znamo da u tom preuzimanju može se desiti i greška, a sa druge strane svjesni smo činjenice da zbog neažurnosti građana prije svega, taj birački spisak nije bio uredan u onom dijelu u kojem su se u njemu nalazila i lica koja su bila preminula. Ali kažem još jedanput, to je pitanje neažurnosti građana i ta neažurnost će se i dalje provlačiti kroz biračke spiskove.

Samo da se prisjetimo svi zajedno. Naše kolege iz opozicije su imali vlast u 14 opština u Crnoj Gori. Imali su prilike da pogledaju birački spisak u Nikšiću sa nekih 50 hiljada imena. Znači, nijesmo čuli od naših kolega iz opozicije koji su vršili vlast, da su našli u tim biračkim spiskovima bilo kakve nepravilnosti ili da ti birački spiskovi nijesu bili dovoljno ažurni.

Tako da kažem još jedanput, pozicija Demokratske partije socijalista je bila veoma jasna, smatramo da su birački spiskovi bili do sad ažurni, da nisu uopšte uticali ili bitnije uticali na birački proces s jedne strane, ali sa druge strane htjeli smo da izađemo u susret našim kolegama iz opozicije.

I naravno, samo jedno malo prisjećanje, sjeća li se neko konferencije za štampu 2009. godine, kad je jedan od lidera opozicije optužio vlast da su njegovu suprugu izbrisali sa biračkog spiska, a na kraju se ispostavilo da je supruga kupila stan i da je prebačena da glasa na drugo mjesto. Naravno, demanti nije uslijedio, ali kažem još jedanput zbog tih i takvih stvari smo prihvatili stav naših kolega iz opozicije da to radi Ministarstvo unutrašnjih poslova.

Izvinjavam se na prekoračenju.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Sekuliću.

Sa ovim smo završili uvodna izlaganja.

Da podsjetim da je dogovoreno vrijeme za rad po ova dva zakona do 14 časova i 35 minuta. Imamo 14 prijavljenih diskusija. Dakle, ako budemo poštovali raspoloživo

vrijeme, to je sat i 10 minuta, završna riječ ministra, tako da bi mogli uz eventualnih pet, deset minuta kašnjenja da ispoštujemo naš zajednički plan.

Ponavljam i molim sve poslanike koji će u drugoj iteraciji imati diskusije da se drže predviđenog vremena i najavljujem i da se u granicama mogućeg suzdržimo od komentara i replika.

Zamolio bih prvog diskutanta u prvom krugu diskusija, kolegu Vuletić da demonstrira upravo poštovanju i dogovorenih pravila.

Izvolite, kolega Vuletiću, a neka se pripremi kolega Koča Pavlović.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi ministre sa saradnicom, poštovani građani,

Da bi se uklopio u zadato vrijeme bolje ovako da saopštim to što mislim.

Danas bi trebalo da imamo mnogo relaksiraniju priču u odnosu na one prilike koje smo imali da se ispričamo i saslušamo u nekoliko navrata, taman onoliko puta koliko se Zakon o izboru odbornika i poslanika nalazio na dnevnom redu skupštinskih zasijedanja u prethodnih četiri pet godina, posebno kada je trebalo postojeći Zakon o izboru odbornika i poslanika uskladiti sa Ustavom Crne Gore, a što je konačno i učinjeno tokom 2011. godine.

No, kako to izborna praksa u Crnoj Gori potvrđuje, svaki novi izbori od strane nezadovoljnih učesnika u izbornoj utakmici nose novu inicijativu i potrebu za mijenjanjem i dopunjavanjem pojedinih odredaba izbornih zakona. Naravno, svaku takvu namjeru podržavao sam i podržavaću ako ima za cilj da se izborna zakonodavstvo uredi kvalitetnije, preciznije, efikasnije i bolje u odnosu na postojeće.

Ovog puta u pitanju je Predlog za izmjenu Zakona o izboru odbornika i poslanika, kojim Ministarstvo unutrašnjih poslova, odnosno Vlada Crne Gore, predlaže izmjene člana 68 Zakona kojim je propisana obaveza MUP-a da svim biračima šalje, putem pošte, obavještenje o održavanju izbora. Ovo iz razloga što je ovaj način obavještanja birača preskup, a predloženim načinom obavještanja biračima koji su korisnici mobilne telefonije bi se dostavljala putem sms poruka, čime bi se ušteželo preko 500 hiljada eura u državnoj kasi. Nadalje se naglašava da birači koji nemaju mobilni telefon o svim informacijama važnim za ostvarivanje biračkog prava mogu se informisati u područnim jedinicama, odnosno filijalama Uprave unutrašnjih poslova koje se nalaze u svim opštinama.

Dileme ipak postoji, što je racionalnije ili praktičnije da birač koji nema mobilni telefon biva obavještan na klasičan način, putem preporučene pošiljke ili da plaća troškove svoga putovanja radi informisanja kod nadležnog organa o informacijama i podacima važnim za ostvarivanje njegovog biračkog prava.

Ovom dilemom ne želim da osporim namjeru i nastojanje predlagača da na efikasniji i ekonomičniji način pristupi obavještanju podržavanja izbora putem sms poruke, već smatram da je trebalo, možda, propisati rezervnu varijantu za sve one birače koji nijesu korisnici mobilne telefonije. No, polazeći od one odavno izrečene premise, da je izborna zakonodavstvo svake države stvar političkog kompromisa koje na pravi način artikuliše političku volju birača, cijenim da je i naša obaveza u pokušaju da dođemo do optimalnih i do najboljih rješenja jako bitna, zbog čega ja ovu zakonsku izmjenu smatram racionalnom i praktičnom, pa predlažem da je, kao takvu i podržimo.

Isto tako i što se tiče Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o biračkom spisku, rekao bih da se tu radi o predlozima izmjena koje su više tehničke prirode, a predlažu se za to što se u praksi pokazalo da se pojedine doreme ne mogu implementirati prilikom izrade aplikativnog rješenja vođenja biračkog spiska. Predložene izmjene odnose se na usaglašavanja koja se tiču pravnog osnova za donošenje podzakonskog akta za korišćenje jedinstvenog konačnog rješenja za voženje biračkog spiska, biračko pravo, vođenje elektronskih evidencija po biračkim područjima i biračkim mjestima, kao i sadržaj istih, preciziranje norme vezano za zaključivanje biračkog spiska, vođenje matičnih registara rođenih i umrlih.

Izmjene zakona podržavam i predlažem Skupštini da ih usvoji. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se na vašoj izuzetnoj preciznosti. Vjerujem da će tako i ostale kolegice, uključujući i kolegicu Bošnjak, koja je sada promijenila redosljed sa kolegom Pavlovićem.

Izvolite, kolegice Bošnjak.

BRANKA BOŠNJAK:

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Poštovani građani i građanke Crne Gore,

Pred nama su dva veoma bitna zakona ali radi se čisto o kozmetičkim izmjenama, a ne o suštini. Mene iznenađuje da mi ovdje u suštini pričamo samo o tim

nekim kozmetičkim stvarima - da li svi građani imaju mobilne telefone i da li će im na adresu stići i da li svako zna da pročita poruku, što u suštini i nije obaveza. Ne možete da nametnete zakonom da svako ima mobilni telefon i da svako zna da se koristi mobilnim telefonom i čita poruke. Suština je sljedeća: dok je ova koalicija na vlasti fer izbora u ovoj državi neće biti. Dok se afera snimak ne dobije sudski, odnosno ne budu kažnjeni ljudi koji su učestvovali u aferi "Snimak", i sad u ovoj novoj aferi snimak koja je u režiji SDP-a, a ne vidim da ste se pretrgli svi da neko od vas demantuje da se ovo radilo, odnosno nije radilo, a vaše sve malverzacije koje radite možemo svrstati u više slojeva, počev od biračkih spiskova u kojima imamo čitav niz fantoma, imamo ljude koji uopšte ne žive u Crnoj Gori, imamo ljude koji ne prebivaju u Crnoj Gori već duže vrijeme, do umrlih, do onih nepostojećih, do adresa koje ne postoje, pa imate cijele zgrade u biračkim spiskovima kojih uopšte nema. Imamo čak i fantom zgrade sa fantom ljudima, pa onda idemo na korišćenje državnih resursa u partijske svrhe i pritiske na razne načine, od zapošljavanja i već svega što smo imali prilike da čujemo. Ministre, vidjela sam da u zadnje vrijeme kad ste bili vrlo aktivni u kažnjavanju ovih kriminalaca, odnosno oduzimanju i provjeri auta, da nije bilo toga koji se nije pozvao da su za izbore bili vrlo aktivni, DPS aktivisti i da su vam tada svi valjali, a sada kad im provjeravate kola zaboga pobunili su se i svi to negdje kažu. Nije prirodno i nije slučajno da se baš desi da sve kad se nešto tako dešava da neko od njih prozove, a mi smo njima valjali pred izbore. To je vrlo česta rečenica, a da ne govorim o onome što smo od našeg kolege čuli ovdje, jedan zaposleni četiri glasa, pa od bivšeg sekretara Skupštine jedna junica šest glasova i tako dalje.

Sve su to slojevi do onog zadnjeg kad je sami izborni dan i kad većina građana, odnosno veliki broj građana je volšebno, iznenada prebačen na neko drugo biračko mjesto, a da to ne znaju i time ih destimulišete ili neko nema para da plati taksi ako je to u neki drugi dio grada. Čak se dešavalo iz Podgorice da ste nekoga i u Spuž poslali, jer mi smo imali i takvih dojava. Ovdje je poenta u tome da nema političke volje da se sredi stanje što se tiče izbora u Crnoj Gori, a i logično je, jer vi nećete da siječete granu na kojoj sjedite, a samo malverzacijama dolazite do svog izbornog rezultata.

Kad bi pustili ovaj narod bez pritisaka i realno dali da glasaju onako kako zaista misle vi bi davno otišli u opozicione klupe i neko bi vas kaznio i bila bi smjenjiva vlast u ovoj državi što bi bilo zdravo, ali jednostavno vi ne želite to i ja vas negdje razumijem, ali nemojte da očekujete od nas da mi učestvujemo u vašim igrama. Mi smo svjesni dok ne bude prelazne Vlade koja bi organizovala prve fer izbore da nema fer izbora u Crnoj Gori niti ih je ikad bilo. Čak i sad kad smo uspjeli donekle da vam stavimo do znanja da

znamo sve vaše malverzacije vi ste jedva uspjeli da namaknete većinu raznoraznim kupovinama i možda da, usudiću se reći, igrama sa manjinskim narodima, zlopotrebnom njihovom, to ću uvijek reći. Zato što mislim da nikad ova vlast nije bila istinski fer osjećajna prema manjinskim narodima, da je to sve bio dio neke njihove namjere da ostanu na vlasti i na žalost pojedine partije su to i prihvatile.

Tako da, ne bih ja bila ta koja ne poštuje vrijeme, reći ću na kraju da postoji dobra volja, ovdje se ne priča o suštini, ovo su samo kozmetičke izmjene i mi nećemo učestvovati u ovoj igri koja nam se i dalje nameće samo radi Evropske unije, a radi nas i građana ne. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolegice Bošnjak.

Samo iz razloga što predsjedavam ovim domom neću zlopotrijebiti tu ulogu i neću odgovarati na ono što ste rekli.

Ministre Konjeviću, želite li komentar?

RAŠKO KONJEVIĆ:

Odgovoriću radi poštovanja prema poslanici Bošnjak.

Vi i ja prosto očigledno drugačije doživljavamo politku. Nemam problem kad čujem prijedlog ili argument, bez obzira iz kojeg poslaničkog kluba dolazi, mislim da vi to znate. Nemam problem da ga prihvati kad čujem argument. Sada od vas čujem sledeće, nema političke volje da se dođe do fer izbora dok se ne promijeni vlast. To u prevodu znači mi treba da dođemo na vlast da bi izbori bili fer. To je legitimno, da se razumijemo, ali onda nakon toga kažete, kada bi ste pustili ovaj narod da glasa svojom voljom, mislim da sad malo podcjenjujete narod. Ovaj narod uz more grešaka koje svi zajednički pravimo, nema čovjeka koji u svom profesionalnom i ljudskom životu ne

napravi neke greške, ali očigledno narod ima, što je potpuno normalno, toliko rezona da vidi šta je bolje od nečega. Možda će sutra da misli da su političke partije koje su okupljenje u Demokratskom frontu bolje, nemam nikakav problem.

Potpuno svejedno, kolega Bulatoviću, samo što se mi nikada u birački spisak nećemo razumjeti kao vi. Nećemo se razumjeti ni u onaj referendum kao kod Petra Komnenića, kad nijeste mogli da ogovorite kako se nijeste bunili 1992. kad se glasalo na haubama. Tad vam je sve to bilo legitimno, legalno i tako dalje i tad je to sve bilo u redu. Ne znam šta na kraju, koleginice Bošnjak, uz potpuno uvažavanje, ne znam šta je bolje, da po tome što vi sad logicirate da li podržavate to što policija sprovodi određene kontrole ili to okrećete na političku ravan.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Izvolite, koleginice Bošnjak, imate pravo na odgovor na komentar.

BRANKA BOŠNJAK:

Zahvaljujem.

Ko ponižava narod najbolje govori ovo jedna junica šest glasova, jedan zaposleni četiri glasa, i afera "Snimak" govori o tome ko ponižava narod. To je svim jasno. Kad kažete nismo imali konkretnih, zašto ste odjednom ućutali o afera sistemu. Niko ne pominje, ovdje se ne pominje. Što se tiče kriminalaca, podržavam akciju koji vi sprovodite, ali kažem da je vrlo simptomatično to što se ne desi da iko od njih ne pomene da je iskorišćavan u izborne svrhe, odnosno da je tada bio dobar sa ovom vlašću i da su tada dobijali određene zadatke. To nije slučajno, i to vi vrlo dobro znate. Ali ja znam dok su ove institucije sistema ovakve kakve jesu, slabe u ovoj državi i nemoćne i zarobljene, da mi ne možemo očekivati da neko odgovara. Vidjeli smo šta se desilo sa ljudima iz Pljevalja gdje imamo pravosnažne presude. Pa šta, da niste koga kaznili? Čak se nagrađuju oni koji su učestvovali u aferi "Snimak" i sve dok se šalje ta poruka nema, ministre, fer izbora. Kažem da vi, u vašoj režiji DPS-a i SDP-a nema fer

izbora, niti će ih biti. Vi ste toliko ušli u sistem malverzacije da vi ne možete da zamislite kako bi drugačije izgledali izbori.

Naše je da se borimo za prelaznu Vladu i da prelazna Vlada bude ta koja će organizovati prve fer izbore u koje ćemo svi učestvovati i dogovoriti se, a ne biti ovako jednostrano sa vaše strane. Niko ne demantuje ovo što u "Dan-u" piše, razočarana sam ali sad mi je jasno zašto Anketni odbor Skupštine je donio tehnički izvještaj. Vrlo mi je sad jasno zbog čega je SDP promijenio mišljenje i u zadnjem momentu nije htio da glasa, dobili samo na kraju tehnički izvještaj. Svi ste vi u istoj igri.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, koleginice.

Kolega molim vas da vodimo računa da ova rasprava ide svojim tokom.

Kolega Bulatović se javio, tražeći pravo na kaznenu repliku, jer se prepoznao u diskusiji ministra Konjevića. Moguće je da nisam dobro čuo, ali razumijem da se prepoznao zbog pitanja novinara i hauba na kojima je bio referendum 1992.godine.

Izvolite, kolega Bulatoviću.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Gospodine Mustafiću, Vi znate da Vas uvažavam, ali da ste toliko odsutni i da ste zaspali dok ste vodili ovu sjednicu.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Bulatoviću, nisam odsutan, nisam zaspao, nego smo razgovarali o redosledu poslanika.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Oko spavanja sam namjerno rekao, jer Vi sada kažete, ja sam se prepoznao po haubi. Ne prepoznajem se ja po haubi, ja imam svoj identitet, gospodine Mustafiću, vrlo jasan i vrlo prepoznatljiv. Gospodin Konjević je minut i nešto potrošio govoreći i replicirajući sa mnom. Dobacio sam sa mjesta, pošto nam prodaje ovdje gospodin Konjević priču o velikim uspjesima njegovim političkim, da jednom izađe SDP neka se izmjeri na izborima.

Gospodine Konjeviću, upućujem Vam otvoren poziv na kojoj god hoćete televiziji o referendumu 1992.godine, o čemu god hoćete. Javno Vas pozivam da raspravimo o tome, jer ja u nekim televizijskim emisijama ne mogu da dam odgovore zato što su, ili na nekim drugim mjestima, zato što je to koncipirano tako. Gospodine Konjeviću, dugo sam ja na političkoj sceni. Jasno je meni šta se dešava i šta je projektovano prije sedam, osam mjeseci na političkoj sceni i kako će da se rasplete. Demokratski front i ja tome ćemo biti potpuno dostojni.

Što se referenduma 1992. i 2006. godine tiče, mahati fotografijom sa haubom koja može da bude iz 1992. ili 96. i mahati Bijelom knjigom koja ima 1300 stranica i brdo dokaza u kojima, između ostalog, gospodine Konjeviću, ima i sl,edeća stvar, a ta jeda je 18 hiljada ljudi nezakonito upisano u birački spisak i problem je u tome što se ljudi upisuju nezakonito u birački spisak, a ne ko vodi birački spisak. Na osnovu potvrda, između ostalog, u Plavu da je nekada neko bio u osnovnoj školi hiljadu devetsto pedeset i neke godine i to je presudilo, između ostalog, referendum. Avioni, kamioni i tako dalje. Znači, između Bijele knjige koja govori o izbornoj krađi od referenduma i fotografija iz 1992. godine je velika razlika. Ne sporim da 1992., 1996, i tako dalje su drugačije nego sada i treba da budu drugačije. Ja Vas pozivam, i molim televiziju koja god hoće da se sa ovim čovjekom koji vodi Ministarstvo unutrašnjih poslova raspravimo

mi oko toga, da nam novinar ne postavlja pitanja, nego da vi potkrijepite i 1992., i 1996., i 1997. i 2006.godinu.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Bulatoviću.

Dakle, kao što vidite niko ne uskraćuje ovdje nikome pravo da ovdje govori. Vodimo računa o Poslovniku, ali vodimo računa i o broju prijavljenih. Imamo 13 prijavljenih govornika a imamo ograničeno vrijeme koje su i vaši predstavnici na Kolegijumu dogovorili.

Ne može, ovo je bila kaznena replika, nema pravo. Proceduralno, ministre, nemate pravo. Ukoliko prihvata kolega Bulatović.

Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Gospodin Bulatović je sam rekao da me je prekinuo i da mi je sugerisao nešto smjesta. Prosto mi nije bila namjera u tom trenutku, nego sam razgovarao sa poslanicom Bošnjak. To je bio razlog zašto sam pomenuo gospodina Bulatovića.

Evo sada kada imamo minut. Bez obzira na naše razlike ja poštujem neke političke poteze koji su bili u vašoj karijeri, izuzetno ih cijenim. Mislim da su bili za dobro svakog građanina Crne Gore. Reću ću vam to pred licem javnosti kao što je 1999.godine i ulogu koju ste vi tada imali, rekao bih ipak pozitivniju nego što su bile neke druge uloge u političkom smislu. Ograničavam se, u političkom smislu.

Oko referenduma 1992. i 1996. možemo Vi i ja, gospodine Bulatoviću, da razgovaramo o čemu god hoćete, ja Vas politički i lično vrlo cijenim i uvažavam , ali sam sticajem okolnosti gledao, nećete mi zamjeriti, mislim da je razgovor sa Petrom Komnenićem bio dovoljan za 1992. i 1996. Oko Bijele knjige, ne zaboravite razlika između referenduma 1992 i 2006., 2006.godine ste Vi bili lider opozicije koji je zajedno

sa predstavnicima Evropske unije dogovorio uslove za referendum. Mi smo imali šefa referendumske komisije koji je bio van Crne Gore, sve je bilo dogovoreno i ti ljudi iz Evropske unije za koju smo danas svi su rekli da je taj referendum bio u skladu sa standardima. Zahvaljujem se.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Izvolite i Vaš minut, kolega Bulatoviću, da budemo pravični do kraja.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Gospodine Konjeviću, vrlo važno je bitna stvar: 2001.godine sam bio lider opozicije, tada je međunarodna zajednica nama dozvolila da pogledamo fantom birače. Iščistili smo birački spisak. Gospodine, 50 000 ljudi smo makli, ostali ste u ubjedljivoj manjini. Morali ste da se bavite nečasnim rabotama da biste sačuvali vlast. Potkupljujući međunarodne zvaničnike, sada to prvi put kažem, potkupljujući međunarodne zvaničnike, 2002.godine su promijenjena pravila i dozvoljeno je nešto što je napunilo birački spisak, kako tada tako i danas. Kako da cijenim međunarodnog zvaničnika koji je obigravao oko baraka SNP-a da realizuje zadatke koje mu je dala vladajuća partija, nisam htio da ga primim. Sramota me je bilo da taj čovjek vrši funkciju u ime međunarodne zajednice. Pa tu su ljudi od krvi i od mesa.

Dakle, taj birački spisak 2006.godine, gospodine Konjeviću, napunili ste fantom biračima. Ima ovdje ljudi koji su to punili. Pozivam Vas na televizijski duel o ovome. Jedno pitanje i dva minuta u jednoj emisiji su nedovoljni za tako složenu stvar. Da zaključim time, uloga kada treba da se odluči hoćemo li da krenemo jedni na druge i da li će Crna Gora ići građanski ratom ili ne, nije pozitivnija ili manje pozitivna, tada je bilo i u vašm redovima nečasnih ljudi koji su bili spremni da donesu odluke koje su nas sukobljavale. O tome drugom prilikom.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Milošević ima riječ, a neka se pripremi kolega Damjanović.

Izvolite, kolega Miloševiću.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Gospodine ministre, poštovane kolege, poštovani građani,

S obzirom da su izmjenetehničke prirode i vidim da je sama diskucija krenula u nekom drugom toku. Što se tiče samog referenduma mislim da ćemo se složiti u jednoj stvari, da standard koji je dobila u tom momentu Crna Gora nije postojao nigdje u svijetu. Da su građani Crne Gore ispunili taj standard i da odnos nije bio 55 - 45 nego 22% više glasova je potrebno obezbijediti na jednoj i na drugoj strani. Mislim na dobro svih građana da je to bilo u korist Crne Gore.

Što se tiče ovdje izmjene zakona, cilj je bio da se dobiju pravovremene i tačne informacije o datumu i mjestu na kojem se glasa. Zajednička želja je svih nas da što više ljudi učestvuje u izbornom procesu ovdje. Ono što je nesporno i što želim da posjetim ovdje, da svaki izborni proces u Crnoj Gori je bio unaprijeđen kako zakonskom regulativom, tako i zakonskim procedurama. Dominantnu ulogu u tome odigrala je Demokratska partija socijalista, s obzirom da bez glasova i broja poslanika koji su bili nije se mogao donijeti ni jedan zakon ovdje. Takođe, mislim da period od 1989.godine do 2015. godine možda je kao period 25 godina ili 26 godina za nekoga veliki, ali ipak za potpunu demokratiju to je jedan mali period i nadam se u sledećem vremenu da ćemo svi zajedno raditi na unapređenju izbornih procesa.

Podsetiću, da iskoristim ovo vrijeme, potpuno se slažem sa izmjenama zakona i da će to donijeti takođe unapređenju našeg izbornog procesa, samo da podsjetim na neke stvari, više zbog građana i zbog komentara koji se čuju iz redova opozicije. Da krenem od Državne Izborne Komisije, ako se sjetimo da je ona bila od 1989. ili 1996.

jednopartijska izborna komisija došli smo do potpuno pariteta pet - pet, do izbora predsjednika i sekretara Izvorne komisije u ovom domu u Parlamentu i mislim da smo tu napravili značajan iskorak. Takođe, Opštinske izborne komisije, predsjednik je iz najveće partije koja je dobila najveći broj glasova na lokalnom nivou, sekretar iz opozicije, kroz kadrovsku osposobljenost da ti ljudi budu pravnici, takođe smo dobili dodatni kvalitet. Ono što je vrlo bitno napomenuti, postoje prošireni sastavi Državne Izborne Komisije i Opštinske izborne komisije. U njima participiraju ljudi, u jednim i drugim komisijama, koji su iz opozicionih redova i na taj način ni jednoj ni drugoj komisiji vlast nema većinu u odnošenju odluka.

Takođe, birački odbori, prvi put smo uveli da predsjednici biračkih odbora budu birani shodno broju odbornika koje pojedina partija ima u lokalnom parlamentu. Zar nismo i na taj način pokazali dovoljan iskorak i da pojedinim biračkim mjestima gdje njih više od 65% sigurno je da imamo većinu opozicionih, da tako kažem, ljudi iz opozicije. Da ne govorim o biračkim listićima. Krenuli smo, sad imamo biračke listiće sa kuponima, potpunu indentifikaciju i na taj način imamo potpuno jedan regularan izborni proces i na kraju da sravnimo broj kuponova i broj glasačkih listića.

Dolazimo do toga da ko ima pavo glasa. Glasa onaj ko ima biometrijski dokument i ko ima državljanstvo i to je nesporno ovdje. Da li može da glasa neko umjesto nekoga drugoga? To je izlišno u ovoj priči. Vi znate da smo krenuli od optičkog čitača, od spreja i svega ostalog i sad možemo da nađemo nekoga da je glasao umjesto nekogakonačno neko kaže na zadnjim izborima nekim da je neko otišo i glasao na dva mjesta u odnosu na neku priču koja je možda bila prije 20 i više godina ovdje. Što se tiče promjene biračkog mjesta, mislim da se ne može izvršiti bez saglasnosti onoga ko je upisan u birački spisak, ne može biti promjene ovdje.

Takođe, glasanjem putem pisma koje je bilo dosta sporno, znamo da smo imali predaju partijskih zahtjeva, pa smo imali predaju pojedinaca i tako dalje, došli smo do lične predaje i rekli smo do dvije kutije sa kojima idemo na teren. Sve ovo govori o jednom unapređenju izbornog procesa. Što je ovdje, po meni, vrlo bitno mislim, da ukupno izražena volja građana ipak pobjeđuje na izborima i da ovi svih 165 ili 170 hiljada ljudi koji glasa ili podržava jednu koaliciju sigurno da ne mogu biti ljudi koji će biti

potkupljeni ili ljudi koji će prodati svoj glas. O tome najbolje govori, moje kolege su rekli ovdje, kako to nikako da Demokratska partija socijalista ne može da pobijedi u Plužinama kad tamo postoje isti uslovi. Zahvaljujem se.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Miloševiću i hvala Vam za racionalnost, odnosno korišćenje raspoloživog vremena.

Kolega Đukanović je tražio komentar.

Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine predsjedavajući, gospodine Miloševiću,

Nećete zamjeriti, ali Vaša me diskusija podsjeća na onu seriju "Selo gori a baba se češlja". Vi se ne bavite suštinom. Niko nije odgovorio na činjenice kako može u biračkom spisku da ima 2011., to je sad i veće, da 2011. godine ima 505 000 birača, to su sve punoljetni građani, a po popisu stanovništva 470 000 pa minus oni koji su stranci, pa minus oni koji nemaju državljanstvo, dolazimo do cifre 430 700. Nećete da odgovorite šta je sa to 70 000. Gospodin Konjević je javno priznao pred crnogorskom javnošću, želeći da omalovaži stavove Monstat-a, naravno mi znamo da je Monstat manipulirao sa nacionalnim popisom, ali stavove Monstat-a je želio da omalovaži u sledećem, da je Monstat obavljao intervju i na osnovu intervjua zaključio ko ima prebivališta, odnosno boravišta ko nema. Znete li kakav je stav u MUP-a, da jedino se može ukinuti prebivalište u koliko se neko sam odjavi. Ko je otišao 2000.godine, i nije se odjavio, taj je i dalje u biračkom spisku, a taj čovjek svu svoju egzistenciju vezao za neku stranu državu i samo što se nije odjavio on se nalazi u biračkom spisku. Mi tražimo da se poštuju standardi prilikom evidencije registra prebivališta i nudili da to se ne vodi, nudili da svi državljani glasaju, to nećete.

Sljedeća ponuda Demokratskog fronta je bila za ove koji se nalaze u biračkom spisku, a nijesu popisani, lako je te izdvojiti da se provjeri koji od njih u poslednjih godinu dana barem jednom ušao u Crnu Goru. Ako je jednom ušao u Crnu Goru mi smo bili spremni da mu priznamo prebivalište od 24 mjeseca, ni to nećete. Šta hoćete? Mislite da smo mi spremni da se pokoravamo tome što vi želite, nijesmo, jedini je izlaz, i vi da ste na našem mjestu, rekli bi da je jedini izlaz da se pobunimo protiv toga. To je prirodno i to će se desiti.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega.

Biće prilike, vjerovatno, mimo ove rasprave da pričamo i o tome.

Izvolite.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Gospodine Đukanoviću, birački spisak i popis stanovništva vrlo precizno, a time i broj punoljetnih građana prema jednom ili drugom izvoru ne može se upoređivati iz razloga različite svrhe, cilja i metodologije koja se koristi, vi to odlično znate. Pravni osnov i kriterijum za evidenciju građana prema biračkom spisku i pravni osnov za statistički kriterijum za određivanje broja stanovnika prema popisu su potpuno različit i to znate, kriterijumi za određivanje broja punoljetnih lica prema biračkom spisku su državljanstvo, punoljetstvo i najmanje dvije godine prebivališta u Crnoj Gori. Što se dokazuje ličnom dokumentacijom. Kriterijumi za određivanje broja punoljetnih građana, izjava ispitanika, da je punoljetan kao i njegova izjava o uobičajenom mjestu boravka i namjeri i planu boravka u Crnoj Gori shodno međunarodnoj statističkoj regulativi. Zbog različitih kriterijuma kao i različitih definicija prebivališta i uobičajenog mjesta boravka, a pojam punoljetni građanin prema biračkom spisku ili pojam stalni punoljetni građanin prema popisu nisu uporedivi. Shodno statističkim kriterijumima mnogi državljani Crne

Gore koji mogu ili imaju biračko pravo ne čine stalno stanovništvo prema popisu iz razloga što njihovo uobičajeno mjestno boravka u kritičnom trenutku potpisa, znači 31.marta nije bilo u Crnoj Gori. Imamo dobar dio studenata, imamo dobar dio ljudi koji su u Bijelom Polju, a bili su na stucijama u Baru ili Podgorici a nisu se bili potpisali ili su van Crne Gore kad govorim o njima.

Takođe, stanovništvo Crne Gore ne čine ni mnogobrojni državljani Crne Gore koji duže od godine dana žive u inostranstvu dok sa druge strane oni mogu da čine broj punoljenih građana prema biračkom spisku ili stanovništvo Crne Gore prema popisu ne čine državljani koji žive u inostranstvu kraće od godine, ali su članovi njihove porodice u trenutku popisa iskazali namjeru ili plan da će oni boraviti van Crne Gore duže od godinu dana, dok sa druge strane ta lica mogu da čine broj punoljetnih građana prema biračkom spisku. Mislim da sam bio potpuno konkretan.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Đukanoviću, možeproceduralno, ali se meni obratite i recite u čemu sam pogriješio samo.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine Mustafiću, Poslovník zahtijeva da se govori istina. Gospodin Milošević se poslužio jednom nekorektnom argumentaciom. On je nešto brzo isčitao u nadi da ljudi to neće razumijeti nego da je nešto pričao. Suštinski ko je pažljivo slušao, gospodin Milošević je potvrdio sve što sam pričao. To je suština. Gospodin Milošević zna, neka ustane, dajte mu toliko prostora, da gospodin Milošević, ima pravnike oko sebe, definiše šta znači imati prebivalište 24 mjeseca.

Da Vas podsjetim, gospodine Miloševiću, definisali ste u Zakonu o državljanstvu šta znači imati boravište od deset godina. Zna li šta ste tamo naveli? Ko ima boravište

u koliko odsustvuje preko tri mjeseca boravište mu se resetuje na nulu. Što to ne primijenite na prebivalište, gospodine Miloševiću, koje je jača kategorija. Onda bi ogroman broj birača bio izbačen sa biračkog spiska.

PREDSJEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega.

Iz teme smo izašli. Ipak, nije ovo tema, tema su dva zakona o kojima raspravljamo, a treći je povučen iz procedure koji se tiče ovoga.

Kolega Damjanović ima riječ, a neka se pripremi kolega Popović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Mustafiću.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, ministre Konjeviću sa saradnicom,

Da i ja dam prilog diskusijama koje su ovdje išle sa tezom da se ne može parcijalno razmatrati Izborna zakonodavstvo već je to set od, po nama u SNP-u, četiri predloga zakona, odnosno četiri zakona koji regulišu oblast izbor odbornika i poslanika, birački spiskovi, registri prebivališta i boravišta i svakako državljanstvo.

Negdje oko procedure čuo sam da je ministar Konjević rekao da skida ovo sa dnevnog reda. Podsjećam da se članom 92 Poslovnika kada se utvrdi dnevni red radi po istom, a da je članom 147 predviđeno da se on može povući do kraja pretresa, što znači da imamo nedefinisanu stvar da li ga povlačimo iz procedure ili ćemo ga ostaviti za neki drugi period. Ono što je gospodine Konjeviću interesantno, jeste što je ovaj zakon koji je povučen 07.novembra ušao u proceduru, nakon gotovo pet mjeseci. Nakon pet mjeseci mi ovaj zakon povlačimo iz procedure, a dva predloga zakona koja su stigla prije mjesec dana ovdje raspravljamo. To je bio razlog zašto sam na Kolegijumu uskratio svoju saglasnost za namjeru da se konsenzualno ovo povuče iz

dnevnog reda, jer sam smatrao da se mora raspravljati u paketu o sva tri predloga zakona, po nama i o državljanstvu.

Imamo ovu raspravu koju imamo, kratko da podsjetim, SNP, kolega Konjeviću, takođe kao i SDP nije glasao za Izborni zakon to ste propustili da kažete, da se podsjetimo. Da kažem da sam očekivao od kolega da to kažu.

Možemo li imati ovdje malo mira potpredsjedniče?

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Molim kolege da zaista vode računa, da slušamo diskutante.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Dakle, u odnosu na ponuđena rješenja koja neko naziva rješenja tehničkog karaktera i diskusije koje sam ovdje pažljivo slušao, jednu stvar bih želio ovdje da otklonim. Očekivao sam da će prije svega kolege iz manjinskih partija iću i pravcu donošenja dva zakona, Zakon o izboru odbornika i Zakon o izboru poslanika, ako ništa ono zbog dvije ustavne norme koje još uvijek nisu implementirane. Podsjećam na normu koja se tiče, ko ima pravo da glasa, to je biračko pravo član 45 Ustava. Jednostavno, od nas naš evropski partneri traže i to će biti uslov za Evropsku uniju da se promijeni Ustav i da se na lokalnom nivou omogući građanima koji nemaju državljanstvo, a imaju prebivalište, status da glasaju. To ne možemo da uradimo bez posebnog zakona.

Očekivao sam da se razradi norma iz člana 79 stav 9 o autentičnoj zastupljenosti manjina. To je put da se zaista i manjinski narodi do kraja zaokruže u ovaj dio koji se naziva Izborni zakonodavstvo, na način da vuku preferencije. Jedno mišljenje ovdje je veoma problematično, a to je da se neće dozvoliti da se jedna zakonska i ustavna

norma primijeni, a to je da onaj koji je odselio iz Crne Gore i ko je možda uzeo i državljanstvo iz druge države, bio to pravoslavac, musliman, Albanac i tako dalje, on će po svaku cijenu ipak glasati u Crnoj Gori, bez obzira što tamo živi 20 - 30 godina i on nema prebivalište. Ključna norma iz Zakona o registru prebivališta i boravišta koji nije na dnevnom redu i zašto je povučen, je jedna jedina i bez te norme nema fer izbornih uslova. To je norma koja se tiče člana 12 i odredbe prebivališta.

U ovoj normi gdje se govori o odjavi prebivališta za razliku od prijave prebivališta nema obaveze zakonskog organa da utvrdi da je neko odjavio prebivalište, odnosno da je dužan to da uradi i da se kazni ako to ne uradi. Živi 50 godina u Americi, dolazi po volji da glasa ili mjesto njega neko drugi glasa. Dakle, ovdje se ne radi o nacionalnosti toga ko živi vani nego se radi o političkoj preferenci, jer ako vlast utvrdi svojim mehanizmima da je on glasač opozicije brišu ga automatski, onog momenta kad policija "izađe na mjesto" i utvrdi da on nema prebivalište, gotovo. Za nekoga nikad neće izaći, jer zna da glasa vlast. To je ključno, to je suština. Nema rasprave o Izbornom zakonodavstvu i to je suština, kolega Đukanoviću, onoga o čemu ste Vi pričali, bez te norme. Neko je rekao da nikad neće dopustiti. Rekao sam, nikad neću dopustiti da se krši zakon i Ustav i da se nešto što je zakonska obaveza, da onaj koji nema prebivalište se skida iz spiska, da oni i dalje budu na spisku i eto vam tih desetine hiljada ljudi i razlike u odnosu na ovo o čemu pričamo.

Sa druge strane, možda je ovdje trebalo razgovarati o nekim normama koje će stvoriti zaista jednu ozbiljnu političku utakmicu. Dozvolite minut prekoračenja, pola minuta, jer su mi uzeli prije sa raspravom. Šta je sa normom člana 43 stav 1 od 0,8% potpisa. Možda je i to bilo za provjeru, da se i tu napravi malo ozbiljni sistem pa da se malo više potpisa pokupi uoči izborne utakmice. Dobijamo svašta na izborima, i neke fiktivne liste koje su uvijek u funkciji vlasti. Dakle, bez jedne ozbiljne objedinjene, konzistentne rasprave o četiri predloga zakona, po nama u SNP-u, gdje bismo zajednički došli do konsenzusa i napravili najbolje moguće Izorno zakonodavstvo, čini mi se da je ovo besmisleno. Podsjećam na kraju i završavam, da smo sadašnji Zakon o izboru odbornika i poslanika od 1998. kada smo ga donijeli promijenili ravno 14

puta, ovo je 15 izmjena za 16 godina. Godišnje po jedan jedini put. Jesmo li dobili dobro izbornu zakonodavstvo? Nismo.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Damjanoviću.

Dajem riječ kolegi Andriji Popoviću, a neka se pripremi poslanik Pavlović.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažena predstavnice Vlade, poštovani građani i građanke Crne Gore, crnogorske dijaspore,

Što se tiče samog Predloga zakona o izboru odbornika i poslanika mislim da neću čitavu diskusiju, svih pet minuta, ali ću ukazati na par stvari.

Mislim da je ovo dosta racionalno rješenje, ali je pitanje koliko je efikasno. U okviru Liberalne partije povodom ovog predloga smo napravili jednu mini anketu i ispalo je da oko 20% građana koji imaju mobilni telefon ne umiju da prime niti da pošalju SMS poruku. Zbog toga je Liberalna partija predala amandman koji glasi, kako bi se ovo dodatno ojačalo,

Javni servis će dan nakon zaključivanja biračkog spiska objaviti telefonski broj prema kome će pozivi biti besplatni, a koji će birače obavještavati o informacijama važnih za ostvarivanje biračkog prava.

Obrazloženje: Zbog znatnog broja birača koji su korisnici mobilne telefonije, a ne znaju da prime niti pošalju SMS poruke, a radi se uglavnom o starijoj populaciji i potrebno je omogućiti pristup informacijama važnim za ostvarivanje biračkog prava. Naravno o ovim amandmanu će biti govora na odborima.

Ukazao bih, o tome je bilo puno diskucije, ali mislim da o ovoj nije konkretno na ovaj problem, problem je taj što Crna Gora nije Švedska, nije skandinavska država. Crna Gora ima puno sela u opštinama, naročito na sjeveru koji po 10 - 15 dana nemaju struje. Dakle, ja konkretno, moja ujčevina je Bare Kraljske, Vasojevići o tome sam juče pričao, tamo sam često, oni po 10 - 15 dana nemaju struje. Znači, nema prijama mobilne telefonije, nema SMS-a, nema punjenja telefona. Što sa tim ljudima? Nije to samo pitanje Kolašina, takvi su Rožaje, Žabljak, Plužine, Šavnik, Gusinje, Andrijevića i da ne nabrajam.

Zbog toga ti ljudi neće moći, naravno, mi možemo da molimo Boga i Alaha, da se izbori ne sprovode u tom nekom periodu zimskom od te tri, četiri mjeseca, kad oni uglavnom nemaju struje, nemaju električne energije, a da se sprovode u tom nekom periodu godine od sedam osam mjeseci. Znači, oni ne mogu biti obavješćavani ni putem elektronskih ni štampanih medija. To je isto problem koji evidentno je da imamo. Naravno, dok ne dođemo na neki nivo te neke skandinavske zemlje da je nepojmljivo da neko nema električnu energiju preko pola sata. Nama se dešava, svi smo svjedoci toga po 10 - 15 dana nemaju ljudi na selu struje i sve ovo pada u vodu, čitav ovaj Predlog zakona o izboru odbornika i poslanika i ako mislim da to jeste racionalno rješenje, ali je pitnaje da li je i efikasno. Mi ga moramo na neki način dodatno ojačati koliko možemo. Ne smije biti diskriminiranih građanki, građana, ne smije biti diskriminiranih birača. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Popoviću.

Sigurno da ima djelova koji nemaju struju i po više nedjelja, ali ono što sam vam skoro pročitao jeste podatak da u Crnoj Gori ima milion i 300 hiljada mobilnih telefona. Znači, 2,1 po glavi stanovnika, mnogo više nego birača.

Izvolite, kolega Pavloviću, Vaš je red.

KOČA PAVLOVIĆ:

Može birača, ali manje nego špijuna, tako kažu Buksovci. Buksovci kažu Crna Gora je jedina država koja ima 1,7 špijuna po glavi stanovnika.

Ovdje je danas bila priča o jednom tehničkom zakonu koji je u stvari bio tehničkim izmjenama jednoga značajnoga zakona što je bio naravno povod za, da kažem, razgovor o cjelokupnoj situaciji kada je u pitanju legitimitet izbornog procesa, povjerenja u izborni proces, krađe izbornog procesa, manipulacije, sve ono što je bilo u aferi "snimak 11" što je sad u aferi "snimak 2" iz koje jasno vidimo da se, nije ona samo radila o tome da izbore kadu, namještaju, planirano itd, zloupotrebljavaju državne fondove samo DPS, nego se radi prosto o kompletnom da kažem sistemskom, sistematskom potkradanju od strane kompletne koalicije. Nema nikakve razlike između DPS-a i SDP-a i to sad vidimo, to mi iz PzP-a pričamo već duže, ali sada je crnogorska javnost u prilici to da vidi. Ali, bile sui da kažem, reminiscencije na to zbog čega smo mi u ovoj sada situaciji, zašto se ovim pitanjima bavimo, da li smo sad napredovali u odnosu na prije dvije godine itd. Bile su interpretacije od strane kolega iz DPS- a da smo mi ušli u jednu reformu izbornog procesa u osnaživanje izbornog procesa, jer su oni velike demokrate. Da vas podsjetim, nijesmo. Mi smo ušli zato što ste krali izbore, to da kradete izbore to je bilo jasno ne samo na osnovu afere "snimak" nego i na osnovu onoga što se dešavalo u predsjedničkoj kampanji na predsjedničkim izborima nakon koje su svi znali da su izbori pokradeni. Ne samo javnost crnogorska, ne samo evropska koja je to zapisala u svojim dokumentima izrazila da kažem rezervu prema legitimitetu tih izbornih rezultata, nego čak i vi u Demokratskoj partiji socijalista ste to znali ono veće inače ne bi se onako na guranje tobože ni predsjednik izvodio na binu. Svi to znaju. Prema tome, mi smo ušli u jedan, suočili smo se sa jednim problemom, jer 2012. u suštini mi smo u žestokoj političkoj institucionalnoj krizi. E sad da vas pitam. Tada je, da vas podsjetim, Demokratski front napustio Parlament, pa se onda vratio kako bi realizovali neke, jer nam je obećana kooperativnost i bili smo i ne samo od strane SDP-a nego i posredno od strane vladajuće većine kompletne, a i od strane Evropske unije, da se vratimo u Parlament kako bi u njemu razriješili aferu "snimak", šta smo uradili? Nula. Kako bi vratili povjerenje građana u izborni proces, jesmo li vratili?

Ne, rezultat, nula. Kako bi izvršili ustavne promjene, šta smo uradili? Kozmetičke ustavne promjene izvršene bez Demokratskog fronta. Da bi izabrali VDT- a, jesmo li ga izabrali? Jesmo bez Demokratskog fronta, bez najjače opozicione strukture koja je inicirala sve te promjene. Dakle, to je prevara koju ste vi priredili građanima Crne Gore, a koja je kasnije rezultovala svim onim što je uslijedilo i onom prevarom velikom u Podgorici takozvane koalicije, ne znam kako se zvala, Evropsko lice itd.

Dakle, kolega Đukanović je vrlo jasno definisao problem s kojim se suočavamo i kad kažete bilo kome od vaših sagovornika na Zapadu, nepotrebno je da mu objašnjavate dalje. Kad kažete, Crna Gora 630 hiljada stanovnika, 474 hiljade po popisu punoljetnih građana, a 506.212 birača. Kako? I šta vi sad kažete? Vi kažete, nijesu to kredibilni rezultati, to vi sad kažete. Znači, ti rezultati nijesu kredibilni. Ajde kolega Miloševiću da utvrdimo jesu li ili nijesu? Ankentni odbor na čijem sam čelu bio, ja kao član Ankentnog odbora koji kao što znate po Zakonu o tajnim podacima ima pravo pristupa svim tajnim podacima. Dva puta je do sada tražio i tada, a i poslije toga u dva sudska postupka pred Upravnim sudom ove države je tražio da mu se dostave ti podaci sa popisa kako bi ih uporedili sa biračkim spiskom i utvrdili poimence, ko su ti fantomski stotinak ili 70 hiljada birača u biračkom spisku? I znate šta se dešava, vaš MONSTAT neće da ih da, suprotno Odluci Upravnog suda. Dva puta Upravni sud, juče smo imali treći put, ni po treći put nećemo odustati. Mi pokrećemo postupak pred Upravnim sudom da utvrdimo o čemu se tu radi. Ko tu mulja? Ali, vi ne dozvoljavate gospodine Miloševiću. Vi ... zato što je to okvir unutar koga pravite.

Samo jednu stvar da kažem gospodo iz DPS-a, gospodo iz Bošnjačke stranke, gospodo iz vladajuće koalicije, nemojte da polemishete sa Ustavom Crne Gore u ovome domu. Ako imate nešto što vam se tamo ne sviđa, a očigledno vam se ne sviđa rezidencijalni uslov koji je jasno definisan u Ustavu kao uslov za glasačko pravo, za ostvarivanje glasačkog prava. Molim vas pokrenite inicijativu za izmjene Ustava Crne Gore. Nemojte ovdje sa nekakvom kvazi patetikom, sa nekakvim krokodilskim suzama nad sudbinom naših iseljenika da polemishete s Ustavom.

I druga stvar, evo ih promjene, kolega Mustafiću , evo ih promjene Zakona o izboru odbornika i poslanika. Zašto sada ne sprovedemo ono što su vama i meni rekli

svi iseljenici? Oni žele da glasaju u diplomatskim predstavništvima na način na koji to radi svaka demokratska država u Evropi. Zašto Vi to ne dozvoljavate gospodine Miloševiću? Zato što vam to neće, to će vam ukinuti mogućnost za manipulaciju sa tim glasačima. Zato što je nemoguće sprovesti one pritiske krađe i manipulacije koje inače sprovodite na biračkim mjestima na kojima su ti ljudi upisani po Crnoj Gori.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Popović komentar, je li tako, tako sam shvatio?

Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem.

Samo zbog javnosti na tvrdnje poslanika Pavlovića, Liberalna partija članica koalicije na državnom nivou, Liberalna partija nikad nije zloupotrijebila državne resurse, vjerujem i da neće nikad to uraditi i molim vas da nas ne koristite u ta vaša prepucavanja. Ovdje državni organi trebaju da ustanove da li je bilo kod bilo koje članice vladajuće koalicije, da li je bilo zloupotrebe državnih resursa u partijske svrhe. Mi se posebno zalažemo, Liberalna partija se zalaže za jačanje institucija. Znamo da su prilično slabe i krhke ali ipak molim vas da vodite računa kada govorite o članicama vladajuće koalicije, dakle ima ih sedam, sedam članica vladajuće koalicije, koja je koristila službene resurse u partijske svrhe koja nije, za koju je dokazano za koju nije itd. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Popoviću.

Izvolite, odgovor na komentar kolege Popovića.

KOČA PAVLOVIĆ:

Dakle, narod vrlo jasno kaže, ja mislim da je to nesporna mudrost narodna, možda se oko toga ne slažemo ali evo ja ću je javno iznijeti "skim si takav si" i onaj ko želi da se ogradi od afere "snimak 1" od afere "snimak 2" ili SDP "snimak" i od ostalih afera, a da ne govorim o onome šta se dešavalo u Beranama. Od one skandalozne krađe koja je bila u Beranama, sprovedena dijelom, a onda smo je zaustavili i pobijedili. Taj ko želi da se od toga ogradi, može vrlo jasno da se ogradi, izađe iz koalicije da ne bude sa lopovima u koaliciji.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Pavloviću, birajte riječi, ipak je ovo parlament.

KOČA PAVLOVIĆ:

Načelno govorim.

Ne, ne, načelno govorim.

Govorim u duhu narodne: "S kim si takav si".

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Pavloviću, riječ lopov nije primjerena ovom Parlamentu. Ipak, nije ovo ulica.

KOČA PAVLOVIĆ:

Ok. Dakle, o čemu se ovdje radi? Ovdje se kolege polemiše sa ustavnom normom Ustava suverene međunarodno priznate države Crne Gore. Godinama je ovdje DPS zloupotrebjavao jednu epizodu u kojoj je jedan ovdje poslanik svojevremeno negirao legitimitet i legalitet toga Ustava. Ginuli su, padali i plakali godinama ovdje, a sada upravo oni negiraju taj Ustav ove moje i naše države. Mi to nećemo dozvoliti i mi tražimo samo da se dosledno sprovede Ustav Crne Gore.

Sada ću vam reći, gospodo i javnosti, zašto neće vladajuća koalicija da dozvoli da naši iseljenici glasaju u diplomatskim predstavništvima kao što rade sve države iz okruženja su to uradile, sve države u Evropi su to uradile samo DPS neće. Znete li zašto? Pa objasnio je kolega Džavid Šabović. Kad su zadnji put bili lokalni izbori, kad je pričao o tome, kako je vidio da je jedan čovjek glasao koga on zna, koji živi u Luksemburgu, pa ga je zvao i rekao mu: Dolazio si u Plav da glasaš, a nijesi mi se javio, a ovoj mu rekao, ja nijesam dolazio niukakav Plav. E a znate li koliko ih ima, kolega Popoviću? 70 hiljada takvih.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolega Pavloviću.

Želite li proceduralno?

Samo možete tako, drugačije ne možete.

A komentar na diskusiju.

Kolege Miloševića ili kolegice Šćepanović, ne znam ko se javio.

Ko se javio od vas dvoje?

Pošto je elektronska prijava bila kolegice Šćepanović, pa sad ne znam.

Izvolite, kolega.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Komentar, nema problema.

Prvo, Zakon o izboru odbornika i poslanika zadnji donijeli smo zajedno, demokratski front i demokratska partija socijalista ovdje, tako da nije to donešeno na

različite i nijesu glasali Socijalistička narodna partija, to je tačno. Vjerovatno je to bio jedan taktički potez.

Što se tiče ovdje krađe izbora. Stalna tema koja je prisutna duži period vremena. Kad se okrenete onome što je šansa i koje su rezerve kod vas i da približite građanima vašu politiku, a mislim da ćete imati mnogo bolji rezultat nego da se bavite temama koje građani potpuno jasno prepoznaju.

Kad govorite o fantomskim biračima, govorite da neko glasa na nekom mjestu, potcjenjujete prisustvo vaših ljudi, koji je, na svakom biračkom mjestu iz opozicije najmanje je četiri, sa posmatračima osam i ti su svi ljudi nepismeni ili potkupljeni, to su vaši ljudi o kojima govorite da oni ne mogu da glasaju u tom momentu. Potpuno sam bio ovdje jasan što se tiče ustavnih promjena, njih je izabrala, ovdje je bila 3/5, 49 poslanika. VDT-a takođe 3/5 većina 49 poslanika u ovom domu ovdje.

Glasanje u diplomatskim ovdje predstavništvima, niko iz DPS-a, znači o toj eksplicitno, niko nije govorio o toj normi. Da pokrenemo pitanje pa da vidimo i tu mogućnost, da razgovaramo o tome, nije ništa sporno. Ali, ljudi vi hoćete da osporite ljude koji dolaze u Crnu Goru, oni dolaze ovdje po nečijem nagovoru i oni dolaze zato što su prisiljeni da dođu iz Frankfurta iz Amerike iz Luksemburga itd da bi glasali za Demokratsku partiju socijalista. Ne, nego zato ako glasaju za Demokratsku partiju socijalista imaju najsigurniju ponudu ljudi ovdje koji žive u Crnoj Gori. Eto zbog toga glasaju.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Izvolite, kolega Pavloviću, odgovor na komentar.

KOČA PAVLOVIĆ:

Gospodine Miloševiću, ja nijesam rekao da ti ljudi dolaze. Problem je u tome što ne dolazi najveći broj njih, ja sam razgovarao i to znaju iz vašeg poslaničkog kluba, bili smo zajedno, razgovarali sa jednim brojem naših iseljenika po svijetu. Njihova procjena recimo je dominantna za 10% njih, 15%,20% dođe da glasa kad su izbori i to smo

govorili o izborima koji njih direktno tangiraju lokalni. Znači, o lokalnim izborima smo govorili.

Znate li šta je ovdje problem očigledni? Što kada pogledate birački spisak glasalo ih je 80% ili 90%. Imate sad aferu u Makedoniji gdje se govori o snimljenim razgovorima između čelnika vladajuće koalicije, gdje se govori, izmeđuostaloga, o tehnikama izborne krađe, pa jedna od tehnika je da uradite dokumenta nekim ljudima i da na njihova imena sa tim urađenim dokumentima oni glasaju na neka tuđa imena ljudi koji su u biračkom spisku, a koji dugo nijesu tu i sasvim izvjesno toga izbornoga dana neće biti tu.

Dakle, gospodine Miloševiću, kada neko 20 godina živi u inostranstvu, kada se pojavljuje, tobože pojavljuje ili se pojavljuje svaki put neki drugi koga dovede Demokratska partija socijalista autobusom iz okruženja bilo iz Bosne, bilo iz Kosova, Albanije, Hercegovine itd. Kada se tako neko pojavljuje, ko će njega fizički da identifikuje? Niko, gospodine Miloševiću. To je problem, gospodine Miloševiću. Vaš premijer je rekao, ako ima osam hiljada neregularnih birača onda izbori nijesu regularni, u biračkom spisku, a 70 po našoj procjeni hiljada ih ima, 70 gospodine Miloševiću. O čemu Vi govorite? Govorite o nekakvim izbornim rezultatima. Smanjite vaš rezultat za 40-50 hiljada pa ćete dobiti realnu sliku podrške koju vi imate stvarno u biračkom tijelu. Nemojte o tome da govorimo.

Samo jednu stvar da vam kažem, trenutno će raditi po Zakonu o dijaspori, ovim iseljenicima u saradnji sa iseljenicima. Ona je sebi propisala zakonsku obavezu da radi bazu podataka tu za koju malo prije ministar reče da se ne može raditi. Šta? Može. Po kojim zakonima, koje evropske države ima pravo jedan državni organ Crne Gore da prikuplja lične podatke o državljaninu druge države. Po kome to zakonu, gospodine? Dajte, nemojte molim vas, budite ozbiljni. To su zakoni iste Vlade. Sa dva ista zakona ona dolazi pred nama, sa tri, o prebivalištu i boravištu, o izmjenama biračkog spiska i o iseljenicima.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolega Pavloviću.

Izvolite, kolega Nimanbegu.

Samo da se nešto dogovorimo. Znači, imamo još osam prijavljenih diskutanata, a vrijeme koje smo predvidjeli već ističe.

Zaista vas molim da vodimo računa o tome.

GENCI NIMANBEGU:

Samo bih želio da ispravim Vaše netačne navode, po meni su sljedeći:

Bilo kako da ste se izjasnili i procjenjivali slobodu izbornog procesa u Crnoj Gori i bilo odakle da su došli oni koji su navodno dolazili da glasaju, Vaš netačni navod je bio što se tiče Albanije, rekli ste Albanije da su dolazili.

Ne, ima veze, jer bilo koji pravni osnov da su dolazili mogli su dolaziti po prebivalištu, mogli su iz svih bivših jugoslovenskih država. Albanija je 15 godina bila izolirana sa Jugoslavijom i tako da to nema osnova, Vaš navod. Samo se tu molim vas ispravite.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Kolega Nimanbegu, ja nijesam pomenuo Albaniju onako da kažem ciljano. Nemamo, kao što znate, mi u opoziciji, nemamo dovoljno je da kažem istražne kapacitete da to utvrdimo, da imamo mi bi fizički se tome suprostavili, ja pvri.

Znači, bio bih na prelazu da sačekam taj autobus, da ga gađam kamenjem da ne dozvolim da uđe u Crnu Goru i da posluži da se učestvuje u krađi izbora koja se svaki put dešava.

Što se tiče Albanije, mene prvo čudi što se Vi javljate ovdje kao nekakav, da kažem, zaštitnik u ovome domu države naše susjedne.

Mogu samo da kažem da se ta Albanija pojavljuje kao kontigent iz koga se dovoze glasači na izbore u Makedoniji, poslušajte snimke. Poslušajte snimke telefonskih razgovora. Znači, što bi rekao naš narod i Zabjelčani, nijesu im usta dlakava. Ja nijesam niti imam kontrolu nad crnogorsko-albanskom granicom niti imam bilo kakva iskustva i saznanja o tome, nego Vam kažem da je to već u cijelom regionu kod svih

ovih balkanskih autokratija, to je standardna metoda pribavljanja fizičke radne snage koja treba na izborima da glasa na tuđa imena ljudi naših koje je ova vlast, gospodine Nimanbegu, očerala iz ove države. Pa ne pripada ova Crna Gora ovoj vlasti, nego pripada tim ljudima koji su jednako kao što pripada meni i Vama.

Znači, tim ljudima koje je ova vlast očerala i to je cijela ironija. Prvo poćerate ljude napolje, poćerate, pa onda poslije toga uzimate njihova imena, prezimena i identitete i na njihova imena i prezimena dolaze drugi da glasaju koje vi kupite toga dana. To je dvostruka viktimizacija tih ųrtava onoga perioda u kome je ova vlast istjerala te ljude.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Dakle, već ističe ustanovljeno vrijeme za ovu raspravu.

Zamoliću, da bi ipak ispoštovali sve one koji su prijavljeni da govore, da ih ćujemo, ali da se uzdržimo od komentara.

Ja vas molim da u daljem radu nemamo komentara.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Imao sam obavezu u 14,30h, odložio sam je za 15,00h. Ja u 15,00h već moram biti na sastanku, uz izvinjenje, ja mogu doći sutra, mogu doći kako god.

Ne, ne, nemam nikakav problem, ali dozvolite da uvaųim ljude sa kojima sam dogovorio sastanak u 14,30h jer sam obaviješten jutros da u 11,00h poćinjemo i trajemo tri sata uz molbu da povučemo Zakon o registru boravišta i prebivališta do naredne sjednice, jer on zahtijeva tri sata posebno, ja sam to i uradio. Ali, molim vas evo prosto ne, nemam drugi naćin.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Znaći, moųemo do 15,00h da završimo raspravu ukoliko bi samo jedan predstavnik vlasti i jedan predstavnik opozicije govorio.

Da li smo saglasni oko toga?

Imamo li saglasnost oko toga?

Izvolite, kolega Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Ja mislim nakon ovoga što je saopštio ministar Konjević da je on zainteresovan da o jednoj vrlo važnoj tački raspravljamo i sutradan, a s obzirom da je veliki broj kolega iz opozicionih redova zainteresovan za diskusiju, mislim da ne bi trebalo da uskraćujemo mogućnost da se čuje i njihov stav i recimo da radimo do 15,00h do kad ministar ima obaveze, pa da onda nastavimo sutra u 11,00h ili 12,00h shodno planu rada u Skupštini.

Znam da je na Kologijumu saopšteno da se radi tri sata, ali je i na samom Plenumu došlo do promjene gdje je utvrđeno da prvi krug traje 10 minuta i mi smo u prvom krugu, potpredsjedniče Mustafiću, potrošili dva sata. Dava sata, a ostale kolege su trebale sve da se zbiju u taj cajtnut od sat vremena koji je evo, došlo je do određenog pomjeranja i mislim da je svima u interesu da oko ove tačke dnevnog reda vodimo jednu konstruktivnu raspravu i sutra. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Apsolutno, slažem se, to je stav poslaničkog kluba, uvažavamo.

Nastavljamo do 15,00h, nakon toga ćemo prekinuti raspravu i sutra je nastaviti u onom broju govornika koji ostanu. Ja drugačije rješenje ne vidim, ako misnitar može da bude tu.

Izvolite, ministre.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Znači, u 11,00h je Vlada. Naravno, neko od pomoćnika će otići na Vladu, što se mene tiče ja sam se samo držao procedure i pravila koje ste mi vi rekli.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Je li sad uredu?

Hvala vam.

Izvolite, kolegkinice Šćepanović.

Proceduralno, je li tako?

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Smatram da nema razloga da za sutra nastavljamo raspravu pa ko stigne od kolega stigne, ko ne stigne nije prvi put.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolegice. Ali, imamo stav Poslaničkog kluba, imamo razumijevanje ministra i ja mislim da smo to riješili.

Daćemo riječ kolegi Škrelji.

Shvatio sam da smo se dogovorili, svejedno.

Kolega Aprcović, izvolite, a poslije kolega Stanić.

ŽELJKO APRCOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Izvinjavam se, gospodinu Škrelji, s obzirom na činjenicu da je na Kolegijumu predsjednika Skupštine bilo dogovoreno da bude tročasovna rasprava povodom predloženih izmjena i dopuna Zakona o izboru odbornika i poslanika i izmjena i dopuna Zakona o biračkom spisku. Smatrao sam da treba po jedan iz kluba da razgovara do okončanja rasprave kako je to dogovorio Kolegijum. Međutim, vidim danas da je prvi krug diskusija trajao onoliko koliko je trajao. Mislim da smo se udaljili od teme koja je danas na dnevnom redu i želim sebi a i javnosti radi da osvježim pamćenje svima nama koji smo skloni zaboravljanju u dijelu koji se odnosi da smo mi prošle godine gospodo donijeli izmjene i dopune Zakona o izboru odbornika i poslanika 2/3 većinom u ovom Parlamentu i pričali smo tri dana i usaglasili se konsezusom, donijeli znanči ovaj zakon sa željom da se vrati, da se postigne veći stepen povjerenja u izborni proces u Crnoj Gori.

Šta dobijamo danas u dijelu koji se odnosi na predložene izmjene i dopune koje je Ministarstvo predložilo, a čuli smo i iz uvodnog obrazloženja uvaženog ministra Konjevića da se u tri navrata obraća Parlamentu sa željom da mi koji smo bili kreatori

predloženih zakonskih rješenja 2014. godine radi racionalnosti, radi pojednostavljenja, radi efikasnosti donesemo izmjene koje su predložene izmjenama i dopunama Zakona o biračkom spisku i izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika. I cijeli dan današnji pričamo o izbornoj krađi o aferi "snimak 1,2,3,4, 5,6" i tada u vremenu usvajanja predloženih izmjena i dopuna Zakona o izboru odbornika i poslanika pričao sam za ovom skupštinskom govornicom da trebamo normalno da se kao odgovorni građani predstavnici naroda odredimo jasno prema svim eventualnim nepravilnostima koje su uočene u izborni proces. Ali, ne mogu da preskočim da se ne vratim, kolege poslanici, na dio evidentnih grešaka koje su izbornim procesima u predhodnom periodu se dešavale u nekim opštinama koje su bile pod nečijom drugom vlasti. Tu prvenstveno mislim da su se neštedimice trošili državni, odnosno lokalni resursi u dijelu opština koje su tada držali kolege iz opozicionih političkih partija. Tu mislim na opozicione opštine u Herceg Novom i u Plužinama prvenstveno. S obzirom na činjenicu, na njihove potencijale i na njihove resurse, na zapošljavanja koja su se tamo radila, ali nikad nijesam iskoristio ovu skupštinsku govornicu da bi govorio o onome što se dešavalo, zbog toga što znam da ima određenih problema u izbornom procesu u svakoj od opština. I mislio sam da smo sazreli, da smo izmjenama i dopunama predloženih zakonskih rješenja iz 2014. godine dobili jedan kvalitetniji okvir koji bi bio pravi test nivoa demokratije, odnosno ostvarenja demokratije u jednom društvu. Međutim, vraćamo se na 2006. godinu, vraćamo se na referendum koji je odrađen po pravilima koja nijesu zabilježena na svijetu. Vraćamo se na to da je vladajuća većina u tom trenutku dovela određeni broj nekih fantom birača, a ja vas moram podsjetiti gospodo, da je tada 30 hiljada birača iz susjedne države došlo, koji nijesu imali prebivalište na teritoriji Crne Gore da glasaju protiv ove države i to se dobro zna. Ali, to je jedno prošlo vrijeme, vrijeme koje je iza nas. Pred nama je vrijeme diskusije, vrijeme dijaloga, ne vrijeme optuživanja. Ja ne znam, ali moram i sebe da prisjetim, kako se desio izborni proces u Herceg Novom? Da li ponovno izborni zakonodavstvo koje smo usvojili 2014. godine ili po nekom drugom zakonodavstvu? Kakvi su rezultati bili izbornog procesa? Da li je u tom izbornom procesu u Herceg Novom koji se desio prije nepune pola godine, učestvovali su neki fantom birači. Ja se potpuno zalažem da mi moramo da donesemo izmjene i dopne Zakona o registru o

prebivalištu i boravištu, stime ćemo riješiti dio problema. Ali, moram da vas podsjetim gospodo, kad sam u ovoj Skupštini sjedio s određenim pravnim ekspertima koji imaju bolju praksu, radi se o ekspertima iz Evropske unije, pa mi je određeni broj njih rekao da se u određenim državama reforma izbornog zakonodavstva radi po 20 i kusur godina. Zato i nečudi podatak da smo 1998. godine imali 14 izmjena i dopuna Zakona o izboru odbornika i poslanika i mislim da smo kroz izmjene iz 2014. godine došli do pravog modeliteta i do pravog puta da eventualne nepravilnosti koje su uočene u predhodnom periodu, da otklonimo i da zajednički idemo dalje.

Ne možemo se stalno vaditi na to kako smo pokradeni na izbornom procesu kad nam to odgovara, a kad nam odgovara izborni rezultat da kažemo, da ovo izorno zakonodavstvo je dobro, mislim da su kvalitetna rješenja i da je to rezultat izbora koji je sproveden u određenoj lokalnoj upravi ili na državnom nivou.

Vratimo se da zajednički donosimo zakone u ovome Parlamentu. Na sledećem zasijedanju ćemo imati izmjene i dopune Zakona o registru prebivališta i boravišta i po meni ćemo iščistiti one probleme koji se javljaju i sa lijeve i sa desne strane ove Skupštine. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega.

Sada riječ ima kolega Stanić, a zatim kolega Škrelja.

Kao što ste se dogovorili da ministar da se prekine u 15,00h.

NOVICA STANIĆ:

Ne, ne, ministar uostalom ima saradnicu pa će mu prenijeti.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Dobro, hvala Vam.

NOVICA STANIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, uvaženi poslanici, gospodine ministre, gospođo ne znam ime, poštovani građani Crne Gore,

Čitava priča danas se svela na vraćanje povjerenja u izborni proces. Šta to znači? To znači da u Crnoj Gori treba vratiti povjerenje u vladavinu prava. Ako nema vladavine prava nema ni povjerenja u izborni proces. Pa kad smo već kod vladavine prava mislio sam da pitam ministra Konjevića, nema veze što nije tu, čuje on ovo, a možda i gleda, kad će i ima li namjeru da ispoštuje presudu Upravnog suda Crne Gore i da dozvoli svešteniku Veliboru Džomiću da se vrati u Crnu Goru? Dakle, to je prvi korak vraćanja povjerenja u vladavinu prava, a time i izborni proces. Mnogi su poslanici ovdje govorili iz opozicije, ali ja mislim da je dovoljno ono što je rekla gospođa Jonica i Koča Pavlović i sve je rečeno. Ja tvrdim da nijedni izbori višestranački u Crnoj Gori nijesu bili ni slobodni ni demokratski. Pogotovu to nije bio referendum. Taman posla da je najvažnije glasanje u Crnoj Gori bilo slobodno i demokratsko. Nije. Sjećam se tada je bila formirana neka komisija od vlasti i opozicije da kontroliše ove registre prebivališta i boravišta po centrima bezbjednosti, ali je tamo rečeno, e ovdje je crvena linija, dovde možete da dođete, a ovo je dalje državna tajna i državna bezbjednost i nije se moglo dalje i desilo se što se desilo.

Šta je fenomenologija svega ovoga što se dešava i zašto se dešava? Zato što u Crnoj Gori i dalje je na snazi ona čuvena, da cilj opravdava sredstvo. Dakle, sva su sredstva dozvoljena kad je u pitanju da se ostvari određeni cilj, a cilj je da se ne dozvoli domaćim izdajnicima da dođu na vlast. A ko su domaći izdajnici? Oni koji su na referendumu glasali zaboga protiv svoje države Crne Gore iako je to bilo po svim propisima dogovoreno, ali oni koji su bili za zajedničku državu oni su proglašeni domaćim izdajnicima i taman posla da im se dozvoli. Sjećate se, u jednom trenutku kad je malo zaličilo da bi SDP mogao napraviti koaliciju u Podgorici, kako su skočili prvoborci, a đe sa domaćim izdajnicima pobogu braćo. To nije tako samo u politici, tako vam je svuda u sportu, pa mislite li da se ovo neki dan slučajno desilo na Stadionu pod Goricom? Pa ova ista vlast, ovi koji ovo rade, deceniju ne dozvoljavaju ovim novinama koje se zovu "Dan" da izvještavaju njihovi novinari sa fudbalskih reprezentacija Crne Gore. Sjetite se šta se dešavalo na utakmici Budućnost-Partizan, ja sam navijač Zvezde. Ali, bilo me sramota kako se otima pobjeda, kako se bacaju bubrezi, vrijeđaju ljudi. Čuda se nine. A onda kad se to desilo na utakmici sa Rusijom, zaboga ne zaslužujemo ni državu ni nacionalni tim, nije nego. Pa sve se to znalo. U državi u kojoj

se socijalna pomoć koristi da bi se kupovali glasovi, pa šta drugo možete da očekujete. I umjesto da se krene s glave u Pljevljima se kažnjavaju nekakvi ljudi. Rekao sam vam i ponavljam, u Demokratskoj partiji socijalista nema poštenijeg čovjeka od Jusa Janovića, ali je njegova nesreća što je vojnik partije i da su mu rekli da zapali onu zgradu tamo u kojoj je bio direktor, on bi to morao da uradi. To je nesreća.

U Pljevljima prije nekoliko dana osniva se Savez boraca. Pa znate li šta to znači? A znate li ko je predsjednik toga Saveza boraca? Jedina bitka u kojoj je on učestvovao kad je fizički nasrnuo na pljevaljske novinare. Eto to vam je ta Crna Gora i onda se čudimo što su nam svi izbori neslobodni, nedemokratski i što nema povjerenja u izborni proces. Nadam se da će mi ministar odgovoriti na ovo pitanje iako nije bio prisutan. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Staniću.

Prije nego što uzme riječ kolega Škrelja da vas podsjetim o onome što smo se juče dogovorili i što je poslije 15,00h nastavak današnjeg rada, a to je Predlog zakona o dopunama Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti. Tako da dostavite i da se pripremite za sledeću tačku koja počinje za sedam, osam minuta.

Izvolite, kolega Škrelja i sa Vama ćemo završiti i prekinuti raspravu o ovom predlogu pa ćemo ga nastaviti sutra.

Izvolte, kolega Škrelja.

LUIĐ ŠKRELJA:

Hvala, uvaženi gospodine potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, građanke i građani Crne Gore i pozdrav ministru sa saradnicom, jer sigurno je tu pa nas čuje.

Dozvolite mi da na početku iskoristim priliku i da svim građanima i građankama katoličke vjeroispovjesti čestitam Veliku nedjelju kao najavu pred veliki događaj i najradosniji praznik hrišćanstva, Vaskrs. Znači, Hristovo vaskrsenje. Dozvolite mi da to uradim i na svom maternjem jeziku.

/Govor na albanskom jeziku/

Ja sam bio pripremio jednu diskusiju po ovoj tački dnevnog reda, ali računajući da je ova diskusija izgubila smisao jer je bespredmeta, jer odustao sam od te diskusije iz razloga što mi se sukobljavamo sami sa sobom. Mi napadamo zakon koji smo sami donijeli. Napadamo zakon kroz jedan organ uprave koji pokušava da na naša rješenja da svoje viđenje kako da realizujemo ono što smo mi izglasali u ovom domu. Tako da odustajem od onoga što sam ja zamislio da kažem, ali samo da obavještavam cjenjenu javnost i građane i građanke Crne Gore da je cilj Demokratske partije socijalista slobodni-fer izbori, kompetentni jer su fer i demokratski izbori srce svake demokratske zajednice i svakog demokratskog društva. Tako da najavljujem da ćemo bilo ko da pripremi ove izbore, znam da se neće to desiti, čak kad bi pripremila i ona Vlada u sjenci pod murvom ili nekom drugom ladovinom ili ona Vlada koja je u prolazu , a to vidimo ko je u prolazu, pobjedićemo jer ljudi se ne opredjeljuju da li ćemo imati sprejove, da li ćemo se elektronski identifikovati, da li ćemo poruku dobiti sms-om preko twitera ili fejsbuka, nego se građani opredjeljuju za ljude koji vode to i građani se opredjeljuju za program partije koji vodi. A dobro znaju da smo svih ovih godina dobili ne na osnovu tih što sam rekao i što sam naveo, nego dobiju izbore zbog toga što smo uspješno vodili ovu državu i ove građane i uspješno nastavljamo da ih vodimo do konačnog cilja ove vlasti, a to je članstvo u Evropskoj uniji i u NATO integracijama. Tako da nas to uopšte ne zabrinjava. Svako rješenje koje donosi boljitak u tom pravcu i u tom dijelu Demokratska partija socijalista je spremna da prihvati i da dokaže još jednom da je bez konkurencije kada se tiče tih stvari.

Ponavljam još jednom i završavam, ovo je moj prilog skroman ovoj diskusiji i ostavljam prostora da još eventualno neko drugi ili ministar iskoristi tu priliku. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega.

Kao što vidim, za komentar se javio kolega Labudović. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Gospodine Škrelja, tačno je, vidi se kako ste vodili ovu državu i vidi se gdje ste je doveli. Od navodno proklamovane države socijalne pravde, doveli ste je u stanje države socijalne pomoći. Ali, i to ne bi bilo najstrašnije jer i socijalna pomoć je briga države da tu socijalnu pomoć ne dijelite po kriterijumima koje određuju vaši partijski poslenici na terenu. Nemojte nas bar praviti naivnim, nemojte uvjeravati nas, vi ovo pričate za javnost, ali dobro znate da mi znamo ono što i vi znate.

Gospodine Škrelja, prije četiri, pet dana 40 miliona Francuza je glasalo na dvije hiljade biračkih mjesta, 25 godina jedva 400 hiljada glasača Crne Gore ne može da glasa kako valja na hiljadu i po mjesta, 25 godina mi pričamo istu priču. A znate zašto, gospodine Škrelja? Vaš kolega je maloprije rekao da je u prošle dvije godine ovaj zakon pretrpio 14 izmjena i dopuna. Pa da je dobar, gospodine Škrelja, sigurno ne bi trpio tolike izmjene i dopune. Ali, i da je, i bez toga nije Sveto pismo. Ali, čak i u toj varijanti gospodine Škrelja nije problem u zakonu, problem je u vašem nasilju nad zakonom, u bezakonju gospodine Škrelja, vi to znate. Kad vas je to pogađalo bili ste i te kako glasni i pominjali nekakve šlepere sa krečom i ne znam sa čime po Ulcinju itd. Kad vas god pogodi vi se sjetite da nije baš sve u redu ni u biračkim spiskovima ni u načinu korišćenja. Ali, kad to pogađa neke druge, a vama donosi benefite gospodine Škrelja onda je sve u redu. Rekli ste da smo i po tim zakonima negdje tu i tamo pobjeđivali, ne gospodine Škrelja, po ovim zakonima smo otimali pobjedu od vas, otimali od vašega nasilja, vaših aktivista, od vaših ljudi koji su spremni za to malo apanaže kojeim dajete da urade ne znam šta.

Prema tome, gospodine Škrelja, ovom kozmetikom sa SMS-ovima u 21. vijeku, to ne rješava, morat ćemo mnogo, mnogo ozbiljnije da zaoremo ne samo u zakon, kao zakon, već u način na koji se on primjenjuje. A ovo što ovih dana čitamo i tekako potvrđuje na koji način ga vi sprovodite.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Izvolite, kolega Škrelja.

LUIĐ ŠKRELJA:

Zahvaljujem se, ja sam imao prilog da skratim diskusiju, sada ću da iskoristim tu priliku.

Gospodine Labudoviću, ja mislim da ne treba nikoga više uvjeriti u ovoj državi ni ja ni vi, a najmanje vi. Da li smo mi nešto vladavinom postigli ili ne. Ja mislim da je najveće dostignuće ove države jeste to što nijesmo ostali na poziciju 90-tih godina, koji ste vi jedan od direktnih kreatora i preko dnevnika i preko aktivnosti koje ste tada uradili. Znači, po meni je to jedan veliki uspjeh koji se ne može mjeriti ni sa čim drugim. Znači uspjeli smo da izlazimo iz 90-te i da bacamo bombe po Dubrovniku, a da vi to kao epp saopštavate na svaki početak dnevnika.

To je prva stvar, druga stvar, ako vi mislite, kao opozicija, da vam je glavna kočnica na koji način ćete dobiti obavještenje, đe ćete da glasate, pa vi ste izgubljeni. Da budeš biran i da biraš je osnovno ljudsko pravo postoji stariji nego što su izašli mobilni telefoni. Vi se hvatate sada ima li neko bateriju ili nema bateriju. Vidite vi sami đe će ste stigli, pustite tu priču dajte doprinos ljudi vas neće glasati ako znaju da vam je potrošena baterija. Nego će ljudi glasati, jer znaju ako im nudiš nešto programski da će da ima boljitak za sutra. I ne samo što se izgubili bateriju, vi ste izgubili vi ste izgubili i daljinski upravljač sa građanima i tu vam nestaje baterija. Tako potrudite se da nabavite neke kvalitetne baterija koje valjda traju možda da traju 24 sata.

Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Znači, prekidamo sa ovom raspravom, nastavićemo o ovom Predlogu raspravu sutra u 11 sati. Sedmoro prijavljenih.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda - **Predlog zakona o dopunama zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti.**

Podsjećam samo da otvorim priču pa ćete vi odmah.

Posjećam da je Predlog zakna podnio poslanik magistar Aleksandar Damjanović.

Izvestioci Odbora su: Marta Šćepanović, Zakonodavnog odbora i Zoran Jelić, Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje.

Poslanik Zoran Jelić je shodno članu 69 stav 4 Poslovnika Skupštine iznio mišljenje na sjednici Odbora za zdravstvo rad i socijalno staranje.

Otvaram pretres.

Prvo koleginya Drobnyak, proceduralno, da vidim što sam pogriješio.

NADA DROBNJAK:

Ja imam pitanje za vas.

Po osnovu člana 137 Poslovnika stav 3, da li su se stekli uslovi da mi raspravljamo o ovom zakonu, jer u Poslovniku kaže, ako se Predlogom zakona stvaraju obaveze za Budžet Crne Gore, Predlog zakna razmatra i Odbor nadležan za budžet. Koliko sam ja u saznanju, a zaista sam se trudila da propratim sve Odbor nadležan za Budžet iako je imao sjednice od 18.marta od kada smo zakazili sjednicu do danas imali sjednicu, nije raspravljao, ovo nama nije dostavljen izvještaj i samo pitam, pošto uz zakon nije došao fiskalni uticaj njegov kad ćemo mi kao poslanici imati mogućnost da saznamo fiskalni uticaj ovog zakona i mišljenja Odbora.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, koleginice.

Ja bih sada mogao solomonski da kažem, naše službe su ovo procesuirale dale i sve ostalo. Ali, možemo da razmatramo ovaj predlog, a da se prije izjašnjanja i Matični odbor da pokuša u stvari da nađe to fiskalno opterećenje i da ga dade i da se odlučimo i na osnovu njega. Možemo i to, a možemo i da se dogovorimo ovdje i da odložimo za sljedeći put.

NADA DROBNJAK:

Znači mi smo spremni da bi fiskalni uticaj usmjerio diskusiju, svakako ću usmjeriti izjašnjanje pojedinih u trenutku glasanja pojedinih poslanika, poslanica nadam se. Ali, prosto želim da ukažem svima nama, vama kao predsjedavajućem, ali da upoznam crnogorsku javnost da je ovaj zakon stavljen na dnevni red mimo Poslovnika.

Znači u Poslovniku stoji član 135 Predlog zakona čiji predlagač nije Vlada, predsjednik može, ne izvinjavam se. Nego je član 130 stav 3, alineja 5. Znači, da se zakon može staviti minimum 15 dana prije zakazivanja sjednice. Zakon je stigao u skupštinsku proceduru u Arhivu 4.marta, stavljen je 18.marta na dnevni red, znači nije prošlo 15 dana, tj. skraćeni postupak, nemamo objašnjenje, zašto je stavljen po skraćenom postupku.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Evo i predsjednik Odbora za finansije i budžet.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Evo ja ću veoma kratko. Zakon je dobio konsenzusom podršku na Kolegijumu da kao stvar dogovora i što jeste i praksa ovog Parlamenta ide u dnevni red ove sjednice. To je jedna stvar.

Druga stvar, što se tiče fiskalnog uticaja, naravno ovdje je rečeno da on stvara fiskalni uticaj nemam obavezu kao Vlada da ga računamo niti ga Vlada računa, ali svakako do rasprave u plenumu, odnosno do glasanja mi možemo imati taj izvještaj o tome sa Odbora, tako da je najmanji problem. Idemo dalje u raspravu.

Hvala.

NADA DROBNJAK:

Ja se nijesam pozvala na stav Kolegijuma i na uticaje u Kolegijumu, nego sam se pozvala na Poslovnik član 136 Poslovnika možete da provjerite.

Predlog zakona ne može se staviti na dnevni red sjednice Skupštine prije isteka roka od 15 dana od dana dostavljanja poslanicima, ako ovim Poslovnikom nije drugačije određeno. Određeno je da postoji skraćeni postupak, ali da mora da postoji obrazloženje zašto je skraćeni postupak.

Ja sam samo ukazala na to, od 4. kada je Zakon predat na arhivu do 18. da od kada je stavljen na dnevni red, nije prošlo 15 dana, jer je tek 5. dostavljeno poslanicima, što je logično. Ali, svakako ni od 4. do 18. nema 15 dana, i da nijesamo dobili razloge zbog čega ide po skraćenom postupku. Ja opet kažem, mi smo spremni za raspravu, mi imamo argumente, ali vas kao predsjedavajućeg pitam šta da radimo. Jeli član 137 jasno kaže da Predlog zakona koji stvara obaveze za budžet i mi treba da imamo taj izvještaj.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Koleginice ja vam se zahvaljujem što ste spremni za raspravu i do sad je bilo Predloga zakona koji su išli bez fiskalnog tačnog proračuna i opterećenje koje sa gistikulacijom sam razumio svih klubova da su spremni da sa raspravom, tako da ćemo otvoriti raspravu, ako izjašavanje i glasanje do tada ćemo imati i stav Odbora. Znači da ovo bude jedan zajednički zaključak oko fiskalnog opterećenja.

Otvaram pretres.

Prvo, hoćemo li Damjanovića ili vama prvo?

Pa ja ovdje vidim da ide prvo poslanik Damjanović.

Izvolite uvjerite nas u ovu priču.

Izvinjavam se.

Znači, imam ovdje tačno šemu kako ide rasprava. Znači i ovo je uobičajeno.

Znači, prvo ide onaj predlagač, to je poslanik, a zatim izvjestioce Odbora, a zatim i oni koji su izuzeli mišljenje.

Izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Potpredsjedniče Raduloviću, hvala na podršci, razumijem, cijelog Parlamenta da se obavi jedna veoma važna rasprava i odmah na početku da iskažem zahvalnost kolegama iz Odbora za zakonodavstvo koji su jednoglasno dali podršku ovom Predlogu zakona. Da iskažem zahvalnost kolegama iz Matičnog odbora, za zdravstvo, rad i socijalno staranje koji su takođe dali podršku ovom zakonu. Da se zahvalim kolegama koji su diskutovali na sjednicama Odbora i onima koji su podržali i onima koji nijesu podržali iz svojih razloga u ovoj fazi ovaj Predlog zakona i svakako da se zahvalim i Uniji slobodnih sindikata sa kojom sam i sarađivao i kada sam predložio ovaj Predlog zakona.

Dakle, Predlog zakona koji sam predložio, koji se mijenjaju rješenje i Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, je prije svega razrada Ustava Crne Gore i to člana 73, gdje se

kaže u stavu 2 člana 73 Ustava Crne Gore, da država stvara uslove kojim se podstiče rađanje djece. To je ustavni princip broj jedan.

Ustavni princip broj dva je član 8 kojim se neće smatrati diskriminatorski propisi, uvođenje posebnih mjera koje su usmjerene na stvaranje uslova za ostvarivanje ravnopravnosti lica koja su po bilo kom osnovu u nejednakom položaju. Parexelans zaposlene žene koje rode više djece i svakako djeca ometena u razvoju.

Dakle, osim razrade ustavnog principa i socijalno odgovornog ponašanja i ovog Parlamenta i namjere da budemo socijalno odogovorni ne samo pisanjem Ustava, odnosno na papiru već i na djelu, ovdje u Parlamentu zaista ne vidim ni jedan jedini razlog da se ne ide ka podršci konsenzualnog o Predlogu zakona, i mislim da će ova rasprava svakako do glasanja potpuno osporiti sve razloge za protiv i već očekujem podršku od kolega u kojoj fazi nijesu podržali, mislim da se radi samo o kolegama iz DPS-a trenutno, da oni daju podršku ovom Predlogu zakona. No otom potom, ovdje se ne radi o nadgornjavanju opozicije, vlasti, ovdje se ne radi o politizaciji i to što jedan opozicioni poslanik predloži ovaj Predlog zakona. Da ga je predložio neko iz vlasti mi bi iz opozicije takođe dali podršku, kao što podržavamo sve on što dolazi od suprotne strane, a što zaista jeste ostvarivanje jednakosti, ravnopravnosti i socijalne pravde u državi Crnoj Gori.

U odnosu na to, da kažem, da se neke druge zemlje mnogo ozbiljnije bave ovim nego što je Crna Gora. Ja se zahvaljujem mom drugaru Draganu iz Nikšića, koji mi je dostavio način na koji ozbiljne države gospodine Raduloviću uređuju plaćanje poreza na dohodak u odnosu na broj članova porodice. Pa familije bez djece plaćaju mnogo veće poreze u Australiji 28% odnosno 16% u Austriji 47, odnosno 35% itd. itd. Dakle i poreskom politikom ne samo kroz ovaj Predlog zakona, nego i poreskom politikom se podstiče ovo što jeste intencija ovog Predloga zakona.

Kolega Drakić, naš analitičar u SNP-u mi je dao porazne podatke vezane za crnogorski natalitet, opadanje stope priraštaja, prosječni broj djece u familiji koji je sada 3,2. Nedovoljno za prostu reprodukciju. I eto razloga da se ovaj Predlog zakona bavi sa dvije veoma važne osjetljive oblasti. Jedna je puna zaštita djece sa posebnim potrebama, odnosno naknada roditelju tih lica i naravno drugi segment jeste, zaštita materinstva, odnosno davanje kakvih, takvih podsticaja za oporavak stope nataliteta i očuvanje biološke supstance našeg naroda. Dakle, mimo toga, nikakve druge želje ni neke posebne da kažem ideje nije bilo da se predloži ovaj predlog osim da se zaista razradi ustavni princip i da se sačuvamo kao nacija. Zašto bi majke, zaposlene žene, odnosno žene koje su radile ostvarile ovo pravo? Zato što smatramo da su to upravo najugroženija kategorija, negdje materinstvo kvalitetno i kvalitetan radni angažman u ovoj Crnoj Gori teško idu ruku pod ruku. Nešto je definitivno trpjelo i trpi, i da nebi to bilo tako i nastavljeno, evo predlog koji rješava to sa ponudom da obuhvati zaposlene ili žene koje su bile zaposlene, sada su na Birou rada svakako, a rodile su više od troje djece. Jer, je to ona granica gdje imamo ne prosto reprodukciju već povećanje nataliteta. Imaju određenu zaštitu, na način da se uvede naknada od 70% prosječne plate. Norma, koja je potpuno čista, za one koje pitaju, pa da nebi ovdje pitali procjena je da postoji negdje oko 3.040 žena koje su zaposlene, sa troje i više djece 1.564 sa više djece, manji broj koji je radio sada je na Birou rada, ostvario je ove uslove. To je negdje fiskalni uticaj, koji je na nivou od 4 do 5 miliona evra, kada se oduzme sve ono što će biti ušteda u smislu uzimanja naknade, a ne plaćanja doprinosa onih koji rade.

Neće naravno sve žene uzeti ovu naknadu, jer neke imaju mnogo veću platu, nego što je 70% prosječne plate i želim da kažem da su to fiskalni uticaji koji su marginalni kada se radi o ovako važnoj osjetljivoj temi, koji su reda 1% ili 0,5% i mjere se promilima tekućeg budžeta, i naravno sada da ne ulazim biće prilike i kao predlagač na kraju rasprave i kolege da govorimo o tome koliko je novca utrošeno u recimo Fond za rehabilitaciju itd. gdje se troše neke druge stavke, znate i sami kolege, da ako bih htio da pravim neka poređenja. Onda bismo imali neke veoma čudne cifre i ovo bi bilo veoma lako odbranljivo. I tu bih polako zaustavio ovu diskusiju u ovom uvodnom dijelu. Kažem, zahvaljujem svim onima koji su matični odbor i Zakonodavni su dali podršku, ali svim kolegama koji su dali podršku i kao što sam rekao i na odborima, ja sam spreman svakako da sve dobronamjerne sugestije u cilju boljih normi u ovom Predlogu zakona prihvatim. Naravno, o njima će se kao o amandmanima eventualnim izjasniti ovaj plenum, ja ću podržati sve što kolege budu podržali, očekujem opet da kažem. Očekuje to Crna Gora ne poslanik Damjanović Aleksandar, konsenzualnu podršku o ovom Predlogu zakona.

Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Pošto volite, sa mnom ovako konstruktivno i uvijek napomenete. Svako društvo, ima različit odnos prema potomstvu, a posebno u vremenu. Prije 100 godina, Australijanci nijesu dozvolili Kinezima i kineskoj djeci da postanu državljani u Australiji u nekim državama nema prosto nataliteta u nekim ima. Domicilno stanovništvo, pa još kad tome dodate i pola onda dolazite do jedne situacije koja je vrlo čudnovata. Što se mene tiče, ja sam za ovu bijelu kugu, koja kara Crnom Gorom, što prije da je maknemo. Đeca, su radost i budućnost naša.

Tako zapamtite to što se tiče Australije. Ali sad su vidjeli da su na grdnom mukama, pa onda fiskalno opterećenje. Puštali su i Kinezi, nije bilo tako prije 100 godina, gleda sam i film o tome.

Sad ima pravo po redu izvjestioc Odbora ukoliko želi, ne vidim ga, a ukoliko ne želi, kolega Jelić, kao poslanik koji je izdvojio mišljenje.

Izvolite kolega Jeliću.

Vidite kad se poštuje red, kako sve dođe na svoje mjesto.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Odbor matični za rad, zdravstvo i socijalno staranje na sjednici koja je održana 27.marta o.g. razmotrio je Predlog zakona o dopunama zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti koji je podnio poslanik Damjanović. Odbor je većinom glasova prisutnih poslanika podržao ovaj Predloga zakona o dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti i predložio Skupštini da ga usvoji.

Ja sam u skladu sa članom Poslovnika o radu Skuštine član 69 stav 4 Skupštine Crne Gore izdvojio mišljenje i sada želim da obrazložim svoje izdvojeno mišljenje.

Dakle, smatram da ovaj Zakon, to je moje mišljenje nije u skladu sa Ustavom Crne Gore i to sa članom 8 i članom 73.

Član 8 je vezan za zabranu diskriminacije, želim to da obrazložim. Ovim Predlogom zakona koji je podnio uvaženi kolega Damjanović, vrši se diskriminacija i to prije svega diskriminacija u odnosu na nezaposlene žene.

Dakle, ovim zakonom pravo imaju samo zaposlene žene koje su bile u radnom odnosu, ako se dostavi određeni amandman. Šta je sa nezaposlenim ženama koje imaju troje ili četvoro djece. Jeli to zemlja socijalne pravde jeli ovaj zakon ide na socijalnu pravdu.

Drugo, diskriminacija je napravljena i prema zaposlenim ženama, šta je sa ženama koje imaju manje od troje djece, a u radnom odnosu, jedno ili dvoje ili čak koje nemaju djece. Je li to diskriminacija? Ja smatram da jeste i u daljoj raspravi moje kolege će govoriti o svim manjkavostima ovog zakona.

Takođe sam rekao, i da nije u skladu sa članom 73 Ustava, koja je vezana za zaštitu majke i djeteta. Jer, je pitanje do kad status dijete ima koja je to starosna granica. Da li je to 18 godina ili više od 18 godina.

I gospodine potpredsjedniče u svakom slučaju ovaj zakon i sve zakone koje donosimo u ovom Parlamentu moraju biti u skladu sa Ustavom Crne Gore, shodno članu 145 Ustava koji stoji ispred vas, a taj dio člana 145 Ustava je obaveza nas kao poslanika i vas kao potpredsjednika Skupštine.

Dakle, to je bilo moje izdvojeno mišljenje i to je bio moj komentar na ovaj Predlog zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega na prvi krug.

Mi smo zbog racionalnosti, koliko hoćete i pitanja nema nikakvih problema. Ja sam mislio odmah da pređem na drugi krug. Izvolte ko želi da postavi pitanje.

Izvolite, kolegice Drobniak.

NADA DROBNJAK:

Da se ovdje ide, da je Zakon odnosno povećanje nataliteta i željela bih da znam da li se zaista računa da će žena koja sada planira porodicu, odlučiti se na veći broj djece i radati djecu zbog privilegije koju može ostvariti, to su banalne stvari koje su čka odvratne i da se ovdje pominju, a dešavaju se.

I to je nešto što će se možda samo djelimično riješiti ovim predlogom. To se rješava jednom surovom inspekcijom politikom da se to ni jednom više ne desi naravno. Ovdje nije intencija da se kompletan crnogorski natalitet koji stagnira i mi izumiremo kao biološka nacija riješi kroz ovaj Predlog zakona. Čitao sam, kažem dobio sam iz Nikšića interesantno štivo o tome kako se poreska politika u ozbiljnim državama u funkciji čuvanja kvaliteta prilagođava familijama koje nemaju djece, odnosno familijama koji imaju više djece, pa plaćaju manje porez na dohodak. Ovo je samo jedan pokušaj djelimično pokušaj da razradimo Ustav, da negdje budemo socijalno odgovorni i da krenemo da rješavamo ovu materiju, kao što trebamo da rješavamo i ove probleme o kojima je govorila gospođa Drobniak. I da vam nešto kažem, naravno ja sam dao argumentaciju koja je potpuno neustavna, dva člana zasnovana, nije dobro, da mi nemamo ni osnovne statističke pokazatelje o stanju zdravlja o stanju biološkom stanju

nacije, crnogorskoga naroda, odnosno naroda Crne Gore i da nam Savjet Evrope stižu neki podaci o nama, a da mi sami njih do sad nijesmo bili svjesni.

Evo toliko.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Damjanoviću, e sad prelazimo na prvi krug u ime DPS-a koleginya Drobnjak.

Izvolite.

NADA DROBNJAK:

Može li samo da ulazi ovih prvih par sekundi u vrijeme. Ja želim da poklonim kolegi Damjanoviću publikaciju Monstata demografski trendovi u Crnoj Gori od sredine 20 vijeka i perspektive do 2050, da prosto ne traži po okruženju ili negdje drugo, nego da ima. Znači, postoji, ako treba ja sam spremna da dam ovaj svoj primjer.

Može li sad da počne vrijeme? Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ja sam uvijek fleksibilan tako da nema, samo sam se, čekaj da vi možda ja to ne ponesem, pa rekoh, onda bi već bio problem tehničke vrste.

Izvolite, kolegince.

NADA DROBNJAK:

Hvala, potpredsjedniče.

Zaista, važan zakon kome se treba ozbiljno pristupiti uz podsjećanje da u ovom Predlogu zakona nije poreska politika i poreske olakšice da bi se poboljšao natalitet, nego da je u ovaj zakon ima dva dijela i to je prvi dio zakona koji treba da reguliše nadoknade roditelja, negovatelja, lica koji je korisnik lične invalidnine.

Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti su propisana kategorija lica koja se posebno štite, materijalno nadavanje i socijalne i dječje zaštite kao i uslovi za njihovo ostvarivanje.

Odredbe Predloga zakona nijesu izvedene i o njima se teško može razgovarati, kada nije uopšte definisano ko je roditelj, negovatelj.

Znači, teško je govoriti o pravima za koja ne znamo ko će ih dobiti, kako koristiti i koliki je finansijski uticaj, ja znam uporedna iskustva. Hrvatski zakon prepoznaje roditelje, negovatelje, ali je jasno definisano pod kojim uslovima ko i kako i kada prima to. Drugi dio zakona tretira pitanje naknade po osnovu rođenja troje ili više djece. Neću da pričam o tome, kako je roditeljstvo najljepši osjećaj na svijetu, kako je to odgovorna funkcija jer može da zvuči patetično, vjerujem da svi to tako osjećamo. Neću da pričam ni o višestrukoj opterećenosti žena, svuda u svijetu pa i u Crnoj Gori. Ali, hoću o tome da ova nadoknada predstavljena kao demografska nadoknada koja neće promijeniti demografsku sliku po meni povređuje ustavne principe i direktno ruši principe rodne ravnopravnosti.

Koje je ustavno pravo koje je razrađeno i predlagač zakona je o tome govorio. Nije jasno kako se mogu tretirati ove naknade za troje ili više djece. Ovo nijesu penzije,

penzije se ostvaruju prema Zakonu o invalidsko-penzionom osiguranju, kojim je utvrđeno i uslovi za starosnu, invalidsku i porodičnu penziju. Znači, nije penzija, ove naknade nijesu to i ako imaju karakter penzije po povoljnijim uslovima. No nejasno je da li su ti povoljniji uslovi dostupni majkama koje su imale tri i više porođaja ili imaju troje i više žive djece. Da li ta prava mogu ostvariti žene koje imaju usvojenu djecu, šta je sa ženama iz hraniteljskih porodica, a neću govoriti o tome kakva je nepravda prema majkama sa troje i više djece koje su nezaposlene ili koje žive na selu.

Dakle, koje je to ustavno pravo i koji su to ustavni principi koji su po meni prekršeni ovim zakonom. Prije svega, ovim Predlogom zakona se povređuje pravo koji su to ustavni principi koji su po meni prekršeni ovim zakonom.

Prije svega, ovim Predlogom zakona se povređuje ustavni princip izražen u članu 17 stav 2 Ustava. Koji kaže da su svi pred zakonom jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo. Ovdje samo zato što je neko majka troje ili više djece biva privilegovana, a podaci iz MONSTATA iz popisa 2011.govore, da u Crnoj Gori ima 81.689 žena koje su imale tri ili više porođaja, da je od njih 15.493 su zaposlene. Što znači, da ovakvim rješenjem su direktno diskriminisane 66.196 žena koje su rodile troje ili više djece. Kod svih drugih žena koje su majke jednog djeteta ili nemaju djece ove žene su privilegovane i privilegovane su u odnosu na muškarce koji jesu roditelji. Takođe, član 18 Ustava Crne Gore je povrijeđen jer država jemči ravnopravnost žena i muškarca i razvija politiku jednakih mogućnosti, muškarac i žena kao roditelji sa ovim stavljaju u neravnopravan položaj. Član Ustava 72, stav 2, roditelji su dužni da brinu o djeci da ih vaspitavaju, da ih školuju, ne glorifikuje se Ustavom majčinstvo i ovakvim rješenjem se poništava doprinos očeva u brizi o djeci i njihovom vaspitanju i školovanju i član 73 stav 2 država stvara uslove kojima se podstiče rođenje djece. Ovim se ne stvaraju uslovi kojim se podstiče rađanje djece, već se ženama nudi skraćene radnog staža za ostvarivanje penzije. I to su razlozi zbog kojih ja mislim da ovaj zakon nije ustavan, a ako je namjera predlagača bila da to i on se pozvao na član 8 stav 2 Ustava da su to posebne mjere, koje nijesu diskriminacija, one su usmjerene na stvaranje uslova za ostvarivanje ravnopravnosti i zaštita lica koja su po bilo kom osnovu u nejednakom položaju. Te. da se mjere mogu primjenjivati samo dok se ne ostvare ciljevi zbog kojih su preduzete. Ja, vjerujem da ne možemo govoriti o tome da su žene koje su rodile troje i više djece u nepovoljnijem položaju jer su radile i dok su radile imale su plaćene doprinose, plaćeno odsustvo za svako dijete šest mjeseci posebnog staža, a ovim zakonom nije definisan ni taj temporalni uslov ne zna se do kada će žene primati nadoknadu i zaista, mnogo, mnogo povreda Ustava Crne Gore jednom plemenitomnemjerom, da se podstakne natalitet u Crnoj Gori.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolegice Drobnyak.

Riječ ima kolegica Đurašković, neka se pripremi kolega Bralić.

Izvolite kolegice.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi građani, dame i gospodo,

Pred nama je Predlog zakona koji se sastoji iz dva dijela.

Prvi dio ovog zakona odnosi se na naknadu roditelju, njegovatelju lica, koje je korisnik lične invalidnine. Jedan od roditelja koji nije u radnom odnosu i koji nije ostvario pravo na penziju, a njeguje i brine o licu koji je korisnik lične invalidnine u smislu ovog zakona, ima pravo na novčanu naknadu i to od 193 evra po ovom predlogu. Izuzetno od stava 1 ovog člana roditelju koji njeguje i brine od dvoje ili više dječesa smetnjama u razvoju, od kojih je najmanje jedno lice korisnik lične invalidnine ili tuđe njege ili pomoći drugog lica. Nezavisno od radnog statusa roditelja, pripada naknada u iznosu stava 2 ovog člana, za svako lice pojedinačno.

Poštovani građani, po definiciji lice sa invaliditetom je lice sa trajnim posljedicama tjelesnog, senzornog, mentalnog ili duševnog oštećenja ili bolesti koje se ne mogu otkloniti liječenjem ili medicinskom rehabilitacijom, a to lice se suočava sa socijalnim i drugim ograničenjima.

U Crnoj Gori postoji oko 60 hiljada lica sa invaliditetom. Moram da naglasim, da je ovaj zakon iniciralo udruženje roditelja djece i omladine, sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa" koji obuhvata 20 opštinskih udruženja.

Prema naznakama oko 700 roditelja njegovatelja bi koristilo ovo pravo. Ovo je skromna satisfakcija roditelja za danonoćni rad, trud i brigu oko lica sa invaliditetom i moram da i ovo naglasim okruženje neš ovo je već riješilo recimo u Hrvatskoj, ti roditelji imaju 335 eura mjesečno nadoknade. Drugi oblik zakona odnosi se na nadoknadu po osnovu rođenja troje i više djece. Zaposlena žena, koja rodi troje ili više djece ima pravo ukoliko to želi na doživotnu mjesečnu naknadu u visini od 70% prosječno neto zarade u Crnoj Gori, ostvarene u godini koja prethodi godini ostvarivanja tog prava. Pravo, se stiče zaposlena žena koja rodi troje djece i ostvari najmanje 25 godina radnog staža, odnosno zaposlena žena koja rodi četvoro ili više djece i ostvari najmanje 15 godina radnog staža. Pravo ne može se koristiti za vrijeme trajanja radnog odnosa isključuje mogućnost istovremenog korišćenja prava na penziju.

Za vrijeme korišćenja naknade korisnici prava iz stava 1 ovog člana pripada pravo na zdravstveno osiguranje.

Poštovane dame, niko vas ne tjera u penziju, niko vas ne tjera da idete silom u penziju. Ovo je zakon koji vam daje mogućnost da birate i slobodan izbor da imate, ako vam odgovara da odete u penziju. Ukoliko će ovaj zakon omogućiti da makar jedna žena u Crnoj Gori ode u penziju koja to želi, a koja radi kod privatnika, po piljarama, u samoposlugama po 12 sati dnevno, koja nema pravo na slobodne dane ni na Božić, ni na Vaskrs, ni za Bajram, ja ću glasati za.

Jako mi je žao što nije nađen modalitet, da ovim zakonom budu obuhvaćene i žene sa sela i žene koje nijesu u radnom odnosu.

Poštovani građani, moram da naglasim da u Crnoj Gori prijete bijela kuga. Postoji jedan podatak da od nove godine 1.januara 2015.godine, do današnjeg dana u sedam opština nije sklopljen ni jedan brak, da je starost mladenaca koji po prvi put stupaju u brak, sve stariji i stari, prosjek godine mlade iznosi 27 godina i 6 mjeseci, a prosjek života mladoženje je 31 godina i tri mjeseca. Ako ovako nastavimo ne piše nam se dobra budućnost. Ne mogu da ne skrenem pažnju na selektivne abortuse, ženskih fetusa, do je diskriminacija. I moram da kažem još jednu konstataciju, obratite samo pažnju na izvještaje iz Kliničkog centra, kad kažu, koliko je beba rođeno. Za vašu informaciju, proteklog vikenda u Kliničkom centru Crne Gore rođeno je 14 dječaka i 5 djevojčica.

Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolegice Đurašković.

To je fašizam, to je zločin, a ne što drugo to je živo biće i ubiti ga, ne dati mu pravo na život, a u Crnoj Gori žena je vazda bila stub familje i najviše pitana i najviše cijenjena. Nijesam primijetio kolegu Bralića.

Izvolite, kolegice Jonica, pa onda kolega Kaluđerović.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, poštovani građani,

Za priču o Predlogu zakona koji je predložio moj kolega Aleksandar Damjanović, možda je dobro da se podsjetimo da je ova Skupština usvojila Konvenciju o zaštiti materinstva koja preporučuje usvajanje mjera koje treba da podrže roditeljstva, a mjera je prilična i tiče se svega onoga što poboljšava uslove zaposlenoj ženi.

Međutim, vrijeme je da se zapitamo i šta je Vlada Crne Gore ili šta je DPS kojem smeta ovaj Predlog zakona kolege Damjanovića, uradio nakon ratifikacije ove Konvencije. Šta je Crna Gora ili šta je vladajuća koalicija ili dio vladajuće koalicije? Dakle, DPS kojem smeta ovaj Predlog zakona, kolege Damjanovića uradio u kontekstu podataka o prirodnom priraštaju ili surovo saopšteno činjenici da se približavamo vremenu kojem će se više umirati nego rađati u Crnoj Gori.

Moram da vam kažem, šta je urađeno, ali suprotno tome, suprotno ovoj Konvenciji. Donijet je Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti koji diskriminiše trudnice i porodilje. Donijet je Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti voljom vladajuće koalicije, a na predlog Vlade Crne Gore kojom se stimulišu poslodavci da izbjegavaju, da zapošljavaju trudnice i porodilje. Stimulišu se da ih dobro propituju, kao što to vrlo često rade bez ikakvih sankcija da li su trudne i da li imaju namjeru u skorije vrijeme da zasnuju porodicu ili da ostanu trudne.

Šta je Vlada Crne Gore uradila u pokušaju da poboljša položaj roditelja, djece sa smetnjama u razvoju i uopšte lica sa invaliditetom, na svaki konkretan predlog u tom pravcu, a makar ih SNP imao mnogo odgovor je bio hvali novca i to je bio odgovor od strane Vlade Crne Gore. Hvali novca za lica sa invaliditetom, hvali novca za roditelje djece sa smetnjama u razvoju i to nam kažu oni koji su od 35.847.182 eura iz Fonda zdravstvene rehabilitaciju zloupotrijebili 34 miliona eura. Bilo je u tih 34 miliona eura novca za sve što je trebalo. I za niz ovih zakona, nema novca za roditelje djece sa smetnjama u razvoju da im olakšamo ulogu kao njegovateljima, nema za personalne asistente ali ima za neke druge stvari, tamo gdje je taj novac potrošen ili sklonjen.

E pa pošto Vlada Crne Gore nije uradila ništa SNP hoće i ovo su prve od ekonomsko socijalnih mjera koje će SNP predlagati. Dakle, danas predlogom kolege samo počinjemo predlogom kolege Aleksandra Damjanovića da za naknadu roditeljima koji se brinu o djetetu sa smetnjama u razvoju iznose od 183 eura, kao i za doživotnu mjesečnu nadoknadu za žene koje imaju troje ili više djece, a 15 ili 25 godina staža. Nakon toga, naravno, bavićemo se jer neće Vlada Crne Gore, jer neće DPS kojem smeta ovaj Predlog zakona kolege Damjanovića, bavićemo se i samohranim roditeljima

i strategijom porasta nataliteta, koji ćemo valorizovati kroz konkretne zakone, bavićemo se i politikom u domenu rada o kojem sam maloprije govorila u kojoj se diskriminišu svakodnevno oni koji planiraju porodicu i žele zaista da stvaraju djecu. Bavićemo se i prilagođavanjem rada vaspitno-obrazovnih institucija zaposlenim roditeljima i na ovaj način ja odgovaram na pitanje. Ima li uslova za kvalitetno roditeljstvo i kvalitetan radni angažman u Crnoj Gori. Ne, naravno, nema uslova za kvalitetno roditeljstvo i kvalitetan radni angažman u Crnoj Gori i žena je samim tim, posebno diskriminisana, zato što uz pojačani višestruko veće napore, da bi obavljala kvalitetno roditeljstvo i kvalitetan rad i radni angažman potroši mnogo više energije. A da ne pričamo o radu u kući koji je trostruko veći od onoga što se može definisati za koji je Svjetska banka definisala kada bi se on preračunao da bi nastao kolaps. Dakle, o tome niko ne želi da priča, ali se priča o doživotnoj naknadi za majke koje imaju troje ili više djece sa 15 ili 25 godina, staža naziva udarom na temelje rodne ravnopravnosti. E zaista, nakon što ovim Zakonom prije svega ženi dajemo pravo da bira opciju koja joj više odgovara, ali da obezbijedi ono što je uslov svake ravnopravnosti, a to je ekonomsko ravnopravno pričati o rodnoj ravnopravnosti. Jer takva emagogija da ja to sa pozicije neko ko je malo više činio ali konkretno, a ne na priču. Od te mi rodne ravnopravnosti ne mogu ni da slušam. Ali, s druge strane, vraćam se i na priču, prvo je bila priča o rodnoj ravnopravnosti, pa je nakon toga bila priča o fiskalnom uticaju, da bi se izbjegla priča o ovom zakonu. A ja kažem, ako ćemo o fiskalnom uticaju od 34 ili pet miliona eura ukradenih, pa neka mi bude za vjeru na izgovorenu riječ iz Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanja lica sa invaliditetom. Ima novca za oba predloga iz ovog zakona, za sljedeće četiri godine, samo neka ga vrate oni koji su ga uzeli.

Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, koleginice.

Riječ kao što sam rekao ima sada kolega Kaluđerović, a zatim kolega Bralić.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Da i ja podsjetim da u Ustavu Crne Gore i to u članu 73 u stavu 2, decidno piše da je država obavezna da stvara uslove i podstiče uslove za rađanje djece. I u vezi sa tim, podržavam i pozdravljam napore kolege Damjanovića, koje je učinio na oživotvorenju ovog Ustavnog načela i ove ustavne obaveze koja bi morala biti obaveza svih nas, a po prirodi stvari najviše Vlade Crne Gore kao osnovnog predlagača zakona i kao državnog organa koji ima najjača i najsnažnija ustavna ovlašćenja u vođenju i unutrašnje i spoljne politike Crne Gore i ja ću se posebno baviti pitanjem rješenja iz predloga ovog zakona, koja se tiču naknade po osnovu rađanja troje ili više djece i rješenja da se zaposlenim ženama kako piše koje rode troje ili više djece, koje imaju 25, odnosno 15 godina staža pripada doživotna naknada u iznosu 70% prosječne zarade, računajući na iznos zarade prosječne u Crnoj Gori za prethodnu godinu i to bi prevedeno na jezik brojki u ovom trenutku iznosilo, akose ne varam negdje oko 340 evra mjesečno.

Saglasam sam i ja da se u vezi predloženim rješenjima može postaviti više pitanja, kao dileme, da li je to ponuđeno rješenje najbolje ili se može tragati za kvalitetnijem rješenjem. U vezi sa tim sugestija kolegi Damjanoviću da ostane otvoren u traganju za eventualno i kvalitetnijim rješenjima u odnosu na ona koja su ponuđena, jer zaista se može postaviti pitanje zašto samo naknada majkama koje rode troje ili više djece, a što je sa onima koje rode jedno ili dvoje djece, zašto uslov koji je uz rađanje djece u pogledu dužine radnog staža, odnosno penzijskog staža 25, odnosno 15 godina i zašto uslov samo za ovo pravo bi ostvarivale samo zaposlene majke. Ja ću se zadržati posebno, upravo na ovom poslednjem uslovu zaposlene majke. Mislim da je njemu najmanje mjesta u ovom predlogu zakona iz više razloga. Tim prije što se nude rješenja da je pravo na ovu doživotnu naknadu isključuje pravo za one koji ostvaruju pravo na zaradu po osnovu rada ili, ako su ispunile uslove ostvaruju penziju. I ima još jedan praktični razlog. Ako je i u pitanju nezaposlena majka, ako ima ove ostale uslove dok ostvari ovaj uslov ona može naći načina, da kažem da zasnuje radni odnos i da nakon što stekne ovaj uslov, onda ponovo pređe u status nezaposlenog lica, jer inače to mora učiniti, ako pretenduje da koristi ovo pravo. Ali, u odnosu na ove moguće primjedbe i traganje za kvalitetnijim rješenjima, ja pozivam sve da zaista tragamo za kvalitetnijim rješenjima, a ne da samo damo prigovor i primjedbe da ova rješenja, eventvano nijesu najbolja i da se principijelno, eventvano mogu do određene mjere osporavati, a da se u odnosu na to ne ponudi ništa drugo, nego da se kritikuje da ne bi bilo nikakvog rješenja. Ja sam sada nekoliko podataka u ovih minut koliko mi ostaje, takođe da podsjetim na neke izuzetne loše podatke, kada su u pitanju demografska kretanja i prirodni priraštaj u

Crnoj Gori, kojim ću samo da podstaknem, da potkrijepim potrebu da se mora ovakav ili sličan zakon donijeti.

1961.godine u Crnoj Gori je rođeno nešto malo manje od 14.000 djece, od toga 7.900 kao treće ili četvrto rođeno dijete. Deset godina kasnije '71.godine 10.866, dakle već značajan pad. Od toga samo 4.500 kao treće, četvrto i tako dalje. '81.godine 10.335, od toga samo 3.192 kao treće i četvrto. '91.godine 9.606, od toga samo 2.631 kao treće, četvrto ili neko sledeće dijete po redosledu rođenja. 2003.godine samo 8.344 djece zdravo rođene, od toga samo 2.057 kao treće, četvrto dijete. Dakle, imamo strahovito značajan pad broja novorođene djece i kao posledicu toga, između ostalog strahovito veliki pad stope prirodnog priraštaja. Sada smo se ustalili da godišnje se rađa samo oko 7.500 zdravo rođene djece i da je broj djece kao treće i četvrto rođenih izuzetno mali. Zbog toga upoređenju ovih podataka o broju novorođene djece u odnosu na godine iza Drugi svjetskog rata i ove godine, zadnjih nekoliko godina imamo pad stope broja zdravo rođene djece za gotovo deset puta. Samo je oko 1.500 broj zdravo rođene djece veći od broja građana koji umiru. Mi smo se već primakli nultnoj stopi prirodnog priraštaja, a kada se uđe u negativan saldo onda se vlaški teško vraćamo na tome. Mi smo društvo koje nažalost strahovitog gazi ka onoj stopi duboke demokratske starosti. Ovakva i slična rješenja moraju biti kao prioritet da se zaustavi ovakav negativni predlog. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega. Kolega Bralić, a neka se pripremi kolega Perić. Izvolite.

IZET BRALIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče Parlamenta, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

Trenutni zakoni koji se odnose i koji tangiraju materinstvo u Crnoj Gori, jesu potpuna diskriminacija materinstva i majke kao biće koje podari ovoj državi sve najbolje i najplemenitije što majka može. Ovim zakonom će se samo umanjiti diskriminacija. Da podsjetim, da je zakonom kojim je ukinut dječiji dodatak na četvrto, peto, šesto dijete, napravljena strahovita diskriminacija, upravo majkama koje imaju troje i više djece. Zbog toga ovaj prijedlog zakona smatram u pravcu smanjenja diskriminacije materinstva. Ono što želim da komentarišem jeste, upravo da bi zaštita materinstva trebalo da ide u pravu ne samo zaposlene žene, već da tangira svaku majku koja ima više od troje djece. Stoga će Socijal-demokratska partija pripremiti amandmane u tom pravcu i želeći da obuhvati sve majke, a ne samo zaposlene majke.

Bilo je riječi ovdje da se ovim zakonom uvodi i diskriminacija prema onim majkama koje nijesu mogle da ostvare materinstvo ili su poslije prve trudnoće ili druge nastupili problemi, tako da nijesu mogle da imaju troje i više djece. Naprotiv, Crna Gora je prema tim ženama bila jako korektna i mi smo jedina zemlja u okruženju koja plaća tri pokušaja vantjelesne oplodnje, što nijesu mala sredstva. Takođe, većina lijekova u procesu liječenja steriliteta su na pozitivnoj listi, tako da u tom dijelu se učinilo nešto. Smatram da i u tom dijelu treba da se naprave iskoraci, ali ovo je zakon koji će smanjiti tu nepravdu koja je do sada činjena.

Svakako da Socijaldemokratska partija cijeni i trenutni trenutak i imamo u obzir da smo nedavno donijeli neke zakone koj su napravili udar na budžet i predložićemo da

primjena ovog zakona, ukoliko bude usvojen ide od 1.januara 2016.godine, kako ne bi napravili na neozbiljan način dodatno udar i stvorili prostor da možda u nekim segmentima koji su bitniji, ne možemo da izvršimo kao država obavezu.

Ukoliko bude razumijevanja od predlagača za amandmane Socijal-demokratske partije, Socijaldemokratska partija će se, vjerujem pozitivno izjasniti na predlog zakona. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega. Kao što sam rekao riječ ima kolega Perić, a neka se pripremi kolega Popović. Izvolite, kolega.

SRĐAN PERIĆ:

Dakle, ono što sa čim bih počeo jeste sa jednom polemikom u odnosu od jednog od izlagača koji je iz vladajuće koalicije pitao u odnosu na ove zakone je li to zemlja socijalne pravde? I sada da odgovorimo kako izgleda zemlja socijalne pravde u režiji DPS-a.

Mi se ovdje sporimo o dvije vrste nadoknada. Jedna je naknada po osnovu rođenja troje ili više djece, koja iznosi 70% prosječne neto zarade, to znači da bi se prebacila u dolarskom protivvrijednosti i kada bi se izračunalo u odnosu na ono što supruga visokog funkcionera S.M. je sasvim izvjesno imala na švajcarskim računima dođemo do 10.500 nadoknada, po osnovu naknade rođenja za majku troje i nešto djece, odnosno 875 godina nadoknada za jedno lice.A kada bismo taj iznos preračunali u odnosu na broj nadoknada za roditelje njegovatelja došli bi do negdje oprilike 18.000

naknada, što će reći za nekih 1.500 godina isplate po jednom licu. E, to je socijalna pravda u rešiji DPS-a da krenem sa tim.

Ono što je svakako ovdje se okrenulo prosto priča u jednom pravcu da li je narušen ili nije jasno je da je vrlo škakljiv teren sa te strane i sam, da kažem potpuno otvoren da u članu 4 nema stavke da zaposlena žena koja rodi troje ili više djece ima pravo ukoliko to želi. Bez te ograde ovaj zakon bi zaista bio diskriminacija, međutim sa ovom klaluzulom on to nije. Ako imamo u vidu da svaka žena može da se odrekne ovog prava koja stiže to pravo ne vidimo koji bi tu osnov pozitivne diskriminacije bio narušen, tim prije da se vratimo u realnost. Mlada majka u Crnoj Gori koja radi u privatnom sektoru, koja rodi troje djece jako teško može ostati na poslu ili ćemo mi prosto negdje da prenebregavamo onu realnost koju imamo.

S druge strane, negdje ove dvije mjere predstavljaju zaista pokušaj borbe protiv siromaštva prema najranjivijim kategorijama. Tu se vraćam na naknadu za roditelje njegovatelja lica koji je korisnik lične invalidnine. Tu imamo jedno stanje gdje su ti ljudi potpuno u ovom trenutku prepušteni sami sebi. Imamo nerijetku pojavu i ako se hvalimo inkluzijom u obrazovanju da nerijetko roditelji plaćaju asistenta koji rade u školama, jer ministarstvo često nema sredstva za to. Takođe, imam konkretne dokaze da ne bi bilo vrćenja glavom, takođe imamo nerijetku situaciju da NVO sektor preuzima taj dio tereta na sebe i negdje čini mi se da je ovo minimum koji bismo mogli učiniti da se tim ljudima makar nešto olakša i opet kažem, ispred Pozitivne Crne Gore mi ćemo podržati ovaj zakon, naravno potpuno otvoreni da čujemo i svako rješenje koje bi dodatno unaprijedilo ovaj zakon, jer svjesni smo određenih rizika koje on nosi, ali ne mogu neki da se otmem utisku da je ovolika bila vatrenost od strane poslanika DPS-a, kada su se

trudnice zakidale za svoja prava u 2013.godini, negdje bih razumio i ovu današnju brigu, brigu u odnosu za diskriminaciju. I ono čime ću završiti, a potpuno na fonu osude, pojave da se vrše abortusi onda kada se utvrdi da je dijete žensko, potpuno je zaista retrogradna tekovina, ajde tako da kažem.

Izlaganje bih zaista završio time da se jedna od velikih svjetskih tradicija govori ako odnjegujete jednog dječaka, ako odnjegujete jednu djevojčicu odnjegovali ste čitavu generaciju. To prosto trebamo imati u vidu kad se borimo protiv zaista takvi retrogradnih stavova. Mi ćemo podržati ovaj zakon uz naravno potpunu otvorenost da čujemo i svaku vrstu dodatnih amandmana koji bi dodatno možda precizirali ona mjesta koja se mogu smatrati nedorečenim. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Sljedeću riječ ima kolega Popović, a neka se pripremi kolega Sijarić. Izvolite, kolega.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Vjerovatno je zaštita materinstva trenutno jedan od najvećih crnogorskih prioriteta, kako bi se zaštitile majke i očuvala stopa nataliteta koja je svake godine sve niža na crnogorskim vratima je bijela kuga.

Da podsjetim, prema podacima Zavoda za statistiku, veći je mortalitet nego natalitet u polovini crnogorskih opština, odnosno više ljudi umre nego što se rodi. Zbog svega ovoga Liberalna partija smatra da je dodjela mjesečnih doživotnih naknada

majkama sa najmanje troje djece u iznosu od 70% prosječnog ličog dohotka u Crnoj Gori, to je oko 336 erua jedno od najurgentnijih crnogorskih pitanja. Ovdje se polazi od prava žena na zaštitu materinstva, ali od njihovog položaja na tržištu rada i dodatnih opterećenja koje žena zbog svojih bioloških karakteristika imaju u odnosu na muškarce. Poznato je da materinstvo predstavlja jedno od ključnih barijera u zapošljavanju mladih žena.

Praksa pokazuje da poslodavca zaziru od zapošljavanja žena koje su u trudnoći, tako da je njihovo zapošljavanje na tržištu rada sve teže, pogotovo kada je u pitanju zapošljavanje na neodređeno vrijeme. Nakon porođaja slijedi period jednogodišnjeg porodiljskog odsustva kojeg poslodavci doživljavaju neproduktivnim za svoj posao, a nakon toga i period posebne majčinske brige i obaveze prema malom detetu.

Tu ne pomaže činjenica da centri za socijalno staranje uredno refundiraju poslodavcima zaradu koju isplaćuju po osnovu naknade za porodiljsko odsustvo. Upravo iz ovih razloga žene će sve teže moći da ostvare puni penzijski staž u svojoj radnoj karijeri. Kako se ovo pravo odnosi na zaposlene žene sa najmanje 15 godina radnog staža i četvoro djece, odnosno 25 godina radnog staža i troje dece uvažavaju se dodatni naponi kojima se žene izlažu kroz materinstvo. Ali, posebno se ističe da bi pravo na nacionalnu nadoknadu bilo ženino fakultativno pravo može da ga ostvari, a ne mora ukoliko ne želi iz bilo kog razloga.

Projekat zaštite materinstva Liberalna partija je započela prije više od dvije godine. Preko 6.000 potpisa je skupljeno za ovu inicijativu najviše zahvaljujući mladim liberalima. Sličnu inicijativu je svojoj kongresnom deklaracijom pokrenula i Unija slobodnih sindikata. Sa njima je dogovoreno da poslanici iz više klubova budu

predlagači ovog zakona, a kako je došlo do toga, da uvaženi poslanik Damjanović bude predlagač, kako kaže narodna i potpredsjednik i ja "ako znam znali me jadi". Ali, uopšte nije bitno ko je formalni predlagač dopuna Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti, važno je da dobije potrebnu većinu u plenumu kao što je dobio na Matičnom odboru za zdravstvo rad i socijalno staranje.

Liberalna partija je, prije sedam dana podnijela amandman na predlog zakona. Taj amandman glasi: Ovaj zakon stupa na snagu 1.01.2016.godine, kako se ne bi urušio ovogodišnji budžet namijenjen socijalnoj i dječijoj zaštiti i vjerujemo da sa tim amandmanom bismo riješili te probleme.

Sljedeći korak Liberalne partije će biti prijedlog dopuna zakona o dodjeljivanju naknada, naravno manjih majkama sa troje i više djece sa manje radnog staža ili bez radnog staža. Tek to bi bio vjetar u leđa Crnoj Gori u borbi sa bijelom kugom, a da podsjetim, prema procjenama stručnjaka Crna Gora će, ako se ovaj trend nastavi 2050.godine imati 50.000 stanovnika manje nego danas i što će nam tako skraćena Crna Gora. Sad smo čuli najavu SDP-a, da će to već sada uraditi amandmanski na ovaj predlog zakona, što bi u svakom slučaju bilo dobro. Naravno, da Liberalna partija u okviru dopuna ovog zakona podržava dodjeljivanje naknade roditelju, njegovatelju, lica koji je korisnik lične invalidnine. To je trebalo davno prije uraditi. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Popoviu. Izvolite, kolega Sijariću.

REŠAD SIJARIJĆ:

Uvaženi predsjedavajući, dame i gospodo,

I prije neki dan na Premijerskom satu imali smo priču oko prirodnog priraštaja stanovništava i koristeći podatke MONSTAT-a, rekli da Crnoj Gori prijete bijela kuga. To sam potkrijepio statističkim podacima. Nešto što nijesam rekao to je jedan podatak koji, upravo oslikava rađanje u Crnoj Gori. Ne prirodni priraštaj, nego fertilitet i taj fertilitet u Crnoj Gori danas, odnosno '13.godine iznosi 1,73. Znači produktivna žena rodi 1,73 djece, a ako je fertilitet manji od 2,1 rezultira negativan prirodni priraštaj, uz normalno migracije iseljavanja stanovništva u Crnoj Gori je na sceni pražnjenje znači Crne Gore stanovništvom, odnosno depopulacija stanovništva.

Iz diskusija prethodnika vidio sam da predloženi dio zakona gospodina Damjanovića, koji se odnosi na nadoknade za roditelje, odnosno njegovatelje, staratelje, za najranjiviju kategoriju, to su djeca koja su sa smetnjama u razvoju, dobija praktično konsenzus. Ne vidim da niko u Parlamentu osporava ta rješenja.

Problematično, ustvari diskutabilno je rješenje koje se odnosi na zaštitu materinstva u kojem predlagač predlaže da za zaposlene majke, koje imaju 15 odnosno 25 godina radnog staža mogu da koriste to pravo 70% penzije od prosječne plate.

Član 54a, koji predlaže gospodin Damjanović, samo da na početku nema zaposlena, znači nego pojam žena, koja rodi troje ili više djece ima pravo, ukoliko to želi na doživotnu mjesečnu nadoknadu u visini 70% prosječne neto zarade u Crnoj Gori ostvarene u godini koja prethodi godini ostvarivanja tog prava i drugog stava da nema u potpunosti bi bio prihvatljiv za Bošnjačku stranku.

U svakom slučaju najavljeni amandmani na predloženi zakon, ako budu išli u tom pravcu rješenja, Bošnjačka stranka, odnosno poslanici glasaće za ovaj predlog zakona. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Sijariću. Komentarišite uvodna izlaganja.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Čuli smo iz diskusija u imesvih klubova i zahvalnost zaista svima i naravno kolegi Jeliću koji je iznio svoje mišljenje na Matičnom odboru i koji je s aspekta budžeta polemisao sa mojim stavovima, gdje ja tvrdim suprotno da upravo Ustav dozvoljava i omogućava naravno član 8 Ustava i član koji se odnosi na zaštitu majke 73, da ovaj predlog ustvari razradi ustavnu normu i podsjećam. Neće se smatrati diskriminacijom propisi i uvođenje posebnih mjera, ovo su te mjere koje su usmjerene na stvaranje uslova za ravnopravnost lica po mišljenju zakonodavca, upravo ravnopravnost lica koja je problematična sa stanovišta i materinstva i radnog angažmana o čemu su i kolege pričali i to je negdje možda tačka sporenja, ali naravno postoji mišljenje Zakonodavnog odbora koji je jednoglasno utvrdio da je ovaj predlog potpuno na liniju ustavnosti.

Naravno, norma iz stava 2 člana 73 govori o tome da država stvara uslove kojima se podstiče rađanje djece. Mislim da je potpuno nesporno. Kolege su iznijele svoje stavove. Negdje sam ovdje mogao da procijenim da izuzev u ovom trenutku Kluba Demokratske partije socijalista, ovaj predlog zakona ima konsenzualnu podršku i nije mi cilj, kao poslaniku opozicije da nadglasamo i predglasamo bilo kog ovdje. Zaista mi je

bila želja da dođemo do kraja ove rasprave do toga da zajednički ovaj Parlament pokaže potpunu socijalnu odgovornost i spremnost da i sa pozicije Parlamenta doprinosi, sem onome što je namjera ovog predloga zakona. U odnosu na ono što je koleginica Drobniak govorila, imamo načelno različite stavove u odnosu na šta je ustvari zaštita materinstva i naravno šta je po meni zabrana, odnosno otklanjanje diskriminacije, odnosno pokušaja otklanjanja. A kada sam govorio o setu poreskih zakona koje primjenjuju druge ozbiljne države u Evropskoj uniji, govorio sam da one ne samo na ovaj način koji je možda najjeftiniji i najprostiji, ovo što sada mi pokušavamo, već i razradom seta poreskih zakona, što je veoma komplikovaniji način štite natalitet, štite položaj porodica koji imaju više djece. Kažem one su otišle mnogo više koraka od nas. Ovo je nama bio samo početni korak, a onda bi se moralo doći na sve ovo i to je možda bila tačka nerazumijevanja onoga što sam u uvodnoj diskusiji imao, odnosno na ono što je dato od strane koleginice Đurašković.

Hvala vam, vi ste me podsjetili na ključnu normu koju ja nijesam rekao u uvodnom izlaganju, kao predlagač, da je ovdje princip dobrovoljnosti suština i da žene biraju hoće li ili neće. Niko ih ne tjera, jednostavno imate žena koje imaju po 1.000 eura platu, one neće uzeti naknadu od 350 evra, imate žena koje imaju platu od 350-400 eura, ali vole da su na položaju da rade da su negdje u smislu tog nekog, da kažem poslovnog angažmana, ambicija na poslu neće ni one uzeti. Dakle, žene ovdje mogu da biraju. Znamo i mi dobro na koji se segment radnog angažmana ovo najviše odnosi, da ja sam ne licitiram od maloprodaje i tako dalje kojih radnih mjesta i slično. Hvala vam, što ste me podsjetili.

Koleginica Jonica je dala jedno interesantno upoređenje vezano za sredstva i mogućnost izvora sredstava. Koliko, ustvari košta ovaj zakon? Samo onim novcem koji treba da bude usmjeren ka Fondu za profesionalnu rehabilitaciju, a pošto isti nije tamo potrošen, već ga je potrošila Vlada za neke druge namjene, imamo pet godina pune primjene ovog zakona. Hvala i na podsjećanju na neke međunarodne standarde ili konvencije gdje takođe idu u prilog zaštite, zaštite materinstva.

Kolega Kaluđerović je govorio o mogućnostima poboljšanja Predloga zakona. Dužan sam da mu odgovorim, kolegi Kaluđeroviću. Ja sam svakako kao predlagač pripremio dva amandmana i koja, naravno shodno svom pravu ću podnijeti negdje kada se završi ova rasprava u načelu, a prije rasprave u pojedinostima, gdje u odnosu na prvi dio koji se odnosi na djecu sa smetnjama u ravoju, a bez obzira na ravidopravni status roditelja, ići će naknada po 193 evra u odnosu na broj djece i naravno o amandmanu broj 2 jednostavno rješenje da se briše u stavu 2 i u članu 4 predloga ispred "zaposlene". Zaposlene, onda ide samo „žene“ i tako dalje. Tako da u tom dijelu nemate problema, kao što naravno trebam i dužan sam da obavijestim da je već u proceduri jedan amandman kolege Andrije Popovića o kojem je on govorio da se primjena zakona odloži za 1.januar 2016.godine. Ja sam vam rekao u startu potpuno otvoreno, i Klub SNP i lično ja kao predlagač za sve dobronamjerne sugestije i sve ono što ima prohodnost u Parlamentu. Nadam se da se niko ozbiljan neće igrati sa dvije stvari.

S jednom stvari tipa ja predlažem više, pa ako više prođe amandmanski da ga onda obali neko drugi,ili da ne bude prisutan kada se bude glasalo o ovom predlogu zakona. Ne volim to da radim, mnogo sam angažovan ovdje u Parlamentu, mnogo ovdje ostavljam dijela svog života i insistiraću da gro poslanika, odnosno svi poslanici

ovdje budu pogotovo na strani opozicije prisutni, kada se bude glasalo o ovom predlogu zakona. Da odgovorim do kraja, mislim da je ovo korektno i fer da svima odgovorim, jer sam pažljivo zapisao o čemu se radi.

Kolega Bralić je dao podršku predlogu zakona ispred Socijal-demokratske partije uslovno da kažem. Dva uslova. On je govorio da se s ovim smanjuje diskriminacija, podsetio nas je da je ova država uzela dječije dohotke prije desetak godina i u tom dijelu je takođe uskratila djecu, što je veoma važno. Jedan dio onog uslova, uslovno rečeno, uslova za podršku jeste već ostvaren kroz amandman o kome ćemo raspravljati kolege Popovića. Drugi dio se odnosi na širi obuhvat ovog predloga zakona i ja da vam pravo kažem, ako taj širi obuhvat, dakle da se obuhvate i žene koje su rodile troje i više djece, o čemu je kolega Sijarić govorio, a što će koštati mnogo više, nego što košta ovaj predlog zakona, ima podršku ovdje u Parlamentu, imaće Klub SNP-a, kako da ne. Idemo da uhvatimo "i taj segment" i ako je intencija žene koje rade i koje su rodile, zbog ponavljam opšteg ovdje stava da je nemoguće ovdje imati kvalitetan radni angažman i kvalitetno materinstvo troje i više djece.

Naravno, hvala na podsjećanje kolegi Sijariću o tome šta je stopa fertiliteta trenutno u Crnoj Gori 1,73, šta je minimalna stopa na prostu reprodukciju i problemi koje zaista imamo, naravno tu su i problemi o kojima ovdje ne govorimo, govorićemo danas i o njima, o tome da neko, pošto ne može da izdrži sve ovo i bez ovih mjera ide u inostranstvo i tamo traži sreću i to je problem. Ovo će, makar kako tako davati stimulans da ostajemo u Crnoj Gori. Da budemo ovdje i da pokušavamo da ovdje tražimo uhljebljenje i neku bolju sudbinu i naravno kolega Popović, koji je na kraju krajeva u svom govoru dao neke suštinske razloge lošeg stanja žena koje rade i potpuno

plastično to opisao, a u odnosu na sve ovo što se pokušava napraviti i svakako govori o svom amandmanu, a to je da se iz budžetskih razloga, ukoliko novca nema za ovu godinu, uvjeren sam da ih ima za ovih devet mjeseci, ali ako bi to bio uslov, naravno, razmisliću i apsolutno dati podršku da startujemo od iduće godine. Time će onda i otpasti priča oko fiskalnog uticaja za ovu tekuću godinu. Koji, rekao sam, može da bude nekih pet do šest miliona na način na koji se sada to definiše, s time što mi ne znamo ko sve neće uzeti ovu naknadu, jer je ona dobrovoljna i s time što mi svi ne znamo one pozitivne fiskalne uticaje toga što oni doprinosi koji se plaćaju za penzije i radni angažman neće biti plaćani jer će neko uzeti naknadu pa će i to biti odbijeno od ukupne mase sredstava koja je potrebna za ove namjene. Je li bilo dovoljno? Hvala Vam, potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ako Vi mislite kao predlagač da je dovoljno, slažem se.

Odgovor na komentar, znam da će biti konstruktivna rasprava i komentarisanje daćemo priliku kolegi Jeliću, pošto je izdvojio mišljenje da on prvi.

Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Dakle, gospodine Damjanoviću, ja sam iznio svoj stav zašto sam bio uzdržan i izdvojio mišljenje to sam se pozvao na član Ustava 8 koji kaže: Zabranjeno je svaka neposredna ili posredna diskriminacija po bilo kom osnovu. U predlogu vašeg zakona je napravljena diskriminacija prema ženama u odnosu na žene koje nemaju radni staž.

Dakle, ovdje su favorizovane žene koje su u radom odnosu i to sa određenim godinama radnog staža, šta je sa ženama koje nijesu u radnom odnosu, koje nijesu imale priliku da se zaposle. Dakle, žene koje su u radom odnosu imaju kud i kamo bolje

materijalne uslove primaju neku platu, od onih koji nikad nijesu bili u radnom odnosu ili rade na selu. U tom smislu sam govorio da ovaj zakon nije u skladu sa članom Ustav 8 i takođe sam upozorio na član 145 Ustava Crne Gore gdje moramo da vodimo računa o ustavnosti zakona koje donosimo ovdje, a u raspravi ću kasnije komentarisati ostale stavove i upozoriti na manjkavosti ovog zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Jeliću.

Idemo dalje. Izvolite, kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ.

Hvala, potpredsjedniče.

Ja ću prvo na početku svog komentara podsjetiti na taj sramni čin tradicionalni u Crnoj Gori gdje nema ne tako mali broj ljudi pribjegava izboru pola djeteta, abortusima koji su uglavnom vrše van Crne Gore. Ja sam u jednom periodu prošle godine to je bilo par mjeseci na sugestiju mnogih ljudi sve podatke smo sabirali iz Kliničkog Centra Crne Gore žao mi je što nijesam kasnije to pratio ali taj podatak možemo dobiti, tada je bilo rođeno u tom periodu od tih dva mjeseca, nešto više od dva mjeseca 248 dječaka i 156 djevojčica. O tome mi moramo ovdje da povedemo računa kako tu sramnu tradiciju da promijenimo. Samo da kažem ja imam tri ćerke.

Druga stvar. Dakle, ovaj predlog je najbolji mogući, nema drugoga tako da sve kritike da ovo ne valja ne treba ovo ozbiljno ni shvatati, jer drugoga nema. I na kraju samo na brzinu ću ovaj predlog, da kažem da ovaj pregled priraštaja u Crnoj Gori u periodu od 1981.godina - 2011.godina. Dakle, 1981.godine prirodni priraštaj na hiljadu...(Prekid) šest hiljada 655, 1991.godine, prirodni priraštaj pet hiljada 636,2001.godine, tri hiljade 408, 2011.godine,1386 imam sve podatke pod svim tim godinama i ovo je porazno, ovo je prvi korak sa ovim Predlogom dopuna Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti kako će mo ga povećati priraštaju u Crnoj Gori i zaustaviti bijelu kugu koja nam je na vratima. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Popoviću.

Da izvinimo Krivični zakonik i prema ginekolozima koji rade to monstruozno djelo, prema ženskim bićima, doživotni zatvor bi im stavio, jer ja imam živu majku i sestru i ćerku i unuku.

Koleginica Drobnjak, pa koleginica Jonica.

NADA DROBNJAK:

Hvala, potpredsjedniče.

Uzvatite kritiku jer se nadam da je kolega Popović ponesen emocijama dok je govorio, komentarisao ovaj zakon rekao da ne treba ozbiljno shvatiti kritike ovog zakona, ja Vas molim da ozbiljno razmislite o ovome što sam govorila i što ću dalje govoriti jer se ja pozivam na konkretne članove Ustava.

Ovdje je naglašeno da žene imaju pravo da biraju, da piše norma da žene imaju pravo da biraju ali danas govorimo i o tome da žene prekidaju trudnoću zbog toga što nose žensko dijete. Hoćete da mi kažete da one to biraju da ne rade pod pritiskom? Nemojmo da žene tako crno gledamo, žene moraju to da urade i to je specifičan vid nasilja nad njima. Žene će sa 25 godina radnog staža ne birati nego biti poslate u sveru privatnog da i dalje rade onaj nevidljivi posao koji su do sada radile i da umjesto da se zalažemo za povećanje broja mjesta u vrtićima mi ćemo svaliti na leđa žena koje će uzeti nadokande. Populaciona politika je mnogo ozbiljnija od priče koja se na brzinu stavi na dnevni red. Ja ću citirati profesoricu Marinu Blagojević koja je autoritet ne samo u regionu nego i šire koja kaže, da indeks materijalnog položaja i ne želja da se rađaju djeca nijesu povezani, želja da se rodi dijete zapravo je rezultat želje da se dosegne određenim model koji je formiran kao opšteprihvaćen a norma, a ne rezultat konkretnih okolnosti u kojima se živi. I istraživanje koje je radila govori da 90% žene koje imaju troje djece govori o tome da imaju pomoć svog partnera. Takođe, jedan važan vid (kome se ja malo pažnju posvetila u svojoj diskusiji jeste diskriminacija očeva. Mi samo govorimo o majkama, o majčinstvu i zanemarujemo da su danas u Crnoj Gori očevi diskriminirani, jer skoro u 100% slučajeva razvoda braka djeca pripadaju majci kao boljem i odgovornijem roditelju. Ne vjerujem da je to tako, a ako sam samo majkama damo nadoknadu zbog djece onda će zbog materijalnog položaja djece sudije i dalje

dodjeljivati to i nećemo razgovarati na pravi način i sa pravnom argumentacijom. I dalje stojim da je makar sa 4 članom Ustava zakon u suprotnosti. Podsjetiću na ono što je koleginica Marta Šćepanović kao članica Zakonodavnog odbora rekla, da zakon je na Zakonodavnom odboru dobio apsolutnu podršku zbog toga da bi mu se omogućilo da dođe na dnevni red da ne bude da je zbog političkih razloga tamo zaustavljen. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama.

Izvolite, koleginice Jonica.

SNEŽANA JONICA:

Ja moram da Vam zahvalim što ste predlogom ovog zakona omogućili da ovakvu priču pričamo u Parlamentu, da se konačno i pred javnošću mnogo preciznije i mnogo jasnije čuju ovi podaci i o prirodnom prireštaju o svim drugim problemima. Ali takođe i da se zahvalim što ste kao otac odlučili da predložite ovu normu kojem se naravno ne deskriminišu očevi nego se zaista pruža šansa za korak više ekonomske ravnopravnosti majke i žene. Ono što mi je bilo interesatno i biće kao predlagaču zakona interesatno je da se čuje briga iz Kluba DPS-a da se oni brinu zbog toga što je vaš predlog zakona diskriminiše žene jer se odnosi samo na one žene koje rade, a ne na one koje ne rade a rodile su troje ili više djece. Ja iskreno nadam da kolege ovo ne šire kao političku demagogiju da je ovo njihova iskrena briga za sve žene, iskrena briga da to ne bude diskriminišući kako oni kažu, te da će oni predložiti amandman i prihvatanjem tog amandmana potvrditi i podršku DPS-a da glasa za vaš predlog i proširenje tog predloga. Ukoliko ne bude predlog tog amandmana ovo je bila demagogija, ovo je bio nastavak priče koja se vršila diskriminacija na trudnicama i porodiljama, gdje Klub DPS-a i kolege koje su se brinule o diskriminisanim ženama glasale, evo ga listing ovdje, Zakon o socijalnoj dječjoj zaštiti u odnosu na koji je vrlo diskriminatorski postavljena pozicija i trudnicama i porodiljama i poslodavac doveden u poziciju da namjerno probira hoće li da zaposli ženu koja ima namjeru da rodi ili da ne rodi. Za nekoga rodna ravnopravnost je hoće li se reći vojnik ili vojnjininja, psiholog ili psihološkinja, za SNP je rodna ravnopravnost da svaka žena u Crnoj Gori bude

ekonomski ravnopravna. Ali za SNP je mnogo veći korak prema rodnoj ravnopravnosti ako obezbijedimo ekonomsku ravnopravnost, ovo je prvi korak ka ekonomskoj ravnopravnosti, za onu kategoriju kojoj je to najpotrebnije, a to je ovih 350 eura koji ovim predlogom zakona treba da primaju žene koje su rodile troje ili više djece imale 15 ili 25 godina staža. Očekujem, naravno, kolega Damjanoviću, da će kolege iz DPS-a i napisati ovo što su rekli da će i glasati ovo što su rekli da im je bitno i priznati da je ovo bila demagogija, jer oni ne žele da pomognu nikome osim sebi. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolegice Jonica.

Ajde da vidimo šta sam pogriješio.

Izvolite, kolegice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Nijeste pogriješili Vi, obraćam se predlagaču ovog zakona, upućuje neke neistine na ovo što diskutuju kolege iz Demokratske partije socijalista, prosto izokreće diskusije mojih kolega danas ovdje. Mene je drago što je čovjek koji je rekao kvalitetno materinstvo i kvalitetan rad ne idu ruku pod ruku upravo ovog momentu podnio ovaj zakon i pokazao se kao predlagač ovoga zakona. A kolegica Jonica je takođe sada rekla da su diskusije mojih kolega politička demagogija. I ja se onda pitam jesu li ovo politički poeni što kolege iz SNP-a, kolega konkretno upravo u ovom momentu podnosi ovaj zakon? A što se tiče pozivanja kolegice Jonice koja sve vrijeme govori u ime predlagača da kolege iz Demokratske partije socijalista podnesu amandmane da mi smo salgasni sa tim, ali vjerujte da je ovo jedna materija koja se ne može ispraviti amandmanima na način koji je kolega Damjanović podnio zakon. Dakle, morao bi da ide jedan zakon, jedan kompletni novi predlog zakona.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala vam.

Izvolite, kolegice Jonica.

SNEŽANA JONICA:

Prvo rečeno je da je kolega rekao a negdje kod mene ponovljeno da kvalitetnom materinstvo ne ide uz kvalitetan rad. da je sreće i da je ova Crna Gora pravedna država kvalitetno materinstvo bi išlo uz kvalitetan rad. Ovako je u Crnoj Gori kojom upravlja ova kolicija koja nije uradila ništa bez nepravedni Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti donijela, ne da nije stvoren uslov za kvalitetano materinstvo nego su stvoreni uslovi zakonom koje su kolege glasale da poslodavci propituju žene hoće li da zatrudne u budućem period, misleli da rađaju, misleli da se udaju da ih ne bi zaposlili. E, to je Crna Gora u kojoj mi živimo zahvaljujući onima koji su na vlasti.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Vrlo ću kratko, izbjegavajući rizik da upadamo u polemiku komentara. Samo dodatno pojašnjenje nigdje nije namjera ovog zakona diskriminišuća nego jednostavno da se uvaži realnost u Crnoj Gori da prije svega mlade majke koje se odluče da imaju treće dijete su pod velikim rizikom ako su zaposlene da različitih okolnosti ostanu bez posla, jer nemaju iste mogućnosti ni usavršavanja, nemaju identičnu mogućnost boravka na poslu, nemaju identičnu mogućnost produženog boravka na poslu u slučaju potrebe i sve ih to negdje limitira prilikom bilo kakvog napredovanja u samom poslu. Ste tačke gledišta sasvim je humano da te žene imaju negdje prosto u glavi tu opciju da ako se odluče na to da imaju treće dijete da ne ulaze u rizik da ostanu bez posla. To je bila osnovna namjera, i ovo nije nešto što će dati rješenje za šest ili sedam mjeseci već nešto za deset, 20 ili 30 godina, ali zaista je ulaganje u budućnosti i nemojmo da sada izjednačavamo stvari, ja zaista govorim iz svog konkretnog slučaja ne generalizujem, ali sam siguran da svom djetetu ni približno nijesam značajan koliko njegova majka. I sad mi da idemo i na dogliciramo do kraja zašto ne treba glasati ovaj zakon. Ajmo da podržimo ovaj zakon, jer cijenim da prosto nijesmo ni mi predlagači cijenimo da je dugoročno dobro rješenje. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Prelazimo na drugi krug.

Molim Vas kolege, već smo probili dogovoreni termin, ali neću nikoga da uskratim od šest, sedam poslanika, ali da se pridržavamo vremenu i konstruktivne komentare ako su takođe ćemo to i omogućiti. Ne da je važan nego je super važan.

Izvolite, kolega Jeliću, u ime DPS-a.

ZORAN JELIĆ.

Zahvaljujem.

Poštovani gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici,

Dakle, danas raspravljamo Predlog zakona o dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti koji je kolega Damjanović podnio. Na predlog ovog zakona Vlada je dala negativno mišljenje. Ja ne bih čitao to mišljenje mi smo ga kvalitetno prenetirali na samom Odboru za rad zdrastvo i socijalno staranje, ali tamo u tom mišljenju se priča i govori šta država sve radi kroz Zakon o socijalnoj dječjoj zaštiti. Ja bih samo istako dva stava tog zakona i jedan stav Zakona o penzisko- invalidskom osiguranju šta sve država radi da pomogne da tako kažem osobe koje se tretiraju ovim zakonom. Ja ću Vas posjetiti da smo negdje prije dvije godine donijeli zakon gdje smo rekli da svi roditelji koji imaju djecu sa posebnim potrebama, a imaju 20 godina radnog staža mogu poći u penziju i taj zakon je amandman usvojen ovdje. Podsjetiću Vas na član 74 Zakona o izmjenama dopunama Zakona o penzisko invalidskom osiguranju koji smo imali negdje u decembru 2010. godine, gdje smo izmjenama tog zakona, u jednom članu rekli da svaka žena koja rodi dijete ima pravo šest mjeseci staža koje će je koristiti za penzijski staž.

Dakle, toliko oko toga šta država radi za ove da tako kažem kategorije koje se tretiraju ovim zakonom. Ovim zakonom u članu 54 govori se, da zaposlena žena koja rodi troje ili više djece ima pravo, ukoliko to želi na doživotnu mječnu nadoknadu u visini od 70% od prosječne neto zarade, to je, gospodine potpredsjedniče samo ako možemo da se čujemo jer je veoma važno.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolege, molim Vas, ko ima drugoga, a predlagač molim Vas da slušate pažljivo što su predložili komentara, jer radi se o veoma važnoj temi, produžio sam vrijeme dajte da ga racionalno koristimo.

Kolege, molim vas ako imate nekog posla drugoga, izvolite napolje.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Dakle, da se nadoknada u visini od 70% prosječne neto zarade, to ispada nekih 336 eura da bi primale ove žene koje bi ostvarile ovo pravo. E sada bih ja ovdje postavio jednu dilemu. Realno ta nadoknada bi bila veća od penzije koje su žene ostvarile za redovan rad u privredi ili van privrede, sasvim svejedno, a koje su imale manju platu od prosječne zarade, jer se na takvu platu računaju porezi i doprinosi. I, jedno pitanje za predstavnika predlagača. Gospodine Damjanoviću, žene koje imaju manju penziju, a ispunjavaju ove uslove, da li mogu da se opredijele za ovu nadoknadu koja je viša u odnosu na penziju koju su ostvarile za puni radni odnos? Jer i na taj način se vrši jedna vrsta diskriminacije.

Rekli smo da je to 336,00 eura, ako je prosječna zarada u Crnoj Gori 480,00 eura u prethodnoj godini, ona varira, mislim da se taj iznos kreće toliko. Vi ste me malo iznenadili kao čovjek koji je predsjednik Odbora za ekonomiju, budžet i finansije, sa kojim kvalitetno sarađujem, da ste potpisali ovakav predlog zakona, iz razloga što ste rekli, u zadnjem stavu tj. kada govorimo o obrazloženju oko finansijskih sredstava za sprovođenje ovog zakona. Rekli ste da su za sprovođenje ovog zakona potrebna i dodatna finansijska sredstva za tekuću budžetsku godinu. Slažemo se, ali ono što je moje iznenađenje, znajući vas kao preciznog ekonomistu, uvijek ste vodili računa o tome kada su zakonska rješenja i kada raspravljamo o mnogim zakonskim rješenjima, da date tačno fiskalni uticaj.

Postavio bih vam par pitanja, po meni, manjkavosti ovog zakona. U ovom zakonu nedostaje broj roditelja koji je u radnom odnosu, a koji ispunjava 15 ili više godina, broj žena koje ispunjavaju ovu drugu alineju od 25 godina starosti i imaju troje djece, dakle to nijeste naveli. Zatim, broj roditelja koji nije u radnom odnosu, a njeguje i brine o licu koje je korisnik lične invalidnine, to je onaj prvi dio zakona. Zatim, u medijskim natpisima i od strane ljudi koji navodno kažu da su predlagači, jer ovdje imamo problem oko autorskog djela ovog zakona, sasvim je svejedno da li ste to vi, cijenim vas i drago mi je da ste podnijeli ovakav zakon, da li je to NVO sektor koji, takođe, kaže da ima autorsko djelo, da li je to gospodin Popović koji kaže da ima autorsko djelo, to je manje važno, ali je važno da znamo koliki je to broj. Rečeno je da je to oko 4.600 žena koje ispunjavaju ovaj uslov. Ako to pomnožite sa 4.600 žena koje su u radnom odnosu od 15 do 25 godina, a imaju troje ili više djece, da ispunjavaju, to je onaj maksimalni iznos. Ako imamo 336,00 eura puta 4.600, to je mjesečno negdje milion i pedsto, šedsto eura puta 12 mjeseci, doći ćemo do cifre od 18 miliona. Kada ste u vašem uvodnom obrazloženju govorili o ovom zakonu, rekli ste da marginalni finansijski uticaji na budžet, što se tiče ovog zakona. Volio bih da mi objasnite tu finansijsku strukturu.

Takođe me interesuju izvori sredstava. Često se govori ovdje da sredstava ima, pa se pominju neki zakoni. Ne možete trošiti sredstva iz nekih fondova, iz nekih budžetskih jedinica bez tačno kako je propisano tim zakonskim aktom tj. zakonskim rješenjima. To se naročito odnosi na Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom. Tamo je tačno propisano za šta se mogu potrošiti sredstva. Je li zakon dobar ili nije, to je drugo pitanje. Da li ga treba promijeniti ili ne, takođe drugo pitanje. Ne možete kršiti zakon. Jer, ako potrošačko-budžetsku jedinicu potrošite sredstva, onda imate problem sa Državnom revizorskom institucijom. Takođe, budžet za 2015. godinu, što se tiče samog Ministarstva rada i socijalnog staranja, on je definisan. Ako se usvoji ovaj zakon, vi biste morali naći sredstva za to. Kako preusmjeriti ta sredstva? Takođe, Zakonom o državnoj revizorskoj instituciji možete preusmjeriti samo 10% sredstava. Ako preusmjerite više, automatski ulazite u jednu krivičnu zonu. Uvaženi kolega Damjanović to dobro zna, mi o tome često raspravljamo kada kritikujemo neke druge potrošačke jedinice koje nijesu trošile sredstva ili su usmjeravale ili preusmjeravale sredstva koja nijesu u skladu sa ovim pravilima o radu

Državne revizorske institucije. Ima manjkavosti. Cijenim dobru namjeru svih, i NVO sektora, i naših kolega poslanika, ali za ovo je potreban jedan kvalitetan i sveobuhvatan zakon koji bi regulisao sve ovo. Kako je to regulisano u zemljama Evropske unije. To sam podsjetio na Odboru, ovaj zakon je u suprotnosti sa direktivama Evropske unije. Pričao bih, ali cijeneći vas kao predsjedavajućeg i čovjeka koji je tolerantan, ali tema je inspirativna i veoma važna, smatrao sam da kao predsjednik matičnog odbora saopštiti par ovih stavova. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

I dobili ste toliko vremena.

Hoćete li vi, kolega Damjanoviću? Očekujem od vas dvojice da kažete jednu jedinu riječ, da treba promijeniti ekonomsku politiku. U završnoj riječi? Dobro.

Izvolite, kolega Bojoviću, a neka se pripremi koleginja Tanasijević.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine prvi potpredsjedniče Parlamenta.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi građani,

Prije svega, da kažem da je nesporno da je motiv predlagača u ovom slučaju human i plemenit. Kada je riječ o predloženim mjerama o kojima već razgovaramo sat i više, sa kojima su već građani upoznati kroz ovu raspravu, mislim da se radi o mjerama koje predstavljaju jedan od koraka, početnih koraka u pravcu zaštite ove kategorije stanovništva koja je svakako u poziciji da država treba da obrati pažnju, posebnu pažnju, da osmisli i realizuje određene mjere brige i zaštite ove kategorije.

Želim da kažem, prije svega, da mjere iz ovog zakona ne treba posmatrati kao čin solidarnosti već kao čin odgovornosti države kako prema ekonomskom položaju u kome se nalazi najveći broj lica sa invaliditetom i njihovih staratelja, tako i kao čin odgovornosti prema ženama tj. majkama koje su se usudile ili osmjelile da u ovakvim

vremenima rode troje ili više djece. Ovaj predlog zakona, nadam se da svi to ovdje razumijemo, treba da podstakne sve nas u ovom Parlamentu da u narednom periodu predvidimo čitav set mjera koji bi na sveobuhvatan način obezbijedio zaštitu ovih kategorija lica, zaštitu njihovih osnovnih egzistencijalnih prava. Ovaj predlog zakona je predlog koji, prije svega, postavlja pitanje odgovornosti države prema samoj njenoj budućnosti. Koliko ova vlast vodi računa o budućnosti ove države, dovoljno pokazuje stanje javnog duga, izostanak ulaganja u pokretanje proizvodnje i izvoz. Takođe, koliko ova vlast brine o budućnosti ove države, potvrđuje i to kako se ona odnosi prema državnoj imovini i resursima, ali i na koji način forsira NATO integracije Crne Gore, ne razmišljajući o dalekosežnim posledicama i ozbiljnim rizicima po Crnu Goru, ne namjeravajući da se pri tom konsultuju građani.

Kada je riječ o prirodnom priraštaju, dolazim iz Pljevalja, grada koji, apsolutno je jasno svima, raspolaže najvećim privrednim potencijalima u ovoj državi, a ima najgori prirodni priraštaj od svih sredina u Crnoj Gori. To dovoljno govori kakva se politika vodi. Apsolutno je jasno da veliki broj porodica i sa jednim djetetom imaju problem da preguraju mjesec, kako se to obično kaže, a da ne govorimo o porodicama koje imaju troje i više djece.

Prebacivanje opoziciji da prilikom podnošenja ovakvih i sličnih inicijativa instrumentalizuje tešku ekonomsku situaciju u političke svrhe, da diskriminiše određene kategorije stanovništva, da opozicija prilikom ovakvih inicijativa ne vodi računa o održivosti javnih finansija, apsolutno predstavljaju samo providan izgovor da se ne preduzme ništa. Takvu vrstu izgovora smo imali u formi pokušaja od strane predstavnika Vlade, ali i pojedinih kolega u ovom Parlamentu.

Kada je riječ o javnim finansijama, apsolutno je jasno ako se iskorijene zloupotrebe državnih resursa u partijske svrhe, ako se suzbije ili eliminiše pronevjera državnog novca radi sticanja bogatstva pojedinaca u ovoj državi, samo polako, kolega, znam da vam ne odgovara ova priča, ali moramo da govorimo, ako se konačno oduzme nelegalno stečena imovina koja se nalazi, kako vidimo, i na računima stranih banaka, ako se ta imovina oduzme, naravno da ćemo ima novca ne samo za realizaciju ovih mjera nego za realizaciju čitavog seta mjera koje treba sprovesti da se obezbijedi

zaštita ove kategorije stanovništva. Sada se, kako vidimo, otvorilo po ko zna koji put pitanje nedostatka novca u budžetu za realizaciju ovih mjera, a znamo dobro da ova vlast nije to pitanje pokretala kada je trebalo. Pomoći i obezbijediti garancije i drugu vrstu podrške za kojekakve tajkune i kvazi biznismene koji su uništavali privredu ove države. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Bojoviću.

Koleginica Dragičević, pa onda koleginica Šćepanović.

Izvolite, koleginice Dragičević.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

S prvim dijelom diskusije uvaženog kolege potpuno sam saglasna za djecu sa posebnim potrebama. Bitno je da im se što više izađe u susret. Međutim, drugi dio neću da komentarišem, ali moram nešto da kažem. Meni ovo miriše na nešto drugo, ovaj drugi dio zakona, gdje troje djece, da se da ženi da može da ode prije vremena u penziju ili da ne radi, nazovite to kako hoćete. Voljela bih da to ne bude. Žene, sjedite doma, a mi ćemo muški i dalje da vladamo. Samo da to nije, jer to bi bilo jako ružno, posebno da dolazi od partije koja se bori da bude žena što više i u parlamentu i na listama. Samo bih voljela da nije to, a sve mi miriše na to. Žene, sjedite doma, a mi ćemo i dalje da vladamo. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

I kada dođeš kući, onda će biti kako ti ja rečem. To je vazda bilo u Crnoj Gori. Žene su vladale. Jesu, žene su uvijek vladale.

Izvolite, kolega Bojoviću. Potvrdite ovo što ja kažem. Dobro. Koleginica Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Imala sam komentar. Ne želim da zvučim kao kolega iz Demokratskog fronta, ali prosto me kolega Bojović svojim izjavama danas iritirao. Kolega, kada bismo ovih dana mi čitali novinske natpise šta ste vi jedno drugom rekli ovih dana, mada nijesmo kao vi, ne znam koliko bi onda sredstava od te nelegalno stečene imovine se finansiralo i sada se koristim vašim rečnikom ili moje kolege u svojim diskusijama.

Što se tiče vlasti, inicijative, koliko smo shvatili, koliko smo uspjeli da shvatimo iz vaše diskusije, Demokratska partija socijalista je kriva za smanjeni natalitet i za sve u ovoj državi. Pošto ste vi bili na vlasti u Pljevljima, šta ste vi pokrenuli, koje su bile vaše inicijative, konkretno i često pominjete Pljevlja, koje su vaše inicijative bile u vašoj opštini da poboljšate i promijenite to stanje?

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hoćete li sada, kolega Bojoviću? Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Najprije na lokalnom nivou i u Pljevljima. Bez obzira što Pljevljaci dobro znaju koliko sam učestvovao u prethodnom periodu u vršenju vlasti u Pljevljima, a koliko nisam, kratko ću odgovoriti.

Vi dobro znate, gospođo Šćepanović, u kakvoj su situaciji opštine već godinama i kakav je odnos državne vlasti prema opštinama, kakvi su finansijski kapaciteti opština i uopšte finansijske mogućnosti opštinskih vlasti da sprovedu ozbiljnije korake u pravcu zaštite ove kategorije stanovništva. Opštine se zakidaju i kada treba i kada ne treba. Bez obzira, jedan sam od onih koji se snažno zalagao da se u ovom pravcu i na lokalnom nivou sprovedu određene mjere i one su realizovane do određene granice koje je dozvoljavala fiskalna ili finansijska sposobnost lokalnih samouprava.

Međutim, ne može se apsolutno prebacivati odgovornost na opštine u ovom trenutku, ovo je državno pitanje. Apsolutno državno pitanje i tiče se državnog budžeta i izdavanja iz državnog budžeta. Nije mi jasno na šta ste mislili kada ste govorili kako mi iz opozicije jedni drugima nešto prebacujete, to ćete morati ovdje da nam saopštite, da iznesete dokaze, da citirate gdje ste vi to pročitali. Samo sam stavio do znanja da je apsolutno jasno da u ovoj državi postoji potencijal da se novac obezbijedi, a da se u dobroj mjeri taj novac nalazi na računima stranih banaka, toliko je dokaza i otvorenih pitanja bilo da se on zloupotrebljavao u partijske svrhe, da se on zloupotrebljavao u svrhe bogaćenja pojedinaca i upravo zbog toga tražimo efikasnu borbu protiv visoke korupcije. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Idemo dalje.

Sada riječ ima kolegistica Tanasijević, a neka se pripremi kolega Nišavić. Izvolite, kolegice.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Moju diskusiju moram neplanirano da počnem komentatom da sam vrlo iznenađena kako je predlagač započeo svoju diskusiju u uvodnom izlaganju i iznio za mene jednu vrlo uvredljivu konstataciju, gdje se kaže kvalitetno materinstvo i kvalitetni

radni angažman ne idu ruku pod ruku. Znači li to da u ovakvoj Crnoj Gori žena koja je radno angažovana, ima uspješnu poslovnu karijeru, ne može biti dobra majka? Znači li to da žene koje su poslanice, a ostvarile su se kao majke nijesu dobre majke? Moram da vas demantujem da je ovakva poruka koja se šalje mladim bračnim parovima i ženama koje žele da grade svoju poslovnu karijeru, vrlo destimulativna jer im šaljemo poruku - ako želite da radate vi ne možete imati poslovnu karijeru.

Što se tiče uloge majke, majka sam troje djece i pored toga što sam vrlo angažovana u Skupštini i što to ima svoju cijenu, što nijesam prisutna onoliko koliko bih željela, uloga koju sam, po mom ubjeđenju, najbolje odigrala u životu i na koju sam najponosnija je uloga majke. Smatram da žena može da harmonizuje ulogu majke i poslovne žene i da kao takva bude model za identifikaciju svojoj djeci. Volim te, poštujem te, vaspitavam te kako treba, ali istovremeno ti dajem primjer da može neko biti uspješan i u poslovnoj karijeri. Ovo nijesam imala namjeru, ali na kraju zbog žena poslanica koje su majke, zbog svih žena koje žele da grade poslovnu karijeru, a pri tom da se ostvare kao majke troje, četvoro, petoro, onoliko djece koliko one žele da imaju, morala sam da pošaljem ovakvu poruku. Sada ću se vratiti diskusiji i molim kolegu da bude tolerantan ako malo prekoračim vrijeme zbog ove intervencije na početku.

Osnovni kvalitet Predloga ovog zakona je vaša namjera da ukažete na značaj materinstva za porodicu i društvo i to jako cijenim. Koliko je materinstvo važno govori i podatak da savremene promjene u porodici ne mogu se na valjan način razumjeti bez njihovog dovođenja u vezi sa odgovarajućim konceptom materinstva. Tim povodom Jovan Cvijić je rekao da ljubav, bol, tuga, čežnja, vedro i sumorno raspoloženje koje dijete osjeti od majke duboke su klice iz kojih se kasnije razvija psihički život. Erich Fromm je (Moć ljubavi) istakao da postoji samo jedna ljubav koju ne trebate zaslužiti, bitno je da ste tu, da postojite, bićete voljeni, a to je ljubav majke. Uspjeh materinstva je toliko važan i on direktno utiče na funkcionisanje porodice i zavisi od niza spoljnih i unutrašnjih faktora. Jedan od najznačajnijih je uspotstavljanje ravnotežematerinstva i očinstva, jer su uloge majke i oca komplementarne i uzajamne, za razliku od porodica u kojima su narušeni odnosi ili postoji nasilje. Roditeljski par koji djeluje konzistentno pozitivno utiče na dijete, porodicu i društvu. Zato se može reći da je skladan odnos

između supružnika osnovni motivacioni faktor planiranja porodice, uslov njene stabilnosti, uspješnog materinstva i zadovoljnog potomstva. Iako pripadam onima koji smatraju da u Skupštini treba izbjegavati govor u prvom licu, a naročito iznošenje ličnih iskustava, to ću ovaj put to učiniti sa zadovoljstvom, potpuno prihvatajući rizik ako moja priča ne bude prihvaćena i shvaćena na pravi način.

Prvi put koristim priliku za 12 godina da kažem da sam rođena i vaspitavana u porodici u kojoj je otac bio jedini muškarac. On je jedna od najznačajnijih ličnosti u mom životu, istinski autoritet, čovjek koji me je naučio šta znači poštovanje. A za ovoliko godina, koliko sam ovdje, trudila sam se da to manifestujem. Bio je uvijek tu kada mi je bio potreban, uticao je na moje navike, stavove i principe, vrijednosne kriterijume koje danas slijedim. Svojim savjetima pripremao me je za život i tek danas znam koliko je to važno. Moje lično iskustvo uopšte ne bi bilo bitno i ne bih ga pominjala da savremena istraživanja koja se odnose na porodicu ne ukazuju koliki je značaj oca kao jednog od prvih modela. U onim porodicama u kojima, pored majke, i otac je aktivno uključen u vaspitanje djece ona se osjećaju zaštićena, imaju visok nivo samopoštovanja, samopouzdanja i manje od drugih su sklona destrukciji i samodstrukciji. Rečenica koju sam izgovorila zasnovana je na istraživanjima razvojne psihologije i iz studija socijologije. Zato smatram da je jedan od osnovnih nedostatak predviđenih rješenja taj što se otac, čak i u slučaju kada je on jedini staralac, hranilac djece, ne pominje u čl. 3 i 4 Predloga zakona. Jedan od nestotaka ovog predloga je i to što osnovni kriterijum za zaštitu materinstva su određeni brojem djece. Materinstvo je mnogo više od statistike, mnogo više od broja rođene djece. Svaka majka, bez obzira da li je rodila jedno, dvoje, troje ili više djece, koja im je posvećena na pravi način, vrijedna je poštovanja i zaslužuje brigu društva. Bitno je da roditelji slobodno planiraju svoju porodicu, ali smatram da je još bitnije da brinu o svojoj djeci, da djeca budu željena, jer je to uslov da ne budu zaboravljena, zapostavljena i ostavljena, uskraćena za onu ljubav koju samo roditelj može pružiti. Zato, pored zaštitnih mjera koje je predvidio zakon i koji se odnosi na majku koja je rodila, troje, četvoro ili više djece, smatram da treba zaštititi i djecu koja treba da rastu u pozitivnom porodičnom okruženju. Takodje, Predlog zakona nije predvidio da predmet društvene brige predstavljaju samohrani roditelji, roditelji koji su usvojili djecu, nezaposlene majke, žene koje su željele ali, iz zdravstvenih razloga, na žalost, nijesu bile u situaciji da se ostvare kao roditelji.

Dakle, smatram da je zaštita materinstva, reći ću bolje roditeljstva, mnogo složenija od rješenja koja su ponudjena Predlogom ovog zakona.

Rađanje većeg broja djece koje zavisi isključivo od odluke roditelja, treba sistematski rješavati i stimulisati pozitivnim mjerama populacione politike, koje su mnogo kompleksnije od materijalne naknade za rođenje troje, četvoro ili više djece. Da je materijalna naknada dovoljan stimulans za rađanje onda bi bilo za očekivati da, što je porodica materijalno stabilnija, ima i više djece. Znamo da to nije slučaj kao što nije ni slučaj da visoko razvijene zemlje nemaju problem sa starenjem stanovništva i kontinuiranim padom prirodnog priraštaja. Naravno, ne može se zanemariti činjenica da stimulativne mjere populacione politike imaju više šanse za uspjeh ako nijesu determinisane ekonomskom i drugom nestabilnošću. Medjutim, materijalna stabilnost je

potreba i uslov svih građana i ona utiče na kvalitet života svih nas i onih koji nemaju djecu i onih koji ih imaju, i onih koji tek planiraju da imaju jedno, dvoje, troje, četvoro ili više djece.

Pored ovoga, populaciona politika svojom složenoću i značajem otvara i mnoga druga pitanja kao što su pitanja društvene razvijenosti, modernizacije društva, feminizacija radne snage, obrazovanje i profesionalne karijere, migracija, zapošljavanje ili nezaposlenosti, posebno mladih ljudi, otuđenosti porodičnih odnosa i razvoda braka, humanizacija odnosa medju polovima, zdravstvena zaštita, reproduktivnog zdravlja, selekcija rođenog po polu, porodičnog nasilja i tako dalje.

Značajan broj ovih pitanja su riješena u Crnoj Gori. Medjutim, nekima od njih se zaista moramo posvetiti u narednom periodu. U vremenu u kome živimo, kada se mijenjaju kriterijumi vrijednosti, najbitnije je sačuvati porodicu. Briga o porodici kao najplemenitija misija jednog društva je briga i o materinstvu i o očinstvu i briga o djeci koja nikada ne gubi na značaju. Porodica je jedina instinska vrijednost. Jer, kada ona ne funkcionise kako treba sve ostalo čovjeka ne može čini zadovoljnim, a onaj koji ima skladnu porodicu, svi problemi, izvan porodičnog ambijenta, ne mogu ga poraziti. To je najvažnija lekcija koju dijete treba da nauči u svojoj kući da bi voljela, gradila svoju kuću i da bi planirao svoje buduće potomstvo. To nije lako, ali je moguće ako su odnosi u porodici skladni, ako postoji dovoljna bliskost između članova porodice koji se u svakoj prilici mogu osloniti jedni na druge, ako se svi problemi zajednički rješavaju. Mislim da bi ovo bio dobar model, ne samo za porodicu, nego i za državu u kojoj živimo. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, koleginice.

Za komentar se prijavio Srđan Perić.

SRĐAN PERIĆ:

Veoma ću kratko.

Polemisaoh bih sa koleginicom Tanasijević da je rasprava bila destimulativna, za sve one mlade, prije svega bračne parove koji ulaze u roditeljstvo i u kasnije, bilo prvo, drugo ili treće roditeljstvo, tu se ne bih saglasio sa vama. Smatram da je ambijent destimulativna i vjerujem da niko neće zbog skupštinske rasprave se odlučiti da uđe ili ne uđe u roditeljstvo i dobro je da će javnost negdje procijeniti tačno motive branjenja jednog, odnosno drugog stava. Sa te strane cijenim da je vrlo dobro da raspravljamo o ovome danas. Ovaj ambijent koji jeste destimulativan, ovaj zakon želi da ispravi. Znači, javnosti radi, pročitacu član 54 koji se mijenja stav koji kaže " da pravo iz stava 1 (stav koji izaziva ovu polemiku o naknadi po osnovu rođenja) ne može se koristiti za vrijeme trajanja radnog odnosa i isključuje mogućnost istovremenog korišćenja prava na penziju". Ako imate penziju, ako ste zaposleni, ne možete ostvarivati ovo pravo. Da prevedemo, najlakše žrtve bilo koje diskriminacije su oni ljudi koji nemaju nikakva materijalna primanja. Ovima dajete tu minimalnu sigurnost i pravite tu minimalnu branu. Radi se od 300 i nešto eura i uz uvažavanje zaista svake poslanice i svakog poslanika ipak mi spadamo u privilegovani, ekstremno privilegovani dio društva. Ima ljudi kojima je veliki i ogromni problem da sastave kraj sa krajem. Vjerujem da nikome nije u ovoj sali, da budemo iskreni, ono što ovaj zakon želi prosto to minimalno, koliko toliko sigurnosti, za opet kažem za žene koje realno imaju manju platu od 300 i nešto eura, koje ne

koriste penziju u tom trenutku. Ne radi se o nekakvim stalnim primanjima a da se uz to primaju i plate i penzije. Znači, to je vrlo važno razlučiti, daje se minimum sigurnosti ženama koje su rodile troje djece a ne nikako da se stimuliše neko da ide ovaj proces. Čisto da rasprava krene u tom pravcu. Zahvaljujem.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Hvala.

Poslaniče Periću, jako mi je drago da ste postavili jedno ovakvo pitanje. Vjerovatno imate neku argumentaciju zbog čega ga smatrate da je takav a i u ovom, takodje, destimulativnom ambijentu imate toliko uspješnih žena, na kraju i medju vama sjedi desetak dvanaest takvih žena koje treba da pošalju primjer drugim ženama da je potpuno moguće biti dobra majka, dobar roditelj, imati skladne porodične odnose i pritom biti dobar u svojoj profesiji. Bilo ih je više i nadam se da će ih biti više, toliko o tome je li stimulativan ili destimulativan to je subjektivni doživljaj. Ako govorimo da li je ambijent stare Crne Gore bio destimulativan, u staroj Crnoj Gori u 19. vijeku, u patrijaharnom periodu, žene su rađale po desetoro, dvanaestoro, petnaestoro djece, što znači da ekonomski uslovi nijesu opredjeljavajući. Pokušavam da saopštim da je u stvari skladan odnos izmedju bračnih partnera osnovni uslov za uspješnu porodicu i uspješno roditeljstvo. Na pitanja koja su postavljena ženama Evropske unije a to je istraživanje uradjeno i u Srbiji, koji je glavni razlog da biste rodili više djece od djece koje imate, 78,5% je govorilo da imam dobar porodični status, odnosno da imam skladne odnose sa partnerom. 1/3 žena u Crnoj Gori trpi nasilje. Bolje da smo se bavili tim problemom danas i da 1/3 žena ne može biti stimulisana. Ona trpi nasilje u porodičnom ambijentu. Želim upravo da pošaljem poruku mladim, perspektivnim ženama, da ne treba da trpe nasilje, da treba stvarati pozitivan poslovni ambijent, porodičan ambijent i da treba biti model za identifikaciju djeci koja treba da slijede takav primjer. To je jedini način da uspijemo sa ovim u Crnoj Gori. Drugo, ako sam pomenula tolike mjere populacione politike, mislim da svaka od njih zaslužuje da se posebno njome bavimo u Parlamentu. Ono na čemu sam zahvalna i vama i gospodinu Aleksandru Damjanoviću, je to što je ova tema danas otvorena. Da ukažemo koliko je porodica bitna i koliko je bitno sačuvati porodicu. To je jedina istinska vrijednost, sve ostalo je manje važno. Ona ako ne funkcionise kako treba onda ništa nema smisla. Porodica je jedino što ima suštinu i smisao i čime se trebamo baviti.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, koleginice.

Stižu amandmani, pošto su ih mnoge kolege već i najavile i razmišljaju o njima onda možete da ih predajete do sutra do 12 sati.

Riječ ima kolega Nišavić, neka se pripremi kolega Duković.

Izvolite, kolega.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Predlog zakona o dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti predlaže se u cilju zaštite materinstva i obezbjeđivanje pozitivnih demokratskih tokova. Crna Gora je zemlja sa starijim stanovništvom, jer je udio starijih od 65 godina preko 12%, a to je po međunarodnim pravilima svrstava u ovu kategoriju. Taj trend se nastavlja, jer je po popisu iz 2011.godine u Crnoj Gori bilo 14 847 građana od 80 do 99 godina, što je za 4 847 više nego u 2003.godini.

U proteklih pet decenija prirodni priraštaj u Crnoj Gori opao je za 60%. Pročitacu i podatke za 2011., 2012. i 2013.godinu. U 2011.godini rođeno je 7 215 živorođene djece, umrlo 5 847 osoba, prirodni priraštaj 1 368. U 2012.godini rođeno je 7 459 živorođene djece, umrlo 5 922 osobe, prirodni priraštaj 1 537. U 2013.godini rođeno je 6 713 živorođene djece, a umrlo 5 817 osoba, prirodni priraštaj 842. Dakle, manje od hiljade. Inače, najviši prirodni priraštaj je 1954.godine iznosio je 10 566. Porazan je podatak koleginice Đurašković koja je iznijela da za prethodna tri mjeseca u sedam opština u Crnoj Gori nije zabilježen, nije sklopljen ni jedan brak, što je poražavajuće. U 2013.godini u Crnoj Gori zabilježen je najniži prirodni priraštaj od 1950.godine i tada je negativni prirodni priraštaj zabilježen u 13 opština.

Ovi podaci su alarmantni i nije daleko godina kada će se linija rađanja i linija umiranja ukrstiti i trend priraštaja biti negativan. Ako se ovakav trend nastavi Crna Gora će 2050.godine imati 50 000 stanovnika manje nego danas. Ovo je i globalni problem. Evropa se već duže vrijeme sreće sa padom nataliteta. Rusija, recimo, od 90-tih izgubila više od pet miliona stanovnika. Ako se taj trend nastavi do 2050.godine broj stanovnika u Rusiji sa sadašnjih 142 miliona na 100 miliona. Hrvatska će do 2050.godine izgubiti recimo dva Zagreba, milion i 300 hiljada stanovnika.

Predlog ovog zakona je briga o natalitetu i mišljenja smo da država konačno shvati da je pad nataliteta veliki naš problem. Do sad se niko posebno ne bavi ovim problemom. S toga briga o porodici treba biti briga države i društva. Briga mora biti prilagođena i djeci i ženi i u tom pravcu je i Predlog ovog zakona koji će, nadam se, biti usvojen u ovom Parlamentu jednoglasno, jer daje pretpostavke za lakše formiranje brojnije porodice, a time i nadu u svjetliju budućnost našeg društva. Mladima stvoriti bolje uslove za podizanje porodice i mogućnosti da se žena ostvari kao majka u mlađem životnom dobu. Bez sigurnosti u materijalnom smislu rađanje i reprodukcija se odlaže za neke starije godine, a plodnost sa 40 godina nije tako dobra kao što je sa 20 ili 30 godina.

Donošenje ovog zakona bitno je i posebno zbog činjenice da je crnogorsko društvo više decenija izloženo siromaštvu, nezaposlenosti, opštoj nesigurnosti i prisustvu straha da se današnji par odluči na treće ili četvrto dijete. Danas porodicu uglavnom čine roditelji i jedno ili dvoje djece, što čini prostu reprodukciju i nedovoljno je za prirodni priraštaj. Pitnaje prirodnog priraštaja trebalo bi da bude pitanje sistema vrijednosti u jednom društvu. Finansijski momenat koji će se dobiti ovim zakonom jedan je od mnogih podrški koje država treba da pruži porodici, ali je jedan od najbitnijih faktora. Tu su svakako i bolje organizovanje vrtića, drugačija stambena politika, drugačija poreska politika, pa i drugačija politika zapošljavanja. Upravo zbog posla majke se teže odlučuju na drugo ili treće dijete i majke za mnoge poslodavce spadaju u "nesigurnu" kategoriju radne snage. Mnogo je primjera gdje majka sa prvim danom porodiljskog odsustva dobije rješenje o otkazu sa posla. Posao ili roditeljstvo je sve više na žalost deviza koja postaje istinska u našem društvu.

Zato, usvajanjem Predloga ovog zakona doprinijete značajnom ublažavanju ovih problema.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Nišaviću.

Kolega Duković, neka se pripremi kolega Tuponuja.

Izvolite, kolega.

HALIL DUKOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Saglasiću se da mi treba da tragamo za kvalitetnijim rješenjem i zaista problematika koja je danas na dnevnom redu zahtijeva od nas jednu punu brigu i punu pažnju posvećivanju ovoj problematici. Svako kvalitetno rješenje mora biti i održivo rješenje. Ono rješenje koje nije održivo, koje nema perspektivu sigurno ga ne možemo smatrati kvalitetnim rješenjem.

Naime, što se Predloga zakona tiče, nijesam čuo da li je ovo održivo rješenje. Takođe, pozivali smo se na član Ustava 73 koji kaže da država stvare uslove i tako dalje, za poboljšanje nataliteta, da skratim taj član. To je tačno i sigurno, ali svaka država stvara uslove u granicama svojih mogućnosti. Da li država stvarno ima ove mogućnosti koje se nameću ovim zakonom pitanje je, koje sada u ovom trenutku, bez odgovora od strane predlagača, a trebali smo da dobijemo posebno što se tiče Odbora za finansije i budžet, od njih ali na žalost imamo predlog zakona ali nemamo i održivost ovog zakona, odnosno kvalitet ovog rješenja.

U svom uvodnom izlaganju predlagač se držao dvije problematike. Pokušaću da ukratko nešto kažem o njima. Problem nataliteta i problem zaštite materinstva. Zaista, dva jako bitna pitanja, pitanja koja nikog od nas ne mogu emotivno ravnodušnim ostaviti. Pitanja koja zaslužuju apsolutno svu našu pažnju. Naravno, problem nataliteta sa kojim se susreće Crna Gora nije naka novina. Sa tim problemom susreću se sve zemlje u okruženju, ali i najrazvijenije zemlje Evrope. Problem nije od juče, problem koji traje deceniju, čak i više decenija i problem koji svaka država na različite načine rješava. Ono što moramo svi imati u vidu, jeste da nigdje ekonomske mjere koje su se sprovele za poboljšanje nataliteta nijesu dali rezultate. Na žalost, danas imamo porast nataliteta u najsiromašnijim zemljama svijeta i obratno u najbogatijim drastičan pad

nataliteta. Najbolji primjer je za to recimo Njemačka koja ima najbolji natalitet, a od 30 zemalja, najbogatijih zemalja svijeta po skali najmanje nataliteta ona zauzima 26 mjesto, oored svih mjera koja Njemačka uradila na poboljšanju nataliteta stanovništva.

Hoću da kažem da te mjere i je tvrdnja stručnjaka nigdje nijesu dali onaj rezultat koji se od njih očekivao. Samo ću da pomenem što se Njemačke, nju uzimamo kao referentnu zemlju sigurno jednu od najbogatijih zemalja, koja najviše na svijetu ulaže u populacijsku politiku, a ima najmanje rađanje djece. Za nadoknade roditeljama, dječiji dodatak, subvencioniranje vrtića, porezne olakšice majkama i još 150 drugih raznih beneficija porodične politike Njemačka je čak 2010.godine uložila 200,3 milijarde eura, odnosno 7,7 bruto ličnog dohotka. Evropski prosjek je 2,2, čini mi se, bruto društvenog proizvoda, 2,5 je u stvari prosjek Njemačke, a Njemačka i pored toga ima najniži natalitet u cijeloj Evropi. Samo 1,39 djece po ženi u dobi od 15 do 49 godina. Znači, ekonomska politika mora biti usmjerena u više pravaca da bi koliko toliko dala efekat. Možda je najbolji primjer Francuska koja ima više decenijsku politiku od raznih subvencioniranja i postigla je najbolji efekat u prosjeku da žena rađa dvoje djetem, to je najbolji efekat koji jedna razvijena zemlja danas postigla. Tako da mjere ekonomske politike teško daju poboljšanje nataliteta.

Druga stvar je zaštita materinstva. Slažem se da treba svaku majku zaštititi, ali majka je i majka koja radi, majka je i ona koja ne radi i ako ćemo da budemo iskreni u mnogo boljem položaju je majka koja radi od majke koja ne radi. Majka koja ne radi zaslužuje više pažnje. Majka koja ne radi je u mnogo gore položaju, jer majka koja radi je dato zakonom da ima pravo na održavanje trudnoće, danas skoro svako to iskorisiti, plaćano 100%, porodiljsko odsustvo u tajanju od godinu dana plaćeno 100% i plus staž od šest mjeseci penzionog staža za svako rođeno dijete. Šta od toga ima majka koja ne radi, ako govorimo o materinstvu, majka je svaka koja je rađala. Naravno, ne ulazeći u problematiku drugih da li je majka i ona koja je rađala i jedno ili dvoje, jeste sigurno, da li je ovo njihova diskriminacija vjerujem da ćemo imati vremena još da govorimo. Mislim da ovaj zakon moramo još doraditi. Ovakav kakav je pruža mnoge mogućnosti za neke činjenice koje sigurno ne idu nama kao parlamentarcima u prilog. Zahvaljujem i izvinjavam se na prekoračenju.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama.

Kolega Tuponja, izvolite, neka se pripremi kolegistica Šćepanović.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Poštovani građani Crne Gore,

Intenzivna, zanimljiva diskusija kad se radi o Zakonu o socijalnoj i dječjoj zaštiti i on sam po sebi, po svojoj definiciji je zakon koji se bavi zaštitom, koji se bavi nekom pomoći, koji se bavi nekim socijalnim aspektom onih kojima je to u našoj državi potrebno. Vjerujem da imamo konsenzus oko toga da namjera predlagača jeste pozitivna i da je u najboljoj namjeri da se poboljša status materinstva i status roditelja koji se staraju o korisnicima lične invalidnine.

U ovom zakonu imamo dva dijela, da kažem, više fokus pažnje svih diskutantata je na ovom drugom dijelu koji se tiče materinstva, a nekako imamo za ovaj prvi dio neku prećutnu saglasnost i mislim da ga je vrijedno pomenuti, jer se radi o jednom novitetu koji se tiče naknade roditelju ili njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine. Nalazim da to što ne nailazimo na otpor po toj temi da je to zapravo podrška ovog dijelu Predloga zakona.

Što se tiče ovog drugog dijela koji se tiče naknade za majke sa troje ili više djece. Moram da kažem da je to kako je i uvaženi kolega Kaluđerović iznio, imamo podatke koji toliko su nemilosrdni kada ukazuju na pad nataliteta u našoj zemlji. U zadnjih 50 godina imamo konstantan pad i nemamo nikakvu državu politiku koja uopšte nešto preduzima u tom pravcu. Mislim da je ovo sa ovim Predlogom zakona barem napravljen jedan napor i jedan pomak u tom smislu da se osnaži politika nataliteta u Crnoj Gori.

Sigurno ste saglasni svi da biti majka troje i više djece ni malo nije lak zadatak sam po sebi. To je jedan težak zadatak koji je zapravo i negdje strateški interes cijele države da imamo što više djece, da ne upadnemo u zonu, a na ivici smo, bijele kuge. Tu vjerujem da možemo očekivati u cijelom Parlamentu. Možemo govoriti o nekim modalitetima na koji način to treba izvesti.

Takođe, saglasan sam sa dijelom da je apsolutno neophodan i ovaj finansijski dio neke projekcije u ovom zakonu da bi smo uopšte znali sa čim baratamo, jer je naš budžet takav kakav jeste. Mi smo zemlja koja je ekonomski slaba i kad su potrebna dodatna izdvajanja iz budžeta to sigurno predstavlja problem, jer mi i sad u ovom trenutku 1/3 budžeta finansiramo iz daljeg zaduživanja države. Od dvije milijarde eura koliko je budžet 1/3 se uzima kao kredit koji opet neko treba da vraća, pa ćemo opet doći do ove djece koja se rađaju. Mislim da je možda najbolji lijek da se popravi ovo stanje jedan kontra predlog koji bi mogao da dođe od kolega iz DPS-a, hajde vi ponudite neki zakon koji će zapošljavanje majki sa troje ili više djece da bude privilegovan, da bude stimulativan, pa će ovaj problem biti znatno umanje. Možemo mi da govorimo o diskriminaciji ili nejednakosti ali je objektivno činjenično stanje da majke sa troje i više djece imaju problema da zadrže svoj radni odnos od poslodavca ili mlade majke koje planiraju porodicu da teže dolaze do posla. To jeste diskriminacija, ali to je život, to je činjenično stanje sa kojim mi moramo da se suočavamo praktično svakodnevno, ali hajde da idemo sa nekom zakonskom regulativom koja će taj problem da svodi na jednu manju mjeru. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama.

Za komentar se javio kolega Duković. Izvolite.

HALIL DUKOVIĆ:

Kratko ću, samo jednu činjenicu koja se ovdje čula. Često se spominje termin bijela kuga. Moramo se paziti da nije malo to rasistički termin. Samo ću vas upoznati da u svijetu, recimo, 1999.godine bilo šest milijardi stanovnika, 2011.godine sedam milijardi stanovnika. Znači, na globalnom nivou ne postoji pad nataliteta. Ne postoji ni kad bi se gledalo ukupno stanovništvo u svim razvijenim državama svijeta, postoji porast broja stanovnika, ali nema novorođenih, domicilnog stanovništva. U Njemačkoj je veliki broj nove populacije koja je pristigla, uselila se u Njemačkoj, ali domicilnog Njemačkog stanovništva je mali broj. Samo da se tim terminom malo pažljivije služimo, jer je natalitet nešto što svaka država ima u svom programu i svojoj politici. Svaka država razvijenog svijeta je pokušala da taj problem riješi podsticajem nataliteta svog domicilnog stanovništva. Na žalost, nigdje u svijetu to nema i mi danas imamo da su zemlje razvijenog svijeta sve starije populacije, a zemlje siromašnog svijeta sve mlađe populacije. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama.

Kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Uvaženi kolega Dukoviću, hvala na sugestijama. Mi smo ovdje ipak crnogorski parlament. Kada sam posmatrao problem Crne Gore, naravno da u svijetu broj stanovnika, na planeti, raste, ali u Crnoj Gori imamo u zadnjih 50 godina pad nataliteta. Kad kažem bijela kuga, pojašnjenja radi, govorim o tome da će broj umrlih biti veći od broja novorođenih. Taj odnos u ovom trenutku još uvijek je pozitivan, ali trend koji imamo je vrlo zabrinjavajući. Za očekivati je da će se možda već u sljedećoj godini

izjednačiti, a u narednim godinama biti negativan, da ćemo imati pad broja stanovnika u Crnoj Gori. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Tuponja.

Kolega Duković je s pravom nešto što je pojava, a to je vjerska struktura. To je globalna priča. Znam da one nacije koje su vitalne, one su kroz vrijeme ostale. Kao društvo treba da omogućimo svakome da može da ima potomstvo, a konformizam da prepustimo njemu.

Posljednji diskutant u ovoj važnoj temi je kolegistica Šćepanović. Izvolite, kolegice.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani potpredsjedniče, kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Danas smo dovoljno čuli povodom ovog zakona koji je podnio uvaženi kolega Damjanović. Prije svega, što se tiče ovog zakona, željela bih da se osvrnem kao i kolega Tuponja na član 1 ovog zakona, nekako su kolege više govorile o članu 4, na član koji se odnosi na sve roditelje koji njeguju lica koje je korisnik lične invalidnine i ovdje je precizno navedeno koji su to roditelji, lica koji su korisnici lične invalidnine, gdje sjutra ne bi bilo pogrešnog tumačenja ove norme. Što se tiče ovih roditelja, prije svega ću pročitati šta važeći zakon propisuje. Da lice koje koristi ličnu invalidninu ima pravo na naknadu u iznosu od 109,00 eura, dodatak za njegu i pomoć, ako je maloljetno lice na dodatak na djecu, dnevni boravak za djecu gdje država u iznosu od 150,00 mjesečno. Takođe, korisnici lične invalidnine imaju određeni subvencije i sl.

Moram da napomenem da Zakonom o penzijsko-invalidskom osiguranju pravo na starosnu penziju sa navršениh 20 godina staža osiguranja, bez obzira na godine

starosti, ima jedan od roditelja koji ima dijete ili staratelj koji vrši starateljstvo nad djetetom bez obzira na godine života djeteta sa teškim smetnjama u razvoju koje je korisnik lične invalidnine. Visina penzije se uvećava za 20%. To je ono što je predviđeno važećim zakonom. Da li je ovo dovoljno, pogotovo kada je u pitanju ova kategorija, da uvijek može bolje. Nadovezaću se na nešto što je i kolega Perić pomenuo da posebno roditelji djece plaćaju personalnog asistenta, iako postoji program koji organizuje Zavod za zapošljavanje u saradnji sa nevladinim sektorom koji dobija sredstva iz državnog budžeta i na neki način je pomoć tim roditeljima. Tu nije dovoljno i tu treba obezbijediti tim roditeljima veću zaštitu. Upravo se ovo pitanje ne može riješiti na ovaj način kako je riješeno Predlogom zakona koji je podnio kolega Damjanović. Prije svega, ovo pitanje treba detaljno regulisati. Mora se precizirati kome se priznaje status roditelja njegovatelja.

Takođe, u ovom članu 2 konkretno, u prvom stavu se kaže da je to jedan od roditelja koji brine o korisniku lične invalidnine i ima pravo na naknadu, dakle u prvom stavu se vezuje za lice koje vodi računa o tom djetetu, a u stavu 3 se ta naknada vezuje kada je u pitanju više djece vezuje se za svako dijete pojedinačno. To nije praksa u okruženju. Praksa u okruženju je da se ta naknada vezuje da pravo imaju oba roditelja. Tako da je tu jedna pravna nelogičnost. Moram da pomenem, kao što je koleginica iz Demokratskog fronta pomenula, da u hrvatskom zakonu postoji određena naknada, ali je ovo precizno regulisano. Cijeli jedan odjeljak zakona se odnosi na ove roditelje i na koji način oni stižu ova prava. Smatram da bi ovu normu trebalo detaljno regulisati da ne bi sutra bilo nedoumica u primjeni ovog zakona. Takođe sam željela da pomenem i u srbijanskom zakonu je prošle godine uvedena norma koja se odnosi na penziju, ali u Zakonu o socijalnoj zaštiti, a ne u Zakonu o penzijskoj zaštiti. Što se tiče hrvatskog zakona koji ovu naknadu predviđa, da predviđa, ali u praksi u okruženju, konkretno se osvrćem na hrvatski zakon, postoje pojedina ograničenja da lice koje ima pravo na ličnu invalidninu s druge strane nema pravo na dodatak za njegu i pomoć. U našem zakonu ne postoje te vrste ograničenja.

Što se tiče člana 4 koji se odnosi na naknade po osnovu rođenja troje ili više djece, više puta se pominjala diskriminacija, kolege su dovoljno rekle, ne želim o tome

da diskutujem. Više puta se pominjao i Ustav i dio koji reguliše socijalna prava. Imala bih pitanje za predlagača da li postoji, s obzirom da sve države u svojim ustavima regulišu socijalna prava, otprilike manje više na jedan isti način, da mi odgovorite koje države u okruženju ili bilo koja država koja ima ovako kao što ste vi predvidjeli naknadu po osnovu rođenja troje ili više djece. Takođe, ima jedna pravna nelogičnost u ovom članu, jer se u stavu 1 propisuje da je to doživotna mjesečna naknada, dok se u stavu 3 isključuje, kaže - pravo se ne može koristiti za vrijeme trajanja radnog odnosa i isključuje mogućnost istovremeno korišćenja prava na penziju. Moram da napomenem da, kada neko jednom stekne doživotno pravo, to mu se pravo posle ne može isključiti. To je, takođe, jedna pravna nelogičnost koja je u ovom članu. Posebno dajem akcenat na ovaj član 2 da bismo taj član trebali zajednički da riješimo. Što se tiče člana 4, očekujem odgovor predlagača. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolegice.

Da pozdravimo djecu i zaželimo im da imaju više braće i sestara, danas o tome pričamo, da im omogućimo to. To su djeca moji primorci iz Bijele, iz Osnovne škole "Orijentski bataljon". Svaka sreća da vas prati.

Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Polemišem sa kolegicom Martom Šćepanović u vezi sa asistentima u nastavi koje najčešće plaćaju roditelji koji imaju djecu sa posebnim potrebama, kako stoji u zakonu, a UNICEF to više zove djeca sa smetnjama u razvoju. Da ne ulazimo u tu terminologiju.

Da budem vrlo konkretan. Taj projekat je pomogao Zavod za zapošljavanje u Podgorici. Govorim o onome što konkretno znam. Nakon određenog perioda sredstava je falilo. I to isto tako znate. Ti projekti su obustavljeni. Kada jednom zaustavite taj

proces u kognitivnom razvoju djeteta, može da nastane problem ako ga uvedete u taj proces, a kasnije ako ga izvedete. To je prva stvar.

Druga stvar, nemam dozvolu tih roditelja da govorim u njihovo ime, ali poznajem te ljude koji plaćaju asistente, evo da vam kažem iznos 200,00 eura. Oni koji nemaju, koji su iz lošije stojećih porodica, oni uopšte ne ulaze u tu priču. To je isto osnov za neku vrstu diskriminacije. Ovaj zakon u ovom prvom dijelu koji ste vi podrobnije komentarisali, čini mi se da ispravlja taj problem barem na neki nivo, govorim o dijelu koji se odnosi na djecu školskog uzrasta. Kada je riječ o onome što se, prije svega, odnosi na inkluziju u obrazovnom procesu, tu je stanje daleko od zadovoljavajućeg. Na papiru je stanje jako dobro i ti zakoni su jako dobri, van svakog spora, ali u praksi često imate da fali sredstava. Imate, takođe, problem kada kvalitetan nastavnik uđe u taj proces asistenta, kada ne može da nastavi stalnu nastavu, on nakon određenog vremena odustaje od toga, traži drugi posao. To je potpuno jedna druga komponenta. Tu nemamo sistemsko rješenje koje traje. Ovaj zakon je upravo negdje na liniji toga na to premošćavanje, dijelom i tog problema. Puno je roditelja kojima je tih 200,00 eura veliki problem. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega.

Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Djelimično sam se i složila sa kolegom Perićem u svojoj diskusiji, ali ovdje ti projekti nijesu ukinuti, tu su bila smanjena sredstva i u nedostatku tih sredstava Zavod je tražio partnera između samouprave i to je priča gdje smo, o tome smo pričali kada je bio Predlog budžeta, a toakođe, smatram zaista da treba svi da uložimo napor kada bude Predlog budžeta za 2016. godinu, da se potrudimo da se upravo ta sredstva

izdvoje i obezbijede tim roditeljima u ovom projektu. Prije svega to je jedan partnerski odnos zavoda i lokalnih samouprava, nevladinih organizacija i evo pozivam da se svi uključe u taj projekat kako bi se sredstva tim roditeljima zaista obezbijedila koja su neopohodna.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, koleginice.

Kolega Damjanović.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Hvala, što ste dopustili da ova rasprava ovako dugo traje, dakle gotovo tri sata i da je gotovo duža od rasprave koja je bila o setu izbornih zakona, govori da sazrijevamo kao društvo i da se oko nečega što ne bi smjela da bude stvar gole politike i sučeljavanja zaista ovdje kvalitetno raspravlja.

Zahvaljujem, svim kolegama koji su uzeli učešće u raspravi bez obzira da li su dali podršku u načelu ili nijesu dali podršku u ovom trenutku ovom predlogu zakona.

Apsolutno još jednom hvala matičnom Odboru, hvala Zakonodavnom odboru koji je dao podršku i što se tiče mene riješili ste se dileme ustavnosti i zakonodavnosti, odnosno zakonitosti ovog akta.

U odnosu na neke stvari koje bih rekao na kraju u ovom završnom izlaganju, a naravno amandmani pristižu. Dakle, za sada su to amandman kolege Popovića koji govori o odloženoj primjeni zakona od 01. januara naredne godine, amandman kolege iz SDP-a koji spuštaju sa 70 na 60% naknadu, uključuje i ostale žene, o tome ćemo razgovarati i tražiću čvrste garancije za podršku zakonu i prisustvo, da ponovim, svih poslanika ovdje.

Na Kolegijumu ćemo da vidimo koji je to dan da ne bi neko "neopravdano izostao", poslije se pravdao kako nije bio tu, pa ćemo da vidimo, jer mi se čini da uz podršku sedam klubova koja je ovdje iznešena stav DPS-a koji za sada ne podržava i dva odbora koja su podržali ove priče koja je gotovo zaokružena.

Hajde da uložimo napor da nekim dodatnim rješenjima amandmanski, ja mogu kao predlagač odnosno da takođe dam neka rješenja, zaokružimo ovu priču i dovedemo do kraja.

Dakle, nije stvar novca, stvar je volje i principa, pa na kraju i novca. Dakle, političke volje, principa i onoga što je član 1 stav 2 Ustava Crne Gore, da je Crna Gora država socijalne pravde i onoga ustavnog dijela koji se tiče položaja majki i djeteta. Negdje i mogu da ovako kažem, da se ne pokušava manipulirati, jer sam vrlo, vrlo precizan za sedam godina svoga poslaničkog mandata. Imam ovdje stotine i stotine diskusija u Plenumu i na odborima i svaka može da se provjeri od prvoga dana, od 27. decembra 2007. godine.

Dakle, rekao sam, u ovakvoj Crnoj Gori u socioekonomskom miljeu koji je stvoren ovih 20 godina od vlasti kontinuiteta, žena teško može da obavlja kvalitetno materinstvo i radni angažman i stojim iza svake riječi koju sam ovdje izrekao, sad ponavljam. Dakle, da tu ne bi bilo manipulacija, kao što ovaj predlog zakona upravo potspješuje rodnu ravnopravnost, jer je žena koja radi uz to je i majka u mnogo težem položaju od muškarca koji radi uz to je i otac, i da budem potpuno otvoren, sigurno je da je potrebno da ta žena ulaže mnogo, mnogo više napora, višestruki napor i radni angažman da bi ostvarila iste rezultate rada kao i muškarac. Jer neko je to ovdje dobro rekao ne danas, da žene rade ogromni nevidljivi rad i da ulažu makar tir puta više vremena od muškarca u poslove u porodici, dakle u kući, koji niko ne primjećuje i pride radi posao na svom poslu, odnosno na radnom mjestu.

U odnosu na prvi dio Predloga zakona koji se zaista tiče socijalno najranjivije i najosjetljivije populacije djece sa smetnjama u razvoju tome sam "posvetio" manje pažnje, jer smo o tome ja i kolega Gošović u decembru mjesecu kad smo usvajali izmjene i dopune zakona, govorili. Ali, svakako apelujem da i oko toga nemamo nikakvu

dilemu. Dakle, naknada od 193 evra po djetetu je zaista minimum imajući u vidu kakve su penzije onih roditelja kojima smo "stvorili beneficije" da odu u penziju koje su 120, 130 ili 150 evra, zaista minimalne.

Naravno, u odnosu na stvari koje su se čule a vezane su za mišljenja, potencirao bih priču i oko izvora sredstava, naravno zahvalnost i kolegama i kolegi koji je ukazao da ozbiljno i na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet razmatramo fiskalni uticaj drugih zakona. Nažalost i sami smo svjedoci da često ni Vlada ne predlaže fiskalni uticaj kojeg ima, pa imamo problem. Ja sam kao poslanik potpuno otvoreno rekao da on ima fiskalni uticaj. Kolega Jelić je, ovo nije dakle polemika, iznio je tačnu činjenicu da kada bi svi kojih se ovaj zakon može ticati, a princip je dobrovoljnosti, uzeli ovu naknadu to bi bilo tih 18 miliona. Međutim, naravno jasno je vama da u Crnoj Gori ima žena koje imaju mnogo veću platu od ovih 70% prosječne plate, kojima na pamet ne pada da koriste pogodnosti ovog zakona. Kada se odbiju one žene koje bi umjesto penzije uzele tu platu plus ono što ide državi kroz doprinose i poreze, to će biti u odnosu na potencijalni mogući zaista marginalan uticaj. Ako se ide ka usvajanju amandmana koji je sada SDP predložio i koji je kolega Sijarić osnažio u ime Bošnjačke stranke da u predlog zakona uđu i žene koje ne rade, a rodile su troje-četvoro djece s time što se predlaže od strane kolega iz SDP-a amandmanom, nije vrijeme za amandmansku raspravu, ali bitna je stvar da se sa 70 na 60% smanji, finansijski uticaj će biti mnogo veći, Aleksandar Damjanović stim nikakvih problema nema. Je li ova država prošle godine imala veći nivo prihoda nego što je projektovala? Jeste. Jesmo li to nažalost upotrijebili za plaćanje garancija? Jesmo. Evo Bogu hvala nema garancija ove godine. Imamo dobre poreske trendove, trendove poreske naplate, biće viška sredstava po onome što je sada izvjesno, poslije prvog kvartala, mislim da se tu bez, ne daj Bože kršenja zakona, preusmjeravanja do onih 10% koliko je to moguće, mogu iznaći sredstva za djelimično korišćenje ovoga, jer neće svako ovo iskoristiti kome se bude ovo pružilo.

Naravno, na kraju ne manje važno, a namjerno sam ostavio za kraj, a veoma interesantno. Ovoga puta je i Vlada Crne Gore, odnosno matično Ministarstvo rada i socijalnog staranja bilo mudro i dalo je jedno mišljenje. Evo, da ja to kažem ovdje.

Osjetljiv je predlog zakona, ali to nikad nijesam rekao. Hvala, Vladi što je ovako mudro postupila, mnogo mudrije nego pojedine kolege koji su kritički bili nastrojani prema ovom predlogu zakona. Jer ovim mišljenjem Vlada formalno ne daje podršku za predlog zakona, ali tako blago kritikuje radi kritike obije norme. Prvu normu kritikuje na način da eto možda roditelj, negovatelj može imati i neki drugi prihod, imovinu osim plate i da je on dužan shodno zakonu da izdržava djecu. Svi smo dužni ako imamo novca, bre svi ćemo to da radimo, ako nemamo novca džabe što smo dužni, odakle, kako, na koji način. To je argumentacija za prvi dio predloga, a argumentacija za drugi dio predloga je:

Da radni staž ne može biti osnov za ostvarivanje ovog prava koje nudimo, a sa ovih 70%. Naravno, kako ne može radni staž a može recimo radna sposobnost. Dakle, Vlada je osjetljiva bila. Ona je formalno kažem dala negativan stav u ovom trenutku, ali sa tako benignom argumentacijom. Mislim da smo blizu da dođemo do jednog opšteg konsenzusa kakav nam je i potreban kad se radi o predlozima ovakve vrste. Svađaćemo se, potpredsjedniče, kao što smo se danas i jutros svađali i oko izbornog zakona i oko državljanstva, tu nemamo koncepte jednostavno iste, ali koncept socijalne pravde bi trebao makar je to tako ovdje na papiru da nam bude svima tu, i da ovo treba zajednički da usvojimo. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama.

Hvala, svim poslanicima koji su danas učestvovali u raspravi.

Konstatujem da je pretres završen, a izjasnićemo se naknadno.

Proceduralno, izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Samo da nam kažete do kada možemo da podnosimo amandmane imajući u vidu da je matični Odbor za rad, zdravstvo i socijalno staranje zakazan u utorak u 12,30h, a mi prije toga imamo Odbor za ekonomiju, budžet i finansije. Samo radi kolega koji su najavili ili spremili da podnesu amandmane da znamo koji je to rok, da ne bismo možda propuštili i probili te rokove. Eto u tom smislu, gospodine profesore, sam htio da reagujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolege sutra nastavljamo u 11,00h. Ponovo ćemo razmatrati ona dva zakona da bi dovršili tu priču oko izbornih zakona. Još imamo sedam, osam kolega koji će učestvovati u tom razmatranju a onda ćemo preći na Predlog zakona o izmjeni Zakona o upravnom postupku.

Negdje oko 15 sati ćemo se vratiti na onu posebnu sjednicu gdje će ministar Bošković odgovarati na dva postavljena pitanja, pa onda ćemo preći na tačku 12. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima. Najvjerojatnije ćemo završiti sjutrašnjim radom sa tom tačkom ili eventualno tačka 13. o Izvještaju o radu Investiciono-razvojnog fonda.

Zavisno od vašeg interesovanja sutra ćemo detaljnije znati kako i do kada.

Svako dobro, prijatno.

02. 04. 2015. godine

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Poštovane kolege,

Predlažem da nastavimo objedinjenu raspravu o dva zakona. Dakle, izmjene i dopune Zakona o izboru odbornika i poslanika i izmjene i dopune Zakona o biračkom

spisku. Ostalo je još pet prijavljenih diskutanata i završna riječ ministra Konjevića. Vjerujem da ćemo u planiranom roku završiti raspravu o ova dva važna zakona.

Zamolio bih koleginicu Jasavić da uzme riječ. Izvolite, kolegнице Jasavić.

AZRA JASAVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovane kolegнице, poštovane kolege, poštovani gospodine Konjeviću sa saradnicom, poštovani građani,

Ovaj zakon jeste inicijalno negdje začet, moglo bi se reći, u Radnoj grupi za izgradnju povjerenja u izborni proces i saradnji te radne grupe sa Ministarstvom unutrašnjih poslova.

Prilikom izlaganja gospodina ministra o tom koliko bi trebalo da koštaju troškovi obavještanja građana, došli smo do ideje da bi moglo da se ovo obavještanje izvrši na jeftiniji ili ekonomičniji način, a to je preko SMS poruka. Da bi to bilo u potpunosti operativno, potrebno je da budu ispunjena tri principa.

Prvi princip je princip pravednosti, drugi je princip efikasnosti i treći je princip ekonomičnosti.

Princip pravednosti podrazumijeva da ovaj zakon bude negdje na testu kod Agencije za zaštitu ličnih podataka, jer ovaj zakon mora da obezbijedi poštovanje osnovnih prava i sloboda građana sa stanovišta da Ministarstvo unutrašnjih poslova ne može raspolagati sa podacima i evidencijama i bazom podataka naših građana vezano za telefone.

Druga stvar koju Agencija za zaštitu ličnih podataka mora da radi jeste da pažljivo prati i kontroliše sporazum koji će eventualno biti postignut između MUP-a i

mobilnih operatera i treća stvar je da se ozbiljno izvrši po službenoj dužnosti kontrola MUP-a i mobilnih operatera od strane Agencije za zaštitu ličnih podataka vezano za to po zaključenju izbora šta se dešava sa ovim podacima.

Što se tiče principa efikasnosti, mi imamo ogroman broj mobilnih korisnika, ali to nij garant, čuli smo izlaganja uvaženog gospodina Konjevića, da će svaki građanin biti informisan. U tom pravcu da bismo imali zadovoljen princip efikasnosti moramo uvesti besplatne telefonske brojeve, gdje će MUP biti na usluzi i dostupan svim građanima koji ne dobiju putem SMS poruke podatke gdje su upisani i na kom biračkom mjestu.

U tom pravcu, želim da pozdravim vašu medijsku akciju, koju sam jutros pratila na medijima, gdje pokazujete da idete u korak sa vremenom.

Što se tiče principa ekonomičnosti. Princip ekonomičnosti za mene kao nekoga ko ekonomiče u domaćinstvu, ko vrlo štedljivo se ponaša prema svemu što su materijalna dobra, što smatram vrlinom, mora biti ispunjen i on jeste ovim zakonom ispunjen, s tim što se mora voditi računa da se ne žali, kada se budu zapošljavali ljudi koji će raditi, na besplatne telefone. To sve neće više koštati od stotinu hiljada eura. Ja sam negdje računala da angažujete, ali vi to bolje znate, više operatera koji će biti dostupni, to bi moglo da košta nekih stotinu hiljada eura i da svaki građanin bude u prilici da bude blagovremeno informisan o biračkom mjestu.

Važno je da se zaštite lični podaci, da imamo efikasnost i ekonomičnost. Ovdje se potezalo pitanje razlike između popisa stanovnika i biračkog spiska i konačno moramo objektivno odgovoriti na to pitanje, zašto se to desilo. Moj stav lični, a i stav Pozitivne je da je to uslovljeno nepoštenom i nepravednom metodologijom popisa, gde konkretno moji članovi porodice koji su se nalazili na profesionalnom usavršavanju

preko godinu dana van zemlje nijesu mogli biti upisani. Zbog tog razloga sam i u politici, jer je to bila jedna od najvećih zamjerki vlasti Demokratske partije socijalista i Socijaldemokratske partije, kao i Bošnjačke partije, što je to dozvolila. Ja ne pristajem na političko pogubljenje, ne pristajem na ekonomsko pogubljenje, ne pristajem na administrativno pogubljenje bez borbe. Možete me pogubiti samo ako se budem borila, a tada izvolite. Nije ništa sporno.

Ono što se dešavalo '90-tih godina na prostoru Crne Gore jeste klasično političko pogubljenje i zbog loše politike generalno države Crne Gore, ogroman broj ljudi je iseljen.

Negdje 1997.godine pa nadalje imali smo jednu lošu ekonomsku politiku koja je iseljavala ljude sa prostora Crne Gore, to jeste ekonomska egzekucija, a ono što je početo 2011.godine jeste početak administrativne egzekucije koja je mene i motivisala da vam danas ovo saopštim, da uopšte se bavim politikom.

Ono što želim da vam kažem je da nikada neću biti dio one politike koja će se potruditi da se administrativnom egzekucijom i pogubljenjem završi priča '90-tih koja je vrlo nekorektno početa i biću brana svemu onome što jeste administrativna egzekucija svih onih koji su sticajem okolnosti van granica ove zemlje.

Ono što želim da kažem jeste da glasanje dijaspore treba omogućiti preko diplomatsko-konzularnih predstavništava. Pozitivna Crna Gora je, postoji trag u Radnoj grupi za izgradnju povjerenja za izborni proces da je Pozitivna Crna Gora prva potencirala glasanje putem diplomatsko konzularnih predstavništava. To je nemoguće. Potpuno smo svjesni iz kojih razloga, ali bez obzira na to želimo biti pioniri, jer imamo

potencijala, jer znamo, umijemo i hoćemo i možemo. I mi ćemo te procese pokretati sa svim zdravim snagama u Crnoj Gori. Ono što je pošteno mora biti sprovedeno.

Na kraju, žao mi je što kolega iz opozicije nema tu, ali sigurno pažljivo prate prerko ekrana i ja im ovom prilikom poručujem da je vrlo jasan dogovor bio sa kolegama iz Demokratskog fronta i sa kolegama iz SNP-a, kada je Pozitivna Crna Gora u pitanju, da je elektronska identifikacija birača garant koji će omogućiti poštene i fer izbore i da nikakvo brisanje nikog iz biračkog spiska ko je godinu dana van zemlje niti se može, niti se hoće desiti sve dok je Pozitivne Crne Gore. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam. Ja sam imao samo želju da vas upozorim na vrijeme, ali siguran sam da ćete imati u vidu to sledeći put. Hvala vam na vašoj diskusiji.

Sledeći diskutant je kolega Obradović.

Izvinite, kolega Obradoviću, ministar se javio za komentar.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Samo nekoliko stvari. Slažem se sa vama, uvažena poslanice Jasavić, vezano za principe koji su i nas vodili, a koje ste vi ovdje saopštili, od principa pravednosti do principa ekonomičnosti. Vi ste saopštili jednu ideju koju možemo da ugradimo u ovaj amandman, koja može da bude jednim dijelom obaveza Ministarstva. Mogu da proširim ideju, a imajući u vidu da smo tako koncipirali softversko rješenje za birački spisak da će svaka politička partija ne uoči izbora nego od danas ili od prije mjesec dana zaključkom sa završetkom izbora imati pravo pristupa biračkom spisku i svim promjenama u njemu,

svim upravnim postupcima, mi možemo da ugradimo u ovaj član zakona obavezu Ministarstva da pola godine prije održavanja izbora oformi jedan privremeni call centar koji bi bio građanima na usluzi kroz besplatnu liniju, da oni mogu da pozovu i da dobiju informaciju shodno matičnom broju koji bi tada dali, da provjere na kojem biračkom mjestu glasaju i tako dalje. Tada bismo imali već tri načina obavještanja. Jedan bi bio taj call centar, mislim da ne bi imalo potrebe da je duže od pola godine prije dana održavanja izbora, ali oko toga nije problem da se dogovorimo. Call centar bi od desetak-petnaest ljudi, vjerujem da bi moglo da se organizuje, ne bi to preskupo koštalo, tako da i taj segment bismo pokrili, ako mogu tako da kažem.

Vezano za brisanje ova koja ste vi pominjali o kojima je juče bilo, upotrijebiću telefon uz izvinjenje, jer čitam zabilježbu. Samo jedno podsjećanje. Kako se olako ponekad neke stvari kažu i naravno pozivate se na međunarodni standard, a ja vam govorim sad o međunarodnom iskustvu. Republika Slovenija je godinu dana nakon sticanja nezavisnosti izbrisala iz registra prebivališta veliki broj svojih građana, oko 120.000. Međutim, prije godinu dana Evropski sud je donio presudu da je Slovenija pogriješila i da sve građane mora da vrati u registar prebivališta i plati kaznu. Kad govorimo o brisanjima ljudi iz registra, stvar je vrlo jasna.

Drugi primjer o kojem se često govori. Neki naš državljanin privremeno ode da radi u Austriju, Belgiju, Holandiju, Luksemburg i tako dalje, zašto ga ne izbrišete iz registra prebivališta? Evo primjer Austrije. Kada neko ode da radi privremeno u Austriju tamo mora prvo da prijavi, da bi zakonito boravio, privremeni boravak, a nakon 10 godina ako ispuni uslove, uslovi koji su najčešće ekonomsko-socijalnog segmenta, nakon 10 godina ako ispuni uslove dobija stalno nastanjenje. To je druga kategorija, vi

to vrlo dobro znate. I tek može, imajući u vidu da se radi o zemlji Evropske unije, tek tada može da glasa na lokalnim izborima, to će i kod nas biti kad budemo zemlja Evropske unije, samo na lokalnim izborima, a znači 10 godina si na stalno nastanjenje, pa onda 10 godina da traži austrijsko državljanstvo, znači 10 plus 10 i dobiće ga pod uslovom, jer ista je odredba kao i u crnogorskom zakonu, ako dobije otpust iz crnogorskog državljanstva. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se ministru, posebno se zahvaljujem na ovim uporednim iskustvima koja su uvijek važna kada postoje određene dileme vezano za određena rješenja, tako da mislim da su ovi komentari bili korisni za sve nas u odnosu na jednu temu koja se aktuelizuje i ovih dana dok vodimo objedinjenu raspravu o ovim zakonima.

Zahvaljujem se.

Sada kolega Popović se javlja proceduralno. Izvolite, kolega Popoviću. Izvinjavam se još jednom kolegi Obradoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Kako je danas Svjetski dan autizma, sada je završena sjednica Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje, Crna Gora mora takođe da posveti dužnu pažnju tom problemu, velikom problemu koji je možda jedna od najvećih nepoznanica u medicini. Mi članovi Odbora za zdravstvo rad i socijalno staranje smo stavili ove bedževe koji predstavljaju Svjetski dan autizma. Ono što bih još rekao otprilike, to je

veliki ogroman problem. Jedna naspram 68% osoba boluje od te bolesti, četverostruko je učestalija kod dječaka. Apelujem na crnogorsku javnost, trebalo bi preduzeti te neke korake kako bismo pomogli tim osobama, a prvi od tih koraka je otvaranje centra za autizam. Zahvaljujem i izvinjavam se.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam na toj reakciji, hvala na tom podsjećanju i siguran sam da svi dijelimo iste želje i zabrinutost povodom tog narastajućeg globalnog problema i pridružujemo tim globalnim naporima u odnosu na taj problem koji je očigledno globalnog karaktera. Siguran sam da će sve nadležne institucije u Crnoj Gori i upravo naše društvo svojim adekvatnim odgovorima pridružiti se ukupnim globalnim aktivnostima u suočavanju sa tim globalnim problemom. Hvala vam, kolega Popoviću na toj reakciji.

Izvolite, kolega Obradoviću.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Potpredsjedniče Simoviću, uvaženi gospodine Konjeviću sa saradnicom, poštovane poslanice i poslanici, uvažene građanke i građani Crne Gore,

Ova dva izborna zakona, Zakon o izmjenama Zakona o izboru odbornika i poslanika i Zakon o izmjenama Zakona o biračkom spisku sigurno da će doprinijeti izbornom zakonodavstvu u Crnoj Gori. Ovi zakoni donose određene izmjene i oni se tiču vođenja samog biračkog koji, pored toga što se vodi u pisanoj formi, vodi se i elektronska baza podataka na način što se vode pored biračkih mjesta ta biračka

područja, odnosno imena jedinica lokalnih samouprava, zatim biračko područje i biračko mjesto.

Biračko mjesto mora da sadrži broj lica koja glasaju, dakle po azbučnom redu imena i prezimena istih sa nazivom biračkog mjesta, sa nazivom ulice u kojoj se nalazi to biračko mjesto i susjednih ulica, odnosno brojeva zgrada. To su određene novine koje se takođe tiču i novina kada su u pitanju matične knjige, jer se daje do znanja da matične knjige rođenih i umrlih vodi Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave, a vjenčanih jedinice lokalnih samouprava i u to dijelu su izmjene i dopune ovog zakona.

Što se tiče izmjena i dopuna Zakona o izboru odbornika i poslanika one se odnose na obavještenje glasača o tome kada je tačan datum, mjesto i vrijeme samog izbora. U ovom dijelu jedno racionalno rješenje je da se obavještavaju ne putem obavještenja koja koštaju za jedan izborni ciklus oko sigurno pola miliona eura, već putem SMS poruke na način što će se birači obavijestiti o biračkom mjestu na kojem treba da glasaju, mjestu i vremenu i broju na tom biračkom mjestu pod kojim su oni upisani u isti birački spisak.

Da podsjetim, što je istaknuto takođe da obavještenje nije uslov za glasanje, da bi neko glasao treba da donese na biračko mjesto ličnu kartu kao dokument koji dokazuje da može da glasa, a da bi neko bio upisan u birački spisak neophodno je da je državljanin Crne Gore i da ima dvije godine prebivališta u Crnoj Gori.

Često ovdje govorimo o brojkama koje se razlikuju po pitanju biračkog spiska i po pitanju popisa stanovništva. Očigledno da je u tome razlika, jer u birački spisak su upisani i oni koji trenutno ne žive tu, ne borave tu, za razliku od samog popisa stanovništva kojom prilikom se upisuju oni koji se zateknu na tom mjestu, u tom gradu i

svi se upisuju, čak i studenti i oni koji rade izvan svog grada, u tom mjestu gdje se zateknu, osim ukoliko u roku od dvije nedelje dolaze vikendom, svojim kućama, da podsjetite svoje i naravno da žive tamo.

Takođe, često smo imali prilike da čujemo opoziciju da izborna zakonodavstvo ne valja. Mijenjali smo izborne zakone, stalno ih unapređivali, međutim imali smo i primjera posebno kao što je Zakon o finansiranju političkih partija da je tu opozicija predložila određene odredbe koje su se usvojile ovdje u Parlamentu, a koje su kasnije očigledno protivno Ustavu, proglašene da su neustavne, odnosno da su protivustavne i nezakonite u tom dijelu, tako da samo ukažem na tu činjenicu, vezano za izborne poraze opozicije koja stalno traži izgovore za svoje loše rezultate. Očigledno da je problem u njima, jer nemoguće je izgubiti utakmicu dvadesetak puta zaredom, moguće je izgubiti utakmicu jednom ili dva put pa osuđivati nekoga, sudiju ili tako dalje, da je kriv da je ošteti neki tim, ali dvadesetak godina zaredom gubiti, 25 godina izbora, očigledno da postoji određeni problem. Postoji tačna procedura koja se mora ispoštovati da bi izbori bili regularni. Prije svega, birački spiskovi koji su otvoreni za javnost, uvijek može da se vidi je li neko upisan u birački spisak ili nije. Svakodnevno može da se izvrši uvid. Otvorene su biračke knjige i javne u Ministarstvu unutrašnjih poslova, ranije u organima lokalne uprave, da vide birači jesu li upisani, na kojem biračkom mjestu, da izvrše odgovarajuće promjene, promjene se često dešavaju prilikom udaje, ženidbe, promjene samog prezimena, prilikom toga što će neko lice da umre, često naravno i ostane u birački spisak i neko lice koje je umrlo, ali naravno ono ne može da glasa i često se poslije priča evo ima i umrlih lica i tako dalje. U stvari, sve su to promjene koje se moraju ažurirati i koje se unose u biračke spiskove, ali koje su promjene zato da bude

kvalitetno sproveden sam tok glasanja u kojem imamo izbornu komisiju koja je i od strane pozicije i opozicije, imamo i predstavnike opozicije. Imamo biračke spiskove koji se na kraju potpišu, odnosno zapisnici da je sve sprovedeno kako treba i onda nakon toga ljutnja da su izbori pokradeni i tako dalje. Očigledno je da je problem sasvim drugi u nedostatku birača opozicije, jer nemaju dovoljan broj da pobijede poziciju u Crnoj Gori. Zahvaljujem za pažnju.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Obradoviću. U odnosu na vašu diskusiju za komentar se javio kolega Nišavić. Izvolite, kolega Nišaviću.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Kratko bih se osvrnuo na diskusiju gospodina Obradovića i samo bih ga podsjetio na regularnost izbora i samo regularnost na izborni dan, da ga podsjetim na lokalne izbore održane 25.maja 2014.godine na biračko mjesto Boljanina u Bijelom Polju, gdje je došlo do nepravilnosti, gdje su ljudi koji su vodili birački odbor pripremili da ubace u glasačku kutiju 46 glasačkih listića zaokruženih, precizno 19 listića Bošnjačke stranke, 29 listića DPS-a i tri nezaokružena listića, s tim što su glasačke kupone ubacili u posebnu kutiju za glasanje. Normalno da su intervenisali naš član biračkog odbora, predsjednik biračkog odbora, zapisnički konstatovao da je došlo do nepravilnosti, SNP predao krivičnu prijavu protiv tih lica. Došlo mi je objašnjenje na devet kucanih stranica da nema nikakvog osnova za krivičnu prijavu protiv tog lica iako je predsjednik biračkog odbora komisijski potpisao i priznato šta se uradilo.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se.

Kolega Obradoviću, vaš odgovor na komentar.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Institucija sistema, zakonodvni organ, ako pravosudni organ kaže da je nešto u redu, tako da prihvatimo da jeste. Ja ne kažem da ima određenih izbornih neregularnosti, pokušaja i tako dalje, ali to je procentualno veoma zanemarljivo. Preko 99,9% je potpisanih zapisnika sa biračkog mjesta da je sve u redu. Na nekim mjestima to nije i onda imamo Opštinsku izbornu komisiju koja rješava to pitanje. Ukoliko nijesu zadovoljni njihovom odlukom imamo Državnu izbornu komisiju koja to pitanje riješi, tako da i u tom slučaju, ako bi bilo problema, naravno da imamo komisiju koja bi trebala da riješi, opštinska pa državna, a evo vidimo iz nadležnih organa da, po njima, nije bilo nepravilnosti. Kažem, moguće da postoje pokušaji i tako dalje, ali to je sve zanemarljivo, nebitno u odnosu na broj glasača koji podržavaju nas iz DPS-a, odnosno iz vlasti u odnosu na vas iz opozicije, gdje uvijek ubjedljivo nosimo pobjede i uvijek tražite poraze u nečemu što nema nikakvog uporišta. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se.

Koleginice i kolege, dozvolite mi samo da se u ime svih nas zahvalim kolegi Abazoviću, kolegi Radunoviću i kolegi Vukoviću, koji su uvažili podsjećanje da je isteklo

vrijeme za prijavu diskusija i da to nije u našem planu bilo za današnji rad. Zahvaljujem se na tom razumijevanju i doprinosu koji svi zajedno daju u odnosu na potrebu poštovanja našeg dogovora da je rok za prijavu diskusija sat vremena ako je rasprava tri sata, odnosno pola sata, ako je rasprava traje kraće od tri sata. Siguran sam da će u narednom periodu svi klubovi imati jedan odgovoran odnos prema tom našem zajedničkom dogovoru.

Nijesam vas evidentirao, izvinjavam se to je moja greška.

Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Sve je u redu, gospodine potpredsjedniče, ne bilo veće greške od te.

Gospodine Obradoviću, vjerujte, doveli ste me iz naše kancelarije, jer prosto nijesam mogao da odolim želji da vam se zahvalim. Otvorili ste mi oči. Dvadeset pet godina nakon početka višestranačkih izbora u Crnoj Gori konačno sam shvatio i konačno ste mi objasnili kako mi to gubimo.

Vjerujte, da nije danas Dan osoba sa autizmom, a koristim priliku da pozdravim mog velikog druga Borka Popovića iz Ulcinja i da ga podsjetim da mi duguje crtež, jer to dijete danas iako je autistično slika na nivou akademskog slikara, gospodine Obradoviću, ozbiljno bih se zabrinuo i za vaše zdravlje. Ili nas zezate i pokušavate da nas zezate, ili ste stvarno utripovali, što kaže ova mladež, kako je sve u redu. Gdje živite vi? Pratite li vi šta se dešava u društvu? Čitate li novine? Da vas ne podsjećam na aferu „snimak“ jedan, dva, tri, pet, da vas ne podsjećam na brojne i brojne knjige bijele, a crne da crnje biti ne mogu, da vas ne podsjećam na samo jedan podatak koji je,

vjerujte, za Riplija. '97.godine kad ste inaugurisali današnju vlast na predsjedničkim izborima na kojima su se takmičili Momir Bulatović i Milo Đukanović, bilo je 497.000 birača, a 540.000 građana. Kome vi pričate o regularnosti izbora u Crnoj Gori? Dvadeset pet godina ova država od 600.000 stanovnika nije u stanju da uredi birački spisak. Šta biste, ne daj bože, da nas je koliko Francuza, Kineza, Kanađana, Rusa, bismo li ikada to doveli do kraja? Vi se ponašate kao da se ništa ne dešava, kao da živimo u nekom virtuelnom svijetu u kome je DPS bogom dan i da bez one formule „jedno radno mjesto, jednako četiri glasa“ 25 godina drži vlast.

Gospodine Obradoviću, drag ste mi čovjek lično, ali ako je i od vas, mnogo je.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Obradoviću, izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Gospodine Labudoviću,

Takođe ste vi meni veoma dragi, veoma mi je drago što vas je moja diskusija isprovocirala da dođete da sjedite ovdje u poslaničkoj klupi, đe vam i treba da bude mjesto.

Gospodine Labudoviću, mišljenja sam da ste vi kvalitetan poslanik, ali s obzirom da 25 godina ne uspijevate da smijenite vlast, očigledno da vas treba smijeniti, što se toga tiče. Očigledno je nešto da postoji problem. Meni je drago ukoliko ste vi shvatili nakon 25 godina šta je razlog izbornih poraza. Ne možete vi, ja ponovo ponavljam, da izgubite jednu utakmicu, dvije utakmice, tri utakmice i stalno je neko kriv, sudija je kriv,

krade ovaj, krade onaj i tako dalje. Očigledno da vas nema dovoljno. Shvatite nema dovoljno vaših birača iz opozicije.

Gospodine Labudoviću, sami vi iz opozicije kako se razbijate, kako radite, svaki dan neko odlazi iz Pozitivne, iz SNP-a, iz Fronta i tako dalje, što znači da se vi više borite za svoje lične interese nego za interese i partije i javne i državne interese u tom dijelu. Vama je više do ličnih pozicija i do pozicija u nekoj partiji, do isticanja sebe, nego do nečega. Vi da želite da zaista promijenite vlast, vi bi bili mnogo bolji, a mi smo bolji zato što stalno pobjeđujemo. Onoliko smo dobri koliko je dovoljno da vas pobijedimo. Naravno, možemo mi da budemo bolji, ali zasigurno smo puno bolji od vas i greška je u vama. Treba da vidite međusobno vaše probleme, što prije vidite, prije ćete i uspjeti u svojem političkom naumu. Zahvaljujem za pažnju.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Obradoviću.

Imamo još jednu diskusiju u raspravi povodom ova dva zakona. Koleginica Šćepanović. Izvolite, koleginice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovani potpredsjedniče, kolege poslanici, predlagači i uvaženi građani Crne Gore,

Na dnevnom redu je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o biračkom spisku i Zakon o izboru odbornika i poslanika i razlozi za predlaganje ovih zakona od strane

Ministarstva su u stvari bili tehničke prirode, ali ono što smo tokom jučerašnje, a evo i današnje diskusije slušali, većinom se nije odnosilo na same izmjene ovog zakona. Čak sam u jednom momentu u jučerašnjoj diskusiji pomislila da je na dnevnom redu Zakon o prebivalištima i boravištima, jer se više o tom zakonu, čini mi se, pričalo nego o ovim zakonima.

Razlozi, dakle, za ovo predlaganje od strane Ministarstva su tehničke prirode, radi omogućavanja da se pojedine norme mogu implementirati i prilikom izrade aplikativnog rješenja vođenje biračkog spiska i u tom smislu ću pomenuti član 3 Zakona o biračkom spisku... izmjena člana 11 izrazila da bih se precizno uredilo vođenje elektronskih evidencija o biračkim područjima i biračkim mjestima, kao i sadržaji tih evidencija, na koji način će se omogućiti bolja implementacija ovog Zakona o biračkom spisku.

Mislim da je dobro rješenje da Ministarstvo unutrašnjih poslova vodi birački spisak, obzirom da se on formira na osnovu podataka iz registra prebivališta, registra crnogorskih držvljana i matičnih registara rođenih i umrlih i mislim da je to dobro rješenje i da će to unaprijediti kvalitet vođenja biračkog spiska.

Ovdje bih iskoristila priliku da iskomentarišem jedan dio iz Zakona o biračkom spisku, što je lično meni bila dilema, prilikom donošenja ovog zakona, a kako se to do sada primjenjuje u praksi za ovu godinu dana od kada je zakon donešen, s obzirom da nadzor nad primjenom ovog zakona vrši Državna izborna komisija, da se Državna izborna komisija u postupku tog nadzora stara o jedinstvenoj primjeni odredaba ovog zakona, daje mišljenja, čak ima pravo pristupa svim elektronskim registrima i drugim

evidencijama o građanima koji sadrže bitne podatke za vođenje biračkog spiska, da je povezana sa biračkim spiskom, da vrši kontrolu.

Moje pitanje za predlagачa je na koji način je do sada i u budućnosti će Ministarstvo unutrašnjih poslova uspostaviti koordinaciju, tu kopču sa Državnom izbornom komisijom i da li smatrate da je ovo bilo pravo rješenje da nadzor nad zakonom koji je od strane vaše, koji organ vaš vodi, da kontrolu i nadzor nad tim vodi Državna izborna komisija. Da li ima problema u primjeni i implementaciji ovoga?

U vezi sa ovim zakonom je izmjena Zakona o izboru odbornika i poslanika. Imajući u vidu dosadašnji način dostave obavještenja građanima, mislim da će ovim putem, na način na koje je predvidjelo Ministarstvo unutrašnjih poslova, putem SMS-a, čak i veći broj građana biti obaviješten o biračkom mjestu, o održavanju izbora, o biračkom mjestu gdje je upisan birač i pod kojim rednim brojem. Imajući u vidu dosadašnji način rada lokalnih samouprava, a tačno je što kolege iz opozicije kažu da veći broj tih obavještenja građani iz ovih ili onih razloga nijesu dobijali, mislim da će na ovaj način se postići suština ovih predloga, da se svaki birač u Crnoj Gori obavijesti o održavanju izbora. A što se tiče primjedbi kolege iz opozicije na račun toga smatram da do sada makar ja lično nijesam upoznata da ijedan birač u Crnoj Gori nije ostvario svoje biračko pravo iz razloga što nije bio obaviješten o održavanju izbora. Eto toliko i zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegini Šćepanović. Imamo još jednu diskusiju, jer je došlo do promljene u redosledu između kolegice Jasavić i kolege Perića, tako da je ostala još jedna diskusija, a prije toga odgovor ministra Konjevića. Izvolite, ministre.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Potpredsjedniče, radi korektnosti prema uvaženoj kolegini Šćepanović. Samo jedno podsjećanje. MUP jeste sada formalno predlagač ovih tehničkih izmjena. Objasnio sam kako je došlo do toga da mi sada formalno predlažemo ove izmjene. Kao što znate, na Zakonu o biračkom spisku i Zakonu o izboru odbornika i poslanika, na njima je radila višestranačka radna grupa u Parlamentu. Ja ću vas samo podsjetiti, kada sam sticajem okolnosti kao, da kažem, resorni ministar u smislu komunikacije sa Parlamentom, vezano za Državnu izbornu komisiju. Ni danas mi nije jasno kako DIK može vršiti nadzor nad ovim, jer DIK nije organ uprave. Ne znam kako će to DIK da radi i kada me pitate kakva će biti komunikacija MUP-a i DIK-a - onako kako je zakon propisao. Što DIK-u treba, a obaveza je MUP-a, mi ćemo mu dati na uvid. Kako će DIK to da radi, morate pitati predsjednika DIK-a.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se.

Kolega Gošović se javio za komentar diskusije kolegice Šćepanović. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Nesporna je činjenica da su građani i do sada uvijek imali mogućnost da pozivom na određeni broj dobiju informaciju o njihovom biračkom mjestu, da li su ili nijesu upisani u birački spisak i gdje se nalaze. Takvu mogućnost im sada i pružamo, ali šta ćemo sa obavezama MUP-a utvrđenim sadašnjim Zakonom o biračkom spisku, koje su jasno naznačene, da o svakoj promjeni u biračkom spisku uključujući i promjene njihovog biračkog mjesta su dužni da obavijeste birača na koga se ta promjena odnosi.

Ja sam juče konačno dobio odgovor na moje pitanje o broju upisanih birača i broju promjena u biračkom spisku u odnosu na biračka mjesta shodno novoformiranom biračkom spisku od strane MUP-a. I evo samo kratko da iskoristim priliku da informišem Skupštinu i javnost da u birački spisak na dan 30.mart ove godine upisano je ukupno 525.405 birača, a broj birača kojima je izvršena promjena podataka o biračkom mjestu na kojem birač glasa ukupno je 88.826 birača. Formirajući birački spisak Ministarstvo unutrašnjih poslova je promijenilo biračka mjesta za blizu 90.000 birača. Moje pitanje je bilo juče.

Očekujem odgovor od ministra u zvršnoj riječi, hoće li ispoštovati zakonsku obavezu i ovih 90.000 birača upoznati u pisanoj formi da je izvršena promjena njihovog biračkog mjesta i izvršiti tu zakonsku obavezu ili ne, ili treba građani, sad svih ovih 50.000, da precrtaju ko je od njih u pitanju i da se obraćaju MUP-u da vide da li je ta promjena izvršena kod njih.

Jednostavno, ovdje je neophodno izvršiti onu obavezu koju je utvrdio Zakon, da Ministarstvo unutrašnjih poslova obavijesti svakog birača o svakoj promjeni u biračkom spisku i onda neće biti problema, a sami završni čin je obavještenje neposredno prije izbora o mjestu održavanja izbora, za konkretnog birača.

Suština odgovora je odgovor na ovo pitanje i poštovanje zakona.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Gošoviću.

Ministre, imamo dvije mogućnosti. S obzirom da je kolega Gošović u komentaru diskusije kolegice Šćepanović do sada se obraćao ministru, tražio pitanje, ukazivao na očekivanje odgovora, možete to da uradite kroz završnu riječ.

Predlažem prvo da kolegica Šćepanović da odgovor na komentar, a onda bismo dali ministru riječ. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Ja sam shvatila da se kolega Gošović više obraćao kroz komentar na moju diskusiju Ministarstvu unutrašnjih poslova, ali tačno je da o svakoj promjeni u biračkom spisku koja se odnosi na upis birača, Ministarstvo je dužno da dostavi obavještenje biraču na koga se ta promjena odnosi u roku od sedam dana od dana izvršene promjene. Ministar je juče o tome komentarisao, da je to jedan primjeren rok od sedam dana gdje birač može biti upoznat, tako da smatra da taj rok ne treba da bude duži. Ja sam tako shvatila, a evo ministar će dati detaljno obrazloženje.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se.

Ministre izvolite, da pojasnimo ove dileme.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Imam pravo na završnu riječ, radi korektnosti poslaniku Gošoviću. Ovaj podatak koji je pročitao poslanik Gošović, mi smo saopštili 20.februara. I to javno. Znači, na pres konferenciji Ministarstva unutrašnjih poslova kada smo predstavljali softversko rješenje za vođenje biračkog spiska i od tog dana birački spisak vodi Ministarstvo unutrašnjih poslova. Objasnili smo zašto je ta promjena nastala, kolega Gošović to dobro zna. Zato što se sada biračko mjesto veže za adresu prebivališta koju je građanin prijavio kada je vadio biometrijsku ličnu kartu. Gdje je prijavio adresu, to je uradio građanin i on će glasati na biračkom mjestu koje je najbliže adresi koju je prijavio. Prije je to bilo drugačije, vi to dobro znate, ali ovo je jedini način, prvo zakonit način, a drugo to je jedina validna evidencija koju ima Ministarstvo unutrašnjih poslova, registra prebivališta.

Što se tiče promjena, mi smo tek utvrdili birački spisak početni, od trenutka kada je Ministarstvo preuzelo njegovo vođenje. Ministarstvo može da izvrši neku promjenu u biračkom spisku samo po službenoj dužnosti i tada je u obavezi da obavijesti građanina. Svaka druga promjena se vrši na bazi zahtjeva građanina. On će doći u Ministarstvo unutrašnjih poslova da kaže više ne živim na adresi Vojisavljevića bb, nego sam sada na Draču bb. Sam građanin mijenja svoje mjesto u biračkom spisku. Prema tome, on je tim činom obaviješten o tome jer je sam zahtijevao tu promjenu. Mi smo tek koncipirali birački spisak i sada bilo koja promjena koja bude po našoj službenoj dužnosti mi ćemo tog građanina obavijestiti. Ono što bude zahtjev građanina da promijeni neko stanje u ovim registrima, on je samim tim obaviješten da glasa na drugom biračkom mjestu, plus, da ne ponavljam, od sajta do ovog što predlažemo itd. Mi smo taj podatak saopštili prije mjesec dana.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se ministru.

Izvolite, kolega Gošoviću. Mislim da je dobro da razvijemo ovu diskusiju do kraja.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Prije svega, zbog građana da razjasnimo ovo pitanje. Shvatio sam ministra da zastupa stav da formiranjem biračkog spiska sada nisu vršene promjene u biračkom spisku. Jesu, gospodine ministre, jesu kako nisu i to za 90.000 birača ste promijenili biračko mjesto. Birački spisak je i do sada postojao, vodili ga organi lokalne uprave i Ministarstvo za informaciono društvo. Vi ste preuzeli taj birački spisak i izvršili promjene u tom biračkom spisku u odnosu na evidencije koje ste imali. Meni je jasno zbog čega je do promjena došlo, ali tvrditi da to nijesu promjene u biračkom spisku ako za 90.000 građana promijenite biračko mjesto i da po vas ne postoji obaveza da obavijestite te građane o toj promjeni, to apsolutno ne stoji. Vjerujte da ćemo pronaći način da vam to dokažemo, da se zakon u tom dijelu mora poštovati. Pokrenućemo postupak inspeksijske kontrole i svega ostalog. Promjene ste izvršili, jasno mi je zbog čega su urađene, građani su stekli naviku da godinama glasaju naodređeno biračko mjesto koje se ne slaže sa adresom njihovog stanovanja i te građane treba obavijestiti da je ta promjena nastupila. Na to vas zakon apsolutno obavezuje.

Mislim da tu ne bi trebalo da se sporimo, da je to u interesu građana, u interesu njihovog obavješćavanja i, na kraju, da imamo što manje nesporazuma sutra na glasanje kada je u pitanju birački spisak. Ostanete li pri ovom stavu kojeg ste sada iznijeli, jednostavno ne idete u susret tom dogovoru sa građanima da se ta pitanja do kraja učine jasnim sada i odmah, a ne neposredno pred izbore, da nastaje haos koji može nastati sa ovom izmjenom sa kojom građani nijesu upoznati kao takvom.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, kolega Gošoviću.

Zamolio bih kolegu Perića i to bi bila posljednja diskusija povodom ova dva predloga zakona. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Ministre Konjeviću, samo rešenje po kojem bi se slala SMS saopštenja u vezi sa izbornim danom nisu sporna ukoliko ne bude imala Agencija za zaštitu podataka nešto protiv, zapravo ukoliko ona ne bi cijnila da se time krši bilo koje zakonsko rješenje.

Ono što bih iskoristio negdje kao osnovnu nit svoje diskusije jeste ono što su kolege iz vladajuće koalicije često promovisale kao neku superiornu ponudu na izborima koja se pretoči u veličanstvenu ponudu. Nije ta ponuda baš toliko superiorna nego se radi o manje ili više suptilnim metodama prinude. Kada je riječ o obavještavanjima, od ovih SMS obavještavanja, a uvezaću ih sa Ministarstvom kojim vi rukovodite, mnogo su interesantnija ona pitanja i podsjećanja koja idu uoči izbora, a koja se svode na pitanje zaposlih li ti sina, kao da taj sin nije učio neku školu, završih li ti za dozvolu, kao da nema šaltera za to, dadoh li ti džabe karte za utakmicu, dadoh li ti socijalu, sredih li ti za penziju, nabavih li ti optremninu, nabavih li ti posao, kao da ste vlasnici države. Tako se ponaša vladajuća koalicija i tako se dolazi do onih nedostajućih glasova koji su potrebni za osvajanje vlasti. To je ono što je osnov cijele priče. Osnov priče je taj da se pred izbore kompletno suspenduju maltene sve institucije ove države i sve ste sveli u mjesne organizacije vladajuće koalicije. To je ta superiorna ponuda o kojoj se ovdje pričalo nekoliko dana. To znaju građani. U krajnjoj crti, ko god odbije ovu priču, oni će znati da li su se susretali sa ovakvim pitanjem ili nisu. To su ona obavještenja koja prosto nas negdje najviše i tište. Ona priča koja se provukla, neću sada imenovati, ali nemam ni tu problem, kod prethodnih diskutiranja koji su navikli da se u opoziciji razbijaju, rastaču, šta god, kako god da je, postoje lični, ideološki, kakvi

god razlozi da se nešto ponovo rastoči. Ono što je problem, ako se nešto nikada ne mijenja na političkoj sceni, onda tu više nemamo govora o politici nego o golom interesu. Tu onda pregovaramo o interesu ko je, čiji je ulog, koliki je i tu se nađe svaki kompromis. Takođe, da tu ne bude zabune, danas je, da se kolokvijalno izrazim, mečka zaigrala pred vratima opozicije. Sjutra će i u vlasti.

Ono što je bitno za cijelu ovu diskusiju, ne bih čak ni iskoristio cijelo vrijeme, ambijent o pobjedama na izborima o kojima se govorilo iz diskusije u diskusiju je ambijent opšteg siromašenja značajnog broja stanovništva, manipulisanje njihovim potrebama. Mi smo imali da je u Tuzima prebijen od strane aktiviste DPS-a kandidat za odbornika na listi za lokalne izbore. Nikad procesuiran do kraja. Je li odležao jedan dan zbog toga? O tom ambijentu mi pričamo i o tim i takvim pobjedama govorimo. Šta na kraju MUP može da uradi ili tužilaštvo ili već koji god organ jeste da konstatuje da nema bića krivičnog djela za zadržavanje ovog ili onog kandidata na listi odbornika, govorim o tome. Na kraju, nemate vi baš toliko superiornu ponudu već prosto imate u svojim rukama sve mehanizme kontrole i represije, ako hoćemo. Na kraju, one birače koji opredjeljuju, koji se lome, tu koristite sve mehanizme da opredijelite konačnu volju.

Vraćam se na zakon. Ponovo kažem da sama tehnika, a da li će biti SMS poslat ili ne, ako je ušteda jeste za pozdraviti, ako Agencija za zaštitu podataka nema problema sa tim, da se ne krši zakon. Takođe, ne vidim ništa sporno, tim prije jer je i koleginica Jasavić pokrenula cijelu tu priču, koliko sam razumio, na jednoj od radnih grupa. Dajmo da se vratimo onom osnovnom problemu, da sve institucije ovog društva procesuiraju one probleme koji su evidentni i koji se odnose na pritiske uoči i tokom izbornog dana, a dan nakon izbora se zamre. To znaju već svi birači. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Periću.

Ovim smo završili sve diskusije.

Pitam ministra Konjevića da li želi završnu riječ. Želi. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi potpredsjedniče, uvaženi poslanici,

U najkraćem, o svemu smo, bojim se, više govorili nego o kratkim tekstovima jednog i drugog zakona. Radi građana i radi svih nas, da još jednom podsjetim da u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o biračkom spisku radi se o osam tehničkih korekcija radi lakše implementacije zakona, koje su rezultat onoga što je Ministarstvo uočilo kao potencijalne greške u određenim stavovima u zakonu kroz procese implementacije tog akta. Nadam se da tu nema nikakvog spora, imajući u vidu, kao što sam već rekao, da je sam tekst zakona radio parlament, implementira ga MUP. Negdje je prirodno u toj "koliziji" nadležnosti u tom segmentu da se dođe do neke potrebe sitnih korekcija koje će u tehničkom smislu ispratiti sve ono što je implementaciono rješenje.

Što se tiče Zakona o izboru odbornika i poslanika, ovdje se radi dominantno o principu ekonomičnosti. Podsjetiću vas da će, prema onome što su vrlo jednostavni obračuni, građane Crne Gore svake četvrte godine, ukoliko Ministarstvo bude imalo obavezu slanja obavještenja građanima na kojem biračkom mjestu glasaju preporučenom poštom to koštati slovom i brojem milion eura. Ukoliko to bude obična pošiljka, građane Crne Gore će to koštati pola miliona eura. Kada šaljete običnu pošiljku, onaj ko to radi za Ministarstvo kao i za sve nas je Pošta, znači nema drugog privrednog društva koje se bavi na taj način tim poslom, dakle ne može odgovornost snositi ni Parlament ni Ministarstvo unutrašnjih poslova da li je neka obična pošiljka stigla adresantu. Juče sam navodio primjer. Da li mi stvarno očekujemo, ako neki izbori u budućnosti budu u januaru ili februaru mjesecu, da poštar može da ode u Barice, opština Bijelo Polje, da uruči to obavještenje, ili mala Crna Gora na Žabljaku? Pazite, ovo su realne životne stvari koje ove građane koštaju. Mi predlažemo da to uradimo na onaj način na koji je parlament inovirao Zakon o izboru odbornika i poslanika u dijelu elektronske identifikacije, da koristimo informacionu tehnologiju koja treba da nam pomogne. Ne znam zašto smo za elektronsku identifikaciju, a protiv smo da uštedimo

milijon eura i da ta obavještanja idu na način na koji vam svaki dan stigne neka poruka po tom servisu, da li reklamna, da li obavještajna, obavještajna u smislu neke kuće koja se bavi nekom prodajnom djelatnošću u tom dijelu.

Prema tome, samo molim, pošto parlament usvaja budžet, poslanici usvajaju budžet, da imamo u vidu koliko nas ovo košta. Ako to budemo radili kroz SMS poruke, to će nas koštati 32.000 eura. Ako to budemo radili preko pošte, to će da nas košta, ako je preporučena, milijon eura, a ako je obična pola milijona eura, a kada šaljete običnu pošiljku nema garancije da je pošiljka stigla adresantu. Nema garancije. Molio bih da u tom kontekstu razmišljamo kada se budemo opredjeljivali o ovim promjenama.

Što se tiče ovoga što smo uvaženi poslanik Gošović i ja razmjenjivali mišljenja, Ministarstvo unutrašnjih poslova sve do donošenja ovog zakona i njegovog stupanja na snagu nije vodilo birački spisak. Birački spisak su vodile jedinice lokalne samouprave, a jedinstveni, odnosno objedinjeni birački spisak je radilo Ministarstvo za informaciono društvo. Taj birački spisak nije bio nama osnova za izradu ovog biračkog spiska. Zakon propisuje kako se kreira ovaj birački spisak. Kreira se, da upotrijebim tehnički termin, kao interfejs nad četiri registra koja vodi Ministarstvo unutrašnjih poslova, registar prebivališta, registar državljanstva, registar rođenih i registar umrlih, tako što se zadaju uslovi u smislu obaveznog crnogorskog državljanstva i obaveze dvije godine prebivališta, obaveze punoljetstva, odnosno 18 godina. Sve što je u tim registrima i ispunjava ove uslove, čini novi birački spisak. Objasnio sam zašto je došlo do promjena. Mi sada sa opštinama radimo, poslaniče Gošoviću, vi to, takođe, dobro znate, mi smo na pres konferenciji navodili primjer. Kaže - u opštini Mojkovac, na biračkom mjestu 1 glasaju, ulica ta i ta, ulica ta i ta, ulica ta i ta i onda kaže pored Auto-moto društva, uz potok, pa desno. Ovo piše u opisu ko glasa na tom biračkom mjestu. To više tako ne može. Moraju lokalne samouprave da donesu odgovarajuće odluke, a da onda opštinske izborne komisije na bazi tih odluka za svako biračko mjesto odrede biračko područje koje obuhvata. Ne možemo određivati đe ko glasa, uz potom lijevo ili uz potok desno.

Prema tome, ovako kako smo uradili birački spisak svima će nam pomoći da jasno znamo gdje glasamo, na najbližem biračkom mjestu gdje smo prijavili našu

adresu stanovanja. Ako nam se ne sviđa gdje je to biračko mjesto, izvolimo promijenimo adresu stanovanja. Stvar je na građaninu. Evidencija Ministarstva zavisi, jednim dijelom, i od kvaliteta informacije koju je građanin saopštio. Još jednom molim da kroz Zakon o izboru odbornika i poslanika prosto povedemo računa. Mislim da je ogromna razlika, prihvatajući sugestiju kolegice Jasavić da napravimo call centar, zašto da ne, hajmo da to ugradimo u ovu normu koju mi mijenjamo u stavu 2. Predložite kao ideju, obavežite Ministarstvo u kom roku treba to da uradi, koliko prije izbora, da li to treba da bude stalno, napišite normu. Napravićemo call centar, to mogu da rade studenti, obučićemo ih, na besplatan poziv, ali je razlika između 33.000 i milion ogromna. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem ministru.

Konstatujem da smo sa ovim završili pretres vezano za ove dvije tačke dnevnog reda. Rok za podnošenje amandmana je danas do kraja radnog vremena, očekujući da će se ti amandmani odnositi na izmjene i dopune ova dva zakona, a ne na osnovni tekst zakona. O tome ćemo, uostalom, razgovarati kada bude rasprava o amandmanima. Dozvolite da se, u ime svih nas, zahvalim ministru Konjeviću i gospođi Čizmović koji su učestvovali u pretresu po ova dva zakona.

Predlažem da nastavimo rad po dnevnom redu, odnosno da počnemo sa pretresom o **izmjeni i dopuni Zakona o upravnom postupku**. Podsjećam da je Predlog ovog zakona podnijela poslanica Marta Šćepanović, da su izvjestioci odbora dr Miodrag Vuković, u ime Zakonodavnog odbora i Husnija Šabović, u ime Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres. Pitam poslanicu Šćepanović da li želi da da dopunsko obrazloženje kao predlagač ovog zakona? Izvolite, kolegice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, kolege poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Novi Zakon o upravnom postupku je ova Skupština skoro usvojila. Moram da iskažem žaljenje jer zbog tehničkog propusta u julu mjesecu kada je bilo dosta sjednica i sjednica Odbora, upravo zbog tehničkog propusta nije usvojen amandman koji smo podnijele koleginica Zorica Kovačević i ja, a koji se odnosio na primjenu ovog zakona, odnosno da se primjena zakona pomjeri, umjesto od 1. januara 2016. da se pomjeri za šest mjeseci i bude od 1. jula 2016. godine. Upravo iz tog tehničkog propusta, koleginica Zorica Kovačević i ja smo prvobitno i podnijele Predlog zakona o izmjeni Zakona o upravnom postupku, radi se samo o ovoj tehničkoj izmjeni, gdje se primjena zakona pomjera za 1. jul 2016. godine.

Razlog podnošenja ovog zakona je sljedeći. Novi Zakon o upravnom postupku obuhvata potpuno nove institute. U pitanju je jedan, podsjetiću, potpuno novi koncept zakona koji uvodi nove institute, garantni akt, upravni ugovor, poravnanje u upravnom postupku, ispitni postupak. Ono što želim da naglasim je da sada upravni akt potpisuje ovlašćeno službeno lice koje odredi starješina organa i time se dodatno pojačava odgovornost svakog ovlašćenog službenika koji vodi upravni postupak. Ovim su se stvorile pretpostavke da se ova odgovornost individualizuje i identifikuje. Upravo je i ovo jedan od razloga zbog čega tražimo da se pomjeri primjena ovog zakona, jer se moraju prvo odrediti izmjene pravilnika o unutrašnjoj organizaciji. Moram da naglasim da je Ministarstvo unutrašnjih poslova do sada uputilo akte svim ministarstvima, organima uprave i fondovima koji primjenjuju Zakon o upravnom postupku da izmijene pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i u vezi sa tim se dopuni i taj pravilnik da postoji ovlašćeno službeno lice koje potpisuje ove akte.

Takođe, jedan od razloga zbog kojih smo tražili odlaganje ove primjene jeste što je preliminarnom analizom posebnih upravnih postupaka i njihovog odnosa sa novim zakonom, utvrđeno da postoji čak 367 zakona koje treba uskladiti sa novim Zakonom o upravnom postupku. Između ostalog, najveći broj tih zakona je u Ministarstvu finansija, 70%, u Ministarstvu unutrašnjih poslova 41 i tako redom po svim ministarstvima i taj akt

svakako mogu dostaviti svojim kolegama. Treći razlog zbog kojeg smo tražili odlaganje ove primjene jer smo smatrali da se prosto ne može sve stići u roku koji je predviđen do 1. januara jesu obuke. Ministarstvo već sprovodi aktivnosti za obuke, prije svega trenera predavača koji će počev od maja mjeseca 2015. godine, a već su počeli da drže obuke po dva, tri dana jer je analiza pokazala da ima preko tri hiljade službenika i na centralnom i na lokalnom nivou koji treba da prođu ovu obuku kako bi se novi Zakon o upravnom postupku i potpuno novi koncept ovog zakona primijenio na pravi način. Ovo su sve razlozi zbog kojih smo mi prvo amandmandski, a sada već zbog ove tehničke greške i Predlogom zakona tražili da se odloži primjena zakona za 1. jul 2016. godine. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem koleginići Šćepanović.

Po dogovoru sa Kolegijuma, imamo diskusije jednog predstavnika, najviše dva po klubu. Razumio sam da ovdje nemamo neko pretjerano interesovanje za diskusije. Zasad imamo prijavljene diskusije iz Kluba Demokratske partije socijalista, kolega Vuletić i iz Kluba SNP-a imamo dvije diskusije, koleginica Jonica i koleginica Marković. Ako ima još diskutantata, zamolio bih da se u narednih petnaest, dvadeset minuta prijave diskusije. Razumio sam da i koleginica Jasavić pokazuje interesovanje, biće upisana. Zamolio bih kolegu Vuletića da uzme riječ.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi građani,

Radi se o najznačajnijem formalno-pravnom propisu u pravnoj oblasti jedne države, dakle Zakonu o upravnom postupku o kojem smo u ovom parlamentu imali prilike nadugo da razgovaramo istekom 2014. godine kada smo novi Zakon o upravnom

postupku u ovom Parlamentu i usvajali. Ono što želim da kažem, naizgled se radi o izmjeni više tehničke prirode nego možda suštinske, ali u osnovi, ako se samo podsjetimo na ono što je bio predmet dugotrajnog rada na ovom zakonu, vidjećemo da je potreba za odlaganjem primjene ovog zakona po onom pravilu *vacatio legis*, dakle od dana stupanja na snagu ovog zakona do njegove implementacije i primjene potrebno nekih godinu i po dana od njegovog usvajanja, iz razloga koje je uvažena kolegistica Marta Šćepanović u svom obrazloženju izmjene zakona i saopštila.

Ono što želim da kažem to je da je moj utisak da se radi o jednom izuzetno značajnom propisu na kojem je rađeno preko četiri godine. Učešće u izradi tog propisa uzeli su najjači pravni eksperti sa područja Crne Gore, eksperti iz inostranstva, održano je mnogo tematskih rasprava na tu temu i mi smo u okviru Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu kao matičnog odbora u nekoliko navrata imali stručne rasprave. Mislim da smo svi zajedno doprinijeli da pred sobom imamo jedan izuzetno kvalitetan materijalni propis kakav je ovaj zakon.

Što se tiče novina koje se razlikuju u Zakonu o opštem upravnom postupku za kojeg sam kao pravnik smatrao da je postao veći dio nekog običajnog prava koliko je bio u primjeni nekih 60-ak godina i da ga bukvalno ne treba mijenjati, shvatio sam sada da novi trendovi, novi život diktiraju nove potrebe i nove uslove, zahvaljujući čemu dolazimo u situaciju da se ovim zakonom regulišu neki detalji i neke pravne stvari koje nijesu bile predmet prethodnog zakona. Radi se, prije svega, o potrebi da se usmjeri njegovo djelovanje u dva pravca. Prvo, na pravu zaštite građana i pojačanje efikasnosti samog upravnog postupka. U dijelu prava građana, mnogo je novih instituta, prije svega uvođenje upravne stvari u postupak, skraćenog postupka, uvođenje prigovora kao novog pravnog sredstva za zaštitu nečijeg prava, pozitivne fikcije, odnosno ćutanja administracije do upravnog ugovora.

Ono što je najbitnije u svemu tome, to je da je potrebno izvršiti posebnu obuku kadrova koji će raditi na implementaciji i sprovođenju odredaba ovog postupka od strane stručnih radnika koji vode upravni postupak. Uбудuće neće biti moguće obezbijediti, tako da kažem, skrivalice na način da starješina organa potpisuje odgovarajuće upravne akte, već će to radi stručna i osposobljena lica u upravnim

organima koji će odgovarati za svoj rad. Isto tako, pojednostavljena je procedura u žalbenom postupku, gdje drugostepeni postupak može samo jednom vratiti na ponovni postupak i odlučivanje prvostepenom organu po žalbi dok u drugom razmatranje žalbenog postupka mora meritorno odlučiti. Novine su svakako vrlo interesantne i u dijelu vremenske potrebe za izmjenu i usaglašavanje sa Zakonom o upravnom postupku skoro oko 300 zakona. To je vrijeme, o čemu je koleginica Šćepanović govorila, koje se tiče potrebe za obučavanjem stručnim kadrova i ulažanjem u neku novu materiju koja zahtijeva još duži rok, po mom dubokom ubjeđenju. Cijenim da je predlog za izmjenu ove odredbe sasvim na mjestu i da to treba podržati. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Vuletiću.

Sljedeća diskusija je koleginice Jonice. Izvolite, koleginica Jonica.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, poštovani građani, koleginice Šćepanović,

Prije svega, da smo u Klubu SNP-a štetni kako su neke vaše kolege juče bili, mogli bismo da u redosledu kako to procedura propisuje, napominjemo da je ovaj predlog zakona potpisala i koleginica Zorica Kovačević ...

PREDSJEDAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Molim vas, termin "štetni" nijesam baš siguran da je u skladu sa dobrim pravilima.

SNEŽANA JONICA:

"Štetni", politički štetni, može li tako? Može.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Dobro je što ste se korigovali. Hvala vam.

SNEŽANA JONICA:

Hvala vama što ste mi pomogli da se korigujem, a to rijetko uspijevate.

Nije mi namjera da na bilo koji način onemogućim da ovu odluku donesemo, ali negdje ukazujem na to da je uvijek potrebno pružiti priliku da se o zakonima priča, a ne da se odlaže ili onemogućava da se o nečemu govori. Da se vratim na ono što je konkretna tema. Predložili ste tokom rasprave o donošenju Zakona o upravnom postupku da se produži rok od kada će se primjenjivati ovaj zakon. Činjenica je da smo se tada u nizu rasprava koje smo na najozbiljniji mogući način vodili na Odboru za politički sistem svijesni odgovornosti i želje da zajedno sa ljudima u radnoj grupi i predstavnicima Ministarstva pokušamo da podijelimo odgovornost za ono što jeste novina jer se radi o oblasti o kojoj je kolega Vuletić lijepo rekao, za koju nam se svima možda činilo da je postalo običajno pravo, a sada uvodimo zakon koji konceptijski sa 30 novih instituta, sa brisanjem jako puno uobičajenih instituta mijenja koncept rada.

Iz tih razloga, bila sam mišljenja da možda ni ovaj rok koji ste i tada predlagali i sada predlažete nije dovoljan, imajući u vidu kako mi funkcionišemo. Kada sam vidjela da ste u obrazloženju zakona napisali da je potrebno donijeti nekih 100 zakona, zapitala sam se jeste li to napravili propust, ali vidim da ste u uvodnom izlaganju rekli ono što je tačan podatak, da preliminarna analiza govori da je potrebno donijeti preko 367 zakona koje mi moramo donijeti u ovoj Skupštini, a prije toga u uobičajenim procedurama Vlada treba da ih proslijedi Skupštini. Samo radi javnosti i radi svih nas zbog posla koji nas čeka i zbog odlučivanja o roku koji ste predložili, da podsjetim da je potrebno izbaciti

ništavost iz 138 zakona, izbaciti konačnost iz 25 zakona, odbacivanje iz 32 zakona, posebnu žalbu iz četiri zakona, povredu pravila postupka iz šest, zaključak iz 31 zakona itd. Ali i zbog ovih 30 instituta i zbog izbacivanja svega ovoga što svi mi koji smo godinama koristili taj zakon u upravnom postupku po navici prvo bismo primjenili, potrebna je velika edukacija i ozbiljan trening. Rekli ste i Vi u uvodom izlaganju da je tek započeta edukacija trenera koji će nakon toga edukovati nekih tri hiljade državnih službenika, i službenika u lokalnim samoupravama, i ja samo imam dilemu da li je to dovoljno vrijeme da budemo sigurni ne da su prošli obuku, nego da su spremni za primjenu novog zakona. I to je ono što je moj strah, jer prvo od ovih 367 zakona dobro bi bilo da čujemo jesmo li mi koji promijenili za ova tri mjeseca. Ja mislim da nijesmo skoro nijedan, nijedan ili skoro nijedan, a teče nam već taj rok, a sada ćemo svih 367 završiti u ovom budućem periodu ili nećemo. To je ono što bi bila dilema i kad smo pričali o ovom zakonu, da li je poenta priče kada radimo edukaciju o nečemu ovako bitnom, a posjećam, u upravnom postupku u Crnoj Gori po prirodi stvari kao u svakoj državi trebalo bi da se ostvaruju i štite prava građana. U velikoj mjeri upravni postupak je u stvario bio veliki prostor za kršenja prava građana od strane državnih organa u vrijeme kada smo godinama imali isti zakon po kojem smo svi učili, koji smo svi primjenjivali. Šta sad kad uz sve to imamo novi rizik, a to je novi zakon za koji se treba spremirati, da li je dovoljno reći da je neko prošao edukaciju i napraviti ozbiljne testove da li je stekao znanje na osnovu kojeg može primjenjivati taj zakon i to je ta dilema koju sam iskazala i na odboru kada smo pričali o vašem predlogu zakona i to je moje pitanje kojim ću završiti ovu priču .

Mislite li da ćemo 1. jula 2016.godine biti spremni na način da će svih 367 zakona biti donijeto u Parlamentu? Mislite li da će mo 1.jula.2016.godine biti spremni na način da će svih tri hiljade službenika biti spremno da u svakom momentu zna na koji način treba primijeniti novi zakon o upravnom postupku da im se ne omakne ni ništavost, ni odbacivanje, ni ništa od onoga što smo godinama učili ili godinama primjenjivali? Da li smo spremni i da shvatimo da prolazak obuke znači da je neko presjedio nešto ali možda nije preslušao i da će taj neko za koga će se smatrati da je prošao obuku biti u prilici da krši prava naših građana ako to dobro ne nauči?

Dakle, moje pitanje za vas kao predlagača jeste da li smo sigurni da je ovaj rok dobar, ili da sada kad smo već u prilici da mijenjamo rok ozbiljno promislimo pa da vidimo da taj rok malo više pomjerimo. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegici Jonici.

Sledeća diskusija je kolegice Jasavić. Izvolite, kolegice.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potredsjedniče.

Poštovane kolegice, poštovane kolege, poštovana kolegice Šćepanović, poštovani građani,

Danas raspravljamo o jednom tehničkom pitanju vezano za Zakon o upravnom postupku, vezano za stupanje na snagu ovog zakona i primjenjivanje ovog zakona 1. jula 2016. godine, to je predlog kolegice Marte Šćepanović i kolegice Zorice Kovačević. Ovaj zakon je u svojoj biti jedan od ključnih zakona koji će biti veliki izazov za nas kao društvo sa stanovišta edukacije naših službenika koji će ga primjenjivati i ja ga dovodim u vezu za onim što programski jeste u opredjeljenjima Pozitivne Crne Gore, a to su depolitizacija i profesionalizacija javne uprave. Imamo činjenicu da je najveća diskriminacija u zadnjih 25 godina sprovedena u Crnoj Gori nad kvalitetom. Nijedna druga diskriminacija nije bila toliko izražena koliko ova vrsta diskriminacije i negdje je kroz politizaciju stvorena jedna mreža kadrova koji nijesu izuzetni, već se radi o dobro umreženoj šemi mediokritetskih kadrova koji su napravili stakleni zid za kompletno kvalitetan kadar koga imamo u svim institucijama i kolo vode oni koji služe političkim partijama. To nije dobro. Nas je malo, nas je 620 hiljada stanovnika, konačno moramo negdje shvatiti da moramo one najreprezentativnije bez obzira iz kog kraja Crne Gore dolaze, bez obzira iz koje partije dolaze, bez obzira koje su vjere i nacije, forsirati kao reprezente naše države. Svakako da je veoma važno da shvatimo da će nam na tom putu pomoći i naš put pridruživanja Evropskoj uniji, jer upravo Evropska unija odnosno Komisija forsira depolitizaciju i profesionalizaciju. Naš pristup u pregovorima se sa Evropskom unijom na njihovu inicijativu promijenio na način što su

sada tri ključna stuba na koja se oni oslanjaju u pregovorima sa nama princip i stub vladavine prava, princip ekonomskog upravljanja i jačanje naše uprave. Mi ne možemo jačati upravu ukoliko ne budemo svjesni da je moramo depolitizovati i profesionalizovati. Ovo je sve povezano sa konkurentnošću jer Evropska unija zahtijeva konkurentnost, a konkurentnosti nema bez kvaliteta, to je prosto negdje što se kao proces mora početi odvijati konačno, a to se ne može odvijati na kvalitetan način ako nebudemo pošli od toga da moramo razbijati monopole koje smo sami stvorili. Ovaj zakon uvodi jako puno novih pravnih instituta i za vrlo vješte pravnike on će biti veliki izazov. Ja vjerujem da će morati da postoji jedna sprega u koju ja jedino vjerujem, a to je sprega znanja do koje se dolazi kroz spoj iskustva i mladosti.

U Crnoj Gori imamo izvanrednih pravnika. Ja sam imala čast da učim od nekih od njih i nijesam ih nikada dosegla, i žao mi je zbog toga, neki od njih nijesu više ni među živima, ali još uvijek postoje kolege koje imaju kapaciteta i dovoljno godina da vrlo brzo shvate promjene koje dolaze i u kombinaciji sa mladim kadrovima koje moramo forsirati. To su ljudi koji moraju biti tehnički i elektronski pismeni, koji se moraju povezati i napraviti jedan ozbiljan program edukacije jer se pred sudovima crnogorskim, kao i pred upravnim organima i organima lokalne uprave ostvaruju elementarna ljudska prava i slobode. Veoma često imamo zabludu da se ljudska prava krše pred sudovima. Ljudska prava se veoma često mogu kršiti u upravnim postupcima i na ovaj način kroz izmjene ovog zakona prolongira se ovaj rok za edukaciju, što je za mene prihvatljivo, ali dijelim i zabrinutost kolegice Jonice da to nije baš predug rok, ali ne možemo stalno prolongirati primjenu zakona. Moramo krenuti, znam da je teško, znam da će biti problema i grešaka, ali kroz greške se i uči i mora se svakako krenuti. Za ovo vrijeme koje je opredijeljeno mora se krenuti u ozbiljnu, organizovanu i osmišljenu akciju spoja iskustva i mladosti koji mogu jedino dati dobar rezultat u primjeni ovog zakona. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ.

Zahvaljujem se kolegici Jasavić.

Da, očigledno je utisak bio i dalje mi razmišljamo o terminu.

Izvinjavam se, kolegice Jasavić.

Koleginica Marković se javila za riječ.

DANIJELA MARKOVIĆ:

Hvala, uvaženi potpredsjedniče.

Ovaj predlog upravo govori o činjenici da nekad ishitreno donosimo zakone koje ne možemo primjeniti na duže vrijeme. Onog dana kad smo ovdje usvajali ovaj zakon bilo nam je jasno da njegova primjena je nemoguća u našim uslovima. Ove predložene izmjene Zakona o upravnom postupku su nepotrebne, jer tek što smo izglasali upravo ovaj zakon, one slijede. Smatram da predlagači treba da vode računa prilikom predloga zakona da zakon trpi veće izmene i da te izmene treba da nalazimo u temelju naših odnosa. S obzirom da je za primjenu ovog zakona potrebno donijeti 300 i nešto zakona i podzakonskih akata, bilo nam je jasno i prilikom njegovog donošenja da će najmanje dvije godine biti potrebno za edukaciju. Predlagač je u obrazloženju naveo da je potrebno dodatno vrijeme da ... prepoznaju lica koja su ovlašćena za vođenje upravnog postupka. Najmanje je bitno to da li će starešina pepoznati, treba prvo starešine da se edukuju pa onda da prepoznaju lice.

Biću kratka, da se ne ponavljam, koje će to vrijeme biti potrebno za edukaciju u cijelom upravnom postupku svih organa, najzad da ovdje po vašem predlogu odlučimo da li će to biti godina, da li će to biti dvije godine ili duže, i da ne donosimo svaki mesec izmene. Zakon obiluje novim institutima koji nisu jasno ni postavljeni, počev od ugovora, upravnog ugovora koji je jako bitan, pa prigovora, pa ćutanja uprave i donošenja rješenja po ćutanju uprave, i to je nejasno postavljeno. Zatim ima ispravka greške kojoj nije dat rok, iako se radi o ispravkama očiglednih grešaka. To se u praksi dešavalo, da se pod tim vidom donose sasvim druga rješenja. Upravo edukacija jeste potrebna bila na bazi postojećeg zakona, a ovo je već jedna novina i skraćen je dosta, što je dobro. Vrijeme koje je portend, nemamo nestručnih kadrova da nam sad treba pet godina za edukaciju, jer to su sve ljudi koji su radili po ovom važećem upravnom postupku i smatram da svaki starješina ove promjene može, samo novi instituti idu na edukaciju, šta se podrazumijeva pod upravnim ugovorom kako se oni sklapaju, da se razlikuju upravni od građanskih ugovora, kad je mogućnost prigovora, skraćivanje rokova za

rješenja. Znači to su vrlo male edukacije, e sad ne znamo koliko imamo osposobljeni kadar da može shvatiti te promjene. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegini Marković.

Sa ovim smo završili diskusije, pitam predlagača zakona koleginicu Šćepanović da li želi završnu riječ.

Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Želim prije svega da odgovorim na nekoliko pitanja koje su postavile kolegginice i da im se zahvalim što su učestvovala u diskusiju, kao i kolegi Vuletiću. Prije svega, da samo upoznam koleginicu Jonicu da sam ja obavijestila Skupštinu da sam ostala pri podijetom predlogu zakona obzirom na to da je poslanik gospođa Zorica Kovačević podnijela ostavku na ovo mjesto, tako da tu nije bilo nikakvih formalnih nedostataka.

Drugo, želim da upoznam takođe koleginicu Jonicu, koja je postavila pitanja u odnosu na broj zakona koji se moraju izmijeniti za usaglašavanje sa važećim zakonom, tačno je, to je taj broj 367, ali ono što je činjenica da su u ovoj analizi identifikovane tri grupe zakona. Dakle, grupa zakona koja sadrži velika specifična proceduralna pravila, kojima se u znatnijoj mjeri ostupa od Zakona o opštem upravnom postupku, odnosno uređuju se specifična procesna pitanja koja Zakon o upravnom postupku nije uredio. Zatim druga grupa zakona koja sadrži srednje ostupanja od ovih pravila i treća grupa zakona koji sadrže neznatna ostupanja od ovih pravila.

Ja prije svega očekujem da ćemo svi kao članovi Odbora za pravosuđe redovno tražiti od Ministarstva unutrašnjih poslova kao nadležnog informaciju o praćenju primjene ovog zakona i da ćemo tu mi kao članovi Odbora biti aktivni. Što se tiče nedoumice da li ovaj rok treba produžiti, smatram da je dovoljan i da smo mi prije svega obavezani i rokovima koji se tiču evropskih integracija i smatram ako svi zajedno budemo radili i svi zajedno ako se budemo zalagali za Evropsku Uniju, a ne samo deklarativno kao neki, da možemo stići da ispoštujemo ove rokove i da možemo da

usvojimo sve ove zakone odnosno usaglašavanja koja su potrebna sa ovim zakonom, tako da smatram da je ovaj rok primjeren. Što se tiče kolegkinice Azre, slažem se sa njom da ne treba produžavati rokove, već imati jedan konkretan rok jer smo, i sami ste rekli, vezani rokovima koji se tiču evropskih integracija.

Kolegkinica Marković je imala neke nedoumice koje su se ticale samog zakona. Vi niste bili poslanica kada je bila rasprava u Parlamentu povodom ovog zakona i smatram da je sve što ste... Izvinite, nisam prisustvovala diskusiji, znači Vi ste sve te nedoumice već rekli na plenumu. To se u stvari odnosilo na sami zakon, izmjena se konkretno odnosi na primjenu. Ja se ne slažem sa Vama da je potreban kraći rok koji se odnosi na edukaciju službenika, jer složit ćete se nadam se i Vi sa mnom da su ovo izmjene koje se odnose na jedan potpuno novi koncept zakona. Tačno je da se radi o službenicima koji su prije svega položili državni ispit za rad u državnim organima i koji su upoznati i primjenjuju Zakon o opštem upravnom postupku, ali radi se zaista o potpuno novim institutima koji se ne tiču samo skraćivanja rokova, ukidanja zaključaka i ispravke. Dakle, radi se o uvođenju garantnog akta, upravnog ugovora poravnanju u samom postupku i ispitnog postupka, tako da smatram da će Ministarstvo unutrašnjih poslova sprovesti uspješno sa Upravom za kadrove ove obuke. Zaista su ove obuke neophodne svim službenicima jer se radi o potpuno novom konceptu zakona. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegkinici Šćepanović.

Sa ovim smo završili pretres po ovom zakonu, izjasnićemo se naknadno.

Predlažem da pređemo na sledeću tačku dnevnog reda a to je **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima**. Prije toga samo zbog poslaničkih klubova da najavim da ćemo oko 13 časova krenuti sa sljedećom tačkom dnevnog reda, to je Izvještaj o radu Investiciono-razvojnog fonda. Molio bih sve klubove da prijave diskusije po tom zakonu, a sada da pređemo na Zakon o obligacionim odnosima uz podsjećanje da je Predlog ovog zakona podnio 31 poslanik, a za predstavnike predlagača određeni su poslanici magistar Aleksandar Damjanović i Mladen Bojanić.

Izvjestioci odbora su Luidž Škrelja Zakonodavnog odbora i Milutin Đukanović Odbora za ekonomiju finansije i budžet.

Otvaram pretres i pitam predstavnika predlagača da li želi dodatno obrazloženje. Želi.

Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče.

Uvažene kolege, samo da vas posjetim o čemu se radi.

Dakle, ova tačka je ušla kao dopuna u dnevni red i radi se o jednom zakonu, o jednoj izmjeni maloj ali značajnoj za jedan broj ljudi, ili eventualno da spriječimo neke stvari čiji smo svjedoci. Sada ogroman broj građana ima problema sa takozvanom valutnom klauzulom i negdje smo se odlučili, kao što je rekao potpredsjednik Simović, 31 poslanik je potpisao ovaj zakon. Da napomenem da zakon nema političku konotaciju, nema nikakvu političku dimenziju, jednostavno da pokušamo da neke stvari spriječimo koje, kao što sam rekao, vidimo da mnoge koštaju. Ne bih ulazio u razloge zašto je to tako, a da vas posjetim kratko, i zbog javnosti, o čemu se u stvari radi.

Dakle, mijenja se član 404 postojećeg Zakona o obligacionim odnosima koji sada glasi: "Ako novčana obaveza glasi na plaćanje u nekoj stranoj valuti ili zlatu, njeno ispunjenje se može zahtijevati u domaćem novcu prema kursu koji važi u trenutku ispunjenja obaveze". Mi, odnosno potpisnici i predlagači, tražimo da se ovom izmjenom promijeni ovaj dio za ispunjenje obaveza. Umjesto "koji važi u trenutku ispunjenja obaveza" da sada bude "koji je važio u trenutku nastanka obaveze". Formalno potpuno bi bila ta valutna klauzula obesmišljena, a evo, svjedoci smo koliko je velika fluktuacija bila deviznog kursa mnogih valuta, a i zlata na kraju krajeva, u prethodnoj nekoliko godina. S obzirom da imamo euro kao domaću valutu, mislimo da nema apsolutno nikakve potrebe da se bilo šta ugovorima vezuje za neke strane valute i da time izbjegnemo ponavljanje ovakvih problema. Pomenuću da povod jeste bio dešavanje sa CHF-om i problemi koje imaju klijenti. Trenutno sud rešava te stvari, ovaj zakon apsolutno neće uticati na taj sudski proces, jer kao što je svakome jasno, ne može se

retroaktivno primjenjivati nego jednostavno samo da spriječimo da se ubuduće takve stvari dešavaju.

Napomenuću još jednom, korektnosti radi, da sam prošli put kod predlaganja ovog zakona na dnevni red rekao da je na Odboru za ekonomiju bio jednoglasan stav. Izvinjavam se, kolega Adrović je bio uzdržan tako da nije koncenzus, ali velika većina Odbora je bila za to da se usvoji ovaj predlog zakona. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Bojaniću.

Otvram raspravu i zamolio bih kolegu Adrovića da uzme riječ. Izvolite, kolega Adroviću.

REŠID ADROVIĆ:

Hvala, uvaženi potpredsjedniče Skupštine, uvažene poslanice i poslanici, poštovani građani,

Zakonom o obligacionim odnosima, u njegovom članu 404 predviđeno je da ako novčana obaveza glasi na vraćanje u nekoj stranoj valuti, njeno ispunjenje se može zahtijevati u domaćem novcu prema kursu koji važi u trenutku ispunjenja obaveze. Valutna klauzula je zaštitna klauzula kojom se eliminiše valutni rizik, njom se ugovorne strane štite od moguće devalvacije ili revalvacije koje dovode do povećanja ili smanjenja ugovorenog iznosa. Potreba za valutnom klauzulom javlja se u uslovima nestabilne domaće valute kao instrument zaštite od mogućih rizika koji se mogu desiti u takvim prilikama. U posljednje vrijeme izražen je problem korisnika bankarskih kredita indeksiranih u stranim valutama. Otežana mogućnost otplate kredita izazvana je rastom kursa stranih valuta koje se koriste kao indeks, prije svega švajcarskog franka, pa je pažnja javnosti usmjerena na ponašanje banaka u odnosima sa svojim korisnicima kredita. Ugovaranje strane valute kao valutne obaveze nikad nije moglo biti zabranjeno. Razlog je što u međunarodnim odnosima nijedna država ne može nametnuti svoju valutu kao isključivo sredstvo plaćanja. Države često zabranjuju ugovaranje strane valute kao sredstva plaćanja u unutrašnjim odnosima što mislim da je u redu. Iako je legitimno pravo banaka u ulozi kreditora da zaštite vrijednost kapitala,

dešava se u praksi da nekada banke dođu zbog tih klauzula do velikog profita. Zbog činjenice da u praksi imamo često da iznos obaveza od trenutka nestanka obaveze može da se promijeni na štetu korisnika finansijske usluge, pa da korisnik često plati mnogo veći iznos u domaćoj valuti u momentu izmirenja obaveze, kakav smo imali u slučaju u prilikom uzimanje kredita u švajcarskim francima, da se ne bi desio neki sličan slučaj, grupa poslanika je predložila izmjenu člana 404 u Zakonu o obligacionim odnosima u dijelu da izmirenje obaveze važi po kursu na dan nastanka obaveze, da se valutna klauzula može primjenjivati isključivo po kursu u momentu nastanka obaveze. Po mišljenju predlagača time bi se isključila mogućnost zloupotrebe i neprimjereno uvećane novčane obaveze zbog promjene pariteta kursa valuta. Na taj način bi se zaštitio interes ugovorenih strana od takozvanog valutnog rizika u odnosu devalvacije i revaloracije valute.

Kada smo na Odboru za ekonomiju raspravljali o ovom predlogu zakona, ja sam bio uzdržan iz razloga što ovako normiran zakon može biti barijera biznisu. Razlog zbog čega ja razmišljam tako leži u činjenici da bi se vrlo brzo u praksi suočili sa problemom jer nemoguće je diktirati valutni kurs i tražiti plaćanje na određeni rok ili tražiti kredit na određeni period. Znači, došli bismo u situaciju da sredstva tražimo samo od banaka gdje je sredstvo plaćanja euro, vrlo je velika vjerovatnoća da ne bi mogli ostvariti saradnju sa velikim brojem finasijskih institucija koje kao sredstvo plaćanja imaju drugu valutu. Po ovom sadašnjem predlogu rizik je isti za jednu i drugu stranu, jer kurs strane valute može rasti ili padati u odnosu na euro, ako bi se usvojio predlog ovog zakona rizik bi pao samo na jednu stranu i to na onu koja daje sredstva. Po mom mišljenju, najvažnije je da banka ili davalac sredstva pruže korisniku sredstva u pisanoj formi informacije o uslovima i svim bitnim karakteristikama pod kojim uslovima nude sredstva koja se odnose na ugovor o zaduženju kao i valutnom kursu. Po mom mišljenju ova norma Zakona o obligacionim odnosima u članu 404 treba da ostane, eventualno da se da mogućnost kroz amandmansko djelovanje da se mogu i drugačije strane dogovoriti i drugačiju valutnu klauzulu, da ona bude na dan nastanka obaveze, ali nikako ne treba uskratiti ovu normu koja je sada na snazi. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Adroviću.

Da li kolega Bojanić želi sada ili kasnije?

Zahvaljujem se.

Imamo još dva diskutanta, kolegu Tuponju i kolegu Srđana Perića.

Izvolite, kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče, kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima je zakon koji je praktično iznuđen nečim što se u Crnoj Gori desilo sa građanima koji su uzeli kredit u švajcarskim francima i čije probleme smo više puta diskutovali na radnim tijelima Skupštine. Oočigledno je da tu postoji zakonski propust da se takva stvar uopšte mogla dogoditi. Ono što je posebno zabrinjavajuće iz mog ugla gledano je da je praktično i država sklapajući ugovor sa Kineskom bankom napravila takođe nešto što je uvelo cijelu državu u valutni rizik i čije rezultate već danas osjećamo. Napomenuću da je od oktobra prošle godine kada je Ministarstvo finansija u ime svih nas potpisalo kreditni aranžman sa Kineskom bankom pa do današnjeg dana, odnos dolara i eura jako pogoršan u odnosu na euro, sami kurs na dan potpisivanja do današnjeg dana je rezultirao time da mi danas imamo 120 miliona eura više kreditnog zaduženja nego na dan potpisivanja. To je činjenica koja proističe iz jednostavnih kursnih razlika, a opravdanje ili objašnjenje koje smo čuli od strane predstavnika vlasti ide u pravcu da mi još nijesmo u obavezi da otplaćujemo taj dug, da imamo grejs period koji traje šest godina i da će taj kredit dospjeti tek za naplatu za šest godina i da mi ne možemo znati kolike će tada biti obaveze Crne Gore. Međutim, upravo to je problem, što mi ne znamo, Ministarstvo finansija, ova vlast, ova vlada je ušla u nešto sa potpuno neizvjesnim ishodom, nešto što nije mala suma. Ne govorimo mi o par miliona eura ili nekoliko desetina eura, mi govorimo o dugu koji je blizu milijardu dolara i on će doći na naplatu, doći će na naplatu možda ne nama, ali našem potomstvu svakako, tako da jedna nepromišljenost može da rezultira velikim državnim problemima u nekom budućem periodu, a mi ne možemo posmatrati stvari samo od danas do sutra ili do kraja ovog

mjeseca ili do kraja godine. Ako se odgovorno ponašamo moramo barem srednjeročno razmišljati što ostavljamo mi iza nas, ostavljamo li samo sprženu zemlju ili ostavljamo uslove da generacije koje dolaze iza nas mogu da imaju jedan normalan život i ekonomski razvoj.

Dakle, apsolutno je neophodnost da se ta oblast uredi kako ne bi ulazi u takve finansijske rizike, a za ove koje su već napravljene mi samo možemo da se nadamo da će globalna kretanja ići nama na ruku, ali više od nade nama ne preostaje. Možemo samo kao nijemi posmatrači da gledamo kakav je odnos između eura koji se koristi u Cnoj Gori i drugih valuta koje se koriste u svijetu. Hvala lijepo.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Tuponji. Ovim smo završili prijavljene diskusije.

Pitam predstavnika predlagača da li želi završnu riječ. Želi.

Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Shvatio sam iz izlaganja da nam je svima jasno da postoji ogroman valutni rizik kod ovakvih kredita i čisto samo zbog javnosti, za ove o kojima se najčešće govori, samo da iz grafika vidimo šta se u stvari desilo zadnjih 10 godina, švajcarski franak koji važi za najstabilniju valutu sa namjanim fluktuirajućim kursom je u periodu od zadnjih 10 godina, znači od 2005. do 2015, varirao u odnosu na euro sa 0,59 najniža cijena na 1,02 najvisočija cijena. Dakle, skoro pa duplo, odnosno nekih 16-17% i negdje da pokušamo da sa ovim zakonom preduprijedimo da se ovakve stvari dešavaju. Svi znamo da postoje stvari, odnosno postoje finansijski derivati kojima se možete obezbijediti od takvih rizika, ali to je užasno teško, naročito malim klijentima, to su komplikovane finansijske operacije. Vidimo da i država ima problema da obezbijedi, da kažem, sigurnost valutnog kursa za kredite koji su tu blizu milijardu, a kako je tek korisniku klijentu banke koji nekih 10-20 hiljada eura uzme, odnosno do sad kako je uzimao indeksirano u nekoj drugoj valuti, kasnije su ogromni problemi i teško da može izaći iz toga.

Zahvaljujem kolegama koji su uzeli učešće u raspravi. Ja se iskreno nadam da će ovaj zakon dobiti potrebnu podršku u Parlamentu. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Bojaniću.

Sa ovim smo završili pretres. O ovom zakonu izjasnićemo se naknadno.

Sada bi trebalo da pređemo na sljedeću tačku našega dnevnog reda a to je - Izveštaj o radu Investiciono-razvojnog fonda sa finansijskim iskazom i izveštajuem nezavisnog revizora.

Molio bih da sačekamo predstavnika predlagača i predlažem da napravimo ne dužu pauzu od pet minuta. Hvala vam.

- Pauza -

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Predlažem da počnemo.

Po dogovoru na dnevnom redu je **Izveštaj o radu Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore za 2013. godinu i finansijskim iskazom Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore sa izveštajem nezavisnog revizora, takođe za 2013. godinu.**

Podsjećam da je Zakonom o Investiciono-razvojnog fondu propisano da se Izveštaj o radu ovoga fonda dostavlja Skupštini radi upoznavanja. Predstavnicu Investiciono-razvojnog fonda su Zoran Vukčević, predsjednik Odbora direktora, kojeg pozdravljam i Branislav Janković, pomoćnik izvršnog direktora Investiciono-razvojnog fonda. Pozdravljam gospodina Jankovića.

Izjavitelj Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je poslanik Aleksandar Damjanović.

Pitam predstavnika IRF-a da li želi dodatno obrazloženje.

Izvolite, gospodine Vukčeviću.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani poslanici, zaista mi je zadovoljstvo što sam danas ponovo u Parlamentu na drugoj ulozi i pokušaću da dam neke osnovne informacije kao uvod za raspravu povodom Izvještaja Investiciono-razvojnog fonda za 2013. godinu.

Na početku želim da kažem razlozi zbog čega ovaj izvještaj se dosta kasno razmatra. Prvi razlog je taj što je tender za izbor revizora dva puta poništen, tek nakon drugog raspisanog tendera je završen, i tako da je zbog tog razloga dugo trajao izvještaj ili rad revizora, na osnovu toga smo u propisanoj procudi dostavili i mišljenje revizora kao sastavni dio izvještaja o radu.

U 2013. godini Investiciono-razvojni fond je odobrio 172 projekta čija je ukupna vrijednost bila nešto preko 37 miliona eura. Regionalno je podijeljeno na sljedeći način: na sjeveru je bilo 13 miliona plasirano, na centru 14 miliona i na jugu blizu 12 miliona. Kamata po kojoj su ta sredstva plasirana bila je od 4,5 do 6%, grejs period je bio do dvije godine i ročnost je bila do 10 godina.

U okviru najznačajnijih projekata koji su plasirani, ako gledamo sa aspekta sektora onda je najviše u oblasti turizma 27,5%, u oblasti poljoprivrede 25%, proizvodnje 24% i da su u pitanju usluge oko 15%.

Posebna pažnja bila je posvećena određenim ciljnim grupama koje su imale poseban status kada je u pitanju definisanje kreditne linije Investiciono razvojnog fonda za 2013. godinu, tako da je ciljna grupa koja se odnosi na žene u biznisu podržana sa osam projekata u iznosu od 256 hiljada eura, takođe mladi u biznisu su bili na nivou od realizacije pet projekata u iznosu od negdje preko 152 hiljade eura. Tu je nastavni projekat između Investiciono razvojnog fonda i Ministarstva poljoprivrede koji se odnosi na MIDAS projekat i u 2013. godini je finansirano 34 projekta u iznosu od 562 hiljade eura.

Takođe, podržavana su i start-up preduzeća, kao i projekti iz oblasti infrastrukture, obnovljivi izvori energije i takođe bila je posebna pažnja posvećena na rješavanju problema nelikvidnosti kroz faktoring. Realizovan je jedan posebni projekat koji se tiče podrške poljoprivredi, koji se odnosi na otkup jagnjadi koji je realizovan u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, Fondom za penzijsko i invalidsko osiguranje i Ministarstvom rada i socijalnog staranja.

U ovoj godini Investiciono razvojni fond je ostvario dobit u iznosu od 431 hiljadu eura.

Evo, to je bilo najkraće dat presjek o radu Investiciono-razvojnog fonda za 2013. godinu. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se gospodinu Vukčeviću.

Prelazimo na uvodna izlaganja i zamolio bih kolegu Gegaja da uzme prvi riječ. Izvolite, kolega Gegaj.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi gospodine Vukčeviću sa saradnikom, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore.

Izveštaj koji danas raspravljamo je realizacija planiranih aktivnosti Invescionog razvojnog fonda Crne Gore u 2013. godini, a sve u cilju podsticanja i ubrzavanja privrednog razvoja Crne Gore.

Invesciono razvojni fond od osnivanja 2010. godine, pa do kraja 2013. godine odobrio je oko 650 kredita u ukupnom iznosu od 75 miliona eura, tako da je time otvoren ne mali broj radnih mjesta, oko 2.600 radnih mjesta, a ako znamo da je najveći ekonomski problem Crne Gore nezaposlenost onda možemo pretpostaviti šta ovo znači za našu državu.

Dakle, što se tiče svih tih kredita koji su odobreni, odnosno kreditne linije i da je time zapošljeno 2.600 radnih mjesta, mogu reći da je Izveštaj i rad Invesciono razvojnog fonda, u navedenom periodu, za svaku pohvalu. U Izveštaju se da vidjeti da su u granicama mogućnosti podržane različite forme finansijske podrške i posebne ciljne grupe, mada, po mom mišljenju, ima prostora da u narednom periodu mora biti veća ta podrška, prvenstveno mislim na početnike u biznisu, zatim žene u biznisu, podrška sektorima turizma, poljoprivrede, drvoprerade, prozvodnje i usluge, čime će se dodatno podstaći valorizacija resursa sa kojima Crna Gora raspolaže.

Pošto dolazim iz Opštine Tuzi, čiji građani preko 80% se bave poljoprivredom, moram isto tako pohvaliti i saradnju koju ima ovaj fond, dakle Investiciono razvojni fond sa Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja, dakle da su i u ovom periodu nastavili započetu saradnju u okviru MIDAS projekta. Riječ je o projektu čija je namjena pružanje bespovratne podrške investicijama u registrovana poljoprivredna gazdinstva u cilju uvođenja i implementacije mjera ruralnog razvoja, povećanja konkurentnosti na tržištu poljoprivrednih proizvoda, kao i uvođenja i jačanja evropskih standarda hrane.

Takođe, moram naglasiti da se podrška realizuje kreditnim i bespovratnim sredstvima Svjetske banke, ali naravno sve uz podršku i garanciju države Crne Gore. Posebno u recesijskom periodu ovaj projekat ima veliki značaj za cjelokupnu crnogorsku ekonomiju, jer Investiciono razvojni fond je u okviru svoje kreditne podrške implementirao model direktnog kreditiranja projekata mikro malih i srednjih preduzeća, kao i preduzetnika i registrovanih poljoprivrednih proizvođača, shodno projektu MIDAS grantovi.

Ohrabruje činjenica da ovaj fond priprema dodatne kreditne linije i finansijsku podršku sa ciljem da se preduzeća podrže u rješavanju jednog od velikih problema sa kojima se suočavaju u ovom periodu, a to je nelikvidnost. Takođe, veoma je bitno po meni i neophodno priprema posebne kreditne linije koja bi bila namijenjena i organima lokalne samouprave kako bi na jedan kvalitetniji način rješavali svoje infrastrukturne probleme.

Uvažavajući trenutnu situaciju na finansijskom tržištu, a u saradnji sa Vladom Crne Gore Investiciono razvojni fond Crne Gore je u 2013. godini, da se vidjeti, uspostavio posebnu kreditnu liniju za refinansiranje postojećih kreditnih zaduženja privrednika koji posluju u sektoru proizvodnje i turizma i ugostiteljstva. Investiciono razvojni fond je predmetnu kreditnu liniju realizovao isključivo posredstvom i garancije poslovnih banaka.

U 2013. godini su realizovane kreditne linije kojim su kreditirani projekti koji se odnose na zaštitu životne sredine i energetske efikasnost, a mi znamo šta ovo znači za našu državu. Uostalom i mi, kao članovi Parlamenta, smo nedavno usvojili i novi Zakon energetske efikasnosti, odnosno Zakon o efikasnom korišćenju energije.

Zatim, bilo je i u narednom periodu 2013. i 2014. godine, kao što će biti sigurno i u tekućoj godini, realizacija kreditnih linija za preduzeća sa sjevera i u manje razvijenim opštinama. Ta područja sam siguran da i dalje mogu računati na posebne uslove i stimulanse za zapošljavanje.

Završavam, ako može još pola minuta, potpredsjedniče.

Očekuje se da će realizacijom planiranih aktivnosti u narednom periodu Investicioni razvojni fond postići sljedeće ciljeve: viši stepen privrednog razvoja, ublažavanje efekata ekonomske finansijske krize, veći nivo kreditne aktivnosti bankarskog sektora, uravnotežen regionalni razvoj, veći broj preduzeća i preduzetnika, veći broj zaposlenih i uopšte poboljšanje finansijskih i nefinansijskih performansi preduzetnika i malih i srednjih preduzeća.

Završavam time da je izvještaj po meni dobar, sveobuhvatan i zaslužuje podršku nas poslanika. Toliko i hvala vam.

PREDEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Gegaju.

Zamolio bih kolegu Vučinića da uzme riječ. Izvolite, kolega Vučiniću.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Simoviću.

Poštovane kolegice i kolege poslanici, poštovani građani, uvaženi predstavnici Fonda, Investiciono razvojnog fonda Crne Gore,

Ja ću moju diskusiju više koncipirati u vezi vašega fonda kao pitanje negoli kao diskusiju, pa bih pročitao član 2 iz Zakona o Investiciono razvojnog fondu Crne Gore, a on glasi: "Fond se osniva u cilju podsticanja i ubrzanja privrednog razvoja Crne Gore i to okonačnjem procesa privatizacije, prodajom kapitala stečenog u procesu svojinske transformacije, podrškom mikro, malim i srednjim preduzećima i preduzetnicima, podrškom infrastrukturnim projektima, projektima vodosnabdijevanja, tretmana otpadnih voda i zaštita životne sredine, kao i finansiranje projekata od lokalnog, regionalnog i državnog značaja".

Bilo bi prvo pitanje u skladu sa ovim članom 2 Zakona o investiciono razvojnom fondu Crne Gore koji je od 2009. godine, nakon čega je prestao da važi Zakon o razvojnom fondu - da li je Investiciono razvojni fond za sve ove godine opravdao svoje postojanje u skladu sa ovim članom 2 Zakona o Investiciono razvojnom fondu.

Dalje bih vas pitao za neke vrlo važne kompanije u Crnoj Gori koje su doživjele pravi debakl u svom poslovanju, a mislim da ste kao Investiciono razvojni fond Crne Gore bili dužni da povedete računa o tim kompanijama, i da one nijesu danas onamo gdje su, a to je stečaj na žalost. Prvo pitanje bi se odnosilo na preduzeće Metalac. Gdje se djelo onih milion i po eura koje ste dali Metalcu da bi se obnovila proizvodnja, da bi se radilo u Metalcu, đe je to potrošeno. Da li je to potrošeno za pokretanje proizvodnje za rad ili su te pare otišle neđe drugo?

Zatim bih vas pitao, čini mi se da ste vlasnici dijela akcija u fabrici elektroda Plužine. To je nekada bio crnogorski brend. Elektrode iz te fabrike su se proizvodile, imale su svoje tržište i čini mi se da je bila prava umjetnost uništiti tu fabriku, ali ona je danas uništena, čini mi se da je u stečaju, da nema proizvodnje.

Onda, da vas pitam i za Solanu. Tamo nijeste u vlasničkom udjelu. Međutim, postojala je mogućnost da radnici tamo, sindikat da organizuje proizvodnju prošle godine, da se organizuje berba soli i za to je bio potreban novac, ne tako veliki novac. Međutim, da je bilo volje od države, da je bilo volje od vas, gospodine Vukčeviću, čini mi se od Investiciono razvojnog fonda čiji ste predsjednik Borda direktora, da bi Solana prošle godine radila, da bi bila berba soli i da bi i ove godine postojala mogućnost da se organizuje proizvodnja.

Dalje bih vas pitao za Gornji Ibar Rožaje. Čini mi se da ste i tamo vlasnici. Ta je fabrika jedna koja je od velikog značaja za čitav taj sjeverni region, znalo se šta znači Gornji Ibar Rožaje ne samo za taj grad nego, kao što rekoh, za čitav sjeverni region. Međutim, tamo su ne znam koji interesni lobiji, što se tiče šumarstva, što se tiče zemljišta, uništili tu fabriku i nikako se nije mogla privatizovati fabrika, a vi ste trebali da učestvujete u toj privatizaciji u kojoj je oduzeto zemljište na kojem se danas rade zgrade i privatne kuće i kojem su oduzete koncesije za šume i to je razlog za propast Gornjeg Ibra Rožaje.

Evo, da vas pitam i za fabriku ribarstva iz Rijeke Crnojevića. Danas imamo jednu fabriku koja može da radi. Tamo imamo ugašenih 50 radnih mjesta. Za pokretanje te proizvodnje fali možda nepuno 200 hiljada eura, koje ste vi, čini mi se, kao Investiciono razvojni fond mogli da date i tamo da radnici pokrenu proizvodnju i danas da na Rijeci Crnojevića, umjesto što imamo jednu modernu fabriku za proizvodnju i preradu ribe, mi danas imamo zatvorenu fabriku, imamo 50 radnika bez posla.

Na kraju jedno pitanje što se tiče Odbora direktora. Koliko je članova Odbora direktora u Invesiciono razvojnom fondu, koji su to ljudi, ako nije tajna, i koliko su nadoknade njihove za to što su članovi Odbora direktora? Zahvaljujem i očekujem od vas da ćete mi dati odgovore konkretne za sva ova pitanja.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Vučiniću.

Predlažem, gospodine Vukčeviću, da odgovore na pitanja date nakon završenih uvodnih izlaganja, to je uobičajeno. Razumio sam da ovdje se ne očekuje komentar, nego je kolega Vučinić tražio odgovore na postavljena pitanja, tako da sigurno ćete vi odgovoriti. Podsjećam vas na proceduru koju ste vi i te kako dobro poznavali.

Zamolio bih kolegu Bojanića da uzme riječ. Izvolite kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče,

Poštovani gospodine Vukčeviću i gospodine Jankoviću,

Dakle, prvo da izrazim žaljenje ili ne znam da li mogu revolt, protest, kako god, zašto izvještaje iz 2013. godine tek danas razmatramo. Prilično dugo vremena je prošlo i čini mi se da sve to poprilično obesmišljava diskusiju, ali dobro, šta je tu je, ja ne mogu da se složim da tenderi za revizora tako lako padaju, pa su to jedini razlozi, ali dobro, da ne ulazim dalje u to.

Ja sam prošle sedmice pitao ministra finansija da mi se da izvještaj o zbirno izdatim garancijama Vlade Crne Gore i ... sudbini, dobio sam očekivani odgovor, naravno, ali onako kad ga zajedno pogledate, kad je to za četiri godine 181 milion izdatih garancija, desetak firmi, sve garancije su naplaćene od Vlade, a Vlada nije

naplatila ništa od kontra garancije i sve te firme kojima smo dali garancije su otišle u stečaj. Nevjerovatan podatak, nikog to nije briga. Očigledno da medije više interesuje ko će u čiji klub poslanika i kako će ko da sjedi u plenumu, ali dobro i to je njihovo pravo.

Ovdje mi je zapalo za oko takođe pitnaje garancija. Ovdje imaju tri garancije kojih nema u onom Izvještaju od ministra finansija, jer je ovo posebno koje je Fond za razvoj davao. Šta je sa njihovom sudbinom, odnosno šta se dešava Barska plovidba AD Bar 900 000 izdata garancija, Montavar- metalac Nikšić milion i po i Vektra Nord Podgorica 500 000, 2,9 ukupno. Znači, pored onih 181 milion mi smo još dali 2,9 miliona garancija. Čudan opis, čudne garancije za Barsku plovidbu, kaže se da su to neki određeni preduslovi kao što je formalno izdavanje državne garancije, plaćanje raznih troškova i provizija pored onog kredita od 46 miliona od Eksim banke za nabavku dva broda, država je dala još 900 000 kao garancije za ove troškove. Ne znam šta košta formalno izdavanje državne garancije, taj sam termin čuo od premijera. Nisam u ekonomske teoriji a ni u praksi čuo za formalne garancije pa evo prilike da razjasnimo šta znači formalne garancije.

Montavar Metalac milion i po, pomenuo je kolega Vučinić da je i tu izdata garancija, firma u stečaju, para nema, ne zna se gde su pošle. Da li ste vi i kako to kontrolisali, odnosno Fond za razvoj, jer vi imate obavezu kontrole namjenskih sredstava ako već Komisija za kontrolu državne pomoći čiji takođe bi trebao da bude ovaj posao, to već nije kontrolisalo ili mi nikad od njih ne možemo da dobijemo odgovor, ko to kontroliše namjensko trošenje sredstava, da vidimo kako ste vi to radili.

Ova je vrlo karakteristična, treća, od pola miliona, Vektra Nord DOO Kolašin koja je izdata Vektri Nord da bi Vektra Nord platila radnike iz Vektre Jakić u stečaju. Priznaćete, vrlo specifična gimnastika i to je rok dospijeća bio 01.07.2014.godine. Šta se desilo sa ovom garancijom i šta ste uzeli za kontragaranciju? Da li je ona plaćena, da li smo platili 500 000 za to i da li je država, odnosno Fond za razvoj se obezbijedio da naplati tih 500 000 u slučaju plaćanja garancija?

Sve ovo govorim u susret jednoj vrlo interesantnoj temi, odnosno događaju, velikom najavljenom projektu Abu Dabi fonda za razvoj, koji je negdje od 2013.godine počeo ministar poljoprivrede da protežira javnosti, od toga da evo pare su tu samo sad

fale projekti, pa do toga da će direktno da se Abu Dabi fondu aplicira, da će on direktno da isplaćuje pare, da će on da bira kome će dati sredstva, pa do toga smo došli da definitivno ništa od toga nije tačno, da će u stvari pare dobiti država Crna Gora, 50 miliona na Fond za razvoj. Fondu za razvoj država će dati opet garancije 50 miliona, ovaj put te pare za kredit, radi se o kreditu ili kreditnoj liniji, potpuno svejedno, da tu ne pravimo neku razliku bitnu, a Fond za razvoj će da odlučuje, valjda, nadamo se, kome će dati ta sredstva. Tu je vrlo specifična jedna situacija, takođe, ovdje ste na strani 26 Predloga plana za 2015. godinu, dakle ove godine, napisali da je razvojni cilj ADMAS projekta, Abu Dabi Fond za razvoj, da se poveća konkurentnost i jačanje integracije unutar lanca ishrane u Crnoj Gori. Javno se vlasnik fabrike za drvoprerađu hvali da je dobio sredstva. ili to nije istina, ili ovo nije istina, da će on moći dobiti sredstva. Nemojte mi reći da je drvoprerađa unutar lanca ishrane u Crnoj Gori.

Tako da bih Molio da mi se pojasni šta se desilo sa ovim garancijama i kako vi mislite, zbog javnosti, zbog ljudi koji željno očekuju sredstva preko Abu Dabi Fonda, da im date jasnu sliku čemu da se nadaju ili ne nadaju. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Bojaniću.

Zamolio bih kolegu Damjanovića da uzme riječ, smatrao sam samo imajući u vidu vaše obaveze koje vas čekaju da završite diskusiju, ali prihvatam vaš predlog.

Kolega Perić je sljedeći diskutant. Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Govorio bih o Izvještaju sa jedne, čini mi se, suštinske strane tačke gledišta, a to je da li IRF svojom aktivnošću postiže svoj osnovni cilj, a to je pokretanje privrede. To bi

trebalo da bude pokretanje privrede i povećanje privrednih aktivnosti što za konačno negdje znači i nova radna mjesta, ne direktno nego indirektno. Sa te tačke gledišta mi smo, prosto, dobili jedan izvještaj gdje su posložene cifre, ali negdje je izostala dubinska analiza. U kom smislu? Mi ne znamo onim preduzećima kojima su odobravana sredstva da li je stepen likvidnosti kod tih preduzeća bolja, da li je zaposlenost porasla kod tih preduzeća? Znam da to formalno nije vaša obaveza, ali s obzirom da jeste institucije čiji je osnivač država negdje bi bilo potpuno logično da vodimo računa i o tome. Tu komponentu smo potpuno izostavili iz ovog dijela.

Ono što ja mogu pohvaliti, jeste da je napravljena dobra razmjena u podjeli kredita prema regionima. To je na kontu priče, znači sjever 32%, poslije centralni region 36%, jug 31%, na kontu priče koju smo imali o kontroli državne pomoći da nije moguće izbalansirati pomoć koja ide. Očigledno je da u konkretnom slučaju kada govorimo da to može da se isprati u jednom dijelu. Međutim, ono što negdje visi u cijeloj ovoj priči oko IRF-a, jeste da se ne prepoznaje dovoljno konstruktivna uloga koju Fond može imati. U kom smislu? Mi imamo jednu čitavu komponentu privrede koja maltene uopšte nije ni dotaknuta u cijeloj ovoj priči, a to je socijalno preduzetništvo. Ne govorim o društveno odgovornom poslovanju koje obrađujete ovdje u dokumentu, već govorim o pomaganju onih preduzeća koja zapošljavaju socijalno najranjivije. Tu nismo vidjeli nikakav konkretan parametar da je tu nešto učinjeno. Može mnogo da se učini, ali nijesmo čitajući ovaj dokument naišli na to.

Pošto stalno govorimo o tome da mi želimo da dodatno pomognemo one najranjivije kategorije, najteže zapošljive kategorije, žensko preduzetništvo, mlade, kako to izgleda u statistici mi vidimo prosto kada vidimo da je kreditni plan za 2013.godinu bio 25 miliona eura, a da su ukupno odobrena sredstva bila 37,8 miliona eura. Od tih sredstava kreditna linija za mlade u biznisu ukupna sredstva su iznosila 152 000 eura, odnosno 0,4% od ukupno odobrenih sredstava.

Kada govorimo o start - up preduzećima 295 000, to nije ni jedan posto od ukupnih sredstava. Pa onda govorimo o kreditnoj liniji za žene kao nosioce investicija, opet ispod jedan posto, svega 259 000 eura je dato. Znači, stvar je u tome da In'esticiono-razvojni fond nije zadovoljio tu komponentu koja se odnosi na start-up

preduzeća, ako ćemo pravo, na olakšavanje ambijenta za mlade, tim prije jer neka sredstva ne odobravate vi direktno nego ih odobravaju banke. Prosto su najčešće institucije gluve da čuju dobre ideje i projekte koliko god to se prezentovalo da je drugačije. Onda, sa druge strane, negdje nemamo ni povratnu informaciju u dijelu koji se odnosi na faktoring i koliko je taj dio dao rezultata, opet govorim sa parametra likvidnosti tih preduzeća. Nemamo jasan odgovor na logiku koja je opredjeljivala fond da ima akcije u Fabrici elektroda Piva iz Plužina ili Crnogoracoop Danilovgrad. Nemamo ni tu neku povratnu informaciju, da li su ta sredstva opravdana, da li je to ulaganje bilo opravdano.

Ovdje govorimo o iznosima koji su na milionskom nivou, a recimo, opet kažem, skoro pa desetostruko niži nivo je kreditna linija za mlade u biznisu. Mislim, ne mislim nego sam sasvim siguran, da kažem da nije dobro što se ovoj priči možda pristupilo više sa bankarskog rezona nego sa te socijalne komponente. Kažem, niste banka da vas isključivo i samo zanima obrt i povraćaj sredstva i na kraju profit, nego bi trebalo da se razvija ova komponenta prije svega da mladi ljudi lakše dolaze do kredita, da mladi preduzetnici, da nova predzeća, mala preduzeća lakše dolaze do ovih sredstava. Znam da smo tu imali i Direkciju za razvoj malih i srednjih preduzeća, ali opet govorim, ni IRF ovdje nije odradio ulogu koju je mogao da odradi, a i po pristiglim projektima. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi.

Zamolio bih kolegu Sijarića da uzme riječ. Izvolite.

REŠID SIJARIĆ:

Zahvaljujem se, uvaženi predsjedavajući.

Uvažene poslanice i poslanici, direktore Fonda sa saradnikom,

Iz prvog dijela Izvještaja o radu Investiciono razvojnog fonda možemo zaključiti da fond daje podršku za širok spektar djelatnosti bez obzira da li se radi o direktnim kreditnim aranžmanima ili su u pitanju krediti podsredstvom i uz garanciju poslovnih banaka. Rezultati postignuti u 2013.godini su na zavidnom nivou, ali smatram da su ti rezultati mogli biti i bolji, normalno.

Na matičnom odboru za ekonomiju kazano je u 2013.godini finansijskim planom predviđen kreditni potencijal IRF-a u ukupnom iznosu od 25 miliona eura, ali da je kreditna aktivnost premašila planirani iznos. Investiciono razvojni fond u 2013.godini obezbijedio je kreditnu podršku za 187 projekata u ukupnom iznosu od 37,8 miliona eura, od čega je 100 projekata ili 18,75 miliona eura realizovano direktnim aranžmanima iz IRF-a, a 72 projekta podsredstvom ili uz garanciju poslovnih banaka u ukupnom iznosu od 19,06 miliona eura.

Takođe, konstatovano je da je od ukupnog broja kreditnih aranžmana 32,6% odnosno 55 projekata, što u eurima iznosi 12,55 miliona eura, IRF odobrio opštinama sjevernog regiona, oko 36% za 82 projekta ili 14,02 miliona eura realizovano je u opštinama centralnog regiona, dok je oko 31% odobrenih sredstava 35 projekata ili 11,95 miliona realizovano u opštinama južnog regiona Crne Gore, kao i da su u izvještajnoj godini obezbijeđeni stimulatívni uslovi finansiranja za opštine Ulcinj i Cetinje, kao manje razvijene opštine. Međutim, postavlja se pitanje, da li je ovakva preraspodjela sredstava IRF-a u skladu sa politikom regionalnog razvoja. Naime, uravnotežena raspodjela kreditnih sredstava iz IRF-a diskriminiše sjever kao nerazvijeni region. Iz Izvještaja smo sa upoznali sa segmentima koji su se odnosili na finansiranje infrastrukturnih ekoloških projekata i projekata obnovljivih izvora energije, garancijama, kontrolom namjenske upotrebe sredstava, upravljanje rizicima i investicione nekretnine. Smatramo da je Izvještaj o radu za prethodnu godinu tehnički korektno urađen i pozitivan je trend rasta kreditnih aktivnost, s obzirom da je za 12,81 milion eura veći u odnosu na predviđeni kreditni potencijal, ali posebnu pažnju treba obraditi na kreditnu podršku kako bi se realizovali ciljevi strategije regionalnog razvoja.

Klub poslanika Bošnjačke stranke smatra da struktura ulaganja nije zadovoljavajuća, s obzirom da su najveća sredstva odobrena za turizam i ugostiteljstvo

27,50% i uslužne djelatnosti 25,57%, a manje za proizvodnju 24,16% i za poljoprivredu i proizvodnju hrane 22,57%. Kao strateška grana razvoja privrede u Crnoj Gori, ali i neophodnost za razvoj sjevera koji ima najviše potencijala u ovom sektoru smatramo da su izdvojena sredstva minimalna, a kao rezultat takve politike jeste 450 miliona eura utrošenih za uvoz hrane u prošloj godini. Ovaj podatak je potvrdio ministar poljoprivrede na današnjoj sjednici Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje.

U poslednje vrijeme je znatno porastao broj žena zainteresovanih da budu nosioni investicija, ali i da prilikom odobravanja kredita nijesu naišle na dovoljnu podršku i razumijevanje. Sve češće govorimo o rodnoj ravnopravnosti i aktivnoj participaciji žena, ali im ne pružamo šansu i mogućnost da se dokažu u dovoljnoj mjeri. Na taj način ovaj potencijal ostaje neiskorišten.

Što se tiče Izvještaja nezavisnog revizora na finansijske iskaze IRF-a oni smatraju da finansijski iskazi prikazuju objektivno i istinito finansijski položaj ovog društva, kao i da su u skladu sa zakonom. Na strani 3 ovog Izvještaja prikazani su rezultati poslovanja IRF-a, pa tako imamo uvećane prihode u 2013.godini u odnosu na 2012.godinu. Naime, u 2013.godini ostvareni su prihodi u iznosu od 3 803 441 su veći u odnosu na 2012.godinu i ako sam dobro protumačio prihodi su uvećani za oko sedam miliona što je u svakom slučaju pohvala. Zahvaljujem se.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Sijariću.

Zamolio bih kolegu Damjanovića da uzme riječ. Izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem se, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine Vukčeviću sa saradnikom,

Prije nego što kratko kažem i ja nešto povodom Izvještaja o radu IRF-a za 2013.godinu, duboko smo u 2015. godini, da se zahvalim potpredsjedniku Simoviću što je uvažio moje obaveze koje sam imao i što je ostavio da zadnji diskutujem u ovom dijelu ispred klubova i da u odnosu na narednu tačku shodno našem dogovoru koji je bio kratak ovdje neposredno pred diskusiju kažem da uvažite molbu da se oko zaključaka vezanih za KAP raspravlja u utorak ili srijedu iduće nedelje. Sjednica Odbora na kojoj je trebalo da isti budu razmatrani nije održana zbog nedolaska dva ministra. Obaviješteni smo o razlozima nedolaska, uvažili smo te razloge i zakazali smo sjednicu za utorak 07.aprila kako bi imala skupština Izvještaj oko toga da li su ili nisu ispoštovani zaključci oko Kombinat u aluminijuma. Toliko u smislu procedure.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Izvinjavam se, kolega Damjanoviću, samo da konstatujem da je to naš dogovor. Međutim, moram kazati da je na neki način iznuđeni dogovor zbog neodržavanja odbora. Ne bih sada ulazio u razloge zbog čega odbor nije u međuvremenu održan, nama ne preostaje ništa drugo nego suočavajući se sa tom činjenicom da tu tačku koju smo namjeravali danas da završimo i budemo efikasni i racionalni u radu plenuma, odložimo za neki drugi dan. Žao mi je što to danas nijesmo završili, ali činjenice su takve.

Izvolite sa Vašom diskusijom.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Mala korekcija. Uz žaljenje što nismo završili posao, sjednica odbora je 96 upravo održana sa tačkom dnevnog reda na odboru broj dva, realizacija zaključaka KAP-a, na poziv koji je uredno upućen od strane predsjednika odbora ministarka Kovačević i ministar Kavarić se nijesu odazvali. Obavijestili su o razlozima odsustva i zamolili su, ministar Kavarić naročito, da u nekom doglednom periodu bude tu kako bi

smo imali izvještaj za skupštinu. To je jedini razlog. Dakle, nikada nije do odbora uvijek je do nekog drugog. Hvala vam.

U odnosu na ovo ovdje, gospodine Vukčeviću, suština. Govorim o Izvještaju za 2013.godinu, Vi tada nijeste bili na čelu Fonda. Svakako će biti prava prilika da sada kada dobijemo Izvještaj za 2014.godinu, gdje ste vi u jednom dijelu već vršili funkciju prvog čovjeka Fonda, napravimo jednu uporednu analizu da li se stanje u Fondu unapređuje onako kako to ovaj parlament želi i kako su potrebe Crne Gore. Mislim da je bilo potrebno i insistirao sam da tako radimo na Kolegijumu, da u paketu razmatramo i ovaj Izvještaj za 2013. koji sticajem okolnosti nije razmatran prošle godine i za 2014. koji očekujemo. Treba reći otvoreno da Izvještaj za 2013. nije razmatran zato što smo očekivali od vas zbog problema vezanih sa finansijskim iskazima vašeg fonda da se i taj dio završi jer je rasprava gotovo besmislena ako raspravljamo o suvom izvještaju, ako nemamo prateću finansijsku dokumentaciju. Istu smo dobili krajem prošle godine i onda sam tražio od Parlamenta da se i 2013.godina uzme u obzir, jer nismo obavili raspravu o istoj.

Sada govorimo o nečemu što je pase, ali nije svakako pase da govorimo o realizaciji zaključaka Skupštine i onome što je ostalo kao obaveza Fonda i zaista očekujem, ovo govorim u kondicionalu, da kada bude stigao novi izvještaj posebnu pažnju posvetite onome što nije ili je djelimično realizovano, a što su zaključci ovog parlamenta od prije godinu i po dana. Svakako, da nam dostavite punu informaciju vezanu za 2014. sa uporednom analizom o tome kakva je kontrola namjenske upotrebe odobrenih kredita, što je suština, čini mi se, kad razgovaramo o radu Fonda. Namjenska upotreba kredita, Izvještaj Fonda, da li se krediti namjenski troše, ako se ne troše da li se raskidaju ugovori sa firmama. Ako se troše namjenski, kako se troše, da li dinamikom kojom je to Fond tražio ili kako je u ugovoru definisano ili se kasni, iz kojih razloga, kao i da nam se dostavi detaljan pregled portfolio akcija udjela u vlasništvu investicionih nekretnina koje mi imamo istina u ovom finansijskom dijelu izvještaja za 2013.godinu. Odmah da kažem da je Fond ostvario neto pozitivan rezultat od 1,12 miliona evra, je li tako, za 2013.godinu, u odnosu na gubitak od 3,5 miliona je izvjestan napredak. Kapital koji nije mali 110 miliona evra na kraju 2013., vidjećemo kako će to sa

2014. godinom da se definiše. Potreba da se zakon mijenja, da završimo onu priču oko adekvatnosti kapitala, odnosno hibridnog statusa Fonda u smislu da se na njega odnosi ili ne bankarsko poslovanje i oni standardi iz bankarskog poslovanja. Svakako jedna veoma interesantna priča koja se tiče dugoročnih plasmana ovih 51 milion evra u kreditima i svakako 17 miliona evra učešća u kapitalu.

Ono što, gospodine Vukčeviću, bode oči jeste obezvređivanje portfelja Fonda zbog generalnog pada akcija na tržištu. Nema ovdje predstavnika Komisije za hartije od vrijednosti, bilo bi dobro da i njih čujemo i da oni obrazlože šta su oni radili da spriječe pad povjerenja u berzu i generalno pad kapitala, odnosno vrijednosti akcija. Onda se vidi jednostavno da je Fond pretrpio, na žalost, ogromne gubitke. Gubitke na način da, to se vidjelo iz ovog Izvještaja ovdje, da je učešće u kapitalu koje je negdje bilo na nivou od 80 - 90 miliona smanjeno za 70 miliona evra, to je ogromna cifra, i svedeno svega na 10-tak miliona evra u onim portfeljima koji su registrovani kod CD-a. Dakle, ne znam na koji način, ali Fond sa ovako velikim kapitalom i sa namjerom da upotrijebi značajna sredstva koja smo dobili kao država tokom ove godine mora naći način da se spriječi obezvređivanje portfelja akcija koje ima u privrednim društvima u Crnoj Gori. Kako onim dobrim, koja dobro posluju, tako i onim koja su ili u stečaju ili su van proizvodnje, van ostvarivanja zarade, van ostvarivanja profita i gdje Fond ima samo gubitke.

Čini mi se da sve ovo što se tiče Fonda, ostvrivanje neto pozitivnog rezultata, pozitivne kamatne razlike, sve ono što rade dobre firme koje se finansiraju od strane Fonda, gubi smisao ako na drugoj strani imamo pad vrijednosti kapitala, odnosno učešća u vlasništvu kod privrednih društava zbog problema koje imamo generalno kao država.

Naravno, Fond ne treba tretirati kao zamjenu za banku. Kada uzmemo kreditne plasmane koji su u 2013.godini bili na nivou 37 miliona evra, to su tek procenti, da ne kažem promili onoga što su banke plasirale u privredu i niko ne može fond tretirati kao dopunsku banku. Druga je priča da li ova država, sa tim ću zaokružiti, ima namjeru da definše sopstvenu razvojnu banku, poštansku štedionicu ili neki drugi način kako bi se konkurencija u bankarskom sektoru povećala i kako bi nivo kamata i dostupnost sredstava privredi bila bolja. Sa ovim sredstvima koja fond ima svakako postoji potreba

da se veoma oprezno rukovodi. Kažem, čeka vas parlament, gospodine Vukčeviću, da uporedi vašu izvještajnu 2014. sa 2013.godinom. Nadam se, potpredsjedniče, da ćemo za razliku kada smo propustili da raspravljamo ovaj izvještaj blagovremeno, svakako ovu raspravu za 2014.godinu obaviti veoma brzo gdje bi mogli da izvučemo određene uporedne pokazatelje o tome da li Fond napreduje i da li ispunjava misliju za koju ga je osnovao ovaj parlament. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Damjanoviću. Vi ste bili poslednji uvodničar u ime poslaničkih klubova koji su bili zainteresovani za učešće u raspravi.

Gospodin Vukčević je u prilici da komentariše uvodna izlaganja.

Vi ste bili poslanik dugi niz godina i znate pravila, Vaši komentari treba kasnije da budu komentarisani ponovo od poslanika. Izvolite.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Pokušaću da odgovorim na ova pitanja koja su postavljena bez obzira što govorimo o 2013.godini. Prvo gospodinu Vučiniću, u skladu sa članom 2 Zakona o Investiciono-razvojnom fondu odgovorno tvrdim da Investiciono-razvojni fond ostvaruje tu svoju misiju kroz konkretne rezultate i od ukupnog perioda kada je postojao Fond za razvoj i kada je postao Investiciono-razvojni fond plasirano je u crnogorsku privredu blizu 200 miliona eura. To govori o tome da je to značaj portfolio. Tako da je on opravdao svoje postojanje, pogotovo u periodu od 2010. do 2014.godine.

Istina, mi moramo poći od suštinske pretpostavke kada je u pitanju Fond – da li on treba da bude čisto finansijska institucija ili dalje mora da preuzima neke ostatke iz prošlog vremena koje je naslijedio kao pravni naslednik Fonda za razvoj, a to su akcije

određenih preduzeća. Lično mislim da nije prihvatljivo da bude jedno sa drugim, ali mi moramo rješavati taj problem.

Konkretno, Metalac. Vi ste dobro upućeni, gospodine Vučiniću, u Metalac i znate dobro koliko ste insistirali na tome da biznis plan koji su radnici sami uradili, oni su ga uradili, da bude podržan od strane Vlade. Vi znate dobro koliko je u tom periodu bilo pritiska da Fond za razvoj izda garanciju Erste banci. Erste banka je dala kredit Metalcu, a ne Investiciono-razvojni fond, i Erste banka je pratila realizaciju toga biznis plana u skladu sa procedurama koje su predviđene. Prema našim informacijama koje sam ja imao prilike da vidim, tih milion i po eura namjenski je upotrijebljeno za sve ono što je bilo planirano. Znaete dobro da je ukupan aranžman bio po biznis planu dva i po miliona eura i da je trebao vlasnik da obezbijedi još milion eura da bi kompletan projekat bio realizovan. Na žalost, to nije realizovano i to je nešto što vi morate da vidite u skladu sa procedurom koja je u toku. Znaete da je sada u toku stečajni postupak i da je stečajni sudija priznao naša potraživanja koja su van stečajne mase, tako da imamo potpuno obezbjeđenje. Mislim da je ukupna vrijednost našeg kapitala, odnosno hipoteke, na nivou nešto preko dva i po, mislim skoro tri miliona eura, tako da smo duplo više zaštićeni kada je u pitanju naš novac.

S obzirom da je preduzeće u stečaju, stečajni upravnik realizuje u skladu sa svojom procedurom dalji tok postupka koji je on predvidio u skladu sa svojim ovlašćenjima. FEP, jeste, mi smo u skladu sa Zaključkom Vlade kupili određene akcije i ukupno u FEP-u je uloženo, znate koliko gospodine Vučiniću, dva i po miliona eura je uloženo ukupno u FEP-u. I pored toga to preduzeće nije stalo na noge i opet su došli sa zhatjevom Fondu da im dajemo sredstva. Ne. Dok ja budem na čelu Investiciono-razvojnog fonda više se sredstva dijeliti na taj način neće. Jedino može da bude profitabilno, kad FEP ili bilo koje drugo preduzeće bude profitabilno i kada bude ostvarivalo profit, onda može da funkcioniše. Znaete li zašto, gospodine Vučiniću? Zato što Investiciono razvojni fond funkcioniše na tržišnim principima. Mi obezbjeđujemo sredstva od međunarodnih institucija, mi ih plasiramo i mi smo u obavezi da ih vratimo. Znači, jedan dan kad bi Investiciono razvojni fond kasnio sa svojom uplatom prema svojim međunarodnim institucijama, mi bi mogli da stavimo ključ u bravu, ne bi mogli da

radimo. Ne možemo obezbjeđivati druga sredstva osim ta koja mi obezbjeđujemo od Svjetske banke, Investicione banke, tako da je to naš princip. Jednostavno, princip koji moramo da ispoštujemo, htjeli mi to ili ne. Vjerujte, nemojte misliti da Evropska investiciona banka čeka na Investiciono- razvojni fond iz Crne Gore da dobije 70 miliona eura. Znae koliko trebate vremena da potrošite i znanja i koju dokumentaciju trebate da uradite da bi obezbijedili ta sredstva. Vi znate dobro da smo za 2015.godinu obezbijedili značajno povoljnije kreditne uslove nego što su bili čak i u 2014., a u 2014.godini su značajno povoljniji uslovi nego što su bili u 2013.godini.

Solana, niko se Investiciono-razvojnem fondu nije obraćao sa bilo kakvim zahtjevom, takođe to preduzeće je u stečaju. U skladu sa Zakonom o bankama i u skladu sa obavezama koje mi moramo da poštujemo kada je u pitanju minimalni kriterijum za utvrđivanje rizika, mi smo u nemogućnosti da dajemo jedan jedini kredit preduzeću koje je u stečaju, jer kada bismo to uradili onda bismo morali da uradimo rezervaciju toga kredita sto posto, a svaka rezervacija za nas je trošak. Mi na taj način teško možemo funkcionisati, da nekom preduzeću koje je u stečaju dajemo kredit, to jedna banka može da radi i to bi zaista bilo katastrofa kada bi to neko uradio. Sa aspekta stručnosti katastrofa, jer to zaista u finansijskim institucijama nije zabilježeno da neko na taj način funkcionise. Takođe važi za Gornji Ibar, u stečaju je, tako da mi nemamo nikakvih tu nadležnosti. To važi i za Ribarstvo, Ribarstvo je privatno vlasništvo i u stečaju. Ljudi koji su vodili Ribarstvo doveli su ga na taj nivo i pokrenut je stečaj zbog toga što to preduzeće ne može da izmiruje svoje obaveze prema bankama, tako da mi tu nemamo nikakvu odgovornost. Članovi odbora direktora primaju svoju nadoknadu u skladu sa zaključkom Vlade. Ja nemam sad precizne podatke, mogu orijentaciono da kažem, ako bude trebalo mogu precizno da definišem. Ali, nadoknade su za članove, mislim da je negdje blizu 250 eura, a za predsjednika odbora direktora i 470 eura, to je u skladu sa predviđenim pravilima koje je Vlada usvojila.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Pokušajte biti racionalniji, potrošili ste vrijeme. Izvolite.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Gospodine Bojaniću, slažem se. Što se tiče gospodina Bojanića, ovaj dio oko garancija. Kada je u pitanju konkretno Barska plovidba, to je ta garancija, u redu, ona je data, nego je data suštinska garancija i garancija je za kupovinu dva broda i ona je okej. Znači, nema nikakvih problema sa tom garancijom. Što se ne bi reklo za garanciju kada je u pitanju Metalac, ali rekao sam za Metalac da je stečajni sudija priznao sve naše potraživanje i da je on izuzet iz stečajne mase, tako da je ta garancija potpuno pokrivena. Vektra je počela da otplaćuje tu garanciju koja je pala, već je naplaćeno 37 + 57.000 eura i napravljen je reprogram do jula mjeseca da se uplati ostatak u jednakim mjesečnim ratama. Mi takođe imamo obezbjeđenje koje je pet puta veće nego što je pala garancija, tako da smo tu maksimalno obezbijeđeni kada je u pitanju i ovaj aranžman. Abu Dabi fond, vi znate da Abu Dabi fond je u nadležnosti Ministarstva poljoprivrede, da je u Ministarstvo poljoprivrede korisnik tog kredita, Investiciono-razvojni fond se tu pojavljuje kao komisionar, mi ćemo da uradimo za potrebe Ministarstva poljoprivrede kompletan aranžman. U skladu sa Zakonom o budžetu država je izdala garancije Investiciono-razvojnog fondu za taj kredit, s tim što smo mi u obavezi da obezbijedimo adekvatan kolateral za taj iznos. To znači da svaki kredit koji se bude realizovao preko Investiciono-razvojnog fonda koji se odnosi na Abu Dabi fond, mora da prođe svu proceduru i isključivo organi Investiciono-razvojnog fonda će donositi odluku o tome ko će dobiti kredit, a to znači da moramo da poštujemo sva ona pravila koja su vezana za, kada je u pitanju garancija, poštovanje dobre bankarske prakse i poštovanje minimalnih kriterijuma koji se odnose na utvrđivanje rizika i koja nas obavezuju u skladu sa Zakonom o Investiciono-razvojnog fondu da poštujemo tu odluku koju je Centralna banka propisala i sigurno da će to tako biti. Naravno, ja isto mislim da se radi samo o poljoprivrednim proizvođačima. Da li postoje elementi za neku drugu vrstu djelatnosti da bude finansirana od Abu Dabi fonda, ja zaista nemam u ovom trenutku tih informacija, ali možda nijesam dovoljno obratio pažnju na te detalje. U svakom slučaju, naša će obaveza biti da raspišemo javni poziv, formiramo prije svega posebnu kreditnu liniju pa raspišemo javni poziv, tako da će ta kreditna linija biti dostupna svima u Crnoj Gori.

Gospodine Periću, ovaj dio koji se tiče stepena aktivnosti preduzeća. Mi i te kako radimo. Prema tome, mi smo samo u 2014.godni promijenili postojeća pravila procedure i pravilnike, usvojili nove, ukupan broj ih je bilo 84. Upravo iz tih razloga da neke stvari unaprijedimo. Jedna od tih stvari je da u roku od sedam dana od dana prijema zahtjeva, stručne službe Investiciono-razvojnog fonda moraju da pođu na teren i da se tačno uvjere, da se provjeri namjena tog kredita, buduća namjena tog kredita i da se na licu mjesta napravi uvid u to da li ta sredstva koja su predviđena zahtjevom za biznis plan će biti i utrošena, odnosno da li postoje pretpostavke da li će biti to urađeno.

Takođe, u roku od tri mjeseca nakon davanja kredita, posebna služba se bavi utroškom namjene kontrole i takođe poslije godinu dana postoji obaveza da se radi namjenska kontrola, da se vidi da li su namjenska sredstva utrošena. Zašto? Zato što nažalost i dan danas imamo nekih predloga kreditnih zahtjeva koji nijesu baš dobronamjerni i koji nijesu baš u funkciji onoga što Investiciono-razvojni fond treba da radi. Znači, imamo zahtjeva nekih ljudi koji imaju određene probleme ili imaju dugove u nekim drugim bankama, žele da se pojave za kreditni aranžman, pa da završe taj svoj

problem tako što će koristiti isto kreditna sredstva Investiciono razvojnog fonda, a da budu plaćena nekoj drugoj banci ili ... ako se radi o već raskinutom ugovoru sa tom bankom. Čak se, vjerovali ili ne, pojavljuju zahtjevi da se ponekad uzme kredit da bi se kupila neka roba luksuzna itd. To apsolutno ne može da prođe i to neće sigurno proći bez obzira što su procedure tako postavljene iz tih razloga, zato nas ponekad i neopravdano optužuju da su duge procedure. Procedure su iz tih razloga, ali smo napravili još jedan iskorak, a to je da je svakog utorka kreditno-garantni odbor i svakog četvrtka odbor direktora. Znači, na nađeljnom nivou donosimo odluke. Svake neđelje su odluke kada je u pitanju kreditiranje.

Slažem se za 2013.godinu, kada govorite o start-up, žene u biznisu, samo želim da kažem sljedeće. Primjera radi, recimo za start-up preduzeća u 2014. godini smo preko milion eura uložili, za žene u biznisu je negdje 2,4 miliona eura, za poljoprivredu 565 hiljada eura, kada je u pitanju Midas projekat uloženo je 2,4 miliona.

Gospodine Sijariću, vezano za rezultate, slažem se, da mogu da budu bolji, apsolutno, to nije sporno. Kada je u pitanju regionalna dimenzija, ja moram samo da vam kažem da je ukupna politika Investiciono razvojnog fonda upravo usmjerena ka tome da produžava regionalni aspekt i svi krediti koji dolaze iz ovih opština su po povoljnijim kamatnim uslovima. Čak se kreće kamatna stopa za 1%. Ali morate da me razumijete da mi moramo da poštujemo i tržišne principe. Znači, mi moramo da podržimo projekat koji samo ima svoju održivost i projekat koji će biti u funkciji ukupnog izmirenja svih obaveza, uključujući i obavezu prema nama. Ukoliko toga nema, onda je Investiciono razvojni fond u problemu. Da li hoćemo li dalje da radimo kao što smo sipali u Metalac i FEP i da trošimo sredstva - apsolutno ne. Moraju postojati profitabilni uslovi, i ako postoji profit možemo da idemo u realizaciju tog projekta. Apsolutno, nema razvoja ovog dijela koji se tiče socijale.

Izvinjavam se gospodinu Periću, kad je u pitanju socijalno preduzetništvo, mi upravo ove godine radimo taj dio, a u pripremi je poseban projekat sa Svjetskom bankom koji će upravo biti fokusiran na razvoj socijalnog preduzetništva, ali koji mora biti takođe zasnovan na nekim osnovnim principima.

Na kraju, gospodine Damjanoviću, saglasan sam da je trebalo da bude 2013. i 2014. godina zajedno, ali kada je u pitanju ono što je najvažnije, udio našeg kapitala je sada već na nivou od 137 miliona eura u 2014.godini, što je značajan skok. Značajan skok je ukupan plasman kredita. Znači, banke su na prosječnom nivou od oko 35-37 miliona eura, prosjek banaka. Investiciono razvojni fond u 2014. godini ... 71,2 miliona eura. Mi smo postali najznačajnija finansijska institucija u Crnoj Gori, a ne mislim da je to dobro. Mislim da bi trebalo da su banke značajno više kreditno aktivne, a da investiciona zona više bude fokusirana na one projekte koji predstavljaju zaista prioret ili na mikronivou ili na državnom nivou. Ako nijesam nekome nešto odgovorio mogu odgovoriti u završnoj riječi ili tokom rasprave.

Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Prvi odgovor na komentar, kolega Bojanić, pa onda poslanik Vučinić, pa poslanik Perić.

Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Dvije teze su se čule, meni potpuno nejasne, odnosno mogu reći netačne, koje se stalno pokušavaju gurati vezano za Fond za razvoj, odnosno Investiciono-razvojni fond, da je to poslovanje na tržišnom principu. Ne poslušete, gospodine Vučiniću, nijeste ni nastali na tržištu niti funkcionišete po tržišnim principima. Nastali ste odlukom Vlade Crne Gore, dodijeljena je imovina države Crne Gore da njom upravljate, nijeste vi stekli tu imovinu na tržištu. Takođe ni danas ne funkcionišete na tržišnim principima, jer nemate konkurenciju. Da imate konkurenciju, pa da se vi sa nekim tu borite da imate neki drug fond. Ja razumijem šta vi hoćete da kažete, ali nemojte nam tu priču da ste vi odjednom kao igrači na tržištu. Niste. Vi učestvujete, ali u ime države. Država ne može da bude takmac sa drugima, nikako. To je jedna stvar. Ako vrtite glavom onda mi recite, da ste tržišno i da brinete, odnosno da radite za svoj novac, biste li dali garanciju nekoj banci, za milion i po eura, da ćete vi platiti umjesto trećeg lica, a onda prepustili da kažete da navodno samo banka brine o korišćenju tih sredstava, konkretno Erste banka Montevaru. Nemojte to pričati, gospodine Vukčeviću, pa nemojte, nemojte da to vjerujemo da ćete vi kao fond, bavite se navodno tržišnim principima, dali ste garanciju milion i po, vi znate koliko briga poslovnu banku kako onaj tamo troši pare ako ima državnu garanciju iza toga. Će ste bili, nije vaše da vi date banci i da vi ne brinete kako se troše pare, garanciju date banci, a vi navodno prepustite. Onda je lako izaći, odgovora jedini koji možete da pružite je to je banka pratila, mi smo dali samo garanciju. Tako smo izgubili 181 milion eura, 181 milion eura plus ovih ovdje dva miliona. Iz takve logike, mi damo garanciju, a poslovne banke će da brinu.

Prekinite s tom pričom na kraju krajeva. Ako već nećete sa praksom, onda nas bar nemojte praviti da ne kažem kakvim, neznavenima, ne znam ni ja što, da nam kažete - ne, mi smo samo dali garanciju. I naplatili je debelo, svaku.

Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Poslanik Vučinić ima odgovor na komentar, pa poslanik Perić.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Kažem da ste mi odgovorili na svako moje pitanje, ali ja nijesam zadovoljan tim odgovorima.

Ponovo da se vratim na taj član 2 - Fond se osniva u cilju podsticanja i ubrzanja privrednog razvoja Crne Gore. Međutim, ja sam naveo pet preduzeća koja su uništena i ovdje sam iznio šta je bilo sa tim preduzećima, a to je samo jedan mali dio uništene crnogorske privrede i evo izgleda kao da smo bombardovani, sada ne ulazim u tu političku priču ko nas je bombardovao i odakle su te bombe padale po ovim preduzećima. Rekli ste za Metalac dali ste milion i po eura, ali nijeste kontrolisali gdje su te pare, nijeste kontrolisali toga vlasnika Kolundžića. Da ste taj novac dali onima koji bi svoju sudbinu vezali za to preduzeće i za opstanak tog preduzeća, sigurno da bi

Metalac danas bio uspješna firma, a dali ste nekome te pare da potroši na nešto što nije bilo u opštem interesu, u interesu radnika Metalca.

Takođe ste rekli da ste dali dva i po miliona za Fabriku elektroda Plužine, pa evo, čini mi se još malo je falilo pa da sa tim novcem podignemo neku novu fabriku elektroda, a vi ste dali dva i po miliona eura toj fabrici. Jeste li kontrolisali kome ste dali taj novac, za što je upotrijebljen taj novac, da li je sigurno da je upotrijebljen za prave svrhe? Da je upotrijebljen za proizvodnju, danas bismo imali Fabriku elektroda Plužine.

Što se tiče Solane, koliko je bilo tih protesta i koliko je bilo poziva radnika Solane da se pomogne, da se ne pljačka ta naša fabrika. Pa evo zadnji slučaj, da su spriječili fizički da prodaju tu so jer od te soli prodate mogli su naplatiti njihova potraživanja. Solana je mogla da radi, gospodine Vukčeviću, da ste imali imalo osjećaja za tu fabriku, za te radnike da im pomognete. Međutim, ono što vam nije u interesu, u interesu vas i vaše partije, vi nećete ni da čujete.

Gornji Ibar je posebna priča. Gornji Ibar je mogao da se obnovi u onim djelovima preduzeća gdje se infrastruktura održala, gdje je bilo tih mašina za preradu. Međutim, sad je kasno.

Dozvolite, samo bih završio sa Fabrikom ribarstva. Mi ćemo kao Odbor za zdravlje, za rad i socijalno staranje imati sjednicu koja će biti posvećena tim radnicima. Moj je predlog da budete i vi pozvani na tu sjednicu, da čujemo te sindikalce, taj sindikat koji smatra da može da se organizuje proizvodnja sa veoma malim ulaganjima. Ta ulaganja su potrebna od Investiciono razvojnog fonda i uz pomoć Ministarstva ekonomije i mi možemo da imamo Fabriku ribarstva na Rijeci Crnojevića. Ali, nemamo, izgleda, političke volje od strane onih koji vode ovu državu.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.
Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Ovo nije prva situacija kad se nalazimo u jednom proceduralnom lavirintu. Na današnji dan raspravljamo Izveštaj za 2013.godinu, gospodin Vukčević je tada sjedio u ovim klupama, da bila je viša okolnost, viša sila. Koristim ovu priliku da kažem, po svim informacijama koje imamo, da je gospodin Lajović vrlo korektno obavljao svoj posao u IRF-u i da je formirao korektan tim. Ali, mi sad raspravljamo o onom što se dešavalo u 2013.godini, kritikujemo ono što ne valja i dobijamo na časnu riječ da su u 2014.godini ti parametri koji se kritikuju sada mnogo bolji. Ja neću unaprijed da odbacim ništa od toga, ali potrebna su oba izvještaja da se to uporedi. Međutim, ono što je druga stvar, čega se plašim, da i IRF upada u rizik u koji upadaju i brojne agencije koje dolaze ovdje i prezentuju svoje izvještaje. Kada govorimo o tome što je njihova negdje obaveza, na kraju da svaka na svoj način štiti interese građana i na kraju da pomogne ambijentu u kojem radi.

Zašto sve ovo pričam? Tačno je da IRF povlači neka sredstva sa međunarodnog finansijskog tržišta, tačno je da vi ta sredstva plasirate, ali je isto tako tačno da, ne daj bože, sutra IRF pođe u stečaj, da ne može da vrati ta sredstva, iza svega toga će opet stati građani. Sa te strane je potpuno prirodno da građanin bude tu na prvom mjestu

IRF-u. U kom smislu? U smislu povećanja privredne djelatnosti koji u konačnom treba da rezultira time da imamo nova radna mjesta. Zbog toga sam pitao da li imamo tu uporednu analizu. Ne govorimo o tome da li se vrši kontrola namjenske potrošnje, to je uobičajena procedura, ništa tu nije sporno, ali nemamo na kraju imput da li su ovolika uložena sredstva rezultirala u konačnom dovoljnim brojem novih radnih mjesta. To nemamo i nemamo u ovoj analizi. Znači, ono što je apel, da to bude vodilja, po onome što vidim iz ovih papira ne bi se baš moglo reći da je to bio osnovni motiv u cijeloj ovoj priči. Mi pozivamo da to bude ultimativni cilj cijele ove priče. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Prelazimo na diskusije.

Kolega Zarubica je prvi prijavljeni diskutant, a neka se pripremi poslanik Bojović. Izvolite, poslaniče Zarubica.

VELJKO ZARUBICA:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Mustafiću.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani gospodine Vukčeviću, poštovani gospodine Jankoviću, poštovani građani,

Svaki izvještaj Investiciono razvojnog fonda kao glavnog nosioca razvojne funkcije u Crnoj Gori zavređuje posebnu pažnju, pa i ovaj koji je danas na dnevnom redu. Kao što se navodi u uvodnom dijelu Izvještaja, osnov za poslovanje IRF-a čine tri staterška dokumenta: srednjoročni program rada, godišnji program rada za 2013. godinu, kao i finansijski plan za istu godinu.

Takođe su definisani i osnovni ciljevi Fonda u narednom periodu koji su prevashodno usmjereni na postizanje većeg stepena privrednog razvoja, na ublažavanje ekonomsko-finansijske krize, veći nivo kreditne aktivnosti bankarskog sektora, uravnotežen regionalni razvoj, veći broj preduzeća i preduzetnika, a samim tim i povećanje zaposlenosti.

Kreditna podrška Fonda u 2013. godini realizovana je posredstvom i uz garancije poslovnih banaka kao i dugoročnim kreditnim aranžmanom. Dugoročni krediti odobravani su sa rokom otplate od 10 godina uključujući grejs period od dvije godine uz kamatnu stopu 4,5 do 6% godišnje. Ugovorna kamatna stopa bila je za 0,5% niža ukoliko je kredit realizovan iz sredstava Evropske investicione banke. IRF je u okviru 2012. godine zaključio ugovor sa Evropskom investicionom bankom u iznosu od 25 miliona eura. Namjena kredita je dominantno finansiranje malih i srednjih preduzeća, dok se manji dio može koristiti za finansiranje infra strukturnih projekata. Kredit je odobren na rok od osam godina sa grejs periodom od dvije godine.

Dakle, u 2013. godini od ukupno 37,81 milion eura opredijeljenih sredstava Fonda 21 milion je obezbijeđen iz sredstava Evropske investicione banke. I evo, ovih dana potpisan je novi ugovor o kreditu u iznosu od 70 miliona eura sa još povoljnijom kamatnom stopom i zaista je za očekivati pojačanu kreditnu aktivnost u dijelu finansiranja malih i srednjih preduzeća, a samim tim povećanje broja radnih mjesta što je uostalom osnovni cilj IRF. U ovom trenutku to su najpovoljniji uslovi kreditiranja u Crnoj Gori.

Finansijskim planom za 2013. godinu predviđen je kreditni potencijal Fonda u iznosu od 25 miliona eura.

Ono što treba istaći jeste da je kreditna aktivnost Fonda na kraju 2013. godine iznosila 37,8 miliona, što je za 12,81 milion eura više u odnosu na predviđeni finansijski plan. Jedan od osnovnih strateških ciljeva Crne Gore je podsticanje ravnomjernog regionalnog razvoja i u tom dijelu Fond ima značajnu ulogu.

Od ukupnog broja odobrenih kredita 32,6% odobrenih sredstava ili 55 projekata realizovano je u opštinama sjevernog regiona. Naravno da u narednom periodu treba raditi na povećanju broja projekata za sjeverni region, ali to ne zavisi samo od kreditnog potencijala Fonda, nego i od drugih ne manje značajnih faktora.

Efekte ulaganja Fonda u sva tri regiona u iznosu od oko 38 mili eura ogledaju se u povećanju broja mikro, malih i srednjih preduzeća za 11% u odnosu na 2012. godinu, kao i povećanju broja preduzetnika, a samim tim i povećanju zaposlenosti.

Da bi ovi podaci adekvatno odgovarali udruženim sredstvima, potrebno je pojačati kontrolu namjenske upotrebe sredstava. U tom smislu Fond je u prethodnom periodu usvojio proceduru realizacije odobrenih kredita, čiji je cilj svođenje nenamjenskog trošenja kreditnih sredstava na najmanju moguću mjeru.

Po mišljenju nezavisnog revizora finansijski iskazi prikazuju objektivno i istinito finansijski položaj društva, kao i rezultate njihovog poslovanja u toku ove godine.

U konačnom, Izvještaj o radu za 2013. godinu sa finansijskim iskazima predstavlja realan presjek rada Fonda, jer zaista treba istaći povećanu kreditnu aktivnost za 12,81 milion eura u odnosu na 2012. godinu. Realno je očekivati da će Fond nastaviti sa proširenjem obima i sadržaja finansijskih usluga u narednom periodu,

a sve u cilju daljeg razvoja ekonomskog ambijenta u Crnoj Gori. Zahvaljujem i izvinjavam se na prekoračenju.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Zarubica.

Riječ ima poslanik Bojović, a neka se pripremi poslanik Adrović.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Mi u Demokratskom frontu to jasno i nakon izlaganja mog kolege gospodina Vučinića smatramo da je potpuno besmisleno i bespredmetno ulaziti u detaljniju analizu i razmatranje ovih izvještaja o radu Investiciono razvojnog fonda, jer ovakav izvještaj kakav je ovaj u kontinuitetu i već godinama, zapravo imaju dva cilja.

Prvi cilj je da se kamuflira i zataška nenamjensko trošenje sredstava i zloupotrebe državnih resursa u partijske svrhe, a drugo je da se stvori privid navodnog ulaganja u podsticanje privrednih aktivnosti u Crnoj Gori. Dakle, to su osnovni ciljevi zbog čega se razmatraju ovakvi izvještaji, zbog čega moram da kažem da Demokratski front uopšte neće da ih tretira na ozbiljan način.

E sada, gospodine Vukčeviću, vama se direktno obraćam.

Nas u Demokratskom frontu nije baš nimalo iznenadilo što ste baš vi izabrani za prvog čovjeka Investiciono razvojnog fonda, vi ste provjereni partijski čovjek DPS-a, jedan od glavnih aktera afere snimak. S obzirom da je Investiciono razvojni fond koji omogućava širok prostor za zaloupotrebu državnih resursa u partijske i predizborne svrhe, Demokratskoj partiji socijalista je, po svemu sudeći, trebao profesionalac, provjereni partijski čovjek od iskustva, a kakvo je vaše iskustvo vidjeli smo kroz aferu "snimak" koju sam već spomenuo.

Evropska investiciona banka je nedavno odobrila Investiciono razvojnom fondu Crne Gore 70 miliona evra. E zamislite sada, neko ko je jedan od ključnih aktera afere "snimak" bi trebao da upravlja sa 70 miliona sredstava koje nam je obezbijedila Evropska investiciona banka. I zar uopšte neko ima iluziju kako će gospodin Vukčević koristiti ta sredstva, kako će sa njima raspolagati, kako će ih dijeliti.

Ovdje se otvara jedno dodatno pitanje koje je malo problematično i zanimljivo, ovdje se zapravo Evropska unija na jedan nevjerovatan način, na jedan volšeban način pojavljuje kao neko ko finansira izborne zloupotrebe DPS-a i kupovinu glasova od strane DPS-a kreditirajući institucije, odnosno Fond koji je inače prepoznat po tome.

Investicioni fond, prije svega, kao što znamo iz iskustva, služi da se protežiraju i favorizuju vaši, nazovi, biznismeni, vaši farmeri, vaši partijski aktivisti. Selekcija, znamo već kako ste je već sproveli. Postojala je praksa da su se odobravali krediti za nabavku stočne hrane privilegovanim vlasnicima firmi, pa smo imali da od 900 hiljada evra sredstava, bez obzira što je to bilo protivzakonito, od 900 hiljada evra sredstava preko 700 hiljada je otišlo, na primjer, Hilmu Franci, odnosno kompaniji "Franca" čiji je vlasnik jedan od članova Demokratske partije socijalista. Pa smo imali nezakonito predizborno kreditiranje lokalnih uprava u kojima je vlast vršio DPS, bez izbora što u tim lokalnim upravama budžetom nije bilo predviđeno kreditiranje Investiciono razvojnog fonda, pa smo imali protivzakonito finansiranje saniranja posljedica elementarnih nepogoda, krajnje netransparentno, sa potencijalnim zloupotrebama koje nikako da se razotkriju i izvodimo jedan zaključak: Više se očigledno novca Investicionog razvojnog fonda potrošilo i podijelilo nenamjenski nego li namjenski i u skladu sa zakonom.

E, sad dolazimo do teme Savin kuk. Vi dobro znate da sam vas ja prije nekoliko nedjelja, možda par mjeseci, pozvao da podnesete odgovornost zbog nezabilježenog kraha zimske sezone na Žabljaku. Poznato je da Investiciono razvojni fond, na čijem ste vi čelu, upravlja skijalištem Savin kuk, a istovremeno sam pozvao Vrhovnog državnog tužioca, koji do sada nije reagovao, da utvrdi kako je na skijalištu Savin kuk potrošeno preko 800.000 evra, s obzirom da se i golim okom vidi da gore nije utrošen ni deseti dio tog novca. Sezona je krahirala do razmjera da su i oni koji su tvrdoglavo dolazili, odlučili da na skijalite dolaze. Postavlja se pitanje gdje je taj novac završio. Da li je taj novac završio u privatnim džepovima ili ponovo u partijskoj kasi, odnosno u fondovima koji su namijenjeni za izborne zloupotrebe i kupovinu glasova?

Rekli ste da će skijalište biti po evropskim standardima, ono nije ispunjavalo ni elementarne uslove bezbjednosti. To što se ove zime desilo na Žabljaku na skijalištu Savin kuk nije samo sramota Žabljaka, to je sramota države Crne Gore. Neko mora da snosi odgovornost. Vi ste najodgovorniji čovjek i trebali ste da podnesete ostavku, a ne

da dolazite na takvo jedno skijalište, vjerujte mene bi bilo sramota da se gore pojavim i da uopšte budem prisutan na skijalištu koje je do te mjere urnisano i devastirano.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega.

Imate prijavljeni komentar direktora Vukčevića.

Kolega Miloševiću, vi se javljate? Izvolite, poslanik ima uvijek prednost.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, poštovane kolege poslanici i poštovani građani,

Gospodin Bojović me inspirisao sa svojom pričom vezano za podršku poljoprivrednim proizvođačima, a pošto je to bilo iz vremena kada sam ja bio ministar poljoprivrede, on mi je vjerovatno i sa ovim pružio baš dobru priliku da objasnim na koji način je Investiciono razvojni fond učestvovao u toj akciji.

S obzirom da je 2012. godina bila godina koje se sjećamo kada je bio najveći snijeg u Crnoj Gori, elementarne nepogode, takođe 2012.godina je bila godina kada smo imali najveću sušu, gdje smo imali 90 dana ili do 100 dana da nije bilo kiše. Tada je dogovoreno sa poljoprivrednim proizvođačima da nađemo formu kako da se pomogne tim ljudima. Zahvaljujući jednoglasnosti, od tih firmi, a vi ste nabrojali, šest - sedam firmi je učestvovalo u tome. Na koji način? Oni su uzeli kredit kod Investiciono razvojnog fonda. Za taj kredit kupili su stočnu hranu, tu stočnu hranu dali kooperantima i možete zamisliti, preuzeli rizik na koji će način naplatiti tu stočnu hranu od kooperanata. U tom dijelu je obaveza Vlade, znači bila države koja je donijela odluku da subvencijama, samo kamata koje su plaćene Investiciono razvojnom fondu pomogne kooperantima. Možete misliti kolika je to bila podrška u jednom teškom vremenu, kada smo imali malu proizvodnju stočne hrane, kada smo zavisni, kada smo uvoznici stočne hrane, osim sijena 100% i na način smo našli jedan odličan model, gdje nije bilo ni partijski

podijeljenih ljudi ni ljudi koji su se mogli prepoznati kojoj partiji pripadaju. Svako se javio ljudima od Nikšića koje su firme preuzele, Danilovgrada, Bijelog Polja, Rožaja, svako ko je bio kooperant dobio je od tih ljudi stočnu hranu i to je dobio stočnu hranu, s obzirom na tu količinu, po najpovoljnijim uslovima. Jedan sjajan projekat koji je realizovan u interesu kooperanata u ovom momentu, pojedinci su pokušali da isprofanišu na način da govore da je to podijeljeno prije izbora. Ta je odluka donešena mnogo ranije nego što se znalo da će biti raspisani izbori. Samo toliko da znate. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Da odgovorite? Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Gospodine, vi ste kao visoki funkcioner DPS-a i neko ko u ovom parlamentu djeluje na način da ustaje kada se god ozbiljno prozove vaša partija, u više navrata pokušavali da prikrijete zloupotrebe u izbornom procesu, ne samo u periodu parlamentarnih izbora nego i prije toga. I moram da vam kažem da nijednom niste uspjeli. Niste uspjeli ni danas da nas uvjerite da su se zloupotrebe dešavale zbog toga što su bile vremenske nepogode. Pretpostavljam da će i gospodin Vukčević u odgovoru na moje pitanje vezano na skijalište Savin kuk se pozvati na vremenske prilike na Žabljaku ove zime. To je neozbiljno, to je neodgovorno. Afera "snimak" je razotkrila kako Demokratska partija socijalista krade izbore i kako zloupotrebljava državne resurse. Ja samo upozoravam da u ovom trenutku Evropska investiciona banka se može na nevjerovantan način pojaviti u ulozi nekoga ko finansira posredno izborne zloupotrebe DPS-a finansirajući jednu od ključnih poluga, jedan od ključnih instrumenata tih zloupotreba, Investiciono razvojni fond na čijem je čelu gospodin Vukčević.

Afera "snimak" nije rasvijetljena zbog toga što je bilo opstrukcija od strane vladajuće većine u Parlamentu, Vrhovnog državnog tužilaštva i drugih državnih organa. Pogledajte samo kako se ponašao i još uvijek ponaša Monstat. Kada je u pitanju

poljoprivreda samo kratko. Vi ste očigledno odlučili da strateški ugušite malog poljoprivrednika u Crnoj Gori i uporno protežirate jedan broj firmi koje su u vlasništvu aktivista i funkcionera Demokratske partije socijalista.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem. Imate direktora Vukčevića, odnosno predsjednika Odbora direktora. Izvolite.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Mislim da ove navode gospodina Bojovića ne mogu ozbiljno da komentarišem, zaista su neozbiljni i sa indignacijom ih odbacujem. Odbacujem ih, ali zbog javnosti ću da saopštim sledeće stvari.

Gospodin Bojović uporno pokušava nekoliko puta da sa ne znam kojim motivima, volio bih da znam, iznosi krajnju neistinu. Prvo, govori o meni u negativnom kontekstu i onda me povezuje sa nekim kreditnim aranžmanima sa kojima nikakve veze nijesam imao, jer nijesam tada bio u Investiciono razvojnom fondu. Će je tu parlamentarizam, Će je tu korektnost čovjeka koji je član Parlamenta, pa da saopštava takve stvari. Zaista, nemam riječi na koji način mogu to da iskažem.

Gospodine Bojoviću, vi ili bilo ko drugi neka mi dokaže kada sam ja i u kojoj situaciji zloupotrijebio bilo koju moju funkciju u bilo koji izborni postupak ili prema bilo kome, da sam se ponašao drugačije osim onako kako je bilo propisano zakonom. U Investiciono razvojnom fondu javne su kreditne vrijednosti. Postoji strogo propisana procedura. Svaki kredit je dostupan javnosti i vidite ga na sajtu imenom i prezimenom i iznosom i svaka procedura je moguća da se tačno utvrdi zašto je neko dobio kreditni aranžman. Zar vi mislite da se igramo sa Evropskom investicionom bankom, da ona može na taj način na koji vi pokušavate da imputirate stvari, da na taj način se stvari

postavljaju kada je u pitanju jedna tako renormirana institucija. Oni znaju bolje na koji način će dati sredstva nego nego što vi to pokušavate uraditi.

Ponovo se vraćam na Savin kuk. Vi ste poslanik, gospodine Bojoviću, vaša je obaveza da znate kako su se sredstva i ko je snosio sredstva za realizaciju, ko je nosilac posla kada je u pitanju Savin kuk. Zakonom o kapitalnom budžetu su predviđena sredstva, gospodine Bojoviću, vi to dobro znate. Za kapitalni budžet je odgovorna Direkcija javnih radova. Ona je raspisala tender, ona je izabrala izvođače radova, ona je realizovala kompletan rad i nama tek onda predala. Vi mene dovodite u situaciju vezanu za realizaciju projekta. Način na koji vi komunicirate prelazi sve granice normalnog ponašanja i to sam saopštio javno. Znae dobro da do 20.januara nije bilo snijega na stazama, nije bilo snijega do 20.januara, tek od 20.januara je moglo da se pusti skijalište u rad u skladu sa Zakonom o skijalištu. Vi sada mene upozoravate neke stvari koje nikakve veze nemaju ni sa mnom ni sa Investiciono razvojnim fondom. Izvinjavam se.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Gospodine Vukčeviću, ja vas molim prvo da vodimo računa o vremenu. To je jedno. Drugo, da biramo način na koji saopštavamo, bez obzira da li se radi o ozbiljnim ili manje ozbiljnim temama, ali da biramo način, jer reći nekome konstataciju da način nije normalan može da inicira neku drugu asocijaciju. Ja vas ipak molim kao gosta u Parlamentu, a bili ste dugo godina poslanik, da nađemo način da kroz jednu mjeru saopštimo ono što imamo saopštiti.

Izvolite, poslaniče Bojoviću.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče,

Neću reagovati na ove komentare koji su imali lični prizvuk jer to je očigledno stil gospodina Vukčevića. Ja bih se sad, pošto sam dovoljno već rekao o zloupotrebama državnih resursa u partijske svrhe, samo kratko osvrnuo na stanje na Savinom kuku.

Dakle, prvo su reagovale nevladine organizacije, kao što dobro znate, sa Žabljaka. Poslije toga su se uključili mediji da skrenu pažnju na stanje na skijalištu Savin kuk u sred turističke i zimske sezone na Žabljaku. Tek nakon toga sam reagovao ja kao poslanik i predstavnik građana. A način na koji ste vi reagovali i u slučaju odgovora koji ste upućivali nevladinim organizacijama i u slučaju odgovora koji ste upućivali meni, mene navodi na zaključak da ste vi zapravo uplašeni od potencijalne istrage Tužilaštva u tom konkretnom slučaju. Dakle, vi ste sada prebacili odgovornost sa sebe na Direkciju javnih radova. U redu, ja samo očekujem od vas da se pridružite i da saopštite. I ja smatram da je potrebno da dođe Državni tužilac i da utvrdi o čemu se ovdje radi. Neko mora da snosi odgovornost, jer ova vlada i ova vlast očigledno želi da zimsku sezonu na Žabljaku svede na doček Nove godine i ja imam utisak da se ta takva jedna politika svodi na jednu politiku koja je u širem kontekstu, a to je marginalizacija i zapostavljanje jednog prostora koji se proteže od Nikšića, preko Šavnika, Plužina, Žabljaka pa sve do Pljevalja. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama, poslanice Bojović.

Idemo dalje. Poslanik Adrović. Nemate pravo, nemate pravo, gospodine Vukčeviću, poslanik Adrović ima riječ, a neka se pripremi poslanik Tuponja. Izvolite.

REŠID ADROVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče Skupštine.

Uvažene kolege poslanici i poslanice, poštovani građani, uvaženi direktore sa saradnikom,

Iz Izvještaja o poslovanju Investiciono razvojnog fonda za 2013. godinu, iz njegovog uvodnog dijela, može se vidjeti da je su osnov za poslovanje Investiciono razvojnog fonda u 2013. godini činili sljedeći dokumenti: srednjoročni program razvoja, godišnji program rada i finansijski plan za 2013. godinu.

Srednjoročnim programom rada određuju se pravci djelovanja Investiciono razvojnog fonda za period od četiri godine. Očekivanja su da će se realizacijom planiranih aktivnosti u narednom periodu postići sljedeći ciljevi: viši stepen privrednog rasta, ublažavanje efekata ekonomsko finansijske krize, veći nivo aktivnosti bankarskog sektora, uravnotežen regionalni razvoj, veći broj preduzeća i privrednika, veći broj zaposlenih lica i dr.

Ja sam siguran da će se u značajnoj mjeri ostvariti veliki broj ovih i drugih ciljeva, ali sam skeptik da će se postići uravnotežen regionalni razvoj ako se bude u opštine sjevera ulagalo koliko se sada ulaže. Istina da su preduzećima na sjeveru odobravana sredstva sa kamatnom stopom nižom od 1%, u odnosu na druge regione. Međutim, po mom mišljenju, toliko su izražene regionalne razlike pa i kada bi Investiciono razvojni fond u narednih 10 godina ulagao na sjever cjelokupni iznos sredstava pitanje je da li bi se ovaj cilj ostvario.

U 2013. godini Investiciono razvojni fond je davao kredite, izdavao garancije i bavio se faktoringom. Kod Investiciono razvojnog fonda su mogli aplicirati preduzetnici, poljoprivrednici, novoosnovana preduzeća i preduzeća koja već posluju. Nešto povoljniji uslovi u finansiranju bili su ponuđeni žanama u biznisu i mladima od 21 do 35 godina, što mislim da je dobro.

Tokom 2013. godine Investiciono razvojni fond je podržao, u skladu sa preporukama Vlade Crne Gore, posebne kreditne linije: refinansiranje tekućih kreditnih zaduženja u sektoru proizvodnje, turizma i ugostiteljstva, kreditne linije za otkup tržišnih viškova jagjadi. U 2013. godini Investiciono razvojni fond je kredite davao kroz direktne kreditne linije i davanje kredita uz garanciju banaka na rok od 10 godina, to smo od uvaženog direktora čuli, na grejs period do dvije godine, kamatnu stopu od 4,5 do 6,5%, ona je bila niža ako je iznos sredstava bio iz Evropske Investicione banke, za 0,5%.

U 2013. godini odobreno je 172 kredita i realizovano ukupno 37,8 miliona eura. Direktnim kreditnim linijama realizovano je 100 kredita ili 18,75 miliona eura, što mislim da je dobro. Čak treba raditi i učiniti sve da se što više kredita realizuje direktnom linijom zbog visine kamatne stope, koja se negdje razlikuje ako ide preko banaka do 2%. Mislim da je značajno da se što više kredita na taj način realizuje. Posredstvom banaka realizovano je 72 kredita u iznosu od 19,06 miliona.

Ako uporedimo rad Investiciono razvojnog fonda u 2013. godini i 2012, u 2013. godini odobreno je 26 kredita više. Prosječno odobrenih kredita u 2012. godini iznosi 105 hiljada, dok je u 2013. godini iznosio 220 hiljada. Dakle, duplo više što mislim zaista da je dobro. Ako znamo da je aktivnost banaka na dosta niskom nivou, značajno je ovo povećanje aktivnosti Investiciono razvojnog fonda.

Od ukupnog broja kredita, 55 projekata ili 32,6% sredstava realizovano je u opštinama sjevernog regiona. U dijelu izvještaja gdje se govori o efektima ulaganja više se pažnje posvetilo iznošenju podataka koliko je kredita odobreno i iznos sredstava koji je uloženi, nego koliko će biti novih radnika zapošljeno, kao rezultat ovog, složićemo se, ne malog ulaganja. Dakle, po mom mišljenju, mnogo je više pažnje trebalo posvetiti i dati informaciju koliko očekujemo novih radnih mjesta za ulaganja od 37,8 miliona.

Pobrojano je koliko je projekata odobreno, pošto mi ističe vrijeme o tome neću govoriti, i mnogo drugih aktivnosti koje je Investiciono razvojni fond u 2013. godini imao i njegov doprinos u uslovima, kao što sam i prije kazao, kada je aktivnost banaka smanjena zaista jeste dosta veliki.

Još jednu bih stvar, pošto imam kod sebe Odluku od 8.05. 2014. godine, o dodjeli MIDAS sredstava. Ovdje od ukupnog broja dodijeljenih kredita imamo opština na sjeveru gdje nijedan projekat nije dodijeljen. Ne mislim da nema ljudi koji su zainteresovani za sredstva, međutim, mislim da treba učiniti napor i iznaći mogućnost da se otvore kancelarije, kao što je u nekim gradovima gdje vidimo da je Investiciono razvojni fond otvorio kancelarije, da edukuju ljude, da pomognu ljude u izradi projekata i mislim na taj način bi i u tim opštinama imali značajnu realizaciju značajnog broja kredita. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Adrović.

Riječ ima poslanik Tuponja, a neka se pripremi poslanik Vuković. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, gospodine Vukčeviću sa saradnikom, poštovani građani Crne Gore,

Izveštaj o radu Investiciono razvojnog fonda za 2013. razmatrati u aprilu 2015. godine jeste malo čudno samo po sebi, ali što je tu je.

Ja ću se vašem izvještaju posvetiti na taj način što ću podsjetiti i građane što je zapravo osnovni cilj osnivanja Investiciono razvojnog fonda, a to je podsticanje i ubrzanje privrednog razvoja Crne Gore. I to se precizira da se to treba uraditi na način da se okončaju procesi privatizacije prodajom kapitala stečenog u procesu svojinske transformacije, podrškom mikro, malim i srednjim preduzećima i preduzetnicima, podrškom infrastrukturnim projektima, vodosnabdijevanja, tretmana otpadnih voda i zaštite životne sredine, kao i finansiranje projekata od lokalnog, regionalnog i državnog značaja.

Ja bih se zadržao na ovoj prvoj tački koja se tiče okončanja procesa privatizacije. Iz ovog vašeg izvještaja vidim da je Investiciono razvojni fond kao akcionarsko društvo koje je u 100% vlasništvu Vlade Crne Gore i dalje vlasnik velikog broja akcija, a ono što bi mene interesovalo, možda će moja diskusija više ići u pravcu pojašnjenja sa vaše strane ili nekih pitanja na koja bih htio da mi odgovorite. Iz ovog izvještaja nije pregledno da li se to učešće Investiciono razvojnog fonda u broju akcija ili u njihovoj vrijednosti iz godine u godinu smanjuje, jer ako dobro ja razumijem ovu stvar, taj novac ili ta vrijednost koja je tamo u akcijama zadržana, može biti plasirana i u neke investicione projekte ukoliko, naravno, imate dovoljno kapaciteta i interesovanja da se oni ostvare.

Primjećujem da je u 2013. godini bilo planirano da 25 miliona eura bude dato u vidu kredita, a da je plasirano 37,81, što je 12,8 miliona eura više nego što je planirano, pa tu me interesuje da li to prekoračenje zapravo znači neko dodatno zduženje koje opterećuje budžet ili vi ta sredstva imate u sopstvenoj akumulaciji, možda neko pojašnjenje u tom pravcu.

Dalje me interesuje vaš rad, Investiciono razvojni fond zapošljava 40 ljudi sa prosječnom platom višom od 800 eura i mene bi zanimali konkretniji rezultati vašeg rada u smislu koliko je otvoreno novih radnih mjesta, koliko je uvećan bruto društveni proizvod vašim investicijama u neka preduzeća, te takve podatke ne nalazim u ovom

vašem izvještaju. Ili, recimo jako bi interesantno bilo, ukoliko imate broj novih radnih mjesta, koliko je bila ta investicija po radnome mjestu. Da li ta visina investicije u jedno radno mjesto, da li je ona adekvatna otvaranju tog jednog radnog mjesta.

Ono što je takođe posebno bilo interesantno je kontrola namjene i upotrebe sredstava. Iz ovog vašeg izvještaja ja ne vidim egzaktno na koji način je, tu postoji opisno kako se ta kontrola sprovodi, ali ne vidim rezultate te kontrole. Da li ste vi konstatovali da je toliko i toliko kredita prekršilo taj neki ugovor koji ima sa vama, da li su nenamjenski trošeni, koliko je to, taj dio izvještaja je oskudan u tim podacima. Uglavnom, ja sam vam postavio dosta pitanja i zatražio nekih pojašnjenja vezano za izvještaj, ako budete u prilici volio bih da mi odgovorite.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Želite li sada ili u završnoj riječi?

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem.

Kratko ću odgovoriti, gospodine Tuponja.

Prvo, vezano za ovo što se tiče akcija. Investiciono razvojni fond je pravi nasljednik Fonda za razvoj. Sve akcije koje su bile u dijelu koji se tiče Fonda za razvoj kao institucije koja je učestvovala u jednom periodu procesa privatizacije, Investiciono razvojni fond ih je naslijedio. Mi, na žalost, moramo to da preuzmemo. Kažem na žalost zato što mi po osnovu akcija ostvarujemo samo od jednog preduzeća dividendu, to je od Plantaža. Sva ostala preduzeća, na žalost, nisu u funkciji da ostvaruju pozitivan finansijski rezultat koji bi mogao da nam da dodatne izvore prihoda.

Mi smo napravili kompletan program da vidimo na koji način ćemo se posebno osloboditi tih akcija u onim preduzećima koja su čak i u stečaju, ona preduzeća koja čak imamo 14 preduzeća koja nisu još registrovana u CDA, a vode se kod nas, znači jednostavno ne postoje, a u skladu sa zakonom mi moramo da ih realizujemo.

I ono što je naš najveći problem to je taj dio koji se tiče procjene vrijednosti akcija koji je urađen 2010. godine i on je iz godine u godinu stalno padao pod uticajem pada tržišta kapitala, tako da smo po tom osnovu, jer imamo veliki problem za to što

iskazujemo, bio je gubitak po osnovu akcijskog kapitala 13 miliona eura, mi smo ga spustili na 12 miliona eura, mi smo morali sve te stvari da riješimo kako bi bili konkurentni, kako bi zadovoljili sve uslove koji se tiču obezbjeđivanje kreditnog aranžmana sa Evropskom investicionom bankom i Svjetskom bankom. Mi smo našli rješenje kako to da pokrijemo i Investiciono razvojni fond će iz svojih izvora obezbijediti pokriće svih tih troškova.

Što se tiče ovog dijela plasiranja sredstava što je više plasirano u odnosu na plan. Plan je bio na 25 miliona eura, plasirano je 37, ta su sredstva zapravo povučena iz Evropske investicione banke. Znači ona su već bila na raspolaganju Investiciono razvojni fond. U tom periodu je bilo više zahtjeva nego što je bilo planirano u finansijskom planu.

Mi vodimo, naravno, evidenciju kada se tiče novih radnih mjesta, ali imamo određenih problema kako i na koji način utvrditi taj broj. Za nas ili uopšte kriterijum koji se utvrđuje to je onaj broj zaposlenih koji su prijavljeni kod poslodavca, za koji poslodavac plaća sve svoje obaveze, uključujući obaveze prema državi, to su porezi i doprinosi. Ponekad imamo kontradiktorne podatke i teško je izaći sa tim podacima tačno, ali ćemo za 2014. godinu izaći sa tim podacima i dobiti instrukcije koje se tiču tog dijela.

I uopšte kontrola, kako i na koji način Investiciono razvojni fond funkcioniše, samo da vam kažem, loši plasmani kredita se kreću po jednom kriterijumu koji se odnosi na broj kašnjenja dana i kreće se 4%, a kada je u pitanju kategorizacija, uraditi kategorizaciju određenih plasmana je 6,5%. Da bih vam predočio što to znači, to je, ako uzmemo u obzir da kod banaka ... se kreće između 16 i 20%, to govori o tome koliko Investiciono razvojni fond i te kako vodi računa o tome kome će plasirati sredstva. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite, kolega Tuponja, pravo na odgovor.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem na odgovoru.

Ako sam dobro shvatio, udio u akcijama Investiciono razvojnog fonda zapravo treba i kao strateško opredjeljenje Investiciono razvojnog fonda da se smanjuje i da se ta sredstva oslobađaju kako bi bila plasirana. Žao mi je što nemate podatke ili egzaktno podatke o broju radnih mjesta, a pogotovo u dijelu koliko eura košta jedno radno mjesto. U osnovi je to zapravo vaš izvorni zadatak da kroz te investicije otvarate nova radna mjesta. I ne samo ta radna mjesta, nego će ta radna mjesta opet kasnije u nekom periodu otvoriti neka sljedeća radna mjesta i to je pravi smisao i postojanja tog Investiciono razvojnog fonda.

Moja preporuka, ako mi dozvolite tu slobodu, jeste da pokušate da te podatke koji najslikovitije prezentuju vaš rad dostavljate u sljedećim izvještajima. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Nastavljamo dalje.

Riječ ima poslanik Vuković, a neka se pripremi poslanica Filipović i tim završavamo raspravu.

Izvolite, poslaniče Vukoviću.

FILIP VUKOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Kolega Vukčeviću, s obzirom da je ovo završnica rasprave o Izvještaju Investiciono razvojnog fonda želim samo da podsjetim da kad se razmatra izvještaj, pogotovo godinu dana ili više od godinu dana poslije svih događaja koji su se dešavali u toj sferi, onda je najlakše uočavati nepravilnosti, nelogičnosti i tražiti u statističkoj obradi tih podataka u ovom sadašnjem vremenu nešto što je tada izgledalo dobro, a sada ne izgleda baš tako dobro. I to je, naravno, uvijek tema za opozicione kolege da budu kritični prema radu bilo koje institucije, ovaj put tema je Investiciono razvojni fond. Naravno da većina tih diskusija je puko politizovanje i pokušaj da se dobiju neki poeni na nečemu što samo može da služi za pohvalu.

Znači, sama institucija fonda koja ima mogućnost da plasira novac po cijeni 4,5% ili kamata 4,5% u odnosu na nešto što je danas preko 10, to nije razlika 6%, to je preko 100%, jeftinija sredstva. Zar to nije dobro i sreća za sve privrednike bilo gdje da se nalaze u Crnoj Gori da imaju mogućnost da u jednom trenutku koriste sredstva ili za restrukturiranje ili za prevazilaženje tekuće problematike finansijske, a da ne pričamo za ulazak u neki novi biznis za koji imate fiksnu kamatu, fiksni grejs period i novac koji je praktično po cijenama koje su i u Evropskoj uniji.

Dalje, ako jedna banka, kao što je Evropska investiciona banka ili Svjetska banka, ima povjerenje u taj fond i ima povjerenje da oni imaju kapacitete kadrovske, da oni imaju znanje i iskustvo da mogu taj novac da pravilno plasiraju, da ga štite, u ovom slučaju komercijalne banke su samo posrednici koji sprovedu tu proceduru ukoliko ne ide preko Investiciono razvojnog fonda. Svakako da nikada ne bi dobili takva ovlaštenja da je bilo šta od onoga što se danas ovdje čulo istina.

Mislim da je za Crnu Goru, što je recimo Evropska banka za obnovu i razvoj za Evropu, to je ovaj fond za Crnu Goru i možda mu treba dodati onaj prefiks crnogorski investiciono razvojni fond. Činjenica da u nekoj bliskoj budućnosti, gdje postoji mnogo neizvjesnosti, evo svjedoci smo oscilacija u odnosu valuta u monetarnoj politici, dolar, evo švajcarski franak, znači ne postoji danas nijedan monetarni stručnjak koji može da predvidi kretanje cijena novca.

Crna Gora je država koja ne vodi svoju monetarnu politiku. Nema je. Praktično, skoro da ni jedna evropska zemlja, možda te najveće u Evropskoj Uniji, imaju mogućnost da bitnije utiču na monetarnu politiku. I u toj sferi imati jednu ovakvu instituciju koja može da bude, evo da budem grub, jedan pufer i jedna luka spasa za neke privrednike, za neka preduzeća ili bilo kakav organizacioni oblik privrednih društava da u nekom trenutku sačekaju neko bolje vrijeme i iskoriste šansu koja postoji.

U svakom slučaju, ja očekujem da u nekom narednom periodu će ili menadžment Investiciono razvojnog fonda statistički napraviti sve te godine od kad postoji, od kad posluje pod ovim imenom, iz te statistike izvući možda neke pravce i neke nove proizvode koji će biti na tržištu Crne Gore.

U svakom slučaju danas je, pored toga što je jako teško dobiti novac, jako teško dobiti jeftin novac. Najteže je napraviti ideju poslovnu u bilo kojoj sferi s obzirom da ima

mnogo nepoznanica. Znači bilo kakav biznis plan koji se pravi na neki period pet, deset ili više godina, ne postoji metodologija i način da dođete do pozitivnog izraza ako predvidite sve ono što može da se dešava.

Ako imate ovu mogućnost da vam neko može dati fiksnu kamatu koja je 100% niža nego što je trenutno kamata kod komercijalnih banaka ili nekih drugih banaka, onda je jedna povoljnost koju treba svakako pozdraviti. Ja mislim da ovdje nema ništa sporno, Izveštaj je napravljen vrlo efikasno, kratko, obrazložio je gdje su plasirani 37,8 miliona. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

I koleginica Filipović.

ŽANA FILIPOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče na vašoj korektnosti. Ja to neću, naravno, zloupotrijebiti, trudiću se da budem efikasnija.

Dakle, poštovane koleginice i kolege, poštovani građani, poštovani gospodine Vukčeviću sa saradnikom,

Imala sam priliku i zadovoljstvo da sa uvaženom koleginicom Brankom Bošnjak 2. i 3. marta u Beogradu uzmem učešće u radu Konferencije parlamentarki Jugoistočne Evrope, na kojoj su bile koleginice iz 12 zemalja Jugoistočne Evrope i na toj konferenciji, upravo jedna od tema bila je ekonomsko osnaživanje žena i podsticanje žena za preduzetništvo.

Investiciono razvojni fond Crne Gore je pored ostalih ciljnih grupa, posebnu pažnju posvetio i ženskom preduzetništvu. Sa aspekta kreditiranja u 2013. godini, za ove namjene za žensko preduzetništvo je osam kredita odobreno, ukupne vrijednosti od 259 hiljada 774 eura, a u strukturi odobrenih kredita odobrili ste, dakle, tri projekta iz djelatnosti usluga, dva projekta proizvodnih djelatnosti i tri projekta za proizvodnju hrane.

Programi ove podrške dijaznirani su s ciljem podizanja i podsticanja razvoja ženskog preduzetništva i podrazumijevali su odobrenje kreditnih sredstava koja su bila namijenjena za one oblasti i namjene koje su najprihvatljivije za tu ciljnu grupu. Projekti

koji su realizovani po osnovu pomenutog programa podrške ženama u biznisu, finansirani su iz sopstvenog kreditnog potencijala, a uslovi za direktno kreditiranje od strane Fonda podrazumijevali su maksimalan iznos kredita od 200 hiljada eura, odnosno 30 hiljada eura za preduzetnike, minimalan iznos kredita od 10 hiljada eura, kamatnu stopu od 4,5%, odnosno 3,5 za sve projekte realizovane u opštinama na sjeveru Crne Gore, kao i manje razvijenim opštinama. Rok otplate bio je do osam godina, koji je uključivao i mogućnost korišćenja grejs perioda do dvije godine.

Moram istaći veliko zadovoljstvo što je Investiciono razvojni fond imao razumijevanje za zahtjeve koje je dobio od organizacija žena, analizirajući informaciju direktnim kontaktima sa predstavnicama asocijacija koje se zalažu za ekonomsko osnaživanje žena, kao i kroz učešće predstavnika Fonda u radionicama organizovanim od strane nadležnog ministarstva za ljudska i manjinska prava i drugih relevantnih institucija, uočena je potreba za proširenjem modela podrške ovoj ciljnoj grupi. U tom smislu za 2015. godinu definisana su dva programa podrške ženama u biznisu, i to osnovni program podrške za žene u biznisu i poseban program podrške ženama u biznisu UNDP koji se realizuje u saradnji sa UNDP-om i Ministarstvom za ljudska i manjinska prava.

Pri koncipiranju podrške ženama u biznisu Investiciono razvojni fond imao je u vidu činjenicu da žene u Crnoj Gori nijesu u dovoljnoj mjeri uključene u sferu biznisa i da je neophodno dodatno ih stimulisati kako bi se u što većem broju uključile u preduzetništvo. Vjerujem da će Investiciono razvojni fond u periodu koji predstoji aktivno učestvovati u svim aktivnostima koje će doprinijeti ekonomskom osnaživanju žena u Crnoj Gori. Na taj način će se stvoriti uslovi da se Crna Gora što više približi evropskim standardima u pogledu brojnosti i zastupljenosti žena u sferi biznisa. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, koleginice.

Ovim smo završili raspravu.

Dajemo priliku za završnu riječ gospodinu Vukčeviću, s tim da vodite računa da ne pominjete nijednog poslanika.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Koristim priliku da vam se izvinim ukoliko sam u prethodnom javljanju zbog mog temperamenta izrekao neku riječ koja nije bila možda primjerena ovom domu.

Želim da se zahvalim svim poslanicima na stavovima koje su izrekli. Pokušaću samo par nekih zaključaka da saopštim i kratkih obrazloženja.

Investiciono razvojni fond, odnosno puni naziv Investiciono razvojnog fonda je Investiciono razvojni fond AD Crne Gore, tako da ovaj predlog kolege Vukovića, možemo i promijeniti redosljed riječi pa da bude Crnogorski investiciono razvojni fond.

Mi ćemo i dalje nastaviti sa podrškom specifičnih ciljnih grupa. Posebna pažnja biće posvećena ženama u biznisu i ove godine smo pripremili dodatne kreditne linije i dodatne kreditne uslove. Samo da pomenem da je za žene u biznisu, projekat koji se realizuje sa UNDP-om i Ministarstvom za manjinska i ljudska prava kamatna stopa 2,5%, a za projekte koji dolaze sa sjevera Crne Gore i za opštine Nikšić, Cetinje i Ulcinj, kamatna stopa je 2%, što je dodatni stimulans da ovu ciljnu grupu ohrabrimo da lakše i brže uđu u biznis. Naravno tu su pripremljeni i različiti ciklusi ... da ćemo imati priliku da razgovaramo, nadam se, kada budemo govorili o izvještaju za 2014. godinu.

Radi pojašnjenja, Investiciono-razvojni fond je akcionarsko društvo i on je dobio kapital od države i da upravlja sa tim kapitalom. Na tržištu je apsolutno jer smo u konkurenciji sa bankama i mikro finansijskim institucijama. Svako preduzeće ima mogućnost izbora da bude kreditirano od strane banke ili da bude finansirano od strane mikro finansijske institucije ili Investiciono-razvojnog fonda. Mi obavljamo još dodatnu misiju, a to da je da pokušavamo da utičemo na tržište kapitala da banke smanjuju svoje kamate i poboljšavaju svoje kreditne uslove. Imate situaciju da preduzeće kaže u svojoj banci u kojoj već ima kreditno zaduženje - ako nećete da mi date kredit, idem u Investiciono razvojni fond i dobiću tu i tu kamatnu stopu. Šta je to nego tržište. Zaposleni u Investiciono-razvojnog fondu mogu da prime platu samo ako je zarade. Za nas nema niti budžet, niti bilo koja druga institucija koja nam obezbjeđuje sredstva, apsolutno smo na tržištu.

Oko procedura. Kada organi Investiciono-razvojnog fonda donesu odluku, tu odluku o tom kreditu sa dokumentacijom prosljedimo Evropskom investicionom fondu, Evropsko investicionoj banci i Evropsko investiciona banka nam da saglasnost za taj

kredit i tek onda povlačimo sredstva. Nemate mogućnosti za bilo kakve zloupotrebe ili bilo kakvo donošenja odluka ako nije zasnovana na ugovoru o definisanoj proceduri i ugovorom definisanih kriterijuma koje je potpisao Investiciono-razvojni fond sa Evropskom investicionom bankom. To su ozbiljne stvari da bi mogli paušalno donosimo odluke do toga da li postoje bilo kakve zloupotrebe ili ne. Zar bi nam Evropska investiciona banka dala drugi kredit i povećala aranžman na 70 miliona eura da je bilo kakva zloupotreba bila od strane Investiciono-razvojnog fonda.

Još jedna napomena. Elementarna nepogoda ne može da pogađa članove DPS-a. Elementarna nepogoda važi za sve. Investiciono-razvojni fond je obezbijedio stočnu hranu za sve poljoprivrednike, nijesu propitali niti Ministarstvo poljoprivrede, niti Investiciono-razvojni fond niti bilo koje preduzeće ko je u kojoj partiji nego svi koji su obuhvaćeni elementarnom nepogodom svima su obezbijeđena sredstva. Znete li koji je broj ljudi spašen zbog elementarne nepogode i čitavi stočni fond i na koji način smo mi omogućili tom našom akcijom i sa tih nepunih milion eura koliko je ljudi spašeno i da nastavi svoju poljoprivrednu proizvodnju i da obezbijedi egzistenciju za sebe i svoju porodicu. Vi mislite da je neko išao od kuće do kuće i propitivao ko je u kojoj partiji. Nijesmo valjda ludi da na taj način radimo.

Takođe, Investiciono razvojni fond će u narednom periodu učiniti dodatne napore da poveća ukupan potencijal kreditiranja i da on bude upravo usmjeren prema onim ljudima i onim preduzetnicima koji imaju novac. Uradićemo sve što je u našoj moći da poboljšamo i kreditne uslove. Mi smo već u 2015. godini značajno smanjili kreditne uslove, povećali ročnost na 12 godina, povećali grejs period do četiri godine, obezbijedili kamatnu stopu 2-2,5%, 3%, 3,5%. To su ubjedljivo najpovoljniji kreditni uslovi. To će biti izazov i za banke da nas prate.

U uvodnom dijelu sam rekao, sistemski nije dobro da Investiciono-razvojni fond bude najjača finansijska institucija, kada je u pitanju finansiranje preduzeća. Investiciono-razvojni fond treba da bude korektivni faktor i da se bavi razvojnim projektima za one prioritete koje utvrđuje Vlada. Mi jednostavno moramo da budemo na svim frontovima. Za nas je isto važno kao što spasimo jedno preduzeće da ne uđe u stečaj, na istom nivou kao i preduzeće koje se formira. Na taj način smo sačuvali

postojeća radna mjesta i otvorili nova radna mjesta. Zato, moramo da se bavimo i faktoringom, da rješavamo probleme da naši proizvođači od trgovaca ne dobiju sredstva poslije 120 ili 180 dana nego da ih dobiju u roku od sedam dana. Jer, poslije 120 dana može da bude kasno za tog poljoprivrednog proizvođača jer neće moći da funkcioniše. Moramo i tim stvarima da se bavimo. Moramo da uvodimo kreditne linije koje su za trajno obrtna sredstva, moramo da uvodimo kreditne linije za kratkoročna obrtna sredstva da bismo upravo omogućili postojećim preduzećima da opstanu na tržište i da nastave svoju proizvodnju. Tako da to stavljamo u isti ravan kao i otvaranje novih preduzeća i otvaranje novih radnih mjesta. U toku su nam pregovori i sa Svjetskom bankom i sa norveškim ..., sa Evropskim investicionim fondom, sa Razvojnou bankom Savjeta Evrope, sve sa ciljem da obezbijedimo dodatna finansijska sredstva. Jer, znate, Investiciono-razvojni fond ne može da obezbijedi sredstva iz budžeta, jer u budžetu nema sredstava niti je to planirano. Investiciono-razvojni fond mora da obezbijedi sredstva tamo đe ih ima, a ima ih na evropskom tržištu. To je naš zadatak. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Biće prilike da razgovaramo o tome brzo u Parlamentu. Ovim smo završili raspravu o Izveštaju o radu Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore za 2013. godinu. Zahvaljujemo se gospodinu Vukčeviću, predsjedniku Odbora direktora i Branislavu Jankoviću za učešće u današnjoj raspravi. Ovim zaključujemo samu raspravu i raspravu u vezi sa drugom redovnom sjednicom, s tim što ćemo se o njenom nastavku i onome što nam je ostalo od te sjednice dogovoriti naknadno.

14.04.2015. godine

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Koleginice i kolege, predlažem da nastavimo rad po preostalim tačkama sa druge sjednice prvog redovnog zasijedanja, kako bi danas završili plan rada koji smo dogovorili na Kolegijumu, a plan je da završimo raspravu po tački 14, nakon toga bi prešli na raspravu o pojedinostima i na glasanje o svim tačkama dnevnog reda koje su bile sastavni dio ove naše druge sjednice.

Četrnaesta tačka dnevnog reda je bila - **Realizacija zaključaka Skupštine Crne Gore od 30.aprila 2013.godine, koji se odnose na Kombinat aluminijuma AD Podgorica.**

Sa nama je predstavnik Vlade koja je bila zadužena kroz te zaključke za realizaciju istih zaključaka, ministar Kavarić i njegov pomoćnik Kujović, koje pozdravljam. Imali smo raspravu na matičnom odboru, Odboru za ekonomiju, finansije i budžet i predsjednik toga odbora je poslanik Aleksandar Damjanović.

Predlažem da damo riječ, prije svega, ministru Kavariću, kako bi dobili jednu dobru osnovu, pogled Vlade, osvrt Vlade na realizaciju zaključaka koje donosi ovaj Parlament.

Ministre Kavariću, izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem predsjedniče.

Poštovani dame i gospodo poslanici,

Na samom početku bih zahvalio za vrlo detaljnu i opširnu raspravu koju smo imali na odboru povodom skupštinskih zaključaka. Ono što smo tada konstatovali jeste da imamo problem sa aktuelnošću zaključaka, s obzirom da su se puno stvari dogodile i

sa toga aspekta mnogih drugih zaključaka su već bile elaborirane u nekoj prethodnoj raspravi, ali imajući u vidu ovako važnu temu u sakom slučaju je korisno da se o njoj razgovara. Ono što je suština, odnosno, da kažem osnovni begraun koji se nalazi iza čitavoga procesa jeste i tu smo i na odboru podjelili zadovoljstvo. U ovom momentu KAP radi, plaća sve svoje račune, to je situacija do koje smo željeli da dođemo i ako je bilo po tom pitanju puno skepse, zadovoljni smo da su u ovom momentu KAP otpočele investicije i sa toga aspekta nadamo se da će Privredni sud zajedno sa kupcem završiti ovaj proces u roku kako je to i definisano.

Što se tiče samih zaključaka, ukoliko dozvoljavate kratko bih prošao kroz sve od njih. Ono što potvrđujem, još jedan put rekao sam na odboru, Vlada je ispunila svaki zaključak u mjeri u kojoj je to bilo moguće. Znači nije bila stvar bilo kakve arbitrarnosti nego jednostavno mogućnosti. Prvi dio zaključaka, odnosno prvi zaključak odnosio se na prekid saradnje sa CEAK-om. Ovdje smo imali detaljnu raspravu u Parlamentu na koji način je to moguće da se izvede. Tada smo definisali da postoje tri načina.

Jedan način se odnosi na mogućnost arbitraže. Tada je Vlada bila protiv uspostavljanja arbitraže radi preuzimanja akcija za to, jer je to proces koji traje jako dugo, a i danas smo svjedoci, imajući u vidu arbitražni proces koji je kasnije pokrenuo CEAK, da je to proces koji traje jako dugo i sa toga aspekta ne bi došli do željenog rezultata, čak i kada bi preuzeli akcije, preuzeli bi akcije u firmi koja je bila prezadužena i sa toga aspekta bila bi pod, da kažemo, stalnom prijetnjom bankrota od strane povjerilaca.

Drugi model se odnosio na model koji je predlagala Vlada po kome je trebalo izvršiti restrukturiranje dugova KAP-u, svesti ga na nivo koji je održiv, definisati broj

radnika, isplatiti socijalni program, definisati ugovor za struju i sa toga aspekta danas možemo da tvrdimo, imajući u vidu ono što se desilo kasnije, da bi KAP takav bio spreman za privatizaciju i za novoga vlasnika i da bi mogao da servisira obaveze koje bi mu ostale u bilansu po ovome modelu. Taj model tada nije dobio prohodnost u Vladi i došlo je do uvođenja stečaja, odnosno nije došlo do saglasnosti, odnosno prihvatanja u Parlamentu po pitanju ovoga modela i desio se onaj model koji je predstavljao neminovnost, to jeste stečaj i danas, imajući u vidu sve što se desilo u međuvremenu možemo da konstatujemo da smo zadovoljni da proizvodni proces tamo odmiče.

Ponavljam još jedan put svi rizici su kod privatnog vlasnika, država nema nikakve rizike po tom pitanju i otpočele su investicije u pogone prerade, to je upravo ono što je jedina mogućnost da se da' održivost KAP-u u dugom vremenskom roku, odnosno smanji se kapitalizacija onoga što je uloga električne energije i smanji se njegova osjetljivost na fluktuacije tržišne.

Što se tiče drugog zaključka koji se odnosio na zaključke, odnosno na obavezu da se radi elaborat opravdanosti funkcionisanja KAP-a, Vlada je bila formirala tim, međutim u momentu uvođenja stečaja ovaj zaključak je postajao deplasiran, jer bi sprovođenje, odnosno organizacija ovakve studije predstavljao račun bez krčmara. To je nešto što mora da radi vlasnik i imajući u vidu i taj model, odnosno ovaj zaključak je predložem u momentu kada je bio plan da Vlada pružme svoje akcije i po tom osnovu postane vlasnik.

Što se tiče zaključka tri, sa jednog njegovog aspekta je to bio možda i, da kažemo najkrupniji zahvat kako obezbijediti struju. Danas imamo situaciju da KAP plaća struju na bazi komercijalnog aranžmana i tržišnih cijena, tako da sa tog aspekta

najpovoljniji mogući ishod, neki ishod na koji u tom momentu nijesmo ni računali, kao realan i sa tog aspekta možemo da budemo svi u Crnoj Gori zadovoljni.

Što se tiče ostalih aspekta koji su se odnosili na socijalnu komponentu funkcionisanja u Elektroprivredi. Elektroprivreda je kroz svoje akte veliki broj ovih stvari ispunila u smislu davanja popusta i diskonta za one koji izvršavaju redovno uplate. Vlada ima svoj socijalni program koji se odnosi na pomoć onima koji račune ne mogu da plate i sa toga aspekta mislim da i u ovom dijelu imamo prilično ispujenost zahtjeva.

Četvrti zaključak, vrlo je važno da i njega objasnimo. Koji glasi ... svih zakonskih obaveza i obaveza predviđenih kolektivnim ugovorom prema zaposlenima u KAP-u i Rudnicima "Boksita", kao izmirenje postojećih obaveza nastalih na zakonu zasnovanim pravima iz radnog odnosa.

Kolektivni ugovor do uvođenja stečaja je poštovan i u KAP-u i u "Boksitima", zato što ni jedan radnik nije ostao bez posla, a da mu nije isplaćena otpremnina po kolektivnom ugovoru. U momentu donošenja zaključaka u Parlamentu i tada smo rekli nije upitno sprovođenje kolektivnog ugovora, jer jednostavno to je zakonska obaveza. Sve zakonske obaveze po pitanju neizmirenih zarada, a njih u KAP-u nije bilo, odnosno bila je to samo neka poslednja, u "Boksitima" ih je bilo, predstavljaju obavezu stečajne mase, sa aspekta Vlade mimo, znači i mimo obaveze koja je definisala u zaključku definisala socijalni program na nivou koji nije predstavljao zakonsku obavezu, ali jeste predstavljao da kažemo političku, moralnu konstituisanu obavezu, koja je konstituisana ovoga momenta kada su isplaćene prve otpremnine u KAP-u i "Boksitima" prije nekoliko godina i nešto kasnije u Željezari.

Što se tiče zaključaka koji se odnose na Državnu revizorsku instituciju oni su bili u prilici da daju svoje odgovore. Ja lično mislim da se revizija mogla sprovesti u stečaju. Kolege iz DRI-a su pokazale rezervisanost po tom pitanju, jer Privredni sud kao grana vlasti koja se bavi upravo tom procedurom se nalazi u KAP-u i sa toga aspekta ima mogućnost, odnosno ne samo mogućnost nego i obavezu da provjeri sve eventualne nezakovitosti u ovome procesu.

Što se tiče ekoloških standarda. Tu se KAP, da kažemo, stvar je postala mnogo manje rigidna, odnosno aktuelna u momentu mnogo prije uvođenja stečaja, u momentu zatvaranja Glinice, to je nešto što je bio neželjen događaj sa ekonomskog aspekta, ali željen sa ekološkog aspekta. U ovom momentu KAP predstavlja mnogo manju prijetnju za životnu sredinu i sa toga aspekta ima obaveze poštovanja svih ekoloških standarda.

Podsjećam, da kroz proces stečaja bilo je moguće sprovesti segmentaciju imovine, to je model koje je tražila Evropska komisija po tom pitanju i da se na bazi tržišnih zahtjeva pojave ili ne pojave kupci. Znamo da za onaj dio prostora koji podrazumijeva crveni mulj i sa tog aspekta ekološku bombu imamo drugog investitora koji je Privrednom sudu dostavio svoj program regulisanja, odnosno neutralisanja ovog ekološkog problema, ekološke tačke i sa toga aspekta Privredni sud će biti u mogućnosti da isprati realizaciju ovoga projekta i kasnije naravno resorno ministarstvo i resorne inspekcije koje se bave ekološkom problematikom, uz izvinjenje ako sam prekoračio vrijeme. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se ministru Kavariću. Imali ste malo više vremena u odnosu na ono što je uobičajeno, ali imajući u vidu da se radi o tri grupe zaključaka, razumijemo da ste imali potrebu da budete obuhvatni.

Podsjećam na dogovor sa Kolegijuma da je dogovoreno da rasprava o ovoj tački traje dva sata

ne računajući vrijeme koje je uzeo ministar Kavarić, sa ovom raspravom ćemo završiti u 13 i 35h. Tako da bih molio sve učesnike u raspravi da poštujemo dogovoreno vrijeme i broj prijavljenih diskusija da prilagodimo ovom planiranom vremenu. Vjerujem da ćemo ispoštovati upravo da ide na dva plus, to je to. Predlažem da počnemo sa prvim krugom diskusija.

Zamolio bih kolegu Jelića da uzme riječ. Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici,

Ovo je, mislim, treća ili četvrta rasprava u ovom parlamentu kad je tema dnevni red zaključci oko Kombinata aluminijuma. Ono što želim sve uvažene poslanike da podsjetim, jeste, da je na trećoj sjednici prvog redovnog zasjedanja u 2013.godini povodom razmatranja i formacije o načinu i realizaciji skupštinskih zaključaka od 29.februara 2012.godine koje se odnose na Kombinat aluminijuma AD Podgorica dana 30.aprila 2013.godine Skupština donijela više zaključaka. Ukupno ih imamo devet i danas smo na Odboru za ekonomiju, budžet i finansije dobili još dva nova zaključka, tako da ćemo danas voditi raspravu oko 11 zaključaka oko Kombinata aluminijuma.

Ono što želim da kažem jeste da dio zaključaka koji je donesen u ovoj Skupštini po prirodi stvari se ne može implementirati. Čuli smo u uvodnom izlaganju i gospodina ministra zašto se to ne može, ali evo pokušaću u ovom vremenskom periodu da saopštim zašto je to tako.

Što se tiče prvog zaključka koji je bio donijet, jeste, on je glasio da je nastavak poslovanja i kontinuitet proizvodnje u energetske metalurškome repro lancu bez obzira na način raskida saradnje sa CEAC-om, imajući u vidu da strani partner nije poštovao ključne ugovorne obaveze, prenos akcija CEAC-a na državu i raskid ugovora moguće je uraditi jedino na najefikasniji i najekonomičniji način bez nadoknade po bilo kom osnovu i teretu za budžet države i građane Crne Gore. Ministar je rekao kakva je bila realizacija i koji su to napori Vlade Crne Gore na preuzimanju realizacije ovog Zaključka, prije svega na preuzimanju akcija od CEAC-a koji posjeduje u Kombinat u aluminijuma, uz obvezu organizovanja procesa proizvodnje. Kao što znamo, Vlada je imala svoj predlog, mislim da je taj predlog oko preuzimanja akcija bio dobar, na žalost on nije dobio podršku u Parlamentu i došli smo u situaciju u kakvu smo došli. Naravno da je u međuvremenu proglašen i stečaj u Kombinat u aluminijuma koji nas je koštao znamo koliko.

Ono što želim da kažem da su navedeni skupštinski zaključci od 30.04.2013.godine upućivali na to da se mora sprovesti mehanizmi kako bi se moglo doći do preuzimanja akcija i na taj način doći do tih akcija u Kombinat u aluminijuma i Rudniku boksita u Nikšiću koji su u vlasništvu CEAC-a. Međutim, da bi se došlo do toga cilja potrebno je sprovesti određene mehanizme koji se na žalost nijesu mogli sprovesti, jer u međuvremenu je i došao stečaj.

Što se tiče samog drugog zaključka koji se odnosio da Skupština Crne Gore obavezuje Vladu da do 20.05.2013.godine formira stručni tim sastavljen od domaćih i međunarodnih eksperata koji će do 20.10.2013.godine podnijeti Skupštini na usvajanje studije dugoročne održivosti i razvoj aluminijumske industrije u Crnoj Gori. Smatram da ovaj zaključak nije mogao biti realizovan u ovako kratkom vremenskom periodu iz razloga što je trebalo sprovesti određene procedure. Prije svega, ako želite da napravite studiju morate izdvojiti sredstva, potrebno je ta sredstva planirati u budžetu Crne Gore, takođe potrebno je u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama definisati sredstva i budžetske pozicije odakle bi se sve ovo platilo, a isto tako vidjeti ko su ti međunarodni i domaći stručnjaci koji mogu kvalitetno napraviti ovu studiju. Podsjetiću vas da je potpredsjednik Skupštine, gospodin Radulović, napravio bio jednu studiju za koju lično

smatram da je dobra studija i kad smo bili kolega Vuković i ja na toj prezentaciji to je tako i ocijenjeno. Međutim, u međuvremenu opet je došlo do stečaja tako da sada imate da novi vlasnik tj. investitor pravi svoj investicioni plan, pravi biznis plan i nema potrebe da mu neko nameće, da kažem, neku studiju kako on to treba raditi.

Što se tiče ostalih zaključaka naročito ovog zaključka 3, tražilo se definisanje odgovarajućeg modela za izmirenje duga KAP-u prema Elektroprivredi i uslova ugovora o snabdijavanju električnom energiom, nagrađivanju potrošača koji na vrijeme izmiruju električnu energiju, ona domaćinstva koja su u stanju socijalne potrebe i tako dalje. Ovdje treba naglasiti da KAP u ovom trenutku plaća struju po tržišnim uslovima i da država Crna Gora, tj. Vlada ne daje nikakve subvencije Kombinat u aluminijuma za utrošenu električnu energiju i lično smatram da to treba uraditi i raditi u budućnosti. Što se tiče Elektroprivrede ona nagrađuje svoje uredne potrošače sa 10% subvencija na redovno plaćeni račun, a isto tako sva ona domaćinstva koja su u stanju socijalne potrebe da država subvencionira i ta domaćinstva i da subvenciju za utrošenu električnu energiju socijalno najugroženijim kategorijama koristi preko 17 000 domaćinstava.

Nadam se ostale ove zaključke da će komentarisati moje kolege, tako da bi smo prošli svih ovih devet i uključujući ova dva zaključka nova koja su danas bili na Odboru za ekonomiju, budžet i finansije koji lično za nas nisu prihvatljivi jer se opet vrtimo u krug. Što se tiče samog kontrolnog saslušanja stečajnog upravnika i ministra lično nemam ništa protiv, ali znamo šta ćemo dobiti kroz to kontrolno saslušanje više jednu političku priču nego rješavanje zaista problema koji su pred nama. Zahvaljujem i oprostite na prekoračenju.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Razumijem vašu potrebu da pojasnite još neke stvari, ali vjerujem da se svi zajedno slažemo da je važno i da poštuemo naš dogovor.

Zamolio bih kolegu Vučinića da uzme riječ. Izvolite kolega Vučiniću.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Simoviću.

Poštovane kolegice i kolege poslanici, poštovani građani, uvaženi ministre sa pomoćnikom,

Vi ste i danas u svom uvodnom izlaganju, a i na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet počeli priču sa tim da su ovi zaključci deplasirani i s obzirom da je Kombinat aluminijuma ušao u stečaj pitanje je važnosti ovih zaključaka. To su zaključci bili od aprila 2013.godine. Istina je, neposredno nakon toga Kombinat aluminijuma je ušao u stečaj, međutim zaključci su bili i od februara 2012.godine i činjenica je da ste sve te zaključke vi u Vladi ignorisali i ako je uz to jasno i precizno definisano da ste vi dužni da sprovedite zakone i zaključke koji se donose ovdje u Skupštini. Takođe, na Odboru za budžet, ekonomiju i finansije istakli ste da ste više nego zadovoljni, jer danas Kombinat aluminijuma radi da više nije na teret države, da se tamo proizvodi, međutim zaboravili ste činjenicu da je Kombinat aluminijuma prije nego što ste ga vi koji ste držali vlast svih ovih godina, vi iz DPS-a, kad ste ga uzeli pod svoje i kad ste počeli sa privatizacijom te fabrike prije toga Kombinat aluminijuma ne samo da je održavao sam Kombinat aluminijuma nego da je razvijao i grad Podgoricu i državu Crnu Goru, a danas ste došli ovdje da se hvalite kako Kombinat aluminijuma više nije na teret države.

Rekli ste da Kombinat aluminijuma ima razvojnu šansu, to ste dosta puta govorili za Željezaru Nikšić. Znači li to da smo trebali te dvije velike fabrike da uvedemo u stečaj i onda Vi kao ministar ekonomije da kežete da oni sad tek imaju razvojnu šansu, kad smo ih prodali pod nekim bagatelnim cijenama i kad su oni prešli u 100% privatno vlasništvo? Mada za Kombinat aluminijuma nije data čini mi se polovina one cijene koja je bila definisana tim ugovorom kroz prodaju i kroz stečaj. Evo, šta imamo danas. Umjesto da ti radnici koji su zaposleni u KAP-u rade za sebe, za svoje familije, za razvoj

Kombinata aluminijuma, oni tamo prodaju svoje zdravlje, život da bi punili džepove i bogatili tajkune iza kojih stoji lično premijer Đukanović.

Da se vratim na zaključke. Rekli ste i sami da su svi oni deplasirani da više i ne važe, ali ovdje jedan zaključak i te kako važi. To je zaključak koji se odnosi za isplatu otpremnina za 420 zaposlenih iz Kombinata aluminijuma koji su najureni iz fabrike i koji su silom prilika penzionisani. Oni su diskriminisani. Ti ljudi danas imaju penzije koje su daleko ispod prosjeka na nivou države, sa neriješenim stambenim pitanjem, sa narušenim zdravljem. Oni su diskriminisani u odnosu na sve ostale radnike iz metalske industrije, iz Kombinata aluminijuma i Željezare i oni imaju potpuno pravo da im se isplate te otpremnine. Vidim da je Odbor za ekonomiju, finansije i budžet predložio nove zaključke. Mislim da ćemo mi danas ovdje izglasati te zaključke i vi ste dužni da postupite po tim zaključcima. Možda bih dodao, što se tiče tih zaključaka, da ne bi ove godine narušavali Zakon o budžetu da realizacija tog zaključka koji se odnosi na isplatu tih otpremnina bude do 31. marta 2016. godine. Onda ne znam koji bi mogao biti razlog da se ne izađe u susret tim ljudima koji ovdje svakodnevno protestuju ispred Skupštine da bi im se isplatile te otpremnine.

Pošto imam još malo vremena, htio sam samo da pitam da li ste upoznati na koji način danas rade zaposleni u Kombinat aluminijuma. Oni rade bez ikakve zaštite, rade bez prava korišćenja godišnjeg odmora, rade bez ikakvih prava, rade bez zaštite sindikata. Prije nekoliko je uručen otkaz i predstavniku Sindikata, gospođi Sandri Obradović samo zbog toga što je htjela i pokušala da zaštiti radnička prava. Na kraju, dozvolite mi samo jedan minut. Da li ste se u Ministarstvu ekonomije više presabrali koliko je, kao što smo čuli na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, ta crna rupa Crne Gore koja se zove Aluminijski kombinat usisala novca? Čuli smo ovdje u Skupštini da je bila pohara Crne Gore u visini od 800 miliona evra. Da li vi znate u Ministarstvu ekonomije koliko je otišlo na subvencije, koliko je otišlo na opraštanje poreza, na garancije i sve ostalo? Da nam kažete tu konačnu cifru koliko je koštala takva pogubna privatizacija Kombinata aluminijuma. Postavio sam vam nekoliko važnih pitanja, a za koje pitanje bih htio da danas odgovorite - zašto nijeste isplatili radnicima Kombinata

aluminijuma koji su silom prilika izašli iz KAP-a i silom prilika penzionisani, zašto im nijeste isplatili tu otpremninu? Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Vučiniću.

Sljedeći diskutant po redosljedu prijavljivanja je kolega Damjanović koji nije trenutno tu, iskoristiće svoju priliku u drugom krugu rasprave. Zamolio bih sada kolegu Bojanića da uzme riječ, a neka se pripremi kolega Tuponja. Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjedniče, poštovani gospodine Kavariću, gospodine Kujoviću,

Po ko zna koji put pričamo o KAP-u, ali ne mari da se čuje još po nešto. Prvo, konkretno o zaključcima. Ne znam do kojeg stepena ćemo da obesmišljavamo rad ovog parlamenta. Ako donesemo neke zaključke, valjda bi bio red, ne red nego obaveza da Vlada to sprovede, ako u Skupštini donesemo zaključke. Ako Vlada ne sprovodi skupštinske zaključke, onda bi očigledno trebalo da se postavi pitanje povjerenja toj Vladi. Očigledno je da imamo neku drugačiju igru unutar vladajuće koalicije, da se javno govori jedno, a na sjednicama Vlade drugo. Mi se stalno vrtimo u krug, jednostavno donosimo zaključke koje Vlada ne poštuje. Hajde da se odredim jasno da sam za ove zaključke i da bi bila vladina obaveza da ispoštuje i da isplati ove otpremnine kako su zaključci od ranije donešeni.

Ono na šta bih obratio pažnju i danas usmjerio svoju diskusiju su neke tri teze koje se provlače već odavno po pitanju KAP-a. Prva je da je deplasirana priča o reviziji KAP-a, jer, bože moj, nastupio je stečaj i sada je sve to deplasirano, a onda sve zaokružujete sa pričom KAP radi i to je dobro. Da još svoj toj farsu dodam i kažem -

hvala Vladi i da to zaokružimo potpuno, hvala Vladi što radi KAP. Samo da podsjetim javnost i vas koliko nas je koštao KAP, odnosno koliko je para bačeno da znamo da bi KAP radio u stečaju i nekoga uzeo da upravlja s njim, a ne znamo ni da li je platio, ni koliko je platio, hoće li platiti, garancija nema, ali je bitno da iz Vlade čujemo uporno rečenicu koju stalno ponavljate, razumijem vašu političku potrebu da se sakrijete, da gurnete KAP po strani, ali gdje je tu odgovornost za 300 miliona ugovora o poravnanju bačenih para 2009. godine. Garancije 102 miliona, bačene. Uzet kolateral, bezvrijedne akcije KAP-a. Zamislite tu stupidnost, da kažem, da date garancije 102 miliona KAP-u, a da uzmete 30% akcija koje su potpuno bezvrijedne. Samo smo tu 102 miliona bacili niz vjetar, niko nije odgovarao. Naprotiv, pored sve te vaše priče o transparentnosti, kada se pokretalo kontrolno saslušanje po pitanju davanja ovih garancija, listom su iz vladajućih partija glasali protiv na Odboru i nismo uspjeli da čujemo jasne stavove zašto je ovo dato mimo zakonske procedure. Vrlo jasno i decidno u Izvještaju DRI je dato zašto i kako, naravno ostali smo bez odgovora da bi nam se sada gurala priča desio se stečaj. Stečaj nije elementarna nepogoda. Stečaj nije viša sila. Stečaj je djelo Vlade Crne Gore jer je Ministarstvo finansija pokrenulo stečaj. Onda nam Vlada kaže desio se stečaj, a ta ista Vlada je otvorila stečaj. Ne nego je Elektroprivreda, naravno da je Vlada. Po ugovoru o poravnanju je 300 miliona bilo štete, 102 miliona garancija, desetine miliona socijalnog programa, sedam, osam miliona smo nadoknadili Montenegrobonusu za ono vrijeme što je vodio KAP ono pola godine, dakle preko 400 miliona direktne štete i niko nije odgovarao ni za jedan jedini euro po tom pitanju. Nama se danas vraća priča KAP radi, dobro je, hvala Vladi, radi KAP. Nevjerovatno.

Pitanje mi je, takođe, interesantno, gospodin Pejović, sada valjda vlasnik KAP-a, ne znam šta je, zakupac, a ne plaća zakup, tako bih ga nazvao jer on koristi KAP, a nije platio zakup, pola od toga ne znamo što je kapara, a ne znamo hoće li ikad dalje platiti, samo da se nadamo i, naravno, ubira prihode od ovoga sada što upravlja KAP-om. Prvo što je uradio, raskinuo je ugovor sa Glenkorom jer je 15% štete donosio taj ugovor, 15 godina. Možda je tu onih 800 miliona, 315, 50 miliona godišnje, koliko traje taj ugovor 15, 16 godina, eto 800 miliona o kojima je, vjerovatno, pričao predsjednik Parlamenta. Osamsto miliona je samo tu. Ako je tačno, onda se pitam što se nije raskidalo prije, šta ste vi radili prije kada ste vodili KAP, zašto ste vi imali ugovor sa Glenkorom, zašto je

Montenegrobonus nastavio sa tim ugovorom. Onda je odjednom došao Pejović i on je vidio da to ne valja i on je mrtav hladan raskinuo ugovor koji je donosio štetu 50 miliona godišnje KAP-u.

Još samo jednu rečenicu i završavam. Uputio sam Vam pitanje pismeno, interesuje me po ovoj arbitraži, evo možda i sad imate prilike da čuje javnost, šta se desilo po pitanju arbitraže? Dokle smo došli i koliko novca je Crna Gora već i po tom pitanju platila pravnim zastupnicima, advokatima, finansijskim ekspertima, jer i dalje nas KAP drži, mi smo ga pustili ali neće on nas i dalje mi plaćamo troškove KAP-a. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolegi Bojaniću.

Zamolio bih kolegu Tuponju da uzme riječ i neka se pripremi kolega Popović. Izvolite, kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Poštovane keleginice i kolege, poštovani ministre sa saradnikom, poštovani građani Crne Gore,

Evo, po ko zna koji put razgovaramo u Parlamentu o Kombinat u aluminijuma u Podgorici i o zaključcima koje je više puta ovaj Parlament donio vezano za Kombinat aluminijuma, a i više puta se Vlada manje-više oglušila o zaključke Skupštine i na taj način Vlada pokazuje svoj odnos prema ovoj Skupštini. Za mene bi bilo mnogo časnije, mnogo odgovornije da je Vlada zaključke Skupštine na jednoj od svojih mnogobrojnih sjednica, da je zauzela stav o njima i da je rekla da ona nije nadležna za pojedine tačke kao što ste Vi nama u svom uvodnom izlaganju rekli, nijeste nadležni za ovo, ovdje je

promijenjen pravni status nalazeći neke razloge zbog kojih sve ovih devet tačaka nije ispoštovano koji su zaključci Skupštine, a Skupština je bar trebalo da je najviši dom u ovoj državi i takav odnos Vlade sa Skupštinom mislim, jednostavno nije dobar.

Mogli ste da kažete i da neki zahtjevi radnika KAP-a nemaju pravno utemeljenje. Mogli ste da kažete, mogli ste da obrazložite zašto, mogli bi mi već od 2012. godine, znači, mi smo u 2015. Godini i raspravljamo o zaključcima Skupštine.

Kad su u pitanju međunarodne institucije, odnos prema Briselu, puna su nam usta vladavine prava, a to prema našim građanima, prema našim radnicima izgleda ostaje samo u nekom domenu teorije. Vi svojim odnosom prema njima tjerate ljude u radikalizam. Oni neće odustati od ovih svojih zahtjeva. Nemaju od vas valjano obrazloženje, zašto na primjer radnici zaposleni u ANB-u mogu da imaju otpremnine i penzije, a zaposleni u KAP- u to ne mogu. Možda je ovo zgodna prilika da objasnite zašto postoje ti neki dvostruki aršini.

KAP je, poznato je, progutao stotine miliona novca građana Crne Gore i vi dugujete objašnjenje, gdje su. Transparentnost u novčanim tokovima u svim ovim godinama vezano za KAP ne postoji. Imate priliku da ih predočite javnosti. Ponosite se time što KAP radi, što ima 560 zaposlenih, ali molim vas, već sam vas pitao na Odboru, nijeste mi odgovorili, a volio bih da znam i ja i javnost koliko je novca pošlo za subvencije za struju, za garancije, za oprost dugova, za prijevremeno neekonomsko penzionisanje, za socijalne programe? Sve je to novac građana koji je uložen da bi se održalo 560, da bi danas imali 560 radnih mjesta. Možda bi bilo interesantno znati koliko je novca građana utrošeno da bi se to na taj način realizovalo?

KAP jeste crna rupa ove Vlade, crna rupa ekonomske propasti Crne Gore i ima pravo javnost da zna gdje je otišao novac, koliko ga je otišlo i ko je odgovoran za eventualne neke malverzacije u tom procesu, a ima dosta osnovanih sumnji. Vi uklonite te sumnje, dajte podatke, dajte tačne podatke šta se dešavalo u KAP-u da najzad se ta priča oko KAP-a na jedan način, na jedan odgovoran način i završi. Ako je neko u tom procesu ogriješio se o zakon, pa neka odgovara za to. Samo jednim odgovornim, transparentnim i procesuiranim načinom, odnosom prema KAP-u ova država uopšte

ima šansu da krene putem ... Samo takav način rada i vas i vaše Vlade može da unaprijedi ukupan ekonomski ambijent, ako su pravljene greške i ako je neko lično odgovoran za pravljenje tih grešaka, pa dajte molim vas izađite sa tim. Mi imamo na stotine, na stotine promašenih privatizacija i niko nije kriv. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Tuponji.

Zamolio bih kolegu Popovića da uzme riječ. Izvolite, kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke, građani Crne Gore, crnogorske dijaspore,

Kombinat aluminijuma Podgorica je u ovih nešto više od četiri decenije od osnivanja donio mnogo toga pozitivnog Crnoj Gori i negativnog, naročito u ovih poslednjih nekoliko godina. Znamo i sami što se sve dešavalo naročito u poslednjoj deceniji 20.vijeka kad je gotovo čitava crnogorska privreda propala, KAP je ipak opstao i vjerujem da će doći do konsolidacije KAP-a koji je ipak razvojna šansa Crne Gore i Crna Gora dosta toga očekuje od KAP-a. Stotine sati smo ovdje proveli pričajući o KAP-u, što se dešavalo i kako je sve to teklo. Treba reći da, mi smo za, mislim četiri ta skupštinska zasjedanja koja su bila posvećena KAP- u, Skupština Crne Gore donijela 18 zaključaka koji uglavnom nijesu realizovani. Sad je pitanje kako završiti priču oko KAP- a i sprovesti sve ove zaključke. Ja bih se samo sad ovdje osvrnuo na ovo što su i moje kolege prije govorili, oko realizacije zaključaka u odnosu na bivše radnike KAP-a koji nijesu dobili otpremnine. Samo da podsjetim, dakle, isplata otpremnina u visini od šest do 14 hiljada radnika po KAP- u, a ukupno to sve za 420 bivših radnika KAP- a sadašnjih penzionera iznosi 5.450.000 eura. Posebno treba istaći da su svi radnici KAP-

a po tom osnovu već otpremljeni prilikom odlaska iz KAP-a i posebno bih se osvrnuo na ovaj zaključak Odbora za ekonomiju, finansije i budžet koji dakle, sa sjednice koja je održana mislim danas, da je ponovo ukazano na potrebu da se pronađe odgovarajuće rješenje kojim bi se 420 bivših radnika KAP- a, sada penzionera, zbrinulo kao i ostali radnici KAP- a. Ukazano je da ukoliko ove godine nije moguće obezbijediti sredstva u iznosu od oko pet i po miliona eura koliko iznose potraživanja radnika, rješenje je moguće naći na način da se ona predvide Zakonom o budžetu za 2016. godinu i da se do 31. marta 2016. godine radnici zbrinu po navedenom predlogu.

Vjerujem da će biti sluha da se ovo realizuje, jer ipak to je jedan od repova koji je ostao i mislimo da nikako ne smijemo dozvoliti da se napravi diskriminacija ovih radnika, 420 bivših radnika, u odnosu na sve one koji su otišli sa otpremninom. Liberalna partija će podržati, naročito ovaj zaključak u odnosu na otpremnine bivših radnika.

Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Popović.

Sa ovim smo završili prvi krug diskusija.

Kolega Damjanović.

Da, da razumio sam da ste kazali i opravdali svoje kašnjenje, jer ste imali priliku da dobijete riječ da ćete u sljedećem krugu diskusija dobiti tih pet minuta, potpuno je svejedno.

Predlažem da ipak tako uradimo. Dakle, da budete, evo prvi diskutant u sljedećem krugu diskusija, sa ovim da završimo uvodna izlaganja.

Ministar može sada da uzme učešće da da odgovore, ali imajući u vidu da je ovo posebno specifična pozicija ministra koji nije predlagač ove tačke. Tako da ja tu uočavam poslovnički problem i predlažem da ga premostimo tako što bi ministar saslušao i ostale diskutante i ne ostajući dužan u odnosu na ono što su postavljena pitanja, vjerujem da ih je pažljivo evidentirao i da tokom rasprave odgovori i kolegi Vučiniću, kolegi Tuponji i svima ostalima. Prema tome, niko neće ostati uskraćen da dobije odgovor na postavljeno pitanje od ministra Kavarića i njegovog pomoćnika. Ali, ja vjerujem da vi uočavate da ovdje Vlada nije predlagač. Znači, po našem Poslovniku predlagač ima pravo da uzme učešće nakon prvog kruga diskusija.

Prema tome ja bih da poštujemo naš Poslovnik, a istovremeno, da dobijete odgovore na vaša pitanja i predlažem čini mi se dobru formulu. Da čujemo još diskusija i još pitanja, a ministar će odgovoriti na sve to.

Izvolite, kolega, poslovnički, razumio sam.

JANKO VUČNIĆ:

Evo ja ću zloupotrijebiti ovo proceduralno javljanje. Ja mislim da je red, pošto je bilo ovdje dosta pitanja koje se odnosi na radnike Kombinata aluminijuma i za sva dešavanja koja su u Kombinat, da nam na uvodna izlaganja i da na pitanja koja smo postavili prilikom uvodnih izlaganja da nam ministar da odgovore i da bi mi iskomentarisali te odgovore.

Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Nije dobro kad zloupotrebljavamo svjesno proceduru, kao što ste vi to sada uradili. Ja predlažem formulu koja ide u susret vašem očekivanju, a znači poštovanje Poslovnika.

Evo mogu da predložim i drugu alternativu, da ministar odgovori, ali tada oni koji su postavljali pitanje nebi imali pravo na dodatne komentare. Dakle, ako vi insistirate na odgovorima, dobit ćete ih. Evo neka bude to naš dogovor.

Izvolite, ministre Kavariću.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Ja zaista mislim da su ovo pitanja na koja treba da bude odgovoreno.

Ja sam znači na raspolaganju Parlamentu u bilo kojoj formi, na kraju, na početku, koja god forma može da pomogne da dođemo do odgovora na sva pitanja i koliko god je potrebno interacija. A zaista mislim ako se oko bilo čega u Parlamentu raspravlja, raspravljalo se oko KAP-a. Ja bih ovih nekoliko pitanja koja su provijavala iz diskusija uvažених poslanika koje mi se čini da treba da budu dodatno ili ponovo razjašnjena. Što se tiče, problematike koja se odnosi na cijene po kojima su završeni tenderski procesi u Željezari i KAP-u.

Svi znamo kakve su bile projekcije po pitanju prodaje ova dva pravna lica i svi znamo da imajući u vidu ono što su performanse i ono što je bilo potrebno ulaganje da kroz bilo kakvu privatizaciju, nebi se moglo doći ni do kakvog kupca.

Dalje, procedura kako se sprovodi u stečaju to je definicija tržišnog pristupa, odnosno pristupa koji može da generiše najbolju cijenu. Zato jer je definisano da najbolja cijena bez obzira na sve uslove zakonom definisano, Zakonom koji je potpuno u skladu sa svakom ekonomskom regulativom, po tom pitanju je onaj koji da najbolju cijenu, on bude i taj koji je izabran kao ponuđač. Tako da sa toga aspekta mislim da ne možemo govoriti o bagatelnim cijenama, govorimo o transparentnoj proceduri kroz koju se došlo ili dolazi do vlasnika bilo koje imovine.

Što se tiče pitanja koje se odnosi na taj zaključak 4, evo da pokušam još jedanput.

Vlada je zauzela vrlo precizan stav, oni koji dobiju, steknu uslove za penziju i iskoriste ga, ne mogu da dobiju i otpremninu. Znači, krajnje jednostavno, ne mogu i otpremnine i penzije. Ovakav stav, je mnogo veći izlazak u susret radnicima, od onoga što je definisano u zaključcima. U zaključcima piše poštovanje kolektivnog ugovora. To je obaveza poslodavca onoga momenta kada firma ode u stečaj, ta obaveza više ne postoji. Ova obaveza koju je Vlada prihvatila na sebe koja se odnosi na socijalni program i pomogla je u povezivanju staža, to je mnogo više nego što je zakonska obaveza sa ovoga aspekta i ponavljam.

Konstituisana obaveza prema radnicima KAP-a, Boksita i kasnije Željezare u vrijeme sprovođenja prvog socijalnog programa kada je dato obećanje da oni koji tada ne iskoriste u nekoj sljedećoj iteraciji neće biti zaobidjeni. Onoga momenta kad su se stekli uslovi da određeni ljudi, određeni broj znači u prvoj iteraciji imamo 420 ljudi, nešto kasnije imamo i druge brojeve. Tada je Vlada preuzela gest koji je prije svega socijalni da se poveže radni staž. Podsjećam, taj radni staž je koštao oko pet hiljada eura po glavi ove grupe od 420 ljudi, mislim da je tad plaćeno 2,2 miliona eura i Vlada potpuno stoji iza stava da oni koji su dobili penzija su socijalno zbrinuti i sa toga aspekta treba povesti računa i o onima koji, a toliko ih je u Crnoj Gori, koji možda nekada nijesu imali mogućnost ni za otpremnine ni za penzije. To, naravno dalje ne sprečava u Parlament da definiše pristup kroz parlamentarnu većinu, kakav god misli da treba. Znači, Vlada je zauzela ovakav stav. Mislimo da je fer i mislimo da je sa svakoga aspekta socijalno održiv i da je to ta mjera koji je trebalo napraviti.

Što se tiče zaposlenih i njihovog stanja, odnosno uslova rada u ovom momentu, to je podložno kontroli na dnevnoj bazi, svake inspekcije. Svako od nas može da se lično uvjeri, svako od nas je u situaciji da komunicira sa stečajnim upravnikom i sa menadžmentom KAP-a, da vidimo šta po tom pitanju može da se uradi. Informacije koje dolaze do mene su potpuno suprotne, a to da je stanje različitih prava, mnogo bolje nego što je bilo. Drago mi je ako je tako, i spreman sam da provjerimo da li je informacija koju imate vi ili ja tačna. Ali i dalje stoji činjenica do definisanja, do kraja socijalnog programa u stečaju do pune isplate kupoprodajne cijene svi koji ostanu bez posla mogu da se jave po otpremnine. Tako da oni koji nijesu zadovoljni i u ovom momentu imaju alternativu. Ništa od toga jednostavno ne može da se ponudi, a siguran sam da svi ovdje znamo i da bi to bilo preko mjere, preko mjere onoga što je u ovom aktuelnom socijalnom trenutku u Crnoj Gori prihvatljivo. Znači, ponavljam Vlada je zauzela vrlo

precizan stav, otpremnine ili penzije. U nekim drugim sindikatima, uvijek su vođene teme da li su oni koji imaju otpremnine spremni da se odreknu dijela otpremnine u korist penzionera. Pa je u nekim kolektivima ta mogućnost postojala u drugim kolektivima ta mogućnost nije postojala. Ne zbog Vlade, nego zbog dogovora u okviru sindikata. Podjesćam i jedan i drugi socijalni program vrlo precizno raspravljam i prezentiram predstavnicima u to vrijeme oba sindikata u Željezari.

Što se tiče nalaza DRI, ja sam rekao vrlo precizno u prethodnom izlaganju. Državna revizorska institucija koja radi pod kontrolom i nadzorom Parlamenta je u Parlamentu rekla da su se u momentu uvođenja stečaja, ja sam tako shvatio izvode iz te parlamentarne rasprave, stekli uslovi da stečajni sudija obavi tu vrstu revizije. Sa mog aspekta ja mislim da je to moguće da se uradi i poslije uvođenja stečaja. Jer jednostavno sve ono što postoji kao dokumentacija, postoji dalje i jednostavno to je sad pitanje Parlamenta i Državne revizorske institucije, kakav će stav zauzeti po tom pitanju.

Vlada pozdravlja mogućnost svake provjere što se tiče poslovanja svakog preduzeća, uključujući ili pogotovo odnoseći se na KAP. Ja sam lično bio u Parlamentu, pa ne znam jeli 10 ili 20 puta sa odgovorima na sva ova pitanja. Ne znam koliko sam puta odgovarao na poslanička pitanja. Moj prethodnik Branko Vujović u vrijeme kada je potpisivan

ugovor o poravnanju nebrojeno puta bio u Parlamentu. Na sva ova pitanja odgovoreno je nebrojeno puta. Prije toga, takođe ministri koji su se bavili time, tako da s toga aspekta zaista mislim da su sve informacije date. I evo, još jedanput ponavljam, u formi poslaničkog pitanja, slobodnom pristupu informacijama, sastanka bilo koje forme, sve je otvoreno, izvolite pogledajte makar sve informacije koje su dostupne Vladi. Dakle, bilo je poslaničkih pitanja, bilo je kontrolnih saslušanja, Vlada je nekoliko puta bila direktno u parlamentu, čitavi sastav Vlade oko svih ovih pitanja.

Ako mi stavljate do znanja da je isteklo vrijeme, nisam u situaciji da odgovorim tako ako ste sigurni, ako mi dozvolite još par, evo ne znam kako je organizovan rad, mogu da nastavim do kraja da odgovorim kolegama ili da koristim sljedeću priliku.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ja bih vas zamolio da iskoristite sljedeću priliku, trajaće još rasprava sat i 15 minuta, mislim da će biti to dovoljno vremena.

Dakle, sa ovim smo završili ovaj dio rasprave.

Dogovorili smo se, ali evo prije nego što ponovim moj predlog, dozvolite da u ime svih nas pozdravimo naše drage goste učenike II Osnovne škole iz Budve, da im poželim prijatan boravak u našem parlamentu, a sve nas da pozovem da se vratimo našem radu i poštovanju našeg poslovnika, uz podsjećanje, molim vas kolega Sekuliću, kolega Medojeviću molim vas, uz podsjećanje da je ova tačka na dnevnom redu u skladu sa članom 85 našeg poslovnika, da je to takozvana opoziciona tačka koja se uvršćava u dnevni red u skladu sa ovim članom i u skladu sa dogovorom koji se postiže na kolegijumu. Dakle, to je potvrda onoga što sam kazao. Predlagač ove tačke nije Vlada, u ime Vlade nije predstavnik ministar Kavarić i zbog toga bih molio i kolegu Vučinića i kolegu Tuponju i Bojanića da u nastavku rasprave imamo taj dijalog sa ministrom Kavarićem.

Dozvoliću po minut i vama i ministru Kavariću po minut nakon vašeg izlaganja. Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Pa evo prvo da kažem da tvrdnja gospodina ministra da je bilo radnicima Kombinata aluminijuma da biraju ili će penzije ili otpremnine, da je to daleko od istine i da to nije tačno, jer jedina mogućnost tih radnika koji su istjerani iz KAP-a, mogu slobodno ovo da kažem je da prihvate kakvo takvo penzionisanje i da sa tim penzijama koje ponavljam da su daleko ispod prosjeka da obezbijede sebi životnu egzistenciju.

Šta je urađeno sa radnicima, sa službenicima Agencije za nacionalnu bezbjednost? Mogli su da biraju na osnovu kojeg prosjeka će da budu penzionisani i obezbijeđene su im otpremnine iz budžeta za ovu godinu. To je činjenica i to je istina.

Zatim nijeste nam odgovorili na pitanje - jeste li izračunali, koliko je Ministarstvo ekonomije izračunalo da je otišlo za KAP po osnovu subvencija...

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Minut je istekao. Ministar Kavarić će dobiti dogovoreni minut.

Kolega Vučiniću, ja mislim stvarno da moramo poštovati dogovore.

JANKO VUČINIĆ:

Evo, ono što me začudilo od gospodina ministra da kaže da nikad nijesu bolje štićena radnička prava nego danas u Kombinat u aluminijuma. Zamislite situaciju kada predsjednik sindikata dobija otkaz, kada se istjeruje iz Kombinata aluminijuma, kad su radnici potpuno bez ikakve zaštite, bez mogućnosti da se sindikalno organizuju, danas ministar u Parlamentu tvrdi da nikad nijesu bolje štićena radnička prava u Kombinat u aluminijuma. Zbilja strašno.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Vučiniću na doprinosu poštovanja dogovorenog vremena. Ministre Kavariću vaših minut i molim vas da budemo precizni.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Ponavljam još jedanput, imali su pravo da biraju da li penziju ili otpremninu. Tako je definisano u socijalnom programu koji je usvojila Vlada, ja lično rekao predsjedniku jednoga i drugoga sindikata u KAP-u i kasnije pravnom zastupniku onih ljudi koji su bili nezadovoljni sa ovakvom situacijom i to je mjera jednostavno informisanosti koja je bila ne samo obavezujuća, nego i sasvim dovoljna.

Opet ponavljam, oba reprezentativna sindikata i kasnije pravni zastupnik ovih radnika i tako je definisana u socijalnom programu. Pa zašto smo mi povezivali radni staž koji je koštao ovu državu 5,5 hiljada, mislim oko 5,5 hiljada po glavi stanovnika.

Što se tiče mizernih penzija, evo informacije, za februar 2015. godine prosječna penzija ovih zaposlenih u KAP-u je iznosila 459,08 eura, dok je prosječna penzija u Crnoj Gori 273 eura. To su podaci iz PIO, hajte da ih provjerimo zajedno da vidimo možda ja imam pogrešnu informaciju. Ja nisam pričao o ni jednom predsjedniku sindikata, pričao sam o radnicima i njihovim pravima. Ja vam kažem, ajmo zajedno da provjerimo, da vidimo čija je informacija tačna.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Zamolilo bih kolegu Tuponju da da svoj doprinos dogovorenoj dinamici. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Ja ću se ograničiti na jedan minut. Hvala vam lijepo.

Upravo to, niste mi dali odgovor a možda će predsjedavajući dozvoliti da mi odgovorite sad, vezano za to koliko je novca pošlo u KAP, vezano sa subvencije, garancije, .. dugova , privremeno penzionisanje, socijalni programi, vi kao ekonomista imate mogućnost da mi date taj odnos u srazmjeru potrošenog novca i ostvarenog rezultata, koliko je pošlo za 560 ljudi i zašto nisu, zašto zaposleni iz Agencije za nacionalnu bezbjednost dobijaju penzije i otpremnine, a KAP-ovci ne mogu.

I vi se nama ovdje predstavljate kao iskren i posvećen ministar svojoj funkciji. Ja to uvažavam, ali vas onda pozivam ministre da privatizaciju KAP - a od a do š objelodanite crnogorskoj javnosti, jer postoje velike sumnje u cijeli tajšto se tu dešavalo. Kad se danas pomene privatizacija bilo čega u Crnoj Gori nama se diže kosa na glavi od straha zbog prethodnog iskustva zbog stotina neuspjelih privatizacija.

Samo jednim iskrenim i transparentnim odnosom i prema KAP-u vi možete da stvorite klimu u državi da radite posao kako treba i da neke buduće privatizacije ne bude odmah sumnju da ćete nešto to da zloupotrijebite. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se. Imate vaših minut da date odgovor na ...

VLADIMIR KAVARIĆ:

Ja predlažem da mi date tehniku, usvojite je u Parlamentu, koji je to način da bi prestali da imate sumnju. Znači, svakoj vrsti inicijative je odgovoreno. Desetinama puta se raspravljalo o KAP-u, svi su finansijski izvještaji dostupni, pozivamo tužioca bilo kojeg koji se ovima bavio, bile su desetine krivičnih prijava. Ono što je i moja želja i želja Vlade, ako je bilo ko pravio bilo kakva nepočinstva treba da odgovara. I sa toga aspekta sve su informacije dostupne svim državnim organima.

Pričali smo o poziciji Državne revizorske institucije, pa ona se bavila procesom odobravanja državne pomoći KAP-u i dostavila Parlamentu izvještaje. Evo ja ne znam citirajte vi izvještaj, šta piše, piše li Ja ne bih da ulazim u proces da objašnjavam,

odnosno da sažimam u par rečenica parlamentarne rasprave ono što piše u Izvještaju DRI. Mislim da ga ima i na sajtu svima je dostupan.

A što se tiče cifara, ne mogu u 15 minuta da vam izdiktiram sve cifre. Preuzimam opet, dostavićemo vam, obratite se sve cifre po pitanju državne pomoći, to je zaista javno, bilo je 300 puta i raspravljano ovdje u Parlamentu, nalazi se na svim sajtovima.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Hvala ministre.

Kolega Bojaniću, sa vašim učešćem bi završili ovaj dio dijaloga sa ministrom.

Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Evo da nastavim, dakle, sad smo čuli od vas da tražite bilo što da vam dostavimo da biste vi do kraja otvorili priču i bili potpuno transparentni.

Ali, slušajte, prošle godine izašao je ovaj izvještaj Državne revizorske i u njemu jasno piše 102 miliona nezakonito dato i ja lično tražio mimo procedura mimo garancija valjanih, kolateral niste uzeli kako treba, uzeli ste bezvrijedne akcije, niste propise poštovali kako se izdaju garancije i kažete to je zakonito je li. Ja lično sam tražio na Odboru inicijativu za kontrolno saslušanje i vas i ostalih ministara za ostale garancije. Vi ste to odbili, odnosno vaši poslanici su to odbili. A sad nam kažete ovdje - dajte koju god inicijativu vi ćete da prihvatite. Nemojte to da radite. Pa nismo deca i da se igramo ovdje.

Druga stvar, kažete sad DRI nije mogao za to što je stečaj, ili ranije, prebacujete na Skupštinu. Slušajte ministre, prema zakonu o privrednim društvima, vi to dobro znate, svaki akcionar koji ima preko pet ... vlasništva u akcionarskom društvu, ima ... da imenuje nezavisno lice da ispita poslovanje kompanije i to ste u svakom momentu mogli da uradite, jer nikad ispod 30% nije bilo vlasništvo države. U svakom momentu ste mogli da imenujete nezavisnog eksperta da ispita poslovanje KAP-a i čak ukoliko se ustanovi da je na štetu akcionara, a tvrdite da je bilo i svi znamo da je bilo, onda i

troškove toga nezavisnog eksperta plaća akcionarsko društvo, a ne akcionar, dakle ni Vlada ni država.

Naravno, vi to niste htjeli da iskoristite, jer ste htjeli da se mnogo toga sakrije. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Uspjeli smo ipak da završimo ovaj prvi krug diskusija, ne sada ministre, biće prilike, ponavljam.

Dakle, po dogovoru kolega Damjanović bi sada imao prvi učešće, to je takođe van nekog našeg uobičajenog ritma, ali imajući u vidu da nije bio prisutan kada je bio red na njega, u prvom krugu diskusija, opravdano svakako, zamolio bih kolegu Damjanovića da da svoj doprinos u drugom krugu naših diskusija. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala vam, potpredsjedniče Simoviću.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine Kavariću, gospodine Kujoviću,

Sad kad bih ja tjerao mak na konac i kad bih se držao do kraja procedure, zajedno sa vama koji štitite proceduru, pitao bih vas jednostavno pitanje, ko vam je predlagač ove tačke dnevnog reda, znate li. Predlagač Odbor za ekonomiju i budžet i moja malenkost bi imala pravo u svakoj sekundi ove rasprave da se javi u ime predlagača. Ja to neću naravno da radim, jer ću ja poštovati racionalizaciju ove rasprave i da što više kolega dobije riječ tako da osim zaključaka koje na kraju želim da obrazložim, na kraju rasprave, koji su predloženi od strane Odbora jutros na sjednici, bavio bih se ja onim što smo već imali ovdje i jula prošle godine u plenumu i iz nekoliko navrata na odboru i na plenumu vezano za ovih nekoliko zaključaka, odnosno same zaključke koje je pomenuo gospodin Andrija Popović.

Dakle, da samo rezimiram neke aspekte rasprave. Ovdje se govori o realizaciji, odnosno sprovođenju zaključka broj 4, i ja ću podsjetiti, dakle, po mom mišljenju, po mišljenju onog dijela parlamenta koji to smatra da činjenično stanje Vlada nije

obezbijeđila sve neophodne uslove za puno poštovanje zakonskih obaveza i ostalih obaveza prema zapošljenima KAP-a i da ne zaboravimo Rudnika boksita. I to je razlog zašto imamo raspravu. Neko misli da jeste, neko misli da nije. Vidjećemo šta većina misli kroz predlog zaključaka. I ovdje Parlament zaista završava svoj dio obaveza prema bivšim zaposlenima i prema zaposlenima u Rudnicima boksita i na Vladi je, po mom skromnom sudu, puna odgovornost za realizaciju zaključka.

U odnosu na još jedan zaključak koji se ne pominje, a imamo konstataciju da je zaključak broj 1 koji je bio ključni realizovan, KAP radi, proizvodi. Varijanta studije izvodljivosti je, po meni, bila poželjna, da bi mi bez obzira na status Kombinata trenutno i stečajni postupak imali viziju kao država treba li nam ta industrija i što nam ona donosi, što nam odnosi. Ali, i o tome da možemo negdje možda drugom prilikom da vodimo raspravu.

Drugi aspekt jeste trenutno stanje u Kombinat u aluminijuma. Dakle, ugovor se nije realizovao od Glenkora i ugovora sa Glenkorom 1998. do Ugovora sa Unipromom 2014. dakle 16 punih godina i ova 17 koja teče. I šta imamo? Imamo da ni ovaj ugovor nije u potpunosti realizovan, jer tamo postoje neki formalni razlozi zašto se ne uplaćuje puna kupoprodajna cijena, a puna odgovornost na stečajnom upravniku i sudiji zašto ovo nije završeno.

I sad, malo da ovako logiciramo, imamo situaciju da je dolar porastao u odnosu na evro, cijena aluminijuma je porasla, aluminijum se prodaje i proizvodi, iz tog profita se moguće završavaju neke obaveze koje bi neko možda morao da uzima od banke pa da plaća kamate, zato što na drugoj strani nisu obezbijeđeni uslovi da se on realizuje po riječima kupca. Pa evo, od prilike kroz zaključak broj 2 koji je predložen jutros na Odboru, biće prilike da se plenum izjasni, da o tome obavimo kontrolno saslušanje, da vidimo ko je u pravu. I ko je kriv zašto nisu obezbijeđeni uslovi da se ovaj ugovor do kraja realizuje i plati puna kupoprodajna cijena.

Šta je sa Boksitima? Hoćemo li i boksitima isti način da se uplati dio kupoprodajne cijene pa da se kaže - nema osnova za punu isplatu a da tamo neko proizvodi profit i da iz profita plaća, a ovamo da niko ne odgovara zašto je to tako.

Šta je sa arbitražnim postupkom? Ja sam uputio dopis ministre od predstavnika advokatske kancelarije Ceac-a i dopis gospodinu Šturanoviću, očekujem odgovor ili

vaše mišljenje da bih ja znao da li ja treba da odgovorim ljudima koji su mene to poslali kao predsjedniku Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. Šta je sa nekoliko aspekata koji se tiču, recimo ekologije? Ovdje želim jasno da istaknem, ja sam kroz šalu s ministrom rekao, a ovdje da ponovim, potpuno jasno i precizno - da se niko nije usudio da ekološki problem Kombinata aluminijuma, crvenoga mulja, odnosno problem grita u Bijeloj u Tivtu rješava na način da se taj crveni mulj, odnosno grit ugrađuje, ne daj bože u auto put, kao što ima nekih indicija i šuškanja. Ne daj bože da se na taj način to radi. I puna pažnja Parlamenta i Vlade na tim postupkom, ako taj auto put ikada bude građen.

I negdje da zaokružim, da pomenem ovdje i tu famoznu cijenu struje za Kombinat aluminijuma. Ja i dalje nisam nigdje pročitao, pronašao da je dogovoreno dugoročno snabdijevanje Kombinata sa strujom iz Elektroprivrede koja je i dalje u državnom vlasništvu, i prosto dovodim u vezu taj dio priče sa ovim ugovorom sa A2A i potrebom da se prije svega definiše cijena struje, pa ...(Prekid) realizuje i ovaj famozni kupoprodajni ugovor. U tom smislu, završavam sa time, Odbor je donio dva zaključka. Ja ću naravno na kraju rasprave pročitati o čemu se radi, kako bi znali kad se budemo izjašnjavali o čemu glasamo. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Damjanoviću.

Dozvolite samo da se zahvalim vama i da se složim jer ste potvrdili ono što sam ukazivao na specifičnost ove tačke i pozicije ministra Kavarića u odnosu na nju, jer on nije predlagač, nego je predlagač Odbor ili dio Odbora za ekonomiju, jeste tema koja je bila na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, ali jeste i opoziciona tačka.

Ja vas molim da na jedan ovako konstruktivan način pristupimo daljem našem radu, jer ako bi dosledno cijenili Poslovník, sada bi kolega Damjanović mogao da odgovara sam sebi kao iz uloge predlagača. Ali, nećemo to da radimo.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Pa evo, vi ste otprilike iznijeli ono što jeste suština.

U kontekstu zahtjeva koje smo dobijali i od bivših radnika, mi smo na sjednici Odbora odlučili da poslije 9. jula prošle godine kada smo imali posljednju raspravu o realizaciji zaključaka, uputimo zahtjev, dakle ne dio Odbora, nego Odbor je uputio zahtjev predsjedniku Krivokapiću, da na ovoj sjednici uvrsti u dnevni red i tačku - Razmatranje realizacije zaključaka KAP-a, a predsjednik Krivokapić je dodao da razmatramo onda komplet set zaključaka, ne samo onih iz decembra 2013. godine, već i svi oni zaključci koji su sukcesivno u četiri navrata od 2012. donešeni i to ovdje radimo tako da je Odbor formalni predlagač, a ja sam rekao nema potrebe ovdje da se opstruira rasprava, odnosno da se odgovara na svako pitanje, kako bi što više kolega sa plenuma imalo prilike da se uključi u raspravu. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Pa evo, ja mislim da je to najvažnije upravo što ste kazali da otvorimo u krajnjem ovu temu, nadajući se i vjerujući informacijama koje dobijamo od ministra Kavarića u odnosu na ono što smo u prethodnom nekom periodu imali kad smo razgovarali i razmatrali stanje u KAP-u. Ja ipak mislim da ulazimo u neku zonu optimizma, nadanja i to je nešto što je moj utisak. Ali, evo, rasprava traje pa ćemo svi zajedno donijeti određene svoje zajedničke stavove, nadam se.

Sljedeći diskutant je Veljko Zarubica, neka se pripremi kolega Medojević.

VELJKO ZARUBICA:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Simoviću.

Poštovane kolegice, poštovane kolege, poštovani gospodine Kujoviću, poštovani građani,

Evo već četvrti put ili peti Skupština raspravlja o stanju u KAP-u. Ovoga puta kroz realizaciju skupštinskih zaključaka od 30.aprila 2013. godine.

S obzirom na svu kompleksnost problema zaista se postavlja pitanje da li je Vlada mogla realizovati skupštinske zaključke efikasno, a istovremeno u relativno kratkom roku. Ipak, čini mi se da je većina zaključaka realizovana, naravno u mjeri u kojoj je to bilo moguće. Raskinut je ugovor sa Ceacom i istovremeno uz velike napore

očuvana proizvodnja koja će, vjerujem, u skoroj budućnosti potvrditi ekonomsku opravdanost opstanka KAP-a.

Mislim da se slažemo da s obzirom na značaj KAP-a u privrednom sistema Crne Gore, posebno u njegovom spoljno trgovinskom bilansu kao i socijalne i druge posljedice i efekti njegovog zatvaranja imali bi značajne negativne posljedice iz prostog razloga što je KAP dio tehnološkog lanca u kojem se stvara dodatna vrijednost.

Ove konstatacije proizilaze iz jasnog opredjeljenja Vlade da se uvođenjem stečajnog postupka stvaraju preduslovi da kompanija može održivo poslovati, a da se većina povjerilaca sa neizmirenim potraživanjima namire na najbolji i najefikasniji način. I naravno, da KAP kroz stečajni postupak dobije vlasnika koji će organizovati proizvodnju, a samim tim zaposliti određeni broj radnika. U ovom trenutku umjesto prvobitno predviđenih 300 radnika u KAP-u radi 560.

Kada se radi o zaključku 2 koji je često pominjan, uvođenje stečaja pitanje je studije dugoročne održivosti nema opravdanost ako država ne preuzima vlasništvo jer će to svakako raditi novi vlasnik kroz izradu investicionog plana. KAP sada plaća struju po tržišnim cijenama bez ikakvih subvencija Vlade sa nadom da će tako i nastaviti.

Kada se govori o domaćinstvima Elektroprivreda Crne Gore potrošačima koji redovno izmiruju obaveze umanjuje račune za 10%. Takođe Vlada subvencionira račune za struju od oktobra 2007. godine potrošačima koji su u stanju socijalne potrebe, na način da se račun do 60 eura subvencionira 40%, a preko 60 eura 25%. U ovom trenutku ove subvencije koristi nešto preko 17000 stanovništva.

Kada se radi o zaključcima 5 i 6 u kojima se traži da DRI u skladu sa zakonom izvrši reviziju dugova KAP-a, kao i da obezbijedi nezavisnu reviziju poslovanja od dana preuzimanja od strane Ceac-a, zaista treba podsjetiti na zvanično saopštenje DRI-a od 20. oktobra 2013. godine povodom navedenih zaključaka u kojem se navodi da ne postoje pretpostavke za dalji nastavak predmetne revizije, a potom se dalje pojašnjava, citiram: "Senat DRI je posebno cijenio činjenicu da su u međuvremenu nastale značajne pravne promjene vezane za pravni položaj subjekta revizije".

Mislim da je zaključak 4 osnovni razlog što je danas pokrenuta rasprava o realizaciji skupštinskih zaključaka. U njemu se naglašava da treba obezbijediti sve neophodne uslove za puno poštovanje svih zakonskih obaveza i obaveza predviđenih

kolektivnim ugovorom prema zaposlenim u KAP-u i Rudicima boksita, kao i izmirenje postojećih obaveza nastalih zakonom zasnovanim pravima iz radnog odnosa.

Što se mene tiče, puna podrška ovom zaključku, ali kao što se navodi u navedenom zaključku, u skladu sa zakonom. U tom kontekstu treba podsjetiti da su nakon uvođenja stečaja u oba preduzeća svi radnici prijavili svoja potraživanja. Zakonom je predviđeno da kolektivni ugovor predstavlja obavezu poslodavca, u konkretnom slučaju u stečajnom postupku se rješavaju sva potraživanja. Vjerujem da će KAP u budućem periodu biti motor ekonomskog razvoja Crne Gore u realnom sektoru. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, vrlo ste bili precizni, par sekundi ste prekoračili, vjerujući da će tako biti i kod kolege Medojevića.

Izvolite kolega Medojević.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Hvala gospodine potpredsjedniče.

Pa evo, radi građana Crne Gore, zaista smo mnogo puta pričali o ovoj temi, ali građani moraju da znaju da je ovo tema 200 miliona dolara godišnje puta 25 godina pet milijardi dolara je tema o kojoj mi danas pričamo, to je skoro dva bruto društvena proizvoda. Prema tome, Kombinat aluminijuma Podgorice nije samo politička tema, već je veliko i najvažnije državno, razvojno, ekonomsko pa i bezbjednosno pitanje.

Ono što je ovdje problem, jeste da smo u ovom slučaju vidjeli da Vlada ne postupa po zaključcima Parlamenta. Znači da je Vlada suspendovala parlamentarnu demokratiju, ugrozila ustavni poredak stvari i nije postupila po zaključcima koje je ovaj parlament usvojio i to više puta. Znači očigledno da u ovom slučaju uključena i neka viša sila nego što je Parlament - Vlada, to je privatni interes predsjednika Demokratske partije socijalista. I uvijek kad sam govorio rekao sam da, dok ste vi na vlasti i građani moraju da znaju, dok je ova vlast nećemo otkriti istinu o pljački države Crne Gore kroz Kombinat aluminijuma.

I evo, vidjeli ste posljednji put kad smo ovdje dogovarali oko Kombinata aluminijuma, Vlada je nemoćna. Jednostavno, Vlada nekompetentna, nepoštena, koja je zarobljena od strane jednog čovjeka i u ovom slučaju ceh plaćaju svi građani Crne Gore. Dakle, birači kada glasaju za 50, 20 eura ili za obećana ova nepostojeća radna mjesta, jer smo čuli evo sinoć da je u Petnjici bilo obećano za jednog vozača fapa vatrogasnog 10 ljudi je moralo da glasa, svi su mislili da će da voze fap. E, kad imate jednu zemlju u kojoj je Vlada najveći poslodavac, država najveći poslodavac, u kojoj je uništena privreda, znate da će doći kraj da ćemo sada da se hvatamo za grkljane da vidimo ko je pokrao Crnu Goru i ko je uništio državu Crnu Goru.

Dakle, poštovani građani Crne Gore u Kombinatoru aluminijuma se nije desila nikakva strašna niti nekakva komplikovana naučna ili poslovna aktivnost, desila se pljačka za 25 godina pet milijardi, evo uzmite da je 10% neko krao, krao je i više, to je 500 miliona dolara.

Šta se desilo posljednji put, jesmo li upozoravali, gospodine ministre i gospodine pomoćniče, poslije svega ovdje što smo imali korespondencije između Vlade i CEAC-a, oko prevara međusobnih nakon potpisivanja Ugovora o privatizaciji, desilo se poravnanje i desio se Ugovor o poravnanju. I u tom ugovoru ste svi prihvatili da se Ugovor može prihvatiti samo po klauzulama Ugovora i da će država da preuzme obavezu na sebe da ne pokreće bilo kakve druge postupke i da će takođe i CEAC je preuzeo obavezu da će suspendovati arbitraže koje je pokrenuo i da neće pokretati druge sudske postupke. I šta ste vi uradili? Vi niste poštovali Ugovor, niste smjeli da raskinete Ugovor iako su tri raskidne klauzule ispunjene. Znači ministre i proizvodnja ispod minimuma i tri neplaćene fakture za Elektroprivredu i minus investicija. Sve tri klauzule su bile ispunjene a vi niste smjeli da raskinete Ugovor jer postoji privatni ugovor Mila Đukanovića i Olega Deripaske, postoji privatni ugovor koji ni dan danas, evo da vam dam još jednu radosnu vijest - ništa od pozivnice za NATO, ništa. Kolege iz SDP-a mogu odmah da pristupe organizovanju pada Vlade i vladinih izbora, jer nam je juče rekao pomoćnik zamjenika državnog sekretara - nema rezultata u borbi protiv korupcije, nema rezultata u borbi protiv organizovanog kriminala, napredujete ali ne dovoljno. Znači zašto, zato što su postojale i opstale lične veze gospodina Đukanovića sa vrhom ruske vlasti.

Ovo je neriješeno pitanje između ruske državne administracije i Mila Đukanovića. Zato on pokušava da zadovolji obje strane, a to je nemoguće i zato mi imamo državi Crnoj Gori, visi arbitraža, poštovani građani, 700 miliona eura nad glavom. To neće plaćati DPS ni birači DPS-a, a ako bude ikako u mogućnosti kad mi dođemo na vlast, potrudimo se da nađemo mehanizam da sve ove dugove koji nam stignu od DPS-a plate birači DPS-a, imamo sigurni glas, gospođa Martinović sa fakulteta Filozofskog fakulteta ima spisak birača DPS-a, ovu ćemo fakturu rasporediti svima po glavama ko je glasao za DPS. Nemojte da mislite, to je 50-60 hiljada glasača DPS-a, to ćemo rasporediti da plaćaju, dobiće i povlastice. Prema tome, ne može se neodgovorno i ne može se bez vođenja računa o interesima građana sklapati ovakvi aranžmani. Zato što je Vlada uvela stečaj u Kombinat aluminijuma a nije raskinula ugovor po raskidnim klauzulama ruski investitor ima pravo da se žali i kaže da je Vlada ušla u funkcionisanje, umiješala se u intervenisanju jednog akcionarskog društva, da bi tom akcionarskom društvu poklonila bud zašto zajedno s imovinom čovjeku investitoru koji je blizak predsjedniku Vlade.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Medojeviću, samo jedno kratko upozorenje, možete ga doživjeti kao radosnu vijest, vaše vrijeme za diskusiju je isteklo da imate to u vidu. Prije pet minuta ste najavili, dali ste riječ da ćete ispoštovati vrijeme. Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Ako mogu potpredsjedniče, ovdje se radi o 700 miliona eura koje treba da plate građani Crne Gore, crnogorska sirotinja za to što premijer ne može da riješi svoj lični privatni ugovor sa nekim ljudima i za kupca za Kombinat aluminijuma.

Samo želim, potpredsjedniče, da kažem da ukoliko se mi budemo pitali to 50-60 hiljada glasača DPS-a treba da plati, božija je pravda da plati račune koje ste napravili i ostavili svim građanima Crne Gore. Umiješali ste se, intervenisali ste u poslovanju kompanije da bi namjestili da neko ko nema pare, ko nije platio ugovornu stvar dođe u vlasništvo Kombinata aluminijuma. Da li je, ministre, bilo moguće da je za ovakve uslove znao i neko drugi, da i on, isto ovako dođe da upravlja

Kombinat aluminijuma, plaća iz obrta nego ste raspisali javni tender, dali uslove. Onaj ko je dao ponudu da plati 28 miliona nije platio 28 miliona i ugovor je trebao biti raskinut. Zašto nije raskinut? Zato što i tu stoji privatno Milo Đukanović. Prema tome, ovaj Kombinat aluminijuma će doći na dnevni red onog trenutka kada Demokratski front bude vršio vlast, a onda će doći državni tužilac da vidi ko je ovdje i koliko oteo.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem. Pokušali ste, ali niste uspjeli da održite datu riječ. Razumio sam da ministar Kavarić želi da odgovori sada. Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Što se tiče upravljanja KAP-om u ovom momentu, o tome smo pričali na Odboru, upravlja se po modusu u skladu sa Zakonom o stečaju po kojem se upravljalo u Željezari, po kojem se upravljalo u KAP-u tokom perioda kada je upravljao Montenegrobonus i po modusu po kojem se danas upravlja u Boksitima i po modusu po kojem bi vrlo rado zasnovali proizvodnju, kada bi bilo zainteresovanih, u Solani. Znači, mogućnost predviđena Zakonom o stečaju onoga momenta kada stečajni upravnik, odnosno Privredni sud procijeni da je to svrsishodno, odnosno u cilju zaštite imovine povjerilaca, svaka od ovih kompanija i pravnih lica koji su organizovali ili će organizovati proizvodnju ima obavezu da obezbijedi da se ne naruši stečajna masa. Molim vas da svi budemo svjesni, mi ovdje govorimo o sudskom procesu, o drugoj grani vlasti u kojoj ne može da se miješa u konkretne odluke ni Vlada, a ne bi trebalo da može ni Parlament. To je jednostavno abeceda svakog demokratskog društva. Kažete - po tom pitanju Vlada nije zauzela stav. Vlada je zauzela stav 300 puta i rekla je vrlo precizno da ovo jeste miješanje u ingerencije izvršne vlasti sa zaključcima Skupštine, odnosno miješanje u sudski proces kada je donešen Zakon o KAP-u koji je kasnije proglašen neustavnim i za koji bismo mogli da imamo problema na arbitraži. Jednostavno se jedna grana vlasti miješala u drugu granu vlasti.

Što se tiče ugovora o poravnanju, nijesam bio tada u Vladi, ali puno puta smo pričali. Jednostavno to je bila cijena u to vrijeme funkcionisanja KAP-a kao što kada god je parlament bio u situaciji da odlučuje, maltene smo, i meni je drago zbog toga, imali konsenzualni stav da KAP treba da radi.

Što se tiče samog raskida ugovora, mi smo inicirali raskid ugovora, poslali inicijativu prema CEAC-u ... neplaćena tri računa za struju. Drugi uslovi su se mogli na jedan ili drugi način tumačiti, ali ovaj nije bio podložan nikakvom tumačenju. Koji smo problem imali? Ugovor se mogao raskinuti samo sa arbitražom. Tada smo govorili - evo opcije 1, 2 i 3. Sve ove druge stvari koje ste rekli jednostavno proizilaze iz procesa Zakona o stečaju. Vlada je uvela stečaj u KAP, valjda nije da podrži investitora koji je u to vrijeme postojao, valjda to nije bio razlog da se uvede stečaj u KAP, a kažete - povodom veze između ugovora i uvođenja stečaja ne postoji nijedan zakon koji bilo koga abolira od plaćanja računa i Vlada je jednostavno uvela stečaj zbog neplaćenih računa, a zašto je oklijevala ranije. Pa, i to je u ovom Parlamentu rečeno 300 puta, zbog održavanja kontinuiteta proizvodnje.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem ministru.

Kolega Medojeviću, samo da se dogovorimo. Vi imate sada pravo na dva minuta vašeg komentara, ali predlažem da ovo bude novi test poštovanja vremena.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Vi morate da znate da je ovo parlament koji ubjedljivo najmanje diskutuje i najmanje poslanik ima vremena u crnogorskom Parlamentu. Pođite u Bundestag, pođite u bavarski parlament, pođite u srbijanski parlament, bilo gdje, zaista mi smo, poslanici i kolege, i to treba svi da se zamislimo. U Italiji poslanik samo digne ruku i diskutuje.

Pogledajte, mi treba da se oko deset, petnaest sekundi raspravljamo sa potpredsjednikom. Radi se o pet milijardi dolara koje ste vi spiskali u ovih 20 godina.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Medojeviću, dao sam vam riječ, samo sam predložio još jednom da testiramo vašu spremnost i datu riječ vašu da poštujete vrijeme. Izvolite, vaših dva minuta.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Gospodine ministre, slažem se oko raspodjele odgovornosti između vlasti, ali morate da znate da ova zemlja nije mijenjala vlast od 1945. godine, da ovdje Centralni komitet i dalje upravlja, jedan čovjek, jedna vlast i od 1945. godine nije mijenjana, da ovdje nikad demokratski vlast nije smijenjena niti su građani mogli mirno i slobodno da biraju svoju vlast. Ovdje neko mora, kada dođemo poslije jednopartijske, totalitarne vlasti, da sprovede proces koji se zove lustracija, suočavanje sa istinom i ispitivanje vaših poslova. Ovo što je Ekonomski fakultet uradio 2008. godine sa Tehnološkim fakultetom i rekao da je sve u redu u Kombinat u aluminijuma, da je sve investirano, ovo će neko morati da odgovara jer ovo nije istina. Neko je uzeo novac da da neistinitu informaciju na osnovu koje su proizašle štetne odluke vaše Vlade, a sve su platili građani Crne Gore, ovi i budući kroz dugove.

Ova korespondencija između Vlade i vlasnika Kombinata aluminijuma ukazuje na to da je postojao čitav niz diskrecionih, privatnih dogovora, obećanja, razgovora, ispijanja čašica viskija. Sve to pokazuje da mora neko da se umiješa. Stečajni sudija i stečajni upravnik koji su dali imovinu Kombinata aluminijuma nekome na upravljanje, a da on nije isplatio ugovornu cijenu je, po nama iz Demokratskog fronta, krivično djelo i taj će sudija i taj će stečajni upravnik morati da odgovara, da objasni kako je to, ako se javilo pet firmi, kako ove četiri nijesu dobile tu mogućnost. Kada raspišete tender, odlučuje se između više ponuda i kada izaberete ponudu, ona mora biti realizovana.

Kada kupujete ili prodajete auto na likvidaciji, neće neko da kaže dajem cijenu 5.000 eura, ali ću ti platiti tako što ću uzeti auto da vozim taksi, pa ću ti plaćati svaki mjesec po sto eura.

Prema tome, gospodine ministre, mi govorimo o krivičnoj odgovornosti oko postupanja u Kombinat aluminijuma, a nje neće biti. Ne možemo mi očekivati od državnog tužioca za kojeg mislimo da on treba da bude predmet krivične odgovornosti da on pokreće krivičnu odgovornost. Potrebna je politička promjena. Kada dođe politička promjena doći će normalan proces lustracije, to je bilo u svim zemljama, da vidimo šta ste radili. Ono što želim da kažem, meni je žao radnika Kombinata aluminijuma. To je bila najjača vojska Demokratske partije socijalista. Svaki sindikalni funkcioner je agent UDBE tamo bio. Dolazili su da prijetite opoziciji ovdje. Dolazili su da ovdje vrše pritisak na opoziciju i davali podršku Vladi Mila Đukanovića. Prema tome, zbog jednakog pristupa i sprečavanja diskriminacije, naravno da treba podržati ovo za šta se svi zalažemo, ali činjenica je da je to bila politička vojska DPS-a. Sada su ostali na ulici zahvaljujući vjeri u Demokratsku partiju socijalista i nije mi ih žao.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Miliću, imate riječ. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala vam.

Da probam da odgovorim na nekoliko dilema koje se postavljaju. Jedna od tih dilema je realnost da je izuzetno opasno imati danas u Crnoj Gori tezu šta se dešava to sa parlamentom da opet počinje da raspravlja oko KAP-a. Ta teza je u stvari pokušaj abolicije ili pokušaj onih koji su zamislili da ili prvo kroz 40 miliona eura koje su bili

predvidjeli da se plati CEAC ili kroz stečajni postupak neko stavi tačku na sve ono što se radilo u KAP-u svih ovih godina.

Zaključci koji su usvojeni 2013., objavljeni 10. maja 2013. godine u Službenom listu, zaključci koji su posle bili u decembru mjesecu iste godine su jedina kopča koja nas drži kao najviše zakonodavno tijelo u priči da se niko ne nada da neće postojati jedan subjekt koji će otvarati priču o načinu kako je, po našem dubokom mišljenju, opljačkana Crna Gora. Jedna je stvar arbitraža. Jedna je stvar pokušaj istjerivanja na čistac međusobnih odnosa među onima koji su potpisali ugovor. Ali, druga, mnogo važnija stvar za građane Crne Gore je da se sazna konačno puna istina o tome kako se i šta radilo u Kombinat u aluminijuma Podgorica svih tih godina. Politika zaključaka ovim dijelom pokazalo se da ima smisla u odnosu na politiku dopisa Vladi Crne Gore, naročito u odnosu na politiku odgovora ... Crne Gore. Ali, postoji nešto dobro, zadnji odgovori Ministarstva finansija, Ministarstva rada i socijalnog staranja su prvo javno priznanje da smatraju da su potraživanja radnika KAP-a i ostalih radnika u Crnoj Gori potpuno opravdana, samo što su se oni proglasili kao Ministarstvo ne nadležnim za ispunjenje tih obaveza.

Drugo, ministre, vi ste rekli da radnici ne mogu dobiti i jare i pare. Onda ste morali demantovati ono što su napisali mediji. Nego su mogli sami birati, da li će uzeti penziju ili otpremninu. Radnici nijesu mogli da biraju hoće li uzeti penziju ili otpremninu na osnovu informativnog biltena od 12. avgusta 2013.godine, potpisan od strane stečajnog upravnika Veselina Perišića, gdje im je jasno rečeno, da radnici koji ne potpišu da su preuzeli rješenja o otkazu ugovora o radu snose rizik propuštanja ostvarivanja prava na penzionisanje po ovom zakonu. Ono što je bitno u ovoj čitavoj priči, postavio sam vam pitanje, na Odboru nijesam mogao da ostanem, imao sam obaveza i morao sam da odem ranije. Pa me zaista interesuje, do sada pristigla sredstva po osnovu uplate sadašnjeg vlasnika, mada je vlasnik država kada je još uvijek kroz stečajni postupak Privredni sud i svega ostaloga. Interesuje me zašto su upotrijebljeni. Da li možemo da znamo, kada će biti ostala sredstva i na kraju krajeva, da li je na bilo koji način stečajni upravnik, Vlada ili sadašnji korisnik proizvodnoga procesa u Kombinat u aluminijuma Podgorica bilo što napravio u dijelu koji predstavlja takođe elemente ovih zaključaka, a to je zaštita životne sredine i onih miliona i miliona evra koje treba uložiti vezano za ... mulja i sve ono što se danas dešava u Zeti. Odnosno ja sam vas pitao da li vi smatrate da je činom, da je kroz stečajni postupak obezbijeđeno da imamo korisnika i onoga koji tamo vrši proizvodnju, ostvaruje profit i nešto uplaćuje državi Crnoj Gori. Da li je obezbijeđeno da je bolja životna sredina danas u Zeti? Ako nije, ko je kriv. Da li je postojao veći prioritet, taj oblik zaštite uslova života ljudi na tom prostoru, ne želim da dužim.

Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Ministar Kavarić želi da da odgovor. Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem.

Ja sam rekao da sam ja uvijek na raspolaganju da odgovorim za sva pitanja iz moje nadležnosti, sad je pitanje procedure, kada je to moguće ili tehnički izvodljivo.

Dakle, ja ne pričam o informativnom biltenu KAP-a, pričam o socijalnom programu koji je usvojila Vlada i koji je bio dostupan radnicima KAP-a u kome kaže ili jedno ili drugo, to je stav Vlade, a podsjećam nije imala zakonsku obavezu da donosi bilo kakav socijalni program. Ponavljam, to je obaveza koja je konstitutisana u nekom prethodnom periodu i Vlada je zauzela stav da otpremnine treba da dobiju oni koji su socijalno nezbrinuti a u te radnike se ne ubrajaju oni koji su dobili penziju. Ne sporimo da Parlament može da ima drugi stav i da kroz odluke i intervencije u zakonu u budžetu da formuliše stav na neki drugačiji način. Način kako je formulisan u onim zaključcima o kojima pričamo, daje radnicima KAP-a mnogo manje nego što im daje Vlada. Daje im samo povezivanje na kolektivni ugovor koji predstavlja obavezu poslodavca koja nestaje u momentu uvođenja stečaja i tad smo razgovarali i rekao sam Vlada je spremna da da, odnosno da uradi za radnike u KAP-u i Boksitima više nego što je predviđeno u zaključcima Vlade i to upravo i radimo. Kolektivni ugovor predstavlja obavezu poslodavca.

Što se tiče ove podjele Ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji evo još jedanput. Ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji kako se odvija u KAP-u, je način, kako je Privredni sud definisao način da sačuva imovinu povjerilaca, odnosno da ne umanjuje stečajnu masu i isti pravni osnov kao u Željezari u KAP-u, dok je bio Montenegro bonus ili u boksitima danas. Potpuno odvojen pravni posao kupoprodajnog ugovora i dozvolite mi da dajem tumačenje na bazi informacija koje imam prava adresa je za ovo stečajni sud. Znači, mi govorimo o sudskom procesu koji nije stvar koja se rješava u Parlamentu, nego u sudu. Postoje, koliko postoje instanci i mogućnosti, da bilo ko ko je oštećen po tom pitanju reaguje i zaista mislim da svako od nas treba da ima elementarno povjerenje u sudski sistem u Crnoj Gori, a znamo da i stečajni upravnik mnogo detaljnije na sva ova pitanja odgovarao kada je bio pozivan u Parlament. Izvinjavam se po pitanju pristiglih sredstava i informacije koju imam, ali relevantna adresa je opet kažem stečajni upravnik. Uplaćena su sredstva, akontativno sredstva koja su uplaćena, akontativno isplaćena za neto zarade zaposlenih, a ostalo se i dalje nalazi na računu Privrednog suda opet kažem prema informacijama koje ja imam.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala ministre.

Kolega Milić. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Da se razjasnimo da ne bude zamjene teze. Radnici nijesu mogli da biraju ili penziju ili otpremninu već su dobili bilten u kojim je od stečajnog upravnika u kojim je jasno saopšteno da potpišu rješenje o otkazu Ugovora o radu oni koji su stekli pravo na penziju, ukoliko ne potpišu rizikuju ostvarivanje prava na penzionisanje po ovom zakonu. Te da ne potpisivanje zadržava njihovo izvršenje po zakonu o stečaju. Dakle, idete korak dalje, vi pričate o Vladi, ja vam govorim o radnicima koji tamo postoje. Ali ono što je bitno ministre, nije važno da odgovorimo Vlada je spremna, Parlament je spreman. Naša je obaveza da zaštitimo sve u Crnoj Gori od diskriminacije, naša je obaveza da usvajamo zakone, naša je obaveza da usvajamo zaključke, naše su preporuke Vladi Crne Gore da sprovede te zaključke i ovđe jedino pitanje se postavlja. Zašto Vlada Crne Gore ne realizuje svoje obaveze? Obaveze definisane ovim zaključcima.

Zato smo i došli u ovu situaciju danas da pokušavamo da se nadmudujemo oko onoga što je potpuno eksplicitno ovđe napisano. I jasno je, da su svi klubovi poslanika u Skupštini Crne Gore pokazali spremnost da se podrže ovi predlozi vezani za realizaciju. Ono što je za mene lično mnogo bitnije, je pitanje na koje mi danas ne odgovarate. Zašto smo upotrijebili sredstva koja su do sada uplaćena od strane onoga ko koristi Kombinat aluminijuma Podgorice. Taksativno, nekoliko miliona evra od 28 miliona evra je uplaćeno, kad se planira da se uplati sve ostalo i na kraju krajeva, šta konkretno ima država Crna Gora od nastavka procesa proizvodnje. Šta imaju oni koji su do sada bili u tom reprotancu? Šta ima država kroz poreze i doprinose, sve one elemente koji trebaju za jednu ozbiljnu priču, a ne napokušaj, da zamjenom teza pojačamo sopstvene argumete.

Hvala vam potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama, kolega Miliću.

Nastavljamo sa diskusijama.

Kolega Vuković je sljedeći diskutant, neka se pripremi kolega Knežević sa njegove nove pozicije.

Izvolite.

FILIP VUKOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, kolegice i kolege,

Vlada je ispunila sve zahtjeve, tj. zaključke Skupštine koje je bilo moguće ispuniti.

Znači, sve ono što je moglo da se ispuni, Vlada je ispunila. Naravno da je besmisleno i Vlada nebi bila ozbiljna Vlada da je formirala neku radnu grupu koja bi pravila neki investicioni program za Kombinat aluminijuma koji radi i koji ima vlasnika koji je bio u stečaju. Znači, to bi bilo stvarno bez presedana. Znači, takve odluke Skupštine koje su više političke, nego ekonomski tehničke naravno, da ni jedna Vlada nebi ne htjela nego nebi bila u stanju da ih ispoštuje.

Nažalost, zbog želje jednog dijela SDP-a, da bude opozicija u vlasti i usvajaju se takvi zaključci koji nijesu prihvatljivi iz objektivnih razloga za njihovu realizaciju i sprovođenje.

Sve ostalo kad je KAP u pitanju je politika. Znači, ovdje sad možemo da kažemo briga za radnike Kombinata aluminijuma. Ima još radnika u Crnoj Gori o kojima se opozicija ne brine ili ni malo ne brine i ja razumijem. Shvatam da je vaše vraćanje ove teme koja je odavno arhivirana u ekonomskom smislu, kao priprema javnog mnjenja za eventualan izlazak na ulicu. Pa ko će da vam izađe na ulicu ako ne budete uspjeli da iziritirate ili da ubacite neku nadu radnicima koji su trebali da dobiju i penziju i otpremninu, što nijesu dobijali ostali radnici u nekim drugim. I to je jedna od strategija vaših, kako traje rasprava sve više se vidi.

U ovom periodu je vrlo interesantna i pominje se i s jedne i s druge strane naša želja da budemo članica NATO-a, odnosno želja većeg dijela opozicije da Crna Gora ne bude članica NATO-a. S obzirom da je investitor koji je do nedavno imao većinski paket akcija u Kombinat aluminijuma, upravo iz države koja nije članica NATO-a i u to vrijeme najveći proizvođač ili najveći na svim berzama Rusal i Sual su bili dominantni u proizvodnji aluminijuma i uopšte u aluminijskoj industriji. Desilo se to što se desilo sa svjetskom ekonomijom da jedan veliki Sual - Rusal, odnosno kroz ćerku firmu taj CEAK došao u probleme i naravno da će uvijek ti problemi najprije da se ispostave nekome ko nije sa teritorije odakle potiče matična država.

U to vrijeme kada su se dešavalo sve te privatizacije, odnosno vlasničke transformacije koje su sedešavale, naravno i u tom istočnom bloku koji je bio mnogo istočnije nego mi, jedan dio menadžera koji su učestvovali u pregovorima je tada rekao ovdje nema bonusa napuštamo pregovore, ovo je čisto politička stvar. Znači sve ovo sa nečim što je strateško i te kako ima političku pozadinu. Jedina šansa da Kombinat opstane je vraćanje tog rudarsko-metalurško-energetskog sektora. Svaka članica tog sektora bilo da je to Elektroprivreda, "Boksiti", Kombinat, Rudnik uglja Pljevlja, sam nema nikakve šanse, s obzirom da su to sve berzanske cijene i aluminijuma, i glinice, i električne energije, i nafte, i naftinih derivata. Samo jedan kompleksan sistem kakav je rudarsko-metalurško kompleks koji Crna Gora ima može da odoli svim tim dnevnim

promjenama, ne samo energenata i u repromaterijala nego na kraju krajeva i valute. Vidite kako je lako danas manipulirati sa valutom. Dolar je bio juče ovoliko, mi smo sad dužni ovoliko i niko se ne usuđuje da nešto predvidi šta će se dešavati u nekoj bliskoj budućnosti, pogotovo što svi postajemo svaki dan svjesni, sad svi znamo šta je Briks, znamo šta je ...(Prekid)... svi znamo da su na pomolu neke nove podjele u ekonomiji odnosno u monetarnoj sferi. Znači ova rasprava koju danas imamo ima političku pozadinu, mi smo ovdje svi političari u Parlamentu i naravno treba da je vodimo i da iskoristimo priliku da narodu koliko je to moguće pojasnimo o čemu se ovdje radi. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Vukoviću. Sledeći diskutant je kolega Knežević, a neka se pripremi kolega Kaluđerović. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Poštovana Skupštino, gospodo iz Ministarstva, uvaženi građani Crne Gore,

Počecu tamo gdje je nastavio kolega Vuković, poslanik Demokratske partije socijalista, koji je ovdje locirao Socijal-demokratsku partiju, to jest dio Socijal-demokratske partije da izigrava opoziciju vlasti, da manipuliše sa socio-ekonomskim problemima i na taj način ucjenjuje većeg koalicionog partnera. Zatražicu mišljenje gospodina Kavarića, da li se slaže sa stavom kolege Vukovića, a i sa stavom predsjednika Skupštine Crne Gore Ranka Krivokapića i još koji mjesec predsjednika Socijal-demokratske partije da se radi o najvećoj pohari u istoriji Crne Gore za koju niko neće snositi odgovornost. Ovo su veoma teške optužbe koje dolaze od strane

predsjednika Skupštine, jer kad se govori o poharama tu se onda uključuje gospodine Kavariću i pohod Omer-paše Latasa na Crnu Goru prvi put, pa drugi put, pa italijanska okupacija, Balkanski ratovi, vezir Čuprić i onda se nazad vraćamo u Balšice, Crnojeviće, Zetu, Duklju, znači najveća pohara u istoriji Crne Gore. To je saopštio predsjednik Skupštine Crne Gore i objasnio nam je da postoji jedan hemijski proces, kako pare lete u vazduh. Bila ona opera "Cigani lete u nebo", ali u Crnoj Gori postoji opera KAP i pare lete u vazduh i to je saopštio gospodin Krivokapić. E, ja sad od vas očekujem, gospodine Kavariću, s obzirom da je to stiglo iz redova partije čiji ste vi ministar da nam jasno saopštite da li se slažete sa konstatacijom gospodina Vukovića i sa konstatacijom Socijal-demokratske partije čije poslanike ovdje danas nijesmo čuli, vezano za današnju tačku dnevnog reda i njihov jasan odnos. Ali, ono što je rekao moj uvaženi kolega Medojević, mislim ključno, ovdje je na testu institucionalni odnos Vlade Crne Gore prema zaključcima Skupštine. Ja sad od vas očekujem odgovor gospodine Kavariću, jasno, glasno pred građanima Crne Gore i pred ovim radnicima za koje je rekao gospodin Vuković, da ćemo ih mi uključiti u naše proteste i da mi Boga molimo da im se ne riješe nikakva prva, jer onda oni postaju naši politički službenici i agenti i onda ćemo svi zajedno na proteste. Da li ćete ispoštovati zaključke Skupštine, odnosno zaključke Odbora za ekonomiju od 9.aprila, znači dva zaključka? Molim vas da bez ikakvih dilema, nedoumica ovdje razriješimo pred crnogorskom javnošću da li ćete ispoštovati.

Zašto vas ja to pitam? Zato što je premijer Vlade Milo Đukanović u jednom od premijerskih seansi koje je imao saopštio pred crnogorskom javnošću da mu ne pada na pamet da ispoštuje zaključke koje donosi Skupština Crne Gore, koje donose

trenutne ili većine u ovoj Skupštini i ako nam je stalo do toga da sami realizujemo zaključke i preuzmemo obaveze prema 420 zaposlenih u KAP-u koje iznose oko nekih pet miliona eura. E, to je gospodine Kavariću izrugiranje prema ovom Parlamentu, izrugivanje prema poslanicima i onda gospodine Vukoviću nemojte da se čudite što Demokratski front kao najjači opozicioni subjekt zadržava pravo kad vidi da su devastirane sve institucije sistema da na ulici potraži pravdu i da se na ulici izbori za fer demokratske izbore i da omogući demokratizaciju crnogorskog društva, jer ako premijeru Đukanoviću nije važno ovo što mi ovdje izglasamo, onda ni nama nije važno što izglasa Vlada, kakve zakone donosi Vlada i na koji način ih implementira i mi ćemo naći način da se tome suprotstavimo. I gle čuda, gospodine Kavariću, odjednom je Kombinat aluminijuma profitabilan. To ste vi saopštili na odboru, analizirajući sve ove zaključke, raste cijena aluminijuma, kupoprodajni ugovor se ispunjava i ako vlasnik KAP-a još nije isplatio kompletan iznos nego obrće profit. Na taj način sam gospodine Kavariću i ja mogao da postanem vlasnik KAP-a, da obrćem tuđe pare i da završavam svoj posao. Je li vam palo na pamet da možda napravite nekakav dogovor, naravno vi ćete reći to je protiv zakona, da napravite nekakav dogovor da iz tog profita koji obrće trenutni vlasnik KAP-a izmirite obaveze prema 420 zaposlenih radnika. I šta se ovdje dešava? Znači, postoje drugi radnici u Crnoj Gori. Tako je. Postoje drugi radnici, ali kada treba za radnike Agencije za nacionalnu bezbjednost za čuvenu političku policiju, po skraćenom postupku se donose zakoni o penzionisanju i njihova prava se namiruju. I ostaje gospodine Kavariću, velika dilema ekološki aspekt.

Da li trenutni vlasnik izmiruje obaveze prema zaštiti životne sredine isto kao prethodni? Ukoliko to radi nama ostaje kada dođemo na vlast da od Kombinata

aluminijuma napravimo zatvor i da sve one koji su učestvovali u ovoj najvećoj pohari u istoriji Crne Gore smjestimo u crveni mulj da im tamo budu ćelije zbog ekološkog genocida koji su napravili prema građanima Zete i građanima Podgorice. Zahvaljujem, održao sam riječ 20 sekundi.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Dakle, da se dogovorimo. Nijesam prepoznao ništa, da kažem, za repliku, imate pravo na komentar, ali imate moju molbu da se uzdržimo od komentara u narednim javljanjima, ali evo da ne prekidamo vaše pravo, predlažem da uzmete komentar i kolega Knežević ima mogućnost da vam odgovori.

Izvolite, kolega Vukoviću.

FILIP VUKOVIĆ:

Mislim da imam pravo, gospodine potpredsjedniče. Evo imam i podršku opozicije.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kazao sam da imate pravo, ali sam zamolio da se uzdržavamo, ali daći vam pravo.

FILIP VUKOVIĆ:

Kao što sam ja bio inspiracija kolegi Kneževiću i on je mene inspirisao za ova dva minuta. Pomenuli ste Front, jedino što u Frontu mogu da primijetim je da je sve uži i uži i vjerovatno je potrebno još malo da se sužite da bi onda bili efikasniji. Socijaldemokratska partija, jedan dio članova te partije je izjavio, mi želimo da budemo opozicija u vlasti. To je nešto novo što vjerovatno ne postoji, da jedan dio, rekao sam vrlo precizan sam bio. Ovaj drugi dio vjerovatno ne misli tako, jer bi onda rekli da smo svi za to. Vjerovatno vi to najviše osjećate šta znači biti manjina ili većina kad pokušate da napravite te neke revolucionarne promjene i vama je to jasno ko je većinski ko nije. Ovdje je Vlada ispunila sve skupštinske zaključke koje je objektivno mogla da ispuni. Nešto što ne može da ispuni nije ispunila, neće ispuniti i ne treba da ispuni.

Podsjetiću vas da je ideja da se uđe u stečaj brzo uđemo, brzo izađemo, što je nemoguće ući, takođe iz tog dijela Socijaldemokratske partije umjesto da završimo sa investitorom, sa dogovorom koji je Vlada bila pripremila. Na žalost, našli smo se u situaciji zašto se ne isplati ugovorena suma kad se završi sudski spor, niko od vas da je kupio akcije, odnosno KAP u stečaju ne bi uplatio pare dok se ne završi spor na sudovima na.... Prema tome ovdje se puno stvari izvlači iz konteksta i onako vješto plasira narodu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem, kolega Vukoviću.

Za trenutak smo se malo udaljili od KAP-a, ali nadajući se da se vraćamo na temu koja je na našem dnevnom redu.

Izvolite, kolega Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Da, to je to pitanje od kojeg je pobjegao uvaženi kolega Vuković, ali je poslao veoma značajnu poruku crnogorskoj javnosti i delegatima na Kongresu

Socijaldemokratske partije da Demokratska partija socijalista zvanično podržava Ivana Brajovića za predsjednika Socijaldemokratske partije. To je važno i neka je vama sa srećom i mislim da je važno da građani Crne Gore to znaju. Vi ste otpisali Ranka Krivokapića i gospodin Krivokapić polako plovi rijekom Stiksa, to je ona rijeka zaborava.

Što se tiče vaše brige vezano za Front, gospodine Vukoviću, moram vas razalostiti, Front nije uži i uži, Front je sve duži, duži i širi. Za razliku od vas, kod nas se dešavaju demokratski procesi, a kod vas kad dođe do sukoba kao što je došlo dešavaju se krivični procesi. Vi se ne možete razdvojiti bez tužilaca, specijalnih tužilaca, pa onda izlaze na vidjelo i nevidjelo mehanizmi, razne jahte, razni tajni računi, razni javni računi, pa onda imamo već najavu jednog potpredsjednika DPS-a i potpredsjednika Vlade, svi odustaju od kandidature. U Budvi niko nije spreman da bude gradonačelnik Budve, zato što zna da će da završi u Spužu, onda ne postaje gradonačelnik Budve nego postaje gradonačelnik Spuža. U tome je suština i razlika, gospodine Vukoviću, između Vas i nas. Vi kad se sukobljavate to se ne može završiti bez zatvora, bez kriminalnih obračuna, bez eksplozija, bez neriješenih ubistava. Jednoga dana kad puknete, a kao što vidimo najave već od čelnih ljudi gospodina Vujanovića i gospodina Marovića i gospodina Lukšića da pucate po svim šavovima to više niko neće ni sastaviti. Pa vidite do čega ste doveli takozvanog predsjednika države Filipa Vujanovića, bez konzilijuma ne smije da odluči da li će da uđe u lift, a kamo li da ode za Moskvu. Čovjek je prije devet mjeseci ... da bude na vojnoj paradi i pristao je, a onda se sjetio u aprilu da će 09.maj da bude i u Crnoj Gori. On je mislio da će biti 08. maj pa će u Crnoj Gori da bude 10.maj, a on će 09. maja da bude u Moskvi. Etošta ste napravili od čovjeka, od onakvog čovjeka.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Vukoviću, zbilja ne bih ovdje da sada potenciramo fizičke veličine, šta je uže, šta je duže, dovoljno je. Ja bih sve nas zajedno uputio da pogledamo, slika govori više od hiljadu riječi. Prema tome, uvijek sam jedan od onih koji kad ima određenu

dilemu okrenem se i pogledam sliku. Prema tome, neka to bude zajednički zaključak iz ove rasprave. Jednako sam se obratio i kolegi Vukoviću i kao i Vama.

Kolega Kaluđerović je sledeći.

Procedura.Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Gospodine Simoviću, smatram da ste kao predsedavajući zloupotrijebili Poslovnik komentarišući repliku, odnosno polemiku koju smo imali kolega Vuković i ja i na jedan vrlo vješt način ste, do duše u aluzijama, polemicali sa stavovima koje sam ovdje iznio na račun DPS-a i na račun činjenice koju smo upravo sada čuli da Demokratska partija socijalista podržava Ivana Brajovića. Imate pravo po Poslovniku da polemishete sa mnom na osnovu diskusije koju sam imao. Molim vas da to iskoristite i da na ovakav način ne presjedavate Skupštinom, zloupotrebljavajući položaj predsedavajućeg. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Moja bi obaveza bila da odgovorim na proceduralnu reakciju kao predsedavajućem, da se prosto pojasnimo. Uopšte nijesam asociirao na priču o gospodinu Brajoviću, na naše koalicione partnere.Moja asocijacija je išla na dilemu koju ste imali gospodin Vuković i Vi u odnosu na pitanje šta je šire danas u odnosu na ono što je bilo do juče. Samo sam pokušao da vam pomognem da odgovor prepoznate u slici, svi mi zajedno. Dakle, to je moja ideja bila. Prema tome, ne bih dalje na tu temu nego bih dalje pozvao da slika govori mnogo više od riječi. Hvala vam.

Kolega Kaluđerović je sledeći diskutant, neka se pripremi kolega Gegaj.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala Vam gospodine potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine ministre Kavariću sa saradnikom,

Da podsjetim, u julu će punih deset godina od kada je privatizovan Kombinat aluminijuma Podgorica i to je jedan od ubjedljivo najlošijih, najštetnijih poslova po ekonomiju, po privredne potencijale Crne Gore i ponoviću i sada i ako sam to već učinio u nekoliko navrata, da sve što je Vlada u vezi sa privatizacijom Kombinata aluminijuma za ovih deset godina činila može imati karakter svojevrzne izdaje ekonomskih interesa Crne Gore. Da podsjetim, to je bio motiv da opozicija neposredno uoči zaključivanja Ugovora o kupoprodaji KAP-a u julu mjesecu 2005.godine, predvođena tada SNP-om, podnese predlog Rezolucije o zaštiti državnih interesa od štetne privatizacije Kombinata aluminijuma, ali tada voljom DPS-a i zajedno sa njim SDP-a to nije dozvoljeno ni da se uvrsti u dnevni red sjednice Skupštine. Primjećujem i ja da kolega iz SDP-a danas nema ni u skupštinskoj sali, niti su do ovog trenutka učestvovali u raspravi u vezi sa zaključcima o Kombinatoru aluminijuma iako je predsjednik njihove stranke i naš predsjednik Parlamenta, aktuelni javno saopštio povodom pitanja o problematici Kombinata aluminijuma ili se radi o neznanju ili korupciji i pomenuo cifru o šteti koja je nanesena Crnoj Gori, koja se mjeri sa 800 miliona evra.

Pripadam onim poslanicima, političarima, građanima Crne Gore koji snažno vjeruju da jedan od ključnih motiva Mila Đukanovića, da se 2009.godine vrati poslije dvogodišnje pauze da ponovo bude premijer Vlade Crne Gore, da Ugovor o kupoprodaji Kombinata aluminijuma zamijeni Ugovorom o poravnanju koji je zaključen u novembru 2009. godine, a stupio na pravnu snagu 2010.godine .

Ja sam dobro pogledao Izvještaj Državne revizorske komisije koja je radila 2011. godine pitanje državnih garancija koje su pale na teret budžeta Crne Gore i posebno se bavila problematikom KAP-a. U tom Izvještaju svako ko je zainteresovan može naći podatke da je Vlada Crne Gore povodom Ugovora o poravnanju u Kombinatoru aluminijuma angažovala 307 miliona evra državnog novca. Jedan od načina bilo da je

izdavanje državnih garancija 132 miliona, bilo da je za subvencije za električnu energiju za period 2009-2012. godina, 60 miliona, više desetina miliona socijalnog programa itd.

Nije slučajno što je Skupština Crne Gore iako je i to svojevrsni poraz nažalost našeg Parlamenta, da smo u četiri navrata usvajali zaključke. Da podsjetim na datume, dakle, 29. februara i 08. juna 2012. godine, 30. aprila i 27. decembra 2013. godine i da podsjetim na jedan detalj. Nakon što smo u ovom domu prvi put usvojili zaključke, dakle, 29. februara 2012. godine, nedjelju dana kasnije je na televiziji Crne Gore u emisiji Ucentar gostovao gospodin Milo Đukanović i tada je izgovorio i slijedeću rečenicu, citiram je, naučio sam je napamet priznajem: "Bio sam u prilici da vidim kako Rusi računaju svoja ulaganja u Kombinat aluminijuma i imam razumijevanja što oni tvrde da su u Kombinat aluminijuma uložili 200 miliona evra".

Dakle, ne bi bilo to posebno sporno da nemamo saznanja neposredna iz Kombinata aluminijuma da se apsolutno tako nešto nije desilo u Kombinat aluminijuma. Nažalost, bez obzira što su postojale obaveze ugovornog partnera nego je i još drastičnije u odnosu na ovakvu izjavu premijera, što je Vlada premijera Lukšića, samo nekoliko mjeseci ranije izašla u javnost sa podatkom da je CEAC, odnosno inostrani partner u Kombinat aluminijuma uložio samo 30 miliona evra.

Pazite, Đukanović kaže, 200 miliona evra, premijer Lukšić kaže samo 30 miliona evra. Ja nemam nikakve dileme da sva problematika koja nažalost prati sve ovo što se dešava u Kombinat aluminijuma ima pozadinu i temelje u korupciji na najvišem nivou. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Kaluđeroviću.

Zamolio bih kolegu Gegaja da uzme riječ, a sledeći diskutant je kolega Milutin Đukanović.

Izvolite.

NIKOLA GEGAJ:

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Poštovani ministre Kavariću, poštovani Kujoviću, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Ovo je mislim četvrti ili peti put da raspravljamo o poslovanju KAP-a. Danas na dnevnom redu imamo skupštinske zaključke od 30. aprila 2013. godine. U susret onome što nas očekuje, životna zajedničkom evropskom tržištu smatram da je veoma važno da sačuvamo naše industrijske šanse i da se na tom temelju razvijamo, prerađivačke kapacitete koji će obezbijediti i povećanje društvenog proizvoda i smanjenje spoljno-trgovniskog deficita. Moram naglasiti da pošto je dosta toga i rečeno danas, da je privatizacija Kombinata aluminijuma u cjelosti urađena u skladu sa Strategijom o privatizaciji u kojoj je dugo vođena rasprava i sve je urađeno u skladu sa crnogorskim zakonima. Sve odluke koje je Vlada donijela u vezi Kombinata aluminijuma su verifikovane, svaki od ugovora je verifikovan u Parlamentu, ključni ugovori provjereni sa državnim tužiocem i objavljeni na sajtu Vlade.

Dakle, sve odluke Vlada je donijela u skladu sa najboljim ekonomskim i socijalnim interesima Crne Gore. Njen plan je bio i ostao da se očuva industrija aluminijuma u Crnoj Gori, da novi investitor održi proizvodnju, obezbijedi investicije, pokrene fabriku prerade itd.i tome slično. Nakon donošenja skupštinskih zaključaka Vlada Crne Gore je činila sve na preuzimanju akcija koje CEAC posjeduje u KAP- u. Vlada je bila ubijeđena i uvjerena, a to je kasnije i potvrđeno kroz sprovođenje stečajnog postupka, da uz model koji je Vlada usvojila i predložila Skupštini, Kombinat aluminijuma bi bio restrukturiran da bi dobili zainteresovanog strateškog partnera, ne bi imali arbitražne postupke koji su u toku. Sve mi se čini da zaključci koji su umjesto njih usvojeni nijesu ponudili konkretan prijedlog za rješavanje ovog problema. Jedno je sigurno da uvođenje stečaja u KAP je bio jedini način da se odgovori na zaključke Parlamenta i ponašanje ruskog menadžmenta. Po meni je veoma dobro što je u stečaju očuvana proizvodnja aluminijuma, već imamo najave značajnog investicionog programa

koji je već počeo da se realizuje. Dakle, postoje razlozi za zadovoljstvo i nadamo se da će proces Privredni sud privesti kraju i da ćemo imati Kombinat aluminijuma kakav mi očekujemo i da će i dalje biti on i jeste stub ekonomije Crne Gore. Ohrabruje činjenica da KAP više se ne nalazi, ono što smo čuli od strane ministra Kavarića i ono što mi svi znamo, na grbači države i da fabrika kojom upravlja "Uniprom" na bazi Ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji plaća sve račune, zapošljava 560 radnika itd.

Vlada je ispunila, dakle ono što smo takođe čuli, sve zaključke u mjeri u kojoj je bilo moguće. Pošto već mi ističe vrijeme skratću ovu diskusiju, moram naglasiti još da KAP sada plaća struju po tržišnim cijenama bez ikakvih subvencija Vlade i nadamo se da će tako biti i u budućnosti. Elektroprivreda nagrađuje potrošače koji redovno izmiruju račune za struju sa umanjenjem računa za 10% a Vlada subvenciniše, nije to od danas nego od 2007. godine sve potrošače koji su u stanju socijalne potrebe.

Takođe, samo kratko ću komentarisati i Zaključak 7, pošto smo čuli jedan komentar od strane kolege Damjanovića. Problem uticaja na životnu sredinu je smanjen sa gašenjem pogona Glinice i ostaje samo problem sa sanacijom bazena crvenog mulja. Informisan sam od strane predsjednika, odnosno stečajnog upravnika Veselina Perišića da je već firma iz Tivta "Politropus Alternative" Tivat je kupio dio imovine KAP-a i to bazene crvenog mulja A i B. Kupac planira sanaciju bazena crvenog mulja i tu kupac planira da investira oko 50 miliona eura. I na kraju smatram da bi bilo dobro da novi investitor izgradi novi izvor električne energije i time bi rasteretio elektro-energetski sistem u Crnoj Gori. Izgradnjom drugog bloka Termoelektrane ostvario bi se strateški cilj u energetici, obezbjeđenje elektro-energetske nezavisnosti države, eliminacija aktuelnog deficita električne energije, poboljšanje sigurnosti u snabdijevanju potrošača, kao i poboljšanje stabilnosti i održivosti elektro-energetskog sistema Crne Gore. I na kraju da kažem, jer sam ... i dalje Kombinat aluminijuma biti i jeste motor i stub ekonomije Crne Gore. Toliko i hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Gegaju.

Sledeći diskutant je kolega Đukanović, neka se pripremi kolega Perić.

Izvolite kolega Đukanoviću.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine Simoviću, gospodine Kavariću, dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Evo, već više od dvije godine, a može se reći i gotovo više od deceniju raspravlja se o Kombinat aluminijuma Podgorica i zaista zvuči nevjerovatno, kad neko pokušava da brani ono što je neodbranljivo, da nam saopštava, da nas očekuje svijetla budućnost što se tiče Kombinata aluminijuma Podgorica.

Ko je do sada branio Vladi kontinuiteta, znači od 1990. da promoviše i da obezbijedi da Kombinat aluminijuma Podgorica bude jedan od nosioca privrednog razvoja Crne Gore. Niko nije branio. Ministar ekonomije nam izgleda kao da je pao s nebesa. Kao da nije imao veze sa ovim što se dešavalo do sada. Šta se dešavalo do sada? Privatizacija Kombinata aluminijuma je izvršena 2005. godine, privatizaciju je izvršila EN plus grupa, jedan od djelova kompanije Rusal. Tada ste saopštavali da to treba da služi na čast i ponos Crnoj Gori, jer evo najveći proizvođač aluminijuma u svijetu investira u Crnu Goru. Već 2007. godine taj isti Rusal, odnosno EN plus grupa pokreće arbitražni postupak protiv Crne Gore u iznosu od 300 miliona evra. Vlada 2009. godine uzvraća kontratužbom. Šta se dešava? To što su krivi i Rusal i Vlada, jer kako predsjednik Parlamenta kaže tu se radilo o korupciji i neznanju, potpisuje se ugovor o poravnanju koji predstavlja omču o vratu budžetu Crne Gore, odnosno građana. Zaista treba biti više nego drzak i pristati da država da 120 miliona evra garancija En plus grupi. Ko je to mogao vjerovati u Vladi Crne Gore a da nije korumpiran da će En plus grupa moći da vrati 120 miliona? Niko. Jedino onaj ko je primio novac i koji je bio korumpiran, jer svi koji poznaju taj repro lanac su znali da En plus grupa ne može vratiti 120 miliona evra, nego je Vlada, zbog očigledno privatnih dogovora, morala da plati određeni reket En plus grupi.

Šta se danas dešava? 2013. godine je uveden stečaj u Kombinat aluminijuma a 2014. uveden stečaj u Rudnicima boksita. U dvije kompanije koje bi, ljudi sa osam razreda osnovne škole sigurno znali da upravljaju i da donesu neki prosperitet Crnoj Gori. Na dan stečaja u Rudnicima boksita i Aluminijskom kombinatu , ne radi vas ministre no radi građana Crne Gore, samo da saopštim sljedeće: Kombinat aluminijuma je bio dužan na dan stečaja po Privrednom sudu 360 miliona evra, a na dan stečaja Rudnici boksita su bili dužni 130 miliona evra. Da Rudnici boksita i Kombinat aluminijuma duguju 490 miliona evra, ko to može da uradi. To mogu samo da urade neprijatelji Crne Gore, a kada je neko iz opozicije izražavao sumnju da se radi o korupciji i kriminalu vi ste ga proglašavali, gospodine Kavariću za neprijatelja Crne Gore. Ko je neprijatelj Crne Gore? Neprijatelj Crne Gore je korumpirana Vlada Crne Gore koja je uspjela, da je sreće bilo za repro lanac koji je trebao da donosi profit, da ostvari gubitak od 500 miliona evra. Danas, u Kombinat aluminijuma i Rudnicima boksita jedva radi 1000 radnika, dok prije 20 godina preko 4.000 radnika je radilo u Kombinat aluminijuma i Rudnicima boksita. Znete zbog čega ovo pričam? Ovdje se priča da revizorska institucija nije mogla da izvrši reviziju. Ovo je veliki test za državnog tužioca. Postoje i drugi izvršni organi i organi vlasti koji mogu da izvrše kontrolu poslovanja Kombinata aluminijuma Podgorica. Jer, nenormalno je da se duguje 500 miliona evra komitentima, odnosno povjeriocima a da se saopštava da je u Kombinat aluminijuma sve bilo u redu.

Državni tužioc da obavlja funkciju kao što treba da obavlja vjerovatno bi na osnovu Kombinata aluminijuma i Rudnika bokista napunio spuški zatvor. Nemojte nas ubjedjivati da je dobro radjeno a minus je 500 miliona evra. Sva Crna Gora danas tresce od arbitraže Ceaka prema Međunarodnom sudu . Ako izgubi Crna Gora arbitražu to je direktni bankrot javnih finansija. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Perić ima riječ, a neka se pripremi kolega Sekulić.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Danas, po već četvrti - pet put raspravljamo o temi, a ona se razmatra sa više strana: ekonomske, sociološke, istorijske i tema jeste takva zaista.

Medjutim, ako nakon godinu i po dana od zaključaka KAP-a, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, donosi plenumu zaključak gdje stoji kako pomenuti zaključak, ovaj o kome baš danas raspravljamo, nije realizovan u predviđenom roku kao ni nakon donošenja zaključaka, ovih o kojima raspravljamo, Skupština insistira da Vlada u potpunosti postupi po pomenutom zaključku. To je preteks ove cijele priče. Dodatni preteks cijele ove priče jeste da mi prosto plaćamo veliku cijenu u odsustvu bilo kakve vizije kako treba da izgleda crnogorska ekonomija i o tome danas ispred sebe imamo i ministra ekonomije koji se brani na odredjeni način, da prikaže nešto bolje nego što zaista jeste. Crna Gora je rijetka zemlja gdje je najviše bajki, ne u čitankama nego u Vladi Crne Gore. Omiljeni ciklus bajki Vlade Crne Gore je bajke o strateškom partneru. 2005. godine smo imali bajku, priču da će doći strateški partner, da će poboljšati sve što je u vezi sa KAP-om, da ćemo ostvariti veliki profit. Šta se dogodilo? Dali smo KAP po niskoj cijeni, dok je bila dobra cijena na svjetskom tržištu, dok je strateški partner imao i te kako profita od toga svega, sve je bilo u redu. Čim je on mogao da ima bilo kakav problem apsolutno je svaki trošak preuzeo građanin Crne Gore. To je ono što imamo kao neko ishodište teprice, bajkovite priče sa kojom se susrećemo. Negdje ne mogu a da ne napravim digresiju u sinočnoj emisiji na javnom servisu, potpredsjednik DPS-a je govorio o tome kako, bože moj, samo što nije napravljen aerodrom u Beranama ali bila je neka koaliciona trzavica i danas eto on kada po svijetu sretne predsjednika velike Turske prosto se crveni jer je to maltene sve bilo gotovo. Pa onda imamo priču o nekom drugom aerodrom, bilo je priče o Pljevljima. I tako redom, otvaramo priču po priču koja se nikada ne realizuje. Sada imamo priču o "Kraljičinoj plaži", kao da je ona potonula u more, ako je nije kupio onaj kome je bila namijenjena. Ali, na kraju, da ne bismo sada relativizovali priču o KAP-u, na kraju dana priča o KAP-u se svodi na jednostavno pitanje: koliko je to koštalo? Vi ministre, kao ministar ekonomije, nemate odgovor da nam date. Koliko je ukupno koštala ova avantura sa ovim strateškim partnerom? Pitao vas je kolega Tuponja, vi ste rekli da ćete izlistati, da imate, da je to puno podataka. Na kraju imamo različita tumačenja koliko je

samo kroz sistem državnih garancija, koliko je kroz sistem državne pomoći, koliko je kroz pokrivanje svih troškova Kapa, koliko je pošlo tamo. Predsjednik Skupštine govori o cifri od 800 miliona evra. Je li tačna ta cifra? Nije li tačna ta cifra? To je ono što imamo danas. Kada se gadjamo prosto sa ovolikim ciframa, kada pričamo o auto-putu da je postojao bilo kakav drugačiji pristup u vezi sa KAP-om, tim novcem bi mogao biti izgradjen, ne samo auto put Bar-Boljare, nego izgleda i Jadransko-Jonski auto put. Mogla je cijela crnogorska privreda biti pokrenuta , mogao je cio zdravstveni sistem biti postavljen na zdravim nogama. Bilo je moguće izgraditi svaki vrtić i svaku bolnicu koja nedostaje u Crnoj Gori. Samo od jedne tranše garancija za KAP moglo se otvoriti 10.000 radnih mjesta, a mi danas u toj firmi imamo valjda oko 500 zaposlenih, ni to ne znamo do kraja sigurno i u toj istoj firmi danas onom čovjeku kome se prodaje ta firma dajemo mogućnost da čak otpusti i predsjednika sindikata. To je kraj te bajke o strateškim partnerima koju ste počeli da pričate prije 10 godina, a koje prosto račune danas plaćamo.

Na kraju, zaista želim da završim, prosto nije ozbiljno da svaki problem, da svaku pogrešnu odluku pravdamo isključivo i samom globalnom ekonomskom krizom. Jesmo li mi imali period kada je KAP ekstra zaradjivao, imao ekstra provit. Da li smo mi dodatno oporezivali tada tog vlasnika KAP-a? Nijesmo, ali zato čim se dogodio problem mi smo preuzeli sve njegove rizike. Zašto na kraju da bismo dobili njegovu tužbu evo čuli smo danas da se ta tužba...(Prekid)... 700 miliona evra. Znači to su nestvarno veliki iznosi za Crnu Goru a mi ovdje pričamo o zaključcima u vezi sa KAP-om koji sama Skupština konstatuje da nijesu postojali. To je činjenica o kojoj mi danas ovdje imamo pred nama. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolegi Periću.

Sljedeći diskutant je kolega Sekulić, a neka se pripremi kolega Radulović. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala gospodine potpredsjedniče.

Gospodo iz Vlade, uvažene kolege,

Mislim da je dobro bez obzira što pomalo postaje dosadni i samima sebi i građanima što pričamo o Kombinat aluminijuma po peti ili šesti put iz prostog razloga što smatram da treba ... koje su vezane za ovu najveću našu fabriku potpuno demistifikovati, čini mi se da to i ovdje radimo na najbolji mogući način. U ostalom na to nas obavezuju i Zaključci Skupštine, ali čini mi se da imamo problem sa čitanjem tih zaključaka u odnosu kako ih čita vlast i kako čita opozicija. Bez obzira na to, hajde da krenemo redom. Zaključak ove Skupštine je bio da Kombinat aluminijuma treba da nastavi sa radom i ne samo Kombinat aluminijuma nego čitavi energetski metalurški kompleks. Čini mi se da je na najbolji način taj zaključak Vlada ispoštovala, čini mi se da tu nemamo nikave dileme. Čuli smo podatke, znači, Kombinat aluminijuma radi. Naravno, ako bi smo uporedili podatke o broju zaposlenih mislim da je bilo korektno i prema Kombinat aluminijuma i prema građanima Crne Gore da uporedimo i ono što je postignuti nivo proizvodnje, da vidimo da li smo od tada sa četiri hiljade zaposlenih proizvodili manje aluminijuma u odnosu na ono što se danas proizvodi u Kombinat aluminijuma sa 400 zaposlenih. To je druga priča, to je priča o tranziciji. Čini mi se da kada govorimo o Kombinat aluminijuma teško da ćemo moći da ispričamo pravu priču i da stvorimo pravu sliku ako ne govorimo i o toj priči o tranziciji. Uostalom uvažene kolege, da vas pitam sad otvoreno, da li ima ikoga od vas ko bi danas, da danas gradimo Kombinat aluminijuma gradio Kombinat aluminijuma na obali Morače, u Zetskoj ravnici ili bi to možda uradio tamo gdje su boksiti, gdje imamo bliži izvor energije i tako dalje?

No to su neka druga, čini mi se, stručnija pitanja za koja nisam dovoljno kompetentan. Znači, jedan od zaključaka ove skupštine je bio da se akcije preuzmu od CEAC-a i da Kombinat aluminijuma se nađe u vlasništvu države. To je Vlada uspješno obavila. Žao mi je što neke kolege danas govore o tome da su te akcije bile i da su bezvrijedne. Mislim da je Kombinat aluminijuma jedna od najvrednijih fabrika koje danas država ima. U svakom slučaju čini mi se da ovdje zaboravljamo još jedan detalj, a to je da nakon ulaska u stečaj što je bio jedan od modela kako da spasimo KAP, da nakon toga važi Zakon o stečaju, to je zakon koji je donijela ova Skupština. Čini mi se da tu imamo problem sa shvatanjem sopstvene odgovornosti kada donosimo zaključke i sa

druge strane sa tumačenjem onoga što je uradila Vlada. Mislim da bi trebali da budemo korektni prema Vladi Crne Gore i prema onome što je urađeno u KAP-u iz prostog razloga, kažem još jedan put, zašto što su sve stvari urađene u skladu sa Zakonom o stečaju.

Takođe, jedan od zaključaka je bio da Kombinat aluminijuma počne da plaća cijenu struje kao što je cijena na tržištu i taj zaključak je, kao što vidimo, po onome što je prezentovano od strane Ministarstva ekonomije, apsolutno ispoštovan. Rekao bih, ako su svi ovi zaključci ispoštovani od strane Vlade Crne Gore i ako danas imamo situaciju kakvu imamo, šta je problem? Da li možda naše kolega iz opozicije žale što Kombinat aluminijuma i dalje radi? Da li žale zato što je rentabilan, zato što postoji ekonomsko opravdanje za njegov opstanak? Da li je to problem? Da li je sad problem nama što je cijena aluminijuma veća na berzi? Da li bi možda željeli da Kombinat aluminijuma propadne potpuno? Čini mi se da tu negdje imamo problem da sve to razumijemo i naravno ono što je posao Državne revizorske institucije ne može da se miješa ni Vlada, niti to može Parlament Crne Gore. Znači, dobili smo dio izvještaj, dobićemo kompletan izvještaj i čini mi se da tu nema ničeg spornog.

Kažem još jedan put, ako ove stvari razgrnemo na pravi način i otvoreno razgovaramo o njima, a danas je ta prilika, rekao bih da nema ničega spornog niti u zaključcima koje donosi Skupština Crne Gore, niti u onome što je poštovanje zaključaka od strane Vlade Crne Gore. Kažem još jedan put, dobro je zbog građana Crne Gore da danas raspravljamo o ovome zato što čini mi se da se u javnosti, a ne rijetko u ovom Parlamentu čuju paušalne ocjene koje, rekao bih, ne drže vodu sa jedne strane i sa druge strane zaista ne doprinose da Kombinat aluminijuma bude negdje u prvom redu razvoja Crne Gore. Uostalom složiću se veoma lako sa tezom kolege Filipa Vukovića koji to stalno potencira da jači ekonomski napredak možemo da imamo samo ako imamo realnu ekonomiju, a Kombinat aluminijuma je jedna od garancija za to. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Sekuliću.

Uprkos mojoj molbi razumio sam prećutnom odobravanju da se uzdržimo komentara. Kolega Radunović se ipak javio za komentar.

Izvolite, kolega Radunoviću.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Žalim predsjedavajući, nisam mogao da uvažim Vašu molbu, jer mi je motiv bio jak. Naime, svaka politička partija pa i Demokratska partija socijalista ima pravo naravno da se legitimno bori za to da proda istinu, da sve što rade da je dobro. 25 godina ovaj kombinat propada, a vi ste uvijek povukli dobar potez i na kraju smo došli do toga da je sve propalo. Znači, operacija uspojela, pacijent umro. To mi je dobacio malo prije Milutin Đukanović ali nemam načina da to bolje kažem.

Pitate se da li bi danas neko gradio na obali Morače kombinat? Prvo, slažem se sa vama, vjerovatno nije bilo srećno izabrano mjesto. Pretpostavljam da nijeste radili sve da ga upropastite da bi ga iselili, kad smo ga već takvog naslijedili. Ne, danas ga ne bi gradio, gospodine Sekuliću, posebno iz razloga što je privreda takva i ima toliko novca ova država da teško može i buregdžinicu da izgradi, a kamoli Kombinat aluminijuma. To je bajka da uopšte razmišljamo da ova država može bilo šta da radi. Dokaz je što gradimo autoput po katastrofalnim finansijskim uslovima, gradi ga kineska kompanija, gradi ga po kreditu koji je potpuno nepovoljan, samo da bi neko liječio komplekse što je jednom prije nekoliko godina išao sa makazama u prazno da presijeca vrpču. Ni zbog čega drugog osim zbog toga.

Što se tiče još jedne vrlo bitne stvari da je bilo poznato kakvi će uslovi otplate kombinata da budu gospodine Sekuliću možda bi se javio još po neki potencijalni kupac za imovinu kombinata. Vi ste dali prijatelju gospodina Đukovića kombinat...(Prekid)...profitom, sad pričate kako on radi kako treba, radi kako treba jer čovjek se trudi da profitom od neplaćenog kombinata plaća kombinat građanima Crne Gore. Naime, dobio je čovjek praktično za nekoliko miliona evra Kombinat aluminijuma Crne Gore. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se, kolega Radunoviću.

Kolega Sekuliću, da li želite odgovor?

Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala gospodine potpredsjedniče.

Poštovani gospodine Radunoviću, dozvolite prije svega da vam čestitam na funkciji šefa poslaničkog kluba. Izvinjavam se, računao sam da sjedite na mjesto bivšeg šefa poslaničkog kluba, u svakom slučaju ja sam vam zahvalan iz prostog razloga što ste potvrdili svaku tezu koju sam iznio tokom svog izlaganja. Dozvolite, šta sam rekao? Rekao sam da Kombinat aluminijuma po zaključcima Skupštine dobro radi, plaća tržišnu struju, vi ste to potvrdili. Sad vama kao da je žao zato što Kombinat aluminijuma ostvaruje profit. Čini mi se da je i ta vaša teza negdje bila u optičaju. Takođe, nijeste u pravu što se tiče onoga što je urađeno i onoga što je izgrađeno u Crnoj Gori u poslednjih 25 godina. Dostaviću vam spisak jer je veoma puno toga. Hoćemo da govorimo o tunelu Sozina, hoćemo da govorimo o infrastrukturnim objektima, govorimo o tome. Sami kažete da nemamo snage da ništa izgradimo, a sa druge strane polemishete sa time zašto gradimo autoput.

Gospodine Radunoviću, dozvolićete da uloga države, a taj problem o kojem govorimo kada je u pitanju tranzicija. Mi smo se složili svi ovdje prije 25 godina da idemo u drugačiji sistem, znači, završili smo sa socijalizmom i imamo višepartijski sistem, imamo tržišnu ekonomiju i nije uloga države da gradi fabrike, to nije uloga države, to moramo da naučimo jedanput za svagda. Uloga države je da napravi infrastrukturu kako bi fabrike mogle da rade. Čini mi se da je izgradnja autoputa upravo to o čemu govorimo, a da ne govorimo o drugim infrastrukturnim objektima koje smo

izgradili za poslednjih 25 godina. Tu imate problem da razumijemo vaš odnos prema ekonomiji sa jedne strane i vaš odnos prema opštem dobru Crne Gore sa druge strane. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Sekuliću.

Zamolio bih kolegu Radulovića.

Komentar, uprkos dogovoru, izvolite.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče.

Mislim da neke tvrdnje koje su ovdje izrečene ne mogu proći bez komentara. Kada sam vidio ovo izlaganje izvuku se dva zaključka. Prvi zaključak je da su za privatizaciju Kombinata aluminijuma krivi radnici, tj. četiri hiljade neradnika, kako je rekao prevedeno gospodin Sekulić, jer tih četiri hiljade neradnika je stvaralo probleme, a sad ovih 400 radnika pravi rezultat. To je jedan zaključak koji se ... Druga stvar, zaključak gospodina Sekulića koji se neprestano obraćao opoziciji je da je opozicija drugi krivac. Kada bih bio u DPS-u i kada bih govorio ovu temu skupio bih hrabrosti pa bih gledao u kameru i objašnjavao građanima šta je problem i radnicima šta je problem. Ne treba nama da se objašnjava ovdje nego građanima. To je ono što treba. Ovakva opravdanja će biti za svaku buduću privatizaciju i ovu prošlu koja je potpuno promašena i koja je u crno zavila crnogorsku privredu. Znači, svjedoci smo da se nešto što je ojadilo crnogorsku privredu pokušava prebaciti na građane, na radnike, tj. neradnike i tako dalje.

Te tvrdnje logički ne stoje, odgovornost za ovo je Vlade Crne Gore i javio sam se za ovo i kao mi ovo nije bliska tema, ali ne želim da se ovakav princip objašnjavanja

ovakvih privatizacija sprovodi i dalje u Crnoj Gori da se na taj način objašnjavaju u Skupštini Crne Gore. Zato molim vas gospodo iz DPS-a skupite hrabrosti, nemojte se obraćati opoziciji nego direktno u kameru i objasnite građanima Crne Gore, oni traže objašnjenje, nama je sve jasno.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Sekuliću, pretpostavljam da imate potrebu da date odgovor. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi kolega Gojkoviću, ne polemišem sa građanima Crne Gore nego sa Vama i Vas gledam u oči. Ovo je poslednji put da Vi meni stavljate u usta nešto što nijesam rekao. Nijesam govorio o četiri hiljade neradnika, nego sam rekao o tehnologiji proizvodnje. To bi ste makar trebali da znate. Opet sam govorio i o tome da Kombinat aluminijuma ima svoju perspektivu sa 400 zaposlenih i sa proizvodnjom koja je sada mnogo veća nego prije 30 godina. Znači, govorili smo o tehnologiji proizvodnje. Javite se, nikakav problem nemam sa tim da polemišem i sa Vama. Nije Predrag Sekulić govorio o neradnicima, vrlo veliko poštovanje imam, zato što potičem iz radničke porodice, prema onima koji su u socijalizmu gradili taj Kombinat aluminijuma. Govorimo o tehnološkom procesu. Vaš je problem što vi ne pratite ono što mi govorimo, što vaše zaključke koje ste vi predložili i vi ih usvojili sa nama, što ih ne čitate na pravi način.

Osnovna je teza, da li KAP radi. Da. To je bio zaključak Skupštine. Da li plaća struju? Da. To je bio zaključak Skupštine. Da li plaća poreze? Da. To je bio zaključak Skupštine. Uvažene kolege, dozvolite da ovih nekoliko poslednjih sekundi završim u polemici da li je plaćeno, nije plaćeno. Uvaženi kolega Medojeviću, dozvolićete da tu govorimo o Zakonu o stečaju. Molim vas, pošto je taj zakon usvojen od Skupštine Crne

Gore kada ste vi bili u klupama, da pročitate taj zakon i ako smatrate da je nešto urađeno na nezakonit i netransparentan način izvolite imate pravo da podnesete krivičnu prijavu i da se kompletna stvar ispita. Problem je u tome što ste vi stavili na dnevni red i sada kad ste vidjeli da niste u pravu i sada kad ste vidjeli pred građanima Crne Gore da nemate pravo za sve ono što tvrdite onda imate mali problem. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Samo da pojasnim, molim vas, hoćete li mi dozvoliti da objasnim? Ja bih vas zamolio da uvažite moju sugestiju, jer ako bih sada Vama dao riječ uveli bi novu praksu da podstičete dobijanje riječi tako što ćete dobacivati iz klupa. Dakle, povod zbog čega je kolega Sekulić pomenuo Vas je bilo uporno, neću reći neki drugi epitet, dobacivanje iz klupe dok je kolega Sekulić pričao.

Proceduralno možete. Da primijetim drugu stvar. Kolega Radulović evo već čeka 15 minuta da uzme riječ, stičem utisak da vi odlažete diskusiju kolege Radulovića. Po malo sam zabrinut zbog toga.

Dobili ste proceduralnu reakciju.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zabrinite se Vi za predsjednika države koji je ustavnu funkciju, nemojte se Vi brinuti za zamjenika predsjednika Pokreta za promjene, zabrinite se Vi za čovjeka koji sramoti državu Crnu Goru, a ne za mene i profesora Radulovića.

Čovjek je rekao i kolega da je po zakonu da raspisete javni oglas, kažete prodaje se auto za pet hiljada eura, pojave se četiri...

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Dobili se proceduralno.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Proceduralno je. Dobili ste četiri konkurenta. Jedan da 10 000 eura, jedan da 6 000 eura, jedan da 7 000 eura, jedan 8 000. Vi izaberete ovoga od deset i krenete da potpišete sa njim ugovor, normalno, a onda on kaže nemojte, sačekajte, hoću da otvorim taksi firmu pa ću ovim autom da vozim za dvije godine ću ti platiti 10 000. To je kršenje elementarnog principa transparentnosti i ravnopravnosti ponuđača. Kolega Sekuliću, u svojoj diskusiji sam rekao moraće se svaki totalitarni režim, kada dođe slobodna vlast podvrći reviziji, lustraciji, suočavanju sa istinom. To neće vršiti ovaj državni tužilac, to će vršiti slobodni tužilac.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Medojeviću zloupotrijebili ste proceduralnu reakciju. Kolega Medojeviću, ali prije toga i važnije od toga, mislim da svi zajedno treba se podsjetimo jedne dobre atmosfere i dobre pakse koju svi zajedno negujemo u ovom Parlamentu, da se ipak sa riječima uvažavanja odnosimo međusobno i prema ljudima koji nijesu ovdje a posebno ako ti ljudi nalaze se na važnim državnim funkcijama, kao što je predsjednik države. Prema tome, podsjetio bih na tu činjenicu.

Predlažem da kolega Radulović uzme riječ.

Izvolite, uz saglasnost kolege Medojevića na diskusiju sa vaših minut vremena. Ne, ne možete.

PREDRAG SEKULIĆ:

Dozvolite, pošto ste Vi uzeli taj primjer koji se tiče prodaje auto. Ako se javi neki raniji vlasnik pa traži svoje pravo preko suda ja imam pravo ako kupujem auto kod vas da kažem, evo vam sada dio novca, a dio ćete dobiti kad taj sudski proces bude završen. Sve je to urađeno u skladu sa Zakonom o stečaju. Imamo jedan problem, ukoliko se desi da Kombinat aluminijuma, čini mi se da jedan dio naših kolega iz opozicije bi to najviše volio, da Kombinat aluminijuma bude ugašen jer nema toga ko će ga ponovo pokrenuti u proizvodnju i to u preveliki troškovi da bi mogli da se igramo sa Kombinatorom aluminijuma u ovom trenutku. Sve je veoma jasno, rađeno je prema Zakonu o stečaju, puna cijena će biti plaćena onoga trenutka kada bude završen ... (Prekid) to je nešto što je nesporno.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Molim vas, biće prilike u nastavku diskusije. Molim vas, nemojte, ne mogu vam dati riječ. Kolega Medojeviću, molim vas, uvažite, imali smo čini mi se korektnu....

Možete proceduralnu reakciju dobiti.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Samo minut da objasnim. Kolega, Vi u tenderu morate staviti mogućnost odloženog plaćanja ili plaćanja na rate. U ovom slučaju nije stavljena ta opcija, svi učesnici na tenderu nisu imali isti obim informacija, samo je Pejović imao informaciju da će mu se dati na odloženo. Tako da je drugi učesnik na tenderu dao ono što je mislio da se prodaje, naknadno su stečajni upravnik, stečajni sudija promijenili pravila tendera. Zna li šta to znači kolega Sekuliću? Tužba je protiv države Crne Gore, arbitražna je protiv države Crne Gore. Kada je uveden stečaj u Kombinatoru aluminijuma obaveze preuzima država Crna Gora i naplaćuje se iz stečajne mase. Kolega, ovdje se radi o ozbiljnim stvarima. Nisam htio da diskutujem, izvinjavam se potpredsjedniče na

ovom upadu, ali čista je zamjena teza bila. Ako treba ovdje da držim jedno malo predavanje o javnim nabavkama, o privatizaciji slobodno tražite, ja ću vam to održati besplatno. Ja sam od ovoga jeo hljeba, od konsaltinga sam jeo hljeba i to dobro, dok se nisam sa vama uhvatio ukoštac.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Cijeloj ovoj priči morao bih ipak, kolega Medojeviću, morao bih se na kraju ipak složiti sa kolegom Medojevićem, sa njegovim epitetom gdje je označio svoju diskusiju kao upad.

Kolega Radulović konačno Vi dobijate riječ koju su vam zaustavljali.

BRANKO RADULOVIĆ:

Nije konačno, nego sam sa uvažavanjem slušao naše kolege i vidio da naša Skupština ima život, dinamiku i živac u odnosu na neke u koje sam bio, gdje su neki i spavali.

Sad ću da pričam kao profesor. Slušajte i vi, građani Crne Gore. Slažem se sa vama i sa kolegom Sekulićem moj brastvenikom, sa prvom rečenicom i sa posljednjom rečenicom.

Prva rečenica je bila sramotno je što svaki put i svake godine po sto puta pričamo o KAP-u. Ali, znate li što je razlog? To što nijeste slušali, građani Crne Gore, profesora Radulovića prije 20 godina, danas bi drugi bio KAP. Posljednja konstatacija gospodina Sekulića opet u srijedu, tačna. Nema života bez realne ekonomije, nema života bez nešto što je konkurentno. Nema života, što se tiče Crne Gore, bez Kombinata konkurentnog sa preradama. Što se tiče prošlosti neću, stomak me boli o njoj, sve sam pričao, sve sam rekao, sve rekao i o ovoj tužbi. Danas je treći dan poslije Uskrsa, još sam blažen i ne želim o prošlosti ko treba u Spuž da ide, ko ne treba. Ako si Vrhovni državni tužilac, e barem V pročitaj ovo, ako si barem V oni koji odgovaraju nek idu. Ako si barem V, napravi jednu, slušaj me dobro kolega, pričamo o tvojoj i mojoj unučadima, ne pričam o sebi. Napravi tim koji će napraviti dobar jedan pregovarački plan, da bude ni manja šteta oko KAP-a što se tiče Rusa. Ljudi, što se tiče sadašnjeg

KAP-a, to su budalaštine i gluposti. Ajde, pošto ste svi ovako, pitam domaćice crnogorske. Kada je u pitanju crveni bazeni prvo. Može li u sito da uspeš vodu, da se zadrži voda ili da prođe voda dolje, e to nije bazen crvenog mulja. Nema ništa dolje ljudi, sve ide u Moraču, podzemne vode sve ide u Zetu.

Kolege, ajde ove koje ne interesuje budućnost Crne Gore udaljite se. Iz ozbiljne kažem ili neka mepušte da pričam.

Gospodo, iduće neđelje idem na Island ... ali ja pišem izvještaj kolegice za razliku od nekih. Zbog dvije stvari, jedna je stvar da vidim što to neće oni u Evropu, što se Evropa trese i što su oni bogatiji mnogo nego što je Evropa. A druga stvar je ljudi tri kombinata aluminijuma. Tamo na tom ostrvu koje je van svijeta, koje ima mnoga iskušenja, koji nema lijepi život kao mi, koje nema sunca, koje nema, vrlo su resursi ograničeni. Imaju tri kombinata aluminijuma koji proizvode kumulativno, zajedno. Znači, proizvode 789 hiljada tona primarnog aluminijuma upoređujući sa ovim bogaljem, vašim i mojim. To je najveća stid za mene, kao profesora Univerziteta. Proizvode po toni 66 po gigavat času. Zna to hiljadu puta vi puta pričam što je gigavat čas. A oni, a mi proizvodimo 50 tona, oni po čovjeku primarni aluminijum 563 tone, mi 50 tona. Jeli vi jasno bre ljudi, da ovaj čovjek pojma nema, bre, da ne može Kombinat ovakav biti konkurentan, da on je ljudi, da je to fatamorgana. Zato ću ja da predložim zaključke. Slušajte me dobro.

Prvi zaključak, Vrhovni državni tužioče postupi po naređenju. Znači po tužbi koju je daoprofesor Radulović prije pet mjeseci ni po babu ni po stričevima, svako ko je kriv neka odgovara. Dva - Vrhovni državni tužioče, napravi tim, stručni tim i pravni tim, koji će da odbrani Crnu Goru, jer će sve što izgubimo i ova vlast i ova stvar biti po grbači svijeta nas.

Treća stvar, kuku nama, što nismo slušali profesora Radulovića evo 20 godina. Jer, da završim, pet sekundi samo.

Četvrta stvar, profesore Raduloviću, spremi stručan tim, evo ti KAP po naređenju i napravi ga da bude konkurentan.

Peta stvar, izvini molim te što te do sad nijesmo slušali i odgovor na sve ovo je hoću.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Raduloviću.

Sljedeća diskusija je kolege Dritana Abazovića, neka se pripremi kolega Čavor.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče, poštovane kolegice i kolege, poštovani ministre, poštovani građani Crne Gore,

Evo poslije profesora, ja kao student, ne iz ove branše ali evo kao student da kažem nešto iz svog ugla vezano za KAP.

Zaista je situacija ministre tragikomična, tragikomična je situacija. Molim vas, samo ako može malo... Situacija je tragikomična iz sljedećeg razloga u nekim diskusijama nekih kolega iz vlasti. Ja zaista ne mogu da vjerujem, da vjerujem bez obzira na neki ajde možda ograničeni demokratski kapacitet, da mi dalje možemo da branimo nešto što se odbraniti ne može.

Prva stvar, ministre. Ko je vlasnik KAP-a? Čovjek nije platio pare, a on jeste vlasnik i ima proizvodnju, ima profit, pa jeli vlasnik Privredni sud, ako čovjek nije isplatio sav iznos. Vi ne znate ko je vlasnik KAP-a, to je prva stvar. Hvalite se da on danas radi, hvalite se da on danas radi, da isplaćuje plate radnicima, električnu energiju, pa ko ga je uveo u stečaj. Ministarstvo finansija ga je uvelo u stečaj, vi ste ga uveli u stečaj, vi ste ga osakatili. To su najskuplje priganice i viski koje ikada su plaćene u svijetu. Vi ne znate koliko je ono stvorilo problema. Ne znate sada da kažete jeli to 300 miliona, 400, 500, 800, vi to ne znate da kažete. Kako možete da dođete u ovaj, ipak ovo je najviši politički dom u Crnoj Gori, kakav god da je. Kako god da se stekne legitimitet, kakvi god da su bili izbori i da ne znate, koliko nas je koštala najveći privatizacioni promašaj u Crnoj Gori. Čovječe, čitamo po novinama Skupština potrošila 116 hiljada eura više za putovanja, ona je u Petnjici ne valja mu dacia, pa se i od toga prave priče, a vi 500 miliona ili 300 miliona ili jednu milijardu ne znate kako se potrošilo i ko je kriv. Šta bre imate da pričate? Ne znam zašto uopšte i dolazite, kakvi zaključci, kakva je ovo priča, ovo je stvarno ponižavanje građana i svakog. Hoće li neko da odgovara? U redu. Imali ste najbolju namjeru da 2005. godine privatizujete KAP, promašili ste. Jeli neko odgovoran čovječe u ovoj zemlji? U redu je. Vlada je odgovorna, promašilo se, možda je bila najbolja namjera. Možda su Rusi tad bili najbolji. Ali se promašilo. Dokle više sa tim kilometarskim lažavinama, te ovo, te ono. Kilometarske lažavine, sad ću vam reći. Kako se odnosite prema meni... vama se obraćam pomoćniče ministra. Nemojte da se obraćate tako, jer ja se ne bojim. Vama se obraćam pomoćniče ministra. Nemojte mi se tako obraćati. Nijesam vama rekao, zato sad ću da kažem. Sad ću da objasnim, samo dozvolite, sačekajte. Sad ću vam reći, ako hoćete da saslušate, saslušajte.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega, zamolio bih kolega....

Kolega, prije svega vas bih zamolio da koristite birane riječi u ovom Parlamentu.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Sad ću odmah da objasnim, gdje sam mislio, ako se neko nađe u tom, ja nijesam kriv...Sad ću da vam objasnim.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ja bih vam toplo sugerisao, prije svega da se izvinite zbog jedne neprimjerene riječi koja nije neuobičajena i koja se ne koristi u ovom domu.

Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Bila je upućena na račun Vlade. Bila je upućena na račun Vlade, možete da pogledate stenogram, ja nijesam rekao ministru to. Ja to nijesam rekao,..

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ja vas molim ...

DRITAN ABAZOVIĆ:

Nijeste mi ni dali misao da završim, apsolutno i to mi nije uopšte teško. Samo neka mi se ne obraćaju na taj način iz klupa, jer neka ne misle da mi je prag tolerancije toliko velik i da se nekoga plašim ovdje.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ja vas molim da date prilog.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Apsolutno, potpredsjedniče, nije nikakav problem.

Pokušaću samo da objasnim, kad sam rekao kilometarske lažavine, na što sam mislio. Ako je neprimjereno, evo konstatovaćemo jeli neprimjereno ili nije neprimjereno.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Evo ja sam već konstatovao da je neprimjereno i očekujemo izvinjenje koje ste vi obećali.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Evo saglasan sam sa vama.

Šta sam htio da kažem?Htio sam da kažem, za privatizacije koje ste ili uradili, ili ste namjeravali da uradite. Od Abu Dabija, sada onog već pominjanog, majke kraljice Saudijske Arabije kralja Abdula, koji je umro u januaru, koji je imao 85 godina 2010.godine, znate na šta mislim. Da je kraljica trebala da stoji iza neke investicije u Valdanosu, da ćete ispuniti zaključke za Solanu, koji nijeste ispunili, da nijeste dali nekim fantom firmama, da nijeste Magnoliji dali četiri miliona državne pomoći prije nego što se bila registrovala o tome sam govorio. Ako to nijesu istine, onda su neistine. A neistina može da se kaže i laž. Ako je ovo nekoga uvrijedilo, meni je žao, ovo treba da vrijeda građane Crne Gore i njihov zdrav razum. Ovo nikog drugog ne treba da vrijeda. Ako se oni u tome ne mogu da se pronađu, ja vidim da ne mogu, načinom na koji brane KAP, čovječe, jeli to realno.

Dalje, moram da privodim kraju, ali dodaćete mi malo vremena.

Vezano za tužbu, pitao je kolega Mladen Bojanić, evo dao mi je i napismeno, poslao vam je pitanje. Kako organizujemo odbranu, gdje je to stiglo, koje ste advokatske kancelarije unajmiliili kako se to već kaže angažovali, da bi nas branili za nešto, što nas potencijalno može koštati pola milijarde eura ili više. Da vidimo, kako se mi, ono se vodi protiv države Crne Gore. Tačno, to je apsolutno istina. Ali, to će da plate građani, isto kao što su platilil sve one ekonomske ludarije,možda se i zbog ovoga vrijedate,koje ste uradili svih ovih godina i sva ona...Molim vas dozvolite još 30 sekundi, prekinuli ste me.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Nijesam ja prekinuo vas, nego ste vi imali neprimjerene izraze koje su izazvale reakciju i vaše izvinjenje koje ste najavili.

Izvolite još 15 sekundi.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Nijesam vas čuo sad ovo zadnje izvinite.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kažem, izostalo je vaše izvinjenje koje ste najavili.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Ali, dobili ste objašnjenje, dobili ste objašnjenje. Izvinjenje ne možete da dobijete za nešto što nijeste zaslužili. Možete da dobijete objašnjenje. A valjda treba oni meni da se izvinu. Pogotovo gospodin koji sjedi do ministra, ne znam mu ime.

Dozvolite samo da završim, deset sekundi, prekidate me.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Izvolite 10 sekundi.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Tražim odgovor koji ste dobili napismeno, vezano gdje se nalazi arbitraža itd. i napominjem građani Crne Gore, možda vama ovo izgleda ružno, možda vam ne izgleda primjereno, možda, ali mi ne možemo za stvar koja nas je koštala pola milijarde eura podnositi kao da se izgubilo ne znam pet hiljada eura ili 10 hiljada eura ili 15 eura na ulici. Mislim da to nije u redu i da to nije odgovarajuće u odnosu na ono što treba da radimo u ovom domu.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Kolega Čavor ima sljedeću diskusiju i imamo još kolegu Mandića i sa time bi završili sve prijavljene diskutante.

Izvolite.

BRANKO ČAVOR:

Uvaženi predstavnici Vlade, kolegice i kolege.

Upravo tako, kao što kolega pokazuje, mislim da trebamo spustiti tenzije u ovome Parlamentu. Ipak je ovo ozbiljan Parlament, ozbiljna je tema i ne trebamo od ovoga praviti pozorište.

Uostalom ne želim ja o tome posebno komentarisati, nikoga vrijeđati o tome će govoriti građani. Ono što bih dodatno to me ohrabruje na pomisao kao inženjera šta je ideja donošenja ili razmatranja zaključaka od prije dvije godine. Koji je motiv, koji je cilj i koji je efekat? Šta je korist od svega toga?

Danas je bilo priče o najvećem dijelu, ne samo o zaključcima nego o KAP-u, to je sasvim posebna tema, posebna tema koja zaslužuje mnogo, mnogo ozbiljnu raspravu i stručnu, i ekonomsku, i u Parlamentu i u drugim tijelima i mislim da je to već druga priča.

Danas razgovaramo o zaključcima, zaključcima koji su prošlost, koji su doneseni prije dvije godine i o tome razgovaramo koliko su oni i realizovani. Ono što smatram da je najveća korist od protoka ovoga vremena, to je što je opstao KAP, ja sam pristalica onih ljudi koji smatra da pored razvojnih grana u Crnoj Gori treba da opstane razvoj industrije i aluminijuma i čelika. Naravno pod održivim okolnostima po ekonomskim shvatljivim okolnostima... koji su donijeli 2013. godine, nijesu dovoljni sami po sebi da riješe neki problem, a često kada gledamo da oni imaju u sebi neke dodatno nesporno i političke obojenosti. I sjetimo se da smo tada govorili da od jedne grupacije ljudi treba spasiti fabriku, a od druge treba ugaziti fabriku. Ono što je konkretno u tom vremenu rađeno, rađeno je da fabrika opstane i da je to bio cilj i ideja i ove pozicije naše vlasti i ove Vlade i da treba da ostane. Saglasno tome i davani su konkretni predlozi, konkretne mjere, koje nijesu naišle na odgovarajući tretman i odgovor pozitivan na ovome Parlamentu. Kada se zagovaralo rješenje o kojem bi se bez arbitraže, bez ovih danas o kojima govorimo došli do vlasništva u KAP-u i pronašli novoga investitora. Ova današnja rasprava često ukazuje na to da ne možemo bez političkih konotacija, da ne možemo u priči kada želimo razgovarati na ovu temu da ne pominjemo zaključke imamo s jedne strane, kao da su ovo zaključci o NATO-u, kao da su ovo zaključci o izborima, kao da su ovo zaključci o ne znam kojim temama koje su ovdje sad pominjane, političkim promjenama o izborima i tome slično. Dakle, o svemu i svačemu, očito shvatam i ja to da postoji određeni broj tih problema u samoj opoziciji i da postoji određena vrsta prelaznog roka. Jer, se prelazi iz jedne grupacije u drugu i da treba ostaviti utisak. Jedan broj članova, simpatizera zadržati, a jedan broj pridobiti. Znači, to je sasvim legitimno i realno. Ali nemojte nama pripisivati želju da mi sačuvamo svoje članstvo, koje je dosta stabilno. Ono što jeste najvažnije i što interesuje crnogorsku javnost da KAP od trenutka kada ga je preuzeo novi vlasnik potpuno funkcioniše, da nije na teret države, da nije potrošio ni jedan cent državnog novca i da potpuno funkcioniše uredno, izmiruje sve svoje obaveze prema radnicima, državi, dobavljačima struje i svim drugim u lancu. O zaključcima nekih posebno govorio, samo bih jedno koje je krucijalno a to je bio onaj prvi zaključak, koji je bio dvodjelan, prvi je bio da je potrebno da KAP opstane, on je završen u dijelu da KAP je opstao da radi. A drugi je koji se odnosio na ovaj dio pitanja o kojem sam govorio kako i na koji način raskinuti

ugovor sa CEAK-om. Mene je taj zapis koji smo bili donijeli u ovom drugom dijelu, ličio sportskim žargonom rečeno - date zadatak timu da odigra utakmicu, a onda mu svežete noge i igraj sad. Desilo se što se desilo, znači utakmica je završena, kako je završena i stečajom i arbitražom i svim ovim o čemu je govoreno.

No, dobro da u zaključku je priča kažem, šta je osnova da KAP više ne predstavlja problem. U zaključku možemo kazati da je Vlada uradila ono što je bilo realno moguće. Ali bi bilo mnogo korisnije za sve nas, racionalnije, da svi preispitamo svoju ulogu ovdje po ovome pitanju i Parlament, i Vlada, i partija. Kada kažem Parlament i Vlada mislim u onom dijelu koje su obaveze nadležnosti Parlamenta u zakonodavnom smislu, nadležnom kontrolnom i Vlade koji pripada onaj dio izvršne vlasti i bavi se ekonomijom i sa ovim osnovnim pitanjima. Nemojmo da ovdje u Parlamentu, kao ozbiljan dom koji želimo i razvili smo nezavisnost sudstva osporavamo nezavisnost izvršne vlasti. S tim što ovdje u Parlamentu gledamo na Vladu kao na protivnika. Vlada je ... vlast ona radi svoj posao, ona daje predloge zakona u ovom domu, a mi se o njima izjašnjavamo. Zbog toga pozivam sve nas zajedno da uradimo ono što je do nas, šta je do Parlamenta i da učinimo sve što je u našoj moći, da zajednički podržimo razvoj ekonomije, kao značajnog aspekta daljeg razvoja društva i dobro svih građana i naše države.

Zahvaljujem se.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se gospodinu Čavoru i imamo posljednju diskusiju kolege Mandića.

Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ:

Poštovani građani, gospodine predsjedavajući, predstavnici Vlade, kolege poslanici,

Evo danas je ovo jedan veoma važan dan i želim da odam priznanje Skupštini Crne Gore, jer ponovo postajemo ono o čemu bi trebali danas pamte građani. To je mjesto gdje se polemíše, gdje se iznose različiti argumenti, gdje se govori ponekad temperamentno, gdje nema samo... mjesta. Teško je govoriti, svakako, poslije profesora Radulovića, čovjeka koji je bio profesor i meni i Nebojši Dožiću, koji je kao predstavnik Vlade bio kao neuspješan, a sada kao predstavnik ovog gospodina koji upravlja Kombinatom aluminijuma, veoma uspješan. E, neće biti, nego je bilo normalno i prije i sada ili da je neuspješan ili da je uspješan. Ja mislim da imamo veliki problem mi, prvenstveno kao Parlament i kao Vlada, u odnosu prema aluminijskoj industriji i Demokratski front je u svom Programu od 595 mjera založio se za uspostavljanje

elektrometalurškog kompleksa. Mi smo procijenili da je važno i to je značajno za građane Crne Gore da ono što predstavlja porodično srebro, a to su Telekomunikacije, Elektroprivreda Crne Gore, metalurški kompleks, jer je Crna Gora bogom dana za proizvodnju aluminijuma, imamo našu struju, imamo obučenu radnu snagu, imamo naš boksit, imamo luku, imamo razvijeni transport, sve izgrađeno, obučeno, spremno, pa zašto smo mi bolje predodređeni da radimo nego što je proizvodnja aluminijuma i posebno ono što je nekada radio Institut Kombinata aluminijuma, a to je razvoj malih preduzeća, povezanih malih privatnih preduzeća koji bi zapošljavali od tri do pet lica i koji bi od primarnog aluminijuma pravili konkretne finalne proizvode, proizvode koji bi se mogli prodavati u regionu i koji bi bili interesantni kao izvozni artikli iz Crne Gore ili kao ponuda za one koji dolaze u Crnu Goru.

Od nekadašnje velike ideje i evo danas je možda i prilika da odamo priznanje svim onim ljudima koji su uspostavili Kombinat aluminijuma, koji su izgradili te hidroelektrane koje su bile namijenjene zajedno sa Termoelektranom Pljevlja da podrže tu veliku proizvodnju, treba se osvrnuti na te velike ljude, odati im, kažem veliko priznanje, ali svakako osvjetliti i ulogu Vlade koja je uništila tu ideju razvoja Crne Gore. Vi gledate danas kako se ponaša Vlada Crne Gore. 500 radnika, neko muljanje, neko presipanje iz šupljeg u prazno, prebacivanje odgovornosti, odgovoran je Privredni sud, odgovoran je ovaj, odgovoran je onaj, pa na kraju se ispostavilo da je najbolja bila Državna uprava sa Kombinatom aluminijuma.

2005.godine da bi se dobila podrška raznih velikih sila za projekat nezavisne Crne Gore prodavalo se porodično srebro. Prije nego što ste prodali Kombinat aluminijuma Rusima, a nudili ste ga Amerikancima. Nudili ste ga za jedan dolar, ali Alcoa nije bila zainteresovana za Kombinat aluminijuma, jedino je bila zainteresovana pod uslovom, ako bi sve dugove preuzela Vlada Crne Gore i pojavio se neko ko je dao 58 miliona, pojavio se neko ko je bio prevaren. Vi znate da onaj ugovor o poravnanju nije slučajno se desio, vodio sam Komisiju za privatizaciju, mnogo sam vremena potrošio baveći se Kombinatom aluminijuma, znam veliki broj detalja vezano za tu privatizaciju, znam Ruse

koji su nakon privatizacije shvatili da za novac koji su dali, za korupciju koju su platili nijesu dobili ono što im je pisalo u papirima i bili ste prinuđeni onda da zaključite ugovor o poravnanju na osnovu koga ste kasnije mogli opet da raskinete taj ugovor i idete na arbitražu, ali ste se opredijelili za stečaj. Glavni grobar aluminijske industrije u Crnoj Gori je Vlada Crne Gore i personalno predsjednik Vlade Crne Gore. Ova ekipa ovdje koja je danas u Parlamentu zajedno sa gospodinom Vujovićem, ja sam imao prilike na Komisiji za privatizaciju da razgovaram sa njima. Vi ste uložili velike napore braneći neobranjivo, gospodin Kujović, gospodin ministar, gospodin Vujović koji je ranije dolazio, ali je bila to pogrešna politika i ona se ne može odbraniti. Ja mogu danas da podižem ton, da vičem, da objašnjavam. Ja sam državnim tužiocu, tada je bila gospođa Vesna Medenica predao dokumentaciju i rekao sam ovo je dokumentacija za 300 godina robije. Mislite da se neko bavio tim? Prosto ovdje postoji sistem gdje jedan čovjek upravlja sa svim i taj jedan čovjek je bio neko ko je imao veliki državni projekat pravljenja nezavisne suverene države, a danas smo došli u situaciju kako kaže naš mitropolit Amfilohije da je Crna Gora nažalost ostala krpa kojom treba da se briše ne znam šta. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolega Mandiću.

Poštovane kolegice i kolege, tri sata je prošlo od kada smo počeli raspravu po ovome zakonu. Uprkos naporima svih nas i mojoj upornosti da privodimo kraju, probili smo dogovoreno vrijeme skoro sat vremena. Zamolio bih da budemo sada tolerantni i da iskoristimo još pet minuta. Razumio sam da kolega Damjanović želi da uzme riječ u

ime odbora, koji je donio određene zaključke i siguran sam da ćemo se složiti u skladu sa dobrom praksom ovog Parlamenta da čujemo i ministra Kavarića, pozivajući ga kasnije, poslije kolege Damjanovića, da iskoristi na jedan korektan, a u to ne sumnjam način svoju završnu riječ, kao naš gost, da ne izaziva polemike nakon toga.

Izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Gospodine predsjedavajući, da ostanemo u zoni procedure. I ja bih isto kao predlagač formalni u ime odbora dao završnu riječ da ne dajemo završnu riječ ministru koji nije predlagač, da ipak uvažimo malo ovaj dom, a ministra svakako uvažavamo. Ministre, samo vi odgovorite na neka pitanja onda bih ja takođe bez namjere da unosim nervozu, raspravu zatvorio sa nekim, ajde da kažem proceduralnim napomenama vezanim za predlog zakona. Samo toliko.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Kolega Damjanović, ja mislim da moj predlog nije ničim ukazivao da ne poštujem ovaj dom, da se međusobno ne poštujemo, da ne poštujemo naše goste, ali evo ponovo u duhu dijaloga spremni smo da čujemo i različito mišljenje. Sugerisem da zamolim ustvari ministra Kavarića da da svoj osvrt, ali s molbom da ne izazivamo dodatne polemike.

Izvolite, ministre Kavariću.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Trudiću se da u završnoj riječi, kao i svaki put teme ne otvaram nego da ih zatvaram i ja mislim da ste mi svi ovdje svjedoci da za odgovore na pitanja bi trebali sati ako ne i dani za sve ono što je upućeno i ponavljam. Za svako od prvog do zadnjeg stojim na raspolaganju do poslednjeg detalja. Ono što mislim da zaslužuje da bude notirano na samom kraju rasprave jeste fakat koji može nekome zvučati nedovoljno značajno da se pominje fakat da KAP danas poslije toliko godina i svega onoga što se dešavalo radi, KAP plaća sve svoje račune, KAP plaća račun i za struju i zaista mislim da je to nešto što zaslužuje da bude pozdravljeno od svakoga, imajući u vidu ne samo ono sve što se dešavalo u KAP-u poslednjih godina, ne samo ono što su bile projekcije, nego i generalno stanje u aluminijskoj industriji u Crnoj Gori, generalno, globalno i sa toga aspekta da i mi zauzmemo ono što treba da uradimo da bi taj proces bio nastavljen.

Što se tiče samog procesa kupoprodaje, odnosno upravljanja KAP-om, postoje dva odvojena zakonska postupka i ponavljam, govorimo o sudskim postupcima, o sudskim postupcima sprovodi sud. Zašto to naglašavam? Zato, jer po definiciji svaka od ovih procedura podložna je preispitivanju od viših sudskih instanci zaključno sa strazburima i arbitražama. Znači govorimo o vrlo rigidnom sudskom postupku kojeg smo mi željeli da izbjegnemo, da bi mogli da imamo više mogućnosti za vođenje politike u domenu privatizacije kada smo predlagali model kako da se izbjegne stečaj. Nije prihvaćen potpuno legitimno i jednostavno je ostala opcija koja je ostala, KAP jestečaj pošao u stečaj zbog neplaćanja računa i zbog tih razloga sve firme u svijetu, to je osnovni razlog za bilo koju firmu u svijetu kad ne može da plaća račune ona ide u stečaj i povjerioci se namiruju od stečajne procedure. Znači, upravljanje KAP-om u ovom

momentu se sprovodi po osnovu sporazuma o poslovno tehničkoj saradnji, ponavljam na isti način kakav je bio u Željezari, na isti način kakav je danas u Boksitima, na isti način kakav je bio u KAP-u, prije ulaska Uniproma i u skladu sa Zakonom o stečaju. Zašto su svi ovi procesi, prije nijesu bili problematični ovaj sam po sebi jeste. Ja mislim da nije ni ovaj ni na koji način.

Što se tiče kupoprodajnog ugovora. Ne govorimo o javnim nabavkama, ne govorimo o Zakonu o privatizaciji, govorimo o stečajnom postupku koga sprovodi stečajni upravnik uz nadzor stečajnog sudije, Apelacionog suda i svih onih kod kojih se kasnije može aplicirati. Nije moje da komentarišem, ali svi znate iz javnosti, iz medija da je ponuđač rekao, ako ne isplati kupoprodajnu cijenu, odnosno potpisao u prvoj iteraciji, da ono što je uloženo da mu se ne vraća, zar to nije dokaz kredibiliteta, kredibiliteta u ovom slučaju i zar ne bi svako od nas kad bi kupovao bilo kakvu imovinu tražio da ona bude oslobođena sporova. Ovo je nešto što možemo da komentarišemo stvari medijskih napisa i još jedanput naglašavam, Privredni sud po definiciji sprovodi ovaj postupak. Nije to nikakvo bježanje od odgovornosti, nego jednostavno raspodjela odgovornosti u svakom civilizovanom društvu i postoji više stepena na kojima se to može provjeriti i ne mislite valjda da će CEAC propustiti bilo koju šansu da izazove zakonitost ovog postupka.

Evo posljednje tri godine koliko dolazim u Parlament po ovom pitanju, neka se bilo ko sjeti koja to konstruktivna inicijativa nije prihvaćena. Koliko smo puta rekli dajte bilo koju inicijativu. Dajte bilo koju inicijativu koju možemo da stavimo na sto. U posljednjem modelu smo imali tri tehnička modela. Rekli, ljudi glasajte za neki od ovih ili ponudite četvrti. Možete i da ignorišete i da kažete neka to radi vlast, ali ne možete reći

da nijeste bili pitani i šta je to što je moglo da se uradi pod pretpostavkom, a bilo je zahtijevamo da KAP radi. A KAP, pomenuo je profesor Radulović Island, Katar znamo koje su njihove konkurentske prednosti. Island koji jednostavno aluminijsku industriju doživljava kao način da izvozi struju, jer ne može to da radi, imajući u vidu ogromne hidroenergetske i ostale energetske toplotne potencijale koje ima i udaljenost od evropskog kontinenta, isti slučaj sa arapskim zemljama, je u takvim uslovima naš KAP koji proizvodi 50.000 tona treba da preživi, koji mora da plaća tržišnu cijenu kakva je u Evropi. Složićemo se da nije jednostavno, ali i te male šanse, mislili smo da vrijedi pokušaja firma koja prodaje godišnje 100 miliona eura, minimalnih kad govorimo samo o ingotima, a uz neka, nazovimo ih minimalna ulaganja, naravno da nijesu minimalna kad govorimo o desetinama ...(Prekid) on može da ostvari mnogo veće cifre uz sve ono što smo s profesorom pričali toliko puta u Parlamentu, bilete, trupce, silumine i tako dalje. I zaista sa tog aspekta postoji velika šansa i zar nije obaveza svih nas da uradimo sve što možemo da se ta šansa realizuje? Znači, što se tiče socijalnog programa i čuvenog zaključka u četiri.

Ponavljam. Vlada je dala radnicima kroz svoj socijalni program više od onoga što je bilo predviđeno u zaključcima. Zaključci su se po svojoj suštini odnosili na obaveze vlasnika i stav je politički Vlade ili penzije ili opremnine. To ne obavezuje nikoga drugoga Parlament da kroz Zakon o budžetu da što god misli da treba, ali mi imamo obavezu da imamo koliko toliko, koliko je moguće izbalansiran pristup prema svima i to je stav Vlade ili penzija ili opremnina i sa toga aspekta su svi zbrinuti, opet kažem taj stav Vlade ne obavezuje nikoga drugoga, pogotovo ne Parlament da i oni

nemaju možda drugačiji stav. Imaćete Zakon o budžetu pa ćete moći po tom pitanju da odlučujete.

Što se tiče arbitraže. Arbitražu sprovodi, odnosno sa naše strane bavi se austrijska, odnosno advokatska kuća sa sjedištem u Austriji, renomirana advokatska kuća koju je Vlada izabrala da zastupa naše interese, naše interese kroz arbitražu.

Ponavljam, stav je naš da kroz ovaj postupak Crna Gora nije nikoga oštetila nego naprotiv da je oštećena stranka i siguran sam, odnosno nadam se da ćemo to u procesu arbitraže uspjeti da dokažemo.

Što se tiče prošlosti. Pričali smo o tome nebrojeno puta i tad sam rekao desetine puta smo nabrajali koja je državna pomoć koja je data KAP-u. 304 miliona je bio onaj poslednji program po osnovu ugovora o poravnanju. Oko toga je bilo oko 132 miliona garancija od čega je preko 30 isplaćeno radnicima, 60 miliona podrazumijeva subvencija za struju, znate da se subvencija i mnogo prije toga davala i znamo da sada ne ulazimo u detalje po pitanju bazne energije. Potrebne je da se obezbijedi niža cijena struje koju KAP danas ne plaća nego plaća tržišnu, oko 60 miliona je bio otpis predprivatizacionog duga i ostalo su bile obaveze predprivatizaciono prema Fondu PIO. Mnogo detaljnije sa svim papirima, dokumentima, revizorskim nalazima, nalazima Državne revizorske institucije, dostupno svakome i rekli smo da te odluke koje su teške bile koje je trebalo donijeti, tad smo rekli da nema ni jedne odluke za KAP koja je jeftina i nema ni jedne koja je laka, pa se podrazumijeva, da ako je bilo ko pravio bilo kakvu nezakonitu radnju da ne treba da bude procesuiran i svi nadležni organi imaju sve što im je na raspolaganju i mi ih pozivamo neka se bave tim procesom. Šta još treba da uradimo po tom pitanju? Zahvaljujem na raspravi.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujemo se. Kolega Damjanović ima riječ u ime predlagača i kao predsjednik Odbora i ja vjerujem da ćemo sa time završiti.

Izvolite, kolega Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Evo da probam da zaključim više u onom dijelu koji se tiče neke procedure iz svega onoga što je pratilo potrebu da se Skupština izjasni danas i obavi raspravu na ovu temu. Ovdje postoje među nama političke razlike o ocjeni ispunjenosti, odnosno realizaciji skupštinskih zaključaka od strane Vlade Crne Gore. I ovo nije ništa drugo bez pokušaj da se transparentno obavi rasprava i da prije svega mi ovdje u Parlamentu onda i građani Crne Gore mogu da cijene čija je argumentacija bolja i ko bolje argumentuje ocjenu o realizaciji, odnosno o nerealizaciji zaključaka. Ja cijenim agilnost ministra i gospodina Kujovića koji su ovdje zaista u ovoj trosatnoj raspravi dali svoje viđenje u ime Vlade, kao što je dužina ove rasprave pa i određeni naboj koji je pratio ovu raspravu pokazao da ova tema svakako mora biti negdje na dnevnom redu.

U odnosu na ovo što je Parlament pokušao da radi kroz 18 zaključaka u tri navrata i kroz čini mi se četiri kroz sada plenarne rasprave mislim da je Skupština Crne Gore usvajajući u tri navrata zaključke i imajući u vidu ovaj Predlog zaključaka uradila ono što je do nje. Sada zaista da se obratim i građanima i svima onima koji negdje imaju, po nama opravdana po nekom drugom neopravdana potraživanja, da adresa nije

više Parlament Crne Gore nego je adresa Vlada. U tom dijelu, ukoliko postoje osnovi, smatramo da postoje, da se taj dio realizuje. Vidjećmo kako ćemo na kraju da se izjasnimo.

Mi smo sa sjednice Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, prije svega, kao inicijatori ove rasprave koja je uvrštena u dnevni red dali izvještaj o samoj raspravi i obiman zapisnik gdje smo zaista dali na više strana opis i tok sjednice i sve što je iznešeno od pripadnika parlamentarne većine, ministra koji je dobio zaista ogroman prostor i pripadnika opozicije u tom Izvještaju. Jutros sam inicirao odbor Predlog zaključaka, dva zaključka, povodom realizacije 18 zaključaka vezanih za KAP i mi smo obavili jutros na odboru raspravu. Zahvalnost svim kolegama koji su imali snage, strpljenja i volje i odgovornosti da jutros u 9:30h budemo na sjednici odbora i da ukažem da jedan dio kolega nije bio prisutan, no to je problem koji ćemo definisati na Kolegijumu. Imam definitivno ne prisustvovanje u zadnje vrijeme još jednog broja poslanika na odboru, što pravi smetnju i kod izjašnjavanja i kod rasprave. Dužan sam ovo, zbog onih ljudi koji su bili na odboru, da kažem. Odbor je povodom rasprave, a na inicijativu poslanika Damjanovića sa šest glasova za i tri glasa uzdržana odlučio da predloži, nije bilo protiv glasova, Skupštini sledeća dva zaključka.

Jedan, tačkom 4 Zaključka Skupštine Crne Gore predviđeno je da Vlada Crne Gore obezbijedi sve neophodne uslove za puno poštovanje zakonskih obaveza i obaveza predviđenih Kolektivnim ugovorom prema zaposlenima u KAP-u i Rudnicima boksita, kao i za izmirenje postojećih obaveza na zakonom zasnovanih pravima iz radnog odnosa. Kako pomenuti zaključak nije realizovan u predviđenom roku, od Skupština insistira da Vlada u potpunosti postupi po pomenutom zaključku.

Zaključak 2, imajući u vidu da je u Kombinat u aluminijuma još uvijek nezavršen postupak prodaje kroz stečaj, Skupština Crne Gore će preko radnog tijela nadležnog za poslove finansija organizovati kontrolno saslušanje stečajnog upravnika u KAP-u i resornog ministra. Dakle, ovo će biti nešto o čemu ćemo se mi ovdje izjasniti i naravno ukoliko ovo dobije prohodnost postoji potpuno jasna odgovornost Vlade u odnosu na ono što je Parlament do kraja zaokružio, a u odnosu na situaciju u Kombinat u pogledu stečajnog postupka uradićemo na način koji to predviđa Poslovnik. Zahvaljujem se još jednom.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Damjanoviću.

Ovim bi završili raspravu po ovoj tački dnevnog reda.

Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče.

Samo bih želio da skrenem pažnju oko ovih zaključaka, vama kolegama poslanicima i javnosti.

Dakle, jedan od ovih zaključaka nije pravno utemeljen i ne može se sprovesti i to je prvi zaključak. Kolega Damjanović ga je pročitao, a odnosi se na zaključak broj 4 iz prethodnog perioda gdje se traži da se obezbijede svi neopohodni uslovi za puno poštovanje svih zakonskih obaveza i obaveza predviđenih Kolektivnim ugovorom zaposlenima u KAP-u i Rudnicima boksita kao i izmirenje postojećih obaveza nastalih na zakonu zasnovanim pravima iz radnog odnosa.

Gospodine potpredsjedniče, ovim zaključkom kolege Damjanovića kaže se da Skupština insistira da Vlada u potpunosti postupi po pomenutom zaključku. Vlada nije obavezna da....obaveze iz kolektivnog ugovora. To može da uradi poslodavac i to od onog trenutka dok nije bio uveden stečaj. Zna se šta se definiše kolektivnim ugovorom, to su prava i obaveze iz radnog odnosa. To isto kao da bi sada predložili da Skupština realizuje ovaj zaključak pa da kažemo iz budžeta Skupštine da se plate obaveze i doprinosi prema zaposlenima. Ovaj iznos sredstava po kolektivnom ugovoru može se samo namiriti iz stečajne mase i to prava iz radnog odnosa kada se uvede stečaj su prava koja se prva namiruju. To je prioritet u stečaju. Dakle, ovaj zaključak znači nije sprovedljiv iz ovog razloga kojeg sam sada rekao i glasati za nešto što nije pravno utemeljeno mislim da dolazimo u neke pogrešne zakonske norme.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Jeliću, ... razumio kao stav poslanika koji je izuzeo stav na odboru povodom ovih zaključaka, ako sam dobro razumio, što imate pravo po Poslovniku. Ovi zaključci očigledno nijesu dobili apsolutnu podršku na Odboru, nego je odredjeni dio poslanika glasao protiv ovih zaključaka. Imam informaciju da je od prisutnih većina glasala za zaključke, dakle ovo će biti tema o kojoj ćemo se izjasniti. Dakle, vi ste u skladu sa Poslovnikom reagovali i prezentirali stav poslanika koji se nijesu složili sa Predlogom zaključaka. Na to ste imali pravo i mislim da kolega Damjanović, koji uvijek insistira na našem Poslovniku i opominje na proceduralne propuste, da će se složiti sa ovom mojom konstatacijom.

Izvolite kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Kolega Jelić jeste dao obrazloženje koje je donijeto na sjednici Odbora, zahvaljujem se. Dakle, u formalnom smislu čini mi se da nije izuzeo mišljenje ali je dao ovakve argumente na samoj sjednici Odbora i nije sporno da su troje kolega iz Demokratske partije socijalista, nijesam htio namjerno da pročitam odnos oko glasanja, bili uzdržani, a da je većina članova Odbora, dakle šest za i tri uzdržana, četiri odsutna, da budem potpuno precizan, glasala da ovi predlozi zaključaka idu na glasanje na

parlamentu. Da pomenem to je važno i zbog glasanja, mada sam mislio da se kod glasanja ne javljam da neće biti potrebe, to smo sada defakto obavili, dakle, predstavnici iz Socijalističke narodne partije Crne Gore, Demokratskog fronta, Pozitivne Crne Gore i Bošnjačke stranke su glasali za zaključke, kolege iz DPS-a su bili uzdržani, dok nije bio prisutan predstavnik Socijaldemokratske partije. Ovo oko glasanja, inače nije sporno da kolega Jelić ovdje u Parlamentu, pošto je na Odboru bio uzdržan a nema prostora da diskutuje jer ćemo obaviti glasanje oko zaključaka, da iskaže svoj stav. Parlament će odlučiti...

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Mislim i ovo je korisno kolega Jeliću. Sa ovim bi praktično završili raspravu u pojedinostima, poslije ovih pojašnjenja koje je dao i mislim da smo se sa ovim do kraja pojasnili, da smo razumjeli poslovničku intervenciju kolege Jelića. Koristim svima da se zahvalim na raspravi koja je trajala više od tri sata, koju je obilježilo malo više, rekao bih, emocija, tonova koji su pomalo bili van granica našeg Poslovnika, ali dobro to je Parlament, to je diskusija i idemo dalje u današnji rad.

Predlažem da napravimo pauzu do 15 časova, onda bi nastavili raspravu u pojedinostima i sa glasanjem.

Izvolite kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Na Kolegiju smo se dogovorili shodno Poslovniku da danas pokušamo da obavimo i raspravu oko 15 tačaka dnevnog reda u pojedinostima i da završimo glasanje oko pojedinih tačaka. Naravno, radi se o izuzetno značajnim temama, da samo spomenem, da su ovdje na dnevnom redu tačke koje traže glasanje 2/3 većinom, poput Zakona o izboru odbornika i poslanika. Ovdje je potpuno jasno, gospodine potpredsjedniče, da ne ulazeći u razloge odsustva do sada kolega iz SDP-a a nadam se i prisustvo gospodina Krivokapića, u ovom trenutku nemamo ono što smo htjeli kada smo dogovarali današnji dan za glasanje, to je da budemo u najvećoj mogućoj mjeri prisutni. Dužan sam da ovdje iznesem molbu, odnosno zahtjev koji podržavam i tražiću da to bude i zvaničan zahtjev u ime SNP-a i nadam se i opozicije, a stalo nam je da

čujemo mišljenje gospodina Krivokapića. Naime, čuo sam se sa kolegom Goranom Danilovićem, koji je u ime četiri poslanika tražio da se danas ne obavi glasanje iz razloga što, da čujete kolege obrazloženje, ima smisla...

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Uz konsultaciju ovdje sa prisutnim kolegom potpredsjednikom a u međuvremenu ... parlamenta, dogovor je da ispoštujemo dogovor svih nas koji smo bili prisutni na Kolegijumu. Danas ćemo glasati, o tome su na vrijeme obaviješteni svi poslanici ovog parlamenta i mislim da moramo da njegujemo praksu poštovanja dogovorenog.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ.

Samo da vam iznesem razloge zašto su četvoro kolega ovo molili, jer nije riješen njihov zahtjev na Kolegijumu vezan za tehničke stvari koje se tiču mjesta za sjedenje, bez defakto jedne grupe poslanika, u odsustvu velikog broja kolega pa i iz opozicije i iz nekih klubova koji ovdje nijesu prisutni. Kažem vam da mi u ovom trenutku nemamo uslova za glasanje i ukoliko budete insistirali kolega Simoviću da obavimo glasanje o zakonima koji traže 2/3 većinu od 54 sa nekih 60 prisutnih poslanika, zamoliću kolege iz opozicije da ne učestvuju u glasanju, kvoruma nećete imati i hajde da se dogovorimo da ostavimo glasanje u narednim danima, ili 24. aprila kada je premijerski sat, ili početkom naredne sedmice, kao što smo i ranije radili, kako bismo imali punu prisutnost poslanika i kako niko ne bi bio u situaciju zbog objektivnih okolnosti i opravdanog odsustva bude okrivljen zašto neki predlog nije prošao. Potpuno sam jasan i precizan. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILITIN SIMOVIĆ:

Kolega Damjanoviću, ...od mene da narušim dogovor u kojem ste sami učestvovali i ne mogu da izadjem u susret, ako ni zbog čega drugoga ono zbog vašeg učešća u donošenju te odluke i svih nas ostalih. Mislim da su svi na vrijeme obaviješteni, ova odluka je donešena na Kolegijumu i tu odlukumaže samo da promijeni kolegijum. I dalje insistiram na pauzi od 15 minuta i nastavljamo sa glasanjem. Hvala.

-Pauza-

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25.saziva, idemo na završni ili svodni dio druge sjednice, a to znači u raspravu u pojedinostima i glasanje po amandmanima i u cjelini.

Idemo po dnevnom redu - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju.

Utvrdjemo ga u načelu. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 66 poslanika, 47 za, 14 protiv, pet uzdržanih. Konstatujem da smo Zakon utvrdili u načelu.

Amandmane su podnosili kolegunica Marković i kolega Damjanović tri amandmana o kojima treba glasati.

Izvolite.Kolegunica Marković ili kolega Damjanović?

Kolega Damjanović izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem predsjedniče Skupštine.

Na ovaj predlog zakona ja i kolegunica Danka Marković smo podnijeli tri amandmana i negdje u pokušaju da ponovim onu priču koju sam imao kada smo imali raspravu u načelu oko ovog predloga zakona, želio sam da ukažem na neke nelogičnosti u samom zakonu i u odnosu na ono što je ovaj parlament usvojio prije nekih nešto manje od godinu dana kada smo mjenici, kao jednom od instrumenata izvršenja i obezbjeđenja dali uslovno rečeno poseban status, odnosno mogućnost da se mjenica direktno podnosi na naplatu. Na taj način su, poštovane kolege, profitirale banke, jer su banke, shodno podacima koje sam pročitao, a koje sam dobio zvanično od Centralne banke Crne Gore, iskoristile mogućnost direktnog podnošenja mjenice, što je neustavno, nezakonito. U stvari "zakonito", na žalost ne postoji u sistemu, naplatili su više od 80% svih izvršenja i obezbjeđenja.

Prema tome, želja je i negdje i zahtjev kroz amandman i kroz amandmane da se mjenica ukloni iz sistema zakona kao jedini instrument koji ide direktno na naplatu. Mislim da je to negdje i Vlada implicitno priznala na način da je Vlada bila uzdržana oko promjena Zakona kada smo ga imali na dnevnom redu u junu prošle godine.

U odnosu na prvi amandman, samo da napomenem da smatramo da su takozvani originali, odnosno kopiranje materijala od strane izvršitelja, nepotrebna biznis barijera i smatramo da dosadašnje rješenje u Zakonu treba da ostane.

Dakle, mislim da je posebno važno da obratimo pažnju kod amandmana koji se tiče statusa mjenice i da pokušamo da ga uklonimo iz sistema. Ja sam najavio, naravno, ukoliko ovaj amandman ne prođe u Parlamentu da ćemo predati zahtjev za ocjenu ustavnosti toga zakona, jer smatramo da mjenica ni po čemu ne može biti izuzeta kao posebni instrument plaćanja koji se jedini direktno podnosi na naplatu Centralnoj banci Crne Gore. Toliko.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ako se ne varam, to se zove protest mjenice, ali da vidimo.

Možemo li glasati o amandmanima kolege Damjanovića?

Izvolite, amandman 1 kolege Damjanovića i koleginice Marković.

Hvala vam. Glasalo je 68 poslanika, 31 za, 24 protiv, 13 uzdržanih. Konstatujem da je amandman dobio nedovoljnu većinu. Znači nije usvojen.

Amandman 2.

Hvala vam. Glasalo je 70 poslanika, 34 za, 25 protiv, 11 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 64 poslanika, 31 za, 24 protiv, devet uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Glasamo Predlog zakona u cjelini o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju. Izvolite, glasamo Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, glasamo ga u cjelini.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam. Glasalo je 69 poslanika, 47 za, 21 protiv, jedan uzdržani, usvojili smo zakon.

Idemo na tačku 2 - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku.

Utvrđujemo ga u načelu. Izvolite. Hvala.

Glasalo je 66 poslanika, 42 za, 19 protiv, pet uzdržanih.

Konstatujem da je zakon utvrđen u načelu.

Podnijeta su tri amandmana i to: Zakonodavni odbor jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona. Hvala kolega Šaboviću. Poslanica Vuksanović i poslanici Bralić i Šabović dva amandmana. Amandman 1 je sastavni dio Predloga zakona, a o amandmanu 2 treba glasati. Hvala kolegkinice Vuksanović.

Kolegkinice Vuksanović izvolite. Imate amandman u proceduri.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Hvala predsjedniče.

Samo ću citirati stav koji smo mi tražili da se mijenja. U pitanju je član 13, član 70 b mijenja se i glasi u stavu 2:

U postupku utvrđivanja vremena i mjesta rođenja lica, sud mora da sasluša najmanje dva punoljetna svjedoka, čiji identitet utvrđuje uvidom u javnu ispravu sa fotografijom.

Mi smo bili mišljenja da je dovoljno, kada nije poznato vrijeme i datum nečijeg rođenja, da je dovoljan jedan punoljetan svjedok, jer apsolutno to ne može imati apsolutno nikakvih posljedica na nasljedna prava, nego da se recimo uzme da je na primjer datum njegovog rođenja 1. januar i naravno u minut poslije ponoći. Znači, imamo na primjer situaciju da je neko rođen 15. novembra ili okvirno oko tog datuma, mi smatramo da je dovoljno jedan punoljetni građanin da zna datum tog rođenja, nego da nekom licu stoji upis 1. januara u minut poslije ponoći. Apsolutno nema nikakvih posljedica. Ovo se sigurno odnosi na situaciju kada se ne može stići do porodilišta, ili kada su ... jedan svjedok. Naš amandman glasi -U postupku utvrđivanja vremena i mjesta rođenja lica, sud mora da sasluša najmanje jednog punoljetnog svjedoka, čiji identitet utvrđuje uvidom u javnu ispravu sa fotografijom. Znači, čak smo stavili najmanje jednog punoljetnog svjedoka. Mislim da to ne može apsolutno imati nikakve posljedice, nego da se nekome stavi da je rođen 1. januara, a možda je rođen oko 15. avgusta, na primjer. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

To su se naši đedovi sjećali kada su ih upisivali u matične knjige tako da je ovo mnogo preciznije jer bi to bilo kad bi pop navratio posle par godina. Naravno crnogorske koja je jedino tada postojala. Za naših đedova nije bilo druge crkve u Crnoj Gori.

Glasamo amandman kolegice Vuksanović. Izvolite. Hvala vam.

Glasalo je 67 poslanika, 37 za, šest protiv, 24 uzdržana. Amandman nije dobio dovoljnu većinu.

Glasamo Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala. Glasalo je 69 poslanika, 45 za, 21 protiv, 3 uzdržana. Konstatujem da smo usvojili zakon.

Tačka 3 - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći.

Glasamo ga u načelu. Izvolite. Hvala.
Glasalo je 65 poslanika, 43 za, 13 protiv, 9 uzdržanih. Utvrdili smo ga u načelu.

Bilo je 12 amandmana.

Zakonodavni odbor 1 amandman koji je sastavni dio Predloga zakona. Hvala kolega Šaboviću.

Poslanica Jonica - 10 amandmana, o kojima svima treba glasati. Hvala kolegice Jonica.

Poslanica Azra Jasavić, 1 amandman o kojem treba glasati. Kolegice nije tu, ima zdravstvenih problema, ali ćemo glasati o amandmanu.

Kolegice Jonica, vaših 10 amandmana, izvolite. Koliko vam treba?

SNEŽANA JONICA:

Hvala.

Amandmanom 1 samo se precizira predmet zakona, tako što se jasno definiše šta je obuhvatio sve zakon jer onako kako je to do sada urađeno važećim zakonom nije u skladu sa pravilima o pisanju propisa.

Amandman 2 smatram važnim amandmanom i predstavlja nešto oko čega smo svi imali konsenzus da treba uraditi ali ne i kada to treba uraditi a to je napraviti da besplatna pravna pomoć bude odobrena i u postupcima pred državnim organima i organima lokalne uprave i drugim pravnim licima sa ovlašćenjima tako da se odnosi na upravni postupak jer je to najveći broj postupaka kada građanima zaista treba pravna pomoć. Dakle, naglašavam amandman 2 kao oblast sa kojom smo se donekle svi složili

da je neophodno da bude obuhvaćena besplatna pravna pomoć ali ne i očigledno u trenutku kada ćemo to zakonom obezbijediti.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Koleginice, vama treba pomoć ali ne pravna da utišamo kolege da vas čuju što ste rekli. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Čuju građani da se ne sluša ono što se građana tiče tako da nemam problem sa načinom odbrane amandmana.

Dakle, amandmanom 3 je propisana mogućnost za besplatnu pravnu pomoć mogu pružati i nevladine organizacije, pravne klinike, jer ovako kako je definisan zakon na određen način bi to bilo isključeno. Ovdje se ostavlja mogućnost da se to pod određenim pravilima može raditi.

Amandmanom 4 se pravo na besplatnu pravnu pomoć proširuje na samohrane roditelje i na okolnosti po kojima to nalaže interes pravičnosti kako bi ne bismo došli u poziciju da neki građanin za kojeg je zaistanalaže interes pravičnosti da mu se obezbijedi besplatna pravna pomoć zbog određenih formalnih okolnosti ne ostvari to pravo.

Amandmanom 5 se precizira koja sve socijalna davanja neće biti smatrana primanjima, kako sam...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim vas, izvinjavam se što vas prekidam po drugi put, ali ponoviću po stoti put. Rasprava o amandmanima i odlučivanje u cjelini je suština naše...više mjeseci i to u odlučujućoj fazi ako nemamo pažnju napravićemo greške. Ako smo mogli pogriješiti na jednom radnom tijelu i na drugom radnom tijelu ne smijemo pogriješiti u plenumu kada glasamo amandmane i zakon u cjelini. Molim vas da imamo pažnju koji taj problem zaslužuje. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Odavno nemamo pažnju kada glasamo o amandmanima i stav nam opredjeljuju vrlo često kao i predlagača a ne ono o čemu mi razmišljamo ovdje, tako da završiću sa par rečenica, samo ovo što je ostalo.

Amandman 6 uskladjuje pravila na način da se jasno definiše da se imovinstanje mora utvrđivati od momenta zahtjeva a ne da se podrazumijeva za šest mjeseci, jer je nejasno definisano.

Amandmanom 7 se precizira način na koji je nevladina organizacija i pravne klinike mogu pružati pravnu pomoć jer smatramo da i taj obuhvat treba pružati građanima, ali ga treba jasno i zakonski definisati.

Amandmanima 8 i 9, imajući u vidu da je uspostavljen informacijski sistem, socijalni karton, izuzima obaveza da se podnose određena dokumenta koja u tom socijalnom kartonu već postoji, smanjuje se obuhvat dokumenata da neko treba da prilaže da bi ostvario pravo na besplatnu pravnu pomoć ako država već time u okviru socijalnog kartona raspolaže.

Amandman 10 definiše dvije stvari. Prvo da se da nadležnom organu za odlučivanje o zahtjevu za besplatnu pravnu pomoć da bez obzira da li je podnosilac zahtjeva naveo ili nije naveo na koji oblik besplatne pravne pomoći i okviru toga pomogne da ostvari ono pravo koje može da ostvari jer građani baš zbog toga što nisu dovoljno poučeni u tom pravcu mogu pogriješiti u načinu traženja besplatne pravne pomoći, i briše se norma kojom se prejudicira ishod sudskog postupka na način što se odlučuje da li će se nekome uopšte obezbijediti pravo na besplatnu pravnu pomoć, jer se smatra da taj postupak neće imati pozitivni ishod što smatram apsolutnim prejudiciranjem postupka sa pozicije onog ko odobrava. Zahvaljujem se.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama.

(Prekid)

Čuli ste ili nijeste čuli obrazloženje o deset amandmana.

Idemo na glasanje, amandman 1.

Hvala vam. Glasalo je 69 poslanika, 33 za, šest protiv, 30 uzdržanih, amandman 1 nije prihvaćen.

Amandman 2 koji je potencirala koleginica Jonica. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 67 poslanika, 33 za, dva protiv, 32 uzdržana. Konstatujem da amandman 2 nije prihvaćen.

Amandman 3.

Hvala vam. Glasalo je 67 poslanika, 31 za, jedan protiv, 35 uzdržanih, konstatujem da amandman 3 nije prihvaćen.

Amandman 4.

Hvala vam. Glasalo je 65 poslanika, 32 za, nije bilo protiv, 33 uzdržana, amandman 4 nije prihvaćen.

Amandman 5 koleginice Jonice.

Hvala vam. Glasalo je 65 poslanika, 30 za, nije bilo protiv, 35 uzdržanih, amandman 5 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 6 koleginice Jonice.

Hvala vam. Glasalo je 66 poslanika, 29 za, nije bilo protiv, 37 uzdržanih, amandman 6 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 7.

Hvala vam. Glasalo je 67 poslanika, 32 za, nije bilo protiv, 35 uzdržanih, konstatujem da amandman 7 nije prihvaćen.

Amandman 8.

Hvala vam. Glasalo je 68 poslanika, 32 za, nije bilo protiv, 36 uzdržanih, konstatujem da amandman 8 nije prihvaćen.

Amandman 9.

Izvolite koleginice Jonice i dalje.

Hvala vam. Glasalo je 66 poslanika, 31 za, nije bilo protiv, 35 uzdržanih, amandman 9 nije prihvaćen.

I potonji amandman na ovaj zakon koleginice Jonice, amandman 10.

Glasalo je 68 poslanika, 32 za, nije bilo protiv, 36 uzdržanih, amandman 10 nije dobio potrebnu većinu.

Da li neko želi u ime kolegice Jasavić da obrazlaže amandman?

Kolega Tuponja. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Koleginica Jasavić je spriječena da danas prisustvuje sjednici, tako da bih ja preuzeo kratku ulogu čisto da kolegice i kolege znaju o čemu glasamo. Znači, radi se o članu 5 predloga zakona kojim se mijenja član 13 osnovnog zakona i posle tačke 5 dodaju se dvije nove tačke koje glase: Žrtve zatvora i policijske torture i sedam žrtve diskriminacije po osnovu istopolne seksualne orijentacije. Ovdje se radi o nabranjanju osoba koje imaju pravo na besplatnu pravnu pomoć ove dvije tačke bi bile dodate. Dakle, žrtve zatvorske i policijske torture i žrtve diskriminacije po osnovu istopolne seksualne orijentacije.

Obrazloženje je prilično jednostavno. Smatramo da se besplatna pravna pomoć treba obezbijediti i licima koje su žrtve policijske i zatvorske torture, kao i osobama koje su diskriminisane po osnovu istopolne seksualne orijentacije, a sve ovo u cilju suzbijanja nejednakosti i težnje da zaista budemo i društvo jednakih šansi. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala kolega Tuponja.

Glasamo amandman kolegice Jasavić.

Hvala vam. Glasala su 63 poslanika, 31 za, jedan protiv, 31 uzdržan, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Glasamo u cjelini Predlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 69 poslanika, 44 za, 15 protiv, 10 uzdržanih. Zakon je usvojen.

Predlog zakona o sporazumnom finansijskom restrukturiranju dugova prema finansijskim institucijama.

Izvolite. Glasamo ga u načelu.

Hvala vam. Glasao je 71 poslanik, 42 za, 16 protiv, 13 uzdržanih.

Kolega Kneževiću, ja znam da Vam je stimulativna, zato što najjače čuje ... prvi red pa se još više čuje. Tako da nije primjerio ponašanje prvom redu. Mene ne smeta đe god da ste samo da se poštuje red.

Hvala.

Idemo na amandmane. Bilo je sedam amandmana i to Zakonodavni odbor dva amandmana koji su sastavni dio predloga zakona.

Hvala, kolega Šaboviću.

Poslanik Jelić dva amandmana, koji su sastavni dio predloga zakona.

Hvala, kolega Jeliću.

Poslanici Gojković, Kaluđerović tri amandmana o kojima treba glasati.

Hvala, kolega Kaluđeroviću.

Izvolite, Vi ćete vjerovatno o amandmanima. Kolega Kaluđerović tri amandmana.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam, gospodine predsjedniče, poštovana Skupštino,

Dakle, kolega Gojković i ja smo podnijeli na predlog ovog zakona tri amandmana i odmah da javno priznam inicijativu da se podnesu ovi amandmani i osmišljavanje njihovog teksta učinio je nevladin sektor, konkretno nevladina organizacija MANS. Mi smo prepoznali kvalitet u tome i naravno prihvatili da stavimo potpis na ta rješenja. Sva tri amandmana se odnose na intervenciju na tri člana koji su sadržani u poglavlju Predloga zakona koja se tiče podsticaja za finansijsko restrukturiranje. Prvi amandman se predlaže da se član 35 Predloga zakona briše, a podsjećam da je članom 35 predloga zakona predviđeno da povjerilac koji sa dužnikom zaključi ugovor o finansijskom restrukturiranju na taj iznos otkupljenog duga ili kreditnog iznosa ne plaća porez na dodatu vrijednost. Po našem sudu, ovdje se, na ovakav način, sa predlogom ovog zakona ulazi u zonu da taj zakon ima status leks specijalisa na Zakon o porezu na dodatu vrijednost po prirodi stvari nebi trebalo biti, to je naš razlog i argumentacija kojim predlažemo brisanje ovog člana.

U članu 36 našim drugim amandmanom predlažemo izmjenu na način što kada se radi o poreskom kreditu koji se odobrava na šest, odnosno 12 mjeseci umjesto rješenja iz predloga zakona u članu 36, stav 1 gdje se poreskom dužniku koji podnese zahtjev za poreski kredit kaže da obavezno poreski organ odobrava poreski kredit mi kažemo da to treba ići fleksibilnije i da se cijeni opravdanost takvog zahtjeva i da se može, a ne mora odobriti poreski kredit. Član 37 takođe brisan tražimo da se briše član 37 koji ostavlja mogućnost nadležnim bankama da na odgovarajući način koji je po našem sudu može biti veoma rizičan, se vrši klasifikacija kredita, kreditnog obaveznika i u tom dijelu može se napraviti slika o kreditnom rejtingu nekog pravnog subjekta drugačije u odnosu na ono što je stvarno ... Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama.

Izvolite, glasamo amandmane kolege Kaluđerovića i Gojkovića, a Zakon o finansijskom restrukturiranju dugova prema finansijskim institucijama.

Za, protiv, uzdržani.

Hvala vam. Glasalo je 65 poslanika, 28 za, 29 protiv, osam uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2.

Hvala vam. Glasala su 62 poslanika, 26 za, 30 protiv, šest uzdržanih. Amandman 2 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3 kolege Kaluđerovića i Gojkovića.

Hvala vam. Glasalo je 62 poslanika, 26 za, 29 protiv, sedam uzdržanih, konstatujem da amandman 3 nije dobio potrebnu većinu.

Glasamo Predlog zakona o sporazumnom finansijskom restrukturiranju dugova prema finansijskim institucijama u cjelini.

Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 70 poslanika, 42 za, 19 protiv, devet uzdržanih. Zakon je usvojen.

Idemo na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom razvoju. Glasamo ga prvo u načelu. Izvolite.

(Prekid)

Hvala vam. Glasalo je 70 poslanika, 42 za, 21 protiv, sedam uzdržanih. Zakon je usvojen u načelu.

Idemo dalje.

Podnijeto je šest amandmana i to Zakonodavni odbor šest amandmana koji je sastavni dio predloga zakona.

Hvala, kolega Šaboviću.

Kolega Jelić, Adrović, Zarubica i koleginja Šćepanović jedan amandman koji je sastavni dio predloga zakona.

Hvala, kolega Jeliću.

Poslanik Šehović jedan amandman koji je sastavni dio predloga zakona. Hvala kolega Šehoviću.

Poslanik Kalač, jedan amandman koji je sastavni dio predloga zakona. Hvala, kolega Kalač.

Poslanici Perić, Jasavić, Tuponja, sedam amandmana od kojih je amandman 4 uizmijenjenoj formulaciji sastavni dio predloga zakona, a ostalima jedan, dva, tri, pet, šest i sedam treba glasati. Hvala, kolega Periću.

Pošto su samo vaši amandmani u proceduri, kolega Periću izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Samo na početku da kažem kada se radi o amandmanima koje su koncipirale kolege iz nevladinog sektora, konkretnije kolege iz MANSA i kojima smo učinili prohodnost na plenumu jer smo ocijenili da imaju i te kako smisla.

Amandmanom 1 je traženo zapravo da se vrati u predlog zakona ono što je izmjenama i dopunama predloženo da se ukloni, a to je da se politika regionalnog razvoja zasniva na ciljevima na kojima se obezbjeđuju uslovi za ravnomjerni razvoj jedinica lokalne samouprave, za ubrzani razvoj manje razvijenih jedinica i za zaštitu životne sredine radi održivog razvoja itd, prosto smo ocijenili da je to bitno da se nađe u predlogu zakona.

Amandmanom 2 smo tražili da se član 3 predloga zakona kojim se mijenja član 5 osnovnog zakona briše, na ime Vlada je predložila da se regionalni razvoj planira strategijom regionalnog razvoja Crne Gore, i strateškim planovima razvoja jedinice lokalne samouprave, a ne i regionalnom razvojem strategijom što ovim amandmanom ispravljamo.

Amandmanom 3 se član 4 predloga zakona kojim se mijenja član 7 osnovnog zakona briše. Važećim Zakonom o regionalnom razvoju propisano je da se regionalnom strategijom utvrđuju ciljevi prioriteta i mjere aktivnosti, politike regionalnog razvoja, orijentaciona sredstva i način obezbjeđivanja sredstava za određivanje utvrđenih ciljeva i druga pitanja od značaja za razvoj regiona. Članom 4 predloga zakona Vlada navedenu odredbu briše, sa obrazloženjem da su analize postojećeg stanja vizija strateški ciljevi prioritete oblasti na nivou Crne Gore i svakog regiona pojedinačno predmet strategije regionalnog razvoja. Mi nijesmo ocijenili da je to validna argumentacija iz tog razloga što smo i tražili brisanje tog člana.

Amandman 4 je u modifikovanoj varijanti postao sastavni dio zakona kako ste i naveli.

Amandman 5 ... u članu 6 Predloga zakona kojim se mijenja član 19 osnovnog zakona mijenja se tako da glasi - U skladu sa zakonom korisnici podsticaja mogu biti jedinice lokalne samouprave, privredna društva u većinskom vlasništvu, jedinice lokalne samouprave organizacije iz oblasti obrazovanja, nauke i istraživanja i zaštite životne sredine i komunalnih djelatnosti zdravlja, socijalne i dječije zaštite kulture i sporta koji obavljaju poslove kojima se doprinosi regionalnom razvoju. Ovaj amandman je predložen shodno prethodno navedenom opštem obrazloženju kojim se predlaže da su korisnici podsticaja mogu biti jedinice lokalne samouprave kao i privredna društva u većinskom vlasništvu.

Amandman 6 i 7 se odnose na član 7 postojećeg predloga zakona kojim se mijenja član 19 osnovnog zakona, odnosno na član 8 predloga zakona kojim se briše član 20, a zapravo se radi o tome da cijenimo da oblast koja se odnosi na postupak davanja kontrole korišćenja državne pomoći ne treba da se reguliše Zakonom o regionalnom razvoju i da može da se prosto protumači tako da najbogatije opštine zapravo mogu dobiti pomoć, a što nije intencija zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam kolega Periću. Glasamo vaše amandmane.

Amandman 1.

Hvala vam. Glasalo je 67 poslanika, 32 za, 16 protiv, 19 uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 68 poslanika, 29 za, 16 protiv, 23 uzdržana, amandman 2 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3 kolege Perića i kolega iz Pozitivne Crne Gore.

Hvala vam. Glasalo je 65 poslanika, 29 za, 15 protiv, 21 uzdržana, amandman 3 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 5, amandman 4 je usvojen u izmijenjenoj formulaciji.

Izvolite, amandman 5.

Hvala vam. Glasalo je 66 poslanika, 28 za, 16 protiv, 22 uzdržana, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 6.

Hvala vam. Glasalo je 66 poslanika, 32 za, 16 protiv, 18 uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 7.

Hvala vam kolegice i kolege. Glasalo je 66 poslanika, 29 za, 16 protiv, 21 uzdržanih, ni sedmi amandman nije dobio potrebnu većinu.

Glasamo Predlog zakona u cjelini.

Izvolite.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom razvoju. Glasamo ga u cjelini.

Hvala vam. Glasao je 71 poslanik, 42 za, 24 protiv, pet uzdržanih, konstatujem da smo zakon usvojili.

Tačka šest - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti utvrđenog u načelu.

Izvolite, za, protiv, uzdržani.

Hvala vam. Glasalo je 70 poslanika, 43 za, 15 protiv, 12 uzdržanih, konstatujem da je zakon utvrđen u načelu. Bilo je 32 amandmana. Da čujemo koji. Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje jedan amandman koji je sastavni dio predloga zakona. Kolega Jeliću hvala.

Poslanik Jelić jedan amandman od kojeg je odustao. Hvala i na toj činjenici. Poslanici Jelić i poslanica Šćepanović i kolega Duković šest amandmana koji su sastavni dio predloga zakona. Hvala kolega Jeliću.

Poslanica Bošnjak i poslanik Vasiljević 15 amandmana od kojih su, amandman jedan, dva, tri i četiri sastavni dio predloga zakona, stimo što su jedan i dva u izmijenjenoj formulaciji, a od amandmana tri su odustali. Znači prva četiri su riješena ako tako mogu reći, a o amandmanima 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 treba glasati.

Hvala kolegice Bošnjak.

Poslanica Jonica 7 amandmana od kojih je amandman 3 u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio predloga zakona, a o amandmanima 1,2,4,5,6 i 7 treba glasati. Hvala kolegici Jonica.

Kolega Gošović, ima dva amandmana ali oba treba glasati. Hvala kolega Gošoviću.

Idemo na 11 amandmana poslanice Bošnjak i kolege Vasiljevića.

Izvolite, poslanice Bošnjak.

BRANKA BOŠNJAK:

Evo sam htjela da obrazložim da ovaj amandman 3 koji sam povukla u stvari on je prihvaćen, a bio je sličan amandmanu koje je kolegica Jonica predložila, a prihvatio ga je predlagač i onda sam odustala od amandmana 3 jer se poklapaju, a ovi ostali su odbijeni i nemam iluziju ali evo probaću da makar nešto kratko kažem, pa ako ne bude postojalo raspoloženje odustaću od ostalih.

Naime, ja sam ovdje predložila da se član 11 predloga zakona amandmanom 5 član 11 predloga zakona briše iz razloga što se uvodi ustvari predloženo je da se mjera finansijske zarade pripravnika definiše kao osposobljavanje za samostalan rad, a kao nova mjera aktivne politike zapošljavanja uvodi se osposobljavanje za rad kod poslodavaca. Predlog da su dugogodišnja ova mjera finansiranja zarada pripravnika definiše kao osposobljavanje za samostalan rad krajnje nam je neprihvatljiva s obzirom na činjenicu da Zavod za zapošljavanje tokom poslednje dvije godine ovu mjeru nije realizovao zbog nedostatka finansijskih sredstava koji zbog realizacije programa stručnog osposobljavanja lica sa visokom školskom spremom. Sad kažem inače ova kategorija osposobljavanja, odnosno onaj zakon o osposobljavanju lica sa visokom stručnom spremom, mislim da je zakon koji čini medvedu uslugu mladima, i da se zloupotrebljava i sad izmjenama ovog zakona čini mi se da se pokušava još više zloupotrijebiti jer svaki poslodavac će se odlučiti da svake godine mijenja jer će država da plaća te, često ih ljudi nazivaju pripravnicima, a oni u stvari nijesu pripravnici nego su samo na stručnom osposobljavanju jer to nije radni odnos. Iz tog razloga ja sam mislila da su mnogo bolja rješenja koja su postojala u ... (Prekid) jer će ostaviti mogućnost veće zloupotrebe i zato sam smatrala da se ovaj član 11 briše. Hoćemo li dalje pokušati...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kako Vama odgovara.

Hoćete da glasamo odmah?

BRANKA BOŠNJAK:

Ne. Ja ću samo ove koje su karakteristični objasniti.

Amandman 6 takođe sam predložila da se član 12 predloga briše iz razloga što ovdje se definiše zapošljavanje pomoraca i posredovanje ustvari pri zapošljavanju pomoraca da vrši Zavod za zapošljavanje, Agencije za zapošljavanje. To mi djeluje potpuno neopravdano jer u okruženju ova oblast definiše se posebnim zakonom, a ne ovim Zakonom o zapošljavanju iz tog razloga se smatralo da treba brisati ovaj član. Ovdje ću u obrazloženju dati par ovih zakona, za par ovih amandmana koji se odnose na propisivanje nekih odrednica, preko da će to biti propisano akcionim planom Vlade. A do sada je to bila zakonska obaveza, odnosno Vlada je donosila tu odluku iz razloga što smatram da prvo akcioni plan nije neki dokument. Dokument je to koji daje projekciju i koji daje neke da kažem okvirni, odnosno dat je određeni tajming do kad se neki zadaci trebaju izvršiti, a ne da nam se u akcionom planu definišu ove kategorije ljudi koji će imati povlastice i da se akcionim planom definišu javni radovi koji će se izvoditi posebno što smo imali priliku i to ću da naglasim, a javnosti je poznato da smo imali priliku da vidimo da se to zloupotrebljavalo od strane Zavoda za zapošljavanje i navešću samo jedan primjer, a to je ona akcija čuvena neka bude "Čisto", i poznato je da u oči vanrednih parlamentarnih izbora 2012. godine, Vlada iskoristila ovaj program tako što je povećala broj zaposlenja po projektu neka bude "Čisto" iako u tom trenutku nijesu bila obezbijeđena sredstva za njegovo sprovođenje i Vlada je tada dodatno uposlila sto radnika, kroz ovaj projekat. A zašto je opridijeljeno duplo više novca, odnosno 402 hiljade eura, koji nijesu bili predviđeni budžetom Zavoda za zapošljavanje. Dodatno zaposlenje jerealizovano tako što je Vlada zadužila Ministarstvo finansija da pozajmi novac iz kapitalnog budžeta, dok se on ne prikupi od ostalih institucija, pa je novac za zapošljenje po programu "Neka bude čisto" bio obezbijeđen iz dijela kapitalnog budžeta koji je bio namijenjen za projektovanje Jadransko jonske

magistrale. Istovremeno je Vlada od opština i komunalnih preduzeća tražila da se obezbijedi od tri do deset hiljada eura ... i korišćenje za nabavku neophodne opreme i pokriće troškova za mehanizaciju, uglavnom goriva koje je korišćeno u okviru projekta "Neka bude čisto". Ovim predlozima davanje za akcioni plan, odnosno da se neke stvari definišu akcionim planom, mislim da će još veća biti mogućnost za manipulacije izborne i očigledno da smo tu negdje ih i pritjerali uz zid pa sad traže i zakonsko opravdanje da ustvari svoje malverzacije na neki način stave u zakonsku regulativu i tu ima par amandmana koji se odnose na to i još ću amandman koji sam smatrala bitnim da ga obrazložim, a to je amandman broj 12.

Tu se predlaže duže trajanje prava na novčanu naknadu nezaposlenim licima s obzirom na izuzetno lošu ekonomsku situaciju u zemlji kao i veliku nezaposlenost. Naime, osobe koje su određeni dio svog života, naročito veći dio života proveli na određenom radnom mjestu, zaslužuju da po prestanku radnog odnosa imaju i adekvatnu novčanu naknadu koja bi im pomogla da premoste taj prelazni period i izdržavaju sebe i svoju porodicu do ponovnog zaposlenja ili eventualno ostvarivanja prava na socijalnu pomoć i tu je za nekoga ko je šest mjeseci, da šest mjeseci može da prima tu naknadu a da ima staž osiguranja od jedne do pet godina. 12 mjeseci za one koji imaju staž osiguranja pet do deset godina, 18 mjeseci za one koji imaju staž osiguranja 10 do 15 godina i 24 mjeseca ako imaju staž osiguranja 15 do 25 godina i do ponovnog zaposlenja, odnosno nastupanja nekog od ovih osnova za prestanak prava na novčanu naknadu po ovom zakonu ako imaju više od 30 godina staža za žene i 35 godina staža za muškarce. Nezaposlenom licu koji ima više od 25 godina radnog staža osiguranja a da je roditelj lica koje u skladu sa zakonom ostvaruje pravo na ličnu invalidninu. To su neke kategorije koje sam smatrala osjetljivim i da zaslužuju da im ova novčana naknada se u dužem iznosu i mislim da se može naći u budžetu, da se mogu naći u budžetu sredstva za to ukoliko postoji dobre volje.

Eto, to je to i ja prosto mislim da nema volje da se usvoje ovi amandmani, ali radi javnosti i radi građana htjela sam da obrazložim ove koje sam smatrala najbitnijim. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

... amandmani usvajani oko obrazovanja itd. Tako da nije baš da ništa se ne usvaja.

Izvolite. Amandman 5 kolegice Bošnjak i kolege Vasiljevića, izvinjavam se.

Hvala vam. Glasalo je 70 poslanika, 34 za, 23 protiv, 13 uzdržanih. Amandman 5 nije prihvaćen.

Amandman 6 kolegice Bošnjak i kolege Vasiljevića.

Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 68 poslanika, 31 za, 21 protiv, 16 uzdržanih. Amandman 6 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 7 kolegice Bošnjak.

Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 68 poslanika, 31 za, 20 protiv, 17 uzdržanih. Amandman 7 nije dobio potrebnu većinu.

Izvolite riječ, kolegice Bošnjak.

BRANKA BOŠNJAK:

Odustajem od ... glasati o ostalim amandmanima, jer očigledno da ne postoji demokratski kapacitet da se shvati ovaj zakon, odnosno ovi moji amandmani na pravi način, pa možda čak i kod nekih kolega od kojih sam očekivala malo veću osjetljivost po ovom pitanju. Ali, odustaću. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala kolegice Bošnjak.

Konstatujem da se odustalo od amandmana 8, 12, 13, 14 i 15.

Koleginice Jonica, Vi imate šest amandmana, izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Hvala.

Amandmanima 1, 5 i 6 ... i prava koja se ostvaruju po ovom zakonu za lica sa invaliditetom usaglašavaju se onim što je konačno obaveza da naučimo, a to je na koji način u zakonima treba da definišemo ova lica i kroz definiciju njihovu i kroz izraze koje koristimo. Dakle, imajući u vidu da se u tri člana zakona koriste izrazi i definišu kao određeni ...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim Vas, opet moram.

SNEŽANA JONICA:

Ne znam, da li je to samo kad ja branim amandmane?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Zato što počinje veća buka kad Vi branite amandmane.

Znači, hajte da budemo barem džentlmeni, da odslušamo koleginicu.

SNEŽANA JONICA:

E pa, ja ću sada ponoviti da se radi o amandmanima koje su mi poslali, dakle ova tri, 1, 5 i 6 koji su mi poslali iz Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore, pa dako makar time skrenem pažnju kolega da saslušaju. Radi se o tome da opet u zakonu koristimo izraz lica sa posebnim potrebama, a ne lica sa invaliditetom i da prava koja definišemo, definišemo na pogrešan način i zaista prema njima imam obavezu da samo ovih tri ili četiri rečenice iz njihovog obrazloženja pročitam, a to je, da lica sa posebnim potrebama je potpuno diskriminišući i omalovažavajući izraz, jer građane sa invaliditetom svrstava u posebnu kategoriju i time ih rangira kao građane drugog reda ističući njihovu posebnost, zanemarujući njihovo ljudsko dostojanstvo, samoodređenje i samostalnost odlučivanja i djelovanja. Osim toga, osoba sa invaliditetom imaju apsolutno iste potrebe kao i drugi građani jedina je razlika u načinu zadovoljavanja iste potebe.

I Konvencija Ujedinjenih nacija, pravima osoba sa invaliditetom propisuje termin - lica sa invaliditetom, žene sa invaliditetom i djeca sa invaliditetom i samim tim kao pravni akt koji ima primat nad domaćim zakonodavstvom nameće obavezu državi da sve ostale zakone koji su dio domaće legislative uskladi sa ovom Konvencijom. Dakle, amandmani 1, 5 i 6.

Amandman 2 neću trošiti vrijeme, usaglašava samo član 7 ovog zakona sa članom 31 pošto predlagači očigledno kad pišu zakon i sam zakon unutar sebe neusaglašavaju, ali ne želim da trošim vrijeme na to.

Amandman 4, usaglašava ovaj zakon sa Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti gdje se propisuje obaveza da za radno sposobne korisnike materijalnog obezbjeđenja ..(Prekid)... sa Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti i u tome mora učestvovati nadležni Odbor za socijalni rad, pa ga ja i ovom zakonu dodajem da ne bi bilo da u dva zakona imamo dvije različite norme, odnosno suprotno definisane obaveze.

Amandman 5 i 6 sam obrazložila. Dakle, radi se o licima sa invaliditetom.

Amandman 7 je predlog da se novčana naknada poveća na 60% od minimalne zarade utvrđena ovim zakonom i ponavljam, da je ovim zakonom propisano da iznos od 40% od minimalne zarade definisan i da je to sad iznos od 77,2 evra, da bi našim

predlogom to bio iznos od 115,8 evra i da se odnosi na novčanu naknadu na koju ostvaruju pravo osobe koje su bez zaposlenja ostale ne svojom krivicom i da naglašavamo da to smatramo naročito bitnim za one koji imaju više od 25 godina staža, za koje zbog godina starosti malo je vjerovatno da će se ikada zaposliti, pa makar ovdje malo da pomjerimo taj egzistencijalni minimum sa 77 eura na 115 eura koji njima zaista mnogo znači. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolegice Jonica ... nepažnje kolega.

Znači, amandman 1, 5 i 6 su usklađivanje sa našim međunarodnim obavezama o nominaciji lica sa invaliditetom i molim vas da to podržite, jer to je potrebno da bismo napokon imali pojmenu usklađenost sa međunarodnim aktima koji imaju suplimaciju u odnosu na naše domaće akte po Ustavu Crne Gore.

Izvolite.

Amandman 1, ja ću vam reći, odnosi se na promjenu nominacije, lica sa invaliditetom.

Izvolite. Amandman 1.

Hvala vam. Glasalo je 69 poslanika, 69 je bilo za. Konstatujem da je amandman usvojen.

Amandman 2 kolegice Jonice. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 63 poslanika, 44 za, nije bilo protiv, 19 uzdržanih. Konstatujem da je amandman usvojen.

Amandman 4 kolegice Jonice.

Hvala vam. Glasalo je 65 poslanika, 34 za, pet protiv, 26 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandmani 5 i 6 se odnose, takođe, na pojmovno usklađivanje, da znate, pošto mi se čini da su neki glasali amandman 2 misleći da je pojmovno usklađivanje. Rekao sam 1, 5 i 6 vrlo precizno, pogledajte stenogram. Ovo je 5.

Hvala. Glasalo je 65 poslanika, svi su bili za.

Amandman 6 je, takođe, pojmovno usklađivanje. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 63 poslanika i svi su bili za.

Amandman 7 nije pojmovno usklađivanje, da bi neki znali.

Hvala. Glasalo je 67 poslanika, 35 za, šest protiv, 27 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Kolega Gošoviću imate dva amandmana. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem.

Obrazložiću u najkraćem razlogu za podnošenje amandmana. Amandman 1 članom 38 sada važećeg Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti utvrđeni su slučajevi kada poslodavac može ostvariti subvencije u slučaju zapošljavanja određenih kategorija lica i to pripravnika koji nakon obavljenog pripravničkog staža zasnuju radni odnos na neodređeno vrijeme, korisnika novčane naknade koji zasnuje radni odnos na neodređeno vrijeme, teže zapošljivog lica izuzev lica sa invaliditetom čije se zapošljavanje subvencionira u skladu sa posebnim zakonom i u drugim slučajevima utvrđenim akcionim planom i propisom Vlade.

Sada se članom 15 Predloga zakona predlaže da se ostvarivanje subvencija u slučaju zapošljavanja nezaposlenog lica ne utvrđuje zakonom već isključivo akcionim planom i propisom Vlade. Značaj ovog pitanja nameće potrebu da slučajevi zapošljavanja nezaposlenih lica na osnovu kojih poslodavac može ostvariti određene subvencije treba da budu uređeni zakonom, a ne isključivo akcionim planom i propisom

Vlade. Uostalom, odredbama člana 142 stav 3 Ustava Crne Gore propisano je da se porezi i druge dažbine mogu uvoditi samo zakonom. Samim tim bilo bi prirodno da se svako oslobađanje od plaćanja dijela poreza ili drugih dažbina po osnovu zapošljavanja teže zapošljivih lica budu određena upravo zakonom. Pored naznačenog subvencije utvrđene zakonom pružaju poslodavcu veću pravnu sigurnost da će prava po tom osnovu i ostvariti. Zbog istog, amandmanom 1 kojeg sam podnio podržavam postojeće zakonsko rješenje da slučajeve zapošljavanja po osnovu kojih poslodavac može ostvariti određene subvencije treba urediti zakonom, a ne isključivo akcionim planom i propisom Vlade kako je sada predloženo od strane Vlade.

Amandman 2 odredbama člana 23, stav 2 Predloga zakona predviđena je obaveza nezaposlenog lica koje je na osnovu pravosnažne sudske odluke ili odluke poslodavca vraćeno na rad i ostvarilo prava po osnovu rada za period za koji je bilo nezaposleno, da je dužno da vrati Zavodu iznos isplaćene novčane naknade. Ovako rješenje ima opravdanje. Jer, ako je nezaposleno lice na osnovu sudske odluke ostvarilo pravo na zaradu dok je bilo nezaposleno lice normalno je da onaj iznos naknade koje je ostvarivalo kod Zavoda i vrati Zavodu jer to je značajno niži iznos.

Međutim, poslednjim stavom člana 23 propisano je da u tom slučaju Zavod ima pravo da od nadležnog organa za penzijsko-invalidsko osiguranje zahtijeva povraćaj novčanog iznosa uplaćenog na osnovu doprinosa. Međutim, pravo Zavoda da od nadležnog organa za penzijsko-invalidsko osiguranje zahtijeva povraćaj novčanog iznosa uplaćenog po osnovu doprinosa za nezaposleno lice koje je na osnovu pravosnažne sudske odluke ili odluke poslodavca vraćeno na rad, bilo bi moguće samo ako je poslodavac prethodno izvršio uplatu doprinosa iz penzijsko-invalidskog osiguranja za nezaposleno lice. U suprotnom, to nezaposleno lice bi bilo dovedeno u situaciju da ne može ostvariti ona prava po osnovu penzijsko-invalidskog osiguranja koje je Zavod uplaćivao kao iznos naknade po tom osnovu. Ovdje je problem očigledno nastao od toga da je predlagač zakona pošao od činjenice da će se sudskom odlukom utvrditi ta obaveza za poslodavca. Međutim, u našem pravnom sistemu niti jedna presuda bilo kog suda nije donesena kada vrati nezaposleno lice na rad i utvrdi obavezu plaćanja zarade, da je poslodavac dužan da plati i doprinos za penzijsko-

invalidsko osiguranje. To je pravo koje se utvrđuje u nekom naknadnom postupku i u mnogome zavisi od volje poslodavca. Zbog istog, ako bi ostalo ovakvo zakonsko rješenje, ova norma bi stvarala potpunu pravnu nesigurnost nezaposlenog lica po osnovu uplate ovih doprinosa. S druge strane, ova norma bi bila nesprovodljiva kao takva.

Zbog istog sam predložio amandman da se ovaj stav 5 člana 23 gdje stoji da Zavod ima pravo da od nadležnog organa za penzijsko-invalidsko osiguranje zahtijeva povraćaj novčanog iznosa uplaćenog po osnovu doprinosa dopišu i riječi "ako je poslodavac izvršio uplatu doprinosa za obavezno penzijsko-invalidsko osiguranje za nezaposleno lice za period za koje je bilo nezaposleno. Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu i Zakonodavni odbor su prihvatili ovaj amandman. Zaista nam je svima ostalo nejasno zbog čega i predstavnik Vlade nije prihvatio ovaj amandman, jer valjanog obrazloženja za tako nešto ne može biti. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Idemo na amandmane kolege Gošovića. Amandman 1. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 69 poslanika, 34 za, dva protiv, 33 uzdržana. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Kolega ima i drugi amandman. Čuli ste obrazloženje o neusklađenosti i primjenjivosti, ali i mišljenje Odbora. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 69 poslanika, 36 za, dva protiv, 31 uzdržan. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Glasamo Predlog zakona u cjelini. Prava iz nezaposlenosti. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 69 poslanika, 42 za, 16 protiv, 11 uzdržanih. Zakon je usvojen.

Idemo na Predlog zakona o izmjenama Zakona o biračkom spisku. Idemo prvo na manju većinu, pa ćemo onda na veću većinu, da vidimo imamo li manju, ako nemamo manju što ćemo ići na veću. Vezani su zakoni, pa idemo redom. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 72 poslanika, 46 za, 23 protiv, tri uzdržana. Konstatujem da je zakon dobio potrebnu većinu u načelu.

Bilo je sedam amandmana. Da čujemo koji su precizno jer se radi o spiskovima. Četiri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona i to Zakonodavnog odbora. Hvala, kolega Šaboviću. Poslanica Dragičević jedan amandman o kojem treba glasati. Hvala Ljerka. Poslanik Danilović jedan amandman o kojem treba glasati. Kolega Gošović jedan amandman o kojem treba glasati. Hvala kolega Gošoviću.

Idemo na amandman kolegkinice Dragičević. Izvolite kolegkinice Dragičević.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem gospodine predsjedniče Skupštine.

Moj amandman je na Zakonodavnom odboru pretrpio određene promjene, znači nije u biti samo je usaglašen sa zakonom. Moj amandman glasi u članu 4 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi: Stav 9 mijenja se i glasi o svakoj promjeni u biračkom spisku koja se odnosi na upis birača, izmjenju, dopunu... Kada završite, gospodine Medojeviću, recite mi da nastavim.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Medojeviću, molim vas, kolegkinice danas imaju najveći broj amandmana. Stvarno ne mogu da vjerujem da bar nismo toliko džentlmeni.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Ponavljam, o svakoj promjeni u biračkom spisku koja se odnosi na upis birača, izmjenu, dopunu ili ispravku nekog podatka o biraču, Ministarstvo je dužno dostaviti obavještenje biraču na koga se ta promjena odnosi u roku od sedam dana od dana izvršene promjene. Poslije stava 9 dodaje se novi stav 10 koji glasi: Ministarstvo može donijeti odluku o promjeni biračkog mjesta samo uz saglasnost birača.

Mislim da ovdje ne treba neko veliko obrazloženje, ali potrebno je tražiti suglasnost birača o promjeni biračkog mjesta u okviru jedinice lokalne samouprave, znači ne iz grada u grad ako se seli, gdje glasa zbog toga što neko neće iz sentimentalnih razloga da mijenja biračko mjesto ili nekih drugih razloga. S obzirom da Ustav daje slobodu svim punoljetnim građanima da biraju i da budu birani, treba omogućiti to u punom smislu te riječi, ali samo u granicama jednog grada, odnosno jedne lokalne samouprave. Zahvaljujem. Posebno se kolegama zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvinjavam se u ime tih kolega.

Glasamo amandman kolegice Dragičević. Čuli ste.

Hvala vam. Glasala su 54 poslanika, 32 za, nije bilo protiv, ali je bilo 22 uzdržana. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman kolege Danilovića nije imao obrazloženje, ali ga glasamo. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 63 poslanika, 26 za, 25 protiv, 12 uzdržanih. Konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Kolega Gošoviću, vaš amandman. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zakonom o biračkom spisku odredbama člana 6 stav 1 propisano je da se birački spisak formira na osnovu podataka iz registra prebivališta, registra crnogorskih državljana i matičnih registara rođenih i umrlih. Takođe, kada je u pitanju vršenje promjena u već formiranom biračkom spisku, Zakon o biračkom spisku odredbama člana 12 sadrži rješenja da se promjene u biračkom spisku vrše na način da se za svakog birača može nedvosmisleno utvrditi kada je promjena nastala, koja je vrsta promjene nastala i koje je lice promjenu izvršilo. Član 12, stav 8 da skenirane verzije svih dokumenata na kojima se zasnivaju promjene u biračkom spisku su sastavni dio zbirke podataka biračkog spiska. Član 12, stav 11 saglasno postojećim zakonskim rješenjima u skenirane verzije svih dokumenata elektronskim putem moguće je izvršiti uvid samo kada se vrše promjene za birače u već formiranom biračkom spisku, ne i za sve birače.

Iz tog razloga, podnio sam amandman da se u članu 6 nakon stava 1 doda novi stav 2 koji bi glasio da birački spisak iz stava 1 ovog člana sadrži sve podatke i skeniranu verziju svih dokumenata iz evidencije registara na osnovu kojih je formiran, tako da se za svakog birača uvidom u birački spisak može utvrditi pravni osnov upisa u birački spisak, te da li su se i na koji način podaci koji su relevantni za birački spisak za konkretnog birača mijenjali kroz vrijeme. Predloženim amandmanom obezbjeđuje se da za sva lica koja se nalaze u biračkom spisku postaju dostupni svi relevantni podaci o tome kako je lice steklo pravo upisa u birački spisak i kako su se njegovi podaci mijenjali kroz vrijeme, uz kompletnu propratnu dokumentaciju koja se nalazi u posjedu MUP-a. Na ovaj način osiguraće se postojanje dokumentacije za sva lica koja se nalaze u biračkom spisku, a ne samo za ona lica čije se promjene prate nakon što je MUP formirao birački spisak u skladu sa ovim zakonom, što je slučaj sada. To u praksi znači da će Državna izborna komisija ... političke partije i posmatrači izbora biti u mogućnosti da imaju uvid jednako u podatke na osnovu kojih je neko lice steklo pravo upisa u birački spisak godinama ili decenijama unazad, kao i za nova lica kod kojih su promjene nastale tek nakon formiranja biračkog spiska. Predloženim amandmanom zadržava se i rešenje sadržano u članu 1 Predloga zakona kojim je predviđeno da se u članu 6 važećeg zakona stav 5 briše.

Amandman je apsolutno sprovodljiv jer Ministarstvo unutrašnjih poslova birački spisak formira na osnovu podataka iz evidencije i registra koje vodi, a na isti način koristi podatke kada se vrše promjene u biračkom spisku. Izrada skenirane verzije svih dokumenata biračkog spiska jednako je moguća kako u postupku formiranja biračkog spiska, tako i prilikom vršenja promjena u biračkom spisku. Obrazloženje predstavnika predlagača zakona za neprihvatanje ovog amandmana bilo je da je u pitanju veliki rad, da takva obaveza nije postojala u postojećem zakonu i da birački spisak sada nije formiran na taj način. Ovo je jedan od bitnih uslova sticanja povjerenja u birački spisak, a samim tim i ukupan izborni proces. Mislim da su to razlozi koji treba da nas opredijele da se ovaj amandman kao takav prihvati. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Amandman kolege Gošovića.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasalo je 67, 33 za, 18 protiv, 16 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Glasamo Predlog zakona o izmjenama Zakona o biračkom spisku u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 68 poslanika, 44 za, 20 protiv, četiri uzdržana. Konstatujem da je zakon usvojen.

Sada idemo na složeniji dio procedure, a to je Predlog zakona o izmjeni Zakona o izboru odbornika i poslanika. Potrebna je dvotrećinska većina. Znamo o čemu se radi, način obavještanja. Glasa se dvotrećinskom većinom u načelu. U ovom Parlamentu dvije trećine je 54. Za, protiv, uzdržani? Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 70 poslanika, 45 za, 21 protiv, četiri uzdržana. Predlog zakona nije dobio potrebnu većinu u načelu, procedura se obustavlja.

Idemo na tačku 10. Ovdje je predlagač poslanik Damjanović, Predlog zakona o dopunama Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti. Izvolite, proceduralno.

MLADEN BOJANIĆ:

U vezi dobre prakse. S obzirom da ovaj zakon sledeće godine stupa na snagu, a iz nekih kolegijalnih razloga nemam nikakve političke pozadine,otsutno je nekoliko poslanika iz redova opozicije, da li ima prostora uz vašu saglasnost svih, da samo odložimo glasanje, ništa drugo. Ja bih vas zamolio ništa sporno nema. Kolega Abazović je kod ambasadora na prijemu, nije stigao, takođe ima i bolesnih, ima odsutnih, da ne ulazim u razloge, ako ima prostora da negdje ostavimo glasanje za neki drugi dan. Samo toliko.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolege su već osustvovali dvije sedmice i dogovoren je današnji dan za glasanje. Klubovi su tražili da se glasa, jer je bilo najavljeno. Mislim da to neće biti opredjeljujuće ta dva glasa.

Glasamo u načelu. Može ponovo procedurom da se zakon pokrene. Nema limita za koliko ponovo može u proceduru.

Izvolite. Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam. Glasala su 73 poslanika 38 za, 20 protiv, 15 uzdržanih. Predlog zakona nije dobio potrebnu većinu u načelu.

Dva zakona su već u načelu zaustavljena.

Idemo na tačku jedanaest, kolegunica Šćepanović je tu predlagač. Predlog zakona o izmjenama Zakona o upravnom postupku. Izvolite, glasamo ga u načelu. Kolegynice Šćepanović, vaš je zakon.

Hvala vam. Glasalo je 59 poslanika, 42 za, 12 protiv, pet uzdržanih. Konstatujem da je zakon utvrđen u načelu. Nema amandmana, ponovićemo glasanje u cjelini. Izvolite. Predlog zakona o izmjeni Zakona o upravnom postupku.

Hvala vam kolegice i kolege, 66 poslanika je glasalo, 48 za, 13 protiv, pet uzdržanih. Zakon je usvojen. Mijenjamo upravni postupak. Idemo dalje.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima. Predlagač je 31 poslanik. Ustav o imovinskim pravima, što bi se reklo. Glasamo ga u načelu.

Izvolite. Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam kolegice i kolege. Glasalo je 68 poslanika, 34 za, 29 protiv, pet uzdržanih. Zakon nije usvojen u načelu. Ovdje se procedura obustavlja.

Izveštaj o radu Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore AD za 2013.godinu i finansijski iskaz Investiciono razvojnog fonda Crne Gore sa Izveštajem nezavisnog revizora za 2013.godinu. Izvolite.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet kao matični odbor je konstatovao da Izveštaj o radu Investiciono razvojnog fonda Crne Gore dostavlja Skupštini radi upoznavanja. Odložićemo glasanje, idemo na sledeću tačku da utvrdimo zakonsku obavezu. Nastavićemo, pa se vraćamo, kad završimo izbor i imenovanja, danas ćemo to glasati. Nijesam otvorio glasanje. Poništavam, ako je bilo glasanje, a nijesam ga otvorio dok ne utvrdimo zakonsku obavezu, dok ne dobijemo mišljenje ponoviću. Ako se ne glasa, ne dolazi na plenum, upoznavanje ide preko radnih tijela i ne dolazi na plenum. Plenum glasa o onome što je na dnevnom redu, tako da to raščistimo. I to je više puta utvrđeno kao praksa, ali dobićemo mišljenje pravne službe do tada.

Izvinjavam se, preskočio sam zaključke o KAP-u. Realizacija zaključaka Skupštine Crne Gore od 30.aprila 2013.godine koji se odnosi na Kombinat aluminijuma AD Podgorica. Odbor za ekonomiju, finansije i bužet kaomatični odbor predložio je Skupštini da usvoji predlog zaključaka povodom razmatranja realizacije zaključaka Skupštine Crne Gore od 30.aprila 2013.godine, koji se odnosi na Kombinat aluminijuma AD Podgorica.

Stavljam na glasanje predlog zaključaka odbora. To je jedini zaključak koji imamo u proceduri.

Otvoreno glasanje. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 68 poslanika, 36 za, 31 protiv, jedan uzdržan. Zaključci su usvojeni.

Idemo na izbor i imenovanja. Predlog odluke o imenovanju jednog zamjenika člana Državne izborne komisije. Predložen je Branislav Globarević. Možemo li glasati? Po Odluci Administrativnog odbora piše Branislav.

Kolega Milić. Izvolite, dajte ispravku.

SRĐAN MILIĆ:

Imamo razlog da ovu priču skratimo to je Borislav Globarević.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo sam htio da dobijem pomoć od vas, da ne bi bilo greške. Glasamo gospodina Globarevića za zamjenika člana Državne izborne komisije, uz izvinjenje zbog greške u imenu. To su pripadajuća mjesta, takozvana.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 64 poslanika, 63 za, samo je jedan uzdržan. Konstatujem da smo ga izabrali.

Idemo na razrješenje člana Ustavnog odbora.

Razrješava se kolega Nebojša Medojević, ja mu se zahvaljujem na radu u Ustavnom odboru, dao je svoj doprinos. Bira se kolega Stanić.

Izvolite. Glasamo Odluku.

Hvala vam. Glasalo je 65 poslanika, 62 za, dva protiv, jedan uzdržan. Konstatujem da smo razriješili kolegu Medojevića, a izabrali kolegu Stanića.

Jedan član Zakonodavnog odbora, da se izabere koleginica Majda Bešlić. Izvolite.

Bio sam uvjeren da je ona bila i do sada u tom Odboru.

Hvala vam. Glasalo je 69 poslanika, svi su bili za.

Razrješenje člana Odbora za rodnu ravnopravnost. Razrješava se kolega Nišavić.

Izvolite. Glasamo razrješenje kolege Nišavića.

Hvala vam. Glasala su 62 poslanika, 59 za, tri protiv, nije bilo uzdržanih. Konstatujem da smo razriješili kolegu Nišavića.

Razrješavamo i biramo dva člana Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje.

Razrješavamo kolegu Labudovića, a biramo koleginicu Bešlić i kolegu Stanića.

Izvolite. Glasamo.

Hvala vam. Glasala su 63 poslanika, 59 za, četiri protiv, nije bilo uzdržanih. Konstatujem da smo odluku usvojili.

Imamo izbor za jednog člana Odbora za antikorupciju, kolega Gegaj. Izvolite. Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam. Kolega Gegaj je izabran jednoglasno.

Ja samo da uputim kolege iz radnih tijela, onda i nas iz sekretarijata Skupštine da to znamo.

Znači, kad se Skupštini dostavlja na upoznavanje, ako odbori ocijene potrebnim, plenum o tome može da raspravlja. Pošto odbori nijesu ocijenili potrebnim i nijesu

prosljedili to plenumu, onda upoznavanje ide preko dostave i preko rasprave na radnim tijelima i to je model na upoznavanje. Ne ide se naplenum. Plenum odlučuje i plenum je mjesto odlučivanja u ime naroda Crne Gore. Tako da molim vas kolega, a prije svega generalni sekretarijat da to naučimo.

Desilo se sada da raspravljamo, a ne iznašnjavamo se. Nije trebalo doći, jer nije bilo predloga radnih tijela.

Ponoviću, da bismo znali. Materijali na upoznavanje, odnosno dokumenti na upoznavanje su stvar dostave svim poslanicima i rasprave na radnim tijelima. Ako radna tijela predlože da se otvori rasprava u plenumu i predlože zaključke, onda ćemo ih i raspravljati i odlučivati u plenumu. Pošto toga nije bilo nećemo glasati u plenumu jer nemamo ni predlog zaključaka.

Hvala vam. Ovim je završena druga šednica prolječnog zasijedanja.